Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu

20/21

TÜRKİYE İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu

20/21

TÜRKİYE İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2021

GENEL KOORDİNATÖR
Aygen Erkal

HAZIRLAYAN
Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

EDİTÖR
Esma Kocabaş

TASARIM
Canan Demir
Cihan Demir

YAYINCI
Murat Ofset Matbaacılık

ISBN
978-605-81691-6-6

TÜRKİYE İMSAD YAYIN NO.
İMSAD-R/2022-07/391

İLETİŞİM BİLGİLERİ
Rüzgarlıbahçe Mah. Feragat Sok No:3 Kat:5 Demir Plaza, Kavacık / Beykoz
Tel: +90 216 322 23 00 (pbx) / Fax: +90 216 322 10 68
www.imsad.org / info@imsad.org

Temmuz 2022 İstanbul-Türkiye

Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (Türkiye İMSAD) yayınıdır.
Tüm yayın hakkı Türkiye İMSAD'a aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
İzinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ÖNSÖZ

Kuruluşumuzdan bu yana, sektörümüzün gelişimi için birçok önemli faaliyete imza atmakta ve bugün inşaat malzemesi sanayisini oluşturan 84 sanayici firma, 52 sektör derneği ve 3 üniversite üyemizle aynı çatı altında bir araya gelmekteyiz. Ülkemiz ekonomisinin itici gücünü oluşturan, stratejik öneme sahip inşaat sektörünün önde gelen sivil toplum örgütlerinden biri olarak en temel amacımız, üyelerimizden aldığımız gücümüzü kamu yararına kullanmak ve topluma hizmet etmektir.

Sektörümüzün öncelikli ve sürekli ihtiyaçlarını tespit etmek, ortak akıl ile bilgiye dayalı çözümler üretmek, güvene dayalı işbirlikleri kurarak insanlarımızın ve çevremizin sağlıklı, sürdürülebilir bir ekosistem içinde geleceğini bugünden planlamak ve planlarımızı yaparken de, stratejilerimizi oluştururken kullanmak üzere doğru veri setleri hazırlamak hedeflerimiz arasında yer almaktadır.

Ülkemizin lokomotifi olan inşaat sektörü; müteahhitleri, inşaat malzemesi üreticileri, mühendisleri, teknik elemanları ve ustaları ile içinde bulunduğu coğrafyanın imarında ve modern yapılara ulaşmasında çok önemli roller üstlenmektedir.

Bizler de inşaat malzemesi sanayisinin aktörleri olarak üreticilerimiz, satıcılarımız, projecilerimiz ve uygulamacılarımızla birlikte çok geniş bir sektörel ağın içerisinde yer almaktayız. Bu sektörel ağ içerisinde her geçen gün bilgi, veri ve tecrübenin ne kadar önemli bir kaynak haline geldiğine şahit olmaktayız. Günümüzde sağlıklı kararlar alınmasının ve rekabet gücünün artırılmasının ancak doğru, düzenli, tarafsız bilgi ve verilerle mümkün olacağı kanaatindeyiz. Biliyoruz ki, sektörümüzle ilgili verileri de ancak sektörü temsil eden kuruluşlar sağlıklı bir şekilde aktarabilir.

Bu kapsamda 2018 yılında, içinde bulunduğumuz sektörel ağdan gelen bilgileri rafine hale getirerek ve bilgi kirliliğinden arındırarak önemli bir sorumluluğu daha yerine getirdik. Türk Yapı Sektörü'nün en büyük ihtiyaçlarından biri olan konsolide edilmiş toplu veri kaynağı için harekete geçtik ve Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2017'yi yayımladık. Önemli bir başvuru kaynağı olduğuna inandığımız Yapı Sektörü Raporu'nun 2019 yılında ikincisini, 2020 yılında üçüncüsünü, 2021 yılında da dördüncüsünü okuyucularımızla buluşturduk. 2022 yılında beşinci rapor için çalışmalarımız aynı titizlikle devam etti ve yine ülkemizden, dünya ekonomisinden, inşaat sektöründen ve inşaat malzemeleri sanayisinden en güncel temel bilgileri içeren Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2021'i tamamladık.

Öncelikle bu raporun yayımlanması için desteklerini esirgemeyen değerli üyelerimize ve paydaşlarımıza; doğru, düzenli ve tarafsız veri ve bilgiyi sizlere aktarabilmek adına büyük bir özveri ile çalışan tüm ekibimize teşekkür ederiz.

Tayfun KÜÇÜKOĞLU
Türkiye İMSAD Yönetim Kurulu Başkanı

SUNUŞ

İnşaat sektörü ve buna bağlı olarak inşaat malzemeleri sanayisi, dünyada ekonomik faaliyetler içinde önemli bir yer almaya devam etmektedir. Artan nüfus ve kentleşme, altyapı ihtiyaçları, iyileştirme ve dönüşüm ihtiyacı inşaat sektöründe sürekli büyüme sağlamaktadır. Ayrıca sürdürülebilirliğe bağlı olarak enerji verimliliği başta olmak üzere daha yüksek standartlara sahip binalara ihtiyaç duyulmaktadır. Son olarak da dijitalleşme sürecinde akıllı binalar, kentler ve sistemler öne çıkmakta, inşaat sektörü ile inşaat malzemeleri sanayisinin teknoloji yoğunluğu yükselmektedir.

İnşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi Türkiye'de ise geleneksel öncü rolünü son yıllarda artırarak sürdürmektedir. Yaratılan katma değer, istihdam ve üretim alanlarında önemli paylar alınmaktadır. İhracat ve döviz kazandırıcı hizmetler sektörün en önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. İnşaat malzemeleri ihracatı, yurt dışı müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri, son yıllarda önemi artan yabancılara gayrimenkul satışı döviz kazandırıcı faaliyetlerdir. Kamunun mega projeleri, kentsel dönüşüm, alt yapı yatırımları gibi birçok unsur da inşaat sektörüne ivme kazandırmaya devam etmektedir. Sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm inşaat sektörü içinde öncelik haline gelmektedir.

Bu çerçevede gerek dünya gerekse Türkiye'de inşaat sektörü ile inşaat malzemeleri sanayisine ilişkin veriler üretilmesi büyük önem kazanmaktadır. Bilginin ve verinin en önemli meta haline geldiği günümüzde sağlıklı kararlar alınması ve rekabet gücünün artırılması ancak doğru, yeterli ve düzenli bilgi ve verilere sahip olunması ile mümkündür.

Türkiye İMSAD, bu yaklaşımdan hareketle sektörün ihtiyaç duyduğu doğru, yeterli, düzenli bilgi ve veri üretilmesini önemli bir misyon olarak üstlenmiş bulunmaktadır. Bu misyon çerçevesinde bir "Yapı Sektörü Raporu" yayımlanması benimsenmiş ve ilki 2017 yılında yayımlanmıştır. Beşinci Yapı Sektörü Raporu ise 2021 yılı için hazırlamıştır. Temel amaç; sektörün bilgi ve veri ihtiyacının azami ölçüde karşılanmasıdır.

Hazırlanan rapor beş ana bölümden oluşmaktadır. Dünya ekonomisi ve inşaat sektörü ile Türkiye ekonomisi ve inşaat sektörü ilk iki bölümü oluşturmaktadır. Üçüncü bölümde dünya ve Türkiye'de inşaat malzemeleri sanayisi için genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Dördüncü bölümde bir sonraki yıla ilişkin öngörülere yer verilmektedir. Son bölümde ise inşaat malzemeleri sanayisinde 36 alt sanayi/ürün için ayrıntılı bilgi ve veriler sunulmaktadır. 2021 yılı raporunun temel özelliği Covid-19 salgını sonrası yaşanan toparlanmanın etkilerini taşıyor olmasıdır.

Bu vesile ile "Türkiye İMSAD Yapı Sektörü Raporu 2021"in inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi için faydalı olmasını dileriz

Saygılarımızla,

Dr. Can Fuat GÜRLESEL
Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ 13

I. BÖLÜM DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ 17

I.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER 18

I.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ 21

II. BÖLÜM TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ 29

II. 1 TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE ETKİLERİ 30

II.2 İNŞAAT SEKTÖRÜ 40

II.3 KONUT SEKTÖRÜ 46

II.4 KONUT DIŞI BİNALAR SEKTÖRÜ 55

II.5 KAMU ALT YAPI YATIRIMLARI VE İNŞAATLARI 56

II.6 GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARI 59

II.7 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK VE MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ 61

II.7.1 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ 61

II.7.2 TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ 63

II.8 İNŞAAT SEKTÖRÜ VE FİNANSMAN 65

II.9 İNŞAAT KONUT VE GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNDE DİĞER GELİŞMELER 67

II.9.1 KENTSEL DÖNÜŞÜM 67

II.9.2 YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMLERİ 68

II.9.3 İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İŞ GÜVENLİĞİ 70

II.9.4 SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE DOSTU BİNALAR 71

II.9.5 İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ LOJİSTİĞİ 73

II.9.6 KENTSEL VE ENDÜSTRİYEL YENİLEME 73

II.9.7 AVRUPA BİRLİĞİ İKLİM YASASI, YEŞİL MUTABAKAT, SINIRDA KARBON DÜZENLEMESİ VE TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİNE ETKİLERİ 76

III. BÖLÜM İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ GENEL DEĞERLENDİRME 79

III.1 DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ 80

III.2 TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ 82

IV. BÖLÜM 2022 YILI ÖNGÖRÜLERİ 93

IV.1 DÜNYA ÖNGÖRÜLERİ 2022 94

IV.2 TÜRKİYE ÖNGÖRÜLERİ 2022 96

V. BÖLÜM İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ 99

DEMIR ÇELIK ÜRÜNLERI 101

DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ TEMEL GÖSTERGELERİ 102

DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL 103

DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI 105

DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI 108

ÖZEL BÖLÜM: İNŞAAT İSKELE VE KALIPLARI 110

DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI 111

DEMİR ÇELİK RADYATÖR 114

DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER 116

DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ 118

GALVANİZ 120

MİNERAL TAŞ VE TOPRAK ÜRÜNLERİ 121

ÇİMENTO 122

BLOK MERMER 124

İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT) 126

ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA 129

ÖZEL BÖLÜM: HAZIR BETON 131

ÖZEL BÖLÜM: GAZBETON 132

ÖZEL BÖLÜM: BİMS'DEN İNŞAAT MALZEMELERİ 132

TUĞLA VE KİREMİT 132

SERAMİK KAPLAMA 135

SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ 137

İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI) 139

ALÇI SIVA 142

KİMYASAL ÜRÜNLER 145

İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ 146

PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ 148

YAPI KİMYASALLARI 151

METAL BAZLI ÜRÜNLER 155

ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI 156

ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ 158

KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI 160

ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER 163

DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ 165

ELEKTRİK MALZEMELERİ VE TEÇHİZATLARI 169

YALITIMLI KABLOLAR 172

ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI 174

ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER 177

GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ 179

SAYAÇLAR 181

AYDINLATMA EKİPMANLARI 183

AĞAÇ VE AHŞAP ÜRÜNLERİ 187

AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ 188

AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI 190

DUVAR KÂĞITLARI 192

PREFABRİK YAPILAR 196

YALITIM MALZEMELERİ 199

YALITIM MALZEMELERİ 200

TABLOLAR

Tablo.1 Dünya Ekonomisinde Yeni Normal Koşulları	18
Tablo.2 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde	19
Tablo.3 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri	19
Tablo.4 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri	20
Tablo.5 Dünya Sabit Sermaye Yatırımları	21
Tablo.6 Seçilmiş Ülkelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme; Yüzde	23
Tablo.7 Altyapı Yatırımları (Devam Eden Yatırımların Büyüklüğü) 2021; Milyar Dolar	24
Tablo.8 Gelişmekte Olan Ülkelerde KOİ Projeleri (Finansal Kapanışı Yapılanlar)	25
Tablo.9 250 Büyük Müteahhit Firma İçinde Yer Alan Ülkeler	26
Tablo.10 Ticari Gayrimenkul Satın Alımları 2019-2021	27
Tablo.11 Temel Ekonomik Göstergeler, 2019-2021	30
Tablo.12 Temel İşgücü Göstergeleri	32
Tablo.13 İthalatın Mal Grupları İtibarıyla Dağılımı; Milyar Dolar	34
Tablo.14 Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri; Milyar TL	36
Tablo.15 Sabit Sermaye Yatırımlarının Dağılımı Cari Fiyatlarla; Milyar TL	37
Tablo.16 Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektör Dağılımı Cari Fiyatlarla; Yüzde	37
Tablo.17 İnşaat Sektörü Temel Göstergeler	40
Tablo.18 Alınan Yapı Ruhsatlarında Bina İstatistikleri	45
Tablo.19 Alınan Yapı İzinleri Bina İstatistikleri	46
Tablo.20 Yapı Ruhsatlarına Göre Konut İnşaatları, 2015-2021	46
Tablo.21 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Konut İnşaatları, 2015-2021	47
Tablo.22 Konut Satışları; Adet Daire	47
Tablo.23 Konut Satışlarının Birinci ve İkinci El Dağılımı; Adet	48
Tablo.24 İllere Göre Toplam Konut Satışları, 2017-2021	49
Tablo.25 İllere Göre Birinci El Konut Satışları, 2017-2021	49
Tablo.26 Bölgelere Göre Konut Fiyat Endeksi Değişimleri	50
Tablo.27 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; Bina Sayısı	55
Tablo.28 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; Alan m²	55
Tablo.29 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları, İnşaat Değeri; Milyon TL	55
Tablo.30 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; Bina Sayısı	56
Tablo.31 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; Alan m²	56
Tablo.32 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri, İnşaat Değeri; Milyon TL	56
Tablo.33 Merkezi Yönetim Kamu Yatırım Stoku ve Harcamalar	57
Tablo.34 Genel Kamu Sabit Sermaye Yatırım Harcamaları Sektör Dağılımı 2021; Milyon TL	57
Tablo.35 2022 Yılı Yatırım Programı İlk 20 Büyük Kamu Yatırım Projesi	58
Tablo.36 Kamu Özel İş Birliği Yatırım Projeleri	58
Tablo.37 Kamu Özel İş Birliği Yatırım Projeleri, Modeller İtibarıyla	59
Tablo.38 Devam Eden Seçilmiş KOİ Projeleri; Milyon Dolar	59
Tablo.39 İnşaat ve Gayrimenkul Sektöründe Büyüme; Yüzde	60
Tablo.40 İstanbul Gayrimenkul Pazarı ile İlgili Değerlendirmeler	60
Tablo.41 Avrupa Şehirlerinde Gayrimenkul Sektörü 2022 Yılı Beklentileri	60
Tablo.42 Türkiye'de Gayrimenkul Yatırımlarının Yıllık Ortalama Getirileri (Sermaye + Kira Getirisi)	61
Tablo.43 Üstlenilen Proje Sayıları ve Bedelleri (2010-2021)	62
Tablo.44 Müteahhitlik Firmalarının Üstlendikleri Projelerin Ülkelere Dağılımı 2021	62
Tablo.45 Üstlenilen Müteahhitlik İşlerinin Sektör Dağılımı 2021	63
Tablo.46 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının Yeri	63
Tablo.47 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının İş Payı	63
Tablo.48 Türk Firmalarının Yurt dışında İş Yaptığı Seçilmiş Ülkeler 2021	64
Tablo.49 İnşaat ve Gayrimenkul İş Geliştirme Sektörlerinin Kullandığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Krediler	66
Tablo.50 İnşaat Sektöründe Yurt İçi Kredilerde Geri Dönmeyen Krediler	66
Tablo.51 İnşaat Sektörünün Finansal Kiralama Şirketlerinden Kullandıkları Krediler	66
Tablo.52 İnşaat Sektörünün Faktöring Şirketlerinden Kullandıkları Krediler	67
Tablo.53 Riskli Alan Uygulamaları Envanteri 2018-2021	68
Tablo.54 Yabancılara Konut Satışında İller; Daire Sayısı	69
Tablo.55 Yabancılara Konut Satışında Ülkeler; Daire Sayısı	70
Tablo.56 İnşaat Sektöründe İş Kazaları	70
Tablo.57 LEED Sertifikası Alınan Büyüklük İtibarıyla Ülkeler 2020	71
Tablo.58 Lojistik Faaliyetlerine Konu Olan İnşaat Malzemesi Büyüklüğü; Ton	73
Tablo.59 İnşaat Malzemelerinin Kendi İçinde Dağılımı Tablosu	74
Tablo.60 Türkiye'de İnşaat Malzemeleri Yenileme Pazarı; Milyar TL	74
Tablo.61 Dünya İnşaat Malzemesi İhracatçısı Ülkeleri, 2020-2021	81
Tablo.62 Dünya İnşaat Malzemesi İthalatçısı Ülkeleri, 2020-2021	81
Tablo.63 Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretiminde Büyüme; Yüzde	83
Tablo.64 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı İlk 30 Pazar; Milyon Dolar	84
Tablo.65 İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyon Dolar	86
Tablo.66 İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyon Dolar	86
Tablo.67 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı İlk 30 Ülke; Milyon Dolar	87
Tablo.68 İç Pazarın İthalat ile Karşılanma Oranı	88
Tablo.69 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Miktar ve Birim Fiyat Gelişmeleri	89
Tablo.70 Ülkelere Göre Ortalama İhracat Birim Fiyatları; Dolar/kg	90
Tablo.71 Ülkelere Göre Ortalama İthalat Birim Fiyatları; Dolar/kg	90
Tablo. 72 Dünya İnşaat Malzemeleri Dış Ticareti Sıralamasında Türkiye'nin Yeri 2019-2021	91
Tablo.73 Dünya Ekonomisinde 2022 Yılını Şekillendirecek Unsurlar (Rusya-Ukrayna Savaşı Hariç)	94
Tablo.74 Dünya Ekonomisi Büyüme, Yüzde	95
Tablo.75 Dünya Ticareti Öngörüleri	95
Tablo.76 Türkiye Ekonomisi İçin Genel Beklentiler	97
Tablo.77 Ham Çelik Üretimi	102
Tablo.78 Ürünlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton	102
Tablo.79 Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton	102
Tablo.80 Türkiye'nin Nihai Mamul Üretimi; Bin Ton	102
Tablo.81 Türkiye'nin Nihai Mamul Tüketimi; Bin Ton	103
Tablo.82 Demir Çelik Çubuk Profil Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	103
Tablo.83 Demir Çelik Çubuk Profil İç Pazarı; Ton	103
Tablo.84 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Göstergeleri	103
Tablo.85 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Göstergeleri	104
Tablo.86 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Pazarlarımız 2020-2021	104
Tablo.87 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Yaptığımız Ülkeler 2020-2021	104
Tablo.88 Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	104
Tablo.89 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatında İlk 10 Ülke 2020-2021	105
Tablo.90 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İthalatında İlk 10 Ülke 2020-2021	105
Tablo.91 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri	105
Tablo.92 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İç Pazarı; Ton	106
Tablo.93 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Göstergeleri	106
Tablo.94 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalat Göstergeleri	106
Tablo.95 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Pazarlarımız 2020-2021	106
Tablo.96 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatı Yaptığımız Ülkeler 2020-2021	107
Tablo.97 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı	107
Tablo.98 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları 2020-2021	107
Tablo.99 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatçıları 2020-2021	108

TABLOLAR

Tablo.100 Demir Çelik İnşaat Aksamı Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 108
Tablo.101 Demir Çelik İnşaat Aksamı İç Pazarı; Ton 108
Tablo.102 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Göstergeleri 109
Tablo.103 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Göstergeleri 109
Tablo.104 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Pazarları 2020-2021 109
Tablo.105 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Yaptığımız Ülkeler 2020-2021 109
Tablo.106 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 110
Tablo.107 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatçıları 2020-2021 110
Tablo.108 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalatçıları 2020-2021 110
Tablo.109 İnşaat İskele ve Kalıpları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 110
Tablo.110 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İhracatı 2020-2021 111
Tablo.111 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İthalatı 2020-2021 111
Tablo.112 Demir Çelik Bağlantı Elemanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 111
Tablo.113 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İç Pazarı; Ton 111
Tablo.114 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Göstergeleri 112
Tablo.115 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalat Göstergeleri 112
Tablo.116 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Pazarları 2020-2021 112
Tablo.117 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 112
Tablo.118 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 113
Tablo.119 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatçıları 2020-2021 113
Tablo.120 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatçıları 2020-2021 113
Tablo.121 Demir Çelik Radyatör Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 114
Tablo. 122 Demir Çelik Radyatör İç Pazarı; Ton 114
Tablo.123 Demir Çelik Radyatör İhracat Göstergeleri 114
Tablo.124 Demir Çelik Radyatör İthalat Göstergeleri 114
Tablo.125 Türkiye Demir Çelik Radyatör İhracat Pazarları 2020-2021 115
Tablo.126 Türkiye'nin Demir Çelik Radyatör İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 115
Tablo.127 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 115
Tablo.128 Dünya Demir Çelik Radyatör İhracatçıları 2020-2021 115
Tablo.129 Dünya Demir Çelik Radyatör İthalatçıları 2020-2021 116
Tablo.130 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 116
Tablo.131 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İç Pazarı; Ton 116
Tablo.132 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Göstergeleri 117
Tablo.133 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalat Göstergeleri 117
Tablo.134 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Pazarları 2020-2021 117
Tablo.135 Türkiye'nin Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 117
Tablo.136 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 117
Tablo.137 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2020-2021 118
Tablo.138 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatçıları 2020-2021 118
Tablo.139 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 118
Tablo.140 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İç Pazarı; Ton 118
Tablo.141 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Göstergeleri 119
Tablo.142 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalat Göstergeleri 119
Tablo.143 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Pazarları 2020-2021 119
Tablo.144 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 119
Tablo.145 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 120
Tablo.146 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatçıları 2020-2021 120
Tablo.147 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatçıları 2020-2021 120
Tablo.148 Çimento ve Klinker Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 122
Tablo.149 Çimento İç Pazarı; Milyon Ton 122
Tablo.150 Çimento (Klinker Dahil) İhracat Göstergeleri 122
Tablo.151 Çimento İthalat Göstergeleri 122
Tablo.152 Türkiye'nin Çimento İhracat Pazarları 2020-2021 123
Tablo.153 Türkiye'nin Çimento İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 123
Tablo.154 Çimento İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı 123
Tablo.155 Dünya Çimento İhracatçıları 2020-2021 124
Tablo.156 Dünya Çimento İthalatçıları 2020-2021 124
Tablo.157 Blok Mermer Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 124
Tablo.158 Blok Mermer İç Pazarı; Ton 124
Tablo.159 Blok Mermer İhracat Göstergeleri 124
Tablo.160 Blok Mermer İthalat Göstergeleri 125
Tablo.161 Türkiye'nin Blok Mermer İhracat Pazarları 2020-2021 125
Tablo.162 Türkiye'nin Blok Mermer İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 125
Tablo.163 Blok Mermer İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 125
Tablo.164 Dünya Blok Mermer İhracatçıları 2020-2021 126
Tablo.165 Dünya Blok Mermer İthalatçıları 2020-2021 126
Tablo.166 İşlenmiş Taşlar Girişim Sayıları ve Üretim Göstergeleri 126
Tablo.167 İşlenmiş Taşlar İç Pazarı; Ton 127
Tablo.168 İşlenmiş Taşlar İhracat Göstergeleri 127
Tablo.169 İşlenmiş Taşlar İthalat Göstergeleri 127
Tablo.170 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İhracat Pazarları 2020-2021 127
Tablo.171 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 127
Tablo.172 İşlenmiş Taşlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 128
Tablo.173 Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatçıları 2020-2021 128
Tablo.174 Dünya İşlenmiş Taşlar İthalatçıları 2020-2021 128
Tablo.175 Alçı Levha Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 129
Tablo.176 Çimento ve Betondan Eşya Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 129
Tablo.177 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Göstergeleri 129
Tablo.178 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalat Göstergeleri 130
Tablo.179 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento Betondan Eşya İhracat Pazarları 2020-2021 130
Tablo.180 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 130
Tablo.181 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 130
Tablo.182 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatçıları 2020-2021 131
Tablo.183 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatçıları 2020-2021 131
Tablo.184 Hazır Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 131
Tablo.185 Gazbeton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 132
Tablo.186 BİMS'den İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 132
Tablo.187 BİMS'den İnşaat Malzemeleri İhracatı 2020-2021 132
Tablo.188 Tuğla ve Kiremit Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 133
Tablo.189 Tuğla ve Kiremit Üretim Göstergeleri 133
Tablo.190 Tuğla ve Kiremit İhracat Göstergeleri 133
Tablo.191 Tuğla ve Kiremit İthalat Göstergeleri 133
Tablo.192 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İhracat Pazarları 2020-2021 133
Tablo.193 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 134
Tablo.194 Tuğla ve Kiremit İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 134
Tablo.195 Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatçıları 2020-2021 134
Tablo.196 Dünya Tuğla ve Kiremit İthalatçıları 2020-2021 134
Tablo.197 Seramik Kaplama Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 135
Tablo.198 Seramik Kaplama İç Pazarı; Milyon m² 135
Tablo.199 Seramik Kaplama İhracat Göstergeleri 135
Tablo.200 Seramik Kaplama İthalat Göstergeleri 135
Tablo.201 Türkiye'nin Seramik Kaplama İhracat Pazarları 2020-2021 136
Tablo.202 Türkiye'nin Seramik Kaplama İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 136

TABLOLAR

Tablo.203 Seramik Kaplama İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 136
Tablo.204 Dünya Seramik Kaplama İhracatçıları 2020-2021 137
Tablo.205 Dünya Seramik Kaplama İthalatçıları 2020-2021 137
Tablo.206 Seramik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 137
Tablo.207 Seramik Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton 137
Tablo.208 Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri 138
Tablo.209 Seramik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri 138
Tablo.210 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2020-2021 138
Tablo.211 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 138
Tablo.212 Seramik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 139
Tablo.213 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2020-2021 139
Tablo.214 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2020-2021 139
Tablo.215 İnşaat Camları Girişim Sayıları 140
Tablo.216 İnşaat Camları Üretim 140
Tablo.217 İnşaat Camları İhracat Göstergeleri 140
Tablo.218 İnşaat Camları İthalat Göstergeleri 140
Tablo.219 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracat Pazarları 2020-2021 141
Tablo.220 Türkiye'nin İnşaat Camları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 141
Tablo.221 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 141
Tablo.222 Dünya İnşaat Camları İhracatçıları 2020-2021 142
Tablo.223 Dünya İnşaat Camları İthalatçıları 2020-2021 142
Tablo.224 Alçı Sıva Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 142
Tablo.225 Alçı Sıva İç Pazarı; Ton 142
Tablo.226 Alçı Sıva İhracat Göstergeleri 143
Tablo.227 Alçı Sıva İthalat Göstergeleri 143
Tablo.228 Türkiye'nin Alçı Sıva İhracat Pazarları 2020-2021 143
Tablo.229 Türkiye'nin Alçı Sıva İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 143
Tablo.230 Alçı Sıva İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 144
Tablo.231 Dünya Alçı Sıva İhracatçıları 2020-2021 144
Tablo.232 Dünya Alçı Sıva İthalatçıları 2020-2021 144
Tablo.233 İnşaat Boya ve Vernikleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 146
Tablo.234 İnşaat Boya ve Vernikleri İç Pazarı; Ton 146
Tablo.235 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Göstergeleri 146
Tablo.236 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Göstergeleri 146
Tablo.237 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Pazarlarımız 2020-2021 147
Tablo.238 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Yaptığımız Ülkeler 2020-2021 147
Tablo.239 İnşaat Boya ve Vernikler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 147
Tablo.240 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatçıları 2020-2021 148
Tablo.241 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İthalatçıları 2020-2021 148
Tablo.242 Plastik İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı 148
Tablo.243 Plastik İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri 149
Tablo.244 Plastik İnşaat Malzemeleri İç Pazarı; Ton 149
Tablo.245 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri 149
Tablo.246 Plastik İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri 149
Tablo.247 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2020-2021 150
Tablo.248 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 150
Tablo.249 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 150
Tablo.250 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2020-2021 151
Tablo.251 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2020-2021 151
Tablo.252 Yapı Kimyasalları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 151
Tablo.253 Yapı Kimyasalları İç Pazarı; Ton 151
Tablo.254 Yapı Kimyasalları İhracat Göstergeleri 152
Tablo.255 Yapı Kimyasalları İthalat Göstergeleri 152
Tablo.256 Yapı Kimyasalları İhracat Pazarlarımız 2020-2021 152
Tablo.257 Yapı Kimyasalları İthalat Yaptığımız Ülkeler 2020-2021 152
Tablo.258 Yapı Kimyasalları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 153
Tablo.259 Dünya Yapı Kimyasalları İhracatçıları 2020-2021 153
Tablo.260 Dünya Yapı Kimyasalları İthalatçıları 2020-2021 153
Tablo.261 Alüminyum Çubuk, Profil, Levha ve Yapı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 156
Tablo.262 Alüminyum Kapı ve Pencereler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 156
Tablo.263 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İç Pazarı; Ton 156
Tablo.264 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Göstergeleri 156
Tablo.265 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalat Göstergeleri 157
Tablo.266 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Pazarları 2020-2021 157
Tablo.267 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 157
Tablo.268 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 157
Tablo.269 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatçıları 2020-2021 158
Tablo.270 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatçıları 2020-2021 158
Tablo.271 Alüminyum Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 158
Tablo.272 Alüminyum Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton 158
Tablo.273 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri 159
Tablo.274 Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri 159
Tablo.275 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2020-2021 159
Tablo.276 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 159
Tablo.277 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 160
Tablo.278 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2020-2021 160
Tablo.279 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2020-2021 160
Tablo.280 Kilitler ve Donanım Eşyaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 161
Tablo.281 Kilitler ve Donanım Eşyaları İç Pazarı; Ton 161
Tablo.282 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Göstergeleri 161
Tablo.283 Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalat Göstergeleri 161
Tablo.284 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Pazarları 2020-2021 161
Tablo.285 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 162
Tablo.286 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 162
Tablo.287 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatçıları 2020-2021 162
Tablo.288 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatçıları 2020-2021 162
Tablo.289 Armatür Musluk Vana ve Valfler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 163
Tablo.290 Armatür Musluk Vana ve Valfler İç Pazarı; Ton 163
Tablo.291 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Göstergeleri 163
Tablo.292 Armatür Musluk Vanalar ve Valfler İthalat Göstergeleri 163
Tablo.293 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Pazarları 2020-2021 164
Tablo.294 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 164
Tablo.295 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 164
Tablo.296 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatçıları 2020-2021 164
Tablo.297 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatçıları 2020-2021 165
Tablo.298 Demir Çelik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 165
Tablo.299 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri 165
Tablo.300 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri 166
Tablo.301 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2020-2021 166
Tablo.302 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 166
Tablo.303 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 166
Tablo.304 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2020-2021 167

TABLOLAR

Tablo.305 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2020-2021 167
Tablo.306 Elektrik Malzemeleri Girişim Sayısı 170
Tablo.307 Elektrik Malzemeleri Üretim Göstergeleri; Adet 170
Tablo.308 Elektrik Malzemeleri İhracat Göstergeleri 170
Tablo.309 Elektrik Malzemeleri İthalat Göstergeleri 171
Tablo.310 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İhracat Pazarları 2020-2021 171
Tablo.311 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 171
Tablo.312 Elektrik Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 171
Tablo.313 Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatçıları 2020-2021 172
Tablo.314 Dünya Elektrik Malzemeleri İthalatçıları 2020-2021 172
Tablo.315 Yalıtımlı Kablolar Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 172
Tablo.316 Yalıtımlı Kablolar İç Pazarı; Ton 173
Tablo.317 Yalıtımlı Kablolar İhracat Göstergeleri 173
Tablo.318 Yalıtımlı Kablolar İthalat Göstergeleri 173
Tablo.319 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İhracat Pazarları 2020-2021 173
Tablo.320 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 173
Tablo.321 Yalıtımlı Kablolar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 174
Tablo.322 Dünya Yalıtımlı Kablolar İhracatçıları 2020-2021 174
Tablo.323 Dünya Yalıtımlı Kablolar İthalatçıları 2020-2021 174
Tablo.324 Isıtma ve Soğutma Cihazları Girişim Sayısı 175
Tablo.325 Isıtma ve Soğutma Cihazları Üretim Göstergeleri; Adet 175
Tablo.326 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Göstergeleri 175
Tablo.327 Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalat Göstergeleri 175
Tablo.328 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Pazarları 2020-2021 176
Tablo.329 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 176
Tablo.330 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 176
Tablo.331 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatçıları 2020-2021 176
Tablo.332 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatçıları 2020-2021 177
Tablo.333 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Girişim Sayısı 177
Tablo.334 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Üretim Göstergeleri; Adet 177
Tablo.335 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Göstergeleri 177
Tablo.336 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalat Göstergeleri 178
Tablo.337 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Pazarları 2020-2021 178
Tablo.338 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 178
Tablo.339 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 178
Tablo.340 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatçıları 2020-2021 179
Tablo.341 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatçıları 2020-2021 179
Tablo.342 Güvenlik ve Alarm Sistemleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 179
Tablo.343 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Göstergeleri 180
Tablo.344 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalat Göstergeleri 180
Tablo.345 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Pazarları 2020-2021 180
Tablo.346 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 180
Tablo.347 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 181
Tablo.348 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatçıları 2020-2021 181
Tablo.349 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatçıları 2020-2021 181
Tablo.350 Sayaçlar Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 181
Tablo.351 Sayaçlar İhracat Göstergeleri 182
Tablo.352 Sayaçlar İthalat Göstergeleri 182
Tablo.353 Türkiye'nin Sayaçlar İhracat Pazarları 2020-2021 182
Tablo.354 Türkiye'nin Sayaçlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 182
Tablo.355 Sayaçlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 183
Tablo.356 Dünya Sayaç İhracatçıları 2020-2021 183
Tablo.357 Dünya Sayaç İthalatçıları 2020-2021 183
Tablo.358 Aydınlatma Ekipmanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 184
Tablo.359 Aydınlatma Ekipmanları İhracat Göstergeleri 184
Tablo.360 Aydınlatma Ekipmanları İthalat Göstergeleri 184
Tablo.361 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İhracat Pazarları 2020-2021 184
Tablo.362 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 185
Tablo.363 Aydınlatma Ekipmanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 185
Tablo.364 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatçıları 2020-2021 185
Tablo.365 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İthalatçıları 2020-2021 185
Tablo.366 Ahşap İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı 188
Tablo.367 Ahşap İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri 188
Tablo.368 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri 188
Tablo.369 Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri 189
Tablo.370 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2020-2021 189
Tablo.371 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 189
Tablo.372 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 189
Tablo.373 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2020-2021 190
Tablo.374 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2020-2021 190
Tablo.375 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri 190
Tablo.376 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Göstergeleri 191
Tablo.377 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalat Göstergeleri 191
Tablo.378 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Pazarları 2020-2021 191
Tablo.379 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 191
Tablo.380 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 191
Tablo.381 Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Dolapları İhracatçıları 2020-2021 192
Tablo.382 Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Dolapları İthalatçıları 2020-2021 192
Tablo.383 Duvar Kâğıtları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri 192
Tablo.384 Duvar Kâğıtları İç Pazarı; Ton 192
Tablo.385 Duvar Kâğıtları İhracat Göstergeleri 193
Tablo.386 Duvar Kâğıtları İthalat Göstergeleri 193
Tablo.387 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İhracat Pazarları 2020-2021 193
Tablo.388 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 193
Tablo.389 Duvar Kâğıtları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 193
Tablo.390 Dünya Duvar Kâğıtları İhracatçıları 2020-2021 194
Tablo.391 Dünya Duvar Kâğıtları İthalatçıları 2020-2021 194
Tablo.392 Prefabrik Yapılar Girişim Sayısı; Adet 196
Tablo.393 Prefabrik Yapılar İhracat Göstergeleri 196
Tablo.394 Prefabrik Yapılar İthalat Göstergeleri 196
Tablo.395 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İhracat Pazarları 2020-2021 197
Tablo.396 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 197
Tablo.397 Prefabrik Yapılar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 197
Tablo.398 Dünya Prefabrik Yapılar İhracatçıları 2020-2021 197
Tablo.399 Dünya Prefabrik Yapılar İthalatçıları 2020-2021 198
Tablo.400 Yalıtım Malzemeleri Girişim Sayıları 200
Tablo.401 Yalıtım Malzemeleri Üretimi; Ton 200
Tablo.402 Yalıtım Malzemeleri İç Pazarı; Ton 200
Tablo.403 Yalıtım Malzemeleri İhracat Göstergeleri 201
Tablo.404 Yalıtım Malzemeleri İthalat Göstergeleri 201
Tablo.405 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İhracat Pazarları 2020-2021 201
Tablo.406 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021 201
Tablo.407 Yalıtım Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı 201
Tablo.408 Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatçıları 2020-2021 202

GRAFİKLER

Grafik.1 Euro-Dolar Paritesi	20
Grafik.2 Petrol Fiyatları Brent Dolar/Varil	21
Grafik.3 Dünya İnşaat Harcamaları ve Büyüme	22
Grafik.4 İnşaat Harcamalarından Bölgesel Büyümeler 2020-2021; Yüzde	23
Grafik.5 2021 Yılı Dünya İnşaat Harcamalarının Bölgesel Dağılımı	23
Grafik.6 En Büyük 250 Müteahhitlik Firmasının Yurt Dışı İş Hacmi; Milyar Dolar	25
Grafik.7 En Yüksek İş Hacmine Sahip Ülkeler; Milyar Dolar	26
Grafik.8 Küresel Gayrimenkul Yatırımları (Satın Alma); Milyar Dolar	27
Grafik.9 Türkiye Ekonomisi Yıllık Büyüme; Yüzde	31
Grafik.10 Türkiye GSYH; Milyar Dolar	31
Grafik.11 Türkiye Kişi Başı Milli Gelir; Dolar	32
Grafik.12 Tüketici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde	33
Grafik.13 Üretici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde	33
Grafik.14 İhracat ve İthalat; Milyar Dolar	33
Grafik.15 Dış Ticaret Açığı ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	35
Grafik.16 Cari İşlemler Açığı ve Milli Gelire Oranı	35
Grafik.17 Dış Borçlar ve Milli Gelire Oranı	35
Grafik.18 Merkezi Bütçe Açığı ve GSYH Oranı	36
Grafik.19 Sabit Sermaye Yatırımları ve Milli Gelire Oranı	36
Grafik.20 Sanayi Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde	38
Grafik.21 İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ağırlıklı Ortalama; Yüzde	38
Grafik.22 Türk Lirası Faiz Oranları	38
Grafik.23 Türk Lirası Sepet Kur	39
Grafik.24 Ekonomik Güven Endeksi 2010=100	39
Grafik.25 İnşaat Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde	42
Grafik.26 İnşaat Sektörü Büyüme Çeyrek Dönem; Yüzde	42
Grafik.27 İnşaat Harcamaları Yıllık; Milyar TL	42
Grafik.28 İnşaat Harcamaları Çeyrek Dönem; Milyar TL	42
Grafik.29 İnşaat Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi	43
Grafik.30 İnşaat Sektörünün GSYH İçinde Payı; Yüzde	43
Grafik.31 İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı; Yüzde	43
Grafik.32 İnşaat Maliyet Endeksi 2015=100	44
Grafik.33 İnşaat Sektöründe İstihdam	44
Grafik.34 İnşaat Sektörü Güven Endeksi 2010=100	44
Grafik.35 Konut ve Konut Dışı Bina İnşaat Harcamalarının Dağılımı	46
Grafik.36 Arz Edilen ve Satılan Yeni Konutlar	48
Grafik.37 Mevcut Konut Satış Fiyat Endeksi 2007=100	50
Grafik.38 Konut Kira Endeksi 2007=100	51
Grafik.39 Türkiye Genelinde Mevcut Konut Amortisman Süreleri, 2015-2021	51
Grafik.40 Yeni Konutlar Fiyat Endeksi 2010 Ocak =100	52
Grafik.41 Konut Tiplerine Göre Yeni Konutlarda Fiyat Artışı; Yüzde (2010-2021)	52
Grafik.42 Konut İnşaat Maliyetleri ve Yeni Konut Satış Fiyatı Endeksleri	53
Grafik.43 Konut Satın Alma Araçları, 2020	53
Grafik.44 Konut Kredileri; Milyar TL	53
Grafik.45 Konut Kredisi Aylık Ortalama Faiz Oranı; Yüzde	54
Grafik.46 Türkiye'de Ticari Gayrimenkul Satın Almaları; Milyon Dolar	61
Grafik.47 Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri İş Bedelleri	61
Grafik.48 TMMMB Üyelerinin Yurt içi İş Hacminde Gelişmeler; Yüzde	64
Grafik.49 TMMMB Üyelerinin Yurt Dışı İş Hacminde Gelişmeler; Yüzde	64
Grafik.50 TMMMB Üyelerinin Ciro Beklentileri; Yüzde	64
Grafik.51 Firmaların 2021 Yılı Cirolarının Kaynakları; Yüzde	64
Grafik.52 İnşaat Sektörünün Yurt İçinden Kullandığı Krediler; Milyar TL	65
Grafik.53 Yabancıların Gayrimenkul Alımları; Milyon Dolar	69
Grafik.54 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazar Büyüklüğü; Trilyon Dolar	80
Grafik.55 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar	81
Grafik.56 İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme; Yüzde	82
Grafik.57 İnşaat Malzemeleri İç Pazar Büyüklüğü; Milyar TL	83
Grafik.58 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar	83
Grafik.59 Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	85
Grafik.60 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyar Dolar	85
Grafik.61 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Denge; Milyar Dolar	88
Grafik.62 İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Ortalama Birim Fiyatları	89
Grafik.63 Türkiye'nin Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	105
Grafik.64 Türkiye'nin Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	107
Grafik.65 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	110
Grafik.66 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	113
Grafik.67 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde	115
Grafik.68 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatı İçinde Payı; Yüzde	117

GRAFİKLER

Grafik.69 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatı İçinde Payı; Yüzde	120
Grafik.70 Türkiye'nin Dünya Çimento İhracatında Payı; Yüzde	123
Grafik.71 Türkiye'nin Dünya Blok Mermer İhracatında Payı; Yüzde	125
Grafik.72 Türkiye'nin Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatında Payı; Yüzde	128
Grafik.73 Türkiye'nin Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatında Payı; Yüzde	130
Grafik.74 Türkiye'nin Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatında Payı; Yüzde	134
Grafik.75 Türkiye'nin Dünya Seramik Kaplama İhracatında Payı; Yüzde	136
Grafik.76 Türkiye'nin Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde	139
Grafik.77 Türkiye'nin Dünya İnşaat Camları İhracatında Payı; Yüzde	141
Grafik.78 Türkiye'nin Dünya Alçı Sıva İhracatı İçinde Payı; Yüzde	144
Grafik.79 Türkiye'nin Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatında Payı; Yüzde	147
Grafik.80 Türkiye'nin Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	150
Grafik.81 Türkiye'nin Dünya Yapı Kimyasalları İhracatında Payı; Yüzde	153
Grafik.82 Türkiye'nin Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatında Payı; Yüzde	157
Grafik.83 Türkiye'nin Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde	160
Grafik.84 Türkiye'nin Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatında Payı; Yüzde	162
Grafik.85 Türkiye'nin Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatında Payı; Yüzde	164
Grafik.86 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde	166
Grafik.87 Türkiye'nin Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	172
Grafik.88 Türkiye'nin Dünya Yalıtımlı Kablo İhracatında Payı; Yüzde	174
Grafik.89 Türkiye'nin Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatında Payı; Yüzde	176
Grafik.90 Türkiye'nin Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatında Payı; Yüzde	179
Grafik.91 Türkiye'nin Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatında Payı; Yüzde	181
Grafik.92 Türkiye'nin Dünya Sayaçlar İhracatında Payı; Yüzde	183
Grafik.93 Türkiye'nin Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatında Payı; Yüzde	185
Grafik.94 Türkiye'nin Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	190
Grafik.95 Türkiye'nin Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatında Payı; Yüzde	192
Grafik.96 Türkiye'nin Dünya Duvar Kâğıtları İhracatında Payı; Yüzde	194
Grafik.97 Türkiye'nin Dünya Prefabrik Yapılar İhracatında Payı; Yüzde	197
Grafik.98 Türkiye'nin Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde	201

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

YÖNETİCİ ÖZETİ

DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

- Dünya ekonomisi 2021 yılında Covid-19 salgını sonrası geri dönüşün ve toparlanmanın yarattığı olumlu koşullar altında kalmıştır.
- Dünya ekonomisi 2021 yılında yüzde 5,8 büyümüştür. Salgın sonrası dünya ekonomisinde hızlı bir toparlanma yaşanmıştır.
- 2021 yılında gelişmiş ülkeler yüzde 5,2, gelişen ülkeler ise yüzde 6,8 büyümüştür.
- Dünya mal ticareti 2021 yılında yüzde 26,3 genişlemiş ve 22,28 trilyon dolara yükselmiştir. Dünya mal ticareti miktar olarak ise yüzde 9,8 büyümüştür.
- 2021 yılında yaşanan toparlanma sabit sermaye yatırımlarında da büyümeye neden olmuştur.
- Dünya sabit sermaye yatırımları 2021 yılında 24,27 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Dünya ekonomisinde 2021 yılında inşaat sektörü için olumlu koşullar yaşanmıştır. İnşat faaliyetlerine geri dönüşler inşaat sektöründe büyümeye yol açmıştır.
- 2021 yılında dünya inşaat harcamaları yüzde 6,0 büyümüş ve toplam harcamalar 9,56 trilyon dolara çıkmıştır.
- İnşaat harcamaları tüm bölgelerde yüksek büyümeler göstermiştir.
- Latin Amerika bölgesinde inşaat harcamaları yüzde 8,0 ile en yüksek büyümeyi göstermiştir.
- Asya Pasifik bölgesinin toplam inşaat harcamaları içindeki payı 2021 yılında yüzde 47,0'ye yükselmiştir. İkinci sırada yer alan Batı Avrupa'nın payı yüzde 21,0 olarak gerçekleşmiştir.
- 2021 yılında Kuzey Amerika bölgesinde inşaat sektörü yüzde 5,2 büyümüştür.
- 2021 yılında dünyanın en yüksek alt yapı yatırım harcaması yapan ilk 10 ülkenin göstergeleri alt yapı harcamalarının önemli ölçüde hareketlendiğini göstermektedir.
- Dünya genelinde KÖİ modeli ile gerçekleştirilen projelerin toplam büyüklüğü 2021 yılının ilk yarısında 35,6 milyar dolara yükselmiştir.
- Dünya inşaat harcamalarındaki toparlanmaya bağlı olarak 250 büyük firmanın üstlendiği projeler de azalmış ve 2021 yılında 465,0 milyar dolara yükselmiştir.
- En büyük 250 müteahhitlik firması içinde 2020 yılı itibarıyla en çok 78 firma sayısı ile Çinli firmalar yer almaktadır. Türkiye 40 firma ile 2. sırada bulunmaktadır.
- 2021 yılında toparlanma ticari gayrimenkullerin işlevlerinin yeniden ivme kazanmasına yol açmıştır. Dünya gayrimenkul sektöründe yaşanan bu gelişmeler inşaat sektörünü de olumlu etkilemiştir.
- 2021 yılında gayrimenkul satın alma yatırımları yüzde 55,5 genişlemiş ve 1,34 trilyon dolara çıkmıştır.
- 2021 yılında gayrimenkul satın alma yatırımları tüm bölgelerde büyümüştür. En yüksek büyüme yüzde 83,5 ile Amerika'da gerçekleşmiştir.
- 2021 yılında gayrimenkul satın alımlarında Batı ve Doğu Avrupa'da yüzde 27,9, Asya Pasifik bölgesinde ise yüzde 30,3 büyüme yaşanmıştır.

TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

- 2021 yılında yaşanan aşılamanın katkısı, iktisadi ve sosyal faaliyetlere geri dönüş ve Türkiye'ye yönelik ilave tedarik talebi ekonomi ile inşaat ve konut sektörlerini olumlu etkilemiştir.
- Ekonomi; ihracata, sanayi üretimine ve yatırımlara bağlı olarak 2021 yılında yüzde 11,0 büyümüştür. Milli gelir ise 717 milyar dolardan 803 milyar dolara yükselmiştir.
- 2021 yılında 2,1 milyon ilave istihdam yaratılmıştır. İşsizlik oranı da yüzde 13,2'den yüzde 12,0'ye gerilemiştir.
- Eylül ayında uygulanmaya başlanan yeni ekonomi politikaları ile enflasyon hızla artmış, yıl sonunda tüketici fiyatları yıllık yüzde 36,08'e, üretici fiyatları yüzde 79,89'a yükselmiştir.
- 2021 yılında pazarlardaki toparlanma ve Türkiye'ye yönelik ilave tedarik talebi ile ihracat 225 milyar dolara ulaşmıştır. Dış ticaret açığı 46,2 milyar dolara inmiştir.
- 2021 yılında iyileşen dış ticaret açığı ve artan hizmet gelirleri sonucu cari işlemler açığı yeniden 13,96 milyar dolara gerilemiştir.
- Türkiye'nin brüt dış borç stoku 2021 yılında 8 milyar dolar artarak 441 milyar dolara çıkmıştır. Milli gelire oranı ise yüzde 54,9'a inmiştir.
- 2021 yılında bütçe açığı 192,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçe açığının milli gelire oranı ise yüzde 2,67'ye gerilemiştir.
- 2021 yılında sabit sermaye yatırımları yüzde 45,9 artarak 2,02 trilyon TL olarak gerçekleşmiştir.
- Sanayi sektörü 2021 yılında yüzde 18,6 büyümüştür. Sanayi büyümesi özellikle ihracat ve dış talebe bağlı olarak gerçekleşmiştir.
- 2021 yılının ikinci yarısında T.C. Merkez Bankası'nın faiz indirimleri sonucu para politikası zayıflamıştır. Artan kırılganlıklar sonucu yıl sonunda önemli finansal dalgalanmalar yaşanmıştır.
- Türk Lirası 2022 yılında önemli ölçüde değer kaybetmeye devam etmiştir.
- İnşaat sektörü 2021 yılında yine küçülmüştür. 2021 yılın-

da sektöre yönelik destelere rağmen yüzde 0,9 küçülme yaşanmıştır.

- İnşaat sektörü böylece dört yıl üst üste daralmıştır.
- 2021 yılında inşaat harcamaları cari fiyatlarla yüzde 39,5 artarak 874,76 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.
- İnşaat sektörünün milli gelir içindeki payı 2021 yılında 0,6 puan düşerek yüzde 5,4 olmuştur.
- İnşaat maliyetleri 2021 yılında yüzde 67,7 yükselmiştir. İşgücü maliyetleri yüzde 24,0, malzeme maliyetleri ise yüzde 85,8 artmıştır.
- İnşaat sektöründe yıllık ortalama istihdam 2021 yılında 240 bin kişi artarak 1,78 milyon kişiye yükselmiştir. Sektörde istihdam seviyesi iyileşmiştir.
- 2021 yılında alınan yapı ruhsatlarında önemli artış yaşanmıştır. Alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 32,3 büyümüş ve 148,61 milyon metrekareye yükselmiştir.
- 2021 yılında alınan yapı izinleri yüzölçümü olarak yüzde 4,1 artmış ve 127,08 milyon metrekareye çıkmıştır.
- Konutlar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 30,6 artarak 115,29 milyon metrekareye yükselmiştir.
- 2021 yılında tamamlanarak yapı izni (oturma izni) alınan daire sayısı 626.505 olarak gerçekleşmiştir.
- 2021 yılında konut satışları yüzde 0,5 azalarak 1.491.856 adet olarak gerçekleşmiştir. Konut satışları geçen yılki artışın ardından yeniden sınırlı da olsa düşmüştür.
- 2021 yılında ipotekli satışlar 48,6 azalarak 294.530 adet olarak gerçekleşmiştir.
- Birinci el konut satışları 2021 yılında yüzde 1,7 azalarak 461.523 adet olarak gerçekleşmiştir. İkinci el konut satışları ise sadece yüzde 0,1 artmıştır.
- 2021 yılında yeni konut satışları azalırken, arzlar artmış ve yeni konut satışlarının yeni konut arzına oranı 2021 yılında yüzde 74,0'e inmiştir.
- 2021 yılında mevcut konut fiyatları yüzde 37,0 artış göstermiştir. Enflasyon ve inşaat maliyetlerindeki artışlar ile konut fiyatlarında yüksek artış gerçekleşmiştir.
- T.C. Merkez Bankası'nın mevcut konut fiyatları endeksine göre ise Türkiye'de mevcut konut fiyatları 2021 yılında yüzde 57,9 oranında artmıştır.
- 2021 yılında Türkiye genelinde konut kiraları artışı yüzde 31,6 olarak gerçekleşmiştir. Böylece yüksek bir artış yaşanmıştır.
- Konut satışı fiyatı ile aylık kira arasındaki ilişki ile hesaplanan mevcut konutların yıllık amortisman süreleri 2021 yılında 21,5 yıla yükselmiştir.
- Markalı yeni konut fiyatlarındaki 2021 yılında yüzde 5,5 olarak gerçekleşmiştir. Yeni konut fiyat artışları enflasyonun yine oldukça altında kalmıştır.
- 2021 yılında konut kredileri stoku yüzde 7,2 artmış ve 298,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. Faiz oranlarının artışı ile kredi kullanımı önemli ölçüde yavaşlamıştır.
- 2021 yılında konut kredi faiz oranları sınırlı bir gerileme eğilimi içinde olmuştur. 2020 sonunda aylık faiz oranı yüzde 1,55 iken 2021 sonunda yüzde 1,45'e inmiştir.
- 2021 yılında konut dışı binalar için alınan yapı ruhsatlarında yüzde 54,7 artış yaşanmıştır.
- 2021 yılında konut dışı bina arzlarında farklı gelişmeler yaşanmıştır.
- 2021 yılında toplam kamu yatırım harcamaları 213,5 milyar TL olmuştur. Toplam kamu yatırımları içinde ulaştırma yatırımları 74,18 milyar TL ile en yüksek payı almıştır.
- 2021 yılı yatırım programında 3.012 adet projeye 115,3 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir.
- Kamunun büyük yatırımları ile inşaat sektöründe ve inşaat malzemeleri sanayisine verdiği ilave destek 2021 yılında artmıştır. İlk 20 büyük yatırımın ödeneği 35,48 milyar TL olmuştur.
- 2021 yıl sonuna kadar 257 KÖİ projesi için uygulama sözleşmesi imzalanmıştır. Halen yatırımı devam eden ve başlanacak 41 projenin toplam yatırım tutarı 43,4 milyar dolardır.
- Türkiye'de gayrimenkul sektörü 2020 yılında yüzde 2,8 büyüdükten sonra 2021 yılında yüzde 3,5 büyüme göstermiştir.
- 2021 yılında İstanbul 2021 için karşılaştırma yapılan 31 Avrupa şehri arasında genel görünüm ve beklentiler itibarıyla 30. sırada yer almıştır.
- 2021 yılında 76 milyon dolar tutarında ticari gayrimenkul satın alma işlemi gerçekleşmemiştir.
- Ticari gayrimenkul yatırımlarının getirileri 2021 yılında risklerin azalması ile sınırlı ölçüde düşmüştür.
- Yurt dışı müteahhitlik sektörü 2021 yılında 420 proje üstlenilmiş olup toplam proje tutarları 30,69 milyar dolar olmuştur. Sektöre geri dönüş ile pazarlar toparlanmıştır.
- 2021 yılında proje sayısı 420'ye çıkarken, ortalama proje büyüklüğü 73,06 milyon dolara yükselmiştir.
- 2021 yılında üstlenilen işlerin yüzde 25,9'u enerji santrali, yüzde 15'i demiryolu, yüzde 14,4'ü karayolu, tünel, köprü ve yüzde 9,9'u ise konut projelerinden oluşmuştur.
- Dünyadaki en büyük ilk 250 müteahhit firma içinde Türk firmaların sayısı 40 olurken, alınan işlerin payı ise yüzde 4,4'e inmiştir.
- 2021 yılında inşaat sektörünün yurt içinden kullandığı nakdi krediler yüzde 39,9 artmış ve 449,07 milyar TL'ye yükselmiştir.

- Gayrimenkul iş geliştirme sektörünün kullandığı krediler ise aynı dönemde yıllık olarak yüzde 55,7 artarak 65,0 milyar TL'ye çıkmıştır.
- 2021 yılında inşaat sektöründe yurt dışından kullanılan krediler yüzde 17,2 artarak 23,11 milyar dolara yükselmiştir.
- Gayrimenkul iş geliştirme sektöründe ise yurt dışı krediler aynı dönemde yüzde 9,7 azalarak 4,78 milyar dolara gerilemiştir.
- İnşaat sektöründe geri dönmeyen krediler 2021 yılında 34,29 milyar TL'ye ulaşmıştır. Toplam kredi stokuna oranı ise yüzde 9,97'den yüzde 7,64'e inmiştir.
- 2021 yıl sonu itibarıyla kentsel dönüşüm kapsamında riskli ilan edilen alan sayısı 59 ilde toplam 277'dir. Bu alanların büyüklüğü 13.040 hektardır. Bu alanlardaki toplam bağımsız birim sayısı 633 bin adet olmuştur.
- Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimleri 2021 yılında değer olarak yüzde 42,5 artmış ve 5,63 milyar dolara yükselmiştir.
- 2021 yılında yabancıların konut alımı yüzde 43,5 artmış ve 58.576 daire olarak gerçekleşmiştir. En çok konut satılan illerin başında 26.469 daire ile İstanbul gelmektedir.
- 2020 yılında Türkiye'de LEED sertifikası almış 425 yapı bulunmaktadır.
- İnşaat malzemeleri sanayisinin lojistiğe konu olan ürün miktarı 2021 yılında 332,8 milyon ton (yurt içi üretim miktarı) olmuştur.
- 2021 yılında fiili yenileme payı yüzde 55'e yükselmiştir. Fiili yenileme harcamaları da 172,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ GENEL DEĞERLENDİRME

- 2021 yılında toparlanma ile inşaat malzemeleri pazarı yüzde 6,0 büyümüş ve 6,21 trilyon dolara yükselmiştir.
- 2021 yılında inşaat malzemeleri dünya ihracatı yüzde 21,7 artmış ve 1.079,4 milyar dolara çıkmıştır.
- Dünya inşaat malzemeleri ihracatında Çin en büyük ihracatçı ülke konumunda olmayı sürdürmektedir. Çin'in ihracatı 253,6 milyar dolara yükselmiştir.
- Türkiye 30,83 milyar dolar ihracatı ile 2021 yılında 4 sıra yükselerek dünyanın 5. büyük ihracatçı ülkesi olmuştur.
- 2021 yılı itibarıyla en büyük ithalatçı veya ihracat pazarı 136,8 milyar dolar ile ABD'dir. ABD'nin 2021 yılında ithalatı yüzde 28,6 artmıştır.
- Türkiye 2021 yılında 8,6 milyar dolar ithalatı ile 35. büyük pazar veya ithalatçı konumundadır ve 2020 yılına göre 3 sıra gerilemiştir.
- 2021 yılında Türkiye inşaat malzemeleri sanayi üretimi 2020 yılına göre yüzde 19,6 artmıştır. Sanayi üretimi özellikle dış talep artışı ile önemli ölçüde büyümüştür.
- İnşaat malzemeleri iç pazarı 2021 yılında cari fiyatlarla yüzde 39,5 büyümüş ve 569 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.
- İnşaat malzemeleri ihracatı 2021 yılında yüzde 45,7 artmış ve 30,83 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Miktar ve birim değer olarak artış gerçekleşmiştir.
- İsrail 2021 yılında en büyük ihracat pazarımız olmuştur. ABD ve İngiltere onu izlemiştir.
- Türkiye'nin 2021 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatındaki payı yükselmiş ve yüzde 2,86'ya çıkmıştır.
- İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2021 yılında 36 alt gruptan tamamında ihracat artmıştır.
- İnşaat malzemeleri ithalatı 2021 yılında yüzde 22,2 artmış ve 8,6 milyar dolara yükselmiştir.
- 2021 yılında 36 alt gruptan 31'inin ithalatı artarken, 5 malzeme alt grubunda ithalat gerilemiştir.
- En çok ithalat yapılan ilk 3 ülke Çin, Almanya ve İtalya olmuştur.
- İç pazarın ithalat ile karşılanma oranı yüzde 13,6'ya çıkmıştır.
- İnşaat malzemeleri net dış ticaret fazlası 2021 yılında 22,2 milyar dolara sıçramıştır.
- İnşaat malzemeleri dış ticaretinde 2021 yılında ihracat miktar olarak yüzde 8,2 artarak 64,79 milyon tona yükselmiş, ithalat ise yüzde 14,1 artarak 3,03 milyon tona çıkmıştır.
- Ortalama ihracat birim fiyatları 2020 yılında 0,35 dolar/kg iken 2021 yılında 0,48 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. Ortalama ithalat birim fiyatları ise 2020 yılında 2,65 dolar/kg iken 2021 yılında 2,84 dolar/kg olmuştur.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

I. Bölüm
DÜNYA EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

I.1 DÜNYA EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

2021 Yılında Dünya Ekonomisine Hızlı Toparlanma Gerçekleşti

Dünya ekonomisi 2020 yılında yaşadığı Covid-19 salgını şoku ardından 2021 yılına iyimser beklentiler ile girmiştir. Bu iyimserliğin ana nedeni salgına karşı yürütülen aşı çalışmaları olmuştur. Buna bağlı olarak dünya ekonomisinde 2021 yılında yeniden büyüme öngörüsü ortaya çıkmıştır.

Salgına karşı birçok aşı geliştirilmiş ve yaygın olarak uygulama onayı alınmıştır. 2021 yılında aşılama çalışmaları yılın ilk çeyrek döneminde başlamıştır. Gelişmiş ülkeler 2021 yılının tamamında nüfuslarının büyük bölümünde aşılamayı tamamlamıştır. Gelişen ülkelerde aşılama çalışmaları daha yavaş gerçekleşmektedir. Az gelişmiş ülkelerde ise uluslararası yardımların desteğine rağmen 2021 yılında yeterli aşılama sağlanamamıştır.

2021 yılının ilk çeyrek döneminde salgın nedeniyle kapatma ve kısıtlama önlemleri sürdürülmüştür ancak aşılama çalışmaları salgına karşı büyük ölçüde başarı sağlamaya başlamış ve buna bağlı olarak kapatma ve kısıtlamalar kademeli olarak kaldırılmıştır.

Önlemler aşı olmayanlara yönelik uygulanmaya başlanmıştır. Yaz aylarında salgının dördüncü dalgası özellikle Asya ülkelerinde etkili olmuştur ancak aşılamaya ağırlık verilerek salgında dördüncü dalga kontrol altına alınmış ve etkileri sınırlanmıştır.

Yılın son ayında ise salgında yeni bir varyant etkili olmaya başlamıştır. Çok hızlı yayılan ancak kayıpların daha az yaşandığı bu varyanta karşı yine bazı kısıtlama önlemleri alınmıştır. Bu yeni varyanta yönelik aşı geliştirme çalışmalarına da başlanmıştır.

2021 yılında salgına ilişkin olarak yaşanan bu gelişmelere bağlı olarak dünya ekonomisi yılın ilk çeyreğinden itibaren toparlanma sürecine girmiştir. Yılın ikinci çeyrek döneminden itibaren ise toparlanma hızlı büyümeye dönüşmüştür. Aşılama ile sağlanan sektörlerdeki açılmalar büyümeyi desteklemiştir. Başta hizmet sektöründe olmak üzere bir yılı aşkın süredir kapalı kalan faaliyetlere geri dönüş başlamıştır. Yine tüketiciler kapalı kalınan bir yılın ardından ötelenen harcamaları ile ekonomileri desteklemiştir.

2021 yılında hükümetlerin ve merkez bankalarının ekonomiye yönelik destekleri sürmüştür. ABD'de yeni yönetim desteklerini genişletmiştir. Başta ABD Merkez Bankası FED olmak üzere tüm merkez bankaları genişletici para politikalarını yıl boyunca sürdürmüştür. Devam eden destekler özellikle salgın ile ortaya çıkan istihdam kayıplarının da geri alınmasına yardımcı olmuştur. İstihdam artışı ekonomileri desteklemiştir.

Ekonomide yılın ikinci yarısında artan talep karşısında imalat sanayi üretiminde ve ticaretinde de hızlı bir büyüme sürecine girilmiştir. Hızlı artan talep karşısında siparişler hem öne çekilmiş hem de yükselmiştir. Sanayideki bu gelişmeler ile tedarik, üretim ve teslimat süreçlerinde sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Buna rağmen sanayide yılın büyük bölümünde yüksek büyümeler gerçekleşmiştir.

Tablo.1 Dünya Ekonomisinde Yeni Normal Koşulları

1	Yüksek Mal ve Hizmet Talebi
2	Yurt İçinden Tedarik ve Yeni Kapasite Yatırımları
3	Dijitalleşme
4	Elektronik Ticaret
5	Tedarik Zincirlerinde Bozulma ve Yeniden Yapılanma
6	Tedarik ve Üretim Gecikmeleri
7	Yüksek Taşımacılık Fiyatları
8	Yüksek Emtia ve Girdi Fiyatları
9	Sürdürülebilirlik Uygulamaları ve Kısıtlamalar
10	Yüksek Enerji Fiyatları

Kaynak: Çalışma Ekibi

Dünya Ekonomisi 2021 yılında Yüzde 5,8 Büyüdü

Hızlı toparlanma ve yeni normal koşulları içinde dünya ekonomisi 2021 yılında yüzde 5,8 büyümüştür. Dünya ekonomisi geçen yılki daralmanın ardından 2021 yılında büyümede kayıplarını telafi etmiştir. 2021 yılında hemen hemen tüm ülkelerde büyümeler yaşanmıştır. Gelişmiş ülkelerde büyüme 2021 yılında yüzde 5,2 olarak gerçekleşmiştir. Gelişen ülkelerde büyüme 2021 yılında yüzde 6,8 olmuştur.

Dünya ekonomisi 2021 yılında sağladığı büyüme ile salgın ile karşılaştığı kayıpları büyük ölçüde telafi etmiştir ancak aşılamaya bağlı olarak bölgeler ve ülkeler arasında farklılıklar oluşmuştur. Aşılama özellikle gelişmiş ülkelerde yoğun şekilde uygulanmıştır ancak dünya nüfusunun önemli bir bölümünü içeren az gelişmiş ülkelere 2021 yılında yeterli aşı temin edilememiştir. Bu nedenle birçok az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede büyümeler sınırlı kalmış ve gelişmişlik farkları daha da açılmıştır.

ABD ekonomisi 2021 yılında yüzde 5,7 büyümüştür. Yıl genelinde yeni hükümetin önemli doğrudan destekleri büyümeyi desteklemiştir. Merkez Bankası da yıl boyunca genişletici para politikalarına devam etmiştir. ABD istihdam kayıplarını da yılsonu itibarıyla telafi etmiştir.

Avrupa Birliği ve Euro bölgesinde de yüksek bir büyüme yaşanmıştır. 2021 yılında Avrupa Birliği yüzde 5,4 ve Euro bölgesi yüzde 5,3 büyümüştür ancak Avrupa Birliği ve Euro bölgesi 2020 yılında yaşadıkları daralmayı henüz telafi edememiştir. Yıl genelinde salgının yeni dalgalarında kademeli olarak uygulanan kapatma ve kısıtlamalar ekonomik performansı sınırlamıştır. Avrupa Birliği'nin en büyük ekonomisi Almanya 2021 yılında yüzde 2,8 büyümüştür. Geçen yıl yüzde 4,6 küçülme sonrası Almanya'da büyüme göreceli olarak düşük kalmıştır. Fransa yüzde 7,0 ile 4 büyük ekonomi içinde en hızlı büyüyen ülke olmuştur.

Japonya ekonomisi 2020 yılında yüzde 4,5 daralma ardından 2021 yılında yüzde 1,6 büyüme göstermiştir. Salgın öncesinde de sınırlı büyümeler gerçekleşen Japonya'da salgın sonrası ilk yılda da büyüme yine zayıf kalmıştır. Hükümetin destekleri ve ihracattaki önemli artışa karşın tüketim tarafı

yine büyümeyi aşağı çekmiştir. İngiltere 2021 yılında salgın karşısında farklı politikalar izlemiştir. İlk çeyrekte büyük ölçüde kapalı kalan ülkede yılın geri kalanında kısıtlamalar büyük ölçüde kaldırılmıştır. 2020 yılında yüzde 9,4 daralan İngiltere 2021 yılında yüzde 7,4 büyümüştür. Avrupa Birliği'nden ayrılık sonrası etkiler ise net olarak ayrıştırılamamıştır. ABD ve Meksika ile ticaret anlaşmasını yenileyen Kanada 2021 yılında yüzde 4,6 büyümüştür. En önemli ticaret ortağı ABD'deki hızlı büyüme Kanada'yı da desteklemiştir. Güney Kore, Avustralya, Norveç, İsrail, Singapur gibi ülkelerin yer aldığı diğer gelişmiş ülkeler 2021 yılında yüzde 5,0 büyüme göstermiştir.

Gelişen ülkeler 2021 yılında yüzde 6,8 büyüme göstermiştir. Gelişen ülkeler içinde yüzde 8,1 büyüyen Çin dışarıda bırakıldığında gelişen ülkelerde büyüme yüzde 5,0 olmuştur.

Gelişen Asya ülkelerinde büyüme 2021 yılında yüzde 7,3 olarak gerçekleşmiştir. Çin yüzde 8,1, Hindistan yüzde 8,9 büyümüştür. ASEAN-5 ülkelerinde yoğun kapanmalar olmuş ve büyüme 2021 yılında yüzde 3,4'te kalmıştır. Gelişen Avrupa ülkeleri 2020 yılındaki yüzde 2,0 daralma ardından 2021 yılında yüzde 6,8 ile yüksek bir büyüme göstermiştir. Bu grup içinde yer alan Rusya 2021 yılında yüzde 4,7 büyümüştür.

Tablo.2 Dünya Ekonomisi Büyüme; Yüzde

	2019	2020	2021
Dünya	**2,4**	**-3,5**	**5,8**
Gelişmiş Ülkeler	**1,6**	**-4,5**	**5,2**
ABD	2,2	-3,4	5,7
Euro Bölgesi	1,3	-6,4	5,3
Almanya	0,6	-4,6	2,8
Japonya	1,5	-4,5	1,6
Birleşik Krallık	1,4	-9,4	7,4
Kanada	1,9	-5,2	4,6
Diğer Gelişmiş Ülkeler	1,9	-1,9	5,0
Gelişen Ülkeler	**3,6**	**-2,0**	**6,8**
Asya Ülkeleri	5,3	-0,9	7,3
Çin	5,8	2,3	8,1
Hindistan	4,0	-7,3	8,9
Orta ve Doğu Avrupa	2,4	-1,8	6,7
Rusya	2,6	-2,7	4,7
Latin Amerika	0,2	-6,9	6,8
Brezilya	1,4	-3,9	4,6
Meksika	-0,1	-8,2	4,8
Orta Doğu ve Merkez Asya	1,4	-2,8	5,7
Sahra Afrika	3,2	-1,7	4,5

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2022

Emtia ve enerji fiyatlarındaki artışlar Rusya'da büyümeyi desteklemiştir. Orta Avrupa ülkeleri ise sanayi ve ihracat ağırlıklı büyümüştür. Latin Amerika ülkeleri 2020 yılında yüzde 6,9 daralma ardından 2021 yılında yüzde 6,8 büyümüştür.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri 2020 yılında yüzde 3,2 daralma sonrası 2021 yılında yüzde 5,8 büyümüştür. Enerji ve emtia fiyatlarındaki artışlar bu bölge ülkelerinde büyümeleri desteklemiştir. Sahra Afrika ülkelerinde de büyüme yüzde 4,5 olmuştur.

Dünya Mal Ticareti 2021 Yılında Yüzde 26,3 Arttı

2021 yılında dünya mal ihracatı miktar olarak yüzde 9,8 ve değer olarak ise yüzde 26,3 artmıştır. Böylece 2021 yılında dünya mal ihracatı 22,28 trilyon dolara ulaşmıştır. Ortalama ihracat birim fiyatları yüzde 15,0 yükselmiştir. Dünya mal ihracatı 2021'de yıllık en yüksek ihracata ulaşmıştır. Hem miktar hem de değer bazında çok yüksek büyümeler gerçekleşmiştir.

2020 yılında dünya mal ihracatı miktar olarak yüzde 5,0 daraldıktan sonra 2021 yılında miktar olarak genişleme yüzde 9,8 olmuştur. Miktar olarak büyüme geçen yılın daralmasının iki katı üzerinde gerçekleşmiştir. Miktar olarak yüksek büyümenin iki ana nedeni bulunmaktadır. Bunlardan ilki küresel tedarik zincirlerindeki değişim ile ortaya çıkan ilave tedarik talepleridir. İkincisi ise tedarik güvenliği nedeniyle siparişlerdeki taleplerde yaşanan yoğunlaşmadır. Ekonomik büyümenin hızlanması ve büyük geri dönüş sürecinde ertelenen talebin geri dönüşü de etkili olmuştur. Ayrıca, tedarik zincirlerindeki yeniden yapılanma ile dijitalleşme ve sürdürülebilirlik uyumu amaçlı yatırımlarda görülen canlanma da miktar olarak ihracattaki büyümeyi desteklemiştir. Yine yenilenebilir enerjiye geçiş ve sürdürülebilirlik uyumu amacıyla yapılan yenilemeler de ihracatın miktar olarak artışını hızlandırmıştır. İklim değişimi ile tarım ve gıda ürünleri ticareti de zorunlu olarak büyüme göstermektedir.

Tablo.3 Dünya Mal Ticareti Göstergeleri

	2017	2018	2019	2020	2021
Dünya Mal İhracatı Milyar Dolar	17.747	19.559	19.005	17.645	22.284
Miktar Olarak Büyüme %	4,8	3,1	0,2	-5,0	9,8
Değer (ABD Doları) Olarak Büyüme %	10,6	10,2	-2,8	-7,4	26,3
Ortalama İhraç Birim Fiyatı Değişimi %	5,5	6,9	-3,0	-2,4	15,0

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Küresel Ölçekte Enflasyonda Hızlı Artış Oldu

2020 yılında yaşanan pandeminin 2021 yılına en önemli miraslarından birisi ortaya çıkan yeni koşullar içinde enflasyondaki artış olmuştur. Enflasyon dünya genelinde 2021 yılının ikinci yarısından itibaren birikmeye başlamış ve 2021 yılsonunu gelişmiş ve gelişen hemen tüm ülkelerde zirvelerde tamamlamıştır.

Küresel alanda yükselen enflasyon arz taraflı sorunlardan ve maliyet artışlarından kaynaklanmaktadır. Henüz talep tarafından önemli bir katkı bulunmamaktadır ancak parasal sıkılaşmaya geçilmemesi halinde talep enflasyonu da yaşanmaya başlanacaktır.

Küresel enflasyon öncelikle taşımacılık fiyatları ve emtia fiyatları artışları ile birikmeye başlamıştır. Yine tedarik zincirlerinde yaşanan sıkıntılar ile birçok girdi fiyatlarında önemli fiyat artışları ortaya çıkmıştır. Yılın son aylarında bu kez enerji fiyatlarında sert artışlar olmuştur. Yenilenebilir enerjiye geçiş ile önce doğalgaz ve elektrik fiyatları yükselmiştir. Talep artışı beklentisi ile petrol fiyatları da önemli ölçüde yükselmiştir. Gıda fiyatları ise iklim değişiminin yarattığı tedarik güvenliği sorunları ve başta gübre olmak üzere üretim girdilerinde yaşanan yüksek artışlar sonrası yıl genelinde yükselme eğilimi içinde olmuştur.

Tablo.4 Enflasyon Faiz ve Fiyat Gelişmeleri

Göstergeler	2018	2019	2020	2021
Tüketici Fiyatları Gelişmiş Ülkeler %	2,0	1,4	0,7	3,1
Tüketici Fiyatları Gelişen Ülkeler %	4,8	5,1	5,1	5,9
ABD Merkez Bankası Politika Faizi %	2,5	2,5	0,25	0,25
Euro Mevduat 3 Aylık %	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4
Yen Mevduat 6 Aylık %	0,0	0,0	0,0	0,0
Petrol Fiyatları %	29,4	-10,2	-32,7	67,3
Petrol Dışı Emtialar %	1,6	0,8	6,7	26,8

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2022

Küresel Para Politikaları Belirleyici Oldu

2020 yılında ortaya çıkan pandemi karşısında merkez bankaları para politikaları çok önemli ve başarılı bir rol oynamıştır. 2020 yılı mart ayında başlayan genişletici para politikaları 2021 yılının sonlarına kadar devam etmiştir. Merkez bankalarının genişletici para politikaları küresel ekonomide yaşanan hızlı toparlanmanın da en önemli desteklerinden biri olmuştur.

2021 yılı genelinde artış eğilimine giren enflasyonu merkez bankaları ilk aşamada pandemi koşulları ile ortaya çıkan geçici enflasyon olarak nitelendirmiştir ancak yılın son çeyreğinde enflasyonda yaşanan gelişmeler giderek kalıcı bir enflasyona doğru gidildiğini ortaya koymuştur. Buna bağlı olarak yılın son çeyreğinde merkez bankaları parasal genişlemelere son vererek para politikalarında sıkılaştırma planlarına başlamıştır.

ABD Merkez Bankası FED, parasal sıkılaşma politikasını ilk uygulamaya koyan bankalardan biri olmuştur. FED salgın sonrası başladığı parasal genişlemesine 2022 yılı şubat ayı itibarıyla son vermiştir. FED, 2022 yılı mart ayından itibaren faiz oranlarını artırmaya başlamıştır.

Avrupa Merkez Bankası (AMB) da yükselen enflasyonu yakından izlemektedir. AMB salgın sonrası başladığı parasal genişlemeyi azaltarak 2023 yılı mart ayına kadar devam etmeyi planlamaktadır. Banka yine ilk faiz artış için parasal genişlemenin tamamen bitirilmesini bekleyeceğini açıklamıştır.

İngiltere Merkez Bankası faiz artırımına ilk başlayan büyük merkez bankası olmuştur. Kanada Merkez Bankası da parasal genişlemeyi durduran ilk büyük merkez bankasıdır. Diğer gelişmiş ve gelişen ülke merkez bankalarının çoğu da 2021'in son çeyreğinde yüksek enflasyon karşısında sıkılaştırıcı para politikalarına yönelmeye başlamışlardır.

FED'in para politikasında sıkılaştırma adımları ile ABD doları diğer para birimleri karşısında değer kazanmaya başlamıştır. 2020 yıl sonunda 1,217 olan Euro-dolar paritesi 2021 yıl sonunda 1,137 seviyesinden kapanmıştır.

Grafik.1 Euro-Dolar Paritesi

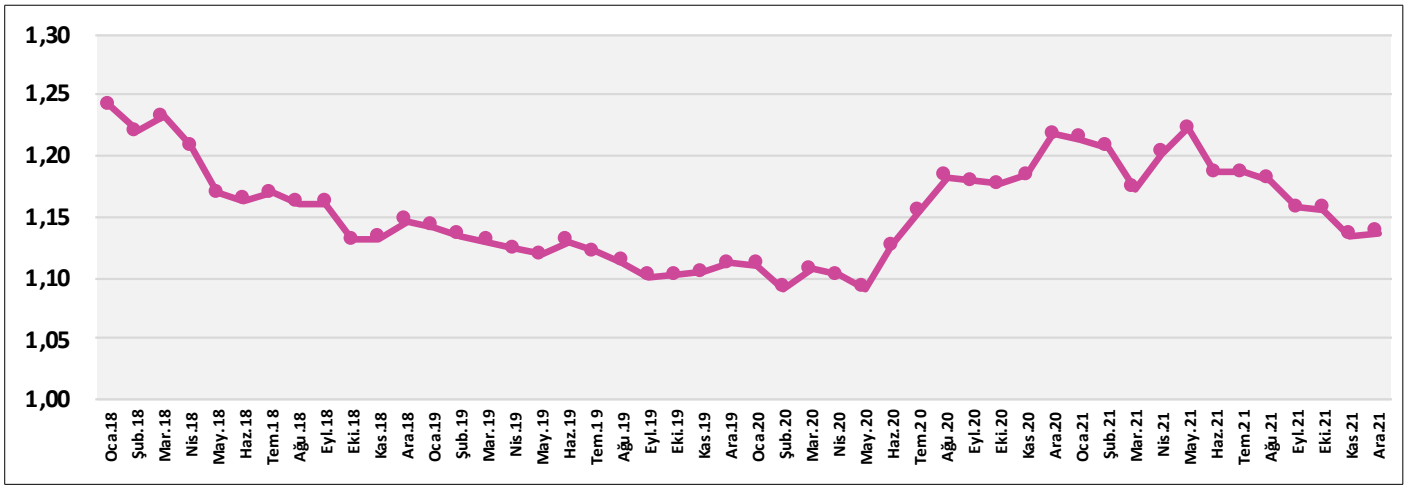

Kaynak: London Commodity Exchange

Enerji Petrol Fiyatlarında 2020 Yılında Sert Artışlar Yaşandı

2020 yılı başında başlayan pandemi salgını ile brent petrol fiyatları şubat ayı sonunda 49,7 dolara gerilemişti. Mart ayında ise salgının tüm dünyaya yayılması sonucu brent petrol fiyatı bu ayın sonunda 26,4 dolara kadar gerilemişti. Yılın ikinci yarısında ise dünya ekonomisindeki toparlanma ve talep artışı neticesinde brent petrol fiyatı artmaya başlamış ve yılı 51,8 dolar seviyesinden kapatmıştı.

2021 yılında petrol ve enerji fiyatları kademeli artış eğilimi içinde olmuştur. Fiyat artışları yılın son çeyreğinde ise hızlanmıştır. 2021 yılında aşılama ile iktisadi ve sosyal faaliyetlere geri dönüş ve ekonomide sağlanan hızlı toparlanma sonucu enerji talebi de yükselmeye başlamıştır. Yılın ikinci yarısında ise hem arz sıkıntıları ortaya çıkmış hem de yenilenebilir enerjiye geçiş eğilimi ile doğalgaz ve diğer yeşil enerji fiyatlarında sıçramalar yaşanmıştır. Yılın son çeyreğinde küresel enerji arzına ilişkin endişeler devam etmiştir. Buna bağlı olarak enerji fiyatları yılı en yüksek seviyelerde kapatmışlardır. Brent petrol fiyatları da yılı 77,8 dolar/varil seviyesinde bitirmiştir.

I.2 DÜNYA İNŞAAT SEKTÖRÜ

Dünya İnşaat Sektörü 2021 Yılında Hızlı Toparlanma Gösterdi

İnşaat sektörü sabit sermaye yatırımları olup, diğer iktisadi faaliyetlerden oldukça farklı koşullara ihtiyaç duymaktadır. Sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı bir ekonomik büyüme bunların başında gelmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2021 yılında dünya ekonomisindeki koşullar 2020 yılına göre daha olumlu olmuştur. Aşılamalar ile iktisadi ve sosyal faaliyetlerde büyük ölçüde geri dönüşler sağlanmıştır. Yine kamu kesimlerinin sağladığı destekler de iktisadi faaliyetlerde yeniden büyümeyi sağlamıştır. Bu koşullar altında inşaat sektörünün küresel performansı da 2021 yılında hızlı toparlanma göstermiştir.

2021 yılında dünya ekonomisindeki büyümenin yanı sıra iktisadi ve sosyal faaliyetlerde geri dönüşler hemen tüm sektörler için genişletici olmuştur. İnşaat sektörü de bu sektörlerin içinde yer almaktadır. Kamu ve özel kesimin üstlendiği inşaat faaliyetleri 2021 yılında yeniden hareketlenmiştir. Çalışma koşulları da iyileşmiş ve inşaatlarda göreceli olarak daha yüksek bir çalışma saatine ulaşılmıştır.

Bu gelişmelere bağlı olarak dünya ekonomisinde, 2021 yılında etkisini gösteren toparlanma ve yeni normal koşulları içinde sabit sermaye yatırımlarında büyüme yaşanmıştır. Dünya sabit sermaye yatırımlarının 2021 yılında yüzde 19,0 büyüyerek 24,27 trilyon dolara yükseldiği öngörülmektedir.

Tablo.5 Dünya Sabit Sermaye Yatırımları

Yıllar	Dünya Geliri Milyar Dolar	Sabit Sermaye Yatırımları Milyar Dolar	Sabit Sermaye Yatırımları Pay %
2010	66.011	13.598	20,6
2015	74.664	17.731	23,7
2016	76.159	17.781	23,3
2017	80.945r	20.039	24,8
2018	86.085r	21.378	24,9
2019	87.536r	21.805	25,0
2020	85.239r	20.400	24,2
2021	96.293	24.270	25,2

Kaynak: UNCTAD WIR 2022, IMF WEO NİSAN 2022, r: revize edilmiştir

Grafik.2 Petrol Fiyatları Brent Dolar/Varil

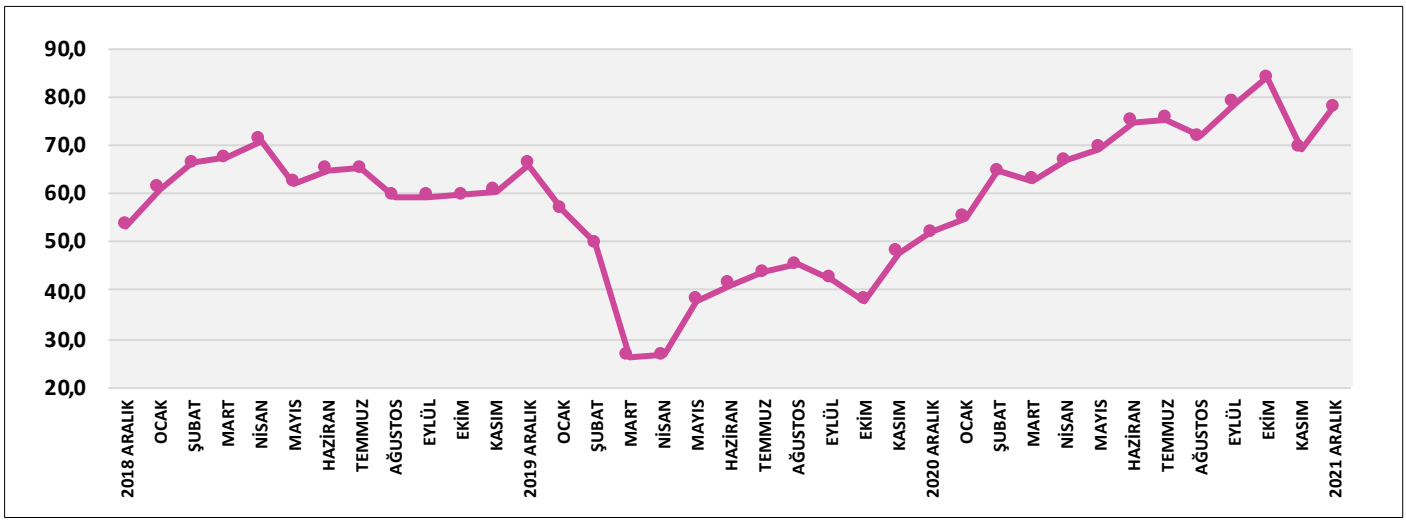

Kaynak: London Commodity Exchange

Grafik.3 Dünya İnşaat Harcamaları ve Büyüme

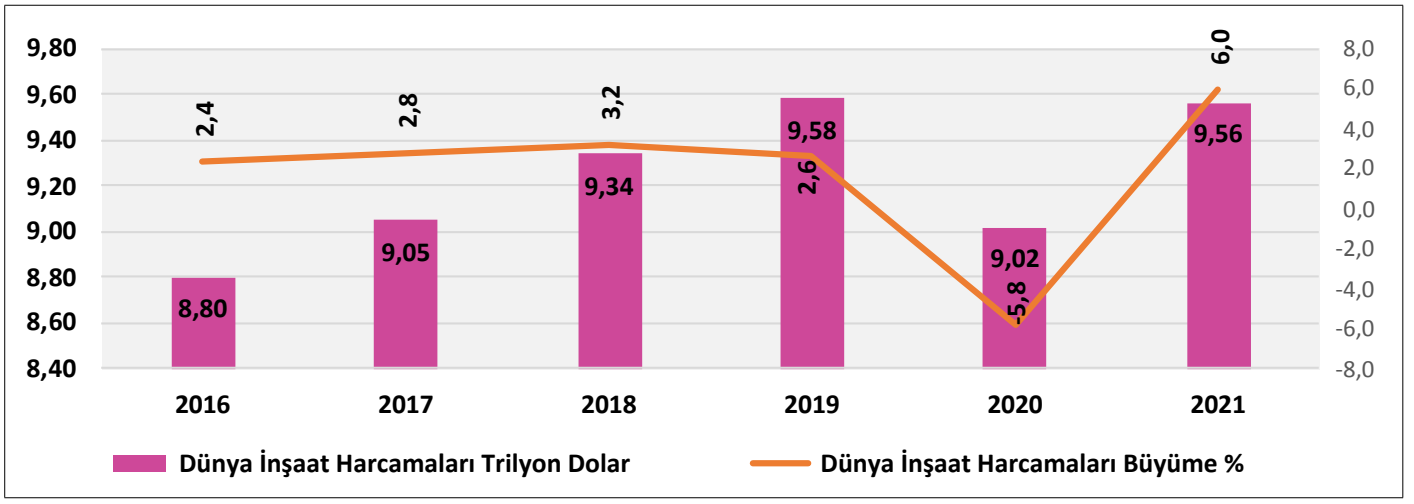

Kaynak: Fitch Solution, 2022 Ocak

Dünya İnşaat Harcamaları 2020 Yılında Yüzde 6,0 Büyüyerek 9,56 Trilyon Dolara Yükseldi

Covid-19 salgınında 2021 yılı gelişmeleri ile bunların dünya ekonomisi ve ticaretine etkileri inşaat sektörünü de şekillendirmiştir. 2021 yılında aşılama faaliyetleri ile yılın ikinci yarısında başlayan büyük açılma ve sektörlerdeki geri dönüş inşaat sektörünü de olumlu etkilemiştir. Bununla birlikte büyük açılma ve geri dönüş ortamındaki faaliyet ve iş koşulları pandemi öncesinden oldukça farklı olmuştur.

İnşaat sektöründe faaliyetler açılmalar ile yılın ikinci çeyreğinden itibaren büyümeye başlamıştır. İnşaat sektörü öncelikle elindeki mevcut işleri ve ötelenen işleri konsolide etmiş ve iş planlarını yenilemiştir. Nitekim pandemi öncesine ait birçok proje iptal edilmiş, proje tadillerine gidilmiştir. İnşaat firmaları yarıda kalan işlevsel projelerine devam etmeye başlamıştır. Yılın ikinci yarısında ise yeni koşulların yarattığı talepler doğrultusunda yeni işler de alınmaya başlanmıştır.

İnşaat işlerinde sosyal mesafe kuralları ile yeni güvelik kuralları katı ve yaygın şekilde uygulanmaya devam etmiştir. Buna bağlı olarak 2020 yılında gerileyen iş verimliliğinde kademeli bir artış ortaya çıkmıştır.

İş gücünde salgına yakalananlar yanı sıra pandemi öncesi sektörde çalışan, ancak sektörde çalışmayı bırakanlar nedeniyle önemli bir iş gücü açığı oluşmuştur. Çalışma koşullarında değişim ve uzaktan çalışma seçeneği inşaat sektöründe sınırlı ölçüde yer bulabilmiştir.

2021 yılında dünya inşaat sektörünü etkileyen en önemli gelişmelerden biri inşaat malzemeleri fiyatlarında yaşanan yüksek artışlar olmuştur. Küresel ölçekte yaşanan emtia fiyatlarındaki artışlar inşaat maliyetlerini önemli ölçüde artırmıştır. Başta demir-çelik inşaat malzemeleri olmak üzere, metal inşaat malzemelerinde, kimyasal bazlı ürünlerde, mineral bazlı ürünlerde, ağaç ve orman ürünlerinde ve yine elektrikli donanım ve teçhizat fiyatlarında önemli artışlar gerçekleşmiştir.

2021 yılında dünya inşaat sektöründe etkili olan bir diğer önemli unsur küresel tedarik zincirlerindeki değişimin bir sonucu olarak girdi tedarikinde yaşanan sorunlar olmuştur. Birçok inşaat malzemesi tedarikinde süreler uzamış ve yeterli girdiye ulaşılamamıştır. Navlun fiyatlarındaki sert artışlar da tedarik zincirlerini etkilemiş ve maliyetleri artırmıştır. Tedarikte ki gecikmeler inşaat sektöründe işlerin yavaşlamasına yol açmıştır.

2021 yılında inşaat işlerinde müstakil konutlar, sanayi-depolama-lojistik binaları, yenilenebilir enerji yatırımları ve altyapı yatırımları öne çıkan iş alanları olmuştur. Bu alanlar inşaat işlerinde sürükleyici olmuştur.

2021 yılında sınır ötesi müteahhitlik işlerinde de büyüme başlamıştır ancak büyümenin giderek yakın alanlarda ve bölgeselleşme eğilimine paralel olarak gelişmekte olduğu görülmektedir. Salgında yaşanan yeni dalgalar uzak pazarlarda yeni işler alınmasını sınırlamaya devam etmiştir.

2021 yılında yaşanan tüm bu gelişmeler çerçevesinde dünya inşaat harcamalarının yüzde 6 büyüdüğü öngörülmektedir. İnşaat harcamaları 2021 yılında 9,56 trilyon dolar seviyesine yükselmiştir. Böylece inşaat harcamaları büyüklüğü 2019 yılına geri dönmüştür.

2021 Yılında Tüm Bölgelerde İnşaat Harcamalarında Yüksek Büyümeler Gerçekleşti

2021 yılında tüm bölgelerin inşaat sektörlerinde yüksek büyümeler gerçekleştiği görülmektedir.

Küresel pazarda en yüksek payı alan Asya Pasifik bölgesi inşaat sektörü 2021 yılında yüzde 6,8 büyümektedir. Asya'da daha sert yaşanan salgının dördüncü dalgası büyümeyi sınırlamış olmakla beraber inşaat sektöründe yine de yüksek bir performans sağlanmıştır.

Kuzey Amerika bölgesinde yüzde 5,2, Batı Avrupa bölgesinde

Grafik.4 İnşaat Harcamalarından Bölgesel Büyümeler 2020-2021; Yüzde

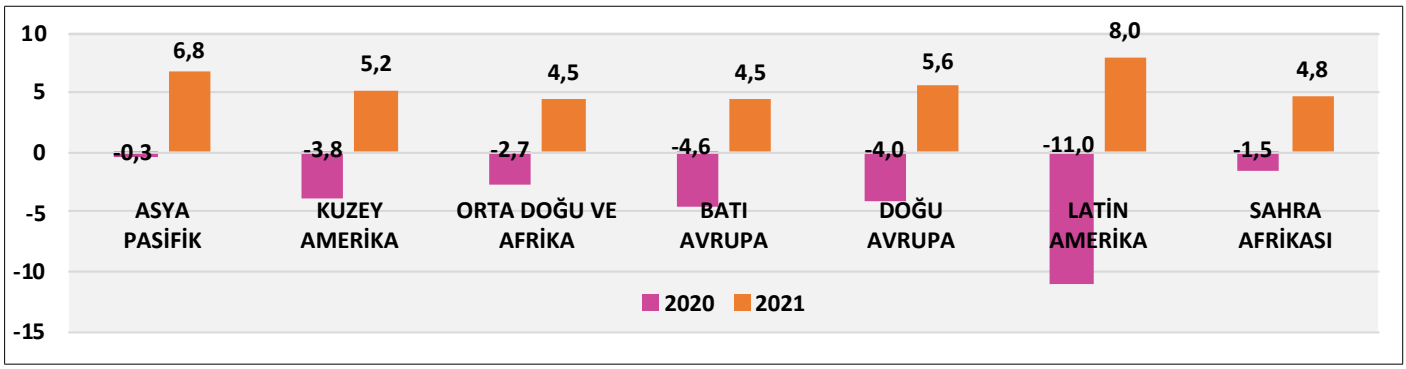

Kaynak: Fitch Solution, 2022 Ocak

yüzde 4,5 ve Doğu Avrupa bölgesinde ise yüzde 5,6 büyüme olmuştur. 2020 yılında inşaat sektöründe en sert daralmayı yaşayan Latin Amerika bölgesinde ise inşaat harcamaları yüzde 8,0 büyümüştür.

Çin'de inşaat sektörü yüzde 7,7 ile salgın sonrasında hızlı büyüme yakalamıştır. Hindistan'da inşaat sektörü 2021 yılında yüzde 10,7 büyümüştür. Büyüme Japonya'da ise yüzde 4,0 olarak gerçekleşmiştir. Endonezya, Asya bölgesinde yüzde 3,0 ile inşaat sektörü daha yavaş büyüyen ülkelerden biri olmuştur.

ABD'de inşaat sektörü yüzde 5,6 büyümüştür. ABD'deki inşaat işleri yılın genelinde hızlı büyüme göstermiştir. Kanada inşaat sektörü ise yüzde 6,5 büyümüştür.

Batı Avrupa'da inşaat sektörü 2021 yılında hızlı toparlama göstermiştir. Ancak Almanya'da inşaat sektörü yüzde 0,6 daralma göstermiştir. Fransa, İngiltere ve İtalya'da ise yüksek büyümeler gerçekleşmiştir.

Rusya'da inşaat sektörü 2021 yılında yüzde 2,8 büyümüştür. Azerbaycan'da büyüme yüzde 9,1, Kazakistan'da ise yüzde 8,5 olmuştur. Mısır'da inşaat sektörü yüzde 12,7 büyümüştür. Suudi Arabistan'da sektör yüzde 1,5, BAE'de yüzde 9,7 ve İsrail'de ise yüzde 5,0 büyümüştür.

İnşaat Harcamalarında Asya Pasifik Bölgesinin Payı Yüzde 47'ye Yükseldi

2021 yılında inşaat harcamaları dünya genelinde ve tüm bölgelerde büyümüştür. Asya Pasifik bölgesinde büyüme yüzde 6,8 olarak gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak Asya Pasifik bölgesinin toplam inşaat harcamaları içindeki payı 2021 yılında yüzde 46,8'den yüzde 47'ye yükselmiştir. İkinci sırada yer alan Batı Avrupa'nın payı yüzde 21'e inmiştir. Kuzey Amerika'nın payı yüzde 15,2'ye gerilemiştir. Diğer bölgelerin payları ise daha sınırlı kalmaya devam etmektedir. Son yıllarda payları önemli ölçüde Asya Pasifik lehine azalan Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'nın kayıpları 2021 yılında oldukça yavaşlamıştır.

Grafik.5 2021 Yılı Dünya İnşaat Harcamalarının Bölgesel Dağılımı

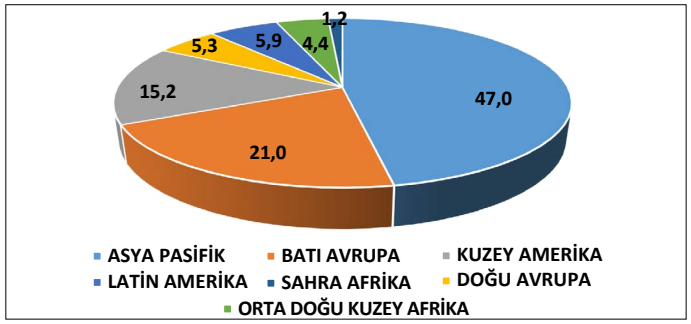

Kaynak: Fitch Solutions, 2022 Ocak

Tablo.6 Seçilmiş Ülkelerde İnşaat Sektörlerinde Büyüme; Yüzde

Ülkeler	2017	2018	2019	2020	2021*
Almanya	0,1	1,7	3,5	2,8r	-0,6
İngiltere	6,1	0,0	1,8	-14,0r	8,0
Fransa	2,2	0,9	2,6	-14,6	12,7
İspanya	2,0	4,1	4,3	-11,8	-3,0
İtalya	0,8	1,2	3,1r	-6,4r	14,0
Polonya	6,5	11,8	-4,1	-3,5r	-0,5
ABD	3,1	2,8	0,0	-1,9	5,6
Kanada	3,7	2,0	-0,2	-3,9r	6,5
Brezilya	-9,2	-3,0r	1,9r	-3,8r	7,2
Hindistan	5,2r	6,3r	1,0r	4,4r	10,7
Çin	3,9	4,8	5,2r	3,5r	7,7
Japonya	2,1r	-1,2r	-1,8r	1,4r	4,0
Endonezya	6,8	6,1	5,8	-3,3r	3,0
Mısır	9,5	10,0	9,6	2,8r	12,7
İran	0,8r	-0,1r	-27,9r	15,2r	1,8
Irak	5,0r	-11,0r	62,2r	-67,6r	18,0
Nijerya	1,0	2,3	1,8	-7,7	4,2
Rusya	0,5	3,8	2,1r	0,1r	2,8
Azerbaycan	-0,4	-8,8	-2,8r	-9,7r	9,1
Kazakistan	2,8	4,6	13,2	11,6r	8,5
Türkmenistan	-10,3r	5,5r	-15,6r	1,2	-
Özbekistan	6,0	14,3	22,9r	9,2	3,2
Suudi Arabistan	-3,3	-3,5	4,6	-0,5	1,5
BAE	2,6	2,4	2,7r	-10,4r	9,7
Katar	17,5	4,5	-1,9	-11,0r	9,6
İsrail	6,5r	5,8r	3,8r	-2,7r	5,0

*Kaynak: Birleşmiş Milletler Ulusal Hesaplar Veri Tabanı, * 2021 yılı verileri Ülke Resmi İstatistik Kurumları, r: revize edilmiştir*

Altyapı Yatırımları 2021 Yılında Genişledi

İnşaat harcamaları üç ana alandan oluşmaktadır. Bunlar konut inşaatları, konut dışı bina inşaatları ve altyapı inşaatlarıdır. Altyapı inşaatları inşaat sektörü için önemli bir diğer faaliyet alanıdır. Bu alanda özellikle mühendislik anlamında daha yüksek katma değerli projeler yürütülmektedir.

2021 yılında altyapı yatırım harcamalarında büyüme yaşanmıştır. 2020 yılında hükümetler genel harcamalarını büyük ölçüde artırmış ve yine büyük ölçüde salgından olumsuz etkilenen firmalar, çalışanlar ve hane halkı ile ihtiyaç sahipleri için kullanmışlardır. Buna bağlı olarak kamu altyapı yatırım harcamaları da kısılmıştır. 2021 yılında ise ekonomiye yönelik kalıcı destekler sağlanması amacıyla altyapı yatırımlarına öncelik verilmiştir. Sağlık, ulaştırma, enerji, sürdürülebilirlik, iletişim alanlarında yatırımlar genişlemiştir.

2021 yılında dünyanın en yüksek altyapı yatırım harcamasını yapan ilk 10 ülkenin göstergeleri altyapı harcamalarında büyümeler yaşandığını göstermektedir. Çin ekonomik büyümeyi desteklemek için altyapı yatırımlarını artırmıştır. Çin, özellikle gayrimenkul ve inşaat sektöründe görülen dalgalanmalar karşısında kamu altyapı yatırımlarına ağırlık vermeyi tercih etmiştir. ABD'de altyapı harcamaları yeni destek paketlerinin etkisi ile önemli ölçüde yükselmiştir. Hindistan altyapı yatırımlarında en büyük 3. ülke konumundadır. Salgın Hindistan'da ağır yaşanmaya 2021 yılında da devam etmiştir. Hükümet 2021 yılında kamu altyapı yatırımlarına yeniden öncelik vermeye başlamıştır. Kanada petrol ve doğalgaz yatırımları, Avustralya ise diğer sivil altyapılar harcamaları ile 4. ve 5. sırada yer almaya devam etmişlerdir ancak her iki ülkede de harcamalar 2021 yılında azalmıştır.

Rusya ve Brezilya enerji ve emtia fiyatlarındaki artışlar ile 2021 yılında altyapı yatırımlarında artışa gitmişlerdir. İngiltere de salgından çok olumsuz etkilenmiş ve iktisadi faaliyetler uzun süre kapalı kalmıştır. 2021 yılında ise kamu altyapı yatırımları ile ekonomik toparlanma desteklenmiştir. Endonezya ve Vietnam da ulaştıkları altyapı yatırım büyüklükleri ile 2021 yılında yine ilk 10 içinde yer almışlardır. Her iki ülkede de harcamalar büyümüştür.

Hükümetlerin altyapı yatırım harcamaları 2020 yılında önemli ölçüde daralmıştır. 2021 yılında ise yeniden önemli artışlar gerçekleşmiştir. Özellikle daha sağlıklı kent altyapıları kurulması, yenilenebilir enerjiye dönüşüm, dijitalleşme ve sürdürülebilirlik ile uyum için yeni altyapı yatırımları öne çıkmaktadır. Hükümetler 2021 yılından itibaren ekonomilerini desteklemek için parasal genişlemeler ve doğrudan hibeler yerine altyapı yatırımlarına ağırlık vermeye başlamıştır.

Tablo.7 Altyapı Yatırımları (Devam Eden Yatırımların Büyüklüğü) 2021; Milyar Dolar

Sıra	Ülkeler	Petrol ve Doğalgaz	Enerji Üretim İletim Dağıtım	Diğer Sivil Altyapılar	Toplam Altyapı
1	Çin	215	730	2.095	3.040
2	ABD	540	450	900	1.890
3	Hindistan	165	740	825	1.730
4	Kanada	565	110	270	945
5	Avustralya	225	55	650	930
6	Rusya	220	120	405	745
7	İngiltere	32	285	337	654
8	Brezilya	220	122	188	530
9	Endonezya	165	170	190	525
10	Vietnam	70	205	230	505

Kaynak: Dünya Bankası, 2022

Gelişen Ülkelerde Kamu Özel İş Birliği Projeleri Katkısına Devam Ediyor

Artan altyapı ihtiyacını karşılamak ve kalkınmalarını sürdürülebilir kılmak isteyen gelişmekte olan ülkeler, alternatif finansman kaynaklarına erişim amacıyla Kamu Özel İş birliği (KÖİ) modelini benimsemektedirler. Gelişmekte olan ülkelerdeki KÖİ projelerine dair en kapsamlı verilerin elde edilebileceği kaynak olan Dünya Bankası tarafından, "enerji, ulaşım, telekomünikasyon ve bilişim altyapısı, su ve atık yönetimi ile temiz teknolojiler" alanlarındaki altyapı projeleri değerlendirmeye alınmakta olup, "eğitim, sağlık" gibi sosyal hizmetlere ilişkin proje uygulamaları, KÖİ kapsamına dahil edilmemektedir.

Bu filtreleme sonucu ortaya konulan verilere göre 1990 ile 2020 döneminde gelişmekte olan ülkelerde toplam 6.944 KÖİ projesi gerçekleştirilmiş olup, bu projelerin yatırım tutarları yaklaşık 1,91 trilyon ABD doları olmuştur.

2020 yılında salgının yarattığı koşullar KÖİ iş birliği projelerinde de gerilemeye yol açmıştır. 2019 yılında 409 projenin kapanışı yapılırken 2020 yılında proje sayısı 252 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılındaki projelerin tutarı 96,7 milyar dolar iken 2020 yılında yarı yarıya azalmış ve 45,7 milyar dolara inmiştir.

2020 yılında KÖİ projelerinde en büyük payı yüzde 65 ile enerji yatırımları almıştır. Enerji projeleri sayısı 145 ve projeler tutarı 29,8 milyar dolar olmuştur. Özellikle yenilenebilir enerji yatırımları sürükleyici olmuş ve toplam enerji yatırımları içinde yüzde 62 pay alınmıştır. Ulaştırma sektöründe 10,5 milyar dolar tutarında 41 proje yer almıştır. Su ve kanalizasyon projeleri sayısı 46 ve büyüklüğü 4,0 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Belediyelerin atık su projeleri sayısı 19 ve proje tutarı 984 milyon dolardır.

2020 yılında projelerin bölgesel dağılımında Latin Amerika bölgesi 14,0 milyar dolar proje tutarı ile ilk sırada yer almıştır. Latin Amerika'daki projeler 2019 yılına göre yüzde 54 azalmıştır. Güney Asya bölgesindeki projelerin tutarı 10,2 milyar dolardır ve 2019 yılına göre yüzde 18,0 gerileme olmuştur. Doğu Asya Pasifik bölgesindeki projelerin tutarı ise 9,5 milyar dolar olmuştur. Bu bölgede projelerin tutarı 2019 yılına

göre yüzde 75 gerilemiştir. Avrupa ve Orta Asya bölgesindeki projelerin tutarı 4,6 milyar dolar, Sahra Afrika bölgesinde 6,3 milyar dolardır. Sahra Afrika bölgesindeki projelerin tutarı yüzde 7 artmıştır. Orta Doğu ve Afrika bölgesinde ise projelerin tutarı 1,2 milyar dolar olmuştur.

2021 yılına ilişkin veriler yılın ilk yarısına aittir. Buna göre 2020 yılındaki daralma ardından 2021 yılında KOİ projelerinde hızlı bir toparlanma yaşanmıştır. 2020 yılının ilk yarısında 34 ülkede 21,9 milyar dolar tutarında 128 proje hayata geçmiştir. 2021 yılının ilk yarısında ise 39 ülkede 35,6 milyar dolar tutarında 133 proje hayata geçmektedir.

2021 yılının ilk yarısında ulaştırma sektöründe 14,4 milyar dolar tutarında 40 proje hayata geçmektedir. 2020 yılı ilk yarısına göre yüzde 216 artış gerçekleşmiştir. Ulaştırma sektörü toplam KOİ içinde yüzde 40 pay almıştır. Enerji sektöründe 13,4 milyar dolar tutarında 62 proje hayata geçerken 2020 yılı ilk yarısına göre yüzde 7 gerileme olmuştur. Yenilenebilir enerji yatırımlarının payı yüzde 95'e kadar yükselmiştir. Su ve kanalizasyon alanında proje sayısı 23 ve proje tutarı 7,8 milyar dolardır. Proje tutarı 2020 yılı ilk yarısına göre 5 katı artmıştır.

Tablo.8 Gelişmekte Olan Ülkelerde KOİ Projeleri (Finansal Kapanışı Yapılanlar)

Yıllar	Proje Sayısı	Yatırım Büyüklüğü Milyar Dolar
2010	396	109,2
2011	540	108,8
2012	614	158,1
2013	410	98,1
2014	338	110,4
2015	341	114,7
2016	280	70,7
2017	309	93,4
2018	335	90,0
2019	409	96,7
2020	252	45,7
2020 İlk Yarı	128	21,9
2021 İlk Yarı	133	35,6

Kaynak: Dünya Bankası, PPP DATABASE, 2022

Sınır Ötesi Müteahhitlik Hizmetleri 2020 Yılında Yüzde 11,1 Azaldı

Sınır ötesi müteahhitlik faaliyetlerine ve işlerine ilişkin olarak her yıl 250 büyük firmanın verileri ENR Kurumu tarafından konsolide edilmektedir. Son yıllarda zayıflayan sınır ötesi müteahhitlik faaliyetleri 2020 yılında bu kez yaşanan pandemi ile önemli ölçüde daralmıştır.

Uluslararası inşaat pazarında 2017 ve 2018 yıllarında görülen büyüme 2019 yılında tersine gelişmiştir. 2019 yılı verileri, küresel ekonomik belirsizlikten en çok etkilenen sektörlerden biri olan inşaat sektöründe zayıf performansın devam ettiğini ortaya koymuştur. 2020 yılında ise bu kez pandemi ile işlerde önemli bir daralma yaşanmıştır.

ENR verilerine göre; 2020 yılında uluslararası inşaat pazarının büyüklüğü yüzde 11,1 daralarak 473,1 milyar dolardan 420,4 milyar dolara inmiştir. Böylece küresel pazarın büyüklüğü 2003 yılına geri dönmüştür.

2021 yılında ise veriler henüz açıklanmamış olmakla birlikte dünya inşaat harcamalarındaki artışa ve sınır ötesi iş yapmanın yeniden kolaylaşmasına bağlı olarak 250 büyük firmanın üstlendiği projelerin 465 milyar dolara yükseleceği öngörülmektedir.

En Büyük Müteahhitlik Firmaları İçinde Çin Liderliğini Sürdürmektedir

En büyük 250 müteahhitlik firması içinde, 2020 yılı itibarıyla, 78 firma sayısı ile en çok Çinli firmalar yer almaktadır. İlk 250 içinde yer alan Çinli müteahhit firma sayısı 2020 yılında 4 adet artmıştır. ABD ise 41 firma ile 3. sıraya yükselmiştir. ABD'nin ilk 250 içindeki firma sayısında 6 adet artış olmuştur. 2020 yılında Türk firmalarının sayısı 4 adet azalarak 40'a inmiştir. 2020 yılında Japon firmalarının sayısı 2 adet, İspanya'nın 1 adet gerilemiştir. Hindistan ve Avustralya ilk 10 ülke içinde yer alırken firma sayıları değişmemiştir. Güney Kore'nin ilk 250 içindeki firma sayısı 1 adet azalarak 11 olmuştur. İtalya firma sayısı 1, Almanya'nın firma sayısı 2 adet yükselmiştir.

Grafik.6 En Büyük 250 Müteahhitlik Firmasının Yurt Dışı İş Hacmi; Milyar Dolar

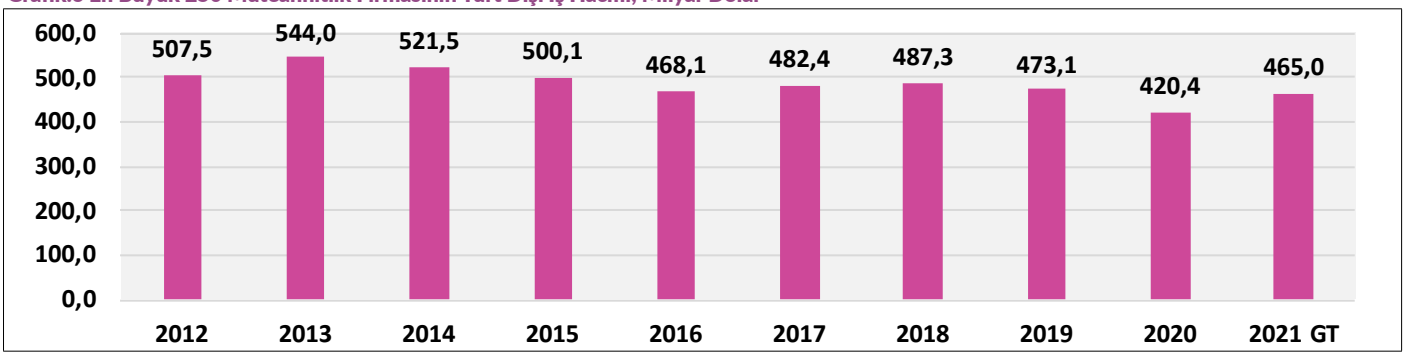

Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2021, GT: Gerçekleşme Tahmini

Tablo.9 250 Büyük Müteahhit Firma İçinde Yer Alan Ülkeler

Sıra	Ülkeler	2016	2017	2018	2019	2020
1	Çin	65	69	76	74	78
2	Türkiye	46	46	44	44	40
3	ABD	43	36	37	35	41
4	İtalya	14	11	12	11	12
5	Güney Kore	11	11	12	12	11
6	Japonya	13	14	11	13	11
7	İspanya	11	11	9	11	10
8	Hindistan	5	6	4	5	5
9	Almanya	2	4	4	3	5
10	Avustralya	4	4	4	5	5
	Diğer	37	38	37	37	32
	Toplam	250	250	250	250	250

Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2021

İlk 250 Firma İçinde En Yüksek İş Hacmini Çin Firmaları Gerçekleştirdi

2020 yılında 250 firmanın üstlendikleri toplam iş hacmi bir önceki yıla göre yüzde 11,1 azalmıştır. Hemen hemen tüm ülkelerin üstlendikleri iş hacimleri gerileme göstermiştir.

2020 yılında Çinli firmalar üstlendikleri iş hacmi yüzde 13,3 azalmış olmasına karşın ilk sıradaki yerlerini korumuştur. 2. sırada yer alan İspanya'nın ve 3. sırada yer alan Fransa'nın aldığı iş hacmi de düşmüştür ancak Fransa'da iş hacmi düşüşü çok sınırlı kalmıştır. 4. sırada yer alan Almanya'nın iş hacmi ise büyümüştür. Güney Kore ve ABD'nin üstlendikleri iş hacmi 2020 yılında önemli ölçüde düşmüştür. İngiliz müteahhitlerinin aldıkları iş hacimleri ise 2020 yılında sert daralma göstermiş ve İngiltere ilk 10'dan çıkmıştır. İtalya müteahhitlerinin iş hacmi 2020 yılında yüzde 39,3 yükselmiştir. Türk müteahhitlerinin aldıkları iş hacmi de düşüş göstermiştir. Japonya'nın iş hacmi azalırken, ilk 10'a giren Hollanda'nın iş hacmi artmıştır.

Salgının Etkileri ile Düşen Sınır Ötesi Gayrimenkul Satın Alımları İnşaat Sektörünü de Sınırladı

Dünya gayrimenkul sektöründeki gelişmeler inşaat sektörünü de doğrudan etkilemektedir. Yeni inşaat faaliyetleri ve yeni inşaat başlangıçları, gayrimenkul geliştiricilerinin yeni projeleri ve talepleri ile şekillenmektedir. Bu çerçevede değerlendirildiğinde 2017 ve 2018 yıllarında dünya gayrimenkul sektöründe yaşanan gelişmeler inşaat sektörünü desteklemiş, 2019 yılında ise koşullar önemli ölçüde olumsuz yönde değişmiştir. 2020 yılında ise bu kez yaşanan salgın sınır ötesi gayrimenkul satın alımlarında sert düşüşe yol açmıştır. Sınır ötesi gayrimenkul satın almalarına konu olan yapılar, ticari gayrimenkullerdir ancak ticari gayrimenkuller içinde özellikle ofisler, alışveriş merkezleri ve oteller salgından çok olumsuz etkilenmiştir. Uzaktan çalışma ile ofisler boşalmış, kısıtlamalar ile alışveriş merkezlerine girişler önemli ölçüde düşmüş ve seyahat kısıtları ile birlikte oteller büyük ölçüde boş kalmıştır. Ticari gayrimenkuller 2020 yılında önemli sıkıntıyla karşı karşıya kalırken yeni gayrimenkul proje başlangıçları ve inşaatları da neredeyse durmuştur. 2021 yılında ise hızlı bir toparlanma gerçekleşmiştir. Aşılama ile iktisadi ve sosyal faaliyetlere geri dönüş ticari gayrimenkullerin yeniden işlevlerine kavuşmasına yol açmıştır. Alışveriş merkezleri pandemi öncesi hareketliliğe yaklaşmıştır. Ofislerde ise doluluk oranları halen düşük kalmıştır. Oteller için ise 2021 yılı yine sıkıntılı geçmiştir. En önemli hareketlilik ise endüstri tesisleri ile lojistik ve depolama yapılarında gerçekleşmiştir. 2021 yılında ticari gayrimenkul sektöründe talepteki göreceli toparlanma arz ve yeni inşaat başlangıçları için de bir işaret olmuştur. Ancak fiili inşaat işleri endüstri ve lojistik yapılarda yoğunlaşmıştır.

2021 Yılında Ticari Gayrimenkul Satın Alma Yatırımları Yüzde 55,5 Büyüdü

Küresel gayrimenkul yatırımları ilk kez 2015 yılında 1,0 trilyon dolar seviyesini aşmış ve 2019 yılında yüzde 2,8 yükselerek 1,1 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında

Grafik.7 En Yüksek İş Hacmine Sahip Ülkeler; Milyar Dolar

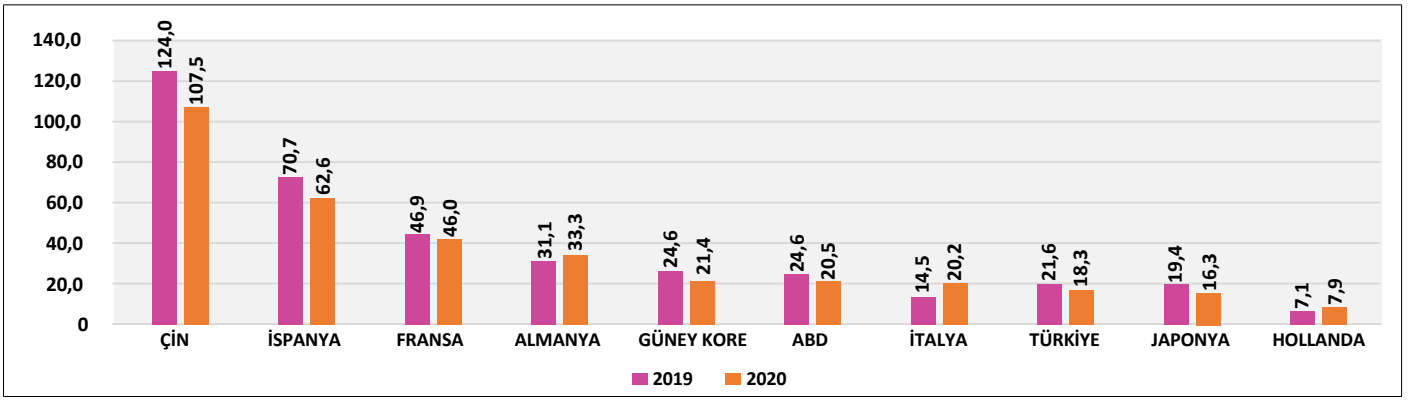

Kaynak: ENR, The Top 250 International Contractors, 2020

Grafik.8 Küresel Gayrimenkul Yatırımları (Satın Alma); Milyar Dolar

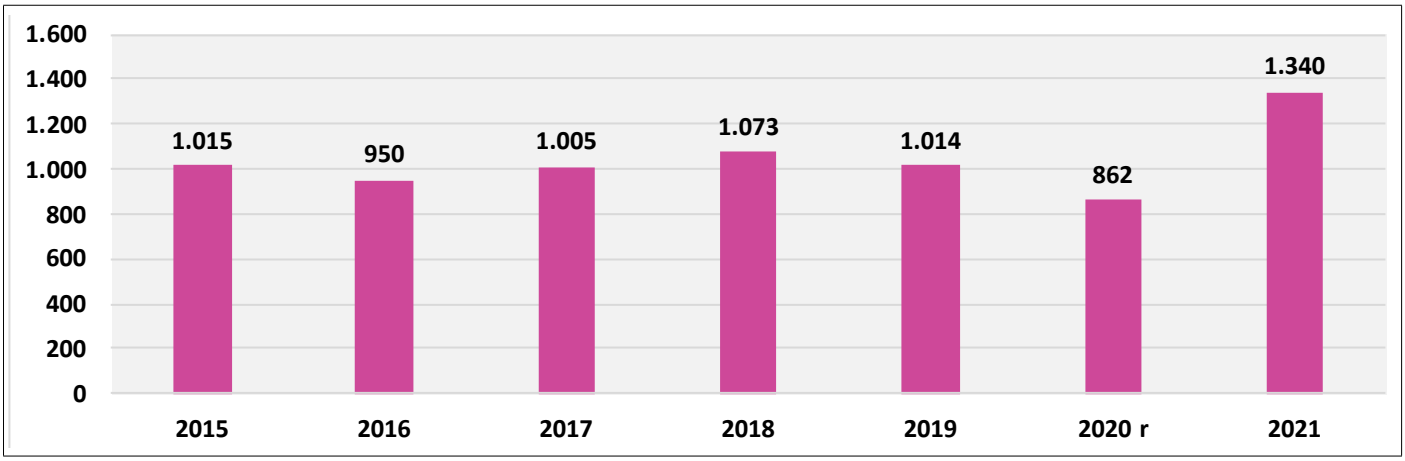

Kaynak: Richard Ellis, Global Real Estate Market Outlook 2021, 2022 Nisan, r: revize edilmiştir

yaşanan salgın ise ticari gayrimenkul sektörü için beklenmedik sonuçlar yaratmıştır. Öncelikle ticari gayrimenkullerin önemli bir bölümünün işlevleri olumsuz etkilenmiş ve gelirlerde önemli düşüşler yaşanmıştır. Ticari gayrimenkul piyasasında satış istekleri artmıştır. Fiyatlar ve getiriler düşmüştür ancak bu gelişmeler birçok gayrimenkul yatırım fonu için de alım fırsatları yaratmıştır. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde 2020 yılında sınır ötesi gayrimenkul satın alma işleri yüzde 22,5 daralmış ve 862 milyar dolara gerilemiştir. Böylece işlem hacmi 1 trilyon dolar hacminin de altına inmiştir. Küresel gayrimenkul yatırımlarında talep tarafı önemli ölçüde zayıflamıştır.

2021 yılında ise ticari gayrimenkul satın alma yatırımlarında yüzde 55,5 büyüme gerçekleşmiştir. Böylece satın alma yatırımları 2021 yılında 1,34 trilyon dolar ile şimdiye kadarki en yüksek yıllık hacme ulaşmıştır. 2021 yılında bir yandan ekonomik toparlanma diğer yandan merkez bankalarının sıfıra yakın faizler verdikleri finansman kaynakları ticari gayrimenkul yatırımlarına da yönelmiştir. Özellikle ABD'de satın alma faaliyetleri önemli ölçüde büyümüştür.

Ticari Gayrimenkul Satın Alma İşlemleri Amerika'da Yüzde 83,5 Genişledi

2021 yılında gayrimenkul satın alımları yüzde 55,5 artarak 1,34 trilyon dolara yükselmiştir. 2021 yılında bölgelerdeki gayrimenkul satın alma yatırımları benzer eğilimler göstermiş ve önemli ölçüde büyümeler gerçekleşmiştir. En yüksek büyüme yüzde 83,5 ile Amerika'da gerçekleşmiştir. Satın alma işlemlerinin büyüklüğü 353 milyar dolar artarak 776 milyar dolara yükselmiştir. 2021 yılında gayrimenkul satın alımları Batı ve Doğu Avrupa'da yüzde 27,9 artmıştır. Asya Pasifik bölgesinde ise yüzde 30,3 artış yaşanmıştır. Küresel ticari gayrimenkul satın alma işlemlerinde Amerika'nın payı yüzde 57,9'a çıkmıştır.

Tablo.10 Ticari Gayrimenkul Satın Alımları 2019-2021

	Satın Alma Milyar Dolar 2019	Satın Alma Milyar Dolar 2020	Satın Alma Milyar Dolar 2021	2020/2021 Değişim %	2019 Pay %	2020 Pay %	2021 Pay %
Amerika	599	423r	776	83,5	54,0	49,2	57,9
Batı ve Doğu Avrupa	375	330r	422	27,9	33,4	38,4	31,5
Asya Pasifik	130	109r	142	30,3	12,3	12,4	10,6
Dünya	1.104	862r	1.340	55,5	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Richard Ellis, Global Real Estate Market Outlook 2021, 2022 Nisan, r: revize edilmiştir

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

II. Bölüm
TÜRKİYE EKONOMİSİ VE İNŞAAT SEKTÖRÜ

II. 1 TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE ETKİLERİ

Türkiye Ekonomisi 2021 Yılını Yüksek Ekonomik Büyüme, Enflasyon ve Finansal Dalgalanmalarla Kapattı

Türkiye 2021 yılında yüksek ekonomik büyüme göstermiştir. 2020 yılında yaşanan pandemi salgınının etkileri 2021 yılında azalarak devam etmiştir. 2021 yılında salgında yeni dalgalar ve varyantlar yaşanırken yoğun bir aşılama gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak iktisadi ve sosyal faaliyetlere yönelik kısıtlamalar kademeli olarak azaltılmıştır. Kısıtlamaların kademeli olarak azaltılması ekonomik büyümeyi desteklemiştir. İç talepte özellikle hizmet sektöründeki geri dönüşün etkisi yaşanmıştır.

2021 yılında ekonomik büyümenin sürükleyicisi ihracat, ihracata dayalı sanayi üretimi artışı ve yine sanayi üretimi artışı ile ortaya çıkan yeni yatırımlar olmuştur. Pandemi sonrasında ortaya çıkan yeni koşullar içinde küresel tedarik zincirlerindeki değişim Türkiye'ye yönelik talebi artırmıştır. Buna bağlı olarak 2021 yılında ihracat rekor seviyeye ulaşırken, sanayi üretiminde yüksek bir büyüme gerçekleşmiştir. Türkiye'ye yönelik artan ilave tedarik talebi ile sanayi kesiminde yeni kapasite yatırımlarında da hızlı bir büyüme gerçekleşmiştir.

Türkiye ekonomisinde iç ve dış talebin sürüklediği büyüme yılın dört çeyrek döneminde de hissedilmiştir. Ekonomi politikaları da yılın ilk üç çeyrek döneminde büyümeyi ve finansal istikrarı desteklemiştir. Enflasyon ve TL yılın ilk üç çeyrek döneminde makul seviyelerde gerçekleşmiştir. Ancak ekonomide eylül ayında başlayan politika değişiklikleri hem enflasyonda artışa neden olmuş hem de finansal dalgalanmalara yol açmıştır.

Ekonomi politikalarındaki ana değişim T.C. Merkez Bankası'nın politika faizindeki indirimler ile ortaya çıkmıştır. TL'de kalıcı istikrarı sağlamak ve enflasyonu düşürmek için cari açığın azaltılması ana hedef olarak seçilmiş ve bu amaçla TL için rekabetçi kur söylemi geliştirilmiştir. Faiz indirimleri yılın son çeyrek döneminde devam etmiştir ancak faiz indirimleri enflasyonu tetiklemiş, fiyat davranışları bozulmuştur. Üretici ve tüketici fiyatlarında önemli artışlar yaşanmıştır.

T.C. Merkez Bankası'nın faiz indirimleri TL'de de hızlı değer kayıplarına yol açmıştır. Aralık ayında TL, ABD doları karşısında rekor düşük seviyeye inmiş ve 20 Aralık tarihinde yeni önlemler alınmıştır. Yeni ekonomi modeli veya Türkiye ekonomi modeli adıyla yeni politika uygulamalarına geçilmiştir. Türkiye ekonomi modeli daha düşük faiz oranlarını, yatırım ve üretim artışını, cari açıkta kalıcı iyileşmeyi böylece TL'de kalıcı iyileşme sağlayarak enflasyonu düşürmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye ekonomi modeli başta kuru korumalı mevduat uygulaması olmak üzere yeni finansal araçları kullanarak ekonomide liralaşmayı ve böylece TL'ye istikrar kazandırılmasını hedeflemektedir. Türkiye ekonomisi, 2021 yılını küresel yeni koşulların yarattığı fırsatları olumlu değerlendirerek kapatmış ancak enflasyonda kalıcı bozulma ortaya çıkmıştır.

Ekonomide Büyümeye Rağmen İnşaat Sektöründe Küçülme Devam Etti

2021 yılında Türkiye ekonomisi yüzde 11,0 büyümüştür. Türkiye ekonomisindeki iki haneli büyümeye karşın inşaat sektörü 2021 yılında da yüzde 0,9 küçülmüştür. Böylece inşaat sektöründe dört yıl üst üste küçülme gerçekleşmiştir.

Tablo.11 Temel Ekonomik Göstergeler, 2019-2021

	2019	2020	2021
GSYH Milyar TL	4.320	5.048	7.209
GSYH Milyar Dolar	761	716,9	802,7
Kişi Başına Milli Gelir Dolar	9.212	8.599	9.539
GSYH Büyüme % Sabit Fiyatlarla	0,9	1,8	11,0
+15 Çalışma Çağı Nüfus Bin Kişi	61.469	62.579	63.704
İşgücüne Katılma Oranı %	53,0	49,1r	51,4
İstihdam Düzeyi Bin Kişi	28.080	26.695r	28.797
İşsiz Sayısı, Bin Kişi	4.469	4.040r	3.919
İşsizlik Oranı %	13,7	13,1r	12,0
İhracat Milyar Dolar	180,83	169,65	225,20
İthalat Milyar Dolar	210,35	219,51	271,40
Dış Ticaret Dengesi Milyar Dolar	-29,51	-49,86	-46,20
İhracat / İthalat %	86,0	77,3	83,0
Dış Ticaret Hacmi / GSYH %	51,4	54,3	61,9
Cari İşlemler Dengesi Milyar Dolar	8,69	-35,54r	-13,96
Cari İşlemler Dengesi / GSYH %	1,14	-4,96r	-1,74
Ham Petrol Fiyatı Brent Dolar/Varil	62,0	41,0	70,8
Enerji İthalatı (27. fasıl) Milyar Dolar	41,2	28,9	50,7
GSYH Deflatörü %	14,77	14,80	19,40
TÜFE Yıl Sonu %	11,84	14,60	36,08
ÜFE Yıl Sonu %	7,36	25,15	79,89
Bütçe Dengesi Milyar TL	-123,7	-175,3r	-192,2
Bütçe Dengesi /Milli Gelir %	-2,89	-3,47r	-2,67
Dış Borçlar Milyar Dolar	416r	433r	441
T.C. Merkez Bankası Brüt Döviz Rezervleri Milyar Dolar	81,3	50,0	72,6
Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları Milyar Dolar (Gayrimenkul Yatırımları Hariç)	5,88	5,79	7,59
Sanayi Üretimi Büyüme %	-0,2	2,2	18,6
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ortalama %	75,9	71,9	76,6
Sabit Sermaye Yatırımları Milyar TL	1117,6	1.382,1r	2016,1
Sabit Sermaye Yatırımları Büyüme %	-12,4	7,2r	6,4
T.C. Merkez Bankası Ortalama Fonlama Faizi Yıl Sonu %	11,47	17,00	14,00
Sepet Kur TL Yıl Sonu	6,18	8,26	14,24
TL Ticari Kredi Faiz Oranı Yıl Sonu %	12,02	20,00	24,37

Kaynak: TÜİK, T.C. Merkez Bankası, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, r: revize edilmiştir

Grafik.9 Türkiye Ekonomisi Yıllık Büyüme; Yüzde

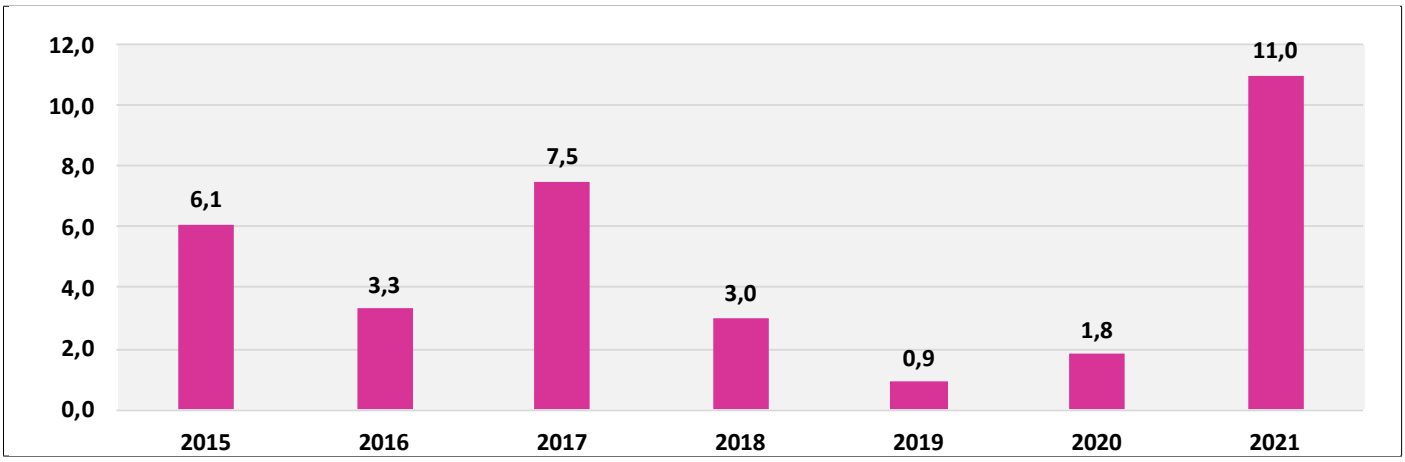

Kaynak: TÜİK

Grafik.10 Türkiye GSYH; Milyar Dolar

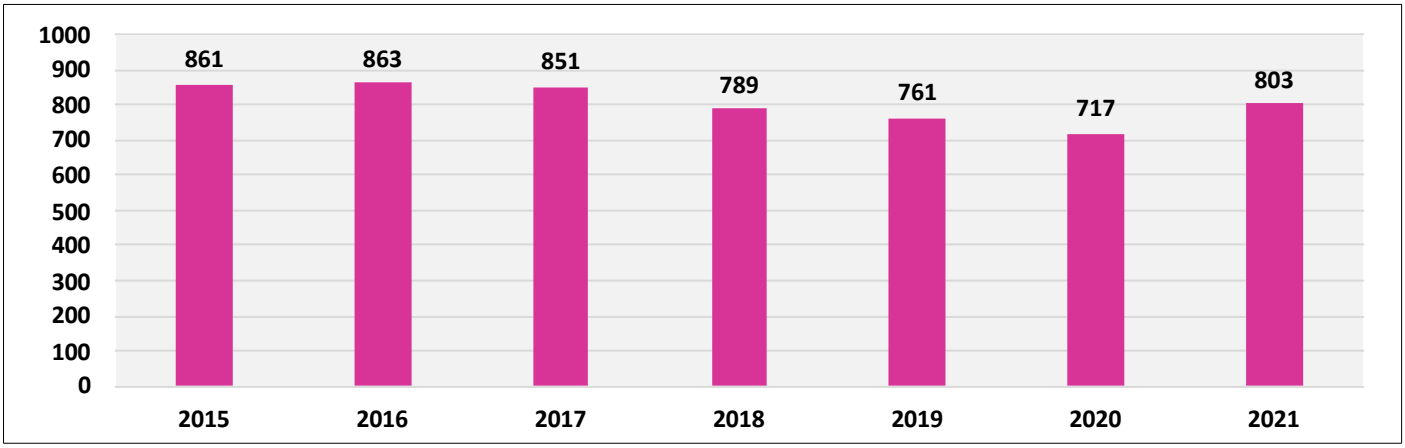

Kaynak: TÜİK

Türkiye Ekonomisi 2021 Yılında Yüzde 11,0 Büyüdü

Türkiye ekonomisi 2021 yılında yüzde 11,0 büyümüştür. 2021 yılında tüm çeyreklerde yüksek büyümeler gerçekleşmiştir. Ekonomideki yüksek büyüme özellikle dış talepteki artıştan kaynaklanmıştır. Küresel tedarik zincirlerindeki değişim ile artan ihracat ve sanayi üretimi ile yatırımlar yüksek büyümeyi sağlamıştır. İçeride ise salgına karşı yürütülen başarılı aşı uygulamaları ile iktisadi ve sosyal faaliyetlerde kısıtlamalar kademeli olarak kaldırılmış ve buna bağlı olarak genişleyen iç talep ekonomik büyümeyi desteklemiştir.

2021 Yılında Milli Gelir 803 Milyar Dolara Yükseldi

2021 yılında yüksek büyümeye ile milli gelir ABD doları olarak da hızlı bir artış göstermiştir. TL'nin son çeyrek dönemdeki değer kaybına rağmen milli gelir 2021 yılında 717 milyar dolardan 803 milyar dolara yükselmiştir. TL'de yaşanan yüzde 27,6 değer kaybına rağmen dolar cinsinden hesaplanan milli gelir yüksek büyüme nedeniyle önemli ölçüde artmıştır. Milli gelir dolar cinsinden 2016 yılından sonra ilk kez artış göstermiştir.

Kişi Başı Milli Gelir 9.539 Dolara Yükseldi

Kişi başı milli gelir 2021 yılında 9.539 dolara yükselmiştir. 2013-2020 arasında gerileme yaşanan dolar cinsinden kişi başı milli gelir 2021 yılında uzun süre sonra ilk kez artış göstermiştir. Yüksek ekonomik büyüme sonucu TL'deki değer kaybına rağmen kişi başı milli gelir dolar cinsiden 940 dolar artmıştır. Kişi başı gelirdeki artış iç ve dış talep koşullarındaki iyileşmenin iyi değerlendirilmesi sonucu ulaşılan yüksek ekonomik büyümenin 2021 yılındaki en olumlu çıktılarından biri olmuştur.

Grafik.11 Türkiye Kişi Başı Milli Gelir; Dolar

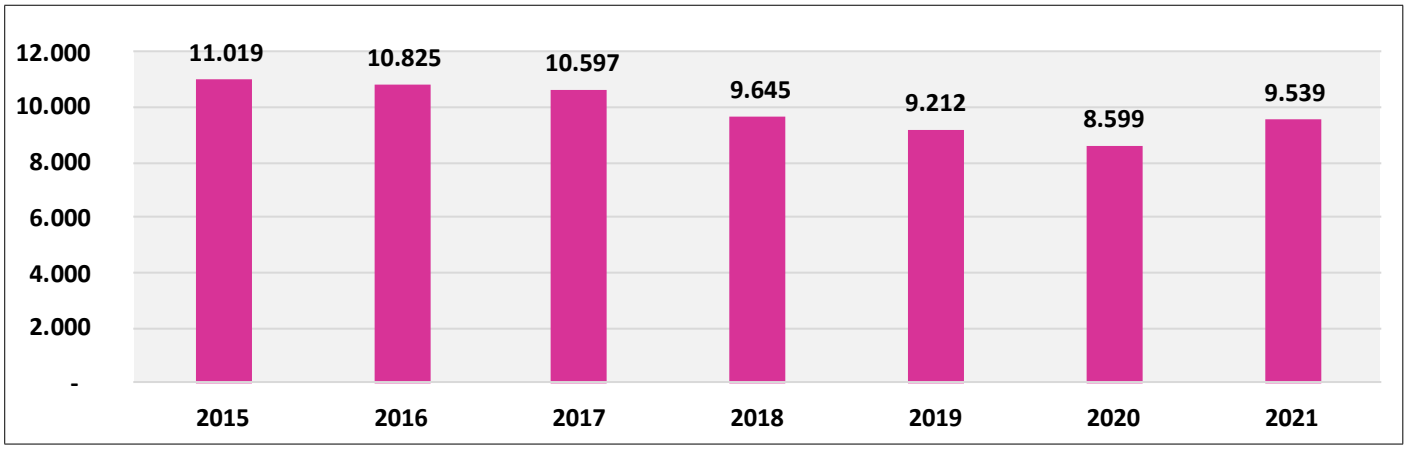

Kaynak: TÜİK

2021 Yılında İstihdam Edilenler Sayısı 2,10 Milyon Kişi Arttı

2021 yılında ekonomide sağlanan yüksek büyüme işgücü piyasalarını olumlu etkilemiştir. İktisadi ve sosyal kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılması ve özellikle hizmet sektöründeki geri dönüş istihdamda önemli artışa yol açmıştır. 2021 yılında iş gücüne katılma oranı yüzde 51,4'e yükselmiştir. İstihdam 2,10 milyon kişi azalmıştır. İşsizlik oranı ise yüzde 12'ye gerilemiştir.

Finansal Kırılganlıklar ve TL'de Değer Kaybı ile Tüketici Enflasyonu Yükseldi

2021 yılında son çeyrekte uygulamaya konulan yeni para politikası sonucu enflasyonda hızlı bir artış yaşanmıştır. Faiz oranlarının indirilmesi ve negatif faiz oranları sonucu, fiyatlama davranışları bozulmuş ve yılın son çeyrek döneminde tüketici enflasyonu artışı hızlanmıştır. TL'de yaşanan değer kaybı da tüketici enflasyonunu hızlandıran bir diğer unsur olmuştur. 2021 yıl sonunda tüketici enflasyonu yıllık yüzde 36,08 olarak gerçekleşmiştir.

2021 Yılında Üretici Fiyatlarında Sıçrama Yaşandı

2021 yılının son çeyrek döneminde döviz kurlarında yaşanan yüksek artışlar ile üretici fiyatları yıl sonunda yüzde 79,89'a yükselmiştir. Yılın büyük bölümünde yurt dışı kaynaklı üretici fiyat artışı baskısı da yaşanmıştır. Emtia ve özellikle enerji fiyatlarında yaşanan artış etkili olmuştur. Üreticilerin maliyet artışları hızlanmış, ücretler ve satın alma güçleri zayıflamıştır.

2021 Yılında İhracat Yüzde 32,7 Yükseldi; İthalat Yüzde 23,6 Arttı

Türkiye dış ticaret verileri 2020 yılı başından itibaren genel ticaret sistemi verileri ile açıklanmaktadır. Bu nedenle dış ticaret verileri güncellenmiştir. 2021 yılında ihracat yüzde 32,7 artarak 225,2 milyar dolara yükselmiştir. Küresel tedarik zincirlerindeki değişim ile Türkiye'ye yönelen ilave tedarik talebi Türkiye'nin ihracatında önemli artış sağlamıştır. İthalat ise 2021 yılında yüzde 23,6 yükselmiş ve 271,4 milyar dolar olmuştur. Ekonomide hızlanan büyüme ve ithal edilen enerji-emtia fiyatlarındaki artışlar ile ithalat da artmıştır.

Tablo.12 Temel İşgücü Göstergeleri

Yıllar	15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus Bin Kişi	İşgücü Bin Kişi	İstihdam Edilenler Bin Kişi	İşsiz Bin Kişi	İşgücüne Katılma Oranı %	İşsizlik Oranı %
2010	52.904	24.594	21.858	2.737	46,5	11,1
2015	57.854	29.678	26.621	3.057	51,3	10,3
2016	58.720	30.535	27.205	3.330	52,0	10,9
2017	59.894	31.643	28.189	3.454	52,8	10,9
2018	60.654	32.274	28.738	3.537	53,2	11,0
2019	61.469	32.549	28.080	4.469	53,0	13,7
2020	62.579	30.735r	26.695r	4.040r	49,1r	13,1r
2021	63.704	32.716	28.797	3.919	51,4	12,0

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.12 Tüketici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde

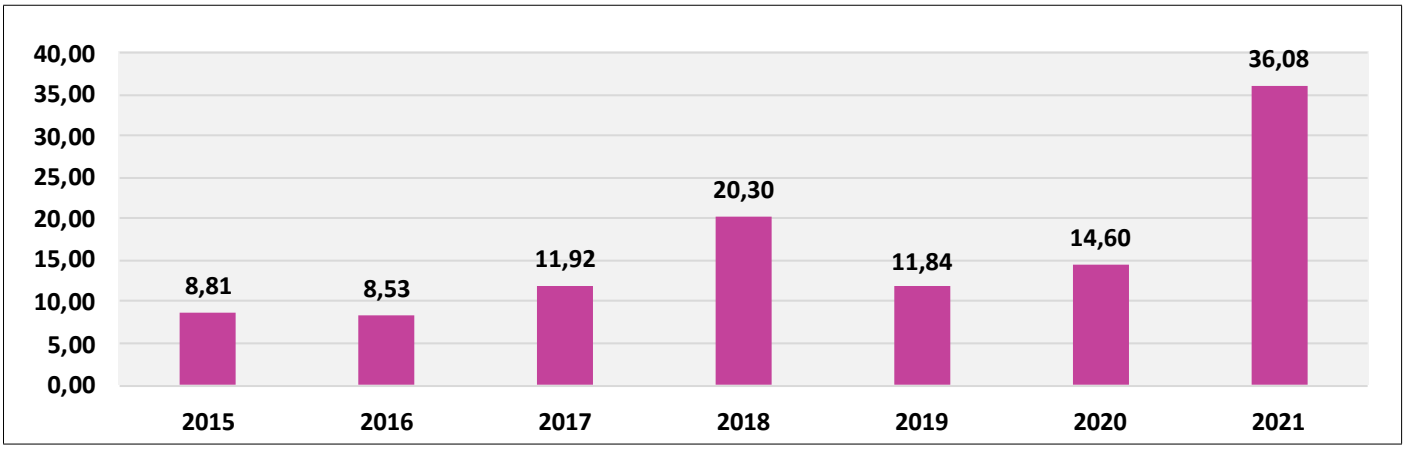

Kaynak: TÜİK

Grafik.13 Üretici Fiyat Enflasyonu Yıllık ve Yıl Sonu; Yüzde

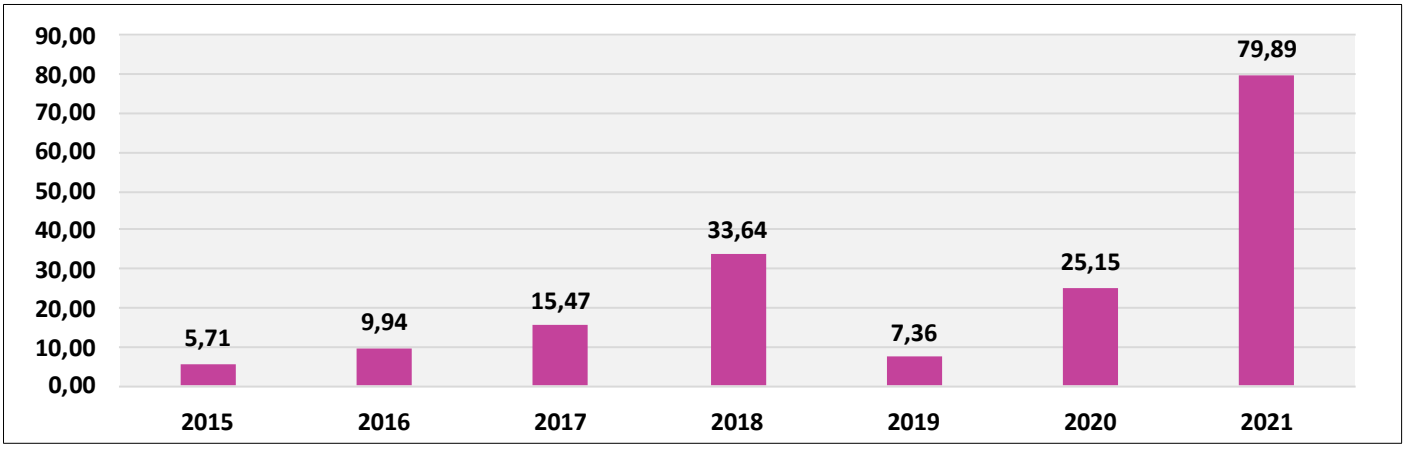

Kaynak: TÜİK

Grafik.14 İhracat ve İthalat; Milyar Dolar

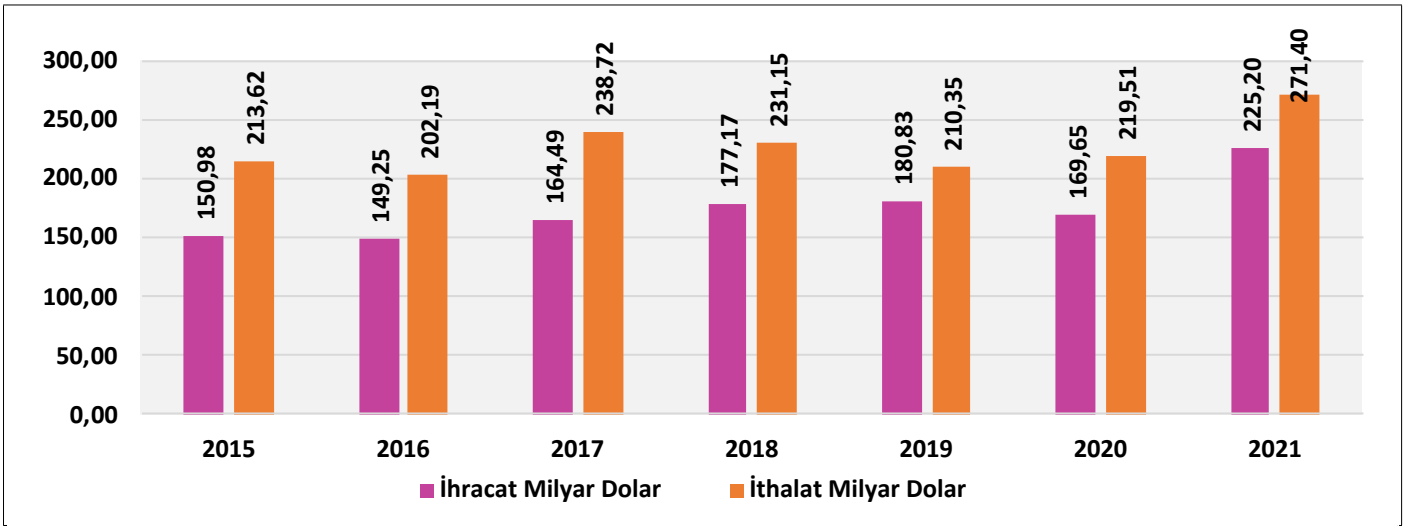

Kaynak: TÜİK

2021 Yılındaki Yüksek İhracat Artışıyla Dış Ticaret Açığı Geriledi

2021 yılında sağlanan yüksek ihracat artışı ile Türkiye'nin dış ticaret açığı da sınırlı ölçüde gerilemiştir. Dış ticaret açığı 2021 yılında yüzde 7,3 azalmış ve 46,2 milyar dolara inmiştir. Yüksek ekonomik büyüme ile enerji ile emtia fiyatlarındaki artış ithalatı genişletmiştir. Buna karşın 2021 yılında ihracat ithalattan daha hızlı yükselmiştir. 2020 yılında ihracatın ithalata oranı yüzde 77,3 iken 2021 yılında bu oran yüzde 83 olmuştur.

Ara Malı İthalatında Yüzde 28,0 Artış Yaşandı

Ekonomide yüksek büyüme ile ithal edilen enerji ve emtia fiyatları sonucu tüm ithalat mallarından yüksek artışlar gerçekleşmiştir. 2021 yılında ihracat ve sanayi üretimindeki artışa bağlı olarak ara malı ithalatı da 2021 yılında yüzde 28,0 yükselmiştir. Yatırım malları ithalatı son çeyrekte yavaşlamış ve yıllık 13,2 olmuştur. Tüketim malı ithalatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 3,3 artmıştır. Enerji ithalatı ise petrol ve doğal gaz fiyatlarındaki artış ve tüketimdeki genişleme ile yüzde 30,6 artış göstermiştir.

Cari İşlemler Açığı 2021 Yılında 14,0 Milyar Dolara Geriledi

2021 yılında dış ticaret açığındaki gerileme ve turizm gelirlerindeki artış sonucu cari işlemler dengesinde açık önemli ölçüde azalmıştır. Cari işlemler dengesinde 2021 yılında açık 14,0 milyar dolara kadar gerilemiştir. Cari açığın milli gelire oranı ise yüzde 1,7'ye inmiştir. Cari dengedeki iyileşmeye ana katkı ihracat artışı ve turizm gelirlerinden sağlanmıştır.

Dış Borçların Milli Gelire Oranı Yüzde 54,9'a Geriledi

2021 yılında cari işlemler açığının azalması ile dış borçlanma gereksinimi yavaşlamıştır. Buna bağlı olarak dış borç stoku 2020 yılında 433 milyar dolar iken 2021 yılında 441 milyar dolara yükselmiştir. Finansal kırılganlıklar nedeniyle yılın son çeyreğinde dış finansman temini daha pahalı hale gelmiştir. Ekonomideki büyüme ve dolar cinsinden milli gelirdeki artışa bağlı olarak dış borçların milli gelire oranı ise 2021 yılında yüzde 54,9'a inmiştir.

Bütçe Açığı 2021 Yılında Yüzde 9,6 Arttı

2021 yılında bütçe açığında enflasyonun altında ve sınırlı bir artış yaşanmıştır. Pandemi nedeniyle 2020 yılında bütçeden yapılan destek harcamaları 2021 yılında azalmıştır. Yüksek ekonomik büyüme ile vergi gelirleri de yükselmiştir. Bunlara bağlı olarak 2021 yılında bütçe açığı 192,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçe açığının milli gelire oranı ise yüzde 2,67'ye gerilemiştir. Kamu maliyesinde iyileşme sağlanmıştır.

Faiz Dışı Denge Açığı Azaldı

2021 yılında bütçe açığı yüzde 9,6 artarak 192,2 milyar TL'ye yükselmiştir. Bütçe harcamaları yüzde 32,9 artmıştır. Faiz oranlarındaki artışlar ile faiz harcamaları yüzde 35,0 genişlemiştir. Ekonomideki hızlı büyüme ile vergi gelirlerinde de yüzde 39,8 artış gerçekleşmiştir. Faiz dışı fazla ise 2020 yılında ise önemli ölçüde arttıktan sonra 2021 yılında azalmıştır. 2021 yılında faiz dışı açık 11,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir

Tablo.13 İthalatın Mal Grupları İtibarıyla Dağılımı; Milyar Dolar

Yıllar	Yatırım Malları	Ara Malları Enerji Hariç	Enerji	Tüketim Malları	Toplam
2015	35,7	112,4	34,8	30,7	213,6
2016	36,0	110,5	25,8	30,0	202,2
2017	33,4	141,6	32,1	31,6	238,7
2018	30,1	137,4	37,4	26,3	231,2
2019	26,1	125,4	37,1	21,8	210,4
2020	31,8	138,1	25,5	24,1	219,5
2021	36,0	176,8	33,3	24,9	271,4

Kaynak: TÜİK

Grafik.15 Dış Ticaret Açığı ve İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

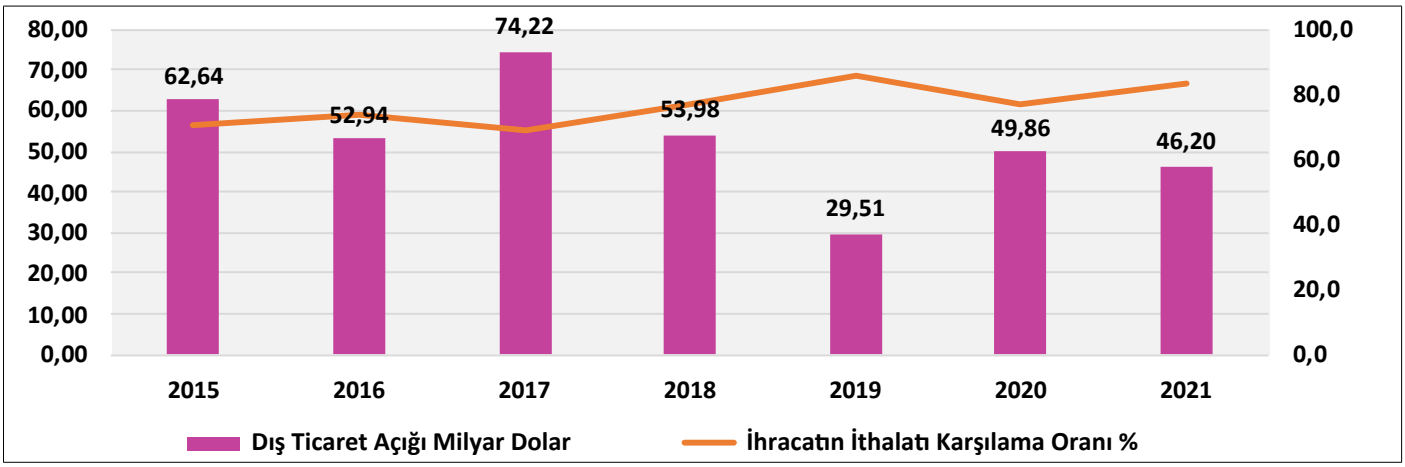

Kaynak: TÜİK

Grafik.16 Cari İşlemler Açığı ve Milli Gelire Oranı

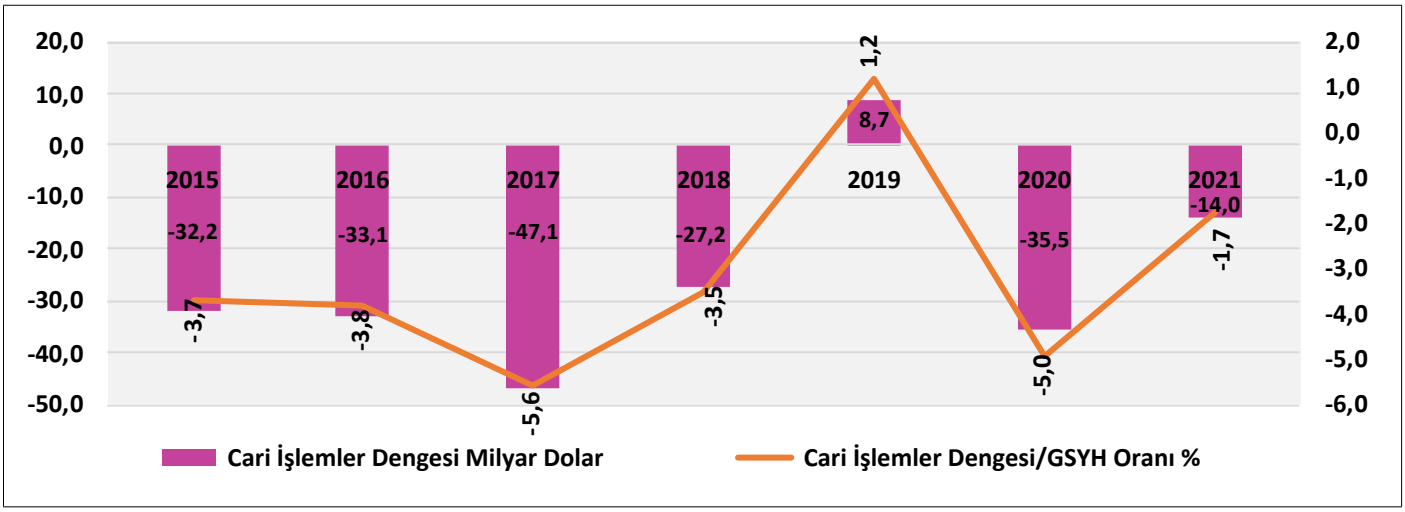

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.17 Dış Borçlar ve Milli Gelire Oranı

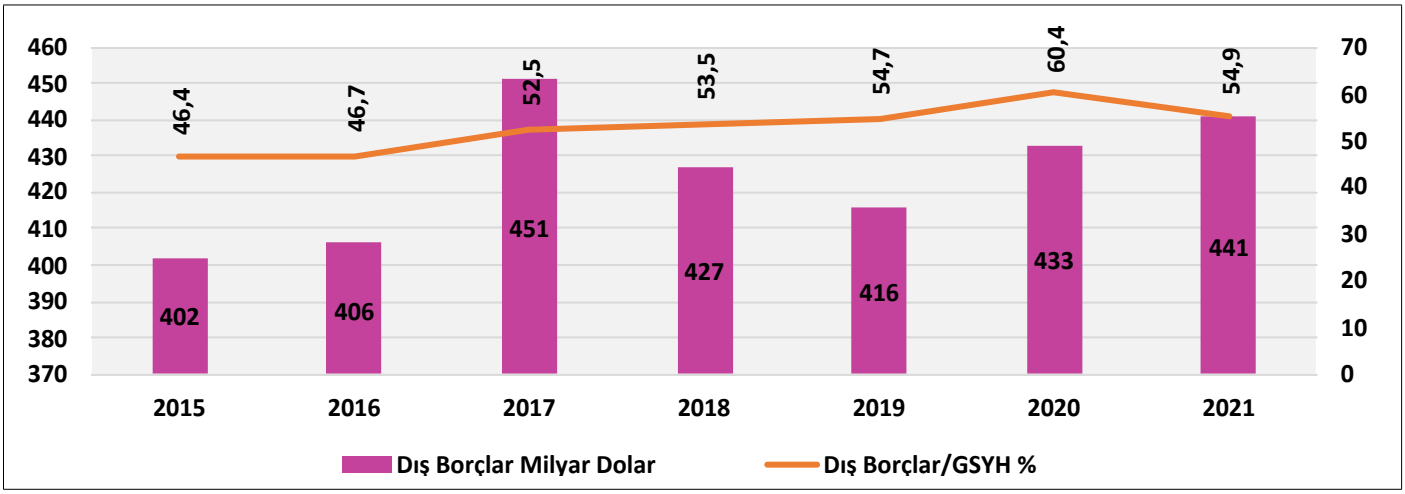

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK

Sabit Sermaye Yatırımları 2021 Yılında Cari Fiyatlarla Yüzde 45,9 Büyüdü

2021 yılında sabit sermaye yatırımları cari fiyatlarla yüzde 45,9 büyüyerek 2.016 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Sabit sermaye yatırımları tüketici enflasyonundan arındırıldığında ise yüzde 7,2 büyümüştür. Sabit sermaye yatırımları reel olarak da büyüme göstermiştir. 2021 yılında sabit sermaye yatırımlarında iki unsur belirleyici olmuştur. İlk olarak inşaat sektöründeki küçülme ile inşaat yatırımları zayıflamıştır. İkinci olarak ise özel sektörün ilave kapasite yatırımları sonucu makine ve teçhizat yatırımlarında önemli bir büyüme gerçekleşmiştir. Böylece sabit sermaye yatırımlarında reel olarak büyüme yaşanmıştır.

Tablo.14 Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri; Milyar TL

	2015	2016	2017	2018	2019	2020r	2021
Bütçe Giderleri	491,9	569,1	678,3	830,8	999,5	1.203,7	1.599,6
Faiz Giderleri	53,0	50,2	56,7	74,0	99,9	134,0	180,9
Bütçe Gelirleri	466,7	536,3	630,5	757,8	875,8	1.028,4	1.407,4
Vergi Gelirleri	407,8	459,0	536,6	621,3	673,3	833,3	1.164,8
Bütçe Dengesi	-25,2	-32,9	-47,8	-72,6	-123,7	-175,3	-192,2
Faiz Dışı Denge	27,8	17,4	8,9	1,3	-23,8	-41,3	-11,4

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, r: revize edilmiştir

Grafik.18 Merkezi Bütçe Açığı ve GSYH Oranı

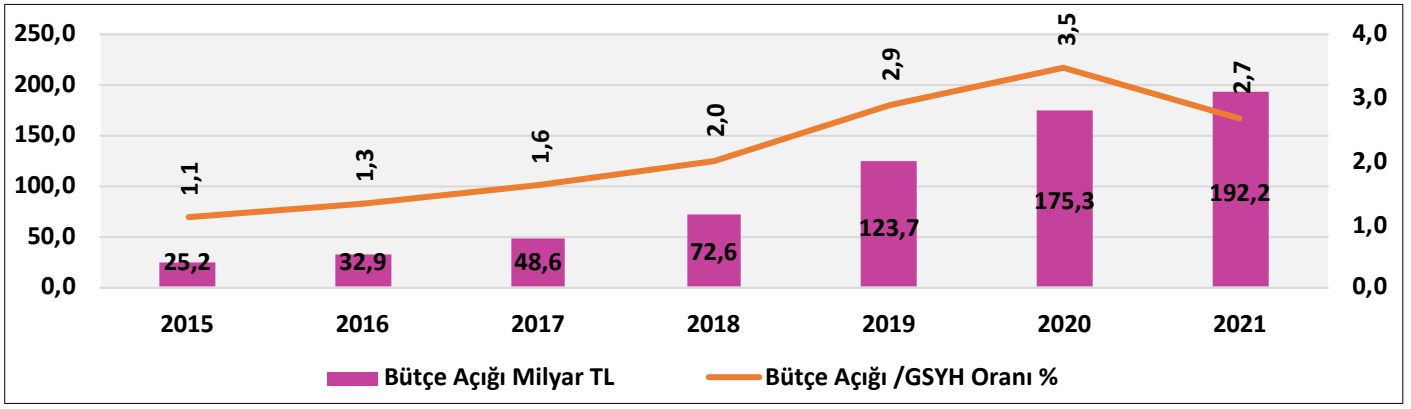

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK

Grafik.19 Sabit Sermaye Yatırımları ve Milli Gelire Oranı

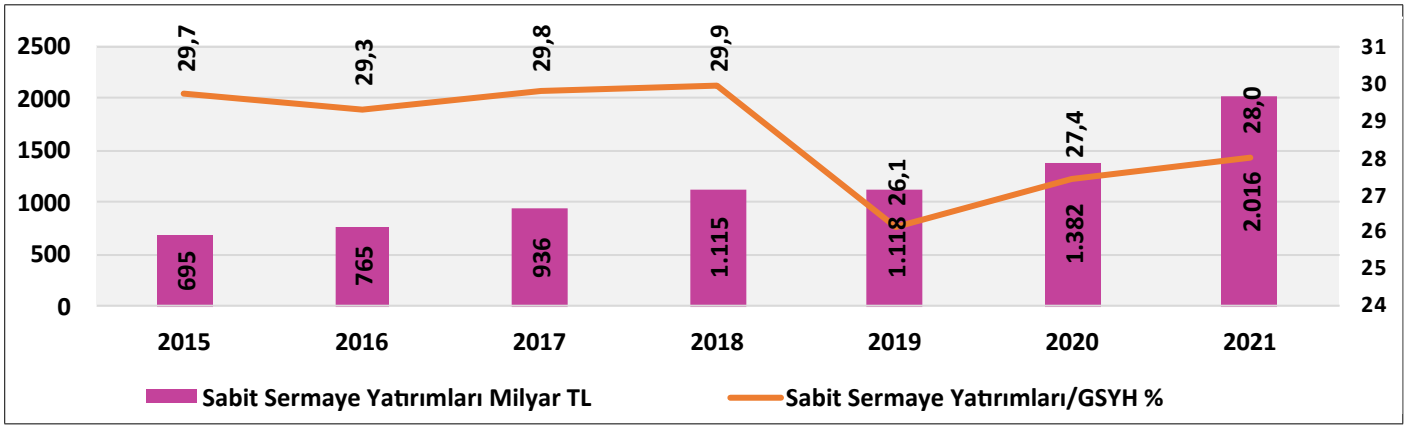

Kaynak: TÜİK

Sabit Sermaye Yatırımları İçinde İnşaat Yatırımlarında Büyüme Daha Yavaş Gerçekleşti

Sabit sermaye yatırımları üç unsurdan oluşmaktadır: İnşaat yatırımları, makine ve teçhizat yatırımları ile diğer aktif yatırımlar. 2021 yılında sabit sermaye yatırımlarında yüzde 45,9 artış gerçekleşmiştir. Bu artış daha çok makine ve teçhizat yatırımlarındaki yüzde 61,9 büyümeden kaynaklanmıştır. 2021 yılında inşaat yatırımları ise cari fiyatlarla yüzde 39,5 artarak 874,8 milyar TL'ye yükselmiştir. İnşaat yatırımları artışı daha çok fiyat artışları ile sağlanmıştır.

Sabit Sermaye Yatırımları İçinde En Büyük Payı Ulaştırma, Konut ve İmalat Yatırımları Aldı

Sabit sermaye yatırımları içinde 2021 yılında en büyük payı yüzde 30,8 ile ulaştırma yatırımları alırken, konut yatırımları yüzde 25,9 payı ile ikinci sırada yer almıştır. Her iki alan da inşaat sektörü için öncelikli alanlardır. Kamu yatırımlarında en yüksek payı yüzde 34,5 ile ulaştırma yatırımları alırken, özel sektörde en yüksek payı yüzde 30,5 ile yine ulaştırma sektörü almıştır. Özel sektörde konut yatırımları yüzde 29,1 ve imalat sanayi yatırımları ise yüzde 26,5 pay almıştır.

Sanayi Üretimi Yüzde 18,6 Büyüdü

Sanayi sektöründe üretim 2021 yılında yüzde 18,6 büyümüştür. Salgın yılında yüzde 2,2 üretim artışı başarısı sağlayan sanayi üretimi 2021 yılında ise bu kez yüksek bir artış göstermiştir. Türkiye'ye yönelen ilave tedarik talebi ile hemen hemen tüm sanayi sektörlerinde dış pazarlara dönük yüksek üretim artışları gerçekleşmiştir. İktisadi ve sosyal faaliyetlerdeki kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılması sonucu iç talep de canlanmış ve sanayi üretimi desteklenmiştir. Sanayi üretimindeki yüksek artış ekonomik büyümeyi de hızlandırmıştır.

İmalat Sanayi Ortalama Kapasite Kullanım Oranı 4,7 Puan Yükseldi

2021 yılında sanayi üretiminde yaşanan hızlanma ile imalat sanayinde ortalama kapasite kullanım oranı da bir önceki yıla göre 4,7 puan artarak yüzde 71,9'dan yüzde 76,6'ya yükselmiştir. Birçok sektörde ise bu oran yüzde 80'nin de üzerine çıkmıştır. Dış ve iç talepteki büyüme imalat sanayi alt sektörlerinde kapasite kullanım oranlarını olumlu etkilemiştir.

Tablo.15 Sabit Sermaye Yatırımlarının Dağılımı Cari Fiyatlarla; Milyar TL

Yıllar	İnşaat Yatırımları	Makine ve Teçhizat Yatırımları	Diğer Aktif Yatırımları	Toplam
2015	380,2	263,1	51,6	694,8
2016	424,5	283,9	56,3	764,7
2017	536,2	327,2	72,3	935,7
2018	644,1	381,1	88,9	1.114,1
2019	580,9	417,2	119,4	1.117,6
2020r	627,0	575,5	179,6	1.382,1
2021	874,8	931,6	209,7	2.016,1

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.16 Sabit Sermaye Yatırımlarının Sektör Dağılımı Cari Fiyatlarla; Yüzde

Sektörler	2019			2020r			2021		
	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam	Kamu	Özel	Toplam
Tarım	6,6	1,0	1,7	5,4	1,0	1,5	6,6	1,1	1,9
Madencilik	0,8	2,0	1,87	7,3	1,7	2,4	5,9	1,8	2,6
İmalat	0,6	25,7	22,5	1,1	23,9	21,2	0,5	26,5	23,6
Enerji	10,3	1,4	2,5	12,3	1,3	2,6	7,3	1,6	2,4
Ulaştırma	35,5	28,3	29,2	40,7	31,6	32,6	34,5	30,5	30,8
Turizm	0,3	3,0	2,7	0,3	1,1	1,0	0,1	0,9	0,8
Konut	1,3	29,4	25,9	0,9	31,2	27,7	1,3	29,1	25,9
Eğitim	13,1	2,6	3,9	8,0	2,2	2,9	12,0	2,2	3,2
Sağlık	4,9	3,3	3,5	1,2	3,1	2,9	8,1	3,5	3,9
Diğer	26,6	3,3	6,2	22,9	2,9	5,2	23,6	2,8	4,9
Toplam	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022 Yılı Programı, r: revize edilmiştir

Grafik.20 Sanayi Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde

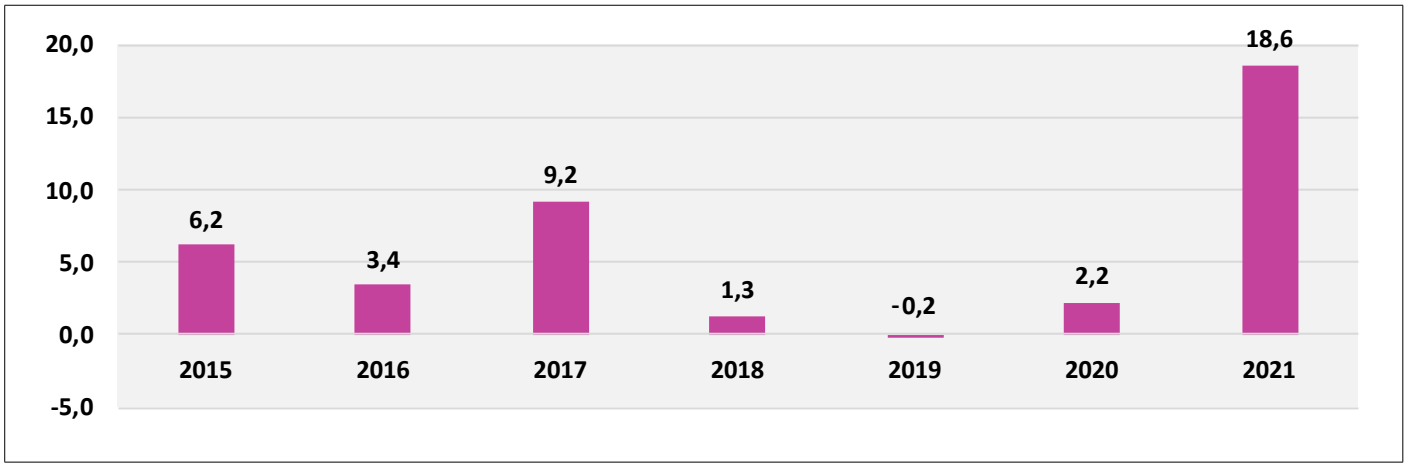

Kaynak: TÜİK

Grafik.21 İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Yıllık Ağırlıklı Ortalama; Yüzde

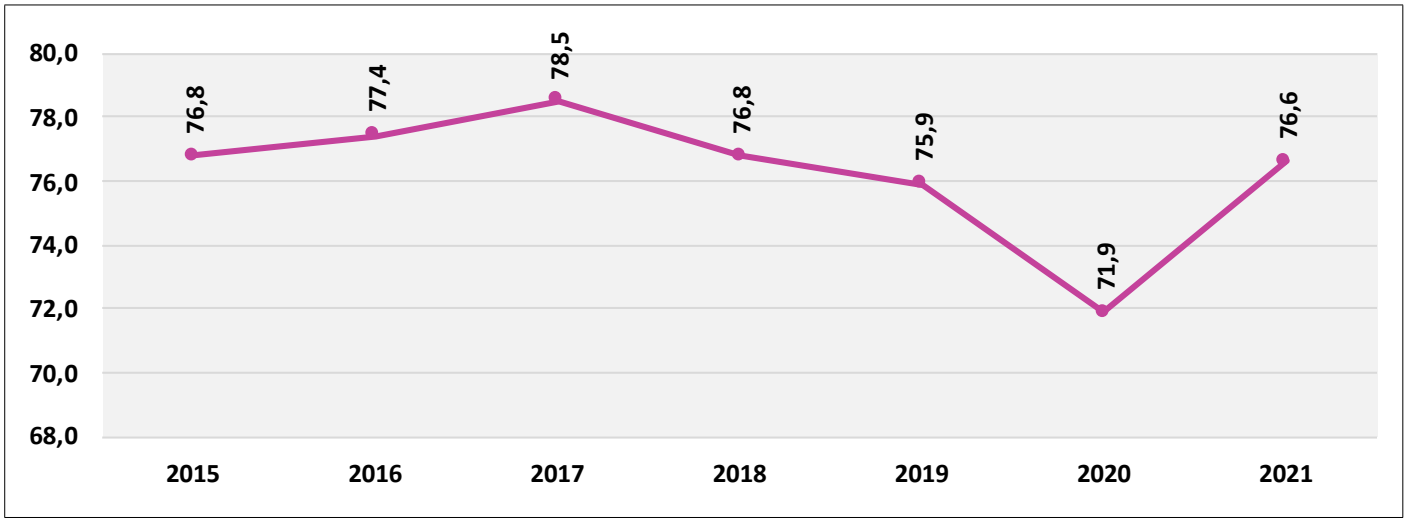

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.22 Türk Lirası Faiz Oranları

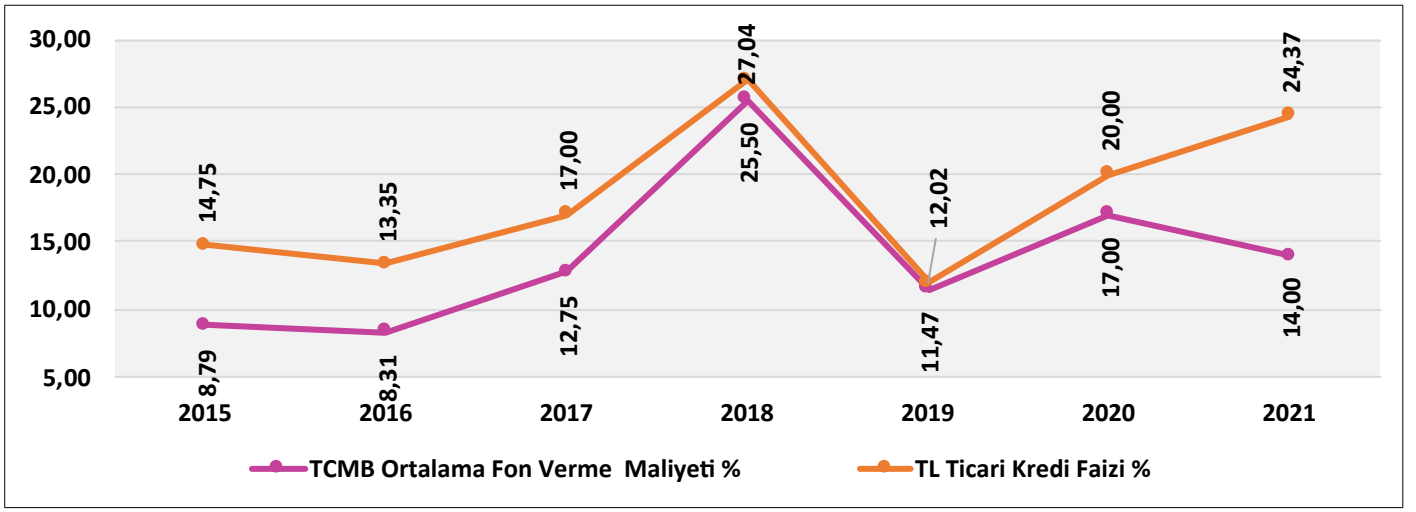

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Piyasa Faizleri 2021 Yıl Sonunda Önemli Ölçüde Arttı

T.C. Merkez Bankası 2021 yılının eylül ayından itibaren politika faizini indirmeye başlamıştır. Politika faizi eylül-aralık döneminde 5 puan gerilemiş ve yıl sonunda yüzde 14'e inmiştir. T.C. Merkez Bankası artan enflasyon ve TL'deki değer kaybına rağmen faiz indirimlerine devam etmiştir. Buna bağlı olarak Türkiye'nin risk primi ve piyasa faiz oranları yükselmiştir. Yıl sonunda T.C. Merkez Bankası politika faizi yüzde 14,0 iken, ticari kredi faiz oranları son çeyrekte hızla yükselmiş ve ortalama yüzde 24,37'ye ulaşmıştır.

TL 2021 Yılında Yüzde 27,6 Değer Kaybetti

TL 2021 yılına 2020 yılındaki T.C. Merkez Bankası başkan ve politika değişikliği ile daha istikrarlı başlamıştır. Ancak 2021 yılı mart ayında yeniden başkan değişimi gerçekleşmiş ve TL'de değer kaybı baskısı oluşmuştur. T.C. Merkez Bankası faiz oranlarını bir süre değiştirmemiş ve TL yaz aylarında değer kazanmıştır.

T.C. Merkez Bankası 2021 yılı eylül ayında politika faiz oranlarında indirime başlamıştır. Buna bağlı olarak TL'de değer kaybı başlamıştır. 20 Aralık gününe gelindiğinde TL dolar kuru 18,36 seviyesi ile tarihin en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Aynı gün alınan önlemler ile TL bu kez değer kazanmıştır ancak TL'de yüksek bir dalgalanma ve belirsizlik dönemi oluşmuştur.

TL sepet kur 2020 yılını 8,26 seviyesinde kapatmıştır. 2021 yıl sonunda ise sepet kur 14,23 seviyesine kadar yükselmiştir. Böylece 2021 sonundan 2020 sonuna hesaplandığında sepet kurda değer kaybı yüzde 72,3 olmuştur. Yıl ortalaması olarak ise sepet kurda değer kaybı yüzde 27,6 olarak gerçekleşmiştir.

Ekonomik Güven 2021 Yılında Kademeli Olarak Artarken Son Çeyrekte Geriledi

Ekonomik güven 2021 yılının ilk üç çeyreğinde kademeli olarak artış göstermiştir. 2020 yılında yaşanan pandemi ile nisan ayında dip noktasını gören ekonomik güven ardından yılı toparlanma ile kapatmıştı. 2021 yılında ise ekonomik güven büyümenin getirdiği destek ve salgına karşı sağlanan başarı ile artış eğilimi içinde olmuştur. Ancak yılın son çeyreğinde uygulanan ekonomi politikaları sonucu yaşanan finansal dalgalanmalar, TL'de değer kaybı ve artan risk primi sonucunda ekonomik güven yılı gerileme eğiliminde kapatmıştır. Ekonomik güven endeksi 2021 yılını geçen yılın sonuna göre 3,3 puan yukarıda ancak 100 puanın altında kapatmıştır.

Grafik.23 Türk Lirası Sepet Kur

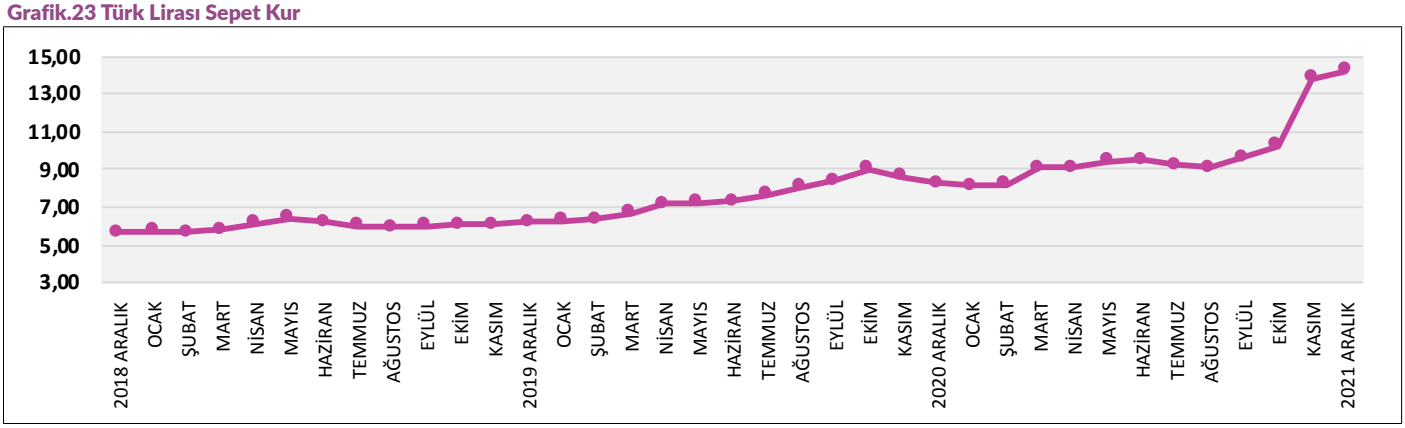

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Grafik.24 Ekonomik Güven Endeksi 2010=100

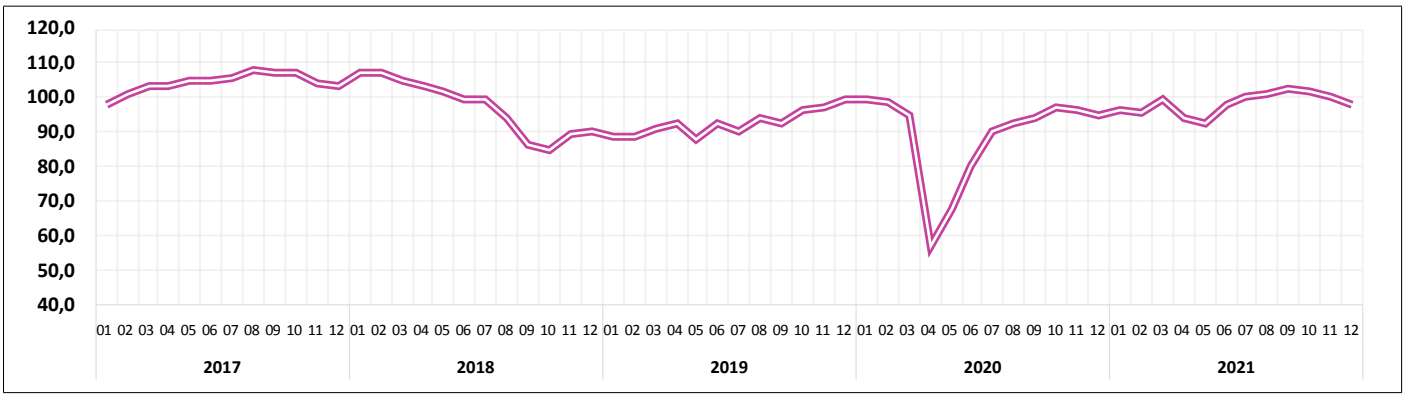

Kaynak: TÜİK

II.2 İNŞAAT SEKTÖRÜ

İnşaat Sektörü 2021 Yılında Yüzde 0,9 Küçüldü

İnşaat sektörü 2021 yılının ilk yarısında büyümüş, ancak ikinci yarıda yeniden küçülme ile karşılaşmıştır. Böylece inşaat sektörü 2021 yılı genelinde yüzde 0,9 küçülmüştür.

Gayrimenkul sektörü 2021 yılının genelinde yüzde 3,5 büyüme göstermiştir. Gayrimenkul sektörü istikrarlı büyümesine devam etmiştir.

Toplam inşaat harcamaları 2021 yılında yüzde 39,5 artmış ve 874,76 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. İnşaat harcamalarındaki genişleme fiyat artışlarından kaynaklanmıştır.

2021 yılında alınan toplam yapı ruhsatları alan bazında yüzde 32,3 artarak 148,61 milyon m²'ye yükselmiştir. 2021 yılında alınan konut yapı ruhsatları alan bazında geçen seneye göre yüzde 30,6 artarak 115,29 milyon m² olmuştur. Konut dışı bina yapı ruhsatları ise 2021 yılında yüzde 38,7 artarak 33,32 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılında alınan toplam yapı izinleri alan bazında yüzde 4,1 artarak 127,08 milyon m²'ye yükselmiştir. 2021 yılında konut yapı izinleri alan bazında geçen seneye göre yüzde 1,5 artarak 99,15 milyon m² olmuştur. Konut dışı bina yapı izinleri ise 2021 yılında yüzde 14,4 artarak 27,93 milyon m² olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılında konut satışları 2020 yılına göre yüzde 0,5 azalarak 1.491.856 adet olmuştur. 2021 yılında yabancılara konut satışı ise yüzde 43,5 artarak 57.576 adet olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılında ipotekli konut satışları geçen yıla göre yüzde 48,6 azalmış ve 294.530 adet olmuştur. Yeni (birinci el) konut satışı ise yüzde 1,7 azalarak 461.523 adet olarak gerçekleşmiştir.

Markalı yeni konut fiyatları artışı 2021 yılında yüzde 5,5 olmuştur. 2020 yılında ise yıllık artış yüzde 7,1 olarak gerçekleşmişti. Yıllık fiyat artışlarında aşağı yönlü bir ivme görülmektedir.

Konut kredileri 2021 yılında geçen yıla göre yüzde 7,4 büyümüştür. Konut kredisi aylık ortalama faiz oranı ise 2010 yılı aralık ayında yüzde 1,55 iken 2021 yılı aralık ayında yüzde 1,46'ya inmiştir.

2021 yılında inşaat malzemeleri sanayi ihracatı yüzde 45,7 artarak 30,83 milyar dolara çıkmıştır. İnşaat malzemeleri ithalatı ise 2021 yılında yüzde 22,2 artarak 8,60 milyar dolar olmuştur.

İnşaat malzemeleri sanayi üretimi 2021 yılında yüzde 19,6 büyümüştür. 2020 yılında ise inşaat malzemeleri sanayi üretimi yüzde 9,1 büyümüştü.

İnşaat malzemeleri iç pazarı 2021 yılında yüzde 39,5 büyüyerek 568,59 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

İnşaat malzemeleri fiyatları 2021 yılında yüzde 85,01 artmıştır. 2020 yılında inşaat malzemeleri fiyatları yıllık olarak yüzde 30,48 artış göstermişti.

İnşaat işgücü maliyetleri ise 2021 yılında yüzde 23,99 artmıştır. 2020 yılında artış yüzde 13,96 olarak gerçekleşmişti.

Yabancıların gayrimenkul alımları 2021 yılında yüzde 46,3 artarak 5,78 milyar dolara yükselmiştir.

Yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde 2021 yılında alınan proje tutarı 29,3 milyar dolar, proje adedi ise 384'tür. 2020 yılında alınan proje tutarı 15,24 milyar dolar, proje adedi ise 356 olmuştu.

Tablo.17 İnşaat Sektörü Temel Göstergeler

Göstergeler	2020	2021	Değişim %
Türkiye Ekonomisi Büyüme %	1,8	11,0	-
İnşaat Sektörü İstihdam Bin Kişi	1.736	1.821	4,9
İnşaat Sektörü Büyüme %	-5,5	-0,9	-
Gayrimenkul Sektörü Büyüme %	2,8	3,5	-
Toplam İnşaat Harcamaları Milyar TL	627,00	874,76	39,5
Alınan Konut Yapı Ruhsatı Milyon m²	88,31	115,29	30,6
Alınan Konut Dışı Bina Yapı Ruhsatı Milyon m²	24,03	33,32	38,7
Alınan Toplam Yapı Ruhsatı Milyon m²	112,34	148,61	32,3
Alınan Konut Yapı İzinleri Milyon m²	97,64	99,15	1,5
Alınan Konut Dışı Bina Yapı İzinleri Milyon m²	24,41	27,93	14,4
Alınan Toplam Yapı İzinleri Milyon m²	122,05	127,08	4,1
Konut Satışı Adet	1.499.316	1.491.856	-0,5
Konut Satışı Adet İpotekli	573.337	294.530	-48,6
Konut Satışı Adet Yeni Konut	469.740	461.523	-1,7
Yabancılara Konut Satışı Adet	40.812	57.576	43,5
Yeni Konut Fiyat Artışı Yıllık %	7,1	5,5	-
Konut Kredileri Hacmi Milyar TL	278,25	298,90	7,4
Konut Kredisi Faiz Oranları % Aylık Ortalama	1,55	1,46	-
İnşaat Malzemeleri İhracatı Milyar Dolar	21,16	30,83	45,7
İnşaat Malzemeleri İthalatı Milyar Dolar	7,04	8,60	22,2
İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme %	9,1	19,6	-
İnşaat Malzemeleri İç Pazarı Milyar TL	408,27	568,59	39,5
Bina İnşaat Maliyetleri Yıllık Artışı %	25,09	66,88	-
Bina İnşaat Malzeme Fiyatları Yıllık Artışı %	30,48	85,01	-
Bina İnşaat İşçilik Maliyeti Yıllık Artışı %	13,96	23,99	-
Yabancıların Gayrimenkul Alımı Milyar Dolar	3,95	5,78	46,3
Yurt Dışı Müteahhitlik İşleri Milyar Dolar	15,24	29,33	92,5
Yurt Dışı Müteahhitlik İşleri Proje Adet	356	384	7,9

Kaynak: Çalışma Ekibi

İnşaat Sektörü 4 Yıl Üst Üste Daraldı

İnşaat sektörü 2021 yılında yüzde 0,9 küçülmüştür. Böylece sektörde 2018, 2019 ve 2020 yıllarından sonra 2021 yılında da küçülme yaşanmıştır. Sektör 4 yıl üst üste daralmıştır. 2021 yılında inşaat sektörü yükselen inşaat maliyetlerinden, yüksek enflasyonun yol açtığı fiyat artışlarından ve yüksek finansman maliyetlerinden olumsuz etkilenmiştir. Yıl genelinde konut ve konut dışı yapı inşaatları ile kamu inşaatları zayıf gerçekleşmiştir. Böylece inşaat sektörü 2021 yılında da küçülmüştür.

İnşaat Sektörü Yılın İlk Yarısında Büyüdü, İkinci Yarıda Küçüldü

İnşaat sektörü 2020 yılını ve son çeyreği yüksek bir daralma ile kapattıktan sonra 2021 yılına büyüme ile başlamıştır. 2021 yılının ilk çeyreğinde sektör yüzde 3,2 büyümüştür. İnşaat sektörü ikinci çeyrekte yüzde 3,8 büyüme göstermiştir. Yılın ikinci yarısında ise ortaya çıkan finansal dalgalanmalar inşaat sektörünü olumsuz etkilemiştir. Sektör üçüncü çeyrekte yüzde 5,9 ve yılın son çeyreğinde ise yüzde 3,9 daralmıştır. 2021 yılının ilk yarısında büyüyen sektör ikinci yarıda küçülmüştür.

İnşaat Harcamaları 2021 Yılında 874,8 Milyar TL Olarak Gerçekleşti

2021 yılında inşaat harcamalarında cari fiyatlarla artış yaşanmıştır. 2021 yılında sektördeki küçülmeye karşın cari fiyatlarla harcamalar yüzde 39,5 artmış ve 874,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. İnşaat harcamaları nominal olarak büyüme göstermiştir. İnşaat harcamaları tüketici enflasyonundan arındırıldığında ise reel olarak yüzde 2,5 ile sınırlı büyümüştür.

İnşaat Harcamaları Üçüncü ve Dördüncü Çeyrekte Daha Yüksek Gerçekleşti

2021 yılında inşaat harcamaları çeyrek dönemler itibarıyla farklı gelişmeler göstermiştir. Yılın ilk çeyreğinde cari fiyatlarla inşaat harcamaları geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 21,8 büyümüştür. İnşaat harcamaları ikinci çeyrekte de nominal olarak geçen yılın ikinci çeyreğine göre yüzde 51,0 artış göstermiştir. İnşaat harcamaları üçüncü ve dördüncü çeyrekte ise enflasyonist etkiler ile nominal olarak daha yüksek gerçekleşmiştir. Üçüncü çeyrekte harcamalar yüzde 33,1, dördüncü çeyrekte ise 51,0 genişlemiştir.

İnşaat Sektörü ile GSYİH Büyümesi 2021 Yılında da Ayrıştı

İnşaat sektörü ile GSYİH büyümesi arasında 2021 yılında da ayrışma yaşanmıştır. GSYİH son üç yıldır sınırlı büyüme gösterirken inşaat sektörü son üç yıldır üst üste daralma yaşamıştı. 2021 yılında ise ekonomide yüzde 11,0 ile yüksek bir büyüme gerçekleşmesine karşın inşaat sektöründe küçülme devam etmiştir. İnşaat sektörü ile GSYİH büyümesi arasında yaşanan ayrışma inşaat sektörünün kendi iç sorunlarından kaynaklanmaya devam etmektedir.

İnşaat Sektörünün Milli Gelir İçinde Payı 5,4'e Geriledi

2010 yılından itibaren inşaat sektörünün milli gelir içindeki payı artış göstermişken ilk kez 2018 yılında payda önemli bir düşüş yaşanmıştı ve inşaat sektörünün GSYİH içindeki payı yüzde 7,2'ye inmişti. 2019 ve 2020 yıllarında da daralma devam etmiş ve inşaat sektörünün payı 2020'de yüzde 6,0'ya inmişti. 2021 yılında da GSYİH içinden alınan paydaki düşüş sürmüş ve yüzde 5,4 olarak gerçekleşmiştir. Sektörün payı dört yıldır yaşanan küçülme nedeniyle düşmektedir.

İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı Yüzde 43,4'e Geriledi

İnşaat harcamalarının toplam sabit sermaye yatırımları içinden aldığı pay 2021 yılında 2,0 puan azalarak yüzde 43,4'e inmiştir. İnşaat harcamalarının toplam sabit sermaye yatırımları içindeki payı 2016-2018 döneminde artış göstermişti. 2019-2021 döneminde ise inşaat sektörünün payında önemli bir düşüş yaşanmış ve pay 2010 yılı seviyesinin de altına inmiştir. İnşaat harcamalarının 2021 yılı performansı, ortalama sabit sermaye yatırımları harcamalarının altında kalmıştır.

İnşaat İşgücü Maliyetleri 2021 Yılında Yüzde 24,0 Arttı

2021 yılında üretici fiyatlarında ve döviz kurlarında yaşanan önemli artışlar nedeniyle inşaat maliyetlerinde de önemli bir artış yaşanmıştır. 2021 yılında inşaat maliyetleri yüzde 67,7 yükselmiştir. İnşaat maliyetlerini oluşturan işgücü maliyetleri 2021 yılında yüzde 24,0 artış göstermiştir. İnşaat malzemeleri maliyetleri ise yüzde 85,8 artmıştır. İnşaat malzemeleri fiyat artışları özellikle emtia fiyatlarındaki yükselişten ve döviz kuru artışlarından beslenmiştir.

İnşaat Sektöründe Ortalama İstihdam 2021 Yılında 1,78 Milyona Yükseldi

İnşaat sektöründe istihdam 2008 yılından sonra sürekli ve kademeli bir artış göstermiş ve 2017 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştı. İnşaat sektöründe istihdam 2018-2020 döneminde geriledikten sonra 2021 yılında yeniden artış göstermiştir. Aşılama ve iktisadi faaliyetlere geri dönüş sürecinde inşaat sektöründe de çalışma hayatı normalleşmeye başlamıştır. Buna bağlı olarak yaşanan istihdam artışı ile 2021 yılında inşaat sektöründe ortalama istihdam 1.777 bin kişiye yükselmiştir. İnşaat sektörünün toplam istihdam içindeki payı ise yüzde 6,2'ye yükselmiştir.

Grafik.25 İnşaat Sektörü Büyüme Yıllık; Yüzde

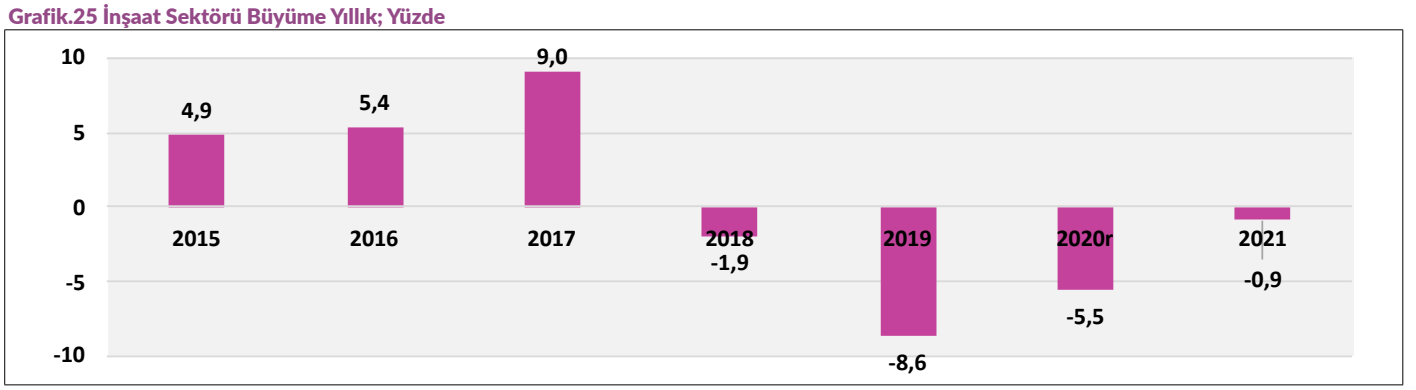

Kaynak: TÜİK

Grafik.26 İnşaat Sektörü Büyüme Çeyrek Dönem; Yüzde

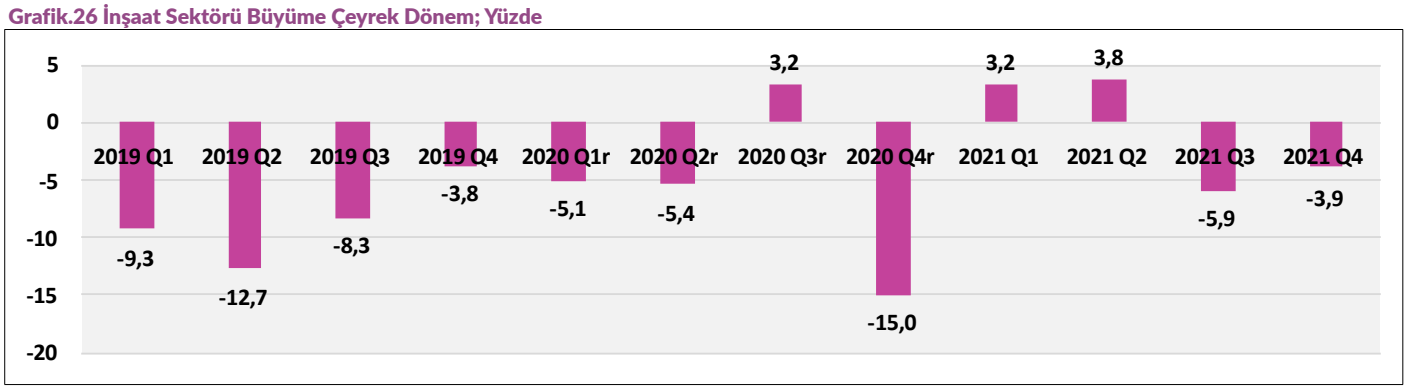

Kaynak: TÜİK

Grafik.27 İnşaat Harcamaları Yıllık; Milyar TL

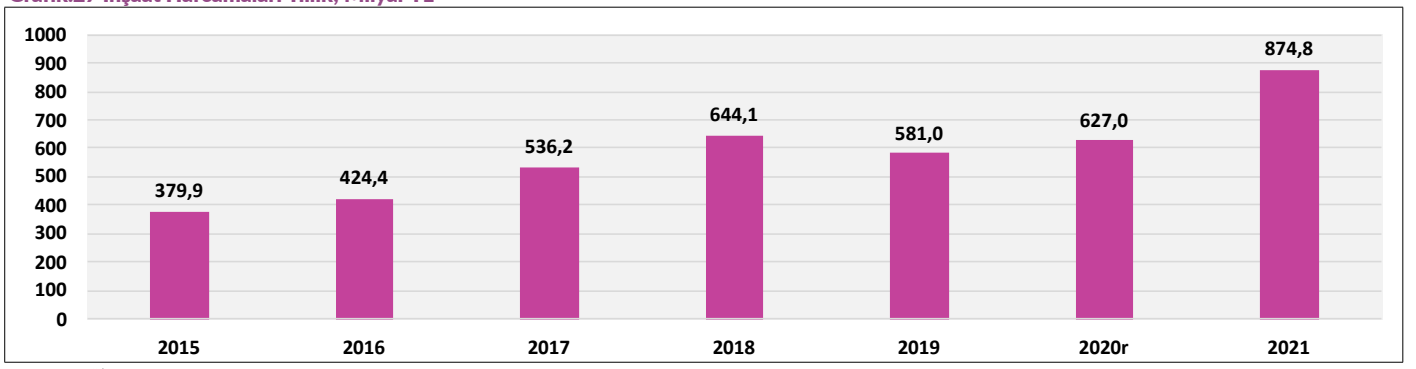

Kaynak: TÜİK

Grafik.28 İnşaat Harcamaları Çeyrek Dönem; Milyar TL

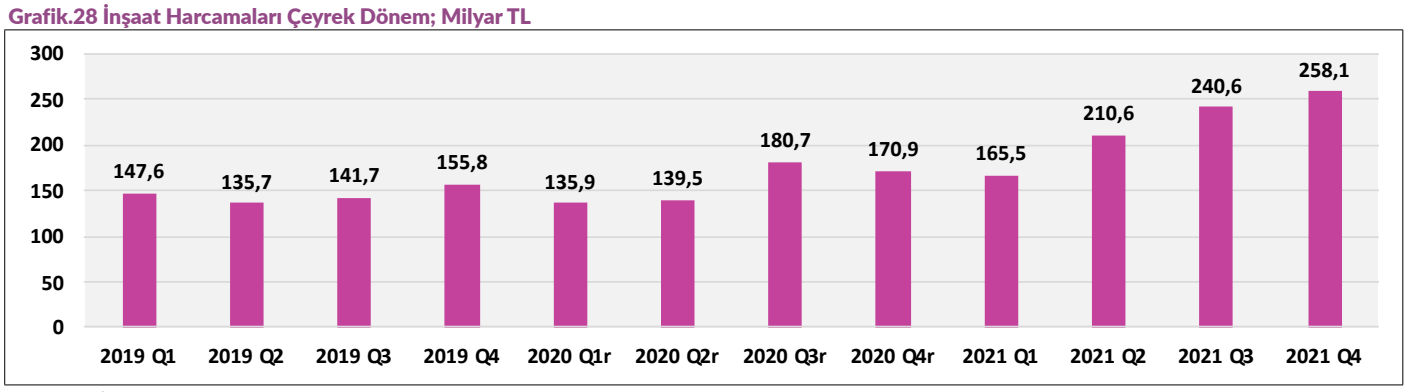

Kaynak: TÜİK

Grafik.29 İnşaat Sektörü ve Ekonomik Büyüme İlişkisi

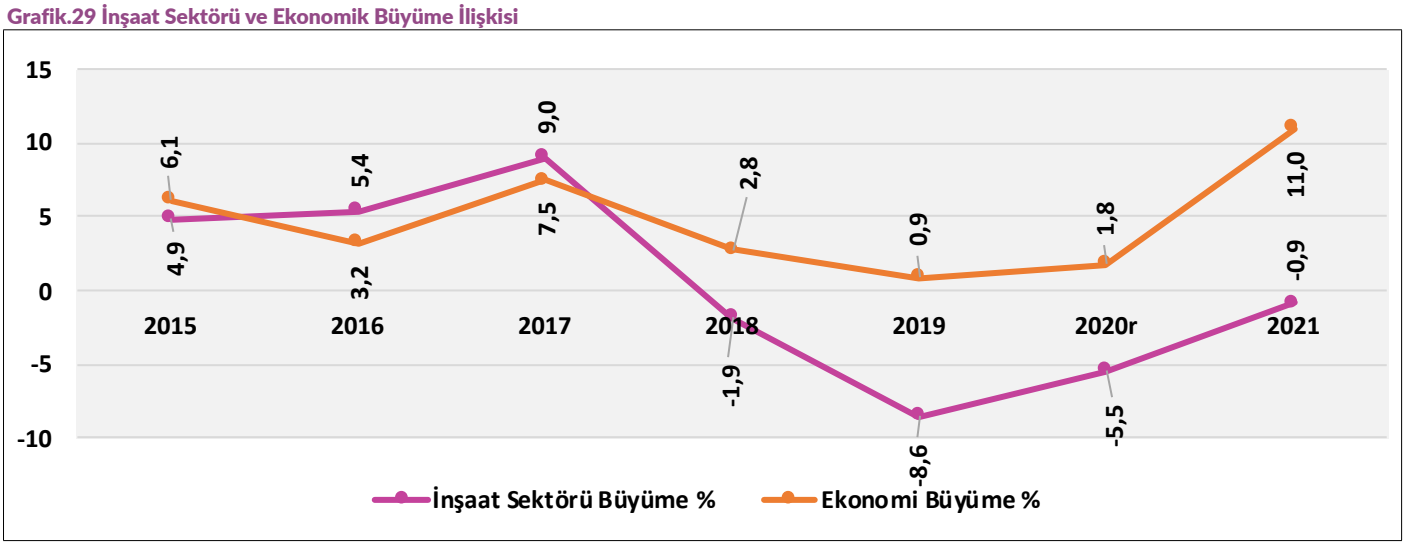

Kaynak: TÜİK

Grafik.30 İnşaat Sektörünün GSYH İçinde Payı; Yüzde

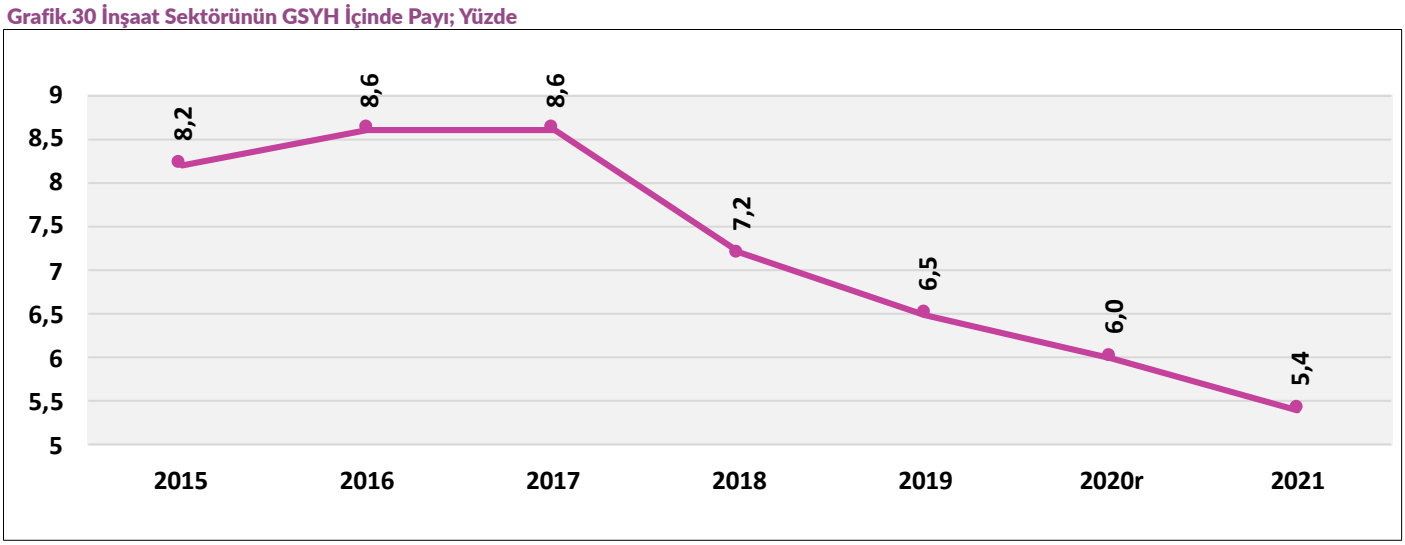

Kaynak: TÜİK

Grafik.31 İnşaat Harcamalarının Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Payı; Yüzde

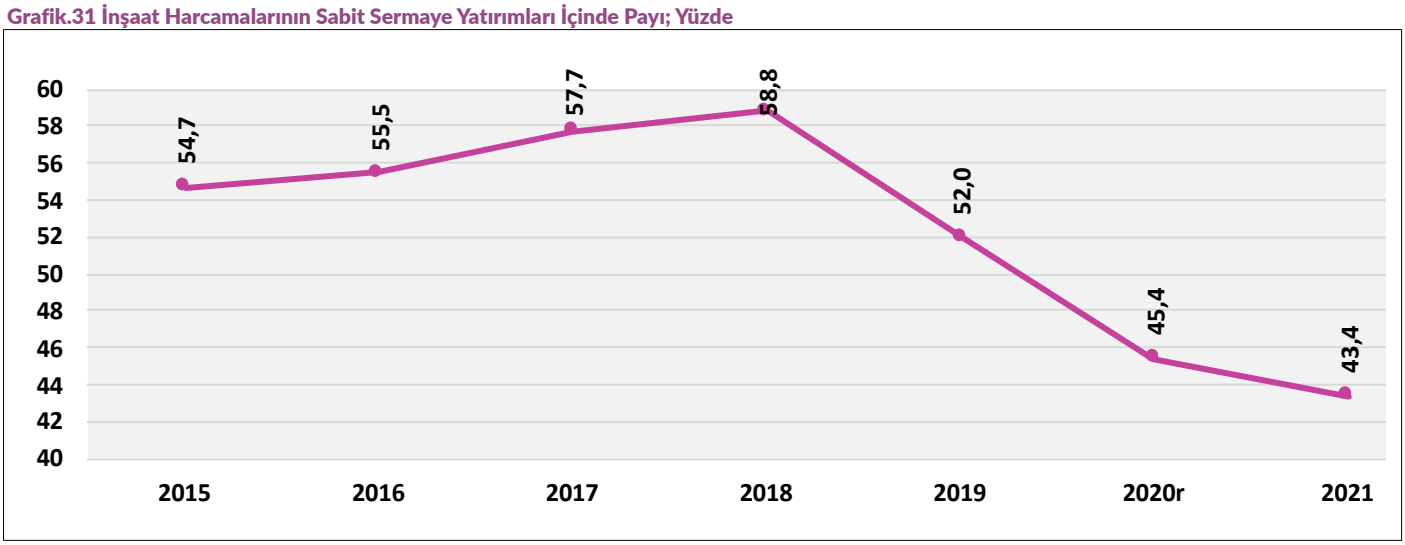

Kaynak: TÜİK

Grafik.32 İnşaat Maliyet Endeksi 2015=100

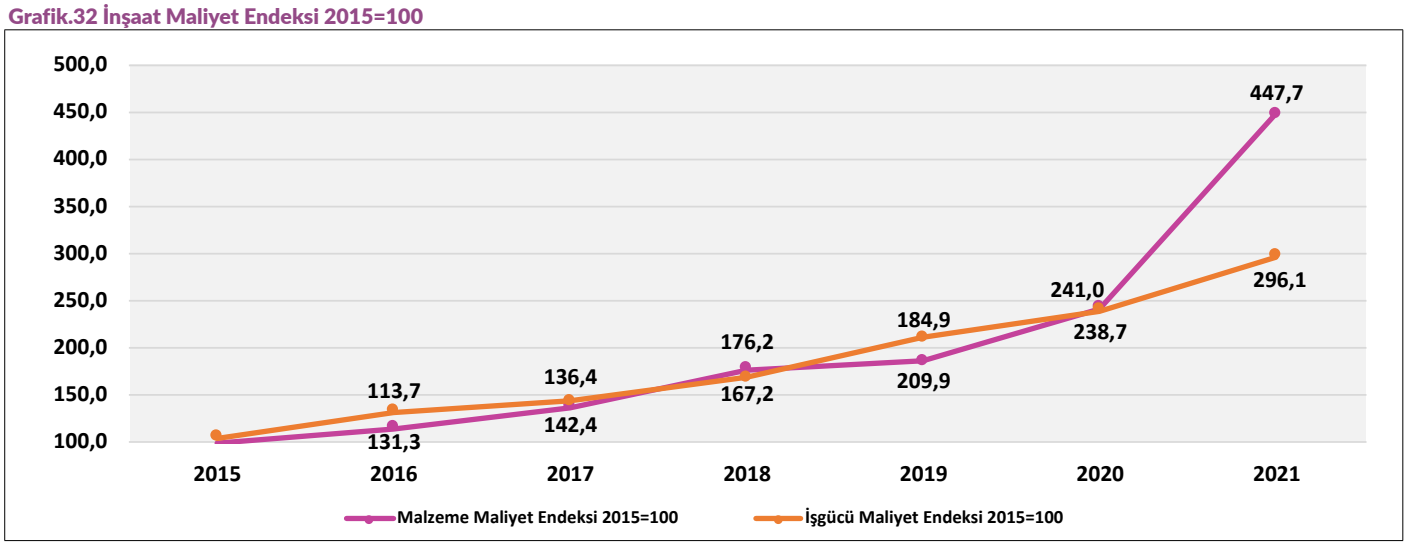

Kaynak: TÜİK

Grafik.33 İnşaat Sektöründe İstihdam

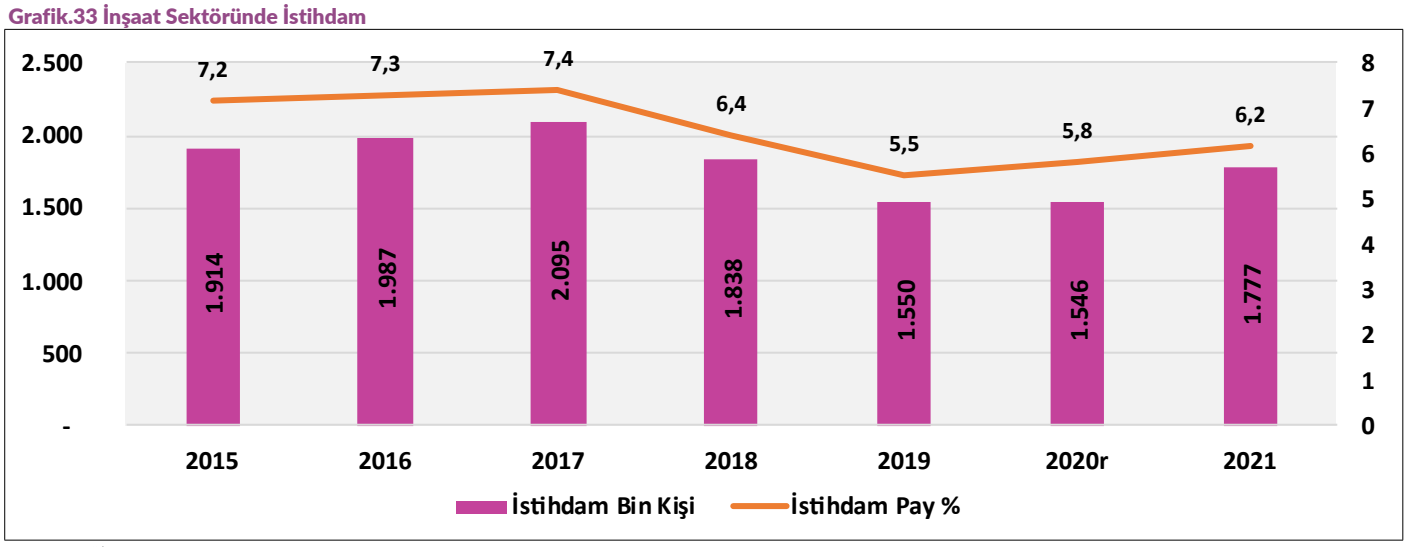

Kaynak: TÜİK

Grafik.34 İnşaat Sektörü Güven Endeksi 2010=100

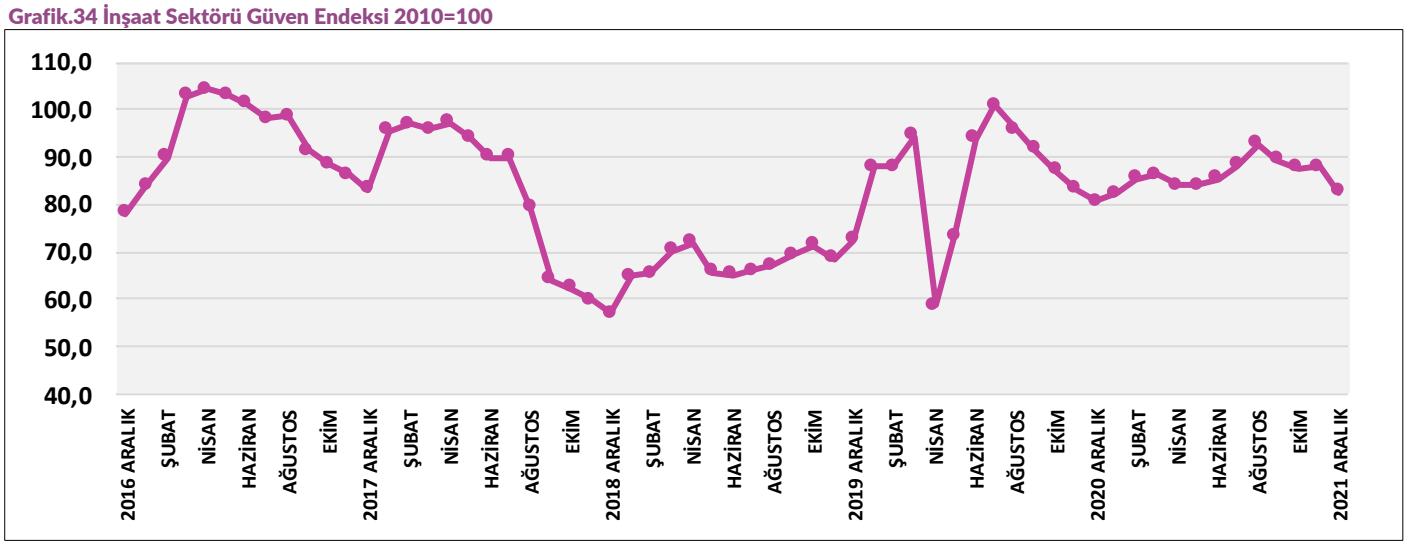

Kaynak: TÜİK

İnşaat Sektöründe Güven 2021 Yılında Dalgalanma Gösterdi

İnşaat sektöründe güven endeksi 2021 yılında dalgalanma göstermiştir. İnşaat sektörü güven endeksi 2021 yılına iyimserlikle ve artışla başlamıştır. Salgında aşılama ile sağlanan iyimserlik ve işlere geri dönüşler ile inşaat sektöründe güven ağustos ayına kadar yükselmiştir. Eylül ayından itibaren ise ekonomide yaşanan fiyat ve kur şokları nedeniyle güven endeksi gerilemeye başlamış ve yılı düşüş ile kapatmıştır.

Alınan Yapı Ruhsatlarında Artış Yaşandı

2021 yılında alınan yapı ruhsatlarında artış yaşanmıştır. Salgın sonrası iktisadi ve sosyal faaliyetlere dönüş ile alınan yapı ruhsatları büyümüştür. Alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak bir önceki yıla göre yüzde 32,3 artmış ve 148,61 milyon m²'ye yükselmiştir. Konutlar için alınan yapı ruhsatlarında büyüme yüzölçümü olarak yüzde 30,6 olarak gerçekleşmiştir. 709.936 adet daire için yapı ruhsatı alınmıştır. Konut dışı binalar için alınan yapı ruhsatlarında büyüme ise yüzölçümü olarak yüzde 38,6 olmuştur. Alınan yapı ruhsatlarında konut dışı yapılardaki artış daha yüksek gerçekleşmiştir.

Alınan Yapı İzinlerinde (Yeni Arzlarda) Büyüme Gerçekleşti

2021 yılında yeni arzlarda yani alınan yapı izinlerinde artış gerçekleşmiştir. Alınan yapı izinleri yüzölçümü olarak bir önceki yıla göre yüzde 4,1 büyümüş ve 127,08 milyon m² olmuştur. Konutlar için alınan yapı izinlerinde artış yüzölçümü olarak yüzde 1,6 olarak gerçekleşmiştir. 623.916 adet daire için yapı izni alınmıştır. Konut dışı binalar için alınan yapı izinlerinde ise yüzölçümü olarak yüzde 14,4 artış yaşanmıştır. Alınan yapı izinlerindeki artışta geçen yıldan gelen yavaşlamanın baz etkisi belirleyici olmuştur.

Konut İnşaat Harcamalarının Payı 2021 Yılında Yüzde 76,0 Oldu

Konut inşaatları harcamalarının payı 2021 yılında yüzde 76,0 olmuştur. 2021 yılında salgın sonrası normalleşme sürecinde inşaat harcamalarının dağılımı bir önceki yıla yakın gerçekleşmiştir. Ticari gayrimenkullerde sıkıntılar sürmüştür. Bu nedenle 2021 yılında konut dışı bina harcamalarının payı salgın öncesine göre yine düşük kalmıştır. Toplam inşaat harcamaları içinde konut dışı binaların payı yüzde 24,0 olmuştur.

Tablo.18 Alınan Yapı Ruhsatlarında Bina İstatistikleri

Kullanım Amacı		Yıllar			Değişim %	
		2019r	2020r	2021	2019/2020	2020/2021
Toplam Bina	Bina sayısı	55.717	96.001	136.474	72,3	42,2
	Yüzölçümü (m²)	73.351.564	112.343.460	148.614.708	53,2	32,3
	Daire sayısı	319.720	555.337	709.936	73,7	27,8
Toplam Konut	Bina sayısı	45.318	82.628	118.446	82,3	43,3
	Yüzölçümü (m²)	50.507.793	88.307.167	115.292.178	74,8	30,6
	Daire sayısı	318.275	553.555	707.667	73,9	27,8
Toplam Konut Dışı Bina	Bina sayısı	10.399	13.373	18.028	28,6	34,8
	Yüzölçümü (m²)	22.843.771	24.036.293	33.322.530	5,2	38,6
	Daire sayısı	1.445	1.782	2.269	23,3	27,3

Kaynak: TÜİK

Tablo.19 Alınan Yapı İzinleri Bina İstatistikleri

Kullanım Amacı		Yıllar			Değişim %	
		2019	2020	2021	2019/2020	2020/2021
Toplam Bina	Bina sayısı	93.880	77.712	91.715	-17,1	18,0
	Yüzölçümü (m²)	150.092.669	122.047.550	127.077.461	-18,7	4,1
	Daire sayısı	738.816	600.156	626.505	-18,8	4,4
Toplam Konut	Bina sayısı	80.986	67.801	80.016	-16,3	18,0
	Yüzölçümü (m²)	118.122.586	97.631.327	99.150.800	-17,3	1,6
	Daire sayısı	735.034	598.068	623.916	-18,6	4,3
Toplam Konut Dışı Bina	Bina sayısı	12.894	9.911	11.699	-23,1	18,0
	Yüzölçümü (m²)	31.970.083	24.416.223	27.926.661	-23,6	14,4
	Daire sayısı	3.782	2.088	2.589	-44,8	24,0

Kaynak: TÜİK

Grafik.35 Konut ve Konut Dışı Bina İnşaat Harcamalarının Dağılımı

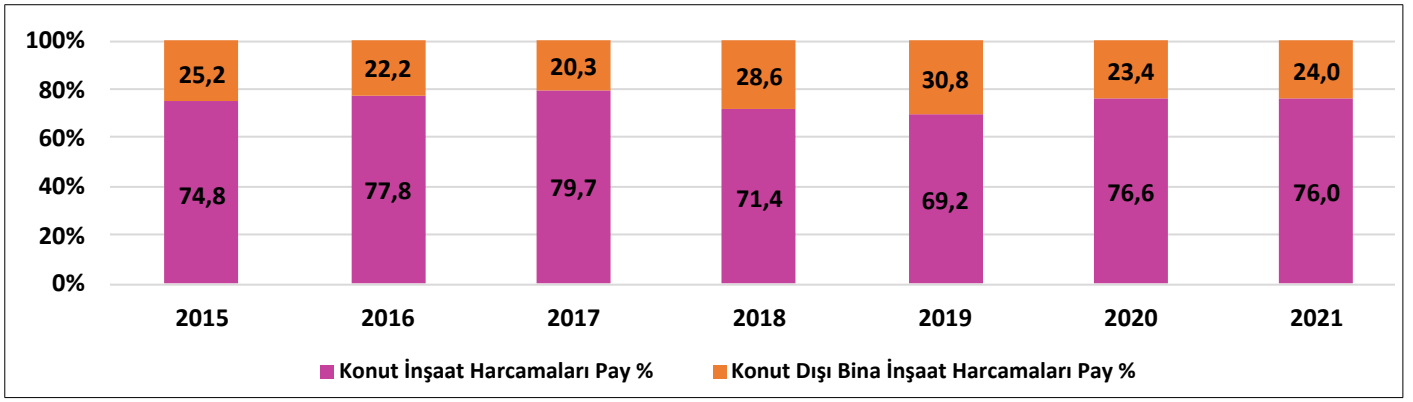

II.3 KONUT SEKTÖRÜ

Konut sektörü inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sanayisi için en önemli bir faaliyet alanı olmayı sürdürmektedir. Bu çerçevede konut sektörüne ilişkin çok yönlü ve ayrıntılı göstergelere ve değerlendirmelere yer verilmektedir. Konut sektöründe 2017 yılında her yönü ile inşaat sektöründe sürükleyici olmuşken 2018 yılında küçülme ile karşılaşmış, 2019 yılında ise çok daha sert bir daralma yaşanmıştır. 2020 yılında yaşanan salgına ve olumsuz etkilerine yönelik verilen destekler ile konut sektörü bir önceki yıla göre önemli bir büyüme sağlamıştır. Konut sektörü 2021 yılında toparlanma sürecine devam etmiştir. Arz ve talep tarafında büyümeler gerçekleşmiştir ancak maliyetler ve fiyatlar tarafında da yüksek artışlar gerçekleşmiştir.

Tablo.20 Yapı Ruhsatlarına Göre Konut İnşaatları, 2015-2021

Yıllar	Bina sayısı	Konut Birim Sayısı (Daire)	Yüzölçümü (m²)	Ortalama Konut Birim Alanı (m²)
2015	106.734	897.230	140.335.751	156,4
2016	113.038	1.002.725	159.071.137	158,6
2017	139.555	1.397.758	226.997.398	162,4
2018	84.080	665.948	105.664.750	158,9
2019	45.318	318.275	50.507.793	158,4
2020	82.628	553.555	88.307.167	159,5
2021	118.446	707.667	115.292.178	162,9

Kaynak: TÜİK

Tablo.21 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Konut İnşaatları, 2015-2021

Yıllar	Bina sayısı	Konut Birim Sayısı (Daire)	Yüzölçümü (m^2)	Ortalama Konut Birim Alanı (m^2)
2015	94.536	732.948	109.215.596	149,0
2016	95.477	750.743	115.040.207	153,4
2017	104.122	830.294	127.607.634	153,7
2018	110.163	890.676	136.950.149	153,8
2019	80.986	735.034	118.122.586	160,7
2020	67.801	598.068	97.631.327	163,2
2021	80.016	623.916	99.150.800	158,9

Kaynak: TÜİK

Konut Yapı Ruhsatlarında Yüzde 30,6 Artış Yaşandı

2021 yılında alınan konut yapı ruhsatlarında artış yaşanmıştır. Konutlar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak bir önceki yıla göre yüzde 30,6 artarak 115,29 milyon m^2'ye yükselmiştir. 707.667 adet daire için yapı ruhsatı alınmıştır. Ortalama konut alanı da 162,9 m^2 olmuştur. TÜİK bu istatistik içinde geçmiş yıllarda açıkladığı inşaat değeri büyüklüklerini hesaplamayı bırakmıştır. Konut sektöründe alınan yapı ruhsatları verileri bina ve daire sayısı ile yüzölçümü itibarıyla son dört yılın en yüksek değerlerine ulaşmıştır. Böylece 2018-2020 dönemi kayıplarının bir bölümü telafi edilmiştir.

Konut Arzı 2021 Yılında Daha Yavaş Büyüdü

Konut sektöründe yeni arzlar 2010 yılından itibaren artış eğilimi içinde olmuş, 2018 yılında en yüksek seviyesine ulaşmış, 2019 yılında ise ilk kez düşmüştü. 2020 yılında ise salgının etkileri ile konut arzı (yapı izni alınan bina/daire sayısı) önemli ölçüde gerilemişti. 2021 yılında ise konut arzlarında sınırlı bir artış gerçekleşmiştir. 2021 yılında alınan konut yapı izinleri bir önceki yıla göre daire sayısı olarak yüzde 4,3 artmış ve 623.916 adete ulaşmıştır. 2021 yılında konut satışlarına verilen destekler daha önce bitmiş olan ve bekleyen konutlarda satışları desteklemiştir. Buna bağlı olarak, yeni arzlarda da sınırlı bir hareketlenme yaşanmıştır.

Konut Satışları 2021 Yılında Yüzde 0,5 Geriledi

2020 yılında konut satışları salgın yılı olmasına rağmen sağlanan destekler ile bir önceki yıla göre yüzde 11,2 artarak 1.499.316 adet olarak gerçekleşmişti. 2021 yılında ise konut satışları yüzde 0,5 gerilemiş ve 1.491.856 adet olmuştur.

Konut sektörüne yönelik verilen desteklerin azalması ile 2021 yılında konut talebinde yavaşlama başlamıştır. Yılın ilk yarısında konut satışlarında daha yüksek düşüşler gerçekleşmiştir. Yılın ikinci yarısında ise kamu bankalarının uygun ve düşük faizli kredi kampanyaları sonucu konut satışlarında düşüş yavaşlamıştır. Yılın ikinci yarısında önemli bir konut satışı gerçekleşmiş ve yıl genelindeki kayıp yüzde 0,5 ile sonuçlanmıştır.

2021 yılında konut kredileri faiz oranları önemli ölçüde yükselmiştir. Buna bağlı olarak, ipotekli (banka kredisi kullanılan) konut satışları yüzde 48,6 gerilemiş ve 294.530 adet olmuştur. 2013 yılından bu yana en düşük ikinci yıllık ipotekli konut satışı gerçekleşmiştir. Diğer satışlar ise yüzde 29,3 artarak 1.197.326 adet seviyesine yükselmiştir.

Tablo.22 Konut Satışları; Adet Daire

Yıllar	İpotekli Satışlar	Diğer Satışlar	Toplam Satışlar
2013	460.112	697.078	1.157.190
2014	389.689	775.692	1.165.381
2015	434.388	854.932	1.289.320
2016	449.508	891.945	1.341.453
2017	473.099	936.215	1.409.314
2018	276.820	1.098.578	1.375.398
2019	332.508	1.016.221	1.348.729
2020	573.337	925.979	1.499.316
2021	294.530	1.197.326	1.491.856

Kaynak: TÜİK

2021 Yılında Birinci El Konut Satışları Yüzde 1,7 Geriledi

2021 yılında birinci el konut satışları 2020 yılına göre yüzde 1,7 azalarak 461.523 adet olmuştur. Böylece 2013 yılında bu yana verileri açıklanan konut satışlarında en düşük yıllık birinci el (yeni) konut satışı gerçekleşmiştir. İkinci el konut satışları ise sadece yüzde 0,1 artarak 1.030.333 adete yükselmiştir. Böylece, 2021 yılında konut satışları hem birinci el konutlarda hem de ikinci el konutlarda zayıf kalmıştır.

Grafik.36 Arz Edilen ve Satılan Yeni Konutlar

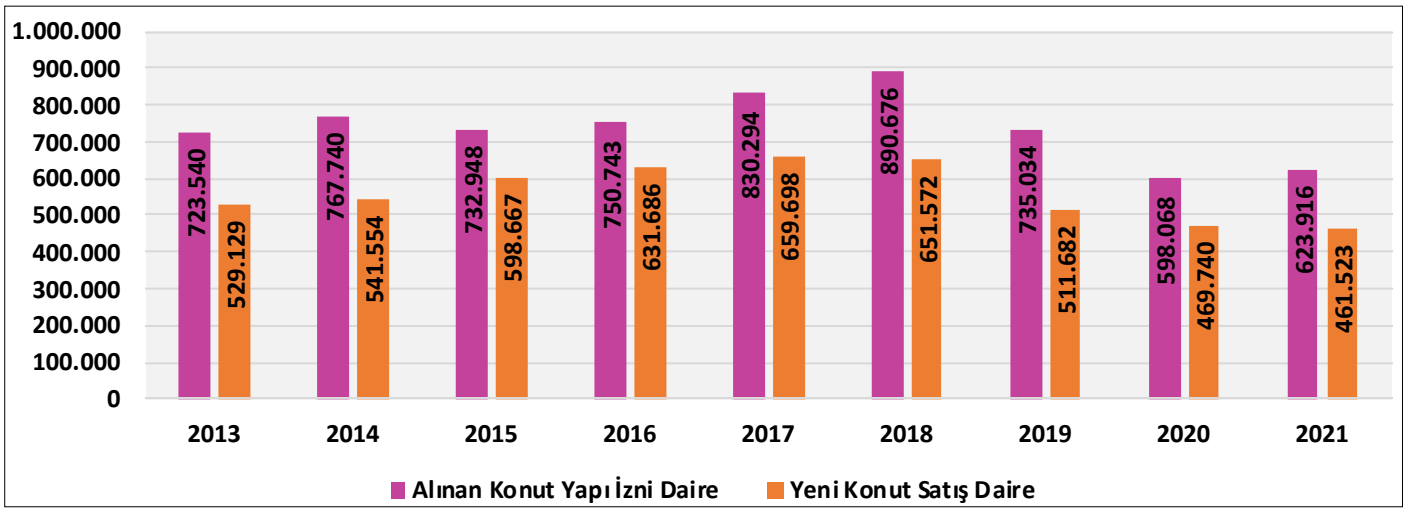

Kaynak: TÜİK

Tablo.24 İllere Göre Toplam Konut Satışları, 2017-2021

İller	2017	2018	2019	2020	2021
İstanbul	238.383	234.055	237.675	265.098	276.223
Ankara	150.561	131.161	132.486	157.095	144.104
İzmir	84.184	75.672	79.221	93.457	86.722
Antalya	60.273	62.940	65.258	63.898	66.691
Bursa	56.192	51.362	49.936	55.222	53.820
Mersin	36.540	37.189	35.424	43.496	41.533
Konya	34.750	37.198	34.614	37.196	38.114
Gaziantep	29.721	29.240	32.256	35.358	35.610
Kocaeli	38.898	35.783	31.207	36.770	36.520
Aydın	35.033	33.463	30.053	33.778	34.040
Adana	31.351	30.638	29.574	33.326	28.231
Balıkesir	28.250	28.917	29.069	32.264	34.341
Tekirdağ	33.144	30.886	27.521	34.618	35.694
Kayseri	30.315	29.041	26.614	30.033	31.989
Manisa	25.159	24.946	25.767	25.635	23.479
Samsun	24.176	25.196	24.562	25.956	25.268
Şanlıurfa	19.332	20.696	22.700	26.271	27.737
Hatay	21.996	22.835	22.681	25.175	22.875
Eskişehir	24.977	22.454	20.426	22.181	21.691
Diyarbakır	19.404	17.749	19.020	19.333	20.098
Sakarya	23.457	23.091	18.985	22.418	23.924
Muğla	18.618	18.633	18.484	22.243	23.099
Kahramanmaraş	16.231	16.781	16.334	15.517	15.372
Denizli	18.149	18.107	15.563	18.082	17.102
Çanakkale	13.059	13.725	12.005	12.853	12.236
Malatya	11.984	11.324	11.737	12.687	13.093
Diğer İller	285.177	292.316	279.557	299.356	302.250
Toplam	**1.409.314**	**1.375.398**	**1.348.729**	**1.499.316**	**1.491.856**

Kaynak: TÜİK

Tablo.23 Konut Satışlarının Birinci ve İkinci El Dağılımı; Adet

Dönem	Toplam	Birinci El	İkinci El
2013	1.157.190	529.129	628.061
2014	1.165.381	541.554	623.827
2015	1.289.320	598.667	690.653
2016	1.341.453	631.686	709.767
2017	1.409.314	659.698	749.616
2018	1.375.398	651.572	723.826
2019	1.348.729	511.682	837.047
2020	1.499.316	469.740	1.029.576
2021	1.491.856	461.523	1.030.333

Kaynak: TÜİK

Yeni Konut Satışlarının Yeni Konut Arzına Oranı Yüzde 74'e Geriledi

2013 yılından bu yana yeni konut arzları yeni konut satışlarının üzerinde gerçekleşmektedir. Yeni konut satışlarının arzlara oranı yıllık olarak yüzde 80 ile 85 arasında değişmektedir. 2019 ve 2020 yıllarında hem arzlar hem de yeni konut satışları birlikte düşmüştür. 2021 yılında ise yeni arzlar yükselmiş, buna karşın yeni konut satışları azalmıştır. Yeni konut satışlarının yeni arzlara oranı yüzde 74'e yükselmiştir. Arzlar artarken yeni konut satışları daralmıştır.

Tablo.25 İllere Göre Birinci El Konut Satışları, 2017-2021

İller	2017	2018	2019	2020	2021
İstanbul	114.732	111.230	92.381	77.785	75.151
Ankara	57.904	47.945	41.107	38.033	30.889
İzmir	34.661	32.872	28.079	27.534	23.216
Antalya	23.746	24.226	20.134	16.532	18.930
Bursa	27.915	25.961	19.394	18.602	17.738
Konya	16.403	19.473	14.664	13.069	13.123
Gaziantep	14.058	13.802	13.423	12.227	13.089
Kocaeli	19.300	17.261	11.616	12.134	12.290
Mersin	14.698	15.780	12.176	12.102	11.425
Balıkesir	11.654	11.395	8.115	8.624	10.895
Tekirdağ	15.994	15.907	11.089	11.379	10.612
Şanlıurfa	9.839	10.762	9.859	9.388	9.443
Samsun	12.372	13.663	11.482	10.181	9.347
Kayseri	10.675	10.823	8.726	8.508	9.203
Aydın	15.508	14.619	8.974	8.317	8.990
Manisa	13.072	13.582	10.582	8.874	8.018
Sakarya	12.591	11.501	6.751	7.087	7.985
Hatay	11.251	11.720	9.214	8.391	7.826
Muğla	6.417	7.152	5.554	6.630	7.475
Adana	15.783	15.201	10.822	9.987	7.329
Diyarbakır	9.703	7.902	7.371	5.112	7.229
Kahramanmaraş	9.725	9.930	7.600	6.300	6.688
Eskişehir	12.181	10.168	7.314	7.020	5.553
Denizli	9.698	9.915	5.505	5.445	5.001
Ordu	5.270	6.292	5.801	5.253	4.908
Malatya	4.983	4.934	4.758	4.279	4.109
Diğer İller	149.565	157.556	119.191	110.947	115.061
Toplam	**659.698**	**651.572**	**511.682**	**469.740**	**461.523**

Kaynak: TÜİK

Grafik.37 Mevcut Konut Satış Fiyat Endeksi 2007=100

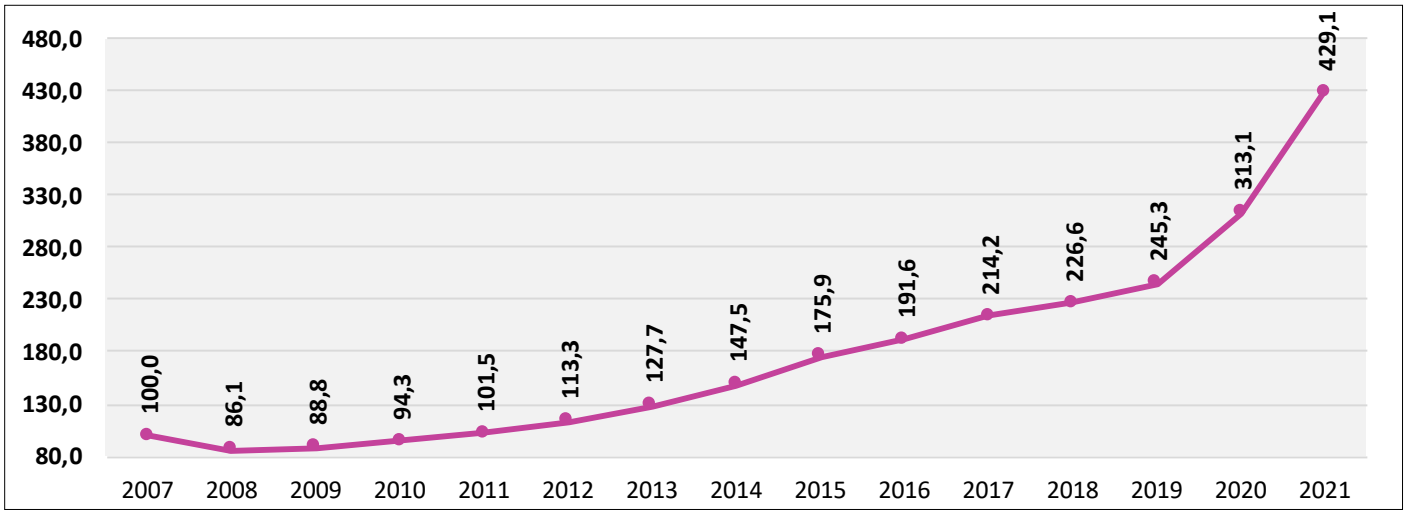

Kaynak: Reidin Emlak Endeksi, Aralık 2021

Tablo.26 Bölgelere Göre Konut Fiyat Endeksi Değişimleri

	2021	
Bölgeler	**Nominal Değişim %**	**Reel Değişim %**
TR 32 (Aydın, Denizli, Muğla)	72,4	26,7
TR C2 (Diyarbakır, Şanlıurfa)	71,0	25,6
TR 61 (Antalya, Burdur, Isparta)	69,2	24,3
TR 62 (Adana, Mersin)	68,7	24,0
TR 22 (Balıkesir, Çanakkale)	67,4	23,0
TR C1 (Kilis, Adıyaman, Gaziantep)	65,7	21,8
TR 10 (İstanbul)	63,2	19,9
Konut Fiyat Endeksi (KFE)	59,7	16,1
TR C3 (Batman, Mardin, Siirt, Şırnak)	58,5	16,5
TR 31 (İzmir)	58,5	16,5
TR 42 (Bolu, Kocaeli, Sakarya, Yalova, Düzce)	57,8	16,0
TR 63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye)	56,3	14,9
TR 83 (Samsun, Çorum, Amasya, Tokat)	56,0	14,6
TR 51 (Ankara)	55,9	14,5
TR 52 (Konya, Karaman)	54,2	13,3
TR 90 (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon)	53,5	12,8
TR 41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	53,3	12,7
TR 72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	52,4	12,0
TR 82 (Çankırı, Kastamonu, Sinop)	51,8	11,6
TR 21 (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ)	51,7	11,5
TR 33 (Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak)	51,7	11,4
TR 71 (Nevşehir, Niğde, Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir)	49,5	9,9
TR 81 (Zonguldak, Bartın, Karabük)	49,0	9,5
TR B2 (Van, Bitlis, Hakkari, Muş)	47,8	8,6
TR B1 (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli)	43,6	5,5
TR A1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	42,0	4,3
TR A2 (Ağrı, Ardahan, Kars, Iğdır)	39,5	2,5

Kaynak: T.C. Merkez Bankası Konut Fiyat Endeksi

Konut Satışlarında İllerde Farklı Gelişmeler Yaşandı

2021 yılında Türkiye toplam konut satışlarında sınırlı bir düşüş yaşanmıştır. Toplam konut satışlarında illerde ise 2021 yılında farklı gelişmeler yaşandığı görülmektedir. Büyük iller içinde İstanbul'da konut satışları artarken, Ankara ve İzmir'de konut satışları gerilemiştir. Antalya, Konya, Gaziantep ve Aydın'da konut satışları artarken, Bursa, Mersin, Kocaeli ve Adana'da konut satışları düşüş göstermiştir. Konut satışları Balıkesir ve Tekirdağ'da da artmıştır. İlk 25 içindeki diğer illerde de konut satışları sınırlı ölçüde yükselmiştir. İlk 25 ilin dışında kalan diğer illerde konut satışları 2021 yılında yüzde 1,0 artış göstermiştir.

İllerde Yeni Konut Satışları Gerileme Gösterdi

2021 yılında toplam yeni konut satışları yüzde 1,7 gerilemiştir. İllerde yeni konut satışları çoğunlukla düşüş göstermiştir. Öncelikle büyük illerde yeni konut satışları azalmıştır. İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa'da satışlar gerilerken, Antalya ve Konya'da yeni konut satışları adet olarak artmıştır. Orta ölçekli illerde yeni konut satışlarında farklı gelişmeler yaşanmıştır. 2021 yılında Gaziantep, Kocaeli, Balıkesir, Şanlıurfa, Aydın ve Kayseri'de konut satışları artış göstermiştir. Buna karşın Mersin, Tekirdağ, Samsun, Adana, Manisa ve Hatay'da yeni konut satışları gerilemiştir. İlk 25 ilin dışında kalan diğer illerde ise yeni konut satışları 2021 yılında artış göstermiştir.

Mevcut Konut Fiyatları 2021 Yılında Yüzde 37,0 Arttı

2021 yılında konut talebi ve satışları mevcut konutlarda artış göstermiştir. Buna bağlı olarak mevcut konut fiyatları önemli ölçüde yükselmiştir. Mevcut konut fiyatları artışı yeni konut fiyat artışının da üzerinde gerçekleşmiştir. Özellikle 2021 yılının ikinci yarısında artan enflasyona paralel olarak

konut fiyatları da yükselmiştir. Ayrıca inşaat maliyetleri ve üretici fiyatlarındaki yüksek artışlar mevcut konut fiyatlarında hızlı yükselişe neden olmuştur. 2021 yılında mevcut konut satış fiyatları tüketici enflasyonu ile hemen hemen aynı oranda yükselmiştir.

2021 yılında mevcut konut fiyatları bir önceki yıla göre yüzde 37,0 artış göstermiştir. Artış 2019 yılında yüzde 8,3 ve 2020 yılında ise yüzde 27,6 olarak gerçekleşmişti.

T.C. Merkez Bankası Endeksine Göre Konut Fiyatları 2021 Yılında Yüzde 57,9 Yükseldi

T.C. Merkez Bankası'nın mevcut konut fiyatları endeksine göre ise Türkiye'de konut fiyatları 2021 yılı aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak yüzde 57,9 oranında artarken, reel olarak da yüzde 16,1 oranında yükselmiştir. Konut fiyatlarındaki gelişmeler İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması-Düzey 2 bazında değerlendirildiğinde, benzer eğilimler ortaya çıkmıştır. Tüm bölgelerde konut fiyatları nominal ve reel olarak yükselmiştir ancak artış oranları farklı gerçekleşmiştir. En yüksek nominal ve reel artış Aydın, Denizli, Muğla bölgesinde yaşanmıştır. İstanbul konut satış fiyatları ortalamanın üzerinde artış göstermiştir. Ankara ve İzmir konut fiyatları ise ortalamanın altında yükselmiştir. Konut fiyatlarındaki değişim bölgelere ve illere göre arz ve talep dengesi ve rekabet koşullarına göre önemli farklılıklar göstermiştir.

Konut Kiraları 2021 Yılında Yüzde 31,6 Arttı

2021 yılında Türkiye genelinde konut kiraları artışı yüzde 31,6 olarak gerçekleşmiştir. Konut kiralarındaki bu artış, yüzde 19,1 artış olan 2020 ve yüzde 9,0 artış olan 2019 yılının oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. 2021 yılında salgın sonrası ortaya çıkan yeni koşullar içinde kiralama talebi önemli ölçüde artmıştır. Türkiye'ye yönelik yüksek göç de kiralık talebini yükseltmiştir. Bu gelişmeler konut kira artışlarını 2021 yılında hızlandırmıştır. Ayrıca, 2021 yılında yükselen enflasyon nedeniyle kira artışları da önemli ölçüde yükselmiştir. Buna rağmen, 2021 yılında nominal kira artışları tüketici enflasyonunun altında kalmıştır. Konut kiraları artışları da iller arasında farklılıklar göstermiştir.

Grafik.38 Konut Kira Endeksi 2007=100

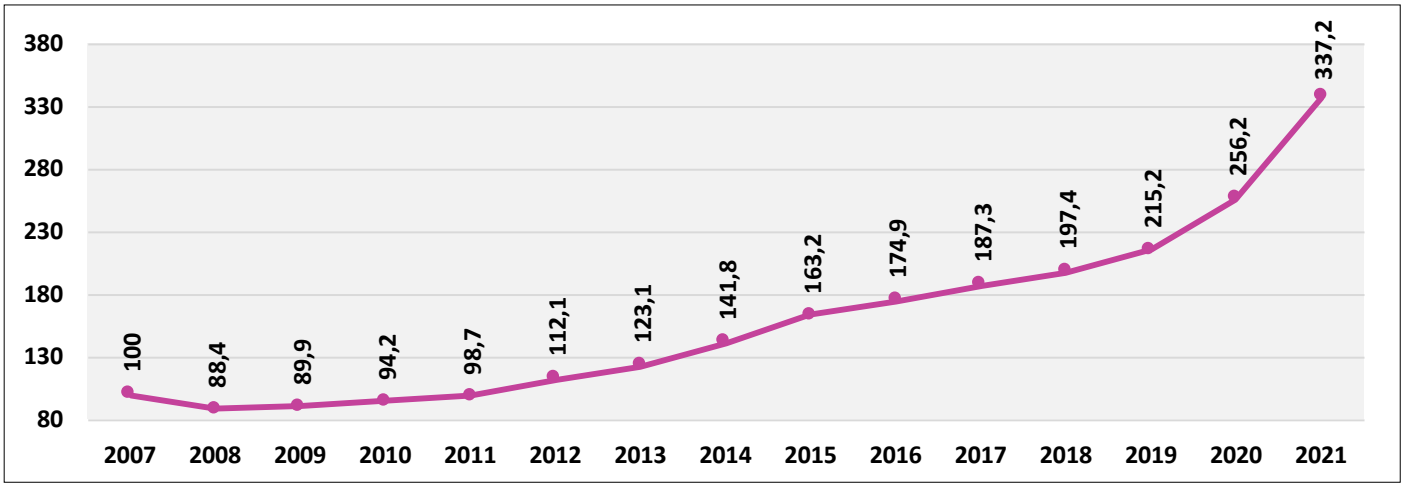

Kaynak: Reidin Emlak Endeksi, Aralık 2021

Grafik.39 Türkiye Genelinde Mevcut Konut Amortisman Süreleri, 2015-2021

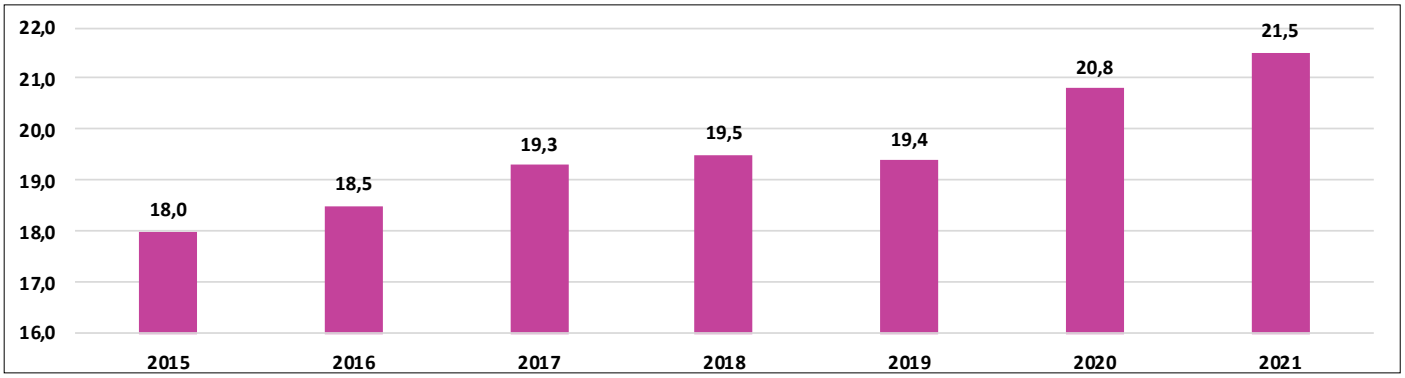

Kaynak: Reidin, Türkiye Gayrimenkul Sektörüne Bakış 2021

Grafik.40 Yeni Konutlar Fiyat Endeksi 2010 Ocak =100

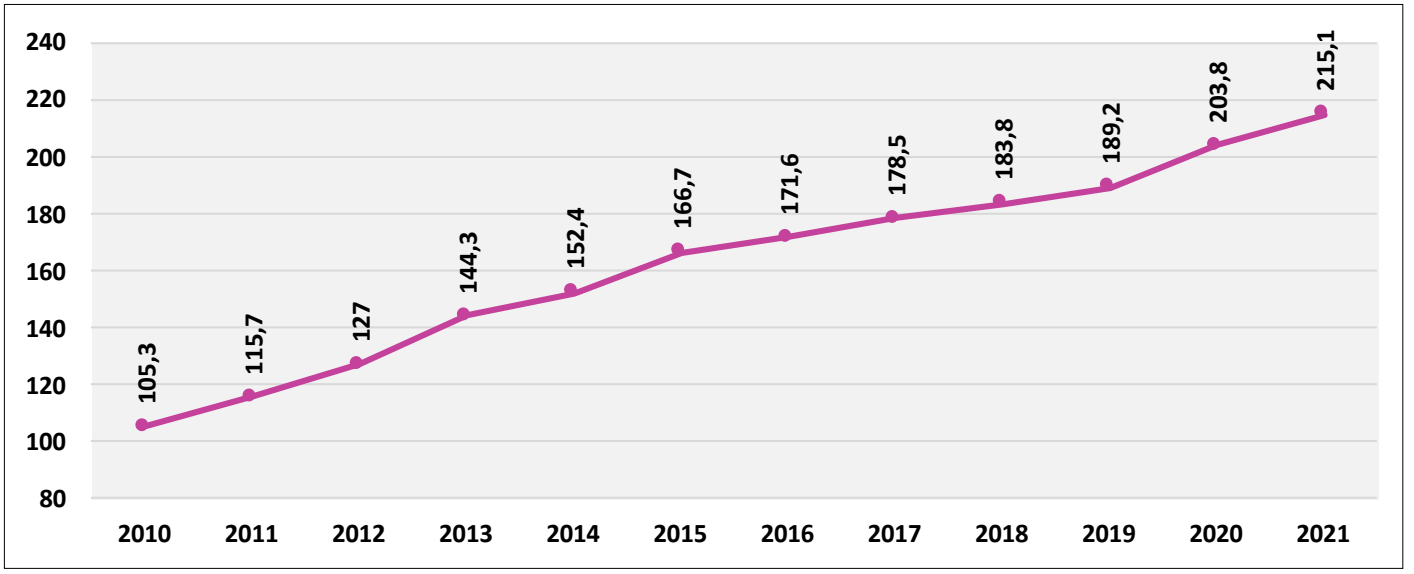

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Aralık 2021

Grafik.41 Konut Tiplerine Göre Yeni Konutlarda Fiyat Artışı; Yüzde (2010-2021)

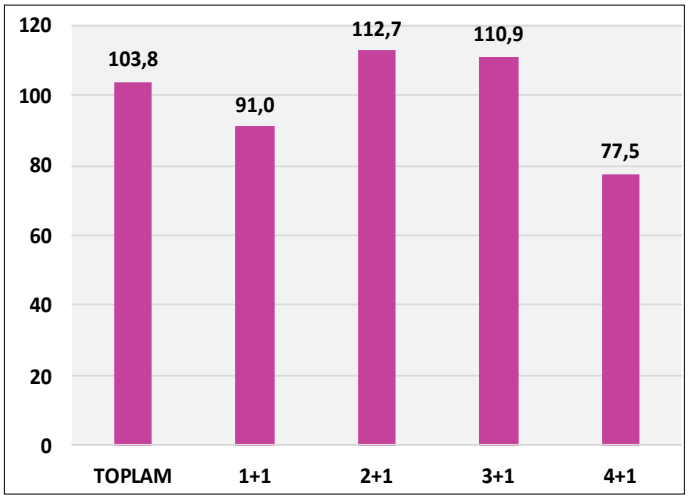

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Aralık 2021

Mevcut Konutların Amortisman Süreleri 2021 Yılında Uzadı

Konut satışı fiyatı ile aylık kira arasındaki ilişki ile hesaplanan mevcut konutların yıllık amortisman) süreleri veya konut yatırımı geri dönüş süreleri 2019 yılında durağanlaştıktan sonra 2020 yılında 20,8 yıla yükselmişti. 2021 yılında ise konut yatırım sürelerinde geri dönüş süresi 21,5 yıl olarak hesaplanmıştır. Mevcut konutların amortisman süreleri 2021 yılında yüzde 3,4 oranında uzamıştır. 2021 yılında Türkiye genelinde konut kiralarındaki artışın mevcut konut fiyat artışı altında kalması amortisman sürelerini uzatmıştır. 2021 yılında konut yatırımlarında yıllık brüt getiri yüzde 4,65 olarak gerçekleşmiştir.

Yeni Konut Fiyatları 2021 Yılında Yüzde 5,5 Yükseldi

Yeni konut fiyatları 2021 yılında yüzde 5,5 oranında artmıştır. Markalı konutlar ile ölçülen yeni konut fiyat endeksinde artış 2020 yılındaki yüzde 7,1'in de altında kalmıştır. 2020 yılında yeni konut satış fiyatları pandemi nedeniyle uygulanan indirim kampanyaları sonucu durağan kalmıştı. 2021 yılında ise bu kez azalan talep ve yükselen konut kredisi faiz oranları nedeniyle yeni konut fiyatlarında artış çok sınırlı gerçekleşmiştir. Yeni konut fiyatları yılın ilk üç çeyrek döneminde durağan kalırken, son çeyrekte yükselen enflasyon nedeniyle sınırlı bir artış yaşanmıştır.

Yeni Konutlarda En Yüksek Fiyat Artışları 2+1 ve 3+1 Dairelerde Yaşanıyor

2010 yılından bu yana hesaplanan yeni konut fiyat endeksi kapsamında yapılan hesaplamalarda, yeni konutlarda en yüksek fiyat artışı 2+1 ve 3+1 daireli konutlarda yaşanmaktadır. 2021 yılı sonu itibari ile 2+1 daireli yeni konutlarda fiyat artışları 2010 yılında bu yana yüzde 112,7'ye ulaşmıştır. 3+1 daireli yeni konut fiyatları artışı da aynı dönemde yüzde 110,9 olarak gerçekleşmiştir. En düşük fiyat artışı ise 4+1 daireli konutlarda yüzde 77,5 olarak yaşanmıştır.

2019 ve 2020 yıllarında en yüksek artış sıralamasında ilk sıraya 3+1 konutlar almışken 2021 yılında ilk sıraya yeniden 2+1 konutlar yükselmiştir.

Grafik.42 Konut İnşaat Maliyetleri ve Yeni Konut Satış Fiyatı Endeksleri

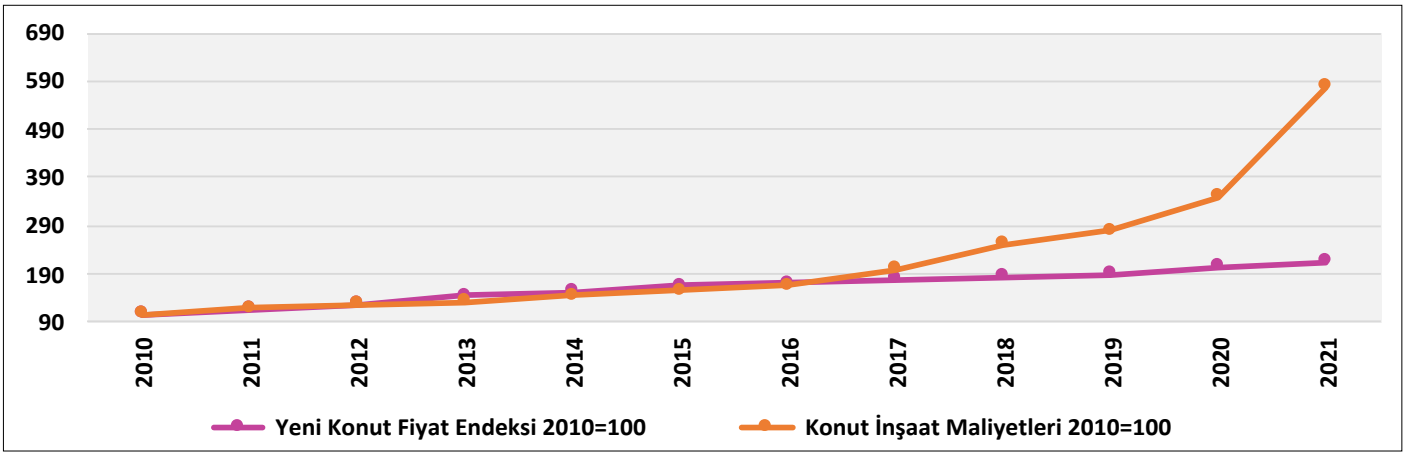

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Aralık 2021, TÜİK

Grafik.43 Konut Satın Alma Araçları, 2020

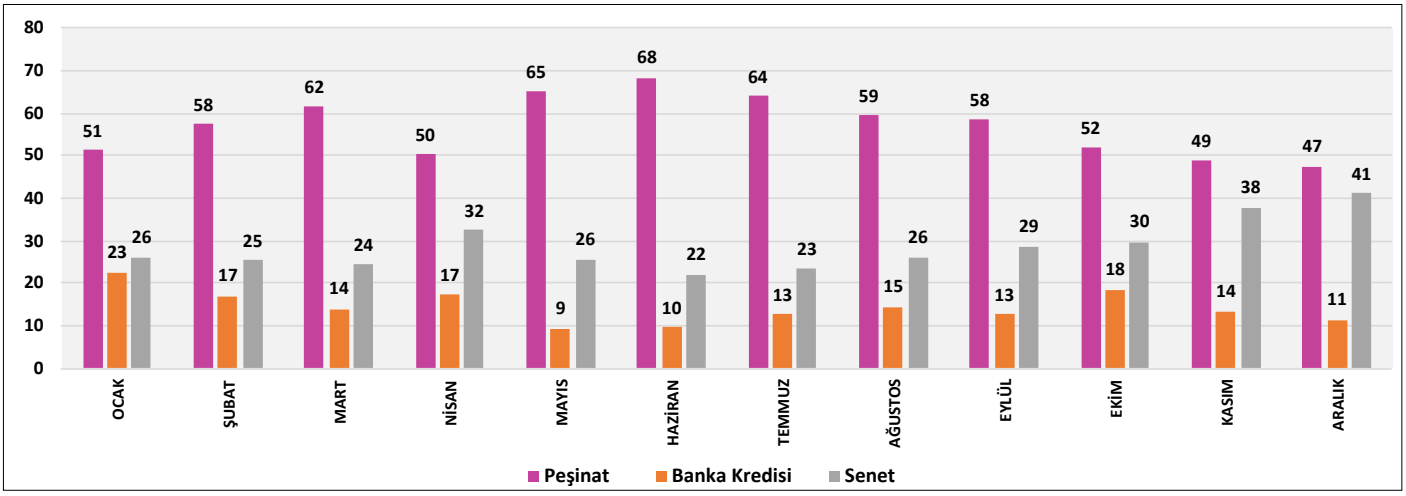

Kaynak: Reidin Yeni Konut Fiyat Endeksi, Mart 2021, Haziran 2021, Eylül 2021, Aralık 2021

Grafik.44 Konut Kredileri; Milyar TL

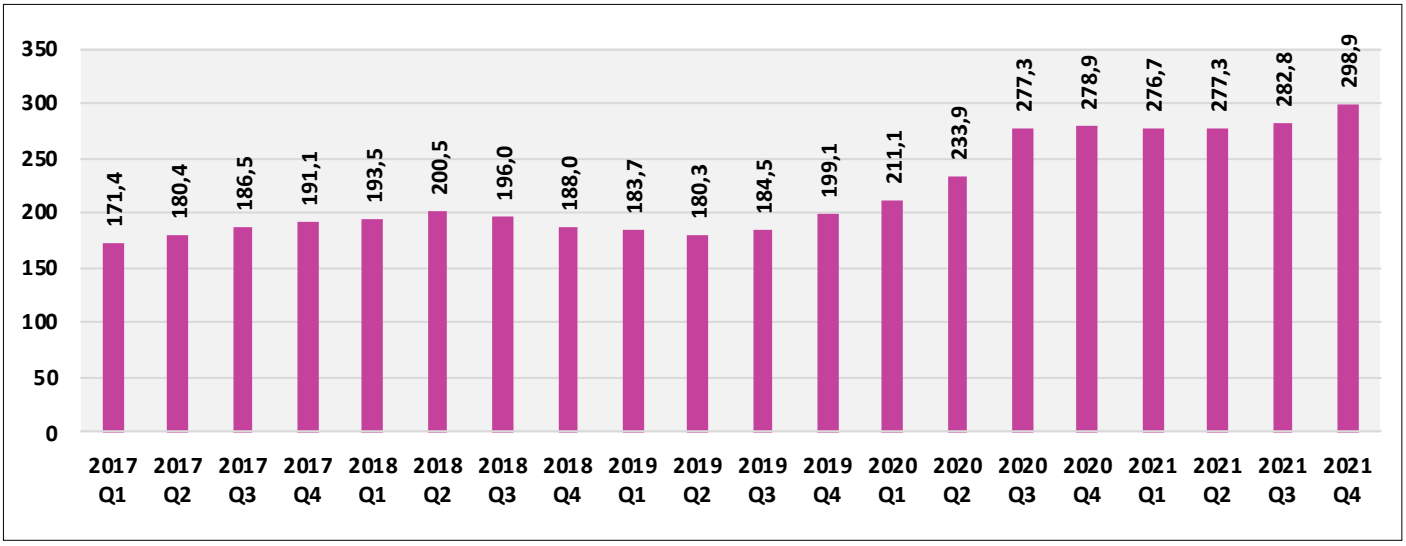

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, BDDK

Yeni Konut Fiyatları ile Konut İnşaat Maliyetleri Arasındaki Fark 2021 Yılında Açıldı

Konut inşaat maliyetleri ile yeni konut satış fiyatları arasındaki fark 2021 yılında önemli ölçüde açılmıştır. 2010-2016 arasında yeni konut fiyatları artışı ile konut inşaat maliyetleri artışı çok yakın gerçekleşmiştir ancak denge 2017 yılında bozulmuş, 2018 ve 2019 yıllarında fark açılmış, 2020 ve 2021 yıllarında ise aradaki fark inşaat maliyetleri lehine önemli ölçüde yükselmeye devam etmiştir. Yeni konut satış fiyatları artışı 2021 yılında yüzde 5,5 ile sınırlı kalırken, konut inşaat maliyetleri yüzde 65,9 ile önemli ölçüde yükselmiştir.

Konut Satışlarında Artan Faiz Oranları Nedeniyle Kredi Kullanımı Azaldı

Konut satışlarında peşinat, banka kredisi ve senet üç önemli ödeme veya satın alma aracı olarak kullanılmaktadır. Bu araçların konut satın alımındaki payları dönemler itibarıyla değişen koşullara göre farklılıklar göstermektedir. 2021 yılında konut satın alımında kullanılan araçlarda önemli dalgalanmalar yaşanmıştır. Yılın genelinde konut kredisi faiz oranlarının yükselmesi nedeniyle kredi kullanımının payı yıl sonunda yüzde 11,4'e kadar gerilemiştir. Peşinatın payı ise ocak ayında yüzde 51 iken, aralık ayında yüzde 47 olmuş ve sınırlı ölçüde düşmüştür. Senet kullanımının payında ise önemli artış olmuştur. Ocak ayında senetlerin payı yüzde 26 iken, aralık ayında yüzde 41'e yükselmiştir.

2021 yılında Konut Kredilerinde Büyüme Yavaşladı

Konut kredilerinde büyüme 2021 yılında yavaşlamış ve yüzde 7,2 olarak gerçekleşmiştir. Konut kredileri 2021 yılında 20 milyar TL genişleyerek 298,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2020 yılındaki hızlı genişleme ardından konut kredilerinde büyüme 2021 yılında önemli ölçüde yavaşlama göstermiştir.

Konut kredileri 2020 yılında yüzde 40 genişleyerek 199,1 milyar TL'den 278,9 milyar TL'ye yükselmişti. Salgın nedeniyle verilen destekler içinde yer alan uygun konut kredileri programları ile konut kredisi kullanımı önemli ölçüde genişlemişti. 2020 yılında uygulanan uygun faizli konut kredisi kampanyaları yıl sonuna doğru sona ermiştir. Yine 2020 yılının son çeyreğinde yaşanan finansal dalgalanmalar ile faiz oranları yükselmiştir.

Konut kredisi faiz oranları 2021 yılına hızlı bir artış ile girmiştir. Yılın ilk üç çeyrek döneminde yüksek kredi faizleri devam etmiştir. Buna bağlı olarak konut kredileri stoku ilk ve ikinci çeyrek sonlarında bir önceki yılın kapanış büyüklüğünün altına inmiştir. Üçüncü çeyrekten itibaren kamu bankaları yeniden düşük faizli konut kredileri kullandırmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak konut kredileri son çeyrekte genişleme göstermiştir. Tüm bu gelişmeler sonucu konut kredi stoku 2021 son çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7,2 büyüme ile 298,9 milyar TL seviyesine ulaşmıştır.

2021 Yılı Genelinde Konut Kredi Faiz Oranları Yüksek Gerçekleşti

Konut kredisi faiz oranları 2021 yılına artış eğilimi içinde başlamış ve yıl genelinde yüksek kalmıştır. 2020 yılsonunda aylık ortalama yüzde 1,55 olan konut kredisi faiz oranları ilk çeyrekte yüzde 1,51, ikinci çeyrekte yüzde 1,50 ve üçüncü çeyrekte ise yüzde 1,49 olarak gerçekleşmiştir. Yılın son çeyreğinde ise kamu bankalarının düşük faizli konut kredisi uygulamaları ile konut kredisi ortalama faiz oranları yılı yüzde 1,45 seviyesinde kapatmıştır.

Grafik.45 Konut Kredisi Aylık Ortalama Faiz Oranı; Yüzde

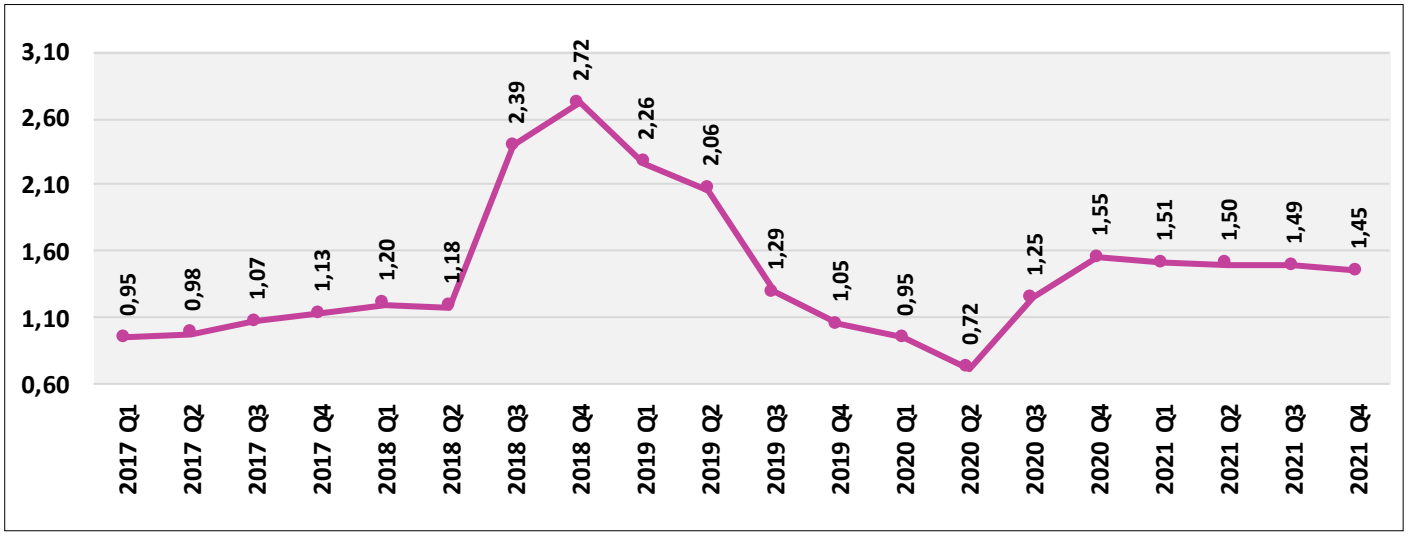

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

II.4 KONUT DIŞI BİNALAR SEKTÖRÜ

İnşaat sektöründe yer alan üç ana sektörden bir diğeri konut dışı binalar sektörüdür. Konut dışı binalar üç ana grupta toplanmaktadır. Bunlardan ilki, büyük bölümü özel sektör tarafından yapılan ve işletilen ticari binalardır. Ofisler, ticaret binaları, konaklama tesisleri, alışveriş merkezleri, sanayi binaları ve depolar ile diğer ticari binalar bu grupta yer almaktadır. Bu grup aynı zamanda ticari gayrimenkul sektörünün de aktiflerini oluşturmaktadır. İkinci ana grup kamu hizmet binalarıdır. Bunlar merkezi ve yerel yönetimler ile diğer kamu idari kurumlarının kullandıkları binalardır. Üçüncü ana grupta ise halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım, dinlence gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar yer almaktadır.

Konut Dışı Bina İnşaatları Alt Sektörlerde Farklı Gelişmeler Gösterdi

Konut dışı bina inşaatlarında arz ve talebi iki önemli unsur belirlemektedir. Bunlardan ilki iktisadi faaliyetlerdeki gelişmelere ve beklentilere bağlı olarak oluşan ticari binalar talebidir. İkincisi ise kamunun idari bina ve hizmet binası ihtiyacı ile kamunun alt yapı yatırım politikalarıdır.

Bu iki unsur itibarıyla değerlendirdiğinde 2021 yılında ticari bina talebi alt sektörlerde farklı gelişmeler göstermiştir. 2020 yılında yaşanan Covid-19 salgını nedeniyle tüm alt sektörlerde talep daralmışken, 2021 yılında talep farklı eğilimler göstermiştir. İşe ve işyerlerine geri dönüşler ile ofis ve işyeri talebinde artış gerçekleşmiştir. Kısıtlama ve kapatmaların kademeli olarak kaldırılmasıyla alışveriş merkezlerine girişler yükselmiştir. Buna rağmen alışveriş merkezleri talebinde düşüş sürmüştür. Elektronik ticaret genişlemeye devam etmiştir. Oteller ile turizm ve diğer konaklama tesisleri talebinde ise sınırlı bir iyileşme yaşanmıştır. Bu gelişmeler çerçevesinde konut dışı binalar için alınan yapı ruhsatları farklı eğilimler göstermiştir. Öncelikle sanayi-depolama binalarında önemli bir artış yaşanmıştır. Verilen yatırım teşvikleri etkili olmuştur. Ofis binaları için alınan yapı ruhsatlarında da artışlar olmuştur. Otel ve konaklama binaları ile alışveriş merkezleri/ticaret binaları için alınan yapı ruhsatları ise 2021 yılında da gerilemiştir.

Kamu tarafında ise 2021 yılı bütçesinde alt yapı yatırımları genişlemiştir. 2021 yılında kamunun hayata geçirdiği, halka açık ikamet yerleri ile eğitim, sağlık, spor, bakım dinlence gibi faaliyetlerin yürütüldüğü binalar için alınan yapı ruhsatları yüzölçümü olarak yüzde 54,7 genişlemiştir.

Tablo.27 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; Bina Sayısı

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Otel ve Konaklama	1.042	1.376	1.442	842	815r	1.028
Ofis ve İşyeri	2.947	3.826	1.241	483	931r	2.215
Ticaret Binaları (Avm vb.)	3.257	3.684	4.648	2.526	3.139r	3.244
Sanayi Binaları ve Depolar	4.047	4.412	4.373	2.235	3.654r	4.452
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	2.379	2.846	3.019	1.539	1.280r	1.989

Kaynak: TÜİK

Tablo.28 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları; Alan m²

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Otel ve Konaklama	3.012.747	3.820.504	2.179.505	1.296.104	1.451.053r	1.348.434
Ofis ve İşyeri	7.926.729	11.793.250	2.193.383	1.233.303	1.307.229r	3.740.500
Ticaret Binaları (Avm vb.)	6.940.232	7.169.611	7.954.979	4.250.369	4.674.185r	4.394.596
Sanayi Binaları ve Depolar	6.987.008	8.564.645	8.565.120	4.823.856	6.948.923r	9.392.020
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	11.724.694	16.024.561	13.285.942	6.356.330	4.795.131r	7.417.725

Kaynak: TÜİK

Tablo.29 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Yapı Ruhsatları, İnşaat Değeri; Milyon TL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Otel ve Konaklama	2.691,9	4.076,9	2.866,9	2.015,1	2.596,2	4.107,7
Ofis ve İşyeri	7.232,8	12.496,6	2.808,7	1.971,7	2.262,3	10.989,6
Ticaret Binaları (Avm vb.)	6.070,5	7.485,7	10.779,0	6.704,3	8.604,6	13.742,6
Sanayi Binaları ve Depolar	5.923,0	8.875,1	11.356,0	7.423,1	12.327,3	28.308,9
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	10.527,9	17.109,8	18.142,5	10.203,3	8.933,9	23.480.8

Kaynak: TÜİK

Konut Dışı Binalar Arzında 2021 Yılında Artışlar Yaşandı

2021 yılında yapılanan aşılamalar, ekonomide toparlanma ile iktisadi ve sosyal faaliyetlere geri dönüş konut dışı bina talebini etkilemiştir. Buna bağlı olarak konut dışı binalar arzı da 2021 yılında genel olarak artışlar göstermiştir. Oteller, ofis ve işyerleri, ticaret binaları ve sanayi binaları ve depoların arzında artış gerçekleşmiştir. Turizm faaliyetlerinde kademeli geri dönüş başlamıştır. Ofis ve işyerlerine de yılın ikinci yarısında geçişler hızlanmıştır. Yine ticaret binalarında da kontrollü hareketlenme yine yılın ikinci yarısında görülmüştür. Kamu ve sosyal binaların arzında ise gerileme 2021 yılında da sürmüştür.

Otel ve konaklama tesisleri, ofis ve işyerleri ile sanayi binaları ve depoların arzı alan olarak da bir önceki yıla göre önemli ölçüde artmıştır. Otel ve konaklama tesisleri arzı alan olarak 2021 yılında yüzde 43,8 artarak 1,74 milyon metrekareye çıkmıştır. Ofis ve işyerleri arzı ise alan olarak yüzde 45,1 genişlemiş ve 3,86 milyon metrekare olmuştur. Ticaret binalarının arzı alan olarak azalmıştır. Sanayi binaları ve depoların arzı ise alan olarak yüzde 35,2 artmış ve 6,36 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir.

II.5 KAMU ALT YAPI YATIRIMLARI VE İNŞAATLARI

Özel sektörün etkin faaliyet gösterebileceği koşulların sağlanması için ve ayrıca hane halkının talep ve beklentilerinin karşılanması amacıyla; temel kamusal hizmetlerin, yeterli, hızlı ve etkili, kaliteli ve eşit bir biçimde sunumunun sağlanması ülkelerin en önemli hedeflerinden birini oluşturmaktadır. Kamunun gerçekleştirdiği altyapı yatırımları özel sektör için dışsallıklar yaratmaktadır. Bu tür altyapı yatırımları, özel sektörün üretken yatırımlarını kolaylaştırmakta, etkinlik ve verimliliği ile kârlılığını artırmakta ve sermaye birikimine de katkıda bulunmaktadır.

Kamu alt yapı yatırımları aynı zamanda inşaat sektörü için de önemli bir faaliyet alanını oluşturmaktadır. Kamu alt yapı yatırımları, konut ve konut dışı bina inşaatları ile inşaat faaliyetlerindeki en büyük üç alandan biridir. Kamu kesimi genellikle yatırım programları kapsamında alt yapı yatırımlarını sürdürürken, ihtiyaç duyulması halinde iktisadi faaliyetlerin

Tablo.30 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; Bina Sayısı

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Otel ve Konaklama	985	847	805	712	576r	654
Ofis ve İşyeri	2.381	2.424	1.818	532	1.065r	1.681
Ticaret Binaları (Avm vb.)	4.543	4.522	5.275	4.640	2.834	2.914
Sanayi Binaları ve Depolar	3.369	2.783	3.926	2.821	2.212r	2.820
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	1.391	1.379	1.628	1.689	1.278r	1.167

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.31 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri; Alan m²

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Otel ve Konaklama	3.056.558	2.638.174	2.436.087	1.897.896	1.206.516r	1.743.344
Ofis ve İşyeri	6.013.947	6.657.720	4.286.035	1.464.709	2.658.326r	3.860.580
Ticaret Binaları (Avm vb.)	8.695.063	8.499.300	10.823.045	9.960.055	6.008.577r	5.947.512
Sanayi Binaları ve Depolar	6.264.301	4.957.298	7.088.880	5.983.754	4.685.136r	6.357.691
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	6.659.209	8.431.304	7.777.947	7.506.966	6.668.427r	5.085.702

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.32 Konut Dışı Binalar İçin Alınan Kullanım İzinleri, İnşaat Değeri; Milyon TL

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Otel ve Konaklama	2.689,0	2.774,3	3.231,7	3.021,3	2.205,5	5.412,1
Ofis ve İşyeri	6.013,9	7.237,6	5.560,9	2.333,4	4.820,8	11.894,3
Ticaret Binaları (Avm vb.)	7.614,2	8.765,1	14.871,4	15.648,7	10.708,0	18.125,0
Sanayi Binaları ve Depolar	5.475,7	5.196,7	9.437,2	9.275,6	8.206,9	18.921,8
Eğlence, Spor, Eğitim, Hastane, Bakım Binaları	5.944,7	8.431,3	10.764,3	12.079,1	11.983,5	15.529,2

Kaynak: TÜİK

canlandırılması için kamu alt yapı yatırımlarını ve inşaat harcamalarını artırabilmektedir.

Kamu kesimi alt yapı yatırımlarını, merkezi yönetim bütçesi ile yerel yönetimler ve diğer kamu kurumları vasıtasıyla hayata geçirmektedir. Yerel yönetimlerin yatırımları da önemli bir pay alarak inşaat sektörü için destek olmaktadır.

Kamu alt yapı yatırımları 1980'li yıllara kadar büyük ölçüde kamu kaynakları (bütçe, dış kredi, tahvil ihracı) ile finanse edile gelmiştir. Ancak projelerin ölçeklerinin büyümesi ve kamu kaynaklarının sürdürülebilir altyapı finansmanında yetersiz kalması ile altyapı finansmanında kamu-özel sektör iş birliği modelleri geliştirilmeye ve uygulanmaya başlanmıştır.

Bugün kamu alt yapı yatırımları hemen hemen tüm ülkelerde kamu ve kamu-özel sektör iş birliği ile yapılmaktadır. Türkiye altyapı yatırımlarında kamu-özel iş birlikleri modellerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında oldukça başarılı bir ülke konumundadır.

Türkiye'de geliştirilen ve uygulanan kamu-özel sektör iş birliği modelleri ile hem kamu alt yapı yatırımları hızlanmış hem de inşaat sektörünün faaliyetlerine de katkı sağlanmıştır. Özellikle son yıllarda mega projeler olarak tanımlanan kamu alt yapı yatırımları inşaat sektörü için ilave önemli iş fırsatları yaratmıştır.

2021 Yılında Merkezi Yönetim Kamu Yatırımlarına 115,3 Milyar TL Harcandı

Merkezi Yönetim Bütçesi kapsamında hayata geçirilen ve finanse edilen kamu yatırımları stoku 2021 yılı itibari ile 3.012 proje olmuştur. 3.012 projenin toplam proje tutarı 1.126 milyar TL'dir. Bu projeler için 2021 yılında 115,3 milyar TL ilave yatırım harcaması yapılmıştır. Böylece mevcut yatırım stokunun toplam proje tutarının yüzde 10,2'si 2021 yılı içinde harcanmıştır. 2020 yılında yaşanan salgın nedeniyle ortaya çıkan ilave harcama ihtiyaçları sonucu, merkezi bütçede sınırlanan yatırım harcamaları 2021 yılında yeniden hareketlenmiştir. Kamu alt yapı yatırımlarındaki hareketlenme inşaat sektörünü olumlu etkilemiştir.

Tablo.33 Merkezi Yönetim Kamu Yatırım Stoku ve Harcamalar

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Proje Sayısı, Adet	3.008	3.042	3.212	2.964	2.994	3.012
Toplam Proje Tutarı, Milyar TL	543,3	636,1	804,6	977,8	1.059,1	1.126
Cari Yıl Öncesi Kümülatif Harcama, Milyar TL	239,4	251,4	308,2	409,2	497,0	612,0
Cari Yıl Harcama, Milyar TL	64,9	80,4	88,0	65,4	87,8	115,3
Yatırım Programına Alınan Yeni Proje Sayısı Çok Yıllı Projeler	276	222	276	212	239	222
Cari Yıl Harcama/Toplam Proje Tutarı, %	12,0	12,6	10,9	6,7	7,3	10,2
Yatırım Stokunun Ortalama Tamamlanma Süresi, Yıl	3,7	3,8	4,6	4,8	4,7	4,8

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022 Yılı Programı

Tablo.34 Genel Kamu Sabit Sermaye Yatırım Harcamaları Sektör Dağılımı 2021; Milyon TL

	Merkezi Yönetim	İşletmeci Kit'ler	Yerel Yönetimler	Diğer (1)	Toplam
Tarım	12.149	203	1.086	286	13.724
Madencilik	467	12.842	0	0	13.309
İmalat	394	588	1	47	1.030
Enerji	3.139	12.559	471	1	16.170
Ulaştırma	33.307	15.029	25.695	149	74.180
Turizm	243	0	25	21	289
Konut	810	0	2.116	0	2.926
Eğitim	22.921	1	1.671	180	24.773
Sağlık	16.382	0	40	141	16.563
Diğer	25.456	5	24.581	474	50.516
Toplam	**115.269**	**41.228**	**55.685**	**1.297**	**213.479**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022 Yılı Programı, (1) Döner Sermayeli Kuruluşlar, İller Bankası, Özelleştirme Kapsamındaki KİT'ler

Toplam Kamu Yatırım Harcamaları 213,5 Milyar TL Olurken, En Yüksek Harcama Ulaştırma Sektöründe Gerçekleşti

Merkezi bütçenin yanı sıra yerel yönetimler, işletmeci kamu iktisadi teşekkülleri (KİT) ve diğer kamu kurumları yatırımları ile 2021 yılında toplam kamu yatırım harcamaları 213,5 milyar TL olmuştur. 2020 yılındaki 153,1 milyar TL tutarındaki yatırımlara göre 2021 yılında harcamalar yüzde 39,5 artmıştır. Yerel yönetimler 55,69 milyar TL yatırım harcaması yapmıştır. İşletmeci KİT yatırımları ise 41,23 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam kamu yatırımları içinde ulaştırma yatırımları 74,18 milyar TL ile en yüksek payı almıştır. Enerji ve eğitim yatırımları da inşaat faaliyetlerini de kapsamakta olup yine yüksek pay alan alanlar olmuştur.

Büyük Kamu Yatırım Projeleri Sürüyor

2020 yılında kamunun büyük yatırım projeleri sürmüş ve bu projeler inşaat sektörü ve inşaat malzemeleri sektörü için katkı vermiştir. 2021 yılı yatırım programında 213,5 milyar TL tutarında kamu sabit sermaye yatırımı planlanmış olup yatırım programında yer alan 3.012 adet projeye 115,3 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir.

Kamu yatırımlarında eğitim, sağlık, içme suyu ve kanalizasyon, sulama, bilim teknoloji, bilişim ve başta demiryolu, liman, lojistik merkezleri olmak üzere ulaştırma sektörlerine öncelik verilmiştir. Kamu yatırımları, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmayı ve bölgesel gelişme potansiyelini değerlendirmeyi hedefleyen alanlara yönlendirilmeye devam edilmiştir. Bu kapsamda kentsel gelişme odaklı projelerin yanı sıra, GAP bölgesinde üretken özel sektör yatırımlarını destekleyecek ekonomik ve sosyal altyapı projelerine, DAP, KOP ve DOKAP bölgelerinde de eylem planlarıyla öncelikli projelere ağırlık verilmiştir.

Projeler içinde önemli ve yeni büyük kamu yatırımları da bulunmaktadır. İlk 20 yatırım büyük proje olarak nitelendirilebilecektir. İlk 20 yatırımın toplam yatırım tutarı 459,5 milyar TL'dir. İlk 20 proje için ayrılan ödenek 2022 yılında 35,48 milyar TL olarak belirlenmiştir. Kamu yatırımları inşaat sektöründe ve inşaat malzemeleri sanayisine ilave destek vermeyi sürdürmektedir.

Tablo.35 2022 Yılı Yatırım Programı İlk 20 Büyük Kamu Yatırım Projesi

Projeler	Proje Tutarı, Milyon TL	2022 Yılı Ödenek Tutarı, Milyon TL
Sakarya Doğal Gaz Sahası Geliştirme	57.662	14.814
Sakarya-Gebze-Sabiha Gökçen-YSS Köprüsü-3.Havalimanı YHT	43.723	20
Ankara-İstanbul Hızlı Tren	36.528	1.310
Ankara-Polatlı-Afyonkarahisar-Uşak-Manisa-İzmir Demiryolu	33.238	1.215
Tuz Gölü Doğal Gaz Yeraltı Depolama (KOP)	29.823	1.958
Gebze-Haydarpaşa, Sirkeci-Halkalı Banliyö Hattı İyileştirme	29.410	580
İstanbul Yeni Havalimanı Raylı Sistemler Bağlantı Yolları	28.958	3.138
Ankara-Sivas Yüksek Hızlı Tren Projesi	24.946	2.000
Aksaray-Ulukışla-Yenice yüksek standartlı demiryolu	20.084	5
Kars-Iğdır-Aralık-Dilucu Yüksek Hızlı Tren	18.224	2
Bandırma-Bursa-Yenişehir-Osmaneli yüksek standartlı demiryolu	16.939	410
Ilısu Barajı ve HES	16.016	142
Silvan I. Merhale (GAP) Depolama/Sulama	15.617	354
Vezirhan-Köseköy Yüksek Hızlı Ten	14.472	500
Yeniköy – Kayseri yüksek standartlı demiryolu	13.522	1
Kirazlı-Halkalı Metro Hattı	13.138	2.693
Kabataş-Mecidiyeköy-Mahmutbey Metro Hattı	12.652	1.986
Halkalı-Kapıkule Yüksek Standartlı Demiryolu	12.569	1.076
Mersin-Adana-Osmaniye-Gaziantep yüksek standartlı demiryolu	12.174	1.490
Yusufeli Barajı ve HES	9.836	1.789
İlk 20 Toplam	**459.515**	**35.482**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Yatırım Programı 2022

Tablo.36 Kamu Özel İş Birliği Yatırım Projeleri

	2020		2021	
Proje Alanları	Proje Sayısı	Proje Tutarı, Milyar Dolar	Proje Sayısı	Proje Tutarı, Milyar Dolar
Karayolu	42	25,12	43	27,36
Havalimanı	18	19,43	19	20,48
Yat Limanı ve Turizm Tesisi	18	1,28	19	1,33
Demiryolu	1	0,28	1	0,30
Kültür ve Turizm Tesisi	1	0,30	1	0,31
Gümrük Tesisi	23	0,60	23	0,63
Endüstriyel Tesis	2	1,49	2	1,55
Sağlık Tesisi	18	10,99	18	11,56
Enerji	97	18,92	98	19,78
Liman	23	2,15	23	2,25
Madencilik	8	-	8	-
Katı Atık	2	-	2	0,10
Toplam	**253**	**80,62**	**257**	**85,64**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Tablo.37 Kamu Özel İş Birliği Yatırım Projeleri, Modeller İtibarıyla

	2020		2021	
Proje Alanları	Proje Sayısı	Proje Tutarı Milyon Dolar	Proje Sayısı	Proje Tutarı Milyon Dolar
Yap İşlet Devret	121	52.138	123	55.783
İşletme Devri Hakkı	109	10.404	111	10.881
Yap Kirala Devret	18	10.988	18	11.564
Yap İşlet	5	7.090	5	7.415
Toplam	**253**	**80.620**	**257**	**85.643**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Tablo.38 Devam Eden Seçilmiş KOİ Projeleri; Milyon Dolar

	Projeler	Tutarı
1	İstanbul Yeni Havaalanı Projesi (Açıldı)	14.948
2	Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu Projesi (Açıldı)	7.961
3	Kuzey Marmara Otoyolu Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale-Balıkesir (Açıldı)	3.050
4	Kuzey Marmara Otoyolu (Kurtköy Akyazı Kesimi) (Açıldı)	2.090
5	İkitelli Entegre Sağlık Kampüsü (Açıldı)	1.560
6	Ankara -Niğde Otoyolu (Açıldı)	1.414
7	Etlik Entegre Sağlık Kampüsü	1.167
8	Bilkent Entegre Sağlık Kampüsü	1.289
9	Kuzey Marmara Otoyolu (Kınalı-Odayeri Kesimi) (Açıldı)	1.251
10	Gaziantep Entegre Sağlık Kampüsü	932
11	Haliç Yat Limanı ve Kompleksi	765
12	FTR Psikiyatri ve YGASP Hastaneleri Projesi	696
13	İzmir Bayraklı Entegre Sağlık Kampüsü	614
14	Menemen-Aliağa-Çandarlı Otoyolu (Açıldı)	468
15	Şanlıurfa Şehir Hastanesi	405
16	Bursa Entegre Sağlık Kampüsü (Açıldı)	399
17	Kocaeli Entegre Sağlık Kampüsü	396
18	Konya Karatay Entegre Sağlık Kampüsü	269
19	Tekirdağ Devlet Hastanesi	252
20	Kütahya Şehir Hastanesi	187

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Kamu Özel İş Birliği Uygulamaları İnşaat Sektörüne Canlılık Getiriyor

Türkiye'de Yap-İşlet-Devret (YİD), Yap-İşlet (Yİ), Yap-Kirala-Devret (YKD) ve İşletme Hakkı Devri (İHD) olmak üzere dört temel Kamu Özel İş birliği (KÖİ) modeli uygulanmaktadır. Bu modellerle yapılabilecek projelerin sektör kapsamı oldukça geniş olup, hâlihazırda karayolu, havaalanı, liman, yat limanı ve turizm tesisi, gümrük tesisi ve gümrük kapısı, kentsel altyapı, sağlık tesisi ve enerji tesisi projeleri yürütülmektedir.

1986 yılından başlamak üzere, 2020 yıl sonuna kadar 257 KÖİ projesi için uygulama sözleşmesi imzalanmıştır. Proje dağılımında 98 projeyle ilk sırada yer alan enerji sektörünü, karayolu (43), liman (23), gümrük tesisi (23), havalimanı (19), yat limanı ve turizm tesisi (19) ile sağlık tesisi (18) projeleri takip etmektedir. Mevcut durumda, 216 proje işletmeye alınmış olup, 41 projenin yürütülmesine devam edilmektedir. İHD modeliyle yürütülenler hariç olmak üzere, uygulama sözleşmesi imzalanan projelerin toplam yatırım büyüklüğü 2021 yılı fiyatlarıyla 85,64 milyar dolara ulaşmaktadır. Halen yatırımı devam eden ve başlanacak 41 projenin toplam yatırım tutarı 43,4 milyar dolardır. 2021 yılında 4 proje işletmeye alınmıştır.

2021 yılı sonu itibarıyla uygulanan KÖİ modelindeki projelerin dağılımı değerlendirildiğinde en çok 123 proje ile YİD modelinin kullanılmakta olduğu görülmektedir. İşletme devri hakkı modeli ile de 111 proje yürütülmektedir.

II.6 GAYRİMENKUL SEKTÖRÜ VE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARI

Gayrimenkul sektörünü oluşturan faaliyetler gayrimenkul proje geliştirme, gayrimenkul projeleri ile ilgili mimarlık ve mühendislik hizmetleri, gayrimenkul alım-satımına aracılık, gayrimenkul kiralama işleri, gayrimenkul yönetim hizmetleri ve gayrimenkul bakım ve onarım hizmetleri ile diğer ilgili hizmet faaliyetleridir.

Gayrimenkul sektörü inşaat sektörüne yönelik katkıları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Türkiye'de gayrimenkul sektöründeki faaliyetlerde özellikle ilk aşama olarak nitelendirilen gayrimenkul proje geliştirme sürecinin ardından inşaat faaliyetleri devreye girmektedir. İnşaatın ve projenin tamamlanması aşamasında veya sonrasında satış, kiralama, yönetim ve bakım hizmetleri süreci yer almaktadır.

Gayrimenkul Sektöründe Büyüme Yavaşladı

2017 yılında yüzde 2,3 büyüyen gayrimenkul sektöründe büyüme 2018 yılında yüzde 2,9'a yükselmiştir. 2019 yılında yüzde 1,9 ile yine zayıf bir büyüme yaşanmıştır. 2020 yılında ise büyüme yüzde 2,8 olarak gerçekleşmiştir. Gayrimenkul faaliyetlerinin önemli bir bölümü ticari gayrimenkuller alanında gerçekleşmektedir. 2020 yılında yaşanan pandemi etkisiyle satın alma ve kiralama işlerinde talepte gerileme yaşanmıştır. Yabancıların ticari gayrimenkul talebinde de gerileme olmuştur. Bunlara bağlı olarak gayrimenkul sektöründe büyüme 2020 yılında yine zayıf gerçekleşmiştir.

2021 yılında ise pandemi sonrası ortaya çıkan yeni normal koşulları gayrimenkul sektörünü de etkisi altında almıştır. Yeni projeler ile satın alma ve özellikle kiralama işlerinde oteller, ofisler ve ticari binalarda zayıf eğilim sürmüştür. Sanayi binaları, lojistik ve depolama yapılarında ise yeniden hareketlenme başlamıştır. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde 2021 yılında gayrimenkul sektörü yüzde 3,5 büyüme göstermiştir. Gayrimenkul sektöründe son beş yılın en yüksek büyümesi gerçekleşmiştir ancak gayrimenkul sektöründe büyüme genel ekonomik büyümenin altında kalmıştır.

Tablo.39 İnşaat ve Gayrimenkul Sektöründe Büyüme; Yüzde

Dönem	İnşaat	Gayrimenkul	GSYİH
2015	4,9	2,4	6,1
2016	5,4	3,6	3,3
2017	9,0	2,3	7,5
2018	-1,9	2,9	3,0
2019	-8,6	1,9	0,9
2020	-5,5r	2,8r	1,8
2021	-0,9	3,5	11,0

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İstanbul Gayrimenkul Sektörünün Cazibesi Zayıf Kalmaya Devam Etti

Türkiye'de uluslararası ölçekte en gelişmiş gayrimenkul piyasasına sahip olan şehir İstanbul'dur. İstanbul Avrupa'da diğer önemli şehirler ile karşılaştırmalı olarak 2013 yılına kadar gelişme beklentileri itibarıyla ilk sırada yer almaktaydı. İzleyen yıllarda ise yatırım ve gelişme beklentileri önemli ölçüde bozulmuştur.

İstanbul, 2022 için karşılaştırma yapılan 31 Avrupa şehri arasında gayrimenkul sektörü genel görünümü itibarıyla 30. sırada yer almıştır. Ekonomideki kırılganlıklar, yüksek enflasyon ile politika belirsizliklerin yanı sıra jeopolitik riskler İstanbul'un yatırım performansını ve beklentileri olumsuz etkilemeye devam etmektedir.

Tablo.40 İstanbul Gayrimenkul Pazarı ile İlgili Değerlendirmeler

	Görünüm				Sıralama			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Mevcut Yatırım Performansı	Zayıf	Zayıf	Zayıf	Zayıf	31	30	30	30
Gelişme Beklentileri	Zayıf	Zayıf	Zayıf	Ilımlı	31	30	28	30

Kaynak: ULI, PWC Emerging Trends in Real Estate Europe 2019, 2020, 2021,2022

Gayrimenkul Sektöründe 2021 Yılında 76 Milyon Dolar Satın Alma Gerçekleşti

Türkiye mevcut potansiyeline rağmen piyasaların küçük kalması ve kurumsal yatırımcıların eksikliği nedeniyle ticari gayrimenkul sektörüne yeterince yatırımcı çekememektedir. 2016 ve 2017 yıllarında satın alma işleri önemli ölçüde küçülmüştür. 2018 yılında ise satın alma işlemleri neredeyse durmuş ve 15 milyon dolara gerilemiştir. 2019 ve 2020 yıllarında satın alma işlemi gerçekleşmemiştir. 2019 ve 2020 yıllarında ekonomik belirsizlikler, finansal dalgalanmalar ve TL'deki yüksek değer kaybı ile gayrimenkul sektöründe satın alma işlemi olmamıştır. 2020 yılında pandemi de pazarı olumsuz etkilemiştir.

2021 yılında ise Türkiye'de gayrimenkul pazarında 76 milyon dolar tutarında satın alma işlemi gerçekleşmiştir. 2021 yılına girilirken özellikle konaklama işletmelerinde mali açıdan yaşanan sıkıntılar nedeniyle satış ihtiyacı artmıştır. Yatırım performansı ve beklentilerdeki bozulmaya karşın turizm sektöründe potansiyele sahip oteller için satın alımlar gerçekleşmiştir. 2021 yılında ticari gayrimenkul sektörünün diğer alanlarında kamuoyu ile bilgisi paylaşılmış olan başkaca satın alma işlemi olmamıştır.

Tablo.41 Avrupa Şehirlerinde Gayrimenkul Sektörü 2022 Yılı Beklentileri

Sıra	Şehirler	Kira Getirilerinde Değişim %	Varlık Değerlerinde Değişim %
1	Atina	3,72	3,93
2	Kopenhag	3,41	3,56
3	Berlin	3,47	3,58
4	Hamburg	3,41	3,50
5	Münih	3,44	3,66
6	Zürih	3,20	3,52
7	Viyana	3,36	3,57
8	Amsterdam	3,36	3,53
9	Madrid	3,34	3,49
10	Milano	3,37	3,57
11	Paris	3,23	3,42
12	Varşova	3,21	3,45
13	Lizbon	3,14	3,42
14	Stockholm	3,37	3,51
15	Lüksemburg	3,31	3,51
16	Londra	3,10	3,24
17	Oslo	3,42	3,55
18	Birmingham	3,35	3,33
19	Helsinki	3,12	3,49
20	Frankfurt	3,27	3,40
21	Prag	3,26	3,41
22	Dublin	2,96	3,24
23	Manchester	3,16	3,25
24	Lyon	3,07	3,28
25	Barselona	3,04	3,28
26	Brüksel	3,08	3,23
27	Roma	3,21	3,36
28	Budapeşte	3,35	3,41
29	Edinburgh	3,07	3,14
30	İstanbul	2,94	3,06
31	Moskova	2,95	3,00

Kaynak: PWC, ULI, Emerging Trends in Real Estate Europe 2022

Grafik.46 Türkiye'de Ticari Gayrimenkul Satın Almaları; Milyon Dolar

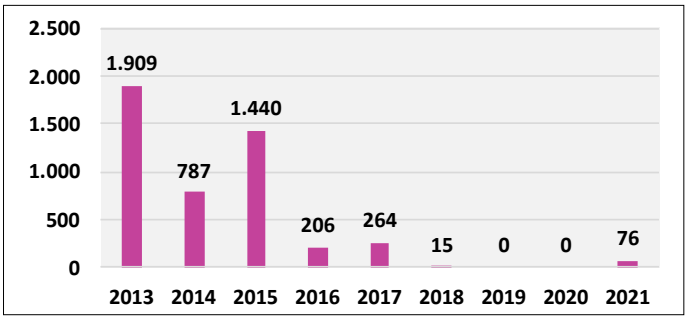

Kaynak: Cushman Wakefield International Investment Atlas 2015, 2017,2019, PWC, ULI, Emerging Trends in Real Estate Europe 2020, 2021, Çalışma Ekibi

Ticari Gayrimenkul Yatırımı Getirileri Düştü

Ticari gayrimenkul yatırımlarının getirileri 2021 yılında üç ürün grubunda gerilerken bir ürün grubunda değişmemiştir. 2020 yılında yaşanan salgın ile ticari gayrimenkul pazarında arz/talep ve fiyat dengeleri bozulduktan sonra 2021 yılında getirilerde pandemi öncesine dönüş görülmektedir.

Tablo.42 Türkiye'de Gayrimenkul Yatırımlarının Yıllık Ortalama Getirileri (Sermaye + Kira Getirisi)

Yatırım Alanları	Yıllık Yatırım Getirileri %					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021 Q2
Ofis Yatırımı Getirileri	7,00	7,50	8,00	8,00	8,00	8,00
Avm Yatırımı Getirileri	7,50	8,00	8,25	8,00	9,00	8,50
Sanayi Yatırımı Getirileri	9,50	10,00	9,50	9,50	9,50	8,50
Otel Yatırımı Getirileri	7,50	8,00	8,00	7,50	8,25	8,00

Kaynak: GYODER, Colliers International, Turkey Real Estate Market Review, 2021 First Half

II.7 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK VE MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ

II.7.1 YURT DIŞI MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ

Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetleri Yüksek Döviz Geliri Yaratmaya Devam Ediyor

Türk müteahhitlik sektörü 1972 yılından 2021 sonuna kadar 131 farklı ülkede toplam 455,7 milyar dolar değerinde 11.137 proje üstlenmiştir. 2012 yılında üstlenilen 31,65 milyar dolarlık proje bedeli ulaşılan en yüksek rakam olmuştur.

2015 ve 2016 yıllarındaki gerileme ardından 2017 yılında sınırlı bir toparlanma yaşanmış, 2018 yılında ise yurt dışı müteahhitlik işlerinde yeniden önemli bir artış gerçekleşmiştir. 2019 yılında dünya ticaretinde ortaya çıkan korumacılık eğilimleri sınır ötesi müteahhitlik işlerini de olumsuz etkilemiştir. Böyle bir ortamda 2019 yılında 19,37 milyar dolar proje değerinde 535 yeni proje üstlenilmiştir. 2020 yılında ise küresel ölçekte yaşanan salgın ile sınır ötesi müteahhitlik işleri dünya genelinde önemli ölçüde gerilemiştir. Buna bağlı olarak 2020 yılında yurt dışında alınan proje tutarı 15,86 milyar dolar ve proje sayısı ise 358 olmuştur.

2021 yılında salgına karşı küresel ölçekte başlayan aşılama faaliyetleri ile iktisadi ve sosyal faaliyetlerde büyük geri dönüş yaşanmıştır. İnşaat sektörü ile sınır ötesi müteahhitlik işleri de bu gelişmeden olumlu etkilenmiştir. Sınır ötesi giriş çıkışlarda birçok ülke yasakları ve kısıtlamaları kademeli olarak azaltmış veya kaldırmıştır. Böylece sınır ötesi müteahhitlik işleri için de yeniden uygun koşullar oluşmaya başlamıştır. Türk müteahhitlik sektörü de bu süreci iyi değerlendirmiştir.

Grafik.47 Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri İş Bedelleri

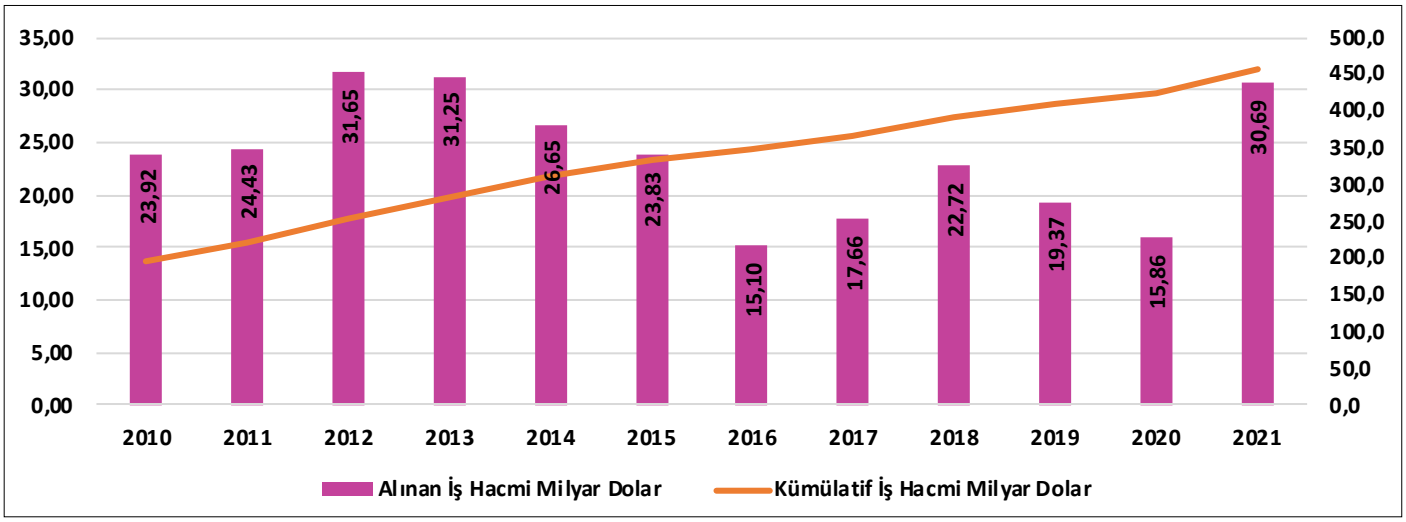

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Yurt Dışı Müteahhitlik İşleri 2021 Yılında Önemli Ölçüde Genişledi

2021 yılında yurt dışında 420 proje üstlenilmiş ve kazanılan projelerin tutarı da 30,69 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında küresel inşaat sektöründeki iyileşmeyi Türk müteahhitlik sektörü başarılı değerlendirmiştir.

2020 yılında yaşanan salgın nedeniyle yurt dışında 358 proje alınmış ve bu projelerin tutarı 15,86 milyar dolar olmuştu. 2019 ve 2020 yıllarında ortalama proje bedelleri, firmaların konjonktür nedeniyle küçük çaplı projeleri de üstlenmeleri nedeniyle 36 ve 44 milyon dolar seviyelerinde gerçekleşmişti. 2021 yılında ise ortalama proje bedeli 73 milyon dolara çıkmıştır. Böylece 2015 yılında sonra küçülen ortalama proje tutarı 2021 yılında yeniden önemli bir büyüme göstermiştir.

Tablo.43 Üstlenilen Proje Sayıları ve Bedelleri (2010-2021)

Yıllar	Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli, Dolar	Ortalama Proje Bedeli, Dolar
2010	634	23.922.947.628	37.733.356
2011	561	24.432.626.988	43.551.920
2012	549	31.649.824.190	57.649.953
2013	438	31.246.854.830	71.339.851
2014	360	26.650.861.975	74.030.172
2015	287	23.830.656.516	83.033.646
2016	222	15.095.810.897	67.999.148
2017	333	17.658.769.990	53.029.339
2018	377	22.718.599.311	60.261.537
2019	535	19.366.115.065	36.198.346
2020	358	15.860.756.903	44.303.790
2021	420	30.687.193.973	73.064.748

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

2021 Yılında Geleneksel Müteahhitlik Pazarlarımızda Toparlanma Yaşandı

2020 yılında yaşanan salgın birçok müteahhitlik pazarımızı olumsuz etkilemişti. 2021 yılında ise geleneksel müteahhitlik pazarlarımızda toparlanmalar yaşanmıştır. Bu pazarların başında Rusya gelmektedir. Türk müteahhitlik sektörü firmalarınca yurt dışında üstlenilen projelerin ülkelere göre dağılımında en önemli geleneksel pazar olan Rusya yüzde 35,9 payı ile yine birinci sırada yer almıştır. Geleneksel pazarlarımız içinde yer alan Irak'ta 3,7 milyar dolar tutarında proje alınmıştır ve Irak yeniden 2. sıraya yükselmiştir. Tanzanya'da alınan büyük demir yolu projeleri bu ülkeyi yine 3. sırada tutmuştur. Ukrayna 1,6 milyar dolarlık iş hacmi ile dördüncü sıradadır.

2020 yılında en çok iş alınan ikinci ülke olan Kuveyt 2021 yılında ilk 10 içinde yer almamıştır. Katar da 2021 yılında ilk 10 içinden çıkmıştır. 2019 ve 2020 yıllarında en fazla proje üstlenilen ülkeler arasına daha fazla Avrupa ülkesinin girmesi, Pazar çeşitliliğinin artırılması çalışmaları bağlamında önemlidir. Romanya, Hollanda ve Hırvatistan ile ilk 10 pazarımız içine ilk kez 3 Avrupa ülkesi girmiştir. 2021 yılında ise ilk 10 içinde bu kez Avrupa'dan sadece Polonya yer almıştır.

2021 yılında yine geleneksel pazarlarımızdan Kazakistan, Türkmenistan ve Cezayir ilk 10 ülke içinde yer almışlardır. 2021 yılında ilk 10 içinde 2 Afrika ülkesi ilk kez girmiştir. Bu ülkeler Güney Sudan ve Zambiya olmuşlardır.

Tablo.44 Müteahhitlik Firmalarının Üstlendikleri Projelerin Ülkelere Dağılımı 2021

Ülkeler	Toplam Proje Bedeli, Dolar	Pay %
Rusya	11.016.873.804	35,9
Irak	3.698.948.490	12,1
Tanzanya	1.908.056.027	6,2
Ukrayna	1.598.301.371	5,2
Zambiya	1.353.450.766	4,4
Güney Sudan	1.236.035.648	4,0
Kazakistan	944.099.404	3,1
Türkmenistan	922.249.472	3,0
Cezayir	845.838.517	2,8
Polonya	784.286.421	2,6
Diğer Ülkeler	6.379.054.054	20,8
Toplam	**30.687.193.973**	**100**

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

2021 Yılında Toplam Proje Bedeli Yüksek İşler Enerji Santralleri İnşaatları Oldu

2021 yılında üstlenilen müteahhitlik hizmetleri çok farklı alanlardaki projelere dağılmış bulunmaktadır. Üstlenilen işlerde sektör sayısı çeşitlenmektedir. Daha önceki yıllarda konut, bina, karayolu ve baraj yapımında toplulaşan işler son 10 yılda çeşitlenmiştir.

2021 yılında üstlenilen işlerin yüzde 25,9'unu enerji santralleri projeleri oluşturmuştur. 2021 yılında 7,95 milyar dolar tutarında enerji santrali inşaat projesi üstlenilmiştir. Demiryolu projeleri 4,6 milyar dolar ile yüzde 15 pay almıştır. Karayolu, tünel, köprü inşaatları üçüncü sırada yüzde 14,4 payı ile yer almıştır. Konut projelerinin tutarı 2021 yılında 3,05 milyar dolardır. İçme suyu ve arıtma tesisleri projelerinin tutarı ise 2,77 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.45 Üstlenilen Müteahhitlik İşlerinin Sektör Dağılımı 2021

Sektörler	Toplam Proje Bedeli, Dolar	Pay %
Enerji Santrali	7.949.827.384	25,9
Demiryolu	4.599.423.441	15,0
Karayolu/Tünel/Köprü	4.432.697.987	14,4
Konut	3.048.319.975	9,9
İçme Suyu/Arıtma Tesisleri	2.767.718.239	9,0
Diğer	7.917.296.045	25,8

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Türk Müteahhitlik Firmaları Uluslararası Alanda Rekabet Güçlerini Sürdürüyor

Türk firmaları 2020 yılında 18,29 milyar dolar tutarında gelir ile küresel pazardanyüzde 4,4'lük pay almıştır. ENR verilerine göre 2020 yılında en başarılı 250 müteahhitlik firması arasında 40 Türk müteahhitlik firması yer almıştır. Türkiye ENR 250 listesinde firma sayısı itibarıyla 3., gelirler itibarıyla ise 8. sırada yer bulmuştur. 2020 yılında 250 içindeki Türk müteahhit firma sayısı 4 adet azalırken, iş hacminde de 1 sıra gerileme yaşanmıştır.

Müteahhitlik firmalarının 2020 yılı uluslararası proje gelirlerine göre 2020 yılı listesinde ilk 100 firma arasına giren Türk müteahhitlerinin sayısı 9'dan 7'ye inmiştir. Bir Türk müteahhitlik firması da proje gelirine göre ilk 30 uluslararası müteahhit arasında yer almıştır.

Bölgesel olarak bakıldığında Türk firmalarının faaliyetleri 2020 yılında ağırlıklı olarak lider pazarımız olmayı sürdüren Rusya dahil Avrupa (8,03 milyar dolar) ile Orta Doğu (5,95 milyar dolar) bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Türk müteahhitlerinin, Avrupalı firmaların ağırlıkta olduğu Avrupa pazarında özellikle batı ülkelerinde payını artırdığı ve Çin ve Kore firmalarının önünde yer aldığı da görülmektedir.

Tablo.46 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının Yeri

Yıllar	250 İçinde Türk Firma Sayısı	Firma Sayısı İtibarıyla Türkiye'nin Sıralaması
2010	31	2.
2011	33	2.
2012	38	2.
2013	42	2.
2014	43	2.
2015	40	2.
2016	46	2.
2017	46	2.
2018	44	2.
2019	44	2.
2020	40	3.

Kaynak: Engineering News Record

Türk Firmalarının Üstlendikleri İş Payı 2020 Yılında Yüzde 4,4 Oldu

2020 yılı gelirlerine göre Türkiye, 40 müteahhitlik firmasının üstlendiği 18,29 milyar dolar toplam proje bedeli ile 8. sırada yer almıştır. İlk 250 içinde Türk müteahhitlik sektörü toplam 420,3 milyar dolarlık gelir pastasından 2020 yılında da yüzde 4,4 pay almıştır. 2019 yılında üstlenilen 21,6 milyar dolar iş ile alınan pay yüzde 4,6 olmuştu.

Tablo.47 Dünyanın En Büyük Müteahhitlik Firmaları Arasında Türk Firmalarının İş Payı

Yıllar	Türk Firmalarının Üstlendiği İş Toplamı, Milyar Dolar	250 Firma İş Toplamı, Milyar Dolar	Türk Firmaların Payı %
2010	15,75	383,7	4,1
2011	17,46	453,0	3,9
2012	20,15	507,5	4,0
2013	20,67	544,0	3,8
2014	22,43	521,7	4,3
2015	22,59	500,1	4,6
2016	25,60	468,1	5,5
2017	23,20	482,4	4,8
2018	22,20	487,3	4,6
2019	21,60	473,1	4,6
2020	18,29	420,3	4,4

Kaynak: Engineering News Record

II.7.2 TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ

Müşavirlik, mühendislik ve mimarlık hizmetleri, yurt dışı müteahhitlik hizmetleri gibi önemli bir hizmet alanını oluşturmaktadır. Türkiye'de bu alanda gelişmiş bir kurumsal yapı bulunmaktadır. Ancak özellikle uluslararası işlerde yüksek rekabet olmasından dolayı sektörün rekabet gücünü artırma ihtiyacı yaşanmaktadır.

Türkiye'de müşavirlik ve mühendislik-mimarlık hizmetlerine ilişkin en sağlıklı veriler Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği (TürkMMMB), tarafından hazırlanmaktadır. TürkMMMB, 1980 yılında kurulan bir sivil toplum örgütüdür. Merkez ofisi Ankara'dadır. Birlik, 1987 yılında Müşavir Mühendisler Uluslararası Federasyonu-FIDIC'e ve 2001 yılında Avrupa Müşavirlik Mühendislik Birlikleri Federasyonu-EFCA'ya üye olmuştur ve her iki organizasyonun da Türkiye'deki tek temsilcisidir.

TürkMMMB üyeleri ve üyelerin firmaları mühendislik ve mimarlık alanlarını kapsayan farklı disiplinlerdendir. 70 farklı ülkede hizmet sunmuş veya sunmakta olan TürkMMMB üyelerinin tamamının yurt dışı deneyimi bulunmaktadır. Müşavirlik sektörüne ilişkin değerlendirmeler TürkMMMB verileri çerçevesinde yapılmaktadır.

Sektörde Pandemi Döneminde Yurt İçi İşler Geriledi

TürkMMMB üyelerinin yurt içi iş hacmi pandemi döneminde olumsuz etkilenmiştir. Yaşanan salgın döneminde üye firmaların yüzde 60,9'unun yurt içi iş hacmi azalmıştır. Üyelerin yüzde 26,1'nin yurt içi iş hacmi değişmemiştir. Üyelerin yüzde 13'nün yurt içi iş hacmi ise artış göstermiştir. Pandemi, sektörü genel olarak yurt içindeki işlerde olumsuz etkilemiştir.

Sektörde Pandemi Döneminde Yurt Dışı İşlerde Daha Sınırlı Daralma Yaşandı

TürkMMMB üyelerinin yurt içi ve yurt dışı iş hacmi pandemi döneminde daha az olumsuz etkilenmiştir. Yaşanan salgın döneminde üye firmaların yüzde 31,8'nin yurt dışı iş hacmi azalmıştır. Üyelerin yüzde 45,5'inin yurt dışı iş hacmi değişmemiştir. Üyelerin yüzde 22,7'sinin ise yurt dışı iş hacmi artış göstermiştir. Pandeminin sektörün yurt dışındaki işlere olumsuz etkisi daha sınırlı kalmıştır.

Sektörde Pandemi Sonrası Cirolarda Artış Bekleniyor

TürkMMMB üyeleri pandemi sonrası dönemde cirolarında artış beklemektedir. Yaşanan salgın döneminde üye firmaların yüzde 52'sinin cirolarında önemli azalma yaşanmıştır. Bu sektördeki daralmaya işaret etmektedir. Pandemi sonrası süreçte cirolarında artış öngörenlerin oranı ise yüzde 66,7'dir. Yüzde 25,0 cirolarında değişim beklememektedir. Yüzde 8,3 ise cirolarında düşüş öngörmektedir.

Tablo.48 Türk Firmalarının Yurt dışında İş Yaptığı Seçilmiş Ülkeler 2021

ABD	Filipinler	Kırgızistan	Panama
Almanya	Filistin	Kosova	Rusya
Arnavutluk	Gürcistan	KKTC	Somali
Azerbaycan	Hindistan	Letonya	Suriye
Brezilya	Irak	Libya	Suudi Arabistan
Bosna-Hersek	İran	Makedonya	Tacikistan
Bulgaristan	İsrail	Meksika	Tanzanya
Cezayir	Katar	Mısır	Türkmenistan
Cibuti	Kamerun	Umman	Uganda
BAE	Kazakistan	Özbekistan	Ukrayna
Fas	Kenya	Pakistan	Ürdün
			Vietnam

Kaynak: TMMMB, 2022

Grafik.48 TMMMB Üyelerinin Yurt içi İş Hacminde Gelişmeler; Yüzde

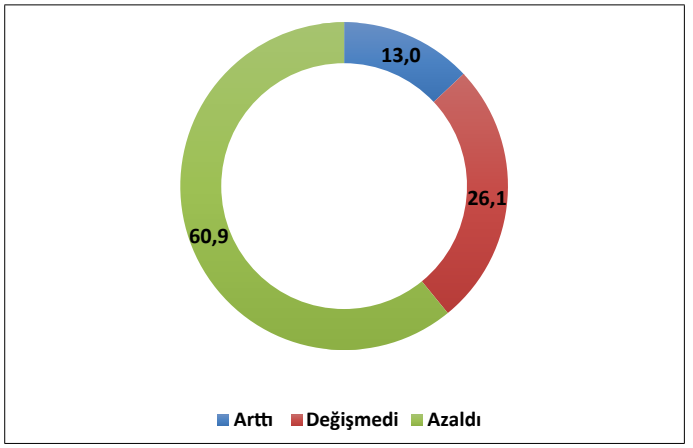

Kaynak: TMMMB, 2022

Grafik.49 TMMMB Üyelerinin Yurt Dışı İş Hacminde Gelişmeler; Yüzde

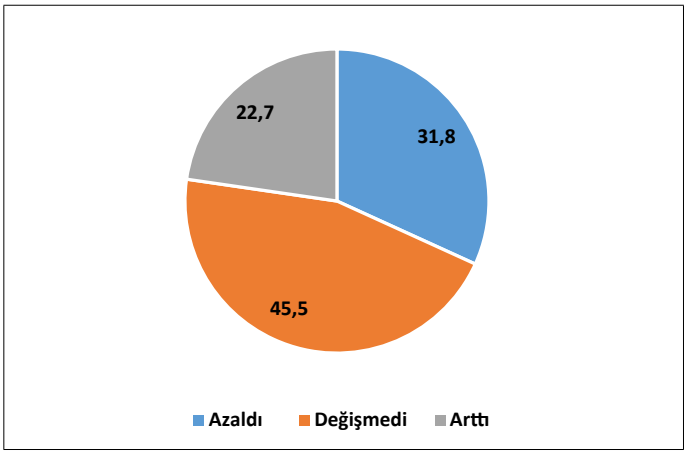

Kaynak: TMMMB, 2022

Grafik.50 TMMMB Üyelerinin Ciro Beklentileri; Yüzde

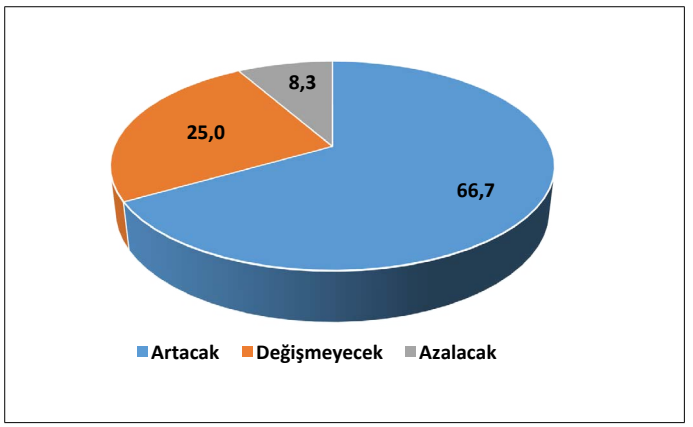

Kaynak: TMMMB, 2022

Grafik.51 Firmaların 2021 Yılı Cirolarının Kaynakları; Yüzde

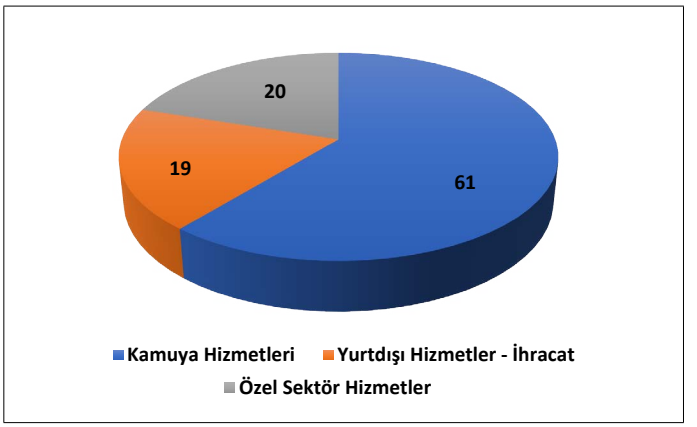

Kaynak: TMMMB, 2022

II.8 İNŞAAT SEKTÖRÜ VE FİNANSMAN

İnşaat sektörü ile finans sektörü arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Finans sektörü inşaat sektöründe hem üretim hem de tüketim tarafında üretici ve tüketicilere finansman sağlamaktadır. Bu çerçevede özellikle inşaat şirketleri ile gayrimenkul geliştiricileri finansman olanaklarından yararlanırken, hane halkı da bireysel konut kredileri kullanmaktadırlar.

Finans sektöründe bankalar ile finansal kiralama şirketleri ve faktöring şirketleri inşaat firmaları ile gayrimenkul geliştiricilerine finansman sağlayan en önemli finans kurumlarıdır. Türkiye'de inşaat şirketleri ile gayrimenkul geliştiricileri için en önemli finansman kaynağını banka kredileri oluşturmaktadır. Finansal kiralama sektörü de son yıllarda farklı finansman araçları ile sektöre artan oranda finansman sağlamaya başlamıştır. Bununla birlikte inşaat sektörü açısından yurt içi banka kredisi olanakları ve varlığı halen büyük önem taşımaktadır.

İnşaat Sektörü Yurt İçi Banka Kredileri Yüzde 39,9 Genişledi

Bankaların inşaat sektörü şirketlerine sunduğu hizmetler diğer sektörlerden daha yaygın ve büyük ölçektedir. Özellikle gayri nakdi kredilerin doğru politikalarla verilmesi inşaat sektörünün ve özellikle taahhüt firmalarının iç ve dış pazar rekabet gücünü doğrudan artırmaktadır. İnşaat sektörüne verilen banka kredilerinde sektörün dinamikleri belirleyici olmaktadır.

2019 yılında inşaat sektöründe yurt içinden kullanılan krediler yüzde 6,1 daralmış ve 230,36 milyar TL'ye inmiştir. 2018 yılındaki finansal dalgalanma inşaat sektörünün mali yapısını olumsuz etkilemiştir. İnşaat sektöründe tasfiye edilecek krediler önemli ölçüde artmıştır. Buna bağlı olarak bankacılık sektörünün inşaat sektörüne yönelik kredi verme isteği de azalmış ve sektörün kullandığı kredi stokunda önemli bir daralma ortaya çıkmıştır.

İnşaat sektörü 2020 yılına banka kredilerine erişimde sıkıntılar içinde başlamıştır. İlk çeyrek dönemde sıkıntılar sürmüştür ancak yaşanmaya başlanan salgının ekonomi ve sektörler üzerindeki olumsuz etkilerin azaltılması amacıyla çok sayıda uygun koşullu kredi programları uygulanmaya başlamıştır. İnşaat sektörü de bu destek programlarından azami ölçüde yararlanmıştır. Böylece krediye erişimde sıkıntı çeken inşaat sektörü 2020 yılında 90,68 milyar TL ilave krediye ulaşmıştır. İnşaat sektörünün yurt içinden kullandığı krediler 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 39,4 artmış ve 321,04 milyar TL'ye ulaşmıştır. İnşaat sektörü 2020 yılında kullandığı kredi olanakları ile yarım kalan işlerini tamamlamaya ağırlık vermiştir. Böylece sektör kısmen de olsa finansal olarak rahatlamıştır.

İnşaat sektörü 2021 yılına finansmana erişim ve kredi olanakları açısından daha uygun koşullarda başlamıştır. Bu çerçevede 2021 yılında inşaat sektörünün yurt içinden kullandığı banka kredileri yüzde 39,9 genişlemiş ve 449,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. İnşaat sektörünün finansmana erişimde göreceli uygun koşulları 2021 yılının da devam etmiştir. Sadece 2021 yılının son çeyrek döneminde ise hem faiz oranları artmış hem de kredi genişlemesi yavaşlamıştır.

Gayrimenkul iş geliştirme sektörünün yurt içinde kullandığı krediler 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 55,7 artarak 65,0 milyar TL'ye ulaşmıştır. Gayrimenkul sektörü de inşaat sektörü gibi kredi stokunu artırmıştır.

2021 yılında inşaat sektöründe yurt dışından kullanılan krediler bir önceki yıla göre yüzde 17,2 artarak 23,11 milyar dolara yükselmiştir. Gayrimenkul iş geliştirme sektöründe ise yurt dışı krediler aynı dönemde yüzde 9,7 azalarak 4,78 milyar dolara gerilemiştir.

Grafik.52 İnşaat Sektörünün Yurt İçinden Kullandığı Krediler; Milyar TL

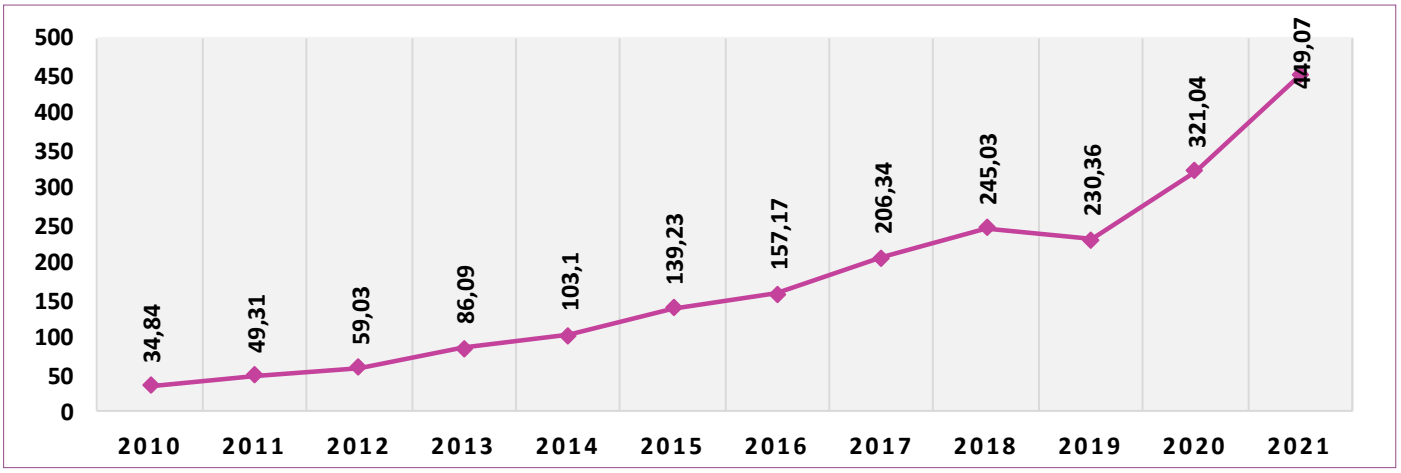

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, Risk Merkezi

Tablo.49 İnşaat ve Gayrimenkul İş Geliştirme Sektörlerinin Kullandığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Krediler

Dönem	İnşaat Sektörü Ticari Krediler, Milyon TL	İnşaat Sektörü Yurt Dışı Krediler, Milyon Dolar	Gayrimenkul Sektörü Ticari Krediler, Milyon TL	Gayrimenkul Sektörü Yurt Dışı Krediler, Milyon Dolar
2015	139.226	8.906	19.244	4.817
2016	157.173	10.620	21.684	5.417
2017	206.343	12.283	28.944	5.259
2018	245.028	16.466	30.326	5.654
2019	230.361	18.486	33.389	5.425
2020	321.037	19.712r	41.737	5.289r
2021	449.071	23.110	64.995	4.776

Kaynak: T.C. Merkez Bankası, Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi, r: revize edilmiştir

İnşaat Sektöründe Geri Dönmeyen Kredilerin Oranı Yüzde 7,64'e Geriledi

İnşaat sektöründe geri dönmeyen krediler oranı 2021 yılında iyileşme göstermiştir. Tasfiye olunacak kredilerde büyüme 2021 yılında yavaşlamıştır. Tasfiye olunacak krediler 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7,1 genişlemiş ve 34,29 milyar TL büyüklüğüne ulaşmıştır. Tasfiye olunacak geri dönmeyen kredilerin toplam kredi büyüklüğüne oranı ise yüzde 7,64'e gerilemiştir. 2020 yılında kullanılan uygun sektör kredilerinin desteği ve yine satışlar tarafındaki destekler ile inşaat sektörünün mali yapıları da iyileşme göstermiştir. Artan nakit akışları ile kredi geri ödeme performansı yükselmiştir.

2020 yılında tüm sektörler salgının yarattığı olumsuz koşullardan etkilenmiştir ancak verilen desteklerden bir tanesi de bankaların kötü krediler için kanuni takibe geçmesinin geçici olarak yasaklanması olmuştur. Bu kararın alınması öncesinde gerçekleşen artış ile inşaat sektöründe tasfiye olunacak krediler 32,0 milyar TL'ye yükselmiş, tasfiye olunacak kredilerin oranı ise yüzde 9,97 olarak gerçekleşmişti. Bankalar 2021 yılı eylül ayından itibaren kanuni takibe yeniden başlamışlardır. Buna rağmen 2021 yılında inşaat sektöründeki tasfiye olunacak kredilerde artış önemli ölçüde yavaşlamıştır.

Sektörün Banka Dışı Finans Kuruluşlarından Kullandıkları Kredilerde Büyüme Yaşandı

İnşaat sektörünün banka dışı finansman kuruluşlarından kullandıkları krediler 2021 yılında büyümeye devam etmiştir.

2021 yılında finansal kiralama şirketlerinden kullanılan krediler yüzde 34,7 artmış ve 13,90 milyar TL'ye yükselmiştir. Geri dönmeyen krediler de yüzde 55,1 büyümüş ve 1,87 milyar TL'ye yükselmiştir. Geri dönmeyen kredilerin oranı yüzde 13,46'ya çıkmıştır.

İnşaat sektörünün 2021 yılında faktöring şirketlerinden kullanılan kredileri ise yüzde 35,5 artmış ve 6,9 milyar TL'ye çıkmıştır. Geri dönmeyen krediler ise değişmemiş ve 547 milyon TL olmuştur. Geri dönmeyen kredilerin oranı ise 2021 yılında yüzde 7,93'e inmiştir.

Tablo.50 İnşaat Sektöründe Yurt İçi Kredilerde Geri Dönmeyen Krediler

Yıllar	Brüt Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Kredilerin Payı %
2015	139.226	4.376	3,14
2016	157.173	6.241	3,97
2017	206.343	7.509	3,64
2018	245.028	12.168	4,97
2019	230.361	28.747	12,48
2020	321.037	32.006	9,97
2021	449.071	34.289	7,64

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

Tablo.51 İnşaat Sektörünün Finansal Kiralama Şirketlerinden Kullandıkları Krediler

Yıllar	Brüt Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Kredilerin Payı %
2015	6.612	490	7,41
2016	8.194	584	7,11
2017	10.075	540	5,36
2018	12.971	891	6,87
2019	7.962	1.238	15,54
2020	10.324	1.206	11,68
2021	13.902	1.871	13,46

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

Tablo.52 İnşaat Sektörünün Faktöring Şirketlerinden Kullandıkları Krediler

Yıllar	Brüt Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Krediler, Milyon TL	Tasfiye Olunacak Kredilerin Payı %
2014	3.235	272	8,41
2015	3.265	309	9,46
2016	3.791	325	8,57
2017	6.105	326	5,34
2018	4.203	505	12,02
2019	3.720	760	20,40
2020	5.094	546	10,72
2021	6.900	547	7,93

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi

II.9 İNŞAAT KONUT VE GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNDE DİĞER GELİŞMELER

İnşaat, konut ve gayrimenkul sektöründe diğer gelişmeler başlığı altında altı konu değerlendirilmektedir. Bunlar kentsel dönüşüm faaliyetleri, yabancıların gayrimenkul alımları, inşaat sektöründe iş kazaları, sürdürülebilir çevre dostu binalar, inşaat lojistiği ile kentsel ve endüstriyel yenilemedir.

II.9.1 KENTSEL DÖNÜŞÜM

Kentsel Dönüşüm Faaliyetleri Yavaşlıyor

Kentsel dönüşüm kavramı Türkiye'nin gündemine özellikle 1999 yılında yaşanan Marmara Depremi sonrası girmiştir. Bu tarihten sonra kentsel dönüşüm süreci çeşitli aşamalardan geçerek 2012 yılında kanuni alt yapısı oluşturulmuş ve fiilen uygulamaya geçilmiştir.

Bugünkü kentsel dönüşüm uygulamalarına temel oluşturan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, 2012 yılı mayıs ayında çıkarılmış ve yürürlüğe girmiştir.

Kanun kentsel dönüşümü; ya belli bir alanı riskli alan ilan ederek tüm yapılaşmayı, sosyal ve kültürel donatı alanları, yeşil alanları yeniden kurgulayarak safha safha yıkıp yeniden yapma yoluyla ya da riskli yapı adıyla bina bazında yıkıp yerinde yeniden yaparak veya komşu parselleri birleştirip ada bazında yeniden yaparak gerçekleştirmektedir.

Bakanlığın riskli alanlardaki imar planlarını, kentsel tasarımları onaylayarak veya bizzat yaparak kontrol ettiği tam bir merkez karar organı olarak yer aldığı yeni kentsel dönüşüm yaklaşımında belediyeler, yerel organizatörler olarak dönüşüme katılarak konut ve işyeri sahipleri olan halkla yapılacak anlaşmaları oluşturmaktadır.

6306 sayılı kanun ve ilgili yönetmeliklerle getirilen yeni Kentsel Dönüşüm Yasası Belediye Kanunu 73. Maddesi ve 5366 Sayılı Kanun ile birlikte uygulanmaya başlanarak kentsel dönüşüm için gerekli hukuki yapının büyük bölümünü karşılamıştır.

Kentsel dönüşüm ile ilgili olarak 2014 yılında iki önemli düzenleme yapılmıştır. Buna göre ilk olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na kentsel dönüşüm kapsamında acele kamulaştırma yetkisi tanınmıştır. Riskli alan ilan edilen bölgelerde mülk sahiplerinin üçte ikisinin anlaşma imzalaması halinde geri kalan mülkler için acele kamulaştırma yetkisi getirilmiştir ve Bakanlık bu yetkisini ilk olarak İstanbul Fikirtepe'de kullanmıştır.

2014 yılında çıkan ikinci düzenleme ise kentsel dönüşüm yasası yönetmeliğinde yapılan değişiklikler olmuştur. Buna göre inşaat şirketlerinde ve riskli bina tespiti yapan kuruluşlar disiplin altına alınırken, binasını yıktırmak istemeyen mülk sahiplerine güçlendirme olanağı getirilmiştir.

Son yıllarda kentsel dönüşümün hızı yavaşlamıştır. Kentsel dönüşüm daha çok özel sektörün kentsel yenileme faaliyetlerine dönüşmektedir. Riskli bölgelerdeki kentsel dönüşümden çok getirisi yüksek bölgelerde mevcut konut stokunun yenilenmesi giderek ağırlık kazanmaktadır. Bu çerçevede yeniden riskli alanlara odaklanacak kentsel dönüşüm için yeni bir ivmeye ihtiyaç bulunmaktadır.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında dokuz buçuk yıllık uygulama dönemi geride kalmıştır. Kentsel dönüşüm faaliyetlerine ilişkin olarak resmi verileri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı açıklamaktadır.

2021 Yıl Sonu İtibarıyla Riskli Alan İlan Edilen Alanlarda Bağımsız Birim Sayısı 633.000 Oldu

Riskli Alan Uygulamaları 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği kapsamında riskli alanların tespit edilmesi iş ve işlemleri sürdürülmektedir. Yürütülen çalışmaların 2021 yılı sonuna kadarki envanteri Tablo.53'te yer almaktadır.

Kentsel Dönüşüm Faaliyetleri 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca 59 ilde ilan edilen 277 adet riskli alan ve 59 ilde yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere belirlenen rezerv yapı alanlarında çalışmalar yürütülmektedir.

Riskli alan ve rezerv yapı alanlarında yer alan yaklaşık 633.000 bağımsız birime ilave olarak, ayrıca, 81 ilde 815.000 adet konut ve işyerinin riskli yapı statüsünde yenileme çalışmaları devam etmektedir. Bu çerçevede, gelinen tarih itibarıyla riskli alan ve riskli yapılardaki 824.000 adet bağımsız birimin tahliye ve yıkım işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, 5393 Sayılı Kanun uyarınca 38 ilde 177 adet Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı (KDGPA) ve 5366 Sayılı Kanun uyarınca 11 ilimizde 18 adet yenileme alanı olmak

üzere yaklaşık 133 bin bağımsız birimi içeren toplam 195 adet KDGPA ve yenileme alanı ilan edilerek çalışmalara başlanmıştır.

Bu çerçevede, kentsel dönüşüm çalışmaları dâhilinde dönüşüm alanları ve riskli yapılarda bulunan 1 milyon 582 bin adet bağımsız birimde ikamet eden yaklaşık 7 milyon kişinin can ve mal güvenliğini teminat altına alacak dönüşüm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine yönelik (kira yardımı ve faiz desteği, proje ve kamulaştırma giderleri vb.) yaklaşık 19 milyar 994 milyon TL kaynak Bakanlık tarafından ilgili Belediye Başkanlıkları, TOKİ, diğer paydaşlar ve vatandaşlara sağlanmıştır.

2021 yılı içerisinde 6 farklı ilde 7 adet riskli alan ve bu alanların dönüşümüne yönelik 33 ilde rezerv yapı alanları belirlenmiş olup, ayrıca 11 ilde 14 adet kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ve 1 ilde 4 adet yenileme alanı ilan edilmiştir. Söz konusu kentsel dönüşüm alanlarındaki bağımsız birimlerin yanı sıra yine bu dönemde (81 ilde) belirlenen riskli yapılardaki yaklaşık 123.835 adet birim kentsel dönüşüm kapsamına alınmıştır.

Bakanlık, TOKİ, Belediyeler, özel iştirakler ve vatandaşların katılımı ile zemin durumu ve niteliksiz yapılar sebebiyle can ve mal güvenliği açısından risk teşkil eden yaklaşık 1,5 milyon konutun 2023 yılına kadar dönüştürülmesi öngörülmektedir.

II.9.2 YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMLERİ

Yabancıların Gayrimenkul Edinimleri 2021 Yılında Net 5,63 Milyar Dolar Oldu

Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimlerine ilişkin olarak iki ayrı istatistik yayımlanmaktadır. Bunların ilki gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye'den yaptıkları gayrimenkul alımlarının parasal değeridir.

Yabancıların Türkiye'den gayrimenkul edinimleri 2021 yılında yüzde 42,5 artarak 5,63 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında yaşanan pandemi nedeniyle gerileyen yabancılara gayrimenkul satışları 2021 yılındaki iyileşmeye bağlı önemli ölçüde artmıştır. Yabancılara gayrimenkul satışı 2020 yılında değer olarak yüzde 9,0 azalarak 3,95 milyar dolar olmuştu. Yabancıların gayrimenkul alımları 2021 yılında en yüksek satışın gerçekleştiği 2018 yılı verisine de önemli ölçüde yaklaşmıştır.

2021 Yılında Yabancılara Konut Satışı Yüzde 43,5 Arttı

Yabancıların gayrimenkul edinimlerine ilişkin ikinci istatistik ise TÜİK tarafından yayımlanan yabancılara konut satışı verileridir. 2018 yılında yabancılar 39.663 adet konut satın almıştır. 2019 yılında yabancılara belli bir değerin üzerindeki konut alımında getirilen vatandaşlık elde etme olanağının teşviki ile yabancıların konut alımı bir önceki yıla göre yüzde 14,7 artmış ve 45.483 adet olarak gerçekleşmiştir. Böylece 2019 yabancılara en yüksek konut satılan yıl olmuştur. 2020 yılında yaşanan salgının olumsuz etkilerine rağmen yabancılara konut satışı devam etmiştir. 2020 yılında yabancılara konut satışı bir önceki yıla göre yüzde 10,3 gerilemiş ve 40.812 adet olmuştur. Yabancılara satışlar 40 binin üzerinde kalmıştır.

2021 yılında ise yabancılara en yüksek konut satışı gerçekleşmiştir. Vatandaşlık teşviki yanı sıra TL'deki değer kaybı ile yabancıların Türkiye'de konut satın alma gücü yükselmiştir. Buna bağlı olarak 2021 yılında yabancılara 58.576 adet konut satılmıştır. Bu istatistiklerin tutulduğu dönem içindeki en yüksek konut satışı olmuştur.

2021 yılında yabancılara en çok konut satılan illerin başında 26.469 daire ile İstanbul gelmektedir. Antalya'da yabancılara 12.384 konut satışı gerçekleşmiştir. Üçüncü sırada 3.672 konut ile Ankara gelmektedir. 2021 yılında her üç ilde de yabancılara konut satışı önemli ölçüde artmıştır.

2021 yılında yabancılara konut satışında Mersin 4. sıraya, Yalova 5. sıraya yükselmiş, Bursa ise 6. sıraya gerilemiştir.

2021 yılında İzmir'de yabancılara konut satışı 1.411 adet olmuştur. İzmir'de yabancılara konut satışı verisi 2015- 2018 döneminde diğer iller içinde yer almıştır (1). Yabancılara en çok konut satılan ilk 10 il içinde Sakarya, Muğla, Trabzon ve Aydın bulunmaya devam etmiştir. İlk 10 il dışındaki illerde de başta Samsun olmak üzere yabancılara konut satışı gelişme göstermektedir.

Tablo.53 Riskli Alan Uygulamaları Envanteri 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Riskli Alan İlan edilen İl Sayısı	53	53	59	59
Riskli Alan Sayısı	238	240	269	277
Riskli Alandaki Yapı Sayısı	255.851	286.640	271.120	293.700
Riskli Alandaki Bağımsız Birim Sayısı	556.640	616.270	534.793	633.000
Riskli Alanda İkamet Eden Nüfus Sayısı	1.836.170	2.015.205	1.844.600	2.266.000
Riskli Alanın Yüzölçümü	12.711 ha	12.818 ha	11.760 ha	13.040ha

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İdari Faaliyet Raporları, 2021 Yıllık İdari Faaliyet Raporu

Grafik.53 Yabancıların Gayrimenkul Alımları; Milyon Dolar

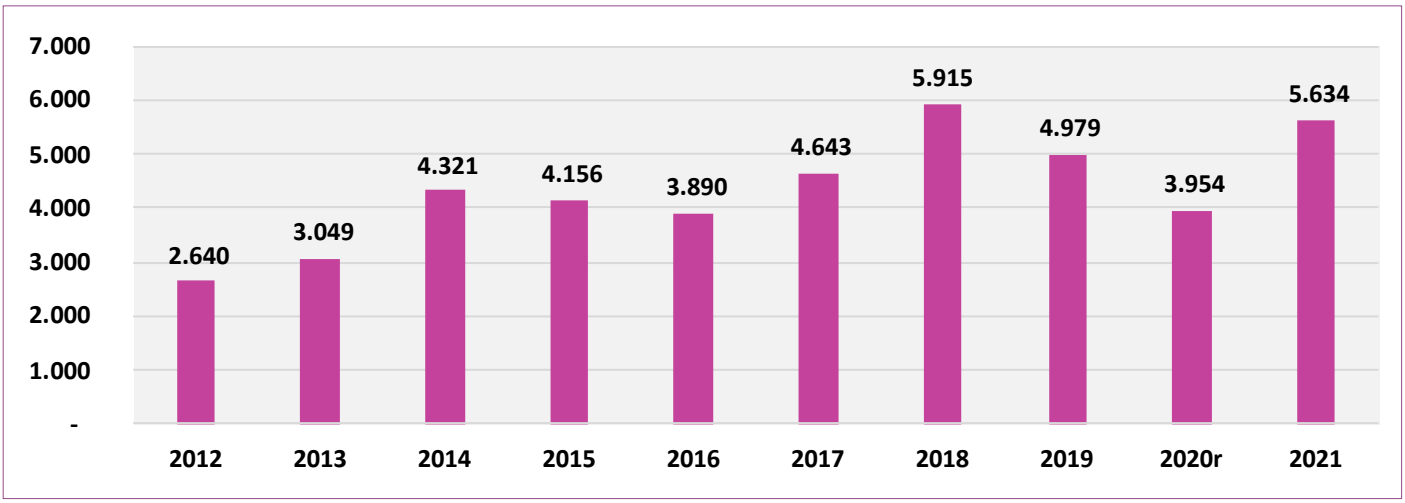

Kaynak: T.C. Merkez Bankası, r: revize edilmiştir

2021 Yılında Yabancılara Konut Satışları Öncelikli Ülkelere Yönelik Olarak Arttı

2021 yılında yabancılara konut satışları öncelikli alım yapan tüm ülkelere yönelik olarak artış göstermiştir. Pandemi sonrası 2021 yılında yaşanan göreceli iyileşme ve seyahat koşullarının da rahatlaması ile ülkelerden gelen talepler yükselmiştir.

2021 yılında en çok konut satın alanların başında bu kez de 10.056 ile İranlılar gelmektedir. İranlılar satın alımları bir önceki yıla göre önemli ölçüde artış göstermiştir. Irak 2021 yılında 2. sırasını korumuştur. Iraklılara satış yükselmiştir. Rusya vatandaşlarının konut talebi 2019 ve 2020 yıllarından sonra 2021 yılında da artış göstermiştir. Rusya vatandaşları 5.379 konut satın almışlardır. Afganistan'da yaşanan istikrarsızlık nedeniyle bu ülke vatandaşlarının konut satın alımları önemli ölçüde artmış ve 2.762 adet olmuştur. Almanya vatandaşları 2021 yılında 2.358 adet konut almıştır. 2020 yılına göre 2 katına yakın artış gerçekleşmiştir. Kazakistan vatandaşları 2.090 adet, Kuveyt vatandaşları da 1.791 konut satın almıştır. 2021 yılında ABD vatandaşlarının konut alımındaki artış dikkat çekicidir. Azerbaycan, Yemen, Ürdün, Ukrayna ve Mısır vatandaşlarının konut alımları da yine yüksek gerçekleşmiştir.

En çok konut satın alan ülkeler arasındaki sıralamada Tablo.55'te sunulan ilk 17 ülke içinde 3 Avrupa ülkesi yer almıştır. Almanya dışındaki diğer 2 ülkeden İngiltere vatandaşlarının alımları azalırken İsveç vatandaşlarının konut alımları 2021 yılında yükselmiştir. Libya, Suudi Arabistan ve Katar vatandaşlarına satışlar ise 2021 yılında diğer ülkeler verileri içinde hesaplanmıştır (1).

Tablo.54 Yabancılara Konut Satışında İller; Daire Sayısı

İller	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
İstanbul	7.493	5.811	8.182	14.270	20.857	19.175	26.469
Antalya	6.072	4.352	4.707	7.938	8.951	7.735	12.384
Ankara	599	623	817	2.133	2.539	2.746	3.672
Mersin	717	580	600	1.022	811	1.313	2.513
Yalova	1.425	822	1.079	2.063	1.696	1.321	1.818
Bursa	1.501	1.318	1.474	2.720	2.213	1.340	1.683
İzmir (1)						908	1.411
Sakarya	833	657	770	1.366	1.247	864	1.262
Muğla	830	632	634	512	957	745	666
Trabzon	778	810	978	1.344	935	660	952
Aydın	1.107	871	826	1.070	837	740	412
Diğer İller	1.475	1.713	2.167	5.225	440	4.178	5.334
Toplam	**22.830**	**18.198**	**22.234**	**39.663**	**45.483**	**40.812**	**58.576**

Kaynak: TÜİK

Tablo.55 Yabancılara Konut Satışında Ülkeler; Daire Sayısı

ÜLKE	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
İran	744	664	792	3.652	5.423	7.189	10.056
Irak	4.228	3.036	3.805	8.205	7.596	6.674	8.661
Rusya	2.036	1.224	1.331	2.297	2.893	3.078	5.379
Afganistan	656	1.205	1.078	2.084	2.191	1.929	2.762
Almanya	869	714	772	1.866	1.723	1.265	2.358
Kazakistan	540	380	334	542	776	1.171	2.090
Kuveyt	2.130	1.744	1.691	2.199	1.903	1.231	1.791
Azerbaycan	815	610	942	1.250	1.191	1.279	1.517
ABD	(1)	(1)	19	468	658	623	1.416
Yemen	231	174	390	851	1.564	1.181	1.332
Ürdün	243	345	483	1.362	1.596	1.080	1.257
Ukrayna	608	484	505	624	719	771	1.246
Mısır	318	348	587	725	991	784	1.166
İngiltere	1.054	827	794	1.237	1.353	1.126	1.089
Suudi Arabistan	2.704	1.886	3.345	2.718	2.208	679	(1)
Libya	132	192	201	374	1.103	629	(1)
İsveç	541	417	406	723	754	543	850
Katar	277	256	305	764	721	510	(1)

Kaynak: TÜİK

II.9.3 İNŞAAT SEKTÖRÜNDE İŞ GÜVENLİĞİ

Türkiye'de inşaat sektöründe işçi sağlığı ve güvenliği konusu önemli bir alanı oluşturmaktadır. Her yıl birçok çalışan, çalışma alanlarında meydana gelen kazalar sonucunda ölmekte, yaralanmakta veya hastalanmaktadır. Ayrıca, ekonomi de dolaylı olarak zarar görmektedir. Bu nedenle, iş kazası ve meslek hastalıklarının azaltılması konusunda toplumsal bilinçlenme büyük önem taşımaktadır.

İş kazaları ve meslek hastalıkları özellikle inşaat sektöründe daha fazla yaşanmaktadır. Bunun en önemli sebebi, inşaat sektörünün kendine özgü çalışma koşulları olmasındandır. İnşaat sektörünün diğer sektörlerden farklı olmasının başlıca nedeni, her projenin birbirinden farklı olması ve bu yüzden her projede değişik çalışma koşulları ve farklı risklerle karşı karşıya kalınmasıdır. İşçiler, endüstriyel sektördeki gibi tek bir fabrikada çalışma imkânı bulamadıkları için sürekli olarak bir projeden başka bir projeye hareket halindedir.

Bunların yanı sıra inşaat, tehlikeli ve çok sayıda risk içeren faaliyetlerden oluşmaktadır ve bu ortamda çalışmak için tecrübeli ve fiziksel zorluklara alışık olmak gerekmektedir. Ayrıca, bir inşaat projesinde aynı anda birden fazla işçi grubu da çalışabilir ki bu da tehlikedir ve riskleri daha da artırmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, inşaat sektörü diğer sektörlere göre daha fazla risk altındadır ve işçi sağlığı ve iş güvenliğini sağlamak daha güç ve karmaşık olabilmektedir.

İnşaat sektöründe iş sağlığı ve güvenliği konusundaki eksiklik, yaşanan ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişmelerden, iş kazalarını önlemek amacıyla yararlanılmamasından kaynaklanmaktadır. İşverenler, iş kazalarını önleyici tedbirler almak için yapılacak harcamaların gereksiz olduğunu, işçilerin gerektiği kadar dikkatli olmadığını, kazaların işçilerin dikkatsizliğinden kaynaklandığını düşünmektedir. İş kazalarının oluşmasındaki asıl neden, iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılacak düzenlemeler için gerekli harcamaların yapılmamasıdır.

Yıllar itibarıyla inşaat sektöründe ve Türkiye genelinde meydana gelen iş kazaları sonucu ortaya çıkan ölüm sayıları Tablo.56'da sunulmaktadır. İnşaat sektörü en çok ölümlü iş kazalarının gerçekleştiği sektör olmayı sürdürmektedir. Tablodaki veriler İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'ne aittir.

Tablo.56 İnşaat Sektöründe İş Kazaları

Yıllar	İş Kazaları Sonucu İnşaat Sektöründe Ölümler	İş Kazaları Sonucu Türkiye'de Ölümler	İnşaat Sektörünün Payı %
2015	426	1.730	24,6
2016	442	1.970	22,4
2017	453	2.006	22,6
2018	438	1.923	22,8
2019	336	1.736	19,4
2020	355	2.427	14,6
2021	335	2.170	16,0

Kaynak: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi

İnşaat Malzemeleri Sanayisinde İş Kazaları, İnşaat Sektörü ve Diğer Riskli Sektörlere Göre Daha Düşük

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin ve diğer kamu ve özel kurumların açıkladığı yıllık istatistiklerde inşaat sektörüne ilişkin veriler yer almakla birlikte inşaat malzemesi sanayisine ilişkin özel bir veri yer almamaktadır. Bu çerçevede, inşaat malzemesi sanayisi ile inşaat sektörü ayrımı önem kazanmaktadır. İnşaat malzemeleri sanayisinde iş kazalarının, inşaat sektörü ve diğer riskli sektörlere oranla çok daha düşük olduğu bilinmektedir. Nitekim, ihracat ağırlıklı çalışan inşaat malzemeleri sanayisi, gelişmiş ve dünya ile entegre olmuş bir sanayi dalı olarak işin doğası gereği asgari iş, çalışma ve çalışan standartlarının üzerinde faaliyet göstermektedir.

II.9.4 SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE DOSTU BİNALAR

Sürdürülebilir, ekolojik, yeşil, çevre dostu ve benzeri pek çok isim altında tanımlanan doğayla uyumlu yapılar, yapının arazi seçiminden başlayarak yaşam döngüsü çerçevesinde değerlendirilmektedir. Yeşil binalar, bütüncül ve sosyal-çevresel sorumluluk anlayışıyla tasarlanan, iklim verilerine ve bulunduğu yere özgü koşullara uygun, ihtiyacı kadar tüketen, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelen, doğal ve atık üretmeyen malzemelerin kullanıldığı katılımı teşvik eden, ekosistemlere duyarlı yapılar olarak tarif edilmektedir.

Yeşil binaların yaygınlaşmasını sağlamanın en etkili yollarından biri bu binalara bir "yeşil bina sertifikası" verilmesidir. Bu sertifika sayesinde bir binanın yeşil bina kriterlerine ve bu kriterleri oluşturan standartlar çerçevesinde doğaya, çevreye ve insana ne kadar uyumlu olduğu tescil edilmektedir. Bu standartlar ve kriterler aynı zamanda yeşil bina tasarlamak isteyen mimar ve mühendisler için kılavuz niteliği taşımaktadır. Yeşil bina sertifikalı binalara yönelmek şirketler için geleceğe yaşanabilir bir çevre bırakmak hedefindeki bir sosyal sorumluluk projesi olarak da görülmektedir.

Günümüzde binaları çevresel etkilerine göre değerlendiren pek çok sistem geliştirilmiş ve geliştirilmektedir. Bu sistemler, yeşil dönüşüm sürecinde etkili bir araç, önemli bir ilk adımdır. Dünyada birçok yeşil bina sertifika sistemi bulunmaktadır. Bunlar içinde en önemlileri 1990'da İngiltere'de ortaya çıkan BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method), 1998'de Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan LEED (Leadership in Energy and Environmental Design), 1998'de gelişmiş ülkelerin bir araya gelmesiyle kurulan IISBE (International Initiative for Sustainable Built Environment)'dir. 2003'de Avustralya'da oluşturulan Greenstar, 2004'de Japonya'da ortaya çıkan CASBEE (Comprehensive Assessment for Building Environmental Efficiency) ve 2009'da Almanya'da ortaya çıkan DGNB (Deutsche Gesellschaft fur Nachhaltiges Bauen) diğer sertifika sistemleridir.

Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği (ÇEDBİK), ülkemizde sürdürülebilirlik hareketinin binalardan, yerleşimlere ve şehirlere doğru yayılmasında ve pazarın dönüşümünde öncülük etmektedir. Türkiye'de yeşil binalar konusuna bütünsel bir bakışla odaklanıp çevre ve insan sağlığı konularına öncelik vererek yeşil bina hedefine bir adım daha yaklaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Dünya Yeşil Bina Konseyi (WGBC) kurucu üyesi, aynı zamanda WGBC'nin Avrupa ayağı olan Avrupa Bölgesel Ağı (ERN)'nın İcra Kurulu üyesi olan ÇEDBİK, Avrupa'daki yeşil bina çalışmalarının uluslararası stratejisi ve politikasının oluşmasında rol almaktadır.

Türkiye'de ise yeşil binalar alanındaki araştırma ve çalışmalara devam eden ÇEDBİK, yeni konut projelerinde uygulanmak üzere Türkiye koşullarına uygun sertifika sistemi olan "Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası –B.E.S.T" oluşturmuştur.

ÇEDBİK Türkiye'deki yeşil bina sertifikası almış projeleri güncel olarak web sayfasında yayımlamaktadır. *https://cedbik.org/tr/sertifikali-projeler*

Leadership in Energy and Environmental Design, LEED

Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik (LEED) ABD'deki Yeşil Binalar Konseyi (USGBC) tarafından geliştirilen bir dizi kriterler listesidir. Farklı projeler için farklı LEED sertifika sistemleri geliştirilmiştir:

LEED-NC: Yeni inşaat ve renovasyon, LEED-EB: Mevcut binalar, LEED-CI: Binada yaşayanlar için iç tasarım, LEED-CS: Core-and-shell projects, LEED-H: Evler ve LEED-ND: Mahalle gelişimi.

Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik Bu sisteminin puanlaması 9 kategoride yapılmaktadır. Bunlar:

1. Bütünleşik süreç
2. Konum Ulaşım
3. Sürdürülebilir Araziler
4. Su verimliliği
5. Enerji ve Atmosfer
6. Malzeme ve Kaynaklar
7. İç Hava Kalitesi
8. İnovasyon
9. Bölgesel öncelik

Binalar Sertifikalı, Gümüş, Altın, Platin olmak üzere dört ayrı seviyede sertifika alabilmektedir.

USGBC tarafından her yıl en çok LEED sertifikalı yeşil binalara sahip ülkeleri sıralamaktadır. 2020 yılı sonu itibarıyla ABD'de 124.212 bina sertifika almıştır. İlk 10 içinde Çin 5.678 bina ile ikinci, Kanada ise 3.066 bina ile üçüncü sıradadır. Hindistan'da 2.246 ve BAE'de 2.029 bina LEED sertifikası sahibidir. İlk beş ülkeyi İspanya, Brezilya, Almanya ve Meksika izlemektedir. Türkiye 425 bina ile onuncu sırada yer almaktadır.

Tablo.57 LEED Sertifikası Alınan Büyüklük İtibarıyla Ülkeler 2020

	Ülkeler	Sertifikalı Toplam Bina Sayısı
1	ABD	124.212
2	Çin	5.678
3	Kanada	3.066
4	Hindistan	2.246
5	BAE	2.029
6	İspanya	951
7	Brezilya	632
8	Almanya	472
9	Meksika	445
10	Türkiye	425

Kaynak: USGBC (Amerikan Yeşil Binalar Konseyi)

Building Research Establishment Environmental Assessment Method (BREEAM)

BREEAM; bir binanın çevreye olan etkilerini basit ve ekonomik bir şekilde değerlendirebilmek ve böylelikle bu etkileri azaltabilmek için 1990 yılında oluşturulmuştur. Bu süreç içerisinde gelişip çok kapsamlı ve detaylı bir metot haline gelmiştir.

BREEAM' a göre puanlama 10 ana kategoride yapılır:

1. Şantiye ve bina yönetimi
2. Sağlık ve konfor
3. Enerji verimliliği
4. Su verimliliği
5. Arazi kullanımı ve ekoloji
6. Ulaşım
7. Malzeme kullanım
8. Atıklar yönetimi
9. Kirlilik
10. İnovasyon

Bu ana başlıkların da bulundukları ülkenin veya coğrafyanın koşullarına göre ağırlıkları vardır. BREEAM'ın bu yöntemi, onu diğer metotlara göre, farklı ülke ve coğrafyalara adaptasyon konusunda çok avantajlı kılmaktadır.

2021 yıl sonu itibarıyla dünyada 714.000 bina BREEAM sertifikası almak için kayıtlarını yaptırmış, 114.000 bina ise sertifika almıştır.

Türkiye'de ise yine 2021 yıl sonu itibarıyla 70 bina BREEAM sertifikası almaya hak kazanmıştır.

Excellence in Design For Greater Efficencies, EDGE

Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation, IFC), gelişen pazarlarda yeşil binaların yaygınlaşması amacıyla "Excellence in Design for Greater Efficencies, EDGE" sertifikasını oluşturmuştur. Hızlı, kolay ve hesaplı olan EDGE sertifikası, proje geliştiricilere projelerinin çevre üzerindeki etkilerini azaltan, maliyetleri düşürürken, öngörülen tasarrufları sağlayan teknik çözümler seçme imkânı sunmaktadır.

EDGE 130 ülkede, konutlar, oteller, hastaneler, mağazalar ve ofisler olmak üzere yeni binalar tasarlamak amacıyla herkes tarafından kullanılabilen ücretsiz bir uygulamayı desteklemektedir. Projelerin EDGE standardına ulaşması ve sertifikasyona hak kazanması için enerji verimliliği, su verimliliği ve malzeme ve kaynak kullanımı alanlarında en az yüzde 20 verimlilik sağlaması gerekmektedir.

Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası, B.E.S.T

ÇEDBİK 2019 yılı başı itibari ile "Binalarda Ekolojik ve Sürdürülebilir Tasarım Sertifikası B.E.S.T"i hayata geçirmiştir. Sertifika 9 ana başlık ve 4'ü ön koşul olmak üzere 44 alt başlıktan oluşmaktadır. Kategoriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

1. Bütünleşik yeşil proje yönetimi
2. Arazi kullanımı
3. Su kullanımı
4. Enerji kullanımı
5. Sağlık ve konfor
6. Malzeme ve kaynak kullanımı
7. Konutta yaşam
8. İşletme ve bakım
9. Yenilikçilik

B.E.S.T Konut Sertifika sisteminde projeler "Onaylı", "İyi", "Çok iyi" ve "Mükemmel" olmak üzere dört ayrı seviyede derecelendirilmektedir.

2021 yılının başında B.E.S.T–Ticari binaları devreye almıştır. Özellikle ofislerin sertifikalandırılması konusunda önemli değerlendirme kriterleri oluşturmuş ve çalışma alanlarını da çevreye ve insana duyarlı yapılar olmasını sağalacak bir sistem yaratmıştır. Bu kriterler:

1. Bütünleşik yeşil proje yönetimi
2. Arazi kullanımı
3. Su kullanımı
4. Enerji kullanımı
5. Sağlık ve konfor
6. Malzeme ve kaynak kullanımı
7. Ticari binalarda yaşam
8. İşletme ve bakım
9. Yenilikçilik

Türkiye'de Sertifika Durumu

2021 yılı sonu itibari ile Türkiye'de ise 518 adet sertifikalı bina bulunmaktadır. 425 LEED sertifikalı, 70 BREEAM sertifikalı ve 23 B.E.S.T. sertifikalı bina bulunmaktadır.

II.9.5 İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİ LOJİSTİĞİ

İnşaat malzemeleri sanayisi üretim, dış ticaret ve tüketim aşamalarında önemli bir taşımacılık ve lojistik faaliyeti yaratmaktadır. İnşaat malzemeleri Türkiye'de en yüksek taşımacılık hacmi olan sektör konumundadır. Bu nedenle inşaat malzemeleri taşımacılığı ve lojistiği hem sanayi için hem de lojistik sektörü için ayrı bir önem taşımaktadır.

Taşımacılık ve lojistik faaliyetleri inşaat malzemeleri sanayisi için birkaç yönden büyük öneme sahiptir. İlk olarak taşımacılık ve lojistik faaliyetleri önemli bir maliyet kalemi oluşturmaktadır. İkinci olarak ihracat taşımalarında maliyet ve zaman olarak rekabet gücünü etkilemektedir. Üçüncü olarak ise yurt içinde yoğun taşımacılığın yarattığı yük de ilave maliyetler oluşturmaktadır.

İnşaat malzemeleri üretimi 2021 yılında 332,8 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu üretimin elde edilmesi için bu tutara yakın bir hammadde ve yardımcı malzeme ile katkı malzemeleri üretim tesislerine taşınmaktadır. Bu taşımacılık yurt içinde büyük ölçüde kara yolu ile ve kısmen deniz ve demir yolu ile yapılmaktadır.

İnşaat malzemeleri ürünleri içinden 2021 yılında 64,79 milyon ton ihracata konu olmuş ve yurt dışı taşımacılığı gerçekleştirilmiştir. İhracat taşımacılığı deniz yolu ve kara yolu ile yapılmaktadır.

İthalat hacmi düşük kalmaktadır ve 2021 yılında 3,03 milyon ton olmuştur. İthalat taşımacılığı da büyük ölçüde deniz ve kara yolu ile yapılmaktadır. İthal ürünler çoğunlukla nihai ürünler olup proje ve inşaat alanlarına taşınmaktadır.

Yurt içi tüketim ise 2021 yılında 271,0 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İnşaat malzemeleri tüketim için Türkiye'nin hemen her bölgesinde yoğun bir taşımacılık ve lojistik faaliyeti yaratmaktadır. Tüketimde hem yeni hem de yenileme pazarı taşımacılığı yapılmaktadır.

Tablo.58 Lojistik Faaliyetlerine Konu Olan İnşaat Malzemesi Büyüklüğü; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Tüketim
2014	308.116.437	41.060.277	4.237.419	271.293.579
2015	315.212.300	35.350.230	4.510.744	284.372.814
2016	312.440.505	35.426.582	4.547.773	281.561.696
2017	326.240.420	38.162.030	3.924.540	292.002.930
2018	297.993.671	41.111.118	3.252.408	260.134.961
2019	258.390.420	51.601.436	2.532.895	209.321.879
2020	282.493.088	59.960.395	2.653.856	225.186.549
2021	332.766.420	64.790.723	3.032.210	271.007.907

Kaynak: Çalışma Ekibi

II.9.6 KENTSEL VE ENDÜSTRİYEL YENİLEME

İnşaat malzemeleri pazar büyüklüğü içinde iki alt pazar bulunmaktadır. Bunlardan ilki yeni inşaatlarda kullanılan ürünlerin yer aldığı yeni pazardır. Diğeri ise kentsel ve endüstriyel yenileme pazarıdır. Gelişmiş ülkelerde yeni pazar ile yenileme pazarı büyüklükleri birbirlerine yakındır. Gelişmekte olan ülkelerde ise yeni pazar çok daha büyük bir pay almaktadır. Bu ülkelerde nüfus artışı, kentleşme, sanayileşme gibi evreler sürdüğü için yeni inşaat yatırımları büyük paya sahiptir.

Yenileme pazarı mevcut yapı stoku içinde yapılan yenilemeler ve güçlendirmeler için kullanılan inşaat malzemelerinin oluşturduğu pazardır. Her türlü yapı stokunda kullanım aşamasında yapılan inşaat faaliyetlerini kapsamaktadır.

"Derin yenileme" ise bir yapının dış cephesinden iç yenilenmesine ilave olarak, bacasından tesisatına kadar her unsurunun yenilenmesini kapsamaktadır. Burada yenileme kapsamı, tesisat (elektrik, su vb.), ısıtma-soğutma, havalandırma sistemleri, yalıtım dahil cephe sistemleri, pencere-cam ve çatı-baca sistemleri gibi geniş bir alanı içermektedir. Amacına göre yenilenme çeşitleri; deprem güvenliği, yangın güvenliği, enerji verimliliği, konfor ve estetik olarak sıralanmaktadır.

Güçlendirme çalışmaları ise 'derin yenileme' çalışmalarının bir bölümünü oluşturmaktadır. Güçlendirme Türkiye'nin deprem kuşağında yer alması sebebiyle ayrı bir öneme sahiptir.

Türkiye'de kentsel dönüşüm sürecinde, tek uygun çözüm olarak vurgulanan yıkım ve yeniden yapımın, evrensel olarak güçlendirmenin/yenilemenin ekonomik veya mümkün olmadığı yerlerde tercih edildiği bilinmektedir. Hatta doğal kaynak tüketiminin azaltılması ve yıkım sonucu ortaya çıkan molozun doğada neden olduğu tahribat gerekçeleri ve sürdürülebilirlik kavramı doğrultusunda, Avrupa'da son yıllarda kabul gören eğilim, ekonomik olmasa da teknik olarak mümkün olduğunda, yıkım-yeniden yapım yerine, güçlendirme/yenileme yaklaşımının benimsenmesi yönündedir.

Avrupa Birliği 2021 yılında sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşabilmek için ayrıntılı hedeflerini "Fit for 55" programı ile açıklamıştır. Buna göre 2030 yılına kadar Avrupa Birliği'nde emisyon salımının 1990 yılına göre yüzde 55 azaltılması hedeflenmektedir. Avrupa Birliği bu amaçla 750 milyar euro büyüklüğünde bir finansman paketini de kullanmaya başlamıştır.

Bu hedefe ulaşmak için enerji, ulaştırma ve sanayi sektörlerinde köklü değişikliklere gidilecektir. Bir başka köklü değişiklik yaşanacak alan ise inşaat sektörü ve yapılar olacaktır. Mevcut yapı stokunun karbon salımının azaltılması için önemli bir yenileme yatırımı ve harcaması yapılacaktır.

Bu yatırımlar inşaat malzemeleri sektörünün yenileme pazarı için de önemli bir büyüme sağlayacaktır.

Türkiye'de yenileme pazarının büyüklüğünün hesaplanmasında 2020 yılı Yapı Sektörü Raporu'nda metodoloji değişikliğine gidilmiştir. 2021 yılında da bu yeni metodoloji kullanılmıştır. Bu amaçla Türkiye İstatistik Kurumu'nun en güncel 2017 yılı tarihli olan sektörel girdi-çıktı analizi verileri kullanılmıştır.

Tablo.59 İnşaat Malzemelerinin Kendi İçinde Dağılımı Tablosu

Ana Kalem	Alt Kalem	Pay %	Pay %
Malzemeler	Madencilik Ürünleri (Taş, Mermer vb.)	3,40	5,23
	Ağaç ve Ahşap Mamulleri	3,04	4,68
	Kimyasal Malzemeler	3,47	5,34
	Kauçuk Plastik İnşaat Malzemeleri	4,84	7,45
	Mineral Ürünler (Çimento, Seramik, Cam vb.)	18,30	28,15
	Ana Metaller (İnşaat Demirleri, Yapısal Çelikler)	17,42	26,80
	Metal İnşaat Malzemeleri	8,13	12,51
	Elektrikli Teçhizat ve Donanımlar	3,61	5,55
	Makine ve Ekipmanlar (Asansör, Kazan vb.)	2,17	3,34
	Mobilya ve Diğer Mamuller	0,62	0,95
	Toplam	**65,00**	**100,00**

Kaynak: TÜİK, Sektörel Girdi-Çıktı Tabloları 2017 Verileri Kullanılarak Hesaplanmıştır

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2017 yılı tarihli inşaat sektörü girdi-çıktı verilerine göre inşaat malzemeleri toplam inşaat harcamalarının yüzde 65'ini oluşturmaktadır. Girdi- çıktı analizinde 10 ana inşaat malzemesi grubunun büyüklükleri ve payları ortaya konulmaktadır.

Girdi-çıktı analizinde Türkiye'de inşaat malzemelerinin ister yeni pazarda isterse yenileme pazarında kullanılmış olsun dağılımı Tablo. 59'da sunulmaktadır. Buna göre çimento, seramik, cam, alçı, kireç vb. mineral ürünler toplam malzeme kullanımı içinde yüzde 28,15 ile en yüksek payı almaktadır.

Yukarıda 10 alt kalemde dağılan inşaat malzemelerinden mineral ürünler ile ana metallerin yenilenmediği ve bu nedenle yenileme pazarına dahil olmadığı varsayılmaktadır. Her iki grubun payı yüzde 55'tir ancak mineral ürünler içinde yer alan cam ve seramikler yenilenmektedir. Bu iki ürünün 10 puanlık bir payı olduğu varsayılmaktadır. Buna göre yenileme pazarına girmeyen ürünlerin payı yüzde 45'e inmektedir. Bu varsayımlara bağlı olarak toplam inşaat malzemeleri pazarının yüzde 55'ini yenilemeye tabi olan ürünler oluşturmaktadır.

Yenilemeye konu olan inşaat malzemelerinin toplam pazar büyüklüğü için inşaat malzemeleri toplam pazar büyüklüğünün yüzde 55'i alınmaktadır.

Örneğin; TÜİK verilerine göre 2020 yılı için toplam inşaat malzemeleri pazarının büyüklüğü 408 milyar TL'dir. Bunun yüzde 55'ini yenilemeye konu inşaat malzemeleri oluşturmaktadır. 2020 yılı için yenilemeye konu inşaat malzemeleri pazarı 225 milyar TL olarak hesaplanmaktadır.

Tablo.60 Türkiye'de İnşaat Malzemeleri Yenileme Pazarı; Milyar TL

Yıllar	İnşaat Malzemeleri Toplam Pazar Büyüklüğü, Milyar TL	Yenilemeye Konu İnşaat Malzemelerinin Toplam Pazar Büyüklüğü, Milyar TL	Fiili Yenileme Payları %	Yenileme Pazarı, Milyar TL
2010	94	52	38	19,8
2011	129	71	36	25,6
2012	147	81	34	27,5
2013	189	104	32	33,3
2014	220	121	30	36,3
2015	247	136	32	43,5
2016	276	152	32	48,6
2017	348	191	32	61,1
2018	419	230	32	73,6
2019	378	208	34	70,7
2020	408	225	50	112,5
2021	569	313	55	172,2

Kaynak: Çalışma Ekibi

Geçmiş yıllar da aynı şekilde hesaplanmaktadır.

Yenilemeye konu olan inşaat malzemelerinin toplam pazar büyüklükleri yıllar itibarıyla ortaya konulduktan sonra bu büyüklükler içinden yine yıllar itibarıyla fiili yenileme oranları hesaplanmaktadır. Yıllar itibarıyla yenileme oranları sektör temsilcilerinin ilgili yıldaki yenileme satışlarının payları bilgileri ile elde edilmektedir. Her yılın kendine özgü koşulları nedeniyle fiili yenileme oranları yıllar itibarıyla farklılıklar göstermektedir.

Türkiye'de yenilemeye konu olan inşaat malzemeleri pazarında fiili yenilemenin payı yüzde 38 olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında yaşanan küresel kriz sonrası iç pazarda yenileme işlerini desteklemek için uygun koşullar ile kredi paketleri kullandırılmıştır. Buna bağlı olarak fiili yenileme payı 2010 yılında yüzde 38 olmuştur.

2010 yılından sonra ise yenileme pazarının payı gerilemeye başlamıştır. Bu gerilemenin üç önemli nedeni bulunmaktadır. İlki konut kredi sisteminin çalışması ile hane halkının konut satın alımı kolaylaşmış ve hane halkı oturdukları yapılarda yenileme yerine yeni konut almaya başlamıştır. İkinci olarak çok önemli bir konut üretimi gerçekleşmiştir. Ayrıca, konut dışı binalarda da önemli bir yeni stok yaratılmıştır. Bu dönemde yenileme yerine yeni yapılar tercih edilmiştir. Üçüncü olarak ise kentsel dönüşüm süreci başlamış ve mevcut yapılar için dönüşüm öncelikli hale gelmiştir. Hane halkı ve tüzel kişiler yenilemeleri ötelemişler ve kentsel dönüşüm kapsamında yeni yapılara sahip olmayı amaç edinmişlerdir. Kentsel dönüşüm halen yeterli bir iyileşme sağlayamamış olmakla birlikte yenileme pazarını olumsuz etkilemeye devam etmektedir.

İnşaat malzemeleri pazarında fiili yenileme payı bu gelişmeler çerçevesinde 2010 yılında yüzde 38 iken 2014 yılında yüzde 30'a inmiş, 2015 yılında yüzde 32'ye yükselmiş ve bu oran 2018 yılına kadar korunmuştur. Fiili yenileme payı bu dönemde oldukça düşük kalmıştır. Fiili yenileme payı 2019 yılında ise sınırlı ölçüde artarak yüzde 34 olmuştur.

Yenileme pazarı 2020 yılında ise önemli bir gelişme göstermiştir. 2020 yılında yaşanan salgın nedeniyle ortaya çıkan koşullar ile hane halkı zamanının önemli bir bölümünü evlerinde geçirmeye başlamıştır. Belirli yaş gruplarına uzun süreli sokağa çıkma kısıtlamaları uygulanmıştır. Çalışanların yine önemli bir bölümü uzaktan/evden çalışmaya başlamıştır. Yaklaşık 22 milyon öğrenci evden eğitim almıştır. Bu gelişmelere paralel olarak evlerde önemli yenileme ve iyileştirme ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Bunlar dört ana grupta karşılanmıştır.

İlk olarak yapılarda ortak kullanılan ısıtma, elektrik, güvenlik ve su tesisatları yenilenmiş ve güçlendirilmiştir. Ayrıca, evde geçirilen zaman enerji maliyetleri konusunda da hassasiyet yaratmış ve mantolama, yalıtım gibi enerji verimliliği yenilemesi çalışmaları önceki yıllara göre artmıştır. Yine bu kapsamda yalıtım ile çatı kaplama ve izolasyon alanlarında yoğun yenilemeler yapılmıştır.

İkinci olarak hane halkı evde geçirilen zamanın artması nedeniyle konut iç mekanlarında yenileştirme ve iyileştirmeler yapmışlardır. Boya, kapı ve pencereler, banyo ve mutfak donanımları vb. gibi alanlarda önemli bir yenileme faaliyeti gerçekleşmiştir.

Üçüncü olarak ise hane halkının yine evde geçirdikleri zamanın artması sonucu hem hijyen ihtiyaçları artmış hem de ev içinde yeni yerleşim şekillerine geçilmiştir. Bunlar da seramik kaplama, seramik sağlık gereçleri, parkeler ile ahşap bölmeler ve benzeri gibi yenilemeler getirmiştir.

Dördüncü olarak ise kapalı mekanlarda hastane, eğitim kurumları, kamu kurumları, alışveriş merkezleri, ofisler ve turizm tesislerinde başta havalandırma tesisatları olmak üzere insan sağlığını ilgilendiren birçok alanda yenilemeler yapılmıştır.

Bunlara ilave olarak bina güçlendirme faaliyetlerinin de 2020 yılında daha çok tercih edilmeye başlandığı gözlemlenmiştir. Tüm bu gelişmelere bağlı olarak 2020 yılında fiili yenileme payı yüzde 50'ye yükselmiştir. Fiili yenileme harcamaları da 112,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılında ise yenileme pazarı yine pandemi sonrası koşulların etkisi altında kalmıştır. Salgın nedeniyle uygulanan kısıtlamalar 2021 yılının ikinci yarısında kademeli olarak kaldırılmaya başlanmıştır. İktisadi ve sosyal faaliyetlerde geri dönüşler yaşanmıştır. Buna bağlı olarak oteller, ofisler, eğitim ve kültür kurumları, spor ve etkinlik salonları ile alışveriş merkezleri gibi yapılarda önemli yenileme faaliyetleri gerçekleşmiştir. Evden çalışma kalıcı hale gelmiştir ve evlerde buna bağlı yenileme işleri 2021 yılında da sürmüştür. Hizmet sektöründe özellikle yeme-içme ve diğer alanlarda işe geri dönüşler sonucu yenileme işleri olmuştur.

Tüm bu gelişmelere bağlı olarak 2021 yılında fiili yenileme payı yüzde 55'e yükselmiştir. Fiili yenileme harcamaları da 172,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Bu pay hesaplanırken toplam inşaat harcamaları verisi kullanılmaktadır ancak bazı alt sektörlerde yenileme pazarının payı o sektör içinde çok daha yüksek olabilmektedir. Örneğin; boya sektöründe bu oran yüzde 50'nin üzerinde gerçekleşmektedir. Yine yalıtım ve çatı kaplamalarında, kapı ve pencerelerde, seramik kaplama ve sağlık gereçlerinde yenileme pazarı yüksek paylar almaktadır. Bu ve benzeri sektörler yenileme pazarına daha bağımlıdır ve 2020 yılında bu alt sektörlerin yenileme pazarlarında daha yüksek büyümeler gerçekleştiği görülmektedir.

II.9.7 AVRUPA BİRLİĞİ İKLİM YASASI, YEŞİL MUTABAKAT, SINIRDA KARBON DÜZENLEMESİ VE TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİNE ETKİLERİ

Avrupa Birliği (AB), 2030 ve 2050 iklim hedeflerinin yasal çerçevesini oluşturan ilk İklim Yasasını 9 Temmuz 2021 tarihinde AB Resmî Gazetesi'nde yayımlamıştır. Böylece Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın 2050 yılına kadar AB iklim nötr olma taahhüdü bağlayıcı bir yükümlülüğe dönüşmüştür. AB İklim Yasası'nın 2 (3). Maddesi 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını 1990 seviyelerine kıyasla yüzde 40 azaltma hedefini en az yüzde 55 azaltma şeklinde revize etmiştir.

AB İklim Yasası'nın 5 (2). Maddesi ile AB Komisyonu 30 Eylül 2023'e kadar ve daha sonra her beş yılda bir, AB'nin 2050 yılına kadar iklim nötr olma hedefine yönelik ulusal önlemlerin tutarlılığının yanı sıra tüm AB ülkeleri tarafından kaydedilen toplu ilerlemeyi değerlendirecektir. Yasa ile ilerlemeyi izlemek ve Avrupa politikasının tutarlı olup olmadığını değerlendirmek için bir İklim Değişikliği Avrupa Bilimsel Danışma Kurulu kurulacaktır. AB İklim Yasası ayrıca adil ve kimseyi arkada bırakmadan geçiş sürecini tamamlamayı da taahhüt etmektedir.

AB Komisyonu, AB İklim Yasası'nın 2030 yılında yüzde 55 karbon emisyonlarını azaltma hedeflerine ulaşmak amacıyla 14 Temmuz 2021 tarihinde "Fit for 55" (yüzde 55 hedefine uygunluk) isimli teklifi kabul ederek AB Parlamentosu'na onaya sunmuştur.

Avrupa İklim Kanunu ile yasalaşan hedeflere ulaşmak amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından 14 Temmuz 2021 tarihinde bir dizi yasal düzenleme içeren "Fit for 55" yeşil paket taslağı sunulmuştur. Paket taslağı birbiri ile bağlantılı ve birbirlerini tamamlayan politika tedbirleri içermektedir.

"Fit for 55" düzenlemeleri ile Avrupa Yeşil Anlaşması'nın iddialı hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve AB'nin 2050'ye kadar ilk karbon nötr bir kıta yapılması amaçlanmaktadır. Temel sayısal hedef, emisyonların 2030 yılına kadar 1990 seviyelerine kıyasla en az yüzde 55 oranında azaltmaktır.

Bu düzenlemeler ile yasal olarak bağlayıcı olan Avrupa Yeşil Mutabakatı'na kapsamlı bir uygulama stratejisi getirilmiş olunmaktadır. Sektörler arasında tutarlı bir politika çerçevesi oluşturulması hedeflenmiştir.

"Fit for 55" düzenlemeleri Avrupa Komisyonu tarafından teklif edilmiş durumdadır. Teklifin yasalaşması için Birliğin iki eş yasama organı olan Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi'nde müzakere edilmesi ve onaylanması gerekmektedir. Her iki yasa koyucu organ da nihai bir versiyona ulaşana kadar taslak yasa paketinin her maddesi ayrı ayrı müzakere edilecektir. Müzakere ve onay sürecinin 2022 yılı sonuna kadar sürebileceği öngörülmektedir.

Düzenlemeler, AB'nin ticaret ortakları tarafından da uygulamaya alınabilecektir. Başta Türkiye olmak üzere birçok ülke için "Fit for 55" düzenlemelerine uyum sağlanması önem taşımaktadır.

Sınırda Karbon Düzenlemesi Mekanizmasına (SKDM) ilişkin teklif Avrupa Komisyonu tarafından 14 Temmuz 2021 tarihinde açıklanmıştır.

Düzenlemenin 1 Ocak 2023 tarihi itibarıyla 3 yıllık mali yükümlülük getirmeyen bir geçiş dönemi ile başlatılması hedeflenmektedir (ithalatta karbon vergisi ödenmeyecek). 2023-2025 yılları arasında öngörülen geçiş dönemi boyunca, SKDM mekanizmasına ilişkin sadece raporlama yükümlülüğünün yerine getirilmesi beklenmektedir. Bu kapsamda ithalatçının toplam ithalat miktarı, Kapsam 1 ve Kapsam 2 emisyonlarına ilişkin fiili/gerçek toplam emisyon değeri, menşe ülkesinde ödenen ve ihracatta vergi iadesine tabi olmayan karbon fiyatına ilişkin bilgileri içeren bir raporu her çeyrek dönem için yetkili otoriteye sunması beklenmektedir.

Yayımlanan taslak ile SKDM'nin ne şekilde tasarlanacağı, sektörel kapsamı, uygulama usul ve esasları ile seçili sektörler de açıklanmıştır. Düzenlemeye tabi olan seçili sektörler ilk aşamada demir-çelik, çimento, alüminyum, elektrik ve gübre olarak belirlenmiştir. Sektörler daha sonra genişleyecektir. Mali yükümlülük getiren uygulamaya 1 Ocak 2026 tarihinde geçilmesi hedeflenmektedir.

SKDM, seçilen ürünler için kademeli olarak uygulamaya konacaktır. İlk yıllarda mekanizmanın sorunsuz olarak uygulamaya konmasını sağlamak için basitleştirilmiş bir sistem uygulanacaktır. SKDM teklifi, yerel ve ithal ürünler için aynı karbon fiyatının ödenmesini sağlayarak hem ayrımcılık içermeyecek hem de WTO kuralları ve diğer uluslararası AB zorunluluklarıyla uyumlu nitelikte olacaktır.

AB dışında bulunan ve üretim döngülerinde hâlihazırda daha düşük karbon içerik bulunan ya da içerisinde benzer bir karbon fiyatlandırma sistemi uygulanan sektörler ve şirketler SKDM kapsamında bundan faydalanacaktır. Üye ülkeler SKDM uygulaması için ulusal bir SKDM otoritesi belirleyecektir. SKDM otoritesi ithalatçılarını yetkilendirecektir. Düzenlemeye tabi mallar sadece yetkili SKDM otoritesi tarafından yetkilendirilen ithalatçılar (beyan sahipleri) tarafından ithal edilebilecektir.

Yetkilendirilmiş ithalatçılar (beyan sahipleri) her yılın 31 Mayıs'ında, "SKDM Otoritesine" bir önceki takvim yılında yaptıkları ithalata ilişkin toplam ithal mal miktarını (elektrik için megawatt saat, diğer sektörler için ton olarak), doğrulanmış toplam emisyon miktarını ve buna eşdeğer miktarda SKDM Sertifikasını içerir yıllık beyanname (SKDM Beyannamesi) ibraz etmekle yükümlü olacaklardır.

İbraz edilecek SKDM Sertifikası miktarında, menşe ülkesinde ödenen karbon fiyatı ve ETS kapsamında verilmeye devam edilen serbest tahsisatlar dikkate alınarak indirim yapılabilecektir.

Tüm üye ülkeler bir yetkili otorite tesis edecektir. Yetkili otoritelerin listesi, AB Komisyonu tarafından tüm üye ülkeler ile paylaşılacaktır. Üye ülkeler, yetkilendirilmiş beyan sahiplerinin (ithalatçılar) bilgileri ve SKDM sertifikalarına ilişkin verilerin yer aldığı veri tabanları kurarak yetkililerden söz konusu veri tabanına kaydolmalarını talep edecektir.

Komisyon tarafından kamunun erişimine açık bir merkezi veri tabanı kurularak üçüncü ülkelerde yerleşik ekonomik operatörlere ve tesislere ilişkin birtakım bilgilere yer verilecektir.

Yetkilendirilen beyan sahiplerinin (ithalatçılar), toplam emisyon miktarını akredite bir otoriteye doğrulatmaları gerekmektedir. Beyan edilen emisyonlar akredite yetkililer tarafından doğrulanacaktır. Doğrulama Emisyon Ticaret Sistemine göre akredite edilmiş doğrulayıcılar tarafından yapılacaktır.

Üçüncü ülkelerde yerleşik ekonomik operatörlerine ise, merkezi veri tabanına kaydolma ve SKDM otoritesi tarafından akredite edilen üçüncü ülkelerdeki doğrulayıcılar tarafından emisyon oranlarını doğrulatabilme hakkı verilecektir.

SKDM sertifikaları her bir üye ülkenin SKDM otoritesi tarafından satılacak olup, SKDM sertifikaları, yetkilendirilmiş beyan sahipleri tarafından Komisyonca belirlenen fiyat üzerinden satın alınacaktır.

SKDM otoritesi tarafından yetkilendirilen ithalatçının, her yılın 31 Mayıs tarihi itibarıyla önceki takvim yılında yaptığı ithalatın emisyon içeriğine eşdeğer SKDM Sertifikası ibraz etmesi gerekmektedir. Yetkilendirilen beyan sahipleri her çeyreklik dönem sonunda, yaptıkları ithalatın varsayılan emisyon içeriğinin yüzde 80'ine karşılık gelecek SKDM Sertifikasını veri tabanındaki hesaplarında tutacaktır.

Sınırda karbon düzenlemesi mekanizması kapsamında belirlenen sektörlerde AB'ye ihracat yapan ülkeler ve firmalar düzenlemelerden doğrudan etkilenecektir. Rusya, Çin, Türkiye, Ukrayna, İngiltere, Güney Kore, Hindistan, Brezilya, ABD ve Mısır gibi ülkeler, seçilen ürünlerin en büyük ihracatçılarını temsil ettikleri için tedbirden hemen etkileneceklerdir.

Bu ülkeler ve ihracatçıları, ihraç ettikleri bu ürünlerin üretiminde yarattıkları karbon emisyonlarını AB'nin asgari sınırları içinde tutmaya çalışarak karbon sınır vergisi ödemekten kaçınacaklardır. AB'nin sınırlarının aşılması halinde ise aşılan her bir ton emisyon için yeni teklif ile 50 Euro karbon sınır vergisi ödenecektir.

Düzenleme bir yandan AB'ye ihracat yapan firmaların karbon emisyonlarını azaltmaya iterken diğer yandan ülkeler ve firmalar arasında karbon azaltılmasına yönelik bir rekabet ortamı da yaratacaktır.

Türkiye ilk aşamada sınırda karbon vergisi uygulanacak 5 sektörden; özellikle demir-çelik, alüminyum ve çimento ile gübrede AB'ye önemli büyüklükte ihracat yapmaktadır. Bu sektörler ilk aşamada düzenlemeden hemen etkilenecektir.

Sınırda karbon vergisinde ihracatçı firmaların karbon emisyonunun hesaplanmasında Kapsam 3 kullanılacaktır. Yani hem üretim aşamasında hem kullanılan elektriğin üretilmesinde hem de kullanılan girdilerin üretim ve tedariki aşamasında ortaya çıkan karbon emisyonları dikkate alınacaktır.

Avrupa Birliği ihracatçılarından uymalarını isteyecekleri karbon emisyonu için eşikleri nihai olarak belirleyecektir. Eşikler muhtemelen AB içinde sektörlere uygulanan eşikler olacaktır.

Ülkelerin sınırda karbon düzenlemesi ile ihracatta ödeyecekleri karbon vergileri çeşitli varsayımlar ile hesaplanmaktadır. UNCTAD gelişen ve gelişmiş ülkeler için 2021 yılında bir çalışma yapmıştır. Buna göre ülkelerin 2020 yılı itibariyle ihracatçı 6 sektöründe mevcut karbon salınımları ölçülmüştür. Ardından salınımların AB referans değerlerine göre farkları dikkate alınarak ihracatları üzerinden alınacak karbon vergileri hesaplanmıştır. Hesaplama yapılırken 1 ton fazla karbon emisyonu için 44 dolar ödeneceği varsayılmıştır.

Buna göre Türkiye için yapılan hesaplamada çimento ve cam sektörü 2020 yılı karbon emisyonu değerleri ile AB'ye ihracatta yüzde 12,3 oranında karbon vergisi ile karşılaşabilecektir. Diğer sektörler için de hesaplamalar yapılmıştır. Kâğıt ürünleri için yüzde 1,1, alüminyum için yüzde 1,2, demir çelik için yüzde 2,9, rafineri petrol ürünleri yüzde 1,2 ve kimyasal ürünler ile gübre için yüzde 2,0 karbon vergisi hesaplanmıştır. Sektörler karbon salınımlarını azalttıkça karşılaşacakları karbon vergisi oranı ve yükü de azalacaktır. Bu nedenle tablodaki ilgili oranlar mevcut karbon emisyonuna göre hesaplamaları yansıtmakta olup, bu oranlar değişkenlikler gösterebilecektir. AB pazarında rekabet gücünü arttırmak için ülkeler, sektörlerinde karbon salınımlarını azaltacaklardır.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

III. Bölüm
İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ GENEL DEĞERLENDİRME

İnşaat malzemeleri sanayisinde genel değerlendirme "Dünya İnşaat Malzemeleri Sanayisi" ve "Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayisi" olarak iki ayrı başlık altında yapılmaktadır. Değerlendirmelerde pazar büyüklükleri, ihracat, ihracat pazarları, üretim gibi bilgilere yer verilmektedir. Sayısal veriler ile genel eğilimler ortaya konulmaktadır.

III.1 DÜNYA İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

Dünya İnşaat Malzemeleri Pazarı 2021 Yılında Yüzde 6,0 Genişledi ve 6,21 Trilyon Dolar Oldu

Dünya inşaat malzemeleri pazarı, dünya inşaat harcamalarındaki gelişmelere paralel olarak hareket etmektedir. İnşaat harcamaları kamu-özel, altyapı, konut ve konut dışı bina yatırımlarına yapılan inşaat harcamalarını kapsamaktadır. Dünya inşaat malzemeleri pazarında büyüme inşaat harcamaları ile ortaya çıkan talebe göre şekillenmektedir.

İnşaat malzemeleri pazarı 2018 yılında özellikle gelişmiş ülkelerdeki toparlanma ile yüzde 3,2 büyümüş, 2019 yılında ise bu kez küresel inşaat sektöründe yaşanan yavaşlama ile büyüme yüzde 2,6 olmuştu. 2020 yılında ise Covid-19 salgını ile küresel inşaat sektöründe yaşanan daralma inşaat malzemeleri pazarını da olumsuz etkilemiştir. 2020 yılında inşaat malzemeleri pazarı yüzde 5,8 daralmış ve 5,86 trilyon dolara gerilemişti. İnşaat malzemeleri pazarında hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişen ülkelerde küçülmeler yaşanmıştı.

2021 yılında dünya inşaat sektöründe hızlı bir toparlanma olmuştur. Hükümetlerin salgın sonrası 2021 yılında alt yapı yatırımlarına ağırlık vermeye başlamaları, konut tarafında ise yine salgın nedeniyle müstakil evlere artan talebin devam etmesi küresel inşaat sektörünü desteklemiştir. Konut dışı yapılarda ise yine salgın sonrası ortaya çıkan koşullar içinde sanayi ve lojistik yapılara talep yükselmiştir.

Bunlara bağlı olarak, dünya inşaat malzemeleri pazarı da 2021 yılında dolar cinsinden ve cari fiyatlarla yüzde 6,0 büyüme göstermiş ve 6,21 trilyon dolara ulaşmıştır. Cari fiyatlarla büyümede malzeme fiyatlarında yaşanan artışların da katkısı olmuştur.

İnşaat Malzemeleri Dünya İhracatı 2021 Yılında 1 Trilyon Doları Aştı

Dünya inşaat malzemeleri pazarında talebin yaklaşık yüzde 20'sine yakını ithalat yoluyla karşılanmaya devam etmektedir. Bu çerçevede dünya inşaat malzemeleri ihracatını iki ana unsur belirlemektedir. Birincisi, inşaat harcamalarında büyüme ile oluşan malzeme talebidir. İkincisi ise ihracata konu olan malzeme fiyatlarıdır.

2020 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatı yaşanan salgının etkileri ile yüzde 2,8 daralmış ve 887,9 milyar dolara inmişti. İhracattaki daralmanın en önemli nedeni salgın ile ortaya çıkan küresel inşaat sektöründeki küçülme ve inşaat malzemelerine yönelik talebin daralması olmuştu. 2020 yılında emtia fiyatları ve buna bağlı olarak birçok inşaat malzemesi fiyatı da gerilemişti.

2021 yılında dünya inşaat malzemeleri ihracatı yüzde 21,7 artarak tarihinde ilk kez 1 trilyon doları aşmıştır. 2021 yılında salgının yarattığı yeni koşullar içinde ekonomilerde ve inşaat sektörlerinde hızlı bir toparlanma ve büyüme yaşanmıştır. Aşılamanın yarattığı iyileşme ile büyük açılış ve geri dönüş dünyadaki inşaat sektörlerinde de etkisini göstermiştir. 2021 yılında inşaat sektörlerinde mevcut projelere büyük ölçüde geri dönüşler yaşanmış, şantiyelerdeki çalışma koşulları da iyileşmiş ve görece serbestlemiştir.

Bu gelişmeler çerçevesinde inşaat malzemelerine yönelik talep artışı yaşanmış ve inşaat malzemeleri ihracatı da önemli bir büyüme göstermiştir. İhracat ilk kez 1 trilyon doları aşmıştır. İnşaat malzemeleri ihracat birim fiyatlarında da önemli artışlar gerçekleşmiştir. Metal, kimyasal, ağaç bazlı ürünlerin fiyatları hammadde ve girdi fiyatlarındaki artışlar ile yükselmiştir.

Grafik.54 Dünya İnşaat Malzemeleri Pazar Büyüklüğü; Trilyon Dolar

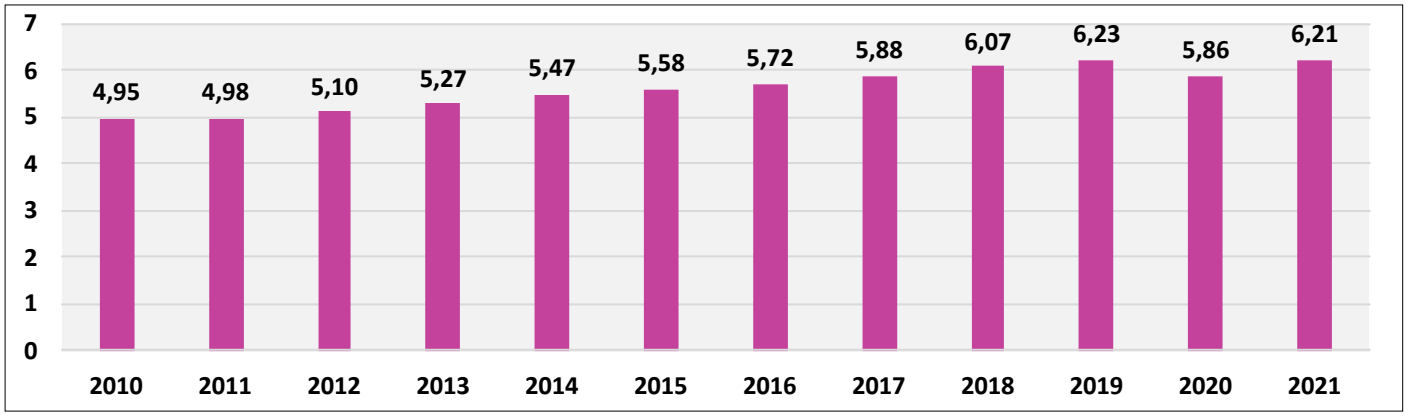

Kaynak: Çalışma Ekibi

Grafik.55 Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar

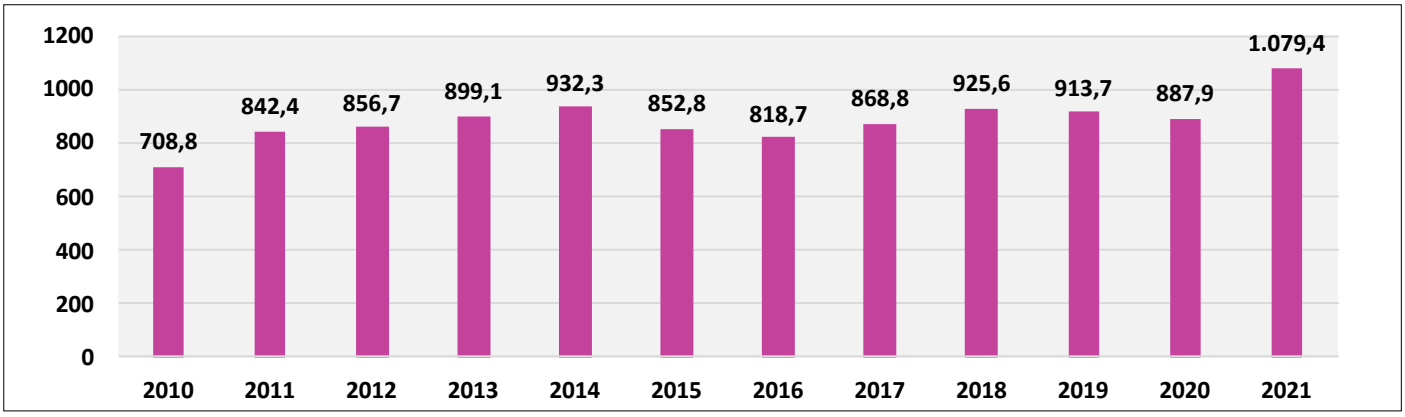

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.61 Dünya İnşaat Malzemesi İhracatçısı Ülkeleri, 2020-2021

Sıra 2020	Sıra 2021	Ülkeler	2020, Milyon Dolar	2021, Milyon Dolar	Değişim %
1	1	Çin	219.830	253.556	15,34
2	2	Almanya	92.228	111.963	21,40
3	3	ABD	50.801	58.910	15,96
4	4	İtalya	45.452	58.674	29,09
9	5	Türkiye	21.153	30.825	45,72
7	6	İspanya	23.044	30.199	31,05
6	7	Polonya	24.188	29.353	21,35
5	8	Japonya	25.433	29.294	15,18
8	9	Fransa	21.413	26.212	22,41
11	10	Güney Kore	20.471	24.724	20,77
12	11	Meksika	19.179	24.660	28,58
10	12	Hollanda	21.130	23.354	10,52
13	13	Belçika	16.534	20.817	25,91
15	14	Avusturya	15.074	19.534	29,59
14	15	Hong Kong	16.038	19.242	19,98
16	16	Çekya	14.665	18.785	28,09
21	17	Vietnam	12.678	18.472	45,70
19	18	Tayvan	13.856	18.233	31,59
18	19	Kanada	14.011	17.480	24,76
20	20	Tayland	12.796	16.036	25,33
17	21	İngiltere	14.644	15.669	7,00
22	22	Hindistan	10.792	14.608	35,36
24	23	Rusya	9.751	14.170	45,32
23	24	Malezya	10.405	12.946	24,43
25	25	İsviçre	8.134	9.913	21,88
27	26	Singapur	7.783	9.465	21,61
28	27	İsveç	7.513	9.003	19,83
30	28	Romanya	6.122	8.356	36,49
29	29	Macaristan	6.325	7.921	25,24
33	30	Endonezya	5.413	7.157	32,23

Kaynak: International Trade Center verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Tablo.62 Dünya İnşaat Malzemesi İthalatçısı Ülkeleri, 2020-2021

Sıra 2020	Sıra 2021	Ülkeler	2020, Milyon Dolar	2021, Milyon Dolar	Değişim %
1	1	ABD	106.416	136.797	28,55
2	2	Almanya	57.473	75.040	30,57
3	3	Çin	53.723	59.966	11,62
4	4	Fransa	33.028	43.970	33,13
5	5	İngiltere	27.078	35.363	30,60
6	6	Kanada	25.254	32.340	28,06
8	7	Meksika	23.486	30.877	31,47
7	8	Hollanda	24.682	29.555	19,74
10	9	Japonya	21.524	24.512	13,88
11	10	Polonya	17.591	23.819	35,40
13	11	İtalya	16.168	22.623	39,92
12	12	Hong Kong	17.242	20.934	21,41
9	13	Güney Kore	21.687	19.939	-8,06
17	14	Avusturya	14.126	19.053	34,87
14	15	Belçika	14.745	18.909	28,24
16	16	Vietnam	14.273	18.237	27,77
15	17	Rusya	14.581	17.717	21,51
20	18	İspanya	12.867	17.012	32,21
22	19	Çekya	11.958	15.666	31,01
19	20	İsviçre	12.985	15.507	19,42
21	21	Avustralya	12.193	15.199	24,65
25	22	Tayland	10.405	13.569	30,41
27	23	Hindistan	9.200	13.086	42,24
18	24	Singapur	13.155	13.070	-0,65
26	25	İsveç	9.865	12.793	29,68
23	26	Bae	11.237	10.826	-3,66
30	27	Romanya	8.411	10.766	27,99
34	28	Macaristan	7.786	10.688	37,27
28	29	Tayvan	8.633	10.649	23,35
24	30	Suudi Arabistan	10.595	10.003	-5,59
33	31	Malezya	7.933	9.916	24,99
35	32	Danimarka	7.569	9.709	28,27
29	33	Norveç	8.475	9.675	14,15
32	34	Endonezya	8.075	9.643	19,41
36	35	Türkiye	7.036	8.601	22,24

Kaynak: International Trade Center verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Dünya İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Çin Yine En Büyük İhracatçı Oldu, Türkiye 5. Sıraya Yükseldi

Dünya inşaat malzemeleri ihracatında Çin en büyük ihracatçı ülke konumunda olmayı 2021 yılında da sürdürmüştür. Dünya inşaat malzemeleri ihracatında 2021 yılı itibarıyla en büyük ihracatçılar Tablo.61'de değerlendirilmektedir.

2021 yılı ihracat verilerine göre Çin 253,6 milyar dolar ile en büyük ihracatçıdır. 2021 yılında Çin ihracatını yüzde 15,34 artırmıştır. Çin'i sırası ile Almanya 111,96 milyar dolar, ABD 58,91 milyar dolar ve İtalya 58,67 milyar dolar ile izlemektedir. İlk dört sıradaki ülkeler değişmemiştir. Türkiye 30,83 milyar dolar ihracatı ile dört sıra daha yükselerek 2021 yılında dünyanın 5. ihracatçı ülkesi olmuştur. İspanya, Japonya ve Fransa'yı geride bırakmıştır.

En Büyük İnşaat Malzemesi İthalatçısı ABD Oldu

Dünya inşaat malzemeleri ithalatçıları ihracat pazarlarını oluşturmaktadır. 2021 hızlı toparlanma ve büyüme yılında en büyük ithalatçı veya ihracat pazarı, 136,8 milyar dolar ile yine ABD'dir. ABD'nin 2021 yılında ithalatı yüzde 28,55 artmıştır. 2. büyük pazar 75,0 milyar dolar ile Almanya'dır. Almanya'nın 2021 yılında inşaat malzemesi ithalatı yüzde 30,57 yükselmiştir. 3. büyük pazar ise 59,97 milyar dolar ile Çin'dir. Çin'in ithalatı ise 2021 yılında yüzde 11,62 artmıştır. Türkiye 2020 yılında 7,03 milyar dolar ithalatı ile 36. büyük ithalatçı konumunda iken 2021 yılında 8,6 milyar dolar ithalatı ile 35. büyük ithalatçıdır.

III.2 TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

İnşaat Malzemesi Sanayi Üretimi 2021 Yılında Yüzde 19,6 Arttı

İnşaat malzemeleri sanayi üretimi 2021 yılında yüzde 19,6 artmıştır. 2021 yılında salgın sonrası dönemde iç ve dış talepte yaşanan canlanmanın oluşturduğu koşullara bağlı olarak inşaat malzemeleri sanayi üretimi son yılların en yüksek büyümesini gerçekleştirmiştir.

2021 yılında sanayi üretimi artışında özellikle dış talep önemli rol oynamıştır. Türkiye'ye yönelik ilave tedarik talebi 2021 yılının genelinde devam etmiştir. İç talepte ise yenileme harcamalarının yüksek katkısı yaşanmıştır.

İnşaat malzemeleri sanayi üretimi 2015 yılından itibaren dalgalanma göstermektedir. Ekonomide ve inşaat sektöründe yaşanan sıkıntılar ile küresel ticarette ve ihracat pazarlarımızda yaşanan dalgalanmalar inşaat malzemeleri sanayi üretimini de etkilemektedir. Nitekim 2015 ve 2016 yıllarında sanayi üretiminde sınırlı artışlar yaşanmış, 2017 yılında hızlanan üretim artışı ardından 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 2,0 daralma yaşanmıştı. 2019 yılında ise ekonomide uygulanan dengeleme politikaları ile daralan inşaat sektörü, inşaat malzemeleri sanayi üretimini de olumsuz etkilemişti. İnşaat malzemeleri sanayi üretimi 2019 yılında yüzde 13,0 daralmıştı. 2020 yılında ise yaşanan Covid-19 salgınına rağmen inşaat malzemeleri sanayi üretimi yüzde 9,1 ile son yılların en kuvvetli artışını göstermişti.

2021 yılının tamamında ise 2020 yılına göre üretim artışı bir önceki yıla göre yüzde 19,6 olarak gerçekleşmiştir. Yıl genelinde iç talebin canlı kalması ve dış pazarlardaki önemli talep artışı etkili olmuştur.

Grafik.56 İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretimi Büyüme; Yüzde

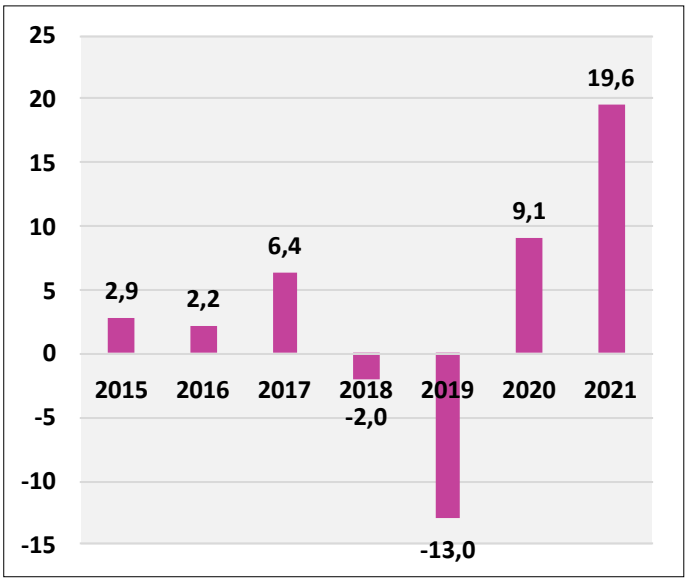

Kaynak: TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

İnşaat malzemeleri sanayisinde 2021 yılında 22 alt sektörün tamamında üretim 2020 yılına göre yükselmiştir. 2021 yılında çimento sektörü hariç tüm alt sektörlerin üretimi aynı zamanda çift haneli ve yüksek oranlar ile artmıştır.

En yüksek üretim artışı yüzde 49,1 ile seramik sağlık gereçlerinde gerçekleşmiştir. Seramik kaplama malzemeleri üretimi yüzde 32,3, tuğla ve kiremit üretimi yüzde 30,6, plastik inşaat malzemeleri üretimi 29,1, kilit ve donamım eşyası üretimi yüzde 28,6 ve ısıtma ve soğutma donanımları üretimi yüzde 28,7 büyümüştür.

2021 yılında yalıtımlı kablolar ile düz cam ve yalıtım camlarında (inşaat camları) sanayi üretimi yüzde 28,2 artış göstermiştir. İşlenmiş taşlar üretimi yüzde 27,2, çimento ve betondan eşya üretimi ise yüzde 26 artış göstermiştir.

Yüksek büyümeler arasında çimento üretimi yüzde 7,6 ve hazır beton üretimi ise yüzde 11,6 ile 2021 yılında en yavaş üretim artışı gerçekleşen alt sektörler olmuştur.

2021 yılında inşaat sektöründe yaşanan daralmaya rağmen inşaat malzemeleri sanayi üretimi son yılların en yüksek üretim artışını gerçekleştirmiş ve üretimdeki bu yüksek performans hemen hemen tüm alt sektörlere de yayılmıştır.

Tablo.63 Türkiye İnşaat Malzemeleri Sanayi Üretiminde Büyüme; Yüzde

İnşaat Malzemesi Sanayileri	2019	2020	2021
Seramik Sağlık Gereçleri	-7,8	2,2	49,1
Seramik Kaplama Malzemeleri	-11,2	25,4	32,3
Tuğla ve Kiremit	-38,8	0,6	30,6
Plastik İnşaat Malzemeleri	-13,2	0,6	29,1
Isıtma ve Soğutma Donanımları	-0,4	8,2	28,7
Kilit ve Donanım Eşyaları	-7,2	18,4	28,6
Yalıtımlı Kablolar	-15,5	7,5	28,2
Düz Cam ve Yalıtım Camı (İnşaat Camı)	2,8	1,8	28,2
İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)	-10,3	3,0	27,2
Çimento ve Betondan Eşya	-23,4	2,6	26,0
Birleştirilmiş Parke Yer Döşemeleri	-16,5	35,5	23,1
İnşaat Boya ve Vernikleri	-4,6	19,5	20,0
Demir Çelik Radyatör	-5,9	14,7	19,4
Ahşap İnşaat Malzemeleri	-18,7	2,3	18,6
Demir Çelik İnşaat Ürünleri	-12,6	2,3	17,8
Armatür Musluk Vana ve Valfler	-2,8	24,8	16,9
Demir Çelikten Çubuk ve Profiller	-12,4	6,0	16,8
Metal Yapı ve Yapı Parçaları	-7,6	1,7	16,8
Metalden Kapı ve Pencereler	-18,9	4,4	15,3
Elektrikli Aydınlatma Ekipmanları	-8,6	-0,1	15,2
Hazır Beton	-37,6	25,9	11,6
Çimento	-10,7	28,4	7,6
İnşaat Malzemeleri Sanayi Ağırlıklı Ortalama Büyüme*	-13,0	9,1	19,6

*Kaynak: *TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır*

İnşaat Malzemeleri İç Pazarı 2021 Yılında Cari Fiyatlarla Yüzde 39,5 Büyüdü

2021 yılında inşaat malzemeleri iç pazarı cari fiyatlarla yüzde 39,5 büyümüş ve 569 milyar TL büyüklüğüne ulaşmıştır. İnşaat sektöründeki daralmaya karşın inşaat harcamaları cari fiyatlarla yüzde 39,5 büyüme göstermiştir. Buna bağlı olarak cari fiyatlarla hesaplandığında inşaat malzemeleri iç pazarı da 2020 yılına göre büyüme göstermiştir.

Bununla birlikte 2021 yılında inşaat malzemeleri fiyatları yıllık ortalama yüzde 85 artış göstermiştir. Fiyat artışlarının yarattığı etki dışarıda bırakıldığında cari fiyatlarla yüzde 39,5 büyüyen inşaat malzemeleri iç pazarı 2021 yılında reel olarak daralmıştır. İnşaat malzemeleri iç pazarında enflasyonist etkiler 2021 yılında önemli ölçüde yükselmiştir.

İnşaat malzemeleri iç pazarında yeni inşaat işlerindeki durgunluk etkili olmuştur. 2021 yılının ilk yarısında inşaat işlerinde ve iç pazarda durgunluk yaşanmıştır. Yılın ikinci yarısında ise canlanma gerçekleşmiştir. Aşılama ile kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılması sonucu inşaat sektöründe de işlere geri dönüş hareketlenmiştir. İnşaat sektöründe yarım kalan işlerin tamamlanması öncelikli bir eğilim gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak yılın ikinci yarısında inşaat malzemeleri iç pazarı da canlanmıştır. Özellikle tamamlama aşamasında kullanılan ürünlere yönelik talep artmıştır.

İnşaat malzemeleri iç pazarında 2021 yılında esas katkıyı ise yenileme pazarı sağlamıştır. 2021 yılında iktisadi ve sosyal hayata ve faaliyetlere geri dönüşler ile yenileme harcamalarında önemli artışlar gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak, inşaat malzemeleri iç pazarında da hareketlenme yaşanmıştır.

Grafik.57 İnşaat Malzemeleri İç Pazar Büyüklüğü; Milyar TL

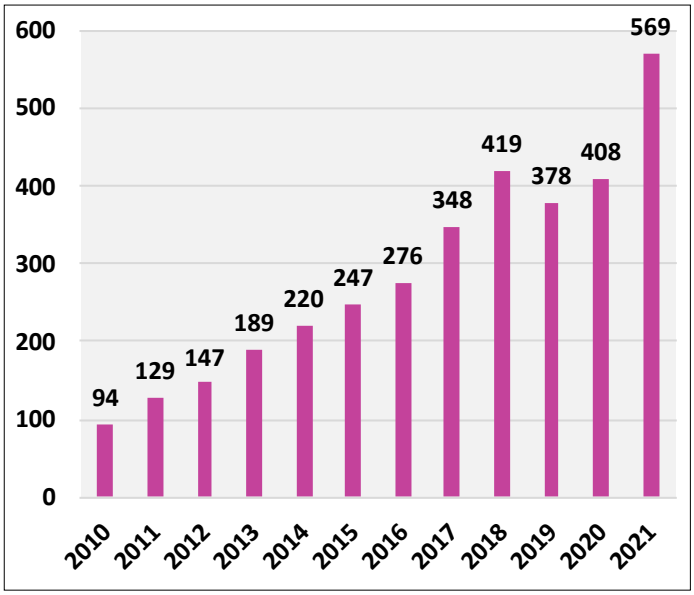

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Grafik.58 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyar Dolar

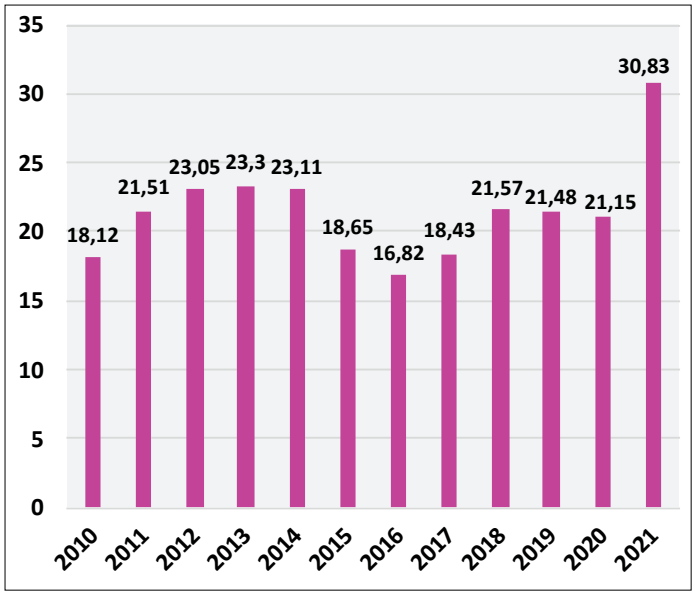

Kaynak: TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

İnşaat Malzemeleri İhracatı 2021 Yılında Yüzde 45,7 Arttı

İnşaat malzemeleri ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 45,7 artmış ve 30,83 milyar dolara yükselmiştir. 2020 yılının ikinci yarısında toparlanmaya başlayan inşaat malzemeleri ihracatı 2021 yılının genelinde yüksek bir büyüme göstermiştir.

İhracat pazarlarında hükümetlerin verdikleri destekler ve diğer önlemler ile inşaat sektörlerinde yüksek büyümeler gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak 2021 yılında ihracatta önemli artış olmuştur. Pazarlarda; aşılama, iktisadi ve sosyal faaliyetlere geri dönüşler ve sonraki dönemlere ilişkin artan iyimserlik ile inşaat malzemeleri talebi de 2021 yılında yükselmiştir.

Pandemi sonrası ortaya çıkan küresel tedarik zincirlerindeki değişim Türkiye'nin inşaat malzemeleri ihracatını da çok olumlu etkilemiştir. Yıl genelinde inşaat malzemeleri için yüksek bir ilave tedarik talebi gerçekleşmiştir. Ayrıca 2021 yılında küresel ölçekte emtia fiyatlarında yaşanan artışlar ile inşaat malzemeleri ortalama ihracat birim fiyatı da yükselmiştir. Böylece ihracatın değer olarak yükselmesi desteklenmiştir.

Yıl içindeki bu olumlu gelişmelere bağlı olarak inşaat malzemeleri ihracatı beklentilerin üzerinde artmış ve 45,7 yükselmiştir. İhracat ilk kez 30 milyar doları aşmıştır.

İhracat Pazarlarımızda İlk Sıraya Yeniden İsrail Yükseldi

Türkiye inşaat malzemeleri sektöründe ihracat 2021 yılında yüzde 45,7 artarak 30,83 milyar dolara yükselmiştir. İnşaat malzemeleri sanayisinin ihracatı çok sayıda alt sektörden ve çok çeşitli ürünlerden oluşmaktadır. Bu nedenle ihracat pazarları da çok çeşitlilik göstermektedir.

İnşaat pazarlarındaki gelişmeler ve ihracat pazarlarımız ile olan ilişkiler inşaat malzemesi ihracatında belirleyici olmaktadır. 2021 yılında birçok önemli ihracat pazarımızda yine önemli gelişmeler yaşanmış olup bu gelişmeler ihracatımızı daha çok büyüme yönünde etkilemiştir.

İnşaat malzemeleri ihracat pazarlarımızda ilk sırayı 2017 yılında İngiltere, 2018 yılında Almanya, 2019 yılında İsrail ve 2020 yılında ABD almıştı. 2021 yılında ise bu kez ilk sıraya yine İsrail yükselmiştir. İsrail'e ihracat bir önceki yıla göre yüzde 54,1 artmıştır. İsrail'i, ABD, Birleşik Krallık, Almanya ve Irak izlemiştir. Böylece bu 5 büyük pazarımız ilk 5 sırada yer almaya devam etmiştir. ABD'ye ihracat artışı bir önceki yıla göre yüzde 47,5 yükselerek 2021 yılında da sürmüştür. İngiltere 2021 yılında 3. sıraya yükselmiştir. İngiltere'ye ihracat 2021 yılında yüzde 69,5 yükselmiştir. Almanya'ya ihracat 2021 yılında yüzde 52,2 artmıştır. Irak'a ihracat 2021 yılında yüzde 29,7 yükselmiştir.

İlk 10 pazarımız içinde yer alan diğer 5 ülke Romanya, Fransa, Çin, İtalya ve Yemen'e ihracat önemli ölçüde artmıştır. Kanada ve Polonya'ya ihracatta önemli artışlar gerçekleşmiştir. Bu iki ülke 11. ve 12. ihracat pazarlarımız haline gelmiştir. 2020 yılında ilk 10 içinde yer alan Suudi Arabistan'a ihracat durmuştur.

Komşu ülkelerden Rusya'ya ihracat yüzde 33,3 artarken, Gürcistan, Azerbaycan ve Ukrayna'ya da ihracat 2021 yılında yükselmiştir.

2021 yılında ilk 30 ihracat pazarımız sıralamasında birçok bölgeden ülke yer almıştır. 2021 yılında Singapur'a ihracat yüzde 179,7 artmış ve 442 milyon dolara yükselmiştir. Çin'e ihracat 742 milyon dolara ulaşmıştır. Peru'ya ihracat yüzde 127,4 yükselmiş ve 332 milyon dolara çıkmıştır. Yine Brezilya'ya ihracat artışı yüzde 128,3 olmuştur. Özbekistan'a artış yüzde 79,4'tür. İran ve çoğu Afrika ülkesi ilk 30 pazarımızın dışında kalmıştır. Afrika kıtasından sadece Fas, Mısır ve Libya yer almıştır.

Tablo.64 Türkiye İnşaat Malzemeleri İhracatı İlk 30 Pazar; Milyon Dolar

Sıra	Ülkeler	2020	2021	Değişim %
1	İsrail	1.345	2.072	54,1
2	ABD	1.355	1.998	47,5
3	İngiltere	1.162	1.970	69,5
4	Almanya	1.293	1.968	52,2
5	Irak	1.253	1.625	29,7
6	Romanya	713	1.060	48,7
7	Fransa	551	804	45,9
8	Çin	627	742	18,3
9	İtalya	355	614	73,0
10	Yemen	430	596	38,6
11	Kanada	253	544	115,0
12	Polonya	318	544	71,1
13	Rusya	393	524	33,3
14	Hollanda	312	492	57,7
15	Bulgaristan	318	479	50,6
16	İspanya	269	471	75,1
17	Fas	340	459	35,0
18	Belçika	312	451	44,6
19	Mısır	311	447	43,7
20	Singapur	158	442	179,7
21	Gürcistan	334	416	24,6
22	Libya	224	378	68,8
23	Ukrayna	259	372	43,6
24	Özbekistan	199	357	79,4
25	Peru	146	332	127,4
26	Azerbaycan	291	317	8,9
27	Brezilya	138	315	128,3
28	Türkmenistan	268	299	11,6
29	Sırbistan	216	297	37,5
30	Yunanistan	192	285	48,4
Toplam		**21.153**	**30.825**	**45,7**

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı Yüzde 2,86 ile En Yüksek Seviyesine Ulaştı

2021 yılında Türkiye'nin dünya inşaat malzemeleri ihracatı içindeki payı yüzde 2,86'ya yükselmiştir. 2021 yılında hem Türkiye'nin hem de dünyanın inşaat malzemeleri ihracatı önemli ölçüde artmıştır. Dünya inşaat malzemeleri ihracatı yüzde 21,7 artarken, Türkiye'nin ihracatı bunun çok üzerinde gerçekleşerek yüzde 45,7 artış göstermiştir. Böylece Türkiye'nin dünya inşaat malzemeleri ihracatı içindeki payı da yüzde 2,38'den yüzde 2,86'ya yükselmiştir.

2021 Yılında 36 Malzemenin Tamamında İhracat Arttı

İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2021 yılında 36 alt gruptan tamamının ihracatı bir önceki yıla göre artış göstermiştir. 2021 yılında yüksek hacimli ihracat yapılan malzemeler içinde oran olarak en yüksek ihracat artışı yüzde 79,5 ile demir çelik çubuk profillerde, yüzde 75 ile alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamlarında, yüzde 50,7 ile yalıtımlı kablolarda ve yüzde 47,9 ile demir çelik borularda gerçekleşmiştir.

2021 yılında en yüksek ihracat 7,43 milyar dolar ile yine demir çelik çubuk profillerinde yaşanmıştır. Alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamı ihracatı 3,28 milyar dolar, yalıtımlı kablolar ihracatı 2,26 milyar dolar ve demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatı ise 2,14 milyar dolar olmuştur. 8 üründe ihracat 1 milyar doların üzerinde gerçekleşmiştir.

Grafik.59 Türkiye'nin Dünya İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

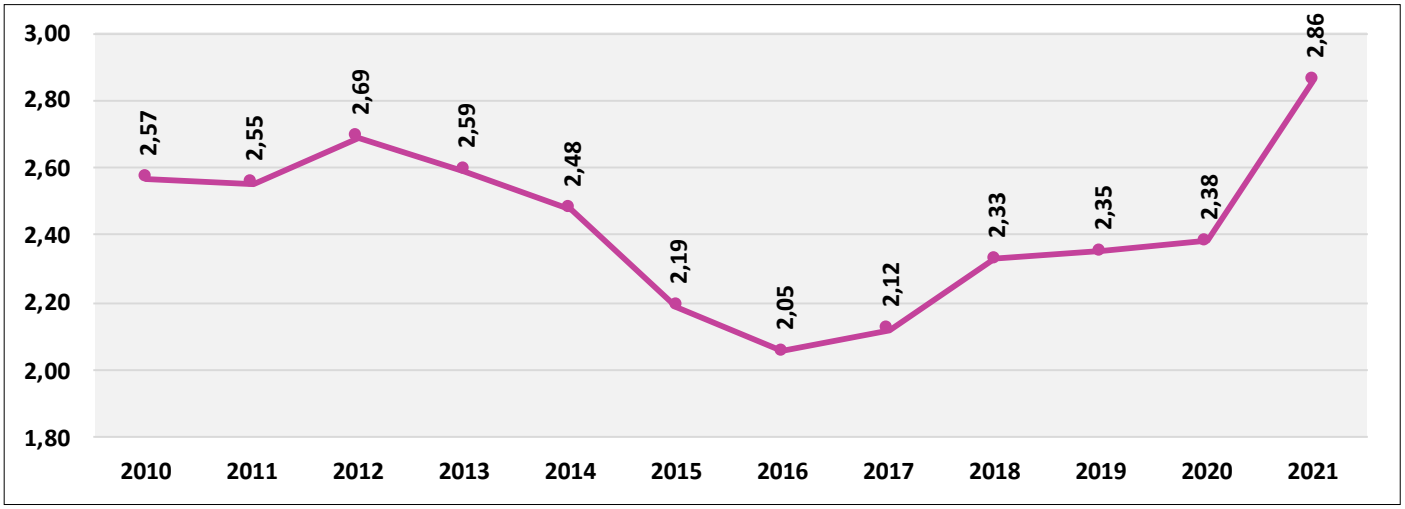

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Grafik.60 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyar Dolar

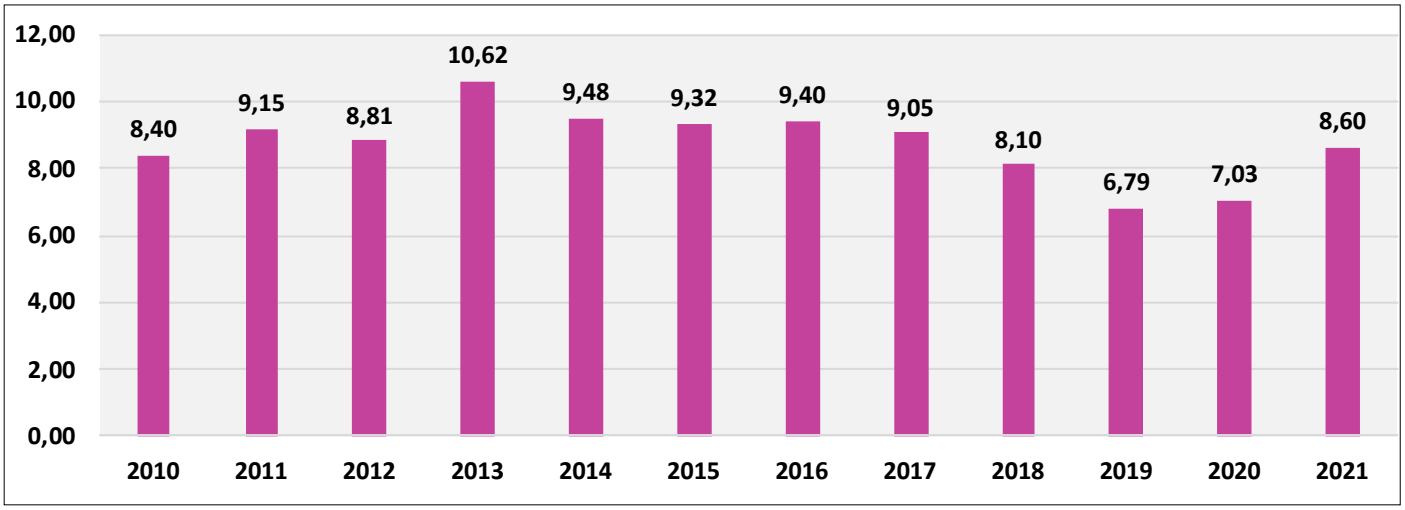

Kaynak: TÜİK verilerinden Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri tarafından hesaplanmıştır

Tablo.65 İnşaat Malzemeleri İhracatı; Milyon Dolar

İnşaat Malzemeleri	2019	2020	Değişim %
Demir Çelik Çubuk Profil	4.141	7.430	79,5
Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları	1.873	3.278	75,0
Yalıtımlı Kablolar	1.499	2.259	50,7
Demir Çelik Boru ve Bağlantı Parçaları	1.446	2.139	47,9
Demir Çelik İnşaat Aksamı	1.338	1.729	29,2
Plastik İnşaat Malzemeleri	1.044	1.374	31,6
Çimento	1.113	1.266	13,8
İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)	1.038	1.252	20,6
Ahşap İnşaat Malzemeleri	667	985	47,7
Seramik Kaplama	777	965	24,2
Isıtma ve Soğutma Cihazları	686	861	25,5
Blok Mermer	663	787	18,7
Demir Çelik Bağlantı Elemanları	480	719	49,8
Yapı Kimyasalları	501	672	34,1
Demir Çelik Radyatör	423	641	51,5
Elektrik Malzemeleri	511	629	23,0
Kilitler ve Donanım Eşyaları	452	533	18,0
Armatür Musluk Vana ve Valfler	373	473	26,7
İnşaat Camları (Düz Cam ve Yalıtım Camları)	320	463	44,5
Seramik Sağlık Gereçleri	269	340	26,3
Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya	190	299	57,8
İnşaat Boya ve Vernikleri	234	284	21,2
Aydınlatma Ekipmanları	210	275	31,0
Prefabrik Yapılar	239	258	8,3
Yalıtım Malzemeleri	155	223	43,3
Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler	129	149	15,0
Demir Çelik Tel Örgü Kafes Ağ	86	138	60,4
Alçı Sıva	83	124	49,3
Demir Çelik Sağlık Gereçleri	65	91	39,0
Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları	51	69	34,3
Sayaçlar	41	46	12,7
Duvar Kâğıtları	16	24	55,2
Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler	16	20	25,8
Tuğla ve Kiremit	9	14	66,0
Güvenlik ve Alarm Sistemleri	11	12	5,2
Alüminyum Sağlık Gereçleri	3	5	49,5
Toplam	**21.157**	**30.825**	**45,7**

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.66 İnşaat Malzemeleri İthalatı; Milyon Dolar

İnşaat Malzemeleri	2019	2020	Değişim %
Elektrik Malzemeleri	1.030,6	1.200,1	16,4
Demir Çelik Boru ve Bağlantı Parçaları	666,2	860,5	29,2
Yapı Kimyasalları	567,2	707,1	24,7
Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları	499,1	686,4	37,5
Armatür Musluk Vana ve Valfler	564,1	634,0	12,4
Demir Çelik Bağlantı Elemanları	424,8	512,9	20,7
Isıtma ve Soğutma Cihazları	557,8	505,7	-9,3
İnşaat Boya ve Vernikleri	404,3	478,6	18,4
Yalıtımlı Kablolar	362,1	437,2	20,8
Demir Çelik Çubuk Profil	221,8	401,5	81,0
İnşaat Camları (Düz Cam ve Yalıtım Camları)	222,9	354,5	59,0
Plastik İnşaat Malzemeleri	322,9	353,7	9,6
Demir Çelik İnşaat Aksamı	229,0	314,1	37,2
Kilitler ve Donanım Eşyaları	173,0	217,8	25,9
Aydınlatma Ekipmanları	169,4	197,4	16,6
Yalıtım Malzemeleri	147,2	178,2	21,0
Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler	92,0	139,9	52,1
Ahşap İnşaat Malzemeleri	116,3	124,6	7,1
İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)	81,5	83,1	2,0
Güvenlik ve Alarm Sistemleri	38,0	44,2	16,2
Seramik Kaplama	16,3	28,5	75,5
Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya	14,8	20,1	36,4
Sayaçlar	16,1	18,6	15,0
Demir Çelik Radyatör	15,8	18,0	13,4
Demir Çelik Tel Örgü Kafes Ağ	11,5	17,1	49,1
Prefabrik Yapılar	26,7	13,4	-50,0
Demir Çelik Sağlık Gereçleri	8,1	10,9	35,8
Seramik Sağlık Gereçleri	6,3	10,2	61,7
Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları	9,0	7,9	-12,2
Çimento	7,3	7,7	6,1
Duvar Kâğıtları	4,8	5,4	12,0
Blok Mermer	4,9	5,3	9,0
Alçı Sıva	3,1	4,1	31,0
Tuğla ve Kiremit	0,9	1,7	78,9
Alüminyum Sağlık Gereçleri	0,3	0,2	-44,0
Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler	0,1	0,1	-40,8
Toplam	**7.036,2**	**8.600,7**	**22,2**

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Malzemeleri İthalatı 2021 Yılında Yüzde 22,2 Arttı

İnşaat malzemeleri ithalatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 22,2 artarak 8,6 milyar dolara yükselmiştir. 2017, 2018 ve 2019 yıllarında yaşanan gerilemeler sonrası inşaat malzemeleri ithalatı 2020 salgın yılında yükselmişti. Salgın nedeniyle sektörlere verilen desteklerden inşaat sektörü de önemli ölçüde yararlanmış ve inşaat sektöründe yarım kalan işler tamamlanmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak inşaat malzemeleri talebi ve ithalatı da artış göstermiştir. Kullanılan destek kredileri ithalatı finanse etmiştir. 2021 yılında da inşaat işlerinde benzer gelişmeler yaşanmıştır. Bir yandan mevcut işler tamamlanırken, diğer yandan yenileme harcamalarında önemli artışlar yaşanmıştır. Bu gelişmeler sonucu 2021 yılında inşaat malzemeleri ithalatı 8,6 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

2021 yılında 31 Malzemenin İthalatı Artarken 5 Malzemenin İthalatı Geriledi

İnşaat malzemeleri dış ticareti 36 alt gruptan oluşmaktadır. 2021 yılında 36 alt gruptan 31 alt grubun ithalatı artarken 5 alt grubun ithalatı gerilemiştir. 2021 yılında yüksek ithalat yapılan ürünler içinde oran olarak en yüksek ithalat artışı yüzde 81 ile demir çelik çubuk profillerde gerçekleşmiştir. Alüminyumdan inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatı yüzde 37,5 yükselmiştir. Demir çelik boru ithalatı yüzde 29,2 ve yapısal kimya ithalatı ise yüzde 24,7 yükselmiştir.

2021 yılında en yüksek ithalat 1,2 milyar dolar ile elektrik malzemelerinde yaşanmıştır. Elektrik malzemeleri ithalatı 2021 yılında yüzde 16,4 yükselmiştir. Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatı 860,5 milyon dolara yükselmiştir. Yapısal kimya ithalatı 707,1 milyon dolar ve alüminyum inşaat aksamları ithalatı 686,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2021 Yılında Çin'den Yapılan İthalat Yüzde 19,4 Arttı

Türkiye'nin inşaat malzemeleri ithalatı 2021 yılında yüzde 22,2 artarak 8,6 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Bu genel yükseliş ithalattaki tedarikçiler arasında da çoğunlukla artış şeklinde yansımıştır. Türkiye'nin ilk 30 ithalatçısı 2021 yılı itibarıyla Tablo.67'de yer almaktadır. En çok ithalat yaptığımız Çin'den inşaat malzemeleri ithalatı 2021 yılında yüzde 19,4 artmış ve 1,75 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

İkinci sıradaki Almanya'dan ithalat yüzde 20,5 artmış ve 1,36 milyar dolara yükselmiştir. Üçüncü sıradaki İtalya'dan ithalat 2021 yılında yüzde 18,9 artarak 813 milyon dolara çıkmıştır. Fransa ve ABD'den yapılan ithalatlar daha sınırlı artışlar göstermiştir. İzleyen ülkelerden özellikle Rusya ve Güney Kore'den ithalat önemli ölçüde artmıştır. İspanya'dan ithalat artışı görece daha sınırlı kalmıştır.

2021 yılında ilk 30 sırada yer alan ülkelerden 29'undan yapılan ithalat artış göstermiştir. İthalatın gerilediği tek ülke yüzde 4,2 ile Slovakya olmuştur. 2021 yılında oran olarak en yüksek ithalat artışı ise yüzde 134,1 ile Malezya'dan gerçekleşmiştir.

Tablo.67 Türkiye İnşaat Malzemeleri İthalatı İlk 30 Ülke; Milyon Dolar

Sıra	Ülkeler	2020	2021	Değişim %
1	Çin	1.468	1.753	19,4
2	Almanya	1.130	1.362	20,5
3	İtalya	684	813	18,9
4	Fransa	344	359	4,4
5	ABD	300	315	5,0
6	Rusya	202	307	52,0
7	Güney Kore	236	307	30,1
8	İspanya	236	271	14,8
9	İngiltere	167	208	24,6
10	Polonya	150	179	19,3
11	Çekya	141	173	22,7
12	Serbest Bölgeler	128	165	28,9
13	Romanya	119	155	30,3
14	Japonya	134	152	13,4
15	Hindistan	104	148	42,3
16	Avusturya	101	120	18,8
17	Slovakya	118	113	-4,2
18	Hollanda	94	112	19,1
19	Belçika	99	109	10,1
20	Malezya	41	96	134,1
21	Yunanistan	74	95	28,4
22	İsviçre	77	93	20,8
23	Tayvan	63	76	20,6
24	İran	38	74	94,7
25	Portekiz	52	65	25,0
26	Ukrayna	32	62	93,8
27	Tayland	53	61	15,1
28	Bulgaristan	55	60	9,1
29	Macaristan	44	49	11,4
30	Norveç	30	48	60,0
	Toplam	**7.036**	**8.601**	**22,2**

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İç Pazarın İthalat ile Karşılanma Oranı Yüzde 13,6'ya Yükseldi

İnşaat malzemeleri iç pazarı 2021 yılında dolar cinsinden ve cari fiyatlarla yüzde 9,1 büyümüş ve 63,4 milyar dolar olmuştur. Bu büyümeye paralel olarak inşaat malzemeleri ithalatı yüzde 22,2 artmış ve 8,6 milyar dolara yükselmiştir. Böylece, iç pazarın ithalat ile karşılanma oranı yüzde 13,6 olmuştur. İthalat artışı iç pazarın dolar cinsinden büyümesinden daha yüksek gerçekleşmiştir. İç pazarın dolar cinsinden büyümesinde yüksek enflasyon da rol oynamıştır. TL'deki değer kaybı enflasyonun altında kalmıştır. Böylece, dolar cinsinden hesaplanan iç pazar büyüklüğü 2021 yılında artış göstermiştir.

İç pazarın ithalat ile karşılanma oranı 2010 yılında bu yana gerileme eğilimi içinde iken 2019 yılından sonra artışa geçmiştir. 2010 yılında yüzde 13,4 ile en yüksek seviyedeki karşılama oranı 2018 yılında yüzde 9,1'e kadar inmişti. 2019 yılında oran yüzde 10,2'ye, 2020 yılında yüzde 12,1'e ve 2021 yılında ise yüzde 13,6'ya çıkmıştır. Böylece iç pazarın ithalat ile karşılanma oranı 2010 yılındaki sonraki en yüksek seviyeye ulaşmıştır.

Tablo.68 İç Pazarın İthalat ile Karşılanma Oranı

Yıllar	İç Pazar, Milyar Dolar	İthalat, Milyar Dolar	İthalat / İç Pazar %
2010	62,7	8,40	13,4
2015	90,8	9,32	10,3
2016	91,4	9,40	10,3
2017	95,0	9,05	9,5
2018	88,8	8,10	9,1
2019	66,5	6,79	10,2
2020	58,1	7,03	12,1
2021	63,4	8,60	13,6

Kaynak: Çalışma Ekibi Hesaplamaları

İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Net Fazla 22,2 Milyar Dolara Sıçradı

İnşaat malzemeleri dış ticareti sürekli net fazla vermeye devam etmektedir. Net fazla 2010 yılından 2018 yılına kadar dalgalanmalar göstermiştir. İhracatın ve ithalatın yıllar itibarıyla farklı performansları net dış ticaret fazlasında dalgalanmaya yol açmaktadır. Net dış ticaret fazlası 2012 yılında 14,24 milyar dolar iken ihracattaki düşüş ile 2016 yılında 7,42 milyar dolara kadar gerilemişti.

Net dış ticaret fazlası 2018 yılında yeniden önemli bir artış göstermişti. 2018 yılında hem ihracatta hızlı artış hem de ithalattaki keskin daralma ile net dış ticaret fazlası yüzde 43,6 artarak 13,47 milyar dolara yükselmişti. Net dış ticaretteki artış 2019 yılında da sürmüş, 2020 yılında da net dış ticaret fazlası 14,13 milyar dolar olarak gerçekleşmişti.

2021 yılında inşaat malzemeleri dış ticaret dengesinde ihracat lehine yüksek bir sıçrama gerçekleşmiştir. 2021 yılında inşaat malzemeleri dış ticaretinde 22,22 milyar dolar net fazla verilmiştir. 2021 yılında ihracat yüzde 45,7, ithalat yüzde 22,2 yükselmiştir. Böylece tarihin en yüksek dış ticaret fazlası sağlanmıştır.

2021 Yılında İnşaat Malzemeleri İhracatı ve İthalatı Miktar Olarak Arttı

İnşaat malzemeleri dış ticaretinde ihracat ve ithalat değer büyüklüklerinde belirleyici, miktar ve birim fiyatlardaki gelişmeler olmaktadır. Bu itibarla değerlendirildiğinde inşaat malzemeleri ihracatı miktar olarak 2020 yılında 59,9 milyon ton olarak gerçekleşmişti. 2021 yılında ihracat miktar olarak yüzde 8,2 artmış ve 64,79 milyon tona yükselmiştir. Böylece, tarihin miktar cinsinden en yüksek ihracatı gerçekleşmiştir.

İthalat ise miktar olarak 2020 yılında 2,65 milyon ton iken 2021 yılında yüzde 14,1 artmış ve 3,03 milyon tona yükselmiştir.

Grafik.61 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Denge; Milyar Dolar

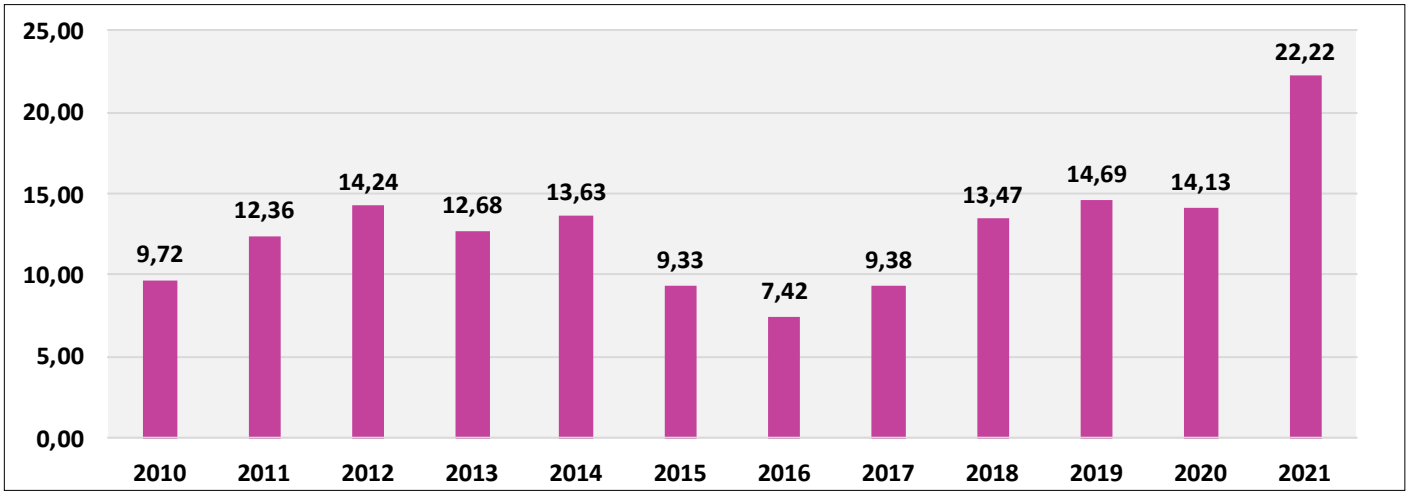

Kaynak: Çalışma Ekibi Hesaplamaları

Tablo.69 İnşaat Malzemeleri Dış Ticaretinde Miktar ve Birim Fiyat Gelişmeleri

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2014	41.060.277	23.112	0,56	4.237.419	9.483	2,24
2015	35.350.230	18.649	0,53	4.510.744	9.315	2,07
2016	35.426.582	16.824	0,47	4.547.773	9.397	2,07
2017	38.162.030	18.433	0,48	3.924.540	9.053	2,31
2018	41.091.747	21.556	0,52	3.251.552	8.100	2,50
2019	51.601.051	21.483	0,42	2.532.887	6.788	2,68
2020	59.895.670	21.157	0,35	2.654.135	7.036	2,65
2021	64.790.723	30.825	0,48	3.032.210	8.601	2,84

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Ortalama Birim Fiyatları 2021 Yılında Yükseldi

İnşaat malzemeleri ortalama ihracat birim fiyatları 2021 yılında önemli ölçüde artarken, ortalama ithalat birim fiyatları da sınırlı artış göstermiştir. Ortalama ihracat birim fiyatları 2020 yılında 0,35 dolar/kg iken 2021 yılında 0,48 dolar/kg'a çıkmıştır. 2021 yılında küresel emtia fiyatlarındaki artışlar ve Türkiye'ye yönelen ilave tedarik talebinin yarattığı fiyat esnekliği sonucu ortalama ihracat birim fiyatları yüzde 37 yükselmiştir. Ortalama ithalat birim fiyatları ise 2020 yılında 2,65 dolar/kg iken 2021 yılında 2,84 dolar/kg seviyesine çıkmıştır. Küresel fiyatlarda yaşanan artışlar ithalat birim fiyatlarında da belirleyici olmuştur.

En Yüksek Ortalama Birim Fiyat ile İhracat Özbekistan, Polonya ve Türkmenistan'a Yapıldı

Türkiye çok sayıda pazara yine çok çeşitli inşaat malzemeleri ihracatı yapmaktadır. Buna bağlı olarak pazarlarda farklı ortalama ihracat birim fiyatları oluşmaktadır. 2021 yılında en yüksek ortalama birim fiyatı ile ihracat yapılan ilk 3 ülke 2021 yılında olduğu gibi Özbekistan, Polonya ve Türkmenistan olmuştur. Azerbaycan ve Almanya'ya da görece yüksek fiyatlar ile ihracat yapılmıştır. Özbekistan'a ihracat ortalama birim fiyatı yüzde 0,8 artmış ve 2,62 dolar/kg olmuştur. Özbekistan'a göreceli olarak daha sınırlı ihracat yapılmaktadır. 2021 yılında Polonya'ya ortalama ihracat birim fiyatı 2,28 dolar/kg seviyesine yükselmiştir. Polonya'ya ortalama ihracat birim fiyatı yüzde 42,5 yükselmiştir. Türkmenistan'a ihracat birim fiyatı 1,92 dolar/kg, Almanya'ya ise 1,53 dolar/kg olmuştur. En çok ihracat yapılan pazarlardan İsrail'e ortalama 0,32 dolar/kg, ABD'ye 0,21 dolar/kg, İngiltere'ye 1,43 dolar/kg ve Irak'a ise 0,80 dolar/kg ortalama birim fiyat ile ihracat yapılmıştır. Çin'e ise ihracat birim fiyatı 0,24 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. Avrupa ülkelerine daha yüksek ortalama birim fiyatlar ile ihracat yapılmaktadır.

Grafik.62 İnşaat Malzemeleri İhracat ve İthalat Ortalama Birim Fiyatları

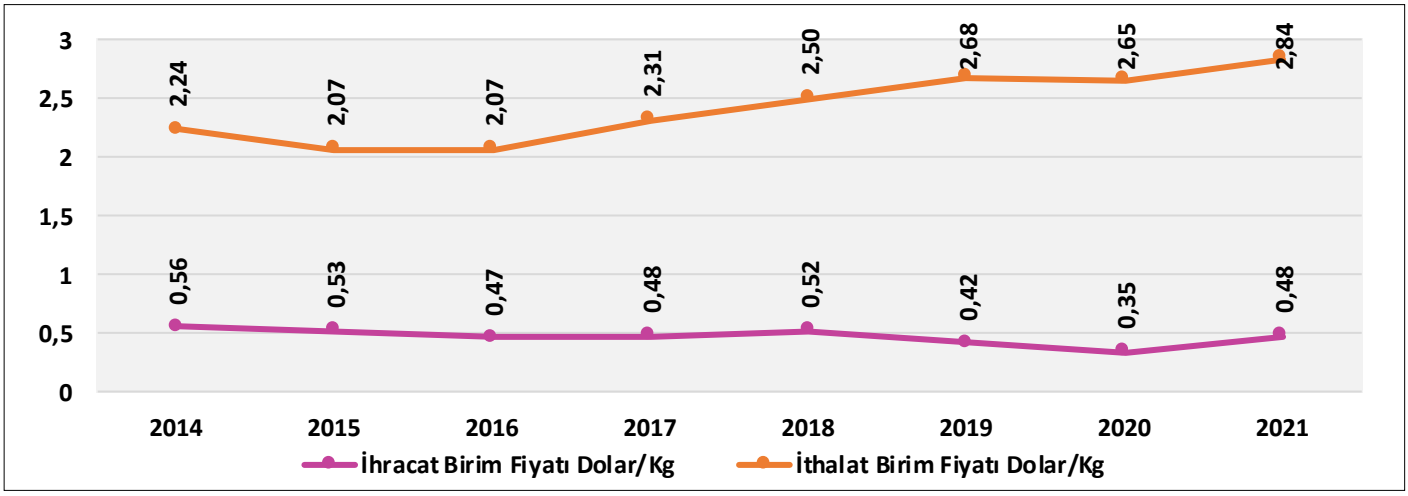

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.70 Ülkelere Göre Ortalama İhracat Birim Fiyatları; Dolar/kg

Sıra	Ülke	2020	2021	Değişim %
1	İsrail	0,25	0,32	28,0
2	ABD	0,18	0,21	16,7
3	İngiltere	1,12	1,43	27,7
4	Almanya	1,60	1,53	-4,4
5	Irak	0,70	0,80	14,3
6	Romanya	0,63	0,64	1,6
7	Fransa	0,95	0,85	-10,5
8	Çin	0,28	0,24	-14,3
9	İtalya	0,66	0,55	-16,7
10	Yemen	0,46	0,63	37,0
11	Kanada	0,26	0,48	84,6
12	Polonya	1,60	2,28	42,5
13	Rusya	0,88	1,11	26,1
14	Hollanda	0,85	1,14	34,1
15	Bulgaristan	0,40	0,44	10,0
16	İspanya	0,82	0,56	-31,7
17	Fas	0,57	0,76	33,3
18	Belçika	0,46	0,44	-4,3
19	Mısır	0,62	0,70	12,9
20	Singapur	0,45	0,61	35,6
21	Gürcistan	0,52	0,53	1,9
22	Libya	0,70	0,63	-10,0
23	Ukrayna	0,50	0,40	-20,0
24	Özbekistan	2,60	2,62	0,8
25	Peru	0,49	0,65	32,7
26	Azerbaycan	1,66	1,59	-4,2
27	Brezilya	0,54	0,60	11,1
28	Türkmenistan	1,44	1,92	33,3
29	Sırbistan	0,89	0,99	11,2
30	Yunanistan	0,47	0,52	10,6

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Tablo.71 Ülkelere Göre Ortalama İthalat Birim Fiyatları; Dolar/kg

Sıra	Ülke	2020	2021	Değişim %
1	Çin	2,77	3,96	43,0
2	Almanya	4,70	4,66	-0,9
3	İtalya	4,64	4,01	-13,6
4	Fransa	5,26	4,83	-8,2
5	ABD	11,10	8,77	-21,0
6	Rusya	0,95	1,98	108,4
7	Güney Kore	3,02	3,58	18,5
8	İspanya	1,52	1,72	13,2
9	İngiltere	2,40	2,51	4,6
10	Polonya	4,80	4,48	-6,7
11	Çekya	8,05	7,83	-2,7
12	Romanya	1,71	1,85	8,2
13	Japonya	11,20	9,58	-14,5
14	Hindistan	1,06	1,39	31,1
15	Avusturya	2,66	2,74	3,0
16	Slovakya	4,26	3,92	-8,0
17	Hollanda	4,35	4,44	2,1
18	Belçika	1,90	1,71	-10,0
19	Malezya	3,44	1,39	-59,6
20	Yunanistan	1,05	1,44	37,1
21	İsviçre	5,02	5,37	7,0
22	Tayvan	4,60	7,32	59,1
23	İran	0,28	0,35	25,0
24	Portekiz	2,84	4,52	59,2
25	Ukrayna	1,00	1,02	2,0
26	Tayland	6,66	9,77	46,7
27	Bulgaristan	0,75	0,62	-17,3
28	Macaristan	11,01	9,93	-9,8
29	Norveç	6,66	7,74	16,2
30	Azerbaycan	1,65	1,90	15,2

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

En Yüksek Ortalama Birim Fiyat ile İthalat Tayland, Macaristan, Japonya ve ABD'den Yapıldı

Türkiye yine çok sayıda ülkeden yine çok çeşitli inşaat malzemeleri ithalatı yapmaktadır. Buna bağlı olarak tedarikçilerde farklı ortalama ithalat birim fiyatları oluşmaktadır. 2021 yılında en yüksek ithalat birim fiyatı ile ithalat yapılan ilk 3 ülke Tayland, Japonya, ABD ve Macaristan olmuştur.

En çok ithalat yapılan Çin'den ortalama ithalat birim fiyatı 2021 yılında 3,96 dolar/kg olmuştur. Bu birim fiyatı Türkiye'nin ortalama ithalat birim fiyatının üzerinde gerçekleşmiştir. Almanya'dan ithalatta ortalama birim fiyat 4,66 dolar/kg, İtalya'dan 4,01 dolar/kg ve Fransa'dan ise 4,83 dolar/kg olmuştur. Bu üç ülke ile ABD'den ithalat birim fiyatları gerilemiştir. Rusya, İspanya ve İngiltere'den göreceli olarak daha düşük ortalama fiyat ile ithalat yapılmıştır. Polonya ve Çekya'dan yapılan ithalatların ortalama birim fiyatları da Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmektedir.

Tablo. 72 Dünya İnşaat Malzemeleri Dış Ticareti Sıralamasında Türkiye'nin Yeri 2019-2021

	İhracat			İthalat		
İnşaat Malzemeleri	**2019**	**2020**	**2021**	**2019**	**2020**	**2021**
BLOK MERMER	1	1	1	27	21	28
ALÇI SIVA	5	5	5	67	56	52
ÇİMENTO	2	2	2	130	78	68
İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ	20	19	19	17	16	16
YAPI KİMYASALLARI	16	18	16	22	17	18
PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ	12	11	11	34	31	37
AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ	17	16	15	60	44	56
AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI	16	17	18	61	46	53
DUVAR KÂĞITLARI	17	16	15	53	43	45
İŞLENMİŞ TAŞLAR	4	4	4	28	19	27
ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA	14	16	16	78	64	69
TUĞLA VE KİREMİT	32	28	22	111	68	65
SERAMİK KAPLAMA	5	5	5	129	80	77
SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ	5	4	4	118	71	76
İNŞAAT CAMLARI (DÜZCAM VE YALITIM CAMLARI)	14	15	14	28	24	22
DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL	1	1	1	37	38	37
DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI	10	10	8	35	28	27
DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI	11	8	8	74	36	39
DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER	4	3	4	116	82	78
DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ	12	9	10	48	48	46
DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI	21	19	13	32	27	26
DEMİR ÇELİK RADYATÖR	1	1	1	35	32	33
DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ	8	8	8	67	51	60
ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI	9	7	4	30	25	27
ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ	18	15	12	70	50	66
KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI	15	12	12	38	32	35
ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI	16	13	13	23	17	20
ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER	15	11	11	14	18	12
ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER	25	25	24	25	25	27
GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ	38	36	39	24	24	26
ELEKTRİK MALZEMELERİ	30	27	28	29	26	29
YALITIMLI KABLOLAR	9	9	8	37	34	40
SAYAÇLAR	22	18	22	46	54	57
AYDINLATMA EKİPMANLARI	22	22	22	41	35	46
PREFABRİK YAPILAR	15	14	13	112	46	69
YALITIM MALZEMELERİ	24	24	22	27	26	28

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

IV. Bölüm
2022 YILI ÖNGÖRÜLERİ

IV.1 DÜNYA ÖNGÖRÜLERİ 2022

Rusya-Ukrayna Savaşı Öncesi Pandemideki İyileşme 2022 Yılı İçin Ümit Yaratmıştı

Rusya-Ukrayna savaşı öncesi dünya ekonomisinde 2022 yılı için ana belirleyici pandemi salgınında yaşanan iyileşme olmuştur. Salgındaki iyileşme 2022 yılı için iyimser beklentileri artırmıştır. Ancak Rusya-Ukrayna savaşı iyimser beklentileri en aza indirmiştir.

Salgına ilişkin olarak 2022 yılında iki ayrı yaklaşımın olacağı öngörülmektedir. Bunlardan ilki daha çok batılı gelişmiş ülkelerde benimsenmeye başlanan toplu bağışıklık yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda toplumun genelinde hastalığın yaşanması, aynı anda aşılamaların devamı ile kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılması hedeflenmektedir. İkinci yaklaşım ise Çin başta olmak üzere Asya ülkelerinde görülen salgına karşı sıfır taviz politikasıdır. En az sayıdaki yeni vaka karşısında dahi geniş kapatmalar sürmeye devam edecektir.

2022 yılında aşılamaların yaygınlaşarak devam etmesi, aşılamada ülkeler arasındaki ayrışmanın azalması, dünya nüfusunun büyük bölümünde aşılamanın tamamlanması ve ihtiyaç duyulan yeni doz aşılamaların yapılması beklenmektedir. Böylece 2022 yılının sonuna kadar salgının genel olarak kontrol altına alınmış olacağı öngörülmektedir.

Salgın ve aşılamaya ilişkin bu beklentiler ve öngörüler çerçevesinde 2022 yılında gelişmiş ülkelerde büyümenin sürmesi, gelişen ülkelerde ise büyümenin ivme kazanması beklenmektedir. Yine yılın ikinci yarısında hizmetler, turizm ve ulaştırma gibi sektörlerde normalleşme de hızlanacaktır. Tüm bu gelişmeler çerçevesinde yine yılın ikinci yarısında sınır ötesi hareketliliğin artışı ile yeni bir talep dalgası beklentisi bulunmaktadır.

Batılı pazarlarda ise toplu bağışıklık yaklaşımı çerçevesinde salgının mart-nisan ayları gibi son zirvesini tamamlayacağı ve ilkbahar aylarından itibaren toplu bağışıklık içinde normalleşmenin başlayacağı beklentileri bulunmaktadır. Bu beklentiye bağlı olarak yine ilkbahar aylarından itibaren canlanma ivme kazanacaktır.

Salgının bir sonucu olarak Avrupa ve ABD'de 2020 ve 2021 yıllarında hane halkı ve tüketiciler başta turizm ve seyahat olmak üzere geleneksel harcamalarını yapamamışlardır. Buna bağlı olarak ABD'de 2,1 trilyon dolar, Avrupa'da ise 900 milyar euro ilave tasarruf sağlandığı hesaplanmaktadır. Salgında toplu bağışıklık sonrası bu tasarrufların da kademli olarak tüketime dönmesi beklenmektedir.

2022 yılında sürdürülebilirlik uygulamaları yaygınlaşacak ve küresel ekonomi üzerindeki etkileri de artacaktır. AB Yeşil Mutabakatı kapsamında hazırlanan sınırda karbon düzenleme mekanizması 2023 yılı başında uygulamaya başlayacaktır. Bu çerçevede 2022 yılı şirketler için önemli bir hazırlık yılı olacaktır. Çin ve diğer ülkelerdeki emisyon sınırlamalarının ekonomiler üzerindeki etkileri de artacaktır. İklim değişikliğinin kuraklık ve buna bağlı arz güvenliği üzerindeki etkileri devam edecektir.

Küresel tedarik zincirlerinde yeniden yapılanma 2022 yıl genelinde sürecektir. Yeniden yapılanmanın tamamlanması ve normalleşme zaman alacaktır. Bu nedenle arz yanlısı sıkıntılar 2022 yılında kademeli olarak azalabilecek ve etkilerini hissettirmeye devam edecektir.

Covid-19 salgını sonrası yaşanmaya başlanan ve 2021 yılının genelinde hâkim olan taşımacılık sıkıntılarının 2022 yılının ilk yarısında da azalarak süreceği ve normalleşmenin yılın ikinci yarısında sağlanacağı tahmin edilmektedir. Bu çerçevede yüksek navlun fiyatları 2022 yılının ilk yarısında sürecek, yılın ikinci yarısından itibaren kademeli bir gerileme eğilimine girecektir.

Yüksek emtia ve enerji fiyatları arz, tedarik ve taşımacılık sıkıntılarının kademeli olarak azalacağı beklentilerine bağlı olarak yılın ilk yarısında yüksek kalmaya devam edecek, fiyatlar yılın ikinci yarısında kademeli ve sınırlı bir gerileme eğilimi içinde olacaktır.

Tablo.73 Dünya Ekonomisinde 2022 Yılını Şekillendirecek Unsurlar (Rusya-Ukrayna Savaşı Hariç)

1	Salgına Karşı Toplu Bağışıklık ve Sıfır Taviz Politikaları
2	2022 Yılı İkinci Yarısında Yeni Talep Dalgası, Yüksek Tasarrufların Tüketime Dönüşü
3	Yüksek Enflasyon
4	Merkez Bankaları Parasal Sıkılaşma Politikaları
5	Sürdürülebilirlik Uygulamaları İklim Değişikliği Etkileri Kuraklık
6	Tedarik Zincirlerinde Yeniden Yapılanma ve Normalleşme
7	Taşımacılık Sıkıntıları ve Yüksek Navlun Fiyatları
8	Yüksek Emtia ve Enerji Fiyatları

Kaynak: Çalışma Ekibi

Rusya-Ukrayna Savaşı 2022 Yılı Beklentilerini Değiştirdi

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş öncelikle insani açıdan büyük kayıplara yol açmaktadır. Bununla birlikte savaş dünya ekonomisini de giderek etkilemeye başlamıştır. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş uzamaktadır. Mevcut beklentiler çerçevesinde savaşın daha da uzayacağı öngörülmektedir. Batının Rusya'ya uyguladığı yaptırımlar Rusya'nın savaşa son vermesi için yeterli olmamaktadır. Rusya 2022 yılında artan fiyatlar ile 300 milyar dolara yakın enerji geliri elde edecektir ve bu nedenle Rusya'ya doğalgaz yaptırımı uygulanamadığı sürece de Rusya ekonomik olarak savaşı sürdürebilecektir.

Savaş ikinci ayını bitirirken Rusya, Ukrayna'nın doğusundaki bölgede tam hakimiyet elde etmek için yoğunlaşmıştır. Batı ise Ukrayna'ya artan miktarda silah yardımı yapmaktadır. Bu çerçevede savaşın dünya ekonomisi ve ticareti üzerinde yavaşlatıcı etkiler yaratması da kaçınılmaz olacaktır.

Dünya Ekonomisinde Büyüme Beklentisi Yüzde 3,5'e Geriledi

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlattığı savaşın üçüncü ayında savaşın dünya ekonomisi üzerindeki etkileri de giderek netleşmeye başlamıştır. Savaşın uzun süreceği, Ukrayna ve Rusya ekonomilerinde yüksek tahribat yaratacağı, yaptırım uygulayan ülkelerde büyümenin yavaşlayacağı ve dünya ekonomisindeki büyümenin de olumsuz etkileneceği öngörülmektedir.

Uluslararası kurumlar bu beklentiler çerçevesinde 2022 yılı dünya ekonomisi öngörülerini aşağı yönlü güncellemeye başlamışlardır. Uluslararası Para Fonu IMF nisan ayında açıkladığı dünya ekonomisi görünümü raporunda 2022 yılı dünya ekonomisi büyüme öngörüsünü yüzde 4,2'den yüzde 3,5'e indirmiştir. Gelişmiş ülkelerde büyüme tahmini yüzde 3,9'dan yüzde 3,3'e düşerken, gelişen ülkelerde büyüme tahmini yüzde 4,8'den yüzde 3,8'e inmiştir.

ABD ekonomisinde 2022 büyüme tahmini savaş öncesinde yüzde 4,0 iken savaş sonrasında yüzde 3,7'ye çekilmiştir. Savaştan büyüme açısından en büyük olumsuz etkiyi Avrupa Birliği ve Euro bölgesinin göreceği tahmin edilmektedir. Euro bölgesinde 2022 büyüme tahmini yüzde 3,9'dan yüzde 2,8'e inmiştir. İngiltere'de büyüme tahmini yüzde 4,7'den yüzde 3,7'ye düşmüştür. Diğer gelişmiş ülkelerden Japonya'da da büyüme oldukça olumsuz etkilenecektir.

Gelişen ülkelerde Asya bölgesinde büyüme beklentisi yüzde 5,9'dan yüzde 5,4'e inmiştir. Asya'da savaşın etkilerinden bağımsız olarak Çin ekonomisinin salgından ve salgın karşısında uygulanan sıfır taviz politikasından olumsuz etkileneceği öngörülmektedir. Çin ekonomisinde büyüme yüzde 5,0'ın altına inecektir.

Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri savaştan en olumsuz etkilenecek gelişen ülkeler grubunu oluşturmaktadır. Bu bölgede Rusya ve Ukrayna'da yüksek küçülmeler beklenmektedir. Ayrıca Polonya başta olmak üzere güvenlik riskleri önemli ölçüde artmış olan ülkelerde büyümeler önemli ölçüde düşecektir.

Gelişen ülkelerde ise enerji ve emtia ihracatçısı bölgelerde ve ülkelerde bu ürünlerin ihracat fiyatlarındaki artışa bağlı olarak daha yüksek büyümeler olacağı tahmin edilmektedir. Orta Doğu ve Latin Amerika ülkelerinde büyüme beklentileri sınırlı ölçüde yükselmiştir.

Tablo.74 Dünya Ekonomisi Büyüme, Yüzde

	2021 Fiili	2022 Savaş Öncesi Beklentileri	2022 Savaş Sonrası Beklentileri
Dünya	5,8	4,2	3,5
Gelişmiş Ülkeler	5,2	3,9	3,3
ABD	5,7	4,0	3,7
AB-27	5,4	4,0	2,9
Euro Bölgesi	5,3	3,9	2,8
Almanya	2,8	3,8	2,1
Japonya	1,6	3,3	2,4
Birleşik Krallık	7,4	4,7	3,7
Kanada	4,6	4,1	3,9
Diğer Gelişmiş Ülkeler	5,0	3,6	3,1
Gelişen Ülkeler	6,8	4,8	3,8
Asya Ülkeleri	7,3	5,9	5,4
Çin	8,1	4,8	4,4
Hindistan	8,9	9,0	8,2
Orta ve Doğu Avrupa	6,7	3,5	-2,9
Rusya	4,7	2,8	-8,5
Latin Amerika	6,8	2,4	2,5
Brezilya	4,6	0,3	0,8
Meksika	4,8	2,8	2,0
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	5,8	4,4	5,0
Sahra Afrika	4,5	3,7	3,8

Kaynak: IMF World Economic Outlook, Nisan 2022

Dünya Ticaretinde 2022 Büyüme Tahmini Yüzde 3,0'e Geriledi

Savaşın dünya ticareti üzerindeki etkilerine ilişkin olarak ise Dünya Ticaret Örgütü'nün nisan ayı içinde açıkladığı öngörüler yol gösterici olmaktadır. 2021 yılında dünya mal ticareti verileri de kesinleşmiştir. Buna göre dünya mal ticareti 2021 yılında miktar olarak yüzde 9,8 ve değer olarak ise yüzde 26,3 artarak 22,28 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ticarete konu olan malların ortalama birim fiyatları yüzde 15,0 yükselmiştir.

Tablo.75 Dünya Ticareti Öngörüleri

	2019	2020	2021	2022 Tahmin Savaş Öncesi	2022 Tahmin Savaş Sonrası
Dünya Mal İhracatı Milyar Dolar	19.005	17.645	22.284	23.800	23.980
Miktar Olarak Büyüme %	0,2	-5,0	9,8	4,7	3,0
Değer (Dolar) Olarak Büyüme %	-2,8	-7,4	26,3	6,8	7,6
Ortalama İhracat Birim Fiyatı Değişimi %	-3,0	-2,4	15,0	2,0	4,5

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü, Nisan 2022

Rusya-Ukrayna savaşı dünya ekonomisinde büyüme yanı sıra mal ticaretinde de yavaşlamaya yol açmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü 2022 yılı dünya ticareti öngörülerini güncellemiştir. Buna göre savaşın ekonomik etkilerine ilişkin beklentilere bağlı olarak dünya mal ticaretinde 2022 yılında miktar olarak daha önce yüzde 4,7 büyüme beklenirken, savaş sonrası beklenti yüzde 3,0'e geri çekilmiştir. Dünya mal ticaretinde değer olarak ise artış beklentisi yüzde 6,8'den yüzde 7,6'ya çıkmıştır. Miktar olarak yavaşlamaya karşın değer olarak artış güncellemesinin nedeni savaşın enerji, gıda ve metal fiyatlarında yol açtığı artışlardır. Değer olarak dünya mal ticareti büyüklüğü 23,98 trilyon dolar olarak tahmin edilmiştir.

Yükselen Enflasyon Sonucu Parasal Sıkılaşmalar Daha Kuvvetli Olacak

Pandeminin yarattığı yeni normal koşulları içinde 2021 yılının ikinci yarısında küresel enflasyonda artış yaşanmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak büyük merkez bankaları 2022 yılı için parasal sıkılaşmayı hedeflemişlerdir. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile başlayan savaş küresel enflasyonu önemli ölçüde hızlandırmıştır. Bu nedenle parasal sıkılaştırmaların daha kuvvetli olması beklenmektedir. ABD Merkez Bankası FED sıkılaştırmanın öncüsü konumundadır. 2022 sonuna kadar politika faizini yüzde 3,0'e kadar çıkartması beklenmektedir. FED bilançosunu da küçültmeye başlayacaktır. Yılın geri kalanında dolar güçlenecektir.

Rusya-Ukrayna Savaşının Uzaması Yeni Küresel Eğilimler Yaratacak

Savaş,batı ile Rusya arasında uzun yıllar sürecek bir kopma yaratmıştır. Pandemi sonrası küresel ölçekte oluşan yeni normal koşulları ardından savaşın etkisi ile bu kez yepyeni küresel dengeler oluşacaktır. Avrupa Birliği Ukrayna, Moldova ve Gürcistan'ın üyelik süreçlerini hızlandırarak doğuya doğru genişlemede kararlılığını artırmıştır. İsveç ve Finlandiya başta olmak üzere NATO da kuzeye ve doğuya doğru genişleyebilecektir. Yeni ittifakların da oluşacağı görülmektedir.

Rusya-Ukrayna savaşı küresel ekonomide ayrışma ve tedarik zincirlerinde yeni kopmalar getirmektedir. Birçok ana hammadde ve girdide bu ülkelere olan bağımlılık nedeniyle küresel tedarik zincirlerinde bu kez girdi tedarik güvenliği kritik hale gelmektedir. Uranyumdan, buğdaya, doğalgazdan nikele tek kaynağa olan bağımlılığın azaltılması ve tedarik güvenliğinin özellikle kritik ürünlerde yurtiçi üretimlerle yerli tedarikle sağlanması eğilimi hızla güçlenmektedir. Tedarik çeşitlendirmesi, kritik teknolojik kapasitelerin güçlendirilmesi, savunma sanayinin yerlileştirilmesinin önemi daha da artmaktadır. Küresel tedarik ve değer zincirleri baştan aşağı yenilenmektedir.

Enerjide arz ve tedarik düzeni büyük ölçüde değişecektir. Batı, Rusya'ya olan enerji bağımlılığını en aza indirmeye çalışacaktır. Orta Doğu ve Afrika'nın enerji kaynaklarının Avrupa için önemi artmıştır. Rusya ise doğalgaz ihracatını doğuya kaydıracaktır. Enerji akışındaki yeni düzen enerji gelirlerine bağlı olarak ticaret akışlarını da değiştirecektir.

Yüksek küresel enflasyon ile birleşen enerji ve gıda fiyatlarındaki artış ile enerji ve gıda güvenliği de en kritik konulardan biri haline gelmektedir. Gıda milliyetçiliği giderek yükselmektedir. Gübre fiyatlarındaki artış üretimi tehdit ederken, gıda ve enerji fiyatlarındaki artışlar birçok ülkede toplumsal sıkıntılara yol açmaya başlamıştır. Lübnan, Sri Lanka, Pakistan ve Peru da siyasi dalgalanmalar yaşamaktadır. Dünyanın iki büyük tarım üreticisi ve ihracatçısı Rusya ve Ukrayna'nın savaşı küresel tarım dengelerini de alt üst etmiş bulunmaktadırlar.

Dünyada savunma harcamalarının artacağı, silahlanma yarışının hızlanacağı ve yüksek teknolojili silahlara ağırlık verileceği bir döneme girilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya ve Japonya ilk kez savunma harcamalarında önemli artışlara gitmektedirler. Rusya'ya yakın diğer Avrupa ülkelerinde de savunma harcamaları yükselecektir. ABD'de yönetim 2023 yılı için tarihin en yüksek savunma bütçesini teklif etmiştir. Yeni nesil ve yüksek teknolojili silahların savunma sistemleri içindeki payları artacaktır. Rusya'nın Ukrayna savaşında ilk kez kullandığı hipersonik silahlar için ayrı bir yarış olacaktır.

IV.2 TÜRKİYE ÖNGÖRÜLERİ 2022

2022 Yılında Yeni Ekonomi Modeli ve Ekonomiye Destekler Sürecek

Türkiye, 2022 yılına ekonomide model değişikliği ile girmiştir. Yeni ekonomi modeli temel olarak enflasyon ile mücadelede önemli bir değişime gitmiştir. Yüksek enflasyonun nedeni olarak görülen TL'de istikrarı sağlamak için faiz aracı yerine üretimin artırılması önceliğe alınmıştır. Yeni model ile, TL'de istikrarı sağlamak için faizlerin indirilmesi ve yatırımlar ile üretimin artırılması hedeflenmiştir. Böylece ihracat artışı ve cari işlemlerde önce denge sonrası fazla sağlanacak, TL istikrara kavuşacak ve enflasyonda da kalıcı düşüş gerçekleşecektir.

Yeni ekonomi modelinin bu hedefleri çerçevesinde 2021 yılı aralık ayından itibaren birçok yeni uygulama hayata geçirilmektedir. Bu yeni uygulamalar dövize olan talebi azaltmayı ve ekonomide liralaşmayı hedeflemektedir. Kur korumalı mevduatlar, ihracat gelirlerinin bir bölümünün merkez bankasına satışı, yurtiçinde dövizli ödemelerin sona erdirilmesi ve seçici kredi uygulamaları bunların başında gelmektedir.

TC. Merkez Bankası da düşük faiz oranlarını sürdürmekte, ekonomiye yönelik reeskont desteklerini ise genişletmekte-

dir. T.C. Merkez Bankası enflasyon ile mücadelede arz yönlü adımlar atmaya başlamış bulunmaktadır.

2022 yılı genelinde yeni ekonomi modeli uygulaması devam edecektir. Yeni ekonomi modeli enflasyonda artışa yol açarken, TL'de de değer kaybına neden olmaktadır. Bu nedenle yeni model çerçevesinde alınacak ilave kararlar özendirici tedbirlerden çok kısıtlayıcı ve yasaklayıcı tedbirler olacaktır.

Yıl Genelinde Yüksek Enflasyon Yaşanacak

Tüketici ve üretici fiyatları 2021 yılı eylül ayındaki para politikası değişikliği ve buna bağlı olarak TL'deki sert değer kaybı ile yükselmeye başlamıştır. 2022 yılı başından itibaren ise bu kez hem yeni ekonomi modeli uygulamaları hem de Rusya-Ukrayna savaşı ile küresel enerji ve emtia fiyatlarındaki artışlar enflasyonu hızlandırmıştır.

Üretici enflasyonu üç haneli rakamları aşmış, tüketici enflasyonu ise üç haneli rakamlara yaklaşmıştır. Enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışları bozulmuştur. T.C. Merkez Bankası'nın negatif faiz politikası da enflasyonu artırmaktadır. Küresel ölçekte de önemli bir enflasyon sorunu yaşanmaktadır. Türkiye dışarıdan da enflasyon ithal etmeye başlamıştır.

Yeni ekonomi modeli sürdüğü müddetçe 2022 yılının genelinde üretici ve tüketici enflasyonları çok yüksek kalmaya devam edecektir ve yüksek enflasyon muhtemelen 2023 yılında sarkacaktır.

Tablo.76 Türkiye Ekonomisi İçin Genel Beklentiler

1	Yeni ekonomi modeli devam edecek
2	Çok yüksek enflasyon
3	İlave tedarik talebinde artış sürecek
4	İçeride alınacak kararlar seçimi gözetecek
5	İç talep teşvik edilecek/desteklenecek
6	Yüksek finansal kırılganlıklar ve TL'de zayıflama

Kaynak: Ekonomi ve Strateji Danışmanlık Hizmetleri

Türkiye'ye Yönelik İlave Tedarik Talebi Sürecek

Pandemi sonrasında ortaya çıkan yeni küresel eğilimlerden birisi tedarik zincirlerindeki değişim, yakından tedarik ve tedarik güvenliğinin sağlanması olmuştur. Bu eğilim 2021 yılında Türkiye'ye yönelik önemli bir ilave tedarik talebi yaratmıştır. Türkiye'nin genel ihracatı ve inşaat malzemeleri ihracatı 2021 yılında en yüksek seviyelerine çıkmıştır.

2022 yılında Türkiye'ye yönelik ilave tedarik talebi artarak sürecektir. Rusya-Ukrayna savaşı ile pazarlarımızda ortaya çıkacak yavaşlama genel talepteki artışı sınırlayacaktır. Ancak Rusya-Ukrayna savaşı küresel tedarik zincirlerinde yeni kırılmalar yaratmaktadır ve bu yeni kırılmalar da Türkiye'ye ilave tedarik talebi yaratabilecektir.

2022 yılında tüm pazarlardan Türkiye'ye yönelik ilave tedarik talebi devam edecektir.

Türkiye Ekonomisi Seçim sürecine Yaklaşıyor

Türkiye zamanında yapılacak olan seçim sürecine 2022 yılında girmeye başlayacaktır. Bu nedenle ekonomide alınacak kararların büyük ölçüde seçimi gözetmesi beklenmektedir. Kararlar daha çok genişletici ve destekleyici nitelikte olacaktır ancak seçimi gözetecek kararlar aynı zamanda enflasyonist olacaktır. Başta ücret artışları olmak üzere önemli iyileştirmeler hayata geçirilecektir.

İç Talep Desteklenecek/Teşvik Edilecek

Yeni ekonomi modeli ile ortaya çıkan yüksek enflasyon hane halkının satın alma gücünde zayıflamaya yol açmaktadır. Bu nedenle 2022 yılında iç talepte dalgalanmalar yaşanması muhtemeldir. Yıl içinde satın alma gücünün artırılmasına yönelik ücret artışları ve diğer iyileştirmeler devam edecektir. İç talep hem vergi indirimleri hem de kredi paketleri ile de önemli ölçüde desteklenecektir.

Yüksek Finansal Kırılganlıklar ve TL'de Zayıflama Devam Edecek

Türkiye'nin finansal kırılganlıkları ve risk primi 2022 yılına girerken önemli ölçüde yükselmiştir. Öncelikle negatif faiz uygulaması ve yeni ekonomi modelinin diğer uygulamaları ile kırılganlıklar artmıştır. Rusya-Ukrayna savaşı jeopolitik ve ekonomik riskleri yükseltmiştir. Son olarak ise büyük merkez bankalarının para politikalarında başlayan ve uzun sürmesi beklenen sıkılaşmanın finansal baskıları oluşmaya başlamıştır.

Bu koşulların 2022 yılı boyunca süreceği öngörülmektedir. Bu çerçevede Türkiye'nin finansal kırılganlıkları ile TL'de değer kaybı da devam edecektir.

İnşaat ve Konut Sektörü Desteklenecek, Desteklerden İnşaat Malzemeleri Sanayisi Yararlanacak

2022 yılının genelinde ekonomiye verilecek sektör destekleri özellikle inşaat ve konut sektöründe yoğunlaşacaktır. Ekonomi yönetimi yeni kredi paketleri ile konut ve inşaat sektörüne desteklere başlamıştır. Seçim sürecinde ve 2022 yılının geri kalanında inşaat ve konut sektörüne yönelik yeni destekler de gelecektir. Bu destekler iç pazarda inşaat malzemeleri sanayisi için de satışlar tarafında destekleyici olacaktır.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

V. Bölüm
İNŞAAT MALZEMELERİ SANAYİSİ

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

Demir Çelik Ürünleri

Demir Çelik Sektörü Temel Göstergeleri
Demir Çelik Çubuk Profil
Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları
Demir Çelik İnşaat Aksamı
Özel Bölüm: İnşaat İskele ve Kalıpları
Demir Çelik Bağlantı Elemanları
Demir Çelik Radyatör
Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler
Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ
Özel Bölüm: Galvaniz

DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ TEMEL GÖSTERGELERİ

Türkiye'nin Ham Çelik Üretimi 2021 Yılında Yüzde 12,8 Arttı

2021 yılı, dünya ticaretindeki tüm olumsuz koşullara rağmen, Türkiye çelik sektörü için başarılı bir yıl olmuştur. Pandemi döneminde yaşanan üretim düşüşlerinin ardından 2021 yılında Türkiye'nin ham çelik üretimi artış eğilimine girmiştir. Özellikle yılın ikinci yarısından itibaren üretim, tüketim ve dış ticaret göstergelerinde hızlı bir iyileşme yaşanmıştır. 2021 yılının tamamında, ham çelik üretimi, bir önceki yıla kıyasla yüzde 12,8 artışla 40,4 milyon tona ulaşmıştır. Böylece tüm zamanların en yüksek üretim miktarına ulaşılmıştır.

Dünya ham çelik üretimi 2021 yılında yüzde 3,8 artarak 1,88 milyar tondan 1,95 milyar tona yükselmiştir. En büyük üretici Çin'de üretim 2021 yılında yüzde 3,0 düşmüş ve 1,033 milyar tona inmiştir. Çin'in emisyon hedefleri doğrultusunda sanayide uyguladığı kısıtlamalar nedeniyle üretim düşmüştür. Hindistan 2. büyük üreticidir ve 2021 yılında üretimi yüzde 18,2 artarak 118,2 milyon ton olmuştur. Japonya'da üretim yüzde 15,7 artmış ve 96,3 milyon ton olmuştur. ABD'de üretim artışı yüzde 18 olarak gerçekleşmiştir. Rusya'da üretim 2021 yılında yüzde 5,6 artmış ve 75,6 milyon tona yükselmiştir. Güney Kore üretimi yüzde 5,2 yükselmiş ve 70,6 milyon tona çıkmıştır. Türkiye 40,4 milyon ton üretimi ile 7. sırada yer almıştır. Almanya'nın üretimi yüzde 12,3 artmış ve 40,1 milyon ton olmuştur. Brezilya'da üretim 36,0 milyon tondur. 10. üretici İran'da üretim gerilemiş ve 28,5 milyon tona inmiştir. Türkiye 2020 yılında 40,4 milyon ton üretimi ile Avrupa'nın en büyük üreticisi olmuştur. Dünya Sıralamasında ise 7. sıradadır.

Tablo.77 Ham Çelik Üretimi

Yıllar	Bin Ton
2016	33.163
2017	37.523
2018	37.311
2019	33.700
2020	35.800
2021	40.400

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2022)

Uzun Çelik Üretimi 2021 Yılında Yüzde 12 Arttı

2021 yılında Türkiye'nin kütük üretimi 2020 yılına göre yüzde 12,0 artarak 26,0 milyon tona yükselirken, slab üretimi 2020 yılına kıyasla yüzde 14,3 artarak 14,4 milyon ton seviyesine ulaşmıştır. Yassı çelik ürünlerine yönelik talebe bağlı olarak yassı ürünlerde artış 2021 yılında da devam etmiştir.

Tablo.78 Ürünlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton

Yıllar	Kütük	Slab	Toplam
2016	23.015	10.147	33.163
2017	25.839	11.684	37.523
2018	24.669	12.642	37.311
2019	20.725	12.975	33.700
2020	23.200	12.600	35.800
2021	26.000	14.400	40.400

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2022)

Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretiminde Elektrikli Ocaklar Üretimi Yüzde 16,6 Arttı

Ham çelik üretimi iki ayrı yöntemle gerçekleşmektedir. İlki elektrik ocaklı (EO) tesislerdeki üretimdir. İkincisi ise bazik oksijen fırını (BOF) olarak bilinen entegre tesislerdeki üretimdir. Elektrik ocaklı tesisler girdi olarak hurda, entegre tesisler ise girdi olarak demir cevheri kullanmaktadır. 2021 yılında elektrik ark ocaklı tesislerde üretim 2020 yılına göre yüzde 16,6 artarak 28,9 milyon tona, entegre tesislerde ise üretim yüzde 4,5 artarak 11,5 milyon tona yükselmiştir.

Tablo.79 Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi; Bin Ton

Yıllar	EO	BOF	Toplam
2016	21.846	11.316	33.163
2017	25.962	11.561	37.523
2018	25.798	11.513	37.311
2019	22.884	10.859	33.740
2020	24.782	11.018	35.800
2021	28.900	11.500	40.400

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2022)

Uzun Mamul Üretimi 2021 Yılında Yüzde 12,3, Yassı Mamul Üretimi Yüzde 13,7 Arttı

2021 yılında Türkiye'nin nihai mamul üretimi 2020 yılına oranla yüzde 12,8 artmış ve 40,4 milyon tona yükselmiştir. 2021 yılında yassı mamul ürünlerin üretimi 2020 yılına göre yüzde 13,7 artarak 14,3 milyon tona çıkmıştır. Uzun ürünlerin üretimi yüzde 12,3 artmış ve 26,1 milyon ton olmuştur.

Tablo.80 Türkiye'nin Nihai Mamul Üretimi; Bin Ton

Yıllar	Uzun	Yassı	Toplam
2016	26.011	10.869	36.880
2017	26.195	12.990	39.185
2018	23.680	14.940	38.620
2019	20.944	12.799	33.740
2020	23.234	12.576	35.800
2021	26.100	14.300	40.400

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2022)

Uzun Mamul Tüketimi 2021 Yılında Yüzde 13,2 Arttı

Türkiye'nin nihai ürün tüketimi 2021 yılında 2020 yılına göre yüzde 13,2 artarak 33,4 milyon ton seviyesine yükselmiştir. Uzun ürün tüketimi yüzde 16,1 artmış ve 16,0 milyon tona çıkmıştır. Yassı ürün tüketimi ise yüzde 10,7 artmış ve 17,4 milyon ton seviyesine ulaşmıştır. Uzun ürün tüketimi 2021 yılında da yüksek bir artış göstermiştir.

Tablo.81 Türkiye'nin Nihai Mamul Tüketimi; Bin Ton

Yıllar	Uzun	Yassı	Toplam
2016	17.622	16.448	34.070
2017	18.400	17.700	36.100
2018	14.269	16.440	30.700
2019	10.300	15.700	26.000
2020	13.785	15.720	29.505
2021	16.000	17.400	33.400

Kaynak: Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, (2022)

DEMİR ÇELİK ÇUBUK PROFİL

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat demiri olarak kullanılan demir çelik çubuk profil sanayisi Türkiye'nin en eski ve köklü sanayilerinden biri olup dünya ölçeğinde üretim kapasitesine sahiptir. Demir çelik çubuk profil sanayisinde 2021 yılı itibarıyla 268 girişim faaliyet göstermektedir.

Demir çelik çubuk profil üretimi 2019 yılında gerilemiştir. Gerilemede iç pazarda yaşanan daralmalar etkili olmuştur. 2020 yılında üretim geçen seneye göre yüzde 12,04 artarak 24,84 milyon ton olmuştur. 2021 yılında ise üretim yüzde 16,8 artarak 29,02 milyon tona yükselmiştir. İhracatta karşılaşılan ilave tedarik talebi ve iç talepteki artış üretimi desteklemiştir.

Tablo.82 Demir Çelik Çubuk Profil Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Milyon Ton
2018	276	25,69r
2019	256	22,17r
2020	252	24,84r
2021	268	29,02

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik çubuk profil iç pazarında tüketim büyüklüğü ve eğilimleri inşaat sektörü için de önemli bir öncü göstergedir. İç tüketim 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 10,7, 2019 yılında ise yüzde 21,3 ile yüksek oranda düşüş göstermiştir. İç tüketim 2019 yılında 13,24 milyon tona inmiştir. 2020 yılında iç tüketimde yüzde 23,1 büyüme yaşanmıştır. İç tüketim 2021 yılında ise yüzde 14,0 artarak 18,59 milyon tona yükselmiştir. 2020 yılında inşaat sektörüne verilen destekler etkisini 2021 yılında sürdürmüş ve demir çelik profil iç pazarındaki büyümeyi desteklemiştir.

Tablo.83 Demir Çelik Çubuk Profil İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	25.689.268r	9.403.558	538.542	16.824.252r
2019	22.174.353r	9.350.658	417.714	13.241.409r
2020	24.843.081r	8.848.199r	309.082r	16.303.964r
2021	29.016.719	10.837.117	412.960	18.592.562

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye demir çelik çubuk profil dış ticaretinde çok önemli bir ihracatçı ülkedir. Küresel ticaretteki daralmaya bağlı olarak 2019 yılında ihracat miktar olarak bir önceki yıla göre yüzde 0,6 oranında gerilemiş, değer olarak ise düşüş yüzde 13,5 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında ihracat değer olarak yüzde 11,8 düşerek 4,14 milyar dolara gerilemiştir. 2021 yılında ise miktar olarak demir çelik çubuk ve profil ihracatında yüzde 22,5 artış gerçekleşmiş olup 10.837.117 tonluk ihracat gerçekleşmiştir. 2021 yılında ihracat pazarlarında yaşanan hızlı toparlanma ile ihracat miktar ve değer olarak önemli ölçüde yükselmiştir. 2021 yılında ayrıca emtia ve metal fiyatlarında önemli artışlar gerçekleşmiştir. Ortalama ihracat birim fiyatı 2021 yılında bir önceki yıla yüzde 46,8 artmıştır. Türkiye'nin ortlama ihracat birim fiyatı buna bağlı olarak 0,69 dolara kadar ulaşmıştır.

Tablo.84 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2018	9.403.558	5.424,9	0,58
2019	9.350.658	4.693,5	0,50
2020	8.848.199r	4.140,6r	0,47
2021	10.837.117	7.430,3	0,69

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye sınırlı ölçüde demir çelik çubuk profil ithalatı da yapmaktadır. İthalat daha çok farklı nitelik ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kısmen fiyat avantajları için ve yurt içi teslimlerde yaşanan sıkışıklık dönemlerinde yapılmaktadır. 2019 yılında ithalat miktar ve değer olarak bir önceki yıla göre önemli ölçüde gerilemiştir. Gerilemede iç pazardaki sert daralma

etkili olmuştur. 2020 yılında oluşan yeni koşullar özellikle pandemi etkisi demir çelik çubuk profil ithalatını oldukça düşürmüştür. 2021 yılında ise ithalat yeniden artmış ve 401,5 milyon dolar değerinde 412.960 ton ithalat gerçekleşmiştir. Ortalama ithal birim fiyatı ise artarak 0,97 dolar/kg olmuştur.

Tablo.85 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2018	538.542	416,4	0,77
2019	417.714	273,2	0,65
2020	309.082r	221,8	0,72
2021	412.960	401,5	0,97

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye çok farklı ve uzak coğrafyalardaki pazarlara demir çelik çubuk profil ihracatı yapmaktadır. 2020 yılında en büyük pazar olarak ilk sırada yine İsrail 1,0 milyar dolar ile yer almıştır. İsrail'e ihracat yüzde 72,6 artmıştır. Yemen 2. sırasını korumuş ve ihracat 2021 yılında yüzde 43,1 yükselmiştir. 2021 yılında bir diğer yüksek ihracat artışı gerçekleşen Singapur'a yapılan ihracat da yüzde 180,3 artarak 411,7 milyon dolara düşmüştür. İlk on ihracatçı Sıralamasına hepsi de Amerika kıtasından olan dört yeni ülke girmiştir. Peru, Brezilya, Kanada ve Şili'ye önemli ihracat artışları gerçekleşmiştir. ABD'ye ihracat sınırlı ölçüde azalmıştır.

Tablo.86 Demir Çelik Çubuk Profil İhracat Pazarlarımız 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İsrail	579.447.437	1	İsrail	1.000.339.508
2	Yemen	401.211.099	2	Yemen	573.576.425
3	Hong Kong	268.368.737	3	Singapur	411.663.512
4	ABD	250.111.243	4	Peru	298.467.484
5	Singapur	146.671.979	5	Brezilya	277.119.573
6	Irak	119.155.615	6	Kanada	270.851.002
7	Fas	117.847.465	7	Hong Kong	253.356.114
8	Romanya	84.547.081	8	ABD	234.825.077
9	Mısır	82.081.751	9	Romanya	202.349.000
10	Lübnan	81.581.896	10	Şili	176.924.210
Toplam İhracat		**4.140.580.766**	**Toplam İhracat**		**7.430.323.310**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin demir çelik çubuk profil ithalatında, ilk sıralarda geleneksel olarak Avrupa Birliği ülkeleri bulunmaktadır. 2020 yılında ilk sıraya yükselen İspanya 2021 yılında da ilk sırasını korumuştur. Almanya 2., İtalya 3. sırada yer almışlardır. İtalya'nın ardından İngiltere ve Romanya sıralanmaktadır. İlk beş ülkeden yapılan ithalat artmıştır. AB ülkelerinden daha nitelikli ve yüksek performanslı ürünlerin ithalatı yapılmaktadır. Çin'den yapılan ithalat artarken Lüksemburg ve Slovakya'dan ithalat yükselmiştir. Rusya ilk 10 ithalatçı ülke içine girmiştir.

Tablo.87 Demir Çelik Çubuk Profil İthalat Yaptığımız Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İspanya	53.848.790	1	İspanya	68.998.401
2	Güney Kore	25.286.699	2	Almanya	52.045.898
3	İtalya	23.419.181	3	İtalya	46.206.701
4	Almanya	18.615.890	4	İngiltere	32.245.403
5	Romanya	14.684.128	5	Romanya	30.076.448
6	İngiltere	12.026.008	6	Güney Kore	26.282.971
7	Çin	11.558.270	7	Çin	25.632.123
8	Lüksemburg	8.743.467	8	Lüksemburg	24.470.487
9	Slovakya	8.428.138	9	Rusya	17.170.693
10	Belarus	6.978.773	10	Slovakya	17.005.062
Toplam İthalat		**221.784.381**	**Toplam İthalat**		**401.472.712**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye'nin demir çelik çubuk profil ihracatı 2018 yılında önemli ölçüde artmış ve dünya demir çelik çubuk profil ihracatındaki payı da yüzde 12,5'e yükselmiştir. Pay, 2019 yılı içinde yüzde 11,5'e ve 2020 yılında ise yüzde 11,2'ye inmiştir. 2021 yılında toparlanma döneminde pazarlarda uygulanan önlemlerin de azalması sonucu hem dünya ihracatı hem de Türkiye'nin ihracatı önemli ölçüde yükselmiştir. Türkiye'nin ihracat artışı daha yüksek gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak 2021 yılında dünya ihracatında alınan pay da yüzde 12,9'a yükselmiştir ve son 6 yılın en yüksek payına ulaşılmıştır.

Tablo.88 Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	3.696	31.926	11,6
2017	3.915	34.480	11,4
2018	5.425	43.578	12,5
2019	4.694	40.719	11,5
2020	4.141r	37.061r	11,2r
2021	7.430	57.539	12,9

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye dünya demir çelik çubuk profil ihracatında 2021 yılında 7,43 milyar dolar ihracatı ile yine ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'yi Çin, İtalya, Almanya ve İspanya izlemektedir. Diğer ülkelerin de ihracatlarında artışlar gerçekleşmiştir. Ge-

çen yıl ilk 10 içinde yer alan 9 ülke yine 2021 yılında da ilk 10 içinde yer alırken Güney Kore ilk 10 dışına çıkmıştır.

Grafik.63 Türkiye'nin Demir Çelik Çubuk Profil İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

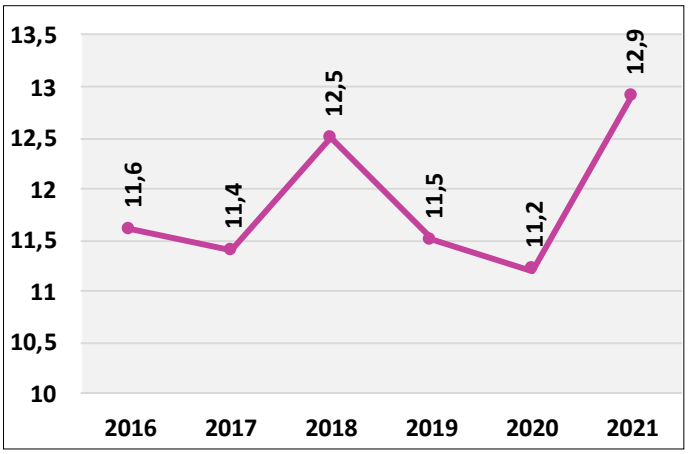

Tablo.89 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İhracatında İlk 10 Ülke 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Türkiye	4.140.580.766	1	Türkiye	7.430.323.310
2	Çin	3.385.347.000	2	Çin	5.269.578.000
3	İtalya	2.643.202.000	3	İtalya	4.577.081.000
4	Almanya	2.635.380.000	4	Almanya	4.163.007.000
5	İspanya	1.898.962.000	5	İspanya	3.283.085.000
6	Rusya	1.473.022.000	6	Malezya	2.243.067.000
7	Malezya	1.418.412.000	7	Rusya	2.238.276.000
8	Polonya	1.204.241.000	8	Polonya	1.916.327.000
9	Güney Kore	1.012.980.000	9	Japonya	1.421.778.000
10	Japonya	863.032.000	10	Lüksemburg	1.403.838.000
Toplam İhracat		**37.060.870.000**	**Toplam İhracat**		**57.539.071.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2021 yılında tüm ülkelerin ithalatlarından önemli artışlar olmuştur. Dünya demir çelik çubuk profil ithalatında 2021 yılında ilk sırada Almanya yer almıştır. Almanya'nın ithalatında önemli bir artış yaşanmıştır. ABD'de gevşetilen koruma önlemleri ile ithalatı artmış ve 2. sırada kalmaya devam etmiştir. İthalatta 3. sırada Fransa, 4. sırada Kanada bulunmaktadır. Polonya 2021 yılında en büyük 5. ithalatçı haline gelmiştir. Hong Kong, Güney Kore ve Hollanda bu ülkeleri izlemektedirler. Çin ve İngiltere 2021 yılında yeniden ilk 10 büyük ithalatçı arasına girmiştir. Önemli üretici ve ihracatçı ülkeler aynı zamanda ithalatçı konumdadırlar. Türkiye 2020 yılında 38. sırada iken, 2021 yılında 37. sırada yer almıştır.

Tablo.90 Dünya Demir Çelik Çubuk Profil İthalatında İlk 10 Ülke 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	2.448.230.000	1	Almanya	4.157.688.000
2	ABD	1.694.264.000	2	ABD	2.969.508.000
3	Fransa	1.472.357.000	3	Fransa	2.419.233.000
4	Kanada	1.074.071.000	4	Kanada	1.916.261.000
5	Hollanda	977.675.000	5	Polonya	1.728.778.000
6	Çin	950.947.000	6	Hong Kong	1.726.733.000
7	Polonya	943.147.000	7	Güney Kore	1.594.629.000
8	Hong Kong	933.030.000	8	Hollanda	1.430.553.000
9	Güney Kore	883.540.000	9	Çin	1.387.306.000
10	Romanya	801.651.000	10	İngiltere	1.373.687.000
38	Türkiye	221.784.381	37	Türkiye	401.472.712
Toplam İthalat		**35.643.053.000**	**Toplam İthalat**		**54.372.070.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

DEMİR ÇELİK BORU VE BORU BAĞLANTI PARÇALARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik boru (tüpler, içi boş profiller) ve boru bağlantı parçaları sanayi, demir çelik sektöründe üretim ve ihracat açısından Türkiye'nin en önemli sanayilerinden olmaya devam etmektedir. Her türlü alt yapı inşaat ve projesi için çelikten boru üreten sanayi özellikle petrol ve doğal gaz iletim hatlarında kullanılan boruların tedarikini gerçekleştirmektedir. Üretim ve ihracat büyük projelere bağlı olarak dalgalanmalar gösterebilmektedir.

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayi üretimi 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 5,1 artmış ve 4,57 milyon tona yükselmiştir. 2021 yılında yaşanan toparlanma üretimde de artışı sağlamıştır. Yılın genelinde hem dış talep hem de iç talepte hızlı bir toparlanma gerçekleşmiştir. Buna bağlı olarak üretim 2020 yılından sonra 2021 yılında da artış göstermiştir.

Tablo.91 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2018	206	4.515.000
2019	211	4.103.775
2020	210	4.350.000
2021	214	4.570.000

Kaynak: TÜİK, Çelik Boru Üreticileri Derneği, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları hem iç pazarın ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılamakta hem de önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. İç pazarda yer alan büyük ölçekli projelerin taleplerine bağlı olarak iç tüketim yıllar itibarıyla dalgalanma göstermeye devam etmektedir. 2018 ve 2019 yıllarında daralan iç talep 2020 yılında yeniden büyüme göstermiştir. İç talepte büyüme 2021 yılında da devam etmiştir. Firmalara verilen destekler ve yatırım teşvikleri iç pazarda toparlanmanın devamını sağlamıştır. Buna bağlı olarak iç tüketim 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 8,8 artarak 3.038.341 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.92 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2018	4.515.000	2.013.589	494.091	2.995.520
2019	4.103.775	1.952.191	388.117	2.539.701
2020	4.350.000	1.955.623r	397.693r	2.792.070r
2021	4.570.000	1.985.647	453.988	3.038.341

Kaynak: TÜİK, Çelik Boru Üreticileri Derneği, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları sanayisinin dış pazarlarda rekabet gücü yüksek olup üretiminin önemli bir bölümünü ihraç etmektedir. Dünyadaki inşaat ve alt yapı yatırım faaliyetlerindeki gelişmelerin yarattığı talep dalgalanmaları ihracatı da etkilemektedir. 2019 yılında önemli ihracat pazarlarımız olan ABD ve AB'nin ithalat kısıtlamaları ile karşılaşılmıştır. 2019 yılında ihracat miktar olarak yüzde 3, değer olarak ise yüzde 12 gerilemiştir. 2020 yılında Türkiye'nin demir çelik boru ve bağlantı parçaları ihracatı 1,44 milyar dolardır. 2020 yılı ihracat değer olarak azalırken miktar olarak artmıştır. Ortalama ihracat birim fiyat değeri de 0,74 dolar olmuştur. 2021 yılında ise ihracatta miktar, değer ve birim fiyat olarak artışlar gerçekleşmiştir. İhracat miktar olarak yüzde 1,5 artarken, değer olarak yüzde 47,9 yükselmiştir. Demir çelik fiyatlarında küresel olarak yaşanan artış ile ihracat birim fiyatı 0,74 dolar/kg seviyesinden 1,08 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.93 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2018	2.013.589	1.783,0	0,89
2019	1.952.191	1.569,3	0,80
2020	1.955.623r	1.445,8r	0,74r
2021	1.985.647	2.138,7	1,08

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatı daha çok yurt içindeki büyük enerji ve alt yapı projeleri ihalelerine katılan ve kazanan yabancı üreticiler ile gerçekleşmektedir. Türkiye'deki yatırım projeleri ve ölçekleri bu itibarla ithalat için de ölçü olabilmektedir. Demir çelik boru ve bağlantı parçaları ithalatı 2021 yılında miktar olarak bir önceki yıla göre yüzde 14,2 artarak 453.988 ton, değer olarak ise 860,5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı ise 1,90 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.94 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2018	494.091	821,0	1,66
2019	388.177	668,6	1,72
2020	397.693r	666,2r	1,68r
2021	453.988	860,5	1,90

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Demir çelik boru ve boru bağlantı parçalarında 2021 yılında en yüksek ihracat bir önceki yıl olduğu gibi Romanya'ya gerçekleşmiştir. İngiltere'ye ihracat 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 162 artmıştır ve bu ülke ihracatta 2. sıraya yükselmiştir. Irak, Belçika ve İsrail ilk 2 ülkeyi izlemektedir. Bu ülkelere de ihracatta önemli artışlar olmuştur. AB'nin uyguladığı ilave vergilerin etkileri sürmektedir. Bu ülkelere ihracat artışı daha sınırlı kalmıştır. ABD, uygulamaların esnetilmesi ile yeniden ilk 10 ithalatçı içine girmiştir. Kanada ve Gürcistan 2021 yılında da ilk 10 ithalatçı içinde yer almaya devam etmişlerdir.

Tablo.95 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracat Pazarlarımız 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Romanya	202.240.016	1	Romanya	277.466.579
2	Irak	137.995.204	2	İngiltere	227.855.900
3	İsrail	90.423.525	3	Irak	161.659.119
4	İngiltere	86.861.126	4	Belçika	133.376.706
5	Belçika	64.479.652	5	İsrail	127.261.138
6	Almanya	59.591.457	6	Almanya	100.357.472
7	Kanada	51.367.063	7	İtalya	82.804.940
8	Fas	43.055.888	8	ABD	69.370.283
9	Suudi Arabistan	42.931.578	9	Kanada	62.002.602
10	Gürcistan	41.668.417	10	Gürcistan	50.339.146
Toplam İhracat		**1.445.841.436**	**Toplam İhracat**		**2.138.685.834**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2021 yılında demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalatında ilk 3 ülke sıralarını korumuştur. Çin, İtalya ve Almanya 3 önemli tedarikçi olmaya devam etmiştir. Çin ürünleri fiyat avantajı, İtalya ve Almanya ürünleri ise teknik özellikleri nedeniyle ithal edilmektedir. Diğer önemli üretici ülkelerden de geleneksel ithalat sürmüştür. 2021 yılında Slovakya yeni tedarikçi olarak görülmektedir.

Tablo.96 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatı Yaptığımız Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	184.149.102	1	Çin	213.102.872
2	İtalya	89.467.263	2	İtalya	123.441.177
3	Almanya	83.906.675	3	Almanya	107.833.060
4	Güney Kore	35.630.394	4	Rusya	69.978.397
5	Rusya	29.224.556	5	Ukrayna	53.844.304
6	Ukrayna	22.617.460	6	Romanya	29.157.805
7	Vietnam	18.667.141	7	Güney Kore	25.424.994
8	Romanya	17.794.698	8	ABD	22.972.592
9	Avusturya	16.414.397	9	Vietnam	17.441.634
10	Hindistan	10.738.281	10	Slovakya	15.872.297
Toplam İthalat		666.182.165	Toplam İthalat		860.470.723

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

2017 ve 2018 yıllarında küresel ekonomide, inşaat faaliyetlerinde ve alt yapı yatırımlarında toparlanma demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatını olumlu etkilemiştir. Dünya ihracatı 2017 yılında 73,52 milyar dolar, 2018 yılında ise 78,27 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında ise dünya ihracatı yüzde 4,3 daralarak 74,89 milyar dolara inmiştir. Dünya ticaretinde özellikle demir çelik ürünlerine getirilen korunma önlemlerine ilaveten küresel pandemi boyunca yaşanan sıkıntılar nedeni ile ticaret 2020 yılında da yüzde 16,8 azalarak 62,24 milyar dolar seviyelerine gerilemiştir.

2021 yılında dünya ekonomisi, ticareti ve inşat sektöründe yaşanan hızlı toparlanma ile dünya çelik boru ve bağlantı parçaları ihraçtı da yüzde 19,5 artmış ve 74,4 milyar dolara yükselmiştir.

Türkiye'nin dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatı içindeki payı 2021 yılında ihracatın daha yüksek artışı ile yüzde 2,32'den yüzde 2,87'ye yükselmiştir. Türkiye, önemli pazarlarındaki toparlanma yanı sıra karşılaştığı ilave tedarik talebini de iyi değerlendirerek payını önemli ölçüde artırmıştır.

Tablo.97 Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	1.160,2	61.298	1,89
2017	1.431,8	73.520	1,95
2018	1.783,1	78.268	2,29
2019	1.569,3	74.891	2,10
2020	1.445,8r	62.243r	2,32r
2021	2.138,7	74.399	2,87

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.64 Türkiye'nin Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

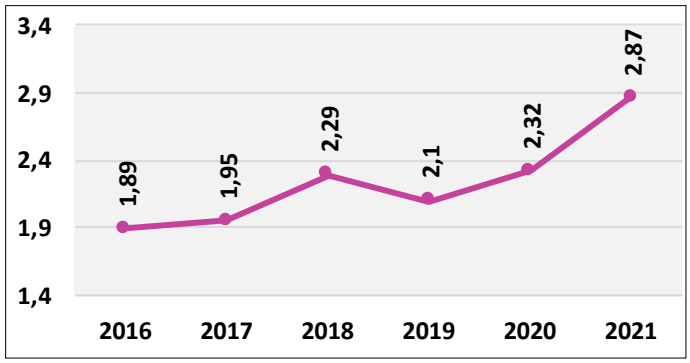

Dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatında ilk sırayı 2021 yılında da Çin almaktadır. Çin 14,37 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. 2. ve 3. sırada iki AB ülkesi ve önemli üretici ülkeler olan İtalya ve Almanya yer almaktadır. Yine geleneksel üreticiler ABD, Güney Kore, Japonya, Hindistan, Rusya ve İspanya diğer önemli ihracatçılardır. Türkiye dünya demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ihracatçıları arasında ilk 10 ülke içerisinde 2021 yılında iki sıra yükselerek 8. sıraya çıkmıştır.

Tablo.98 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	12.329.479.000	1	Çin	14.374.708.000
2	İtalya	5.948.727.000	2	İtalya	7.752.855.000
3	Almanya	5.518.698.000	3	Almanya	6.639.747.000
4	Japonya	3.618.040.000	4	ABD	3.758.378.000
5	ABD	3.097.638.000	5	Güney Kore	3.262.263.000
6	Güney Kore	2.587.802.000	6	Japonya	3.225.427.000
7	Rusya	1.913.031.000	7	Hindistan	2.362.163.000
8	Hindistan	1.876.701.000	8	Türkiye	2.138.685.834
9	İspanya	1.508.967.000	9	Rusya	2.053.311.000
10	Türkiye	1.445.841.436	10	İspanya	1.853.173.000
Toplam İhracat		62.243.168.000	Toplam İhracat		74.399.360.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

ABD dünyanın en büyük demir çelik boru ve boru bağlantı parçaları ithalat pazarı olmayı sürdürmektedir. ABD'nin ithalatı korunma önlemleri ile 2019 ve 2020 yılarında gerileyen ithalat rakamı 2021 yılında sıçrama göstermiş ve 9,04 milyar dolara yükselmiştir. Alt yapı paketleri ile hızlanan inşaat harcamaları sonucu ithalat önemli ölçüde artmıştır. 2020 yılında 2. sırada yer alan Singapur 2021 yılında ilk 10'dan çıkmıştır. 2021 yılında Çin 2. büyük ithalatçı olmuştur. Almanya, Kanada ve Fransa ilk 2 ülkeyi izlemektedirler. Hollanda, Polonya, İngiltere, Meksika ve İtalya ilk 10 içinde yer alan diğer ülkelerdir. İtalya 2021 yılında yeniden ilk 10 ülke içine girmiştir. Meksika da ilk 10 ülke içine katılmıştır. Norveç ilk 10 ülke içinde çıkmıştır. Türkiye 2020 yılında 28. sırada yer alırken 2021 yılında 27. sıraya yükselmiştir.

Tablo.99 Dünya Demir Çelik Boru ve Boru Bağlantı Parçaları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	5.956.143.000	1	ABD	9.040.018.000
2	Singapur	4.445.976.000	2	Çin	2.097.727.000
3	Almanya	3.637.418.000	3	Almanya	5.342.613.000
4	Kanada	2.264.050.000	4	Kanada	2.966.614.000
5	Çin	2.162.132.000	5	Fransa	2.746.526.000
6	Fransa	1.989.101.000	6	Hollanda	1.952.420.000
7	İngiltere	1.663.248.000	7	Polonya	1.933.577.000
8	Hollanda	1.528.688.000	8	İngiltere	1.759.342.000
9	Norveç	1.359.680.000	9	Meksika	1.758.851.000
10	Polonya	1.313.664.000	10	İtalya	1.719.478.000
28	Türkiye	666.182.165	27	Türkiye	860.470.723
Toplam İthalat		63.493.985.000	Toplam İthalat		73.828.006.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

DEMİR ÇELİK İNŞAAT AKSAMI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik inşaat aksamı; inşaat ve inşaatın parçaları için metal çatıların ya da iskeletlerin imalatı (kuleler, direkler, destekler, köprüler vb.) -metal endüstriyel iskeletlerin imalatı (yüksek fırınlar, kaldırma teçhizatları, taşıma ekipmanları vb. için iskeletler)- çoğunluğu metalden inşaat şantiyeleri, modüler sergi elemanları vb. gibi prefabrik binaların imalatını kapsamaktadır. Ayrıca bu kapsamda çelik tel çubukların soğuk çekilmesi yöntemiyle çekilmiş ve inşaatlarda kullanılan çelik tel imalatı da yer almaktadır.

Demir çelik inşaat aksamı üretimi 2021 yılında yüzde 17,8 artarak 2,81 milyon tona yükselmiştir. 2018 yılındaki daralmanın ardından 2019 yılında artan üretim, 2020 yılında yaşanan salgının etkilerine rağmen büyümeye devam etmiştir. 2021 yılında ise iç ve dış pazarlardaki hızlı toparlanma ile üretimde yüksek bir artış gerçekleşmiştir. 2021 yılında üretim artışı hem iç hem de dış talep nedeniyle gerçekleşmiştir.

Tablo.100 Demir Çelik İnşaat Aksamı Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	1.142	2.231.033
2018	1.026r	2.143.516r
2019	918r	2.308.800r
2020	973r	2.385.584r
2021	1.005	2.810.218

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik inşaat aksamı iç tüketimi 2021 yılında yüzde 21,2 büyümüş ve 1,95 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İç talep 2019 yılında büyüme göstermiş, 2020 yılında da inşaat sektörüne verilen destekler nedeniyle büyüme gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise içeride yarım kalan inşaat işlerinin tamamlanmasına yönelik tüketim artışı yaşanmıştır.

Tablo.101 Demir Çelik İnşaat Aksamı İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	2.231.033	625.101	89.106	1.695.038
2018	2.143.516r	711.355	62.442	1.494.603r
2019	2.308.800r	813.780	45.683	1.540.703r
2020	2.385.584r	854.820	77.030	1.607.896r
2021	2.810.218	934.485	73.283	1.949.016

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Demir çelik inşaat aksamı da Türkiye'nin önemli ihracat kalemlerinden biri olmaya devam etmektedir. 2020 yılında küresel pandemiye ve inşaat pazarlarımızdaki yavaşlamaya rağmen ihracat artış göstermiştir. 2021 yılında ise ihracat artışı ivme kazanmıştır. Pazarlarımızda inşat işlerine geri dönüşler ile talep yükselmiştir. 2021 yılında ihracat miktar olarak yüzde 9,3 artmış ve 934.485 tona yükselmiştir. İhracat değer olarak ise yüzde 29,1 artarak 1.728,7 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları da 2021 yılında 1,85 dolar/kg seviyesine çıkmıştır.

Tablo.102 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	625.101	1.047,7	1,68
2018	711.355	1.213,4	1,71
2019	813.780	1.326,6	1,63
2020	854.820	1.338,5	1,57
2021	934.485	1.728,7	1,85

Kaynak: TÜİK

Demir çelik inşaat aksamı ithalatı 2020 yılındaki artışın ardından 2021 yılında miktar olarak gerilemiştir. 2021 yılında 73.283 ton demir çelik inşaat aksamı ithal edilmiştir. İthalat değer olarak ise bir önceki yıla göre yüzde 37,2 yükselmiştir. Emtia fiyatlarındaki artışın bu yükselişte payı büyüktür. Ortalama ithalat birim fiyatı 2021 yılında yüzde 44,4 artarak 4,29 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.103 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	89.106	305,9	3,44
2018	62.442	192,2	3,08
2019	45.683	122,3	2,68
2020	77.030	229,0	2,97
2021	73.283	314,1	4,29

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Demir çelik inşaat aksamı ihracatında ilk sıraları yakın ve komşu pazar ülkeler almaktadır. İhracat yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinden olumlu etkilenmektedir. Hacim ve ağırlık olarak büyük olan ihracat taşımaları nedeniyle daha çok yakın pazarlar tercih edilmektedir. İnşaat faaliyetlerinin ve şantiyelerinin yoğunlaştığı yakın ve komşu ülkelere ihracat artmaktadır. 2021 yılında ihracatta ilk 3 sırayı Irak, Almanya ve Rusya almıştır. İsrail, ABD ve Fransa ilk 3 ülkeyi izlemektedir. Nijerya, Bulgaristan, Özbekistan ilk 10 içine 2021 yılında girmişlerdir. Azerbaycan 10. büyük ihracat pazarımız olmuştur. 2021 yılında Mısır, Kanada ve Hollanda ilk 10 pazarın dışına çıkmıştır.

2021 yılı itibarıyla en çok demir çelik inşaat aksamı ithalatı yapılan ülke Rusya olmuştur. Rusya Çin'in yerini almıştır. Rusya'nın ardından Çin en çok ithalat yaptığımız ülkedir. Rusya ile Çin yer değiştirmiştir. İthalat farklı ürün ihtiyaçlarına göre çeşitlilik gösterebilmektedir. 2021 yılında Hollanda yeniden ilk 10 ithalatçı ülke arasına girmiş, Portekiz çıkmıştır.

Tablo.104 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	128.063.674	1	Irak	184.485.675
2	Türkmenistan	60.407.364	2	Almanya	91.023.811
3	Almanya	60.392.029	3	Rusya	81.615.777
4	İsrail	60.047.075	4	İsrail	80.742.705
5	Rusya	46.159.417	5	ABD	78.530.992
6	Fransa	45.129.042	6	Fransa	55.409.284
7	Kanada	40.280.086	7	Nijerya	46.316.306
8	Azerbaycan	38.577.651	8	Bulgaristan	42.349.301
9	Hollanda	36.333.937	9	Özbekistan	41.057.088
10	Mısır	32.789.680	10	Azerbaycan	39.360.599
Toplam İhracat		**1.338.470.661**	**Toplam İhracat**		**1.728.653.898**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.105 Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalat Yaptığımız Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	83.362.836	1	Rusya	91.963.361
2	Rusya	44.269.283	2	Çin	47.149.359
3	İtalya	22.342.969	3	Almanya	30.938.059
4	Almanya	14.952.510	4	İtalya	21.829.983
5	İspanya	11.407.388	5	İspanya	18.907.172
6	Avusturya	10.544.795	6	Güney Kore	17.761.701
7	Güney Kore	5.861.280	7	Avusturya	10.997.323
8	Polonya	3.815.208	8	Norveç	7.846.010
9	Norveç	3.130.751	9	Hollanda	5.325.409
10	Portekiz	2.484.361	10	Polonya	5.107.711
Toplam İthalat		**229.011.206**	**Toplam İthalat**		**314.130.079**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye'nin demir çelik inşaat aksamı ihracatı 2016 yılından bu yana artış göstermektedir. 2017 yılından sonra 2018 yılında ihracatta hissedilir bir artış yaşanmış ve pay yüzde 2,48'e çıkmıştır. Pay artışı 2019 ve 2020 yıllarında da devam etmiştir. 2021 yılında dünya demir çelik inşaat aksamı ihracatında yüzde 18,9 gibi yüksek bir artış gerçekleşmiştir. Türkiye'nin ihracatı ise yüzde 29,1 ile daha yüksek artış göstermiştir. Böylece Türkiye ihracatını genişleyen dünya pazarında önemli ölçüde artırmayı başarmış ve payı da yüzde 2,93'e yükselmiştir.

Tablo.106 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	1.000,4	45.986,4	2,18
2017	1.047,7	47.611,2	2,20
2018	1.213,4	48.985,3	2,48
2019	1.326,6	51.515,0	2,58
2020	1.338,5	49.625,7r	2,70r
2021	1.728,7	58.997,9	2,93

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.65 Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

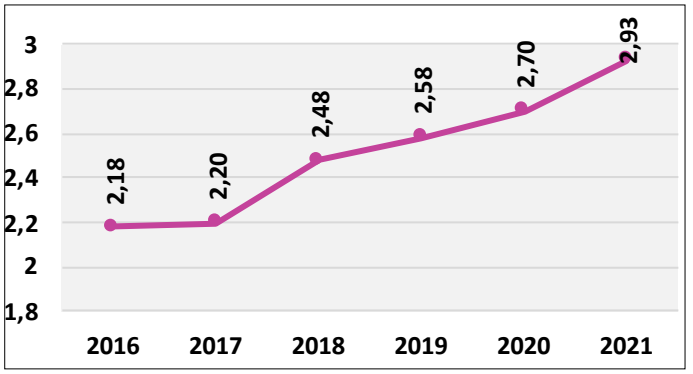

Dünya demir çelik inşaat aksamı ihracatında ilk sırayı 14,4 milyar dolar ile Çin almaktadır. Çin kendisine uygulanan korunma önlemlerine rağmen 2021 yılında ihracatını artırmıştır. Yine Çin 2021 yılında karbon emisyonu kısıtlamaları için üretimde sınırlamalara da gitmiştir. 2021 yılında Almanya 2., Polonya ise 3. sıradaki yerlerini korumuştur. İspanya 4. sıraya çıkarken, Hollanda 5. sıraya inmiş, Belçika ve İtalya'nın sıraları değişmemiştir. Türkiye 2021 yılında yine 8. sırada yer almıştır. Güney Kore yeniden ilk 10 ülke içine girmiştir.

Tablo.107 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	13.211.963.000	1	Çin	14.349.956.000
2	Almanya	4.099.729.000	2	Almanya	5.124.235.000
3	Polonya	2.884.599.000	3	Polonya	3.568.660.000
4	Hollanda	2.204.327.000	4	İspanya	2.447.244.000
5	İspanya	1.919.095.000	5	Hollanda	2.038.387.000
6	Belçika	1.595.522.000	6	Belçika	1.989.972.000
7	İtalya	1.529.466.000	7	İtalya	1.966.558.000
8	Türkiye	1.338.470.661	8	Türkiye	1.728.653.898
9	Kanada	1.281.877.000	9	Güney Kore	1.701.621.000
10	Çekya	1.268.496.000	10	Çekya	1.658.695.000
Toplam İhracat		**49.625.702.000**	**Toplam İhracat**		**58.997.864.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ABD en büyük demir çelik inşaat aksamı ithalatçısı olmaya devam etmektedir. Uyguladığı korunma önlemlerine rağmen ABD'nin ithalatı 2021 yılında da yüzde 15,7 artarak 6,26 milyar dolar olmuştur. Diğer önemli ithalatçı ülkeler aynı zamanda önemli ihracatçı ülkeler olarak dikkat çekmektedir. İlk 10 pazar içinde gelişmiş ve zengin ülkeler yer almaktadır. Türkiye ithalatta 2020 yılında 36. sırada iken 2021 yılında 39. sıraya inmiştir.

Tablo.108 Dünya Demir Çelik İnşaat Aksamı İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	5.415.308.000	1	ABD	6.263.476.000
2	Almanya	3.238.494.000	2	Almanya	4.195.652.000
3	Japonya	1.901.227.000	3	Fransa	3.040.318.000
4	Fransa	1.810.676.000	4	İngiltere	2.039.148.000
5	İngiltere	1.624.417.000	5	Japonya	2.036.250.000
6	Hollanda	1.497.949.000	6	Hollanda	1.682.864.000
7	Güney Kore	1.107.213.000	7	Norveç	1.550.856.000
8	Avusturya	1.103.791.000	8	Kanada	1.450.699.000
9	Kanada	1.005.436.000	9	Avusturya	1.421.226.000
10	Norveç	993.241.000	10	Avustralya	1.277.791.000
36	Türkiye	229.011.206	39	Türkiye	314.130.079
Toplam İthalat		**44.277.891.000**	**Toplam İthalat**		**53.570.431.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: İNŞAAT İSKELE VE KALIPLARI

İnşaat iskele ve kalıpları; demir çelik inşaat malzemelerinin önemli bir alt kolunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda yer alan ürünler inşaat ve inşaatın parçaları için iskeleler, (kuleler, direkler, destekler, köprüler vb.), metal endüstriyel iskeleler (yüksek fırınlar, kaldırma teçhizatları, taşıma ekipmanları vb. için iskeleler) ile diğer metalden iskele ve kalıplardır. İnşaat iskele ve kalıpları konut, baraj, ticari bina, havaalanı, hastane, yol, metro, endüstriyel projeler ve benzeri inşaatlarda kullanılmaktadır.

Türkiye'de inşaat iskele ve kalıpları üretimi yapan firma sayısı 2021 yılında 158'dir. 2021 yılında artan üretim 656.678 ton olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında üretim yüzde 14,0 yükselmiştir.

Tablo.109 İnşaat İskele ve Kalıpları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2016	162r	642.126r
2017	168r	689.595r
2018	153r	521.425r
2019	138r	477.297r
2020	152r	576.033r
2021	158	656.678r

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye inşaat iskele ve kalıpları ihracatı yıllar itibarıyla gelişmektedir. 2020 yılında ihracat bir önceki yıla göre yüzde 12,3 artarak 132,0 milyon dolara ulaşmış, 2021 yılında da yüzde 33,4 artarak 176,1 milyon dolara yükselmiştir. İhracat yapılan ülkeler içinde ilk 3 sırada 2021 yılında Fransa, Rusya ve Irak yer almıştır. Almanya, İsrail, Belçika, Özbekistan, Sırbistan, Katar ve İtalya ilk 10 içindeki diğer ülkelerdir.

Tablo.110 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İhracatı 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	17.397.037	1	Fransa	14.292.697
2	Almanya	10.416.107	2	Rusya	14.015.844
3	Fransa	9.475.513	3	Irak	13.293.790
4	Rusya	9.299.125	4	Almanya	10.108.885
5	İsrail	8.619.996	5	İsrail	9.721.502
6	Belçika	6.047.349	6	Belçika	8.233.987
7	Özbekistan	5.166.781	7	Özbekistan	6.388.881
8	Azerbaycan	4.686.407	8	Sırbistan	6.033.870
9	Gürcistan	4.266.409	9	Katar	5.475.100
10	Sırbistan	3.382.709	10	İtalya	5.230.117
Toplam İhracat		**132.010.135**	**Toplam İhracat**		**176.063.640**

Kaynak: TÜİK

İnşaat iskele ve kalıpları ithalatı 2021 yılında yüzde 31,9 artarak 31,94 milyon dolara yükselmiştir. En çok ithalat yapılan ülke Almanya olmuştur. Avusturya, Çin, Rusya, Portekiz, Hindistan, Polonya, Fransa, İspanya ve İtalya diğer ithalat yapılan ülkelerdir.

Tablo.111 Türkiye'nin İnşaat İskele ve Kalıpları İthalatı 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Avusturya	8.219.160	1	Almanya	9.173.917
2	Almanya	5.088.571	2	Avusturya	9.114.058
3	Portekiz	2.473.945	3	Çin	3.397.170
4	Çin	2.170.627	4	Rusya	2.729.661
5	Hindistan	1.751.955	5	Portekiz	2.086.520
6	Güney Kore	1.626.789	6	Hindistan	1.662.021
7	Polonya	1.190.282	7	Polonya	1.428.032
8	Şili	555.333	8	Fransa	889.428
9	Çekya	184.910	9	İspanya	226.559
10	Hırvatistan	140.033	10	İtalya	181.795
Toplam İthalat		**24.215.201**	**Toplam İthalat**		**31.944.213**

Kaynak: TÜİK

DEMİR ÇELİK BAĞLANTI ELEMANLARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik vida cıvata somun ve benzeri gibi ürünler inşaat sanayisinde kullanılan bağlantı elemanlarını oluşturmaktadır. Demir çelik bağlantı elemanları sanayisi, Türkiye'de hem önemli bir üretici hem de ihracatçıdır. Demir çelik bağlantı elemanları üretimi 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 17,5 artmış ve 708.421 ton olmuştur. 2021 yılında ise üretim iç ve dış talepteki kuvvetli canlanma ile yüzde 28,5 artmış ve 910.253 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.112 Demir Çelik Bağlantı Elemanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	191	652.187
2018	188	580.395
2019	207r	602.795r
2020	223r	708.421r
2021	244	910.253

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İnşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanları iç tüketimi 2018 ve 2019 yıllarında sert daralmalar yaşamıştır. İç tüketim 2020 yılında tekrar büyümüştür. İnşaat sektörüne verilen destekler ile demir çelik bağlantı elemanları sanayisine yönelik talep olumlu etkilemiştir. 2021 yılında ise iç tüketim bir önceki yıla göre yüzde 27,0 artmış ve 715.449 tona yükselmiştir. İç talep 2021 yılında son yılların en yüksek genişlemesini göstermiştir.

Tablo.113 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	652.187	160.633	97.177	588.731
2018	580.395	191.734	93.672	482.626
2019	602.795r	210.844	74.522	466.473r
2020	708.421r	210.854r	65.721r	563.288r
2021	910.253	270.864	76.060	715.449

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

İnşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ihracatı miktar ve değer olarak 2021 yılında yeniden önemli bir artış göstermiştir. 2020 yılında küresel pandemi nedeni ile gerileyen ihracat 2021 yılındaki toparlanmaya bağlı olarak yeniden yükselmiştir. İhracat 2021 yılında miktar olarak yüzde 28,5 artmış ve 270.864 ton olmuştur. İhracat değer

olarak ise yüzde 49,8 artış göstermiştir. Ortalama ihracat birim fiyatı 2020 yılında 2,28 dolar/kg iken, 2021 yılında 2,66 dolar/kg seviyesine çıkmıştır. Emtia fiyatlarındaki artış etkili olmuştur.

Tablo.114 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2017	160.633	409,4	2,55
2018	191.734	527,6	2,75
2019	210.844	515,5	2,44
2020	210.854r	480,2r	2,28
2021	270.864	719,4	2,66

Kaynak: TÜİK

Türkiye'de inşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları için önemli bir iç pazar bulunmaktadır. İç pazarın ihtiyaçları daha çok içeriden karşılanmakla birlikte ithalat da yapılmaktadır. İthalat daha çok yüksek katma değerli ve yüksek teknolojili ürünlerde gerçekleşmektedir. Bu nedenle ithalat birim fiyatları, ihracat birim fiyatlarının yaklaşık 3 katıdır. 2021 yılında ithalat hem miktar hem de değer olarak önemli ölçüde artmıştır. Miktar olarak artış yüzde 15,7, değer olarak ise yüzde 20,8'dir. Ortalama ithalat birim fiyatı ise 6,74 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.115 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	97.177	764,4	7,87
2018	93.672	561,9	6,00
2019	74.522	469,3	6,30
2020	65.721r	424,8r	6,46r
2021	76.060	513,0	6,74

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin inşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanlarında en büyük pazarı Almanya'dır. İhracatın yaklaşık yüzde 31'i Almanya'ya yapılmaktadır. ABD, İtalya ve Fransa gibi üç gelişmiş ülke de diğer sıralardaki pazarlardır. Polonya 2021 yılında 5. sıraya yükselmiştir. slovakya 6. sıradadır. İspanya 7. sıraya inmiştir. 2021 yılında ilk 10 ülke arasında yer alan diğer ülkeler ise Çin, Avusturya ve İngiltere olmuştur.

Türkiye'nin inşaat sektöründe kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ithalatında, 2021 yılında, ilk sırada Almanya yer almıştır. 2020 yılında 4. sırada yer alan Çin, 2021 yılında 2. sıraya yükselmiştir. Çin'den ithalat daha çok standart ürünlerde ve fiyat avantajı nedeniyle yapılmaktadır. İthalat yapılan diğer ülkeler ise gelişmiş ülkeler olup daha yüksek katma değerli ürünler ithal edilmektedir. Japonya ve İtalya sırasıyla 3. ve 4. sırada yer almıştır. Fransa, Tayvan, Çekya, Güney Kore ithalat yapılan ilk 10 ülke içinde yer almışlardır. Malezya İspanya'nın yerine ilk 10 ithalatçı ülke içine girmiştir.

Tablo.116 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	139.589.067	1	Almanya	221.656.446
2	ABD	56.529.276	2	ABD	91.922.852
3	İtalya	16.837.933	3	İtalya	25.661.987
4	Fransa	15.125.634	4	Fransa	23.621.125
5	İspanya	13.760.246	5	Polonya	18.783.084
6	Slovakya	12.511.114	6	Slovakya	18.447.234
7	Çekya	11.781.263	7	İspanya	18.318.585
8	Polonya	11.166.158	8	Çin	18.261.111
9	Romanya	10.948.110	9	Avusturya	14.026.012
10	İngiltere	9.548.794	10	İngiltere	13.967.803
Toplam İhracat		**480.222.333**	**Toplam İhracat**		**719.402.150**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.117 Türkiye'nin Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	80.153.260	1	Almanya	97.206.023
2	Japonya	46.266.053	2	Çin	70.418.256
3	İtalya	43.417.679	3	Japonya	52.118.249
4	Çin	42.634.004	4	İtalya	46.467.175
5	ABD	40.968.195	5	ABD	42.494.419
6	Fransa	32.272.393	6	Fransa	29.695.571
7	Tayvan	21.303.411	7	Tayvan	27.516.669
8	Çekya	16.206.712	8	Çekya	18.605.945
9	Güney Kore	14.683.234	9	Güney Kore	18.258.180
10	İspanya	14.125.002	10	Malezya	18.147.805
Toplam İthalat		**424.836.546**	**Toplam İthalat**		**512.917.606**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye'nin inşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanları ihracatının dünya ihracatı içinde aldığı pay

2016 yılından itibaren artış göstermektedir. Dünya ticaretinden alınan pay 2019 yılında yüzde 1,20'ye yükselmiş, bu pay 2020 yılında korunmuştur. 2019 ve 2020 yıllarında dünya ihracatındaki düşüşe paralel olarak Türkiye'nin de demir çelik bağlantı elemanları ihracatında da gerileme yaşanmıştır. Buna rağmen Türkiye ihracat pazarlarındaki payını korumayı başarmıştır.

2021 yılında ise dünya ihracatı yüzde 21,9 artarak 48,9 milyar dolara çıkmıştır. Türkiye'nin ihracatı ise yüzde 49,8 yükselmiştir. Böylece Türkiye 2021 yılında ihracat payını yüzde 1,47 ile bugüne kadarki en yüksek seviyesine çıkarmıştır.

Tablo.118 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	344,2	36.182,0	0,95
2017	409,4	39.076,0	1,05
2018	527,6	45.137,0	1,12
2019	515,5	43.105,0	1,20
2020	480,2r	40.129,5r	1,20
2021	719,4	48.902,5	1,47

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.66 Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

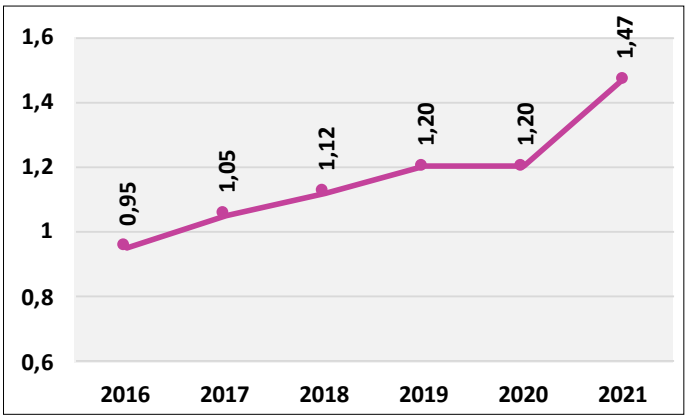

Dünya demir çelik bağlantı elemanları ihracatında yüksek bir rekabet yaşanmaktadır ve kuvvetli ihracatçı ülkeler yer almaktadır. Çin dünya ihracatında ilk sırada bulunurken, Almanya Çin'in arkasından gelmektedir. 2021 yılında Çin ile Almanya arasındaki fark açılmıştır. Tayvan 2021 yılında 3. sırada, ABD ise 4. sırada yer almıştır. Japonya ve İtalya, ABD'den sonra sıralanmaktadırlar. Bu ülkeleri Fransa, İsviçre, Güney Kore ve Hollanda izlemektedir. Çin hariç diğer tüm ülkeler yüksek katma değerli ürün ihracatı yapmaktadırlar. Yüksek rekabet ortamında Türkiye 2021 yılında 13. sıraya yükselmiştir.

Tablo.119 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	7.039.568.000	1	Çin	10.080.577.000
2	Almanya	6.153.715.000	2	Almanya	7.441.689.000
3	Tayvan	4.076.428.000	3	Tayvan	5.440.458.000
4	ABD	3.634.390.000	4	ABD	4.189.421.000
5	Japonya	2.389.371.000	5	Japonya	2.931.408.000
6	İtalya	1.731.852.000	6	İtalya	2.204.348.000
7	Fransa	1.332.751.000	7	Fransa	1.465.604.000
8	Hollanda	967.276.000	8	İsviçre	1.053.596.000
9	İsviçre	886.289.000	9	Güney Kore	991.699.000
10	Güney Kore	848.574.000	10	Hollanda	945.693.000
19	Türkiye	480.222.333	13	Türkiye	719.402.150
Toplam İhracat		40.129.540.000	Toplam İhracat		48.902.507.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

İnşaatlarda kullanılan demir çelik bağlantı elemanlarında en yüksek ithalatı ABD ve Çin yapmaktadır. Çin 2021 yılında 2. büyük ithalatçı olmuştur. Almanya 3. sıraya inmiştir. Japonya, İngiltere, Fransa, Hong Kong ve Hollanda'nın yanı sıra Güney Kore ve Hindistan da ilk 10 ithalatçı arasında yer almaktadır. Polonya ve İtalya 2021 yılında ilk 10 ülke içinde yer almamışlardır. Türkiye ithalatta 2020 yılında 27. sırada iken 2021 yılında 26. sıraya yükselmiştir.

Tablo.120 Dünya Demir Çelik Bağlantı Elemanları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	5.962.439.000	1	ABD	7.884.130.000
2	Almanya	3.623.207.000	2	Çin	3.036.172.000
3	Çin	2.802.462.000	3	Almanya	4.662.421.000
4	Meksika	2.509.330.000	4	Japonya	1.017.212.000
5	Fransa	1.561.107.000	5	İngiltere	1.557.907.000
6	Kanada	1.496.582.000	6	Fransa	1.889.875.000
7	İngiltere	1.115.309.000	7	Hong Kong	275.164.000
8	Hollanda	1.090.044.000	8	Hollanda	1.224.606.000
9	Polonya	962.226.000	9	Güney Kore	653.421.000
10	İtalya	908.897.000	10	Hindistan	888.376.000
27	Türkiye	424.836.546	26	Türkiye	512.917.606
Toplam İthalat		41.071.328.000	Toplam İthalat		51.582.149.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK RADYATÖR

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik radyatörler kapsamında merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç) bulunmaktadır. Türkiye demir çelik radyatör sanayisinde de önemli üreticilere ve uzun yılların birikimine sahiptir. Demir çelik radyatör üretimi 2017 yılında önemli bir artış gerçekleştirmiş, 2018 ve 2019 yıllarında daralmıştır. 2020 yılında demir çelik radyatör üretimi yüzde 14,7 artarak 527.074 ton olarak gerçekleşmiştir. Özellikle iç talepte önemli bir artış yaşanmıştır. 2021 yılında iç ve özellikle dış talepte artış devam etmiştir. Buna bağlı olarak demir çelik radyatör üretimi 2021 yılında yüzde 19,4 artmış ve 629.326 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.121 Demir Çelik Radyatör Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	67	582.288
2018	64r	488.336
2019	73r	459.524
2020	73r	527.074
2021	74	629.326

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik radyatör iç pazarı 2017 yılında yüzde 37,9 artarak 269.980 tona yükselmiştir. 2018 ve 2019 yıllarında tam tersi gelişme yaşanmıştır. İç tüketim 2019 yılında 118.661 tona kadar gerilemiştir. 2020 yılında iç tüketim bu kez yüzde 81,2 artmış ve 214.986 tona yükselmiştir. İnşaat sektörüne verilen destekler ile yarım kalan inşaatlar hızlanmış ve demir çelik radyatörlere önemli bir talep artışı gerçekleşmiştir. 2021 yılında iç talepte büyüme devam etmiştir. İç tüketim 2021 yılında bir önceki yola göre yüzde 22,1 yükselmiş ve 262.431 ton olmuştur.

Tablo. 122 Demir Çelik Radyatör İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	582.288	314.471	2.163	269.980
2018	488.336	315.901	2.078	174.513
2019	459.524	343.148	2.286	118.661
2020	527.074	313.811	1.723	214.986
2021	629.326	368.560	1.665	262.431

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye demir çelik radyatörlerde geleneksel ve önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat 2017-2019 yılları arasında hem miktar hem de değer olarak artış eğilimindedir. İhracat 2020 yılında yüzde 7,4 düşerek 423,3 milyon dolara gerilemiştir.

2021 yılında ise ihracatta önemli bir artış gerçekleşmiştir. Pazarlarda inşaat işlerine geri dönüş ile talepte de canlanma olmuştur. 2021 yılında ihracat miktar olarak yüzde 17,4 artarak 368.560 tona yükselmiştir. Değer olarak ihracat artışı yüzde 51,5 olmuştur. Ortalama ihracat birim fiyatı 2020 yılında 1,35 dolar/kg iken 2021 yılında 1,74 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.123 Demir Çelik Radyatör İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	314.471	426,4	1,36
2018	315.901	457,6	1,45
2019	343.148	457,4	1,33
2020	313.811	423,3	1,35
2021	368.560	641,1	1,74

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin demir çelik radyatör ithalatı miktar ve değer olarak oldukça düşüktür. İç talep büyük ölçüde yurt içi üretim ile karşılanmaktadır. İthalat daha çok yüksek katma değerli ve özellikli ürünler için yapılmaktadır. 2021 yılında ithalat 18,0 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.124 Demir Çelik Radyatör İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	2.163	17,7	8,17
2018	2.078	16,8	8,09
2019	2.286	13.7	5,98
2020	1.723	15,8	9,19
2021	1.665	18,0	10,78

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin demir çelik radyatör ihracatı farklı coğrafyalardaki çeşitli pazarlara erişmiştir. Türkiye 102 ülkeye demir çelik radyatör ihracatı yapmaktadır. İhracatta ilk sırayı İngiltere almaktadır ve İngiltere en önemli pazardır. Toplam ihracatın yüzde 32'si İngiltere'ye yapılmıştır. Romanya ve Çin 2. ve 3. sırada yer almaktadır. 2021 yılında ilk üç sırada yer alan ülkelere yapılan ihracatta yüksek artışla gerçekleşmiştir. İlk 10 içindeki diğer ülkeler ise Avrupa ülkeleridir. Rusya 2021 yılında ilk 10 pazarımız içinde yer almamıştır.

Tablo.125 Türkiye Demir Çelik Radyatör İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İngiltere	120.675.878	1	İngiltere	203.565.814
2	Romanya	44.238.936	2	Romanya	64.399.115
3	Çin	28.015.271	3	Çin	40.055.191
4	Almanya	26.964.926	4	Hollanda	33.489.092
5	Polonya	20.019.386	5	Polonya	33.446.431
6	Hollanda	17.085.520	6	Almanya	30.697.633
7	Rusya	15.887.864	7	Macaristan	22.614.736
8	Macaristan	14.290.892	8	Sırbistan	17.128.015
9	İtalya	10.948.596	9	Yunanistan	14.722.818
10	Sırbistan	9.896.828	10	İtalya	14.316.967
Toplam İhracat		423.291.883	Toplam İhracat		641.118.983

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok demir çelik radyatör ithalatı yaptığı ülke yine Almanya olmuştur. Polonya, İtalya ve Çin, Almanya'nın arkasından sıralanmaktadır. İthalatlar daha çok proje bazlı olarak gerçekleşmektedir. 2020 yılında ilk 10 içinde yer alan Mısır, İsveç ve İrlanda 2021 yılında yerlerini İngiltere, İspanya ve İran'a bırakmışlardır.

Tablo.126 Türkiye'nin Demir Çelik Radyatör İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	6.529.507	1	Almanya	8.466.305
2	Polonya	2.889.928	2	Polonya	4.244.870
3	İtalya	1.706.413	3	İtalya	1.308.095
4	Fransa	1.100.739	4	Çin	1.233.764
5	ABD	905.203	5	Fransa	829.714
6	Mısır	571.185	6	Çekya	668.205
7	Çin	454.377	7	ABD	515.423
8	Çekya	420.195	8	İngiltere	111.949
9	İsveç	419.012	9	İspanya	98.663
10	İrlanda	299.424	10	İran	88.075
Toplam İthalat		15.838.232	Toplam İthalat		17.957.130

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Türkiye, dünya demir çelik radyatör ihracatında ilk sırada yüksek bir pay ile yer almaktadır. Türkiye'nin ihracat payı 2017 yılında 0,84 puan artarak yüzde 13,33'e yükselmiştir. 2018 yılında pay yüzde 13,18 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında pay yeniden artarak yüzde 13,47 olmuştur. 2020 yılında ise küresel ticarette pandemi nedeni ile oluşan zorluklar Türkiye'nin dünya demir çelik radyatör ihracatındaki payında gerilemeye neden olmuştur. 2021 yılında ise pazarlardaki toparlanma ve ihracattaki kuvvetli artış sonucu Türkiye'nin dünya ihracatında aldığı pay yüzde 15,64 ile en yüksek seviyesine çıkmıştır.

Tablo.127 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	366,4	2.933,8	12,49
2017	426,4	3.197,8	13,33
2018	457,6	3.476,3	13,18
2019	457,4	3.396,1	13,47
2020	423,3	3.216,8r	13,16r
2021	641,1	4.097,8	15,64

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.67 Demir Çelik Radyatör İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı; Yüzde

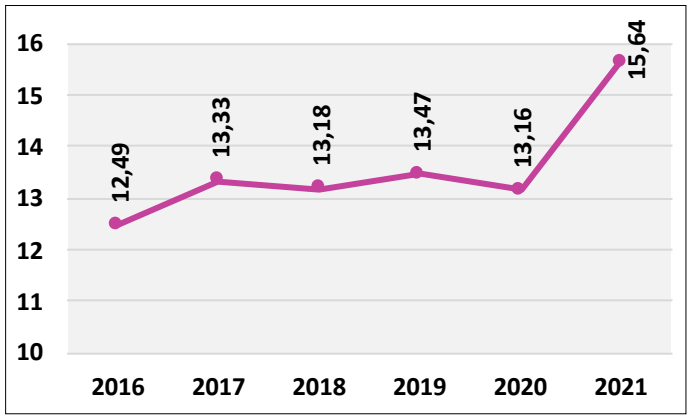

Tablo.128 Dünya Demir Çelik Radyatör İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Türkiye	423.291.883	1	Türkiye	641.118.983
2	Hollanda	380.813.000	2	Meksika	516.195.000
3	Meksika	373.733.000	3	ABD	430.802.000
4	ABD	370.067.000	4	Polonya	331.755.000
5	Polonya	268.666.000	5	Almanya	291.537.000
6	Almanya	257.782.000	6	Hollanda	244.198.000
7	İtalya	183.476.000	7	İtalya	234.276.000
8	Çin	174.786.000	8	Çin	232.617.000
9	Çekya	156.012.000	9	Çekya	212.558.000
10	Belçika	150.428.000	10	Belçika	190.326.000
Toplam İhracat		3.216.813.000	Toplam İhracat		4.097.770.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye dünya demir çelik radyatör ihracatında ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'nin arkasından önemli diğer ihracatçılar olarak Meksika, ABD, Polonya ve Almanya gelmektedir. Hollanda 2021 yılında 6. sıraya inmiştir. İtalya ve Çin demir çelik radyatör ihracatında yine ilk 10 içinde yer almışlardır. Çekya ve Belçika diğer geleneksel ihracatçılardır. En yüksek ihracat yapan ilk 10 ülke 2021 yılında değişmemiştir.

Demir çelik radyatör ithalatında ilk sırada yer alan ABD en büyük pazarı oluşturmaktadır. İngiltere, Kanada ve Almanya da göreceli olarak büyük pazarlardır. Fransa ile Belçika, Hollanda, Rusya ve Polonya da ilk 10 içinde yer alan diğer büyük pazara sahip ülkelerdir. Romanya en yüksek ithalat yapan 10. ülkedir. Türkiye 2021 yılında 33. sırada yer almıştır. Dünya ithalatında 2021 yılında ilk 10 ülke değişmemiştir.

Tablo.129 Dünya Demir Çelik Radyatör İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	630.087.000	1	ABD	827.229.000
2	Kanada	385.776.000	2	İngiltere	507.467.000
3	Almanya	344.890.000	3	Kanada	459.682.000
4	İngiltere	313.369.000	4	Almanya	401.055.000
5	Fransa	178.643.000	5	Fransa	232.986.000
6	Rusya	163.866.000	6	Belçika	192.551.000
7	Hollanda	149.847.000	7	Hollanda	189.282.000
8	Belçika	147.944.000	8	Rusya	176.532.000
9	Polonya	112.317.000	9	Polonya	145.221.000
10	Romanya	87.448.000	10	Romanya	120.559.000
32	Türkiye	15.838.232	33	Türkiye	17.957.130
Toplam İthalat		3.496.013.000	Toplam İthalat		4.461.237.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK DİKENLİ TEL VE ÇİTLER

Bu grubun altında dikenli teller ve dikenli tel engelleri, çelik veya çelik telinden yapılmış olanlar değerlendirilmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik dikenli tel ve çitler sanayisinde 2021 yılında girişim sayısı 21 olarak gerçekleşmiştir. Üretim ise 2020 yılındaki sert daralma sonrasında 2021 yılında yeniden büyümüştür. Üretim 2021 yılında yüzde 20,5 artmış ve 124.400 ton olmuştur. 2021 yılında üretimi daha çok iç talepteki büyüme olumlu etkilemiştir.

Tablo.130 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	24	186.827
2018	24	174.440
2019	19	153.510
2020	20r	103.277r
2021	21	124.400

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik dikenli tel ve çitler üretiminin önemli bir bölümü iç pazarda tüketilmektedir. 2016 ve 2017 yıllarında iç pazardaki tüketimde önemli bir artış yaşanmıştır. 2018 ve 2019 yıllarında ise gerileme gerçekleşmiştir. 2020 yılında iç pazardaki gerileme devam etmiştir. 2021 yılında ise iç pazarda yeniden önemli bir büyüme yaşanmıştır. Tüketim yüzde 24,7 artmış ve 111.036 tona yükselmiştir.

Tablo.131 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	186.827	3.991	444	183.280
2018	174.440	6.520	203	168.123
2019	153.510	7.801	73	145.782
2020	103.277r	14.336r	81	89.022
2021	124.400	13.373	9	111.036

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracatı göreceli olarak düşüktür. 2018-2020 yılları arasında ihracat artmıştır. İç talepteki daralma ile ihracata ağırlık verilmiştir. 2018 yılında 6.520, 2019 yılında 7.801 ve 2020 yılında yüzde 83,6 artış ile 14.325 tonluk ihracat gerçekleşmiştir. İhracat 2021 yılında ise bu kez iç talepteki canlanma sonucu ihracatta miktar olarak gerileme yaşanmıştır. Ancak değer olarak ihracat 2021 yılında yüzde 25,8 artarak 20,0 milyon dolara yükselmiştir.

İhraç birim fiyatı ise 2020 yılında 1,11 dolar/kg iken, 2021 yılında 1,50 dolar/kg seviyesine yükselmiştir. 2021 yılında emtia ve metal fiyatlarındaki artışlar ile ihraç birim fiyatlarında da yüksek artışlar gerçekleşmiştir.

Demir çelik dikenli tel ve çitlerin ithalatı da çok sınırlı ölçüde yapılmaktadır ve ithalat da gerileme eğilimindedir. İthalat 2021 yılında miktar olarak 9 ton ve değer olarak ise 0,07 milyon dolar olmuştur. Ortalama ithalat birim fiyatları ise dalgalanma göstermektedir ve 2020 yılında 1,38 dolar/kg iken 2021 yılında 7,12 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.132 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	3.991	4,8	1,19
2018	6.520	8,2	1,25
2019	7.801	10,0	1,29
2020	14.336r	15,9	1,11
2021	13.373	20,0	1,50

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.133 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	444	0,35	0,78
2018	203	0,30	1,47
2019	73	0,08	1,10
2020	81	0,11	1,38
2021	9	0,07	7,12

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracat pazarlarını büyük ölçüde Avrupa ülkeleri ile yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. 2021 yılı itibarıyla ilk 3 ihracat pazarımız sırasıyla Belçika, Irak ve Polonya olmuştur. Belçika'ya yapılan ihracat artmıştır. En çok ihracat yapılan ilk 10 ülke içinde Sırbistan, Gürcistan, İsrail, Fransa ve Kuveyt yine yer almıştır.

Tablo.134 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	2.388.740	1	Belçika	2.896.299
2	Sırbistan	2.165.133	2	Irak	2.351.455
3	Belçika	1.576.457	3	Polonya	2.085.177
4	Kuveyt	1.399.127	4	Sırbistan	1.474.993
5	İsrail	1.173.073	5	Gürcistan	939.328
6	Fransa	944.878	6	İsrail	667.240
7	Gürcistan	799.622	7	Fransa	662.656
8	Romanya	504.920	8	Kuveyt	648.184
9	Hollanda	494.314	9	Hırvatistan	594.116
10	Polonya	487.312	10	Dominik	576.941
Toplam İhracat		15.929.566	Toplam İhracat		20.040.180

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye 2021 yılı itibarıyla 5 ülkeden demir çelik dikenli tel ve çitler ithalatı yapmıştır. Bu ülkeler içinde Hindistan 2021 yılında ilk sıraya yükselmiştir. Çin 2. sıraya inmiştir. İthalat yapılan diğer üç ülke İngiltere, Almanya ve ABD'dir.

Tablo.135 Türkiye'nin Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	95.920	1	Hindistan	19.455
2	Almanya	5.954	2	Çin	16.522
3	İtalya	5.388	3	İngiltere	14.847
4	ABD	3.080	4	Almanya	12.803
5	Hindistan	826	5	ABD	710
Toplam İthalat		111.535	Toplam İthalat		66.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitlerin ihracatı 2019 yılında 243 milyon dolara 2020 yılında ise 314 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı da 2018 yılında sıçrama gösterdikten sonra artışını 2019 ve 2020 yıllarında da sürdürmüştür. 2021 yılında dünya ihracatı yüzde 27,4 artarak 400 milyon dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin ihracatı ise yüzde 25,8 artmış ve 20 milyon dolar olmuştur. Bu çerçevede dünya dikenli tel ve çit ihracatı içindeki payımız 2020 yılında yüzde 5,06 iken 2021 yılında yüzde 5,0'e inmiştir.

Tablo.136 Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	6,1	174	3,47
2017	4,8	180	2,67
2018	8,2	206	3,98
2019	10,0	243	4,14
2020	15,9	314r	5,06r
2021	20,0	400	5,00

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.68 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatı İçinde Payı; Yüzde

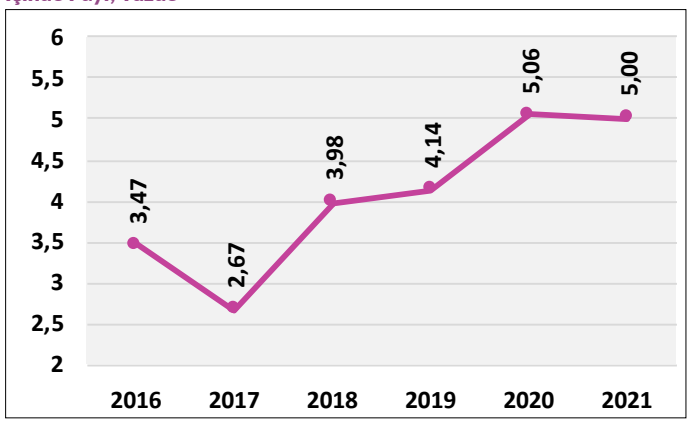

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitler ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin toplam ihracatın yüzde 50'sine yakınını gerçekleştirmektedir. 2021 yılında Mısır 2., İspanya ise 3. sıraya yükselmiştir. Türkiye 4. sıraya inmiştir. Güney Afrika, Guatemala, Brezilya, Tayland Türkiye'den sonra en çok ihracat yapan ülkelerdir.

Tablo.137 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	158.400.000	1	Çin	195.507.000
2	Hollanda	29.128.000	2	Mısır	54.765.000
3	Türkiye	15.929.566	3	İspanya	21.904.000
4	İspanya	14.364.000	4	Türkiye	20.040.180
5	Güney Afrika	11.375.000	5	Güney Afrika	11.876.000
6	Mısır	7.036.000	6	Guatemala	10.237.000
7	Brezilya	5.473.000	7	Brezilya	8.195.000
8	Guatemala	5.146.000	8	Tayland	6.996.000
9	Belçika	4.445.000	9	Yeni Zelanda	5.612.000
10	Kosta Rika	4.403.000	10	ABD	4.307.000
Toplam İhracat		**313.903.000**	**Toplam İhracat**		**399.851.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya demir çelik dikenli tel ve çitlerin ithalatında 2021 yılında ilk sıraya yeniden ABD yükselmiştir. İspanya 2. sıraya inerken, Fransa'nın ilk 3 ülke içinde 3. sırasını korumuştur. Litvanya, Portekiz, Belçika, Filipinler, Şili ve Dominik Cumhuriyeti ile Polonya ilk 10 içindeki diğer ithalatçı ülkelerdir. Türkiye dünya ithalatında 2020 yılında 82. sırada iken 2021 yılında 78. sırada yer almıştır.

Tablo.138 Dünya Demir Çelik Dikenli Tel ve Çitler İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İspanya	15.234.000	1	ABD	20.285.000
2	ABD	10.943.000	2	İspanya	16.142.000
3	Fransa	6.150.000	3	Fransa	8.754.000
4	Filipinler	5.463.000	4	Litvanya	6.882.000
5	Kosta Rika	5.173.000	5	Portekiz	6.840.000
6	Portekiz	4.846.000	6	Belçika	6.502.000
7	Bolivya	3.878.000	7	Filipinler	6.152.000
8	İngiltere	3.806.000	8	Şili	5.880.000
9	Belçika	3.753.000	9	Dominik Cumhuriyeti	5.463.000
10	Güney Kore	3.549.000	10	Polonya	4.943.000
82	Türkiye	111.535	78	Türkiye	66.000
Toplam İthalat		**211.889.000**	**Toplam İthalat**		**288.953.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK TEL ÖRGÜ KAFES VE AĞ

Bu başlığın altında demir çelikten yapılan tel örgüler, kafes ve ağlar ile ızgaralar ve benzer ürünler yer almakta ve değerlendirilmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ girişim sayısı 2021 yılında 76 olarak gerçekleşmiştir. Üretim ise 2018 ve 2019 yıllarındaki gerileme ardından 2020 ve 2021 yıllarında yeniden önemli artış göstermiştir. Üretim 2021 yılında yüzde 7,4 artmış ve 644.400 tona yükselmiştir. Üretim artışı daha çok ihracat ağırlıklı olmuştur. İç talepte de artış yaşanmıştır.

Tablo.139 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	73	509.452
2018	65r	410.158r
2019	69r	403.518r
2020	73r	600.224r
2021	76	644.400

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye'de büyük bir demir çelik tel örgü kafes ve ağ pazarı bulunmaktadır. Pazar Yıllar itibarıyla da büyüme göstermiştir. Ancak 2018 ve 2019 yıllarında iç pazarda sert daralmalar yaşanmıştır. 2020 ise iç tüketim yeniden yüksek bir büyüme göstermiştir. 2021 yılında da inşaat sektörüne verilen destekler ile iç talep yüzde 4,4 genişlemiş ve 549.135 ton olmuştur. İthalat oldukça sınırlı kalmaya devam etmekle birlikte 2021 yılında yükselmiştir.

Tablo.140 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	509.452	33.042	9.455	485.865
2018	410.158r	47.032	9.623	369.764
2019	403.518r	58.974	5.502	350.046r
2020	600.224r	81.461	7.485	526.248r
2021	644.400	103.838	8.573	549.135

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı miktar ve değer olarak 2016 yılından sonra artış eğilimi içinde bulunmaktadır. İhracat 2016 yılında 33.042 ton ve 36,0 milyon dolar iken, 2020 yılında 81.461 ton ve 86,1 milyon dolara çıkmıştır. İhracat artışı 2021 yılında da pazarlardaki toparlanma ve talep artışı ile sürmüştür. 2021 yılında ihracat değer olarak yüzde 60,4 artarak 138,1 milyon dolara yükselmiştir. Ortalama ihracat birim fiyatı 2020 yılında 1,06 dolar/kg iken 2021 yılında 1,33 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.141 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	33.042	36,0	1,09
2018	47.032	55,2	1,17
2019	58.974	63,9	1,08
2020	81.461	86,1	1,06
2021	103.838	138,1	1,33

Kaynak: TÜİK

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatı 2020 ve 2021 yıllarında artış göstermektedir. 2021 yılında ithalat yüzde 48,7 artmış ve 17,1 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatı 2020 yılında 1,53 dolar/kg iken 2021 yılında 1,99 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.142 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	9.455	15,7	1,66
2018	9.623	15,6	1,62
2019	5.502	10,0	1,82
2020	7.484	11,5	1,53
2021	8.573	17,1	1,99

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatında en çok ihracat yapılan ülke Almanya'dır. Almanya'ya yapılan ihracat 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 70 artarak 39,4 milyon dolara yükselmiştir. İsrail 2. sıradaki yerini korumaktadır. İlk 10 pazar içinde Avrupa ülkeleri Fransa ve İngiltere ile Hollanda, Körfez ülkesi Kuveyt, yakın komşularımız Bulgaristan, Sırbistan ve Irak yer almaktadır.

Tablo.143 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	23.151.636	1	Almanya	39.434.926
2	İsrail	9.173.013	2	İsrail	14.413.422
3	Fransa	6.209.410	3	Fransa	9.678.858
4	Irak	5.375.509	4	İngiltere	7.944.585
5	Katar	4.172.351	5	Sırbistan	5.534.817
6	Kuveyt	4.150.269	6	Hollanda	5.146.936
7	Sırbistan	2.004.490	7	Kuveyt	5.021.107
8	Bulgaristan	1.980.583	8	Bulgaristan	3.999.367
9	Gürcistan	1.840.263	9	Polonya	3.885.143
10	Hollanda	1.762.672	10	Irak	3.540.622
Toplam İhracat		**86.145.815**	**Toplam İhracat**		**138.143.523**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatının yüzde 59'unu Çin'den gerçekleştirmektedir. Almanya, Arnavutluk, İtalya, Rusya ve Yunanistan Çin'in arkasından sıralanmaktadırlar. Çin'den ithalat daha çok fiyat avantajı için, diğer ülkelerden ise ithalat teknik özellikler nedeniyle yapılmaktadır.

Tablo.144 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	6.667.405	1	Çin	10.051.572
2	Almanya	741.537	2	Almanya	1.086.467
3	İtalya	681.395	3	Arnavutluk	921.847
4	İsviçre	375.894	4	İtalya	815.898
5	Ukrayna	337.443	5	Rusya	602.856
6	Arnavutluk	263.118	6	Yunanistan	378.965
7	İsveç	237.884	7	İsviçre	339.785
8	Belçika	136.968	8	Belçika	314.073
9	Rusya	136.194	9	Ukrayna	295.112
10	ABD	124.986	10	İngiltere	190.219
Toplam İthalat		**11.457.773**	**Toplam İthalat**		**17.081.223**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatı 2016-2021 yılları arasında sadece 2019 yılında değer olarak düşmüş diğer yıllarda ihracat artış göstermiştir. Dünya ihracatı 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 9,8 artarak 4,33 milyar dolara yükselmiştir. 2021 yılında artış ivme kazanmış ve yüzde 42,2 olarak gerçekleşmiştir. Dünya ihracatı 2021 yılında 6,16 milyar dolar olmuştur. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2017 yılından bu yana gerçekleşen ihracat artışı ile 2021 yılında yüzde 2,24'e yükselmiştir.

Tablo.145 Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	34,9	2.980	1,17
2017	36,0	3.100	1,16
2018	55,2	4.167	1,32
2019	63,9	4.023	1,59
2020	86,1	4.332r	1,99r
2021	138,1	6.161	2,24

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.69 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatı İçinde Payı; Yüzde

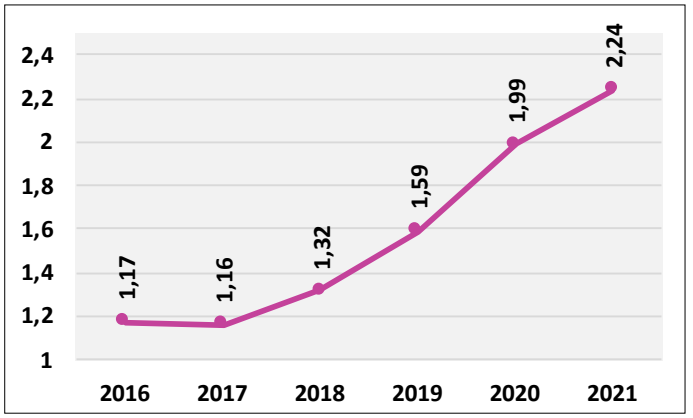

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin'in ardından ilk 10 büyük ihracatçı içinde 7 Avrupa ülkesi yer almaktadır. Bunlar arasında İtalya, Almanya ve Hollanda ilk sıralardadır. Meksika Avrupa dışından ilk 10 içinde yer alan diğer bir ülkedir. 2021 yılında ilk 10 ihracatçı ülke içinde İspanya, Polonya, Belçika ve Portekiz yer almıştır. Türkiye demir çelik tel örgü kafes ve ağ ihracatında 2021 yılında 10. sırada yer almaktadır.

Tablo.146 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.392.330.000	1	Çin	1.734.249.000
2	İtalya	379.434.000	2	İtalya	609.286.000
3	Almanya	372.954.000	3	Almanya	533.406.000
4	Hollanda	268.628.000	4	Hollanda	421.985.000
5	Belçika	204.350.000	5	İspanya	311.291.000
6	İspanya	181.977.000	6	Polonya	269.228.000
7	Polonya	176.986.000	7	Belçika	248.137.000
8	Meksika	98.299.000	8	Meksika	156.864.000
9	Türkiye	86.145.815	9	Portekiz	155.603.000
10	Bosna Hersek	81.176.000	10	Türkiye	138.143.523
Toplam İhracat		**4.331.888.000**	**Toplam İhracat**		**6.160.863.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Dünya demir çelik tel örgü kafes ve ağ ithalatında ilk 3 sırada birbirlerine çok yakın ithalatları ile Almanya, Fransa ve ABD yer almaktadır. Almanya ve Fransa ithalatta ABD'yi 2021 yılında geride bırakmıştır. Güney Kore ilk 10 ithalatçı ülke içinden çıkmıştır. Avusturya 4. sıraya yükselmiştir. İlk 10 ithalatçı içinde yer alan diğer ithalatçıların da tamamı Avrupa ülkesidir. 2021 yılında Türkiye ithalatçı ülkeler arasında 46. sırada yer almaktadır.

Tablo.147 Dünya Demir Çelik Tel Örgü Kafes ve Ağ İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	432.318.000	1	Almanya	634.819.000
2	Almanya	417.589.000	2	Fransa	620.227.000
3	Fransa	387.002.000	3	ABD	583.009.000
4	Güney Kore	387.002.000	4	Avusturya	265.396.000
5	Belçika	153.605.000	5	Belçika	225.141.000
6	Avusturya	143.466.000	6	İngiltere	218.330.000
7	İngiltere	130.027.000	7	Hırvatistan	146.058.000
8	Hollanda	116.317.000	8	Hollanda	138.176.000
9	İtalya	87.710.000	9	İsveç	128.711.000
10	Hırvatistan	84.686.000	10	İtalya	121.683.000
48	Türkiye	11.457.773	46	Türkiye	17.081.223
Toplam İthalat		**3.728.675.000**	**Toplam İthalat**		**5.397.076.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

GALVANİZ

Türkiye sıcak daldırma galvaniz sektörü ile ilgili verilerde kaynak olarak Genel Galvanizciler Derneği (Galder)'ne ait bilgiler kullanılmaktadır. Bu veriler sadece parça galvanizi sektörünü kapsamakta olup; boru, tel ve sac galvaniz verileri dahil edilmemiştir.

2021 yılı itibarıyla Türkiye'de sıcak daldırma galvaniz sektörüne ait firma sayısı 52, tesis sayısı ise 60 olmuştur. Sağlanan istihdam sayısı 3.600'e yükselmiştir.

Türkiye sıcak daldırma galvaniz sektörü 2021 yılı üretim miktarı 850 bin ton olmuştur. 2021 yılında üretim sırasında 55 bin ton çinko, 18 bin ton HCL tüketilmiştir, 34 bin ton çürük asit oluşmuştur.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

MİNERAL TAŞ VE TOPRAK ÜRÜNLERİ

Çimento
Blok Mermer
İşlenmiş Taşlar (Mermer ve Granit)
Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya
Özel Bölüm: Hazır Beton
Özel Bölüm: Gazbeton
Özel Bölüm: BİMS'den İnşaat Malzemeleri
Tuğla ve Kiremit
Seramik Kaplama
Seramik Sağlık Gereçleri
İnşaat Camları (Düz Cam ve Yalıtım Camları)
Alçı Sıva

ÇİMENTO

Girişim Sayısı ve Üretim

Çimento sanayisinde büyük ölçekli yerli ve yabancı sermayeli önemli girişimler üretim ve ihracat yapmaktadır. 2021 yılı itibarıyla sektörde çimento üretimi yapmış olan 47 ve klinker üretimi yapmış olan 36 firma bulunmaktadır. 2021 yılında çimento üretimi bir önceki yıla göre yüzde 7,6 artmış ve 88,29 milyon tona yükselmiştir. Klinker üretimi ise 2021 yılında yüzde 7,5 artarak 72,54 milyon ton olmuştur.

Tablo.148 Çimento ve Klinker Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Çimento	Klinker	Çimento Üretim Milyon Ton	Klinker Üretim Milyon Ton
2017	47	34	84,16	68,12
2018	51r	36	76,83r	45,80
2019	48r	33	59,59r	52,79
2020	47r	37r	82,05r	67,48r
2021	47	36	88,29	72,54

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Çimento sektörü hem yurt içindeki talebin tamamına yakınını karşılamakta hem de önemli ölçüde ihracat yapmaktadır. Türkiye çimento tüketimi olarak dünyanın ilk 10 ülkesi içinde yer almaktadır. İç tüketim 2018 ve 2019 yıllarında önemli ölçüde azalmış, 2020 yılında ise yeniden büyüme göstermiştir. İç tüketim 2021 yılında ise yüzde 6,4 artmış ve 70,02 milyon tona yükselmiştir.

Tablo.149 Çimento İç Pazarı; Milyon Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	84,16	7,98	0,14	76,32
2018	76,83r	7,47	0,01	69,37r
2019	59,59r	11,11	0,03	48,51r
2020	82,05r	16,25	0,02	65,82r
2021	88,29	18,30	0,03	70,02

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Çimento ihracatı Türkiye'nin miktar olarak en yüksek ihracat yaptığı inşaat malzemesi olmayı sürdürmektedir. Türkiye, çimento net dış ticaretinde önemli ölçüde fazla vermektedir. Çimento ihracatı miktar olarak 2021 yılında gerileme göstermiştir. 2021 yılında iç talepteki artış ile ihracat sınırlanmıştır. Çimento ve klinker birlikte hesaplandığında ihracat miktar olarak 2021 yılında yüzde 1,7 azalarak 30.782.460 tona inmiştir. Değer olarak ise ihracat yüzde 13,8 artarak 2021 yılında 1.265,7 milyon dolara ulaşmıştır. Ortalama ihracat birim fiyatları ise 2020 yılında 0,036 dolar/kg iken 2021 yılında 0,041 dolar/kg olmuştur.

Tablo.150 Çimento (Klinker Dahil) İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	12.779.414	551,4	0,042
2018	13.767.754	614,4	0,045
2019	23.049.641	876,3	0,038
2020	31.310.437r	1.112,5r	0,036
2021	30.782.460	1.265,7	0,041

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye çimentoda önemli bir üretici ve ihracatçı ülkedir. Buna karşın sınırlı ölçüde çimento ithalatı yapılmaktadır. İthalat daha çok sınır illerinde bölgesel ihtiyaçlar için veya özellikli ürünler için yapılmaktadır. İthalat bu çerçevede ihtiyaçlara göre dalgalanma göstermektedir. 2021 yılında ithalat bir önceki yıla göre sınırlı ölçüde artmıştır.

Tablo.151 Çimento İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	143.562	11,3	0,08
2018	13.556	6,8	0,50
2019	26.720	6,9	0,26
2020	15.072	7,3	0,48
2021	21.535	7,7	0,36

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Çimento ihracatı yapılan ülke sayısı 134'tür. Dünyanın her kıtasında hemen hemen tüm mesafelerdeki pazarlara ihracat yapılmaktadır. 2021 yılında Türkiye'nin çimento ihracatında ilk sırayı yine uzak bir pazar olan ABD almıştır. ABD'ye ihracat 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 38,8 artarak 307 milyon dolara yükselmiştir. ABD'nin arkasından en çok ihracat yapılan ülke İsrail, Suriye ve Fildişi Sahilleri olmuştur. 2020 yılında 2. sırada yer alan Gana 2021 yılında 5. sıraya inmiştir. 2020 yılında en çok ihracat yapılan 10 ülke arasında yer alan Kamerun yerini İtalya almıştır. Sahra Afrika ve Latin Amerika ülkeleri önemli ihracat pazarlarımız olmaya devam etmektedirler.

Tablo.152 Türkiye'nin Çimento İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	221.635.619	1	ABD	306.972.605
2	Gana	114.600.675	2	İsrail	140.151.669
3	İsrail	103.248.936	3	Suriye	69.782.303
4	Fildişi Sahili	55.842.626	4	Fildişi Sahili	68.419.899
5	Suriye	42.871.504	5	Gana	58.928.970
6	Ukrayna	41.121.439	6	Haiti	48.928.376
7	Haiti	37.361.100	7	İtalya	36.392.509
8	Kamerun	23.956.937	8	Gine	32.525.280
9	Bulgaristan	22.695.071	9	Bulgaristan	30.745.421
10	Gine	21.841.575	10	Ukrayna	27.314.538
Toplam İhracat		**1.112.500.625**	**Toplam İhracat**		**1.265.666.022**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin çimento ithalatı yaptığı ülkelerde ilk sıraya İngiltere yükselmiştir. İngiltere'den yapılan ithalat önemli ölçüde artmıştır. 2. ve 3. sırada ise İtalya ve Fransa yer almaktadır. Hollanda ve Almanya ile Polonya ilk 3 ülkeyi izlemektedirler.

Tablo.153 Türkiye'nin Çimento İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Fransa	2.936.772	1	İngiltere	3.166.755
2	Almanya	2.076.211	2	İtalya	1.145.577
3	Hollanda	638.973	3	Fransa	846.403
4	Polonya	465.014	4	Hollanda	806.386
5	İngiltere	456.846	5	Almanya	464.625
6	Çin	288.695	6	Polonya	420.333
7	ABD	116.142	7	Çin	240.130
8	İtalya	61.482	8	Danimarka	85.714
9	Danimarka	53.784	9	Hırvatistan	50.608
10	Çekya	41.903	10	Çekya	30.335
Toplam İthalat		**7.261.560**	**Toplam İthalat**		**7.702.525**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya çimento ihracatı 2019 yılında 11,56 milyar dolara yükselirken 2020 yılında 11,45 milyar dolara gerilemiştir. Küresel salgın nedeniyle inşaat faaliyetleri gerilemiş zaman zaman durmuş ve çimento taşımacılığı da oldukça zorlaşmıştır. Tüm bu nedenlerden dolayı dünya çimento ihracatı değer olarak düşmüştür. 2021 yılında ise dünya inşaat sektöründe geri dönüş yaşanmış ve dünya çimento ihracatı da yüzde 12,3 artarak 12,86 milyar dolara yükselmiştir.

Türkiye'nin çimento ihracatı ise 2019 ve 2020 yıllarında art arda yüksek bir artış göstermiştir. 2021 yılında artış yavaşlamıştır. Buna rağmen dünya ortalamasının üzerinde ihracat artışı sağlanmıştır. Türkiye'nin dünya çimento ihracatı içindeki payı 2020 yılında yüzde 9,71 iken 2021 yılında yüzde 9,84'e yükselmiştir.

Tablo.154 Çimento İhracatının Dünya Çimento İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	512,4	9.748	5,26
2017	551,4	10.220	5,40
2018	614,0	10.139	6,06
2019	876,3	11.561	7,58
2020	1.112,5r	11.454	9,71r
2021	1.265,7	12.858	9,84

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.70 Türkiye'nin Dünya Çimento İhracatında Payı; Yüzde

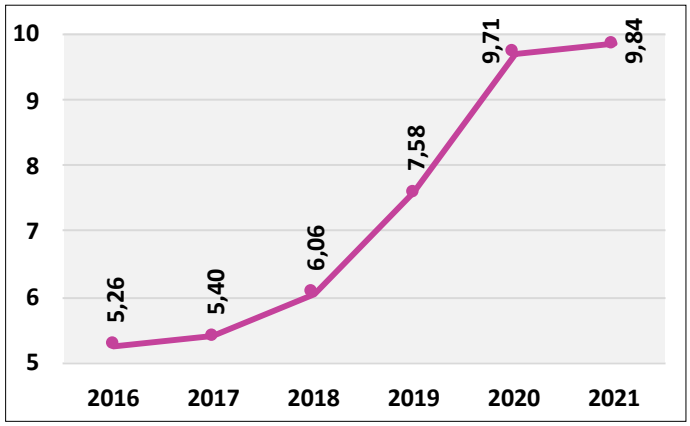

Dünya çimento ihracatında 2019 yılında Vietnam, Çin'in yerine ilk sıraya yükselmiş ve 200 ve 2021 yıllarında da ilk sırasını korumuştur. Çin 2021 yılında da ilk 10 ihracatçı ülke sıralamasının dışında yer almıştır. Türkiye 2019 yılında yükseldiği 2.'liği korumuştur. Almanya 2021 yılında 3. sıraya, Kanada ise 4. sıraya yükselmiştir. Tayland 5. sıraya gerilemiştir. Vietnam ve Tayland dünya tüketiminin üçte ikisinin gerçekleştiği Asya bölgesi ağırlıklı üretim ve ihracat yapmaktadırlar. İspanya, Endonezya, Mısır, Japonya ve Belçika ilk 10 ihracatçı içinde yer alan diğer ülkelerdir.

Dünya çimento ithalatında ilk sıraya 2021 yılında yeniden ABD yükselmiştir. ABD'nin ithalatı 2021 yılında yüzde 28 artarken, Çin'in ithalatı 2021 yılında azalmıştır. Diğer ithalatçı ülkeler ise farklı coğrafyalardan ülkelerdir ve bir bölümü nihai çimento ürünleri ithal ederken bir bölümü de çimento üreticisi olup hammadde yetersizliği nedeniyle klinker ithal eden ülkelerdir. Türkiye dünya çimento ithalatında 68. sırada yer almaktadır.

Tablo.155 Dünya Çimento İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Vietnam	1.350.139.000	1	Vietnam	2.145.688.000
2	Türkiye	1.112.500.625	2	Türkiye	1.265.666.022
3	Tayland	548.350.000	3	Almanya	609.300.000
4	Almanya	510.577.000	4	Kanada	535.319.000
5	Kanada	502.952.000	5	Tayland	501.890.000
6	BAE	479.234.000	6	İspanya	431.826.000
7	Japonya	362.086.000	7	Endonezya	407.383.000
8	İspanya	351.565.000	8	Mısır	393.802.000
9	Endonezya	321.358.000	9	Japonya	382.493.000
10	İran	311.684.000	10	Belçika	292.385.000
Toplam İhracat		**11.454.254.000**	**Toplam İhracat**		**12.857.677.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.156 Dünya Çimento İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	1.518.204.000	1	ABD	1.830.330.000
2	ABD	1.429.787.000	2	Çin	1.448.475.000
3	Filipinler	478.181.000	3	Filipinler	608.293.000
4	Fransa	421.841.000	4	Fransa	560.852.000
5	Hollanda	331.268.000	5	Bangladeş	384.540.000
6	İsrail	292.235.000	6	Hollanda	357.471.000
7	İngiltere	266.411.000	7	İsrail	341.349.000
8	Hong Kong	226.195.000	8	Singapur	233.497.000
9	Avustralya	184.366.000	9	Hong Kong	233.157.000
10	Almanya	181.488.000	10	İtalya	219.119.000
78	Türkiye	7.261.560	68	Türkiye	7.702.525
Toplam İthalat		**12.961.168.000**	**Toplam İthalat**		**13.922.694.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

BLOK MERMER

Blok mermerler kapsamında mermer, granit, kumtaşı gibi anıt ve inşaat taşlarının çıkartılması, kabaca kırpılması ve kesilmesi, süsleme ve yapı taşlarının kırılması ve kesilmesi yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Blok mermer üretiminde bulunan firma sayısı 2021 yılında iç ve dış talepte yaşanan canlanma ile yükselmiştir. Üretici firma sayısı 2020 yılında 409 iken 2021 yılında 420 olmuştur. Blok mermer üretimi 2020 ve 2021 yıllarında artış göstermiştir. Üretim 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 4,7 artmış 11,27 milyon tona çıkmıştır.

Tablo.157 Blok Mermer Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	407	13.509.609
2018	366	10.917.992r
2019	392r	9.653.940r
2020	409	10.765.284r
2021	420	11.266.200

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Blok mermer iç pazar tüketimi 2020 yılında önemli ölçüde artmış, 2021 yılında ise gerilemiştir. 2020 yılında iç tüketim inşaat sektörüne verilen desteklerin yarattığı talep artışı ile bir önceki yıla göre yüzde 40,9 genişlemiştir. 2021 yılında ise iç tüketim yüzde 3,4 düşmüş ve 7,06 milyon tona inmiştir. Buna karşın 2021 yılında ihracatta önemli artış yaşanmıştır.

Tablo.158 Blok Mermer İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	13.509.609	5.667.209	12.977	7.855.377
2018	10.917.992r	5.056.276	12.710	5.874.426r
2019	9.653.940r	4.489.210	21.685	5.186.415r
2020	10.765.284r	3.474.767	19.164	7.309.681
2021	11.266.200	4.229.324	21.815	7.058.691

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Blok mermer Türkiye'nin miktar olarak en yüksek ihracat yaptığı inşaat malzemelerinden biri olmayı sürdürmektedir. Türkiye blok mermer net dış ticaretinde önemli ölçüde fazla vermektedir. Blok mermer ihracatını daha çok Çin'e yapılan ihracat belirlemektedir. Çin'e yapılan ihracatın düşmesi ile toplam ihracatta da 2020 yılına kadar gerileme olmuştur. 2021 yılında ise ihracat bir önceki yıla göre miktar olarak yüzde 21,7 gibi önemli oranda artış göstermiştir. İhracat değer olarak da 2021 yılında yine yüzde 21,9 artmış ve 786,9 milyon dolara çıkmıştır. Ortalama ihracat birim fiyatı ise son beş yıldır 0,19 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.159 Blok Mermer İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	5.667.209	1.103,4	0,19
2018	5.056.276	944,2	0,19
2019	4.489.210	863,9	0,19
2020	3.474.767	663,1	0,19
2021	4.229.324	786,9	0,19

Kaynak: TÜİK

Türkiye çok sınırlı blok mermer ithalatı yapmaktadır. İthalat 2021 yılında 21.815 ton ve 5,32 milyon dolar olmuştur. Ortalama ithalat birim fiyatı ise 2021 yılında 0,24 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.160 Blok Mermer İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	12.977	2,76	0,21
2018	12.710	3,07	0,24
2019	21.685	5,35	0,25
2020	19.164	4,88	0,25
2021	21.815	5,32	0,24

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin blok mermer ihracatında en büyük pazarı Çin'dir. İhracatın yüzde 78'i Çin'e yapılmaktadır. Türkiye'nin blok mermer ihracatında 2. sırada Hindistan yer almaktadır. Mısır da yine 3. sıradadır. 2021 yılında ilk 10 ülkenin 9'una yapılan ihracat artmıştır. Portekiz hariç ilk 10 pazarımız değişmemiştir. 2021 yılında Portekiz'in yerine Ürdün ilk 10 ülke arasına girmiştir. İlk 10 içinde uzak pazarlar olarak Hindistan, Tayvan, Bangladeş ve Vietnam yer almaya devam etmektedir.

Tablo.161 Türkiye'nin Blok Mermer İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	538.200.702	1	Çin	612.174.190
2	Hindistan	59.500.458	2	Hindistan	92.573.964
3	Mısır	12.556.798	3	Mısır	20.985.453
4	İtalya	9.697.464	4	İtalya	11.469.050
5	Tayvan	6.848.036	5	Tayvan	9.372.024
6	Cezayir	5.859.256	6	Yunanistan	4.194.598
7	Yunanistan	3.281.404	7	Bangladeş	4.130.042
8	Vietnam	2.659.459	8	Cezayir	4.083.859
9	Bangladeş	2.388.725	9	Vietnam	3.161.889
10	Portekiz	1.930.291	10	Ürdün	2.369.882
Toplam İhracat		**663.131.256**	**Toplam İhracat**		**786.926.035**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin blok mermer ithalatı yaptığı ülkeler arasında ilk sıraya 2021 yılında Kuzey Makedonya yükselmiştir. Kuzey Makedonya'dan yapılan ithalat yüzde 45,7 artış göstermiştir. Yunanistan 2., İran 3. sıraya çıkmıştır. İtalya 4. sıraya inmiştir.

Tablo.162 Türkiye'nin Blok Mermer İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İtalya	1.429.462	1	Kuzey Makedonya	1.370.936
2	Kuzey Makedonya	941.981	2	Yunanistan	1.275.020
3	Yunanistan	808.272	3	İran	1.162.278
4	İran	692.463	4	İtalya	722.368
5	Belçika	472.717	5	Belçika	239.008
6	Tunus	197.604	6	Tunus	205.649
7	Çin	102.416	7	Arnavutluk	137.988
8	Fas	76.095	8	Bulgaristan	45.836
9	Pakistan	49.429	9	Mısır	38.845
10	Hindistan	21.472	10	Fas	37.053
Toplam İthalat		**4.879.277**	**Toplam İthalat**		**5.319.320**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya blok mermer ihracatı 2017-2020 yılları arasında geriledikten sonra 2021 yılında yeniden önemli bir artış göstermiştir. 2021 yılında inşaat sektöründeki geri dönüşler ile dünya blok mermer ihracatı yüzde 33,6 artmış ve 2,20 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye dünyanın en büyük blok mermer ihracatçısıdır. Dünya blok mermer ihracatının yaklaşık yüzde 36'sını Türkiye gerçekleştirmektedir.

Tablo.163 Blok Mermer İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	859,1	2.047,6	41,9
2017	1.103,4	2.630,1	41,9
2018	944,2	2.513,2	37,6
2019	863,9	2.267,5	38,1
2020	663,2	1.651,2r	40,6r
2021	786,9	2.205,5	35,7

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.71 Türkiye'nin Dünya Blok Mermer İhracatında Payı; Yüzde

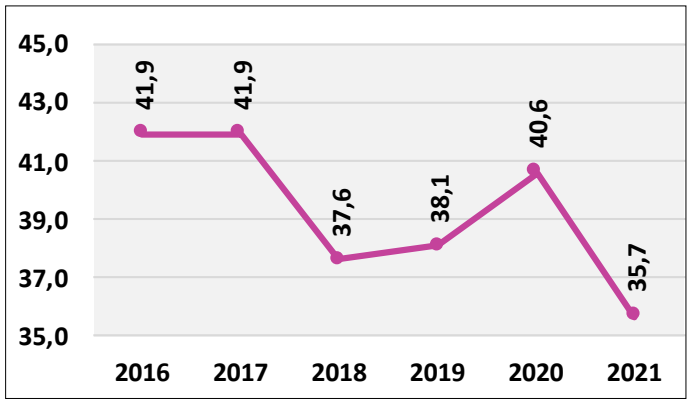

Dünya blok mermer ihracatında ilk sırada Türkiye yer almaktadır. Türkiye'yi İtalya ve Yunanistan izlemektedir. İlk üç ülkenin ardından İran, Portekiz, İspanya ve Kuzey Makedonya ile Brezilya sıralanmaktadır. 2020 yılında ilk 10 ülke arasında yer almayan İran ve Belçika ilk 10 ihracatçı ülke arasına girmişlerdir.

Tablo.164 Dünya Blok Mermer İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Türkiye	663.131.256	1	Türkiye	786.926.035
2	İtalya	285.729.000	2	İtalya	384.752.000
3	Yunanistan	191.888.000	3	Yunanistan	251.519.000
4	Portekiz	96.105.000	4	İran	148.278.000
5	İspanya	55.062.000	5	Portekiz	124.656.000
6	Kuzey Makedonya	37.932.000	6	İspanya	59.174.000
7	Hindistan	37.104.000	7	Kuzey Makedonya	46.484.000
8	ABD	18.028.000	8	Brezilya	28.690.000
9	Brezilya	17.256.000	9	Pakistan	24.679.000
10	Pakistan	17.018.000	10	Belçika	18.359.000
Toplam İhracat		**1.651.206.000**	**Toplam İhracat**		**2.205.482.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap,

Dünya blok mermer ithalatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Çin dünya ithalatının yaklaşık yüzde 67'sini tek başına gerçekleştirmektedir. Dünya ithalatında ilk 5 sırada yer alan ülkeler 2021 yılında da değişmemiştir. Hindistan, İtalya, Mısır ve Tayvan ilk 5 içinde yer almaktadırlar. Türkiye blok mermer ithalatında 28. sırada yer almaktadır.

Tablo.165 Dünya Blok Mermer İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	1.275.944.000	1	Çin	1.644.895.000
2	Hindistan	130.863.000	2	Hindistan	224.612.000
3	İtalya	71.064.000	3	İtalya	102.227.000
4	Tayvan	32.929.000	4	Mısır	67.766.000
5	Mısır	31.101.000	5	Tayvan	43.300.000
6	İngiltere	20.342.000	6	İngiltere	34.502.000
7	Yunanistan	15.382.000	7	Yunanistan	22.728.000
8	Kanada	11.988.000	8	Cezayir	19.962.000
9	Tayland	10.239.000	9	ABD	14.342.000
10	Portekiz	10.138.000	10	Portekiz	14.298.000
21	Türkiye	4.879.277	28	Türkiye	5.319.320
Toplam İthalat		**1.880.368.000**	**Toplam İthalat**		**2.450.111.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

İŞLENMİŞ TAŞLAR (MERMER VE GRANİT)

İşlenmiş taşlar Türkiye'nin geleneksel olarak üretim, ihracat ve rekabet gücünün yüksek olduğu ürün gruplarından biridir. Türkiye doğal taşlar anlamında sahip olduğu zengin kaynakları önemli ölçüde işleyerek katma değer yaratmaktadır.

İşlenmiş taşlar; mermer, traverten, kaymaktaşı (su mermeri), işlenmiş ve bunlardan yapılmış ürünler (kaldırım döşeme taşı, kaldırım kenar taşı, büyük ve yassı döşeme taşı, karo, parke taşı ve benzeri ürünler hariç); mermer, traverten ve kaymaktaşının yapay olarak renklendirilmiş granülleri, küçük parçaları ve tozları kapsamaktadır. Kapsam içinde ayrıca diğer işlenmiş süsleme veya yapı taşları ile bunlardan yapılmış ürünler; diğer doğal taşların suni olarak renklendirilmiş granülleri ve tozları; aglomera edilmiş kayağan taşından (arduvaz/kayraktaşı) yapılan ürünler de yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye zengin ve kaliteli bir doğal taş rezervine sahiptir. Doğal taş olarak çıkarılan ham ürünler işlenerek katma değerli işlenmiş ürünler haline gelmekte ve inşaat malzemeleri olarak kullanılmaktadır.

İşlenmiş taşlar sanayisinde 2021 yılında firma sayısı 594'e yükselmiştir. Üretim ise 2021 yılında yüzde 27,2 artarak 8,68 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimde yüksek artış olmuştur.

Tablo.166 İşlenmiş Taşlar Girişim Sayıları ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	788	6.128.699
2018	690r	6.603.396r
2019	622r	6.580.860r
2020	582r	6.823.936r
2021	594	8.680.047

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye işlenmiş taşlarda önemli bir üretici olarak hem ihracat yapmakta hem de iç talebi önemli ölçüde yurt içi üretim ile karşılamaktadır. İnşaat sektöründeki büyümeye bağlı olarak işlenmiş taşlar iç Pazar tüketimi 2019 ve 2020 yıllarında daralma yaşamıştır. 2021 yılında ise iç tüketimde önemli bir genişleme olmuştur. İç tüketim 2021 yılında yüzde 32,9 artarak 5,54 milyon tona yükselmiştir.

Tablo.167 İşlenmiş Taşlar İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	6.128.699	2.209.545	430.466	4.349.620
2018	6.603.396r	2.345.462	237.302	4.495.236r
2019	6.580.860r	2.535.825	183.256	4.228.291r
2020	6.823.936r	2.866.401r	207.578r	4.165.113r
2021	8.680.047	3.330.395	186.446	5.536.098

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

İşlenmiş taşlar ihracatı, Türkiye'nin inşaat malzemeleri ihracatında yüksek paya sahip olan ve rekabet gücü yüksek sanayi ihracatı olmaktadır. 2016-2021 yılları arasında ihracat hem miktar hem de değer olarak artmıştır. 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 16,2 artışla 3.330.395 ton işlenmiş taş ihracatı yapılmıştır. Değer olarak ise ihracat 2021 yılında yüzde 20,6 artarak 1,25 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. İhracattaki değer artışı miktar olarak yapılan ihracatın üzerinde olmuş, ihracat birim değeri 2020 yılında 0,36 dolar/kg'a, 2021 yılında ise 0,38 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.168 İşlenmiş Taşlar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	2.209.545	927,4	0,42
2018	2.345.462	942,3	0,42
2019	2.535.825	972,7	0,38
2020	2.866.401r	1.038,4	0,36
2021	3.330.395	1.252,3	0,38

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye, zengin doğal taş kaynaklarına ve önemli bir işlenmiş taş üretimine sahip bir ülke olarak 2017 yılına kadar göreceli yüksek işlenmiş taş ithalatı yapmıştır. Bu yıldan itibaren ise ithalatta miktar ve değer olarak düşüş yaşanmıştır. 2021 yılında ithalat miktar olarak yüzde 10,2 azalarak 186.446 tona inmiştir. Değer olarak ise ithalat yüzde 2,1 artmış ve 83,1 milyon dolar olmuştur. 2021 yılı ithalat birim fiyatı 0,45 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.169 İşlenmiş Taşlar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	430.466	172,7	0,40
2018	237.302	100,4	0,42
2019	183.256	73,0	0,40
2020	207.620	81,4	0,39
2021	186.446	83,1	0,45

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin işlenmiş taşlar ihracatında geleneksel olarak ABD ilk sırayı almaktadır. Uzak bir pazar olmasına rağmen Türkiye yıllar itibarıyla en yüksek işlenmiş taşlar ihracatını ABD'ye yapmaya devam etmektedir. ABD'ye yapılan ihracat 2021 yılında yüzde 41,1 aratarak 449,5 milyon dolara yükselmiştir. 2020 yılında 2. sırada yer alan Suudi Arabistan önemli bir pazarımızdır. Ancak yaşanan sıkıntılar nedeniyle Suudi Arabistan'a 2021 yılında ihracat olmamıştır. 2021 yılında 2. sıraya Irak yükselmiştir. Fransa ve İsrail ve BAE'ye ihracat artmaktadır. Avustralya, Almanya, Libya, Katar ve Kuveyt ilk 10 içinde yer alan diğer ihracat pazarları olmuştur.

Tablo.170 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	318.159.742	1	ABD	449.473.680
2	Suudi Arabistan	138.574.207	2	Irak	97.882.775
3	İsrail	73.440.768	3	Fransa	97.637.996
4	Fransa	66.803.174	4	İsrail	91.261.358
5	Irak	61.151.110	5	BAE	56.619.806
6	Avustralya	41.804.822	6	Avustralya	56.212.433
7	BAE	36.389.330	7	Almanya	35.195.015
8	Almanya	24.595.878	8	Libya	34.326.194
9	Libya	23.184.438	9	Katar	22.441.165
10	Katar	18.465.756	10	Kuveyt	21.544.761
Toplam İhracat		1.038.409.010	Toplam İhracat		1.252.315.466

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Tablo.171 Türkiye'nin İşlenmiş Taşlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Hindistan	29.443.810	1	Hindistan	37.720.088
2	İspanya	12.589.903	2	İtalya	12.682.539
3	İtalya	11.733.281	3	Mısır	11.290.765
4	Yunanistan	6.997.852	4	İspanya	7.272.837
5	Mısır	5.370.642	5	Yunanistan	3.756.560
6	Vietnam	4.043.606	6	İran	2.413.773
7	İran	3.165.631	7	Portekiz	2.265.013
8	Portekiz	2.648.852	8	Çin	1.737.173
9	Çin	2.443.560	9	Fransa	1.014.932
10	Fransa	827.377	10	Bulgaristan	963.955
Toplam İthalat		81.455.895	Toplam İthalat		83.103.919

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye işlenmiş taşlar ithalatını ağırlıklı olarak Uzak Doğu, Kuzey Afrika ve Avrupa ülkelerinden gerçekleştirmektedir. En çok ithalat yapılan ilk 3 ülke Hindistan, İtalya ve Mısır'dır. 2021 yılında 2020 yılındaki İspanya'nın yerini 2021 yılında İtalya almıştır. Çin ve Vietnam'dan yapılan ithalat navlun fiyatlarındaki artışa bağlı olarak azalmıştır. 2021 yılında en çok ithalat yaptığımız ilk 10 ülke içinde Vietnam'ın yerini Bulgaristan almıştır.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya işlenmiş taşlar ihracatı 2016-2019 yılları arasında gerilemiştir. 2020 yılında ihracat yeniden artmıştır ve dünya ihracatı 12,31 milyar dolara yükselmiştir. 2021 yılında ise dünya ihracatı yüzde 5,1 daha yükselmiş ve 12,93 milyar dolara çıkmıştır.

Türkiye dünyanın önemli işlenmiş taş ihracatçısı ülkelerinden biridir. Türkiye'nin ihracatı ise 2016 yılından bu yana sınırlı da olsa sürekli artmaktadır. Dünya ihracatı içindeki payı 2018 yılında yüzde 7,63'e, 2019 yılında yüzde 8,08'e ve 2020 yılında yüzde 8,44'e çıkmıştır. 2021 yılında Türkiye'nin pay artışı devam etmiş ve yüzde 9,68'e ulaşmıştır.

Tablo.172 İşlenmiş Taşlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	924,0	13.699	6,75
2017	927,4	14.070	6,59
2018	943,1	12.359	7,63
2019	972,7	12.034	8,08
2020	1.038,4	12.308r	8,44r
2021	1.252,3	12.933	9,68

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.72 Türkiye'nin Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatında Payı; Yüzde

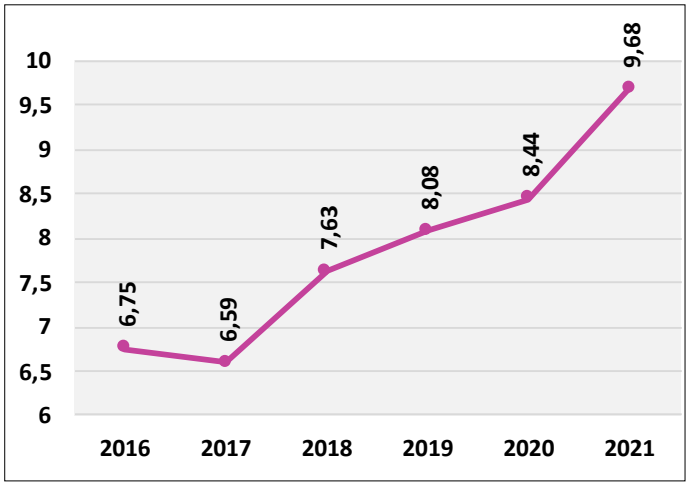

Dünya işlenmiş taşlar ihracatında ilk sırada 4,47 milyar dolar ihracatı ve yüzde 34,6 payı ile Çin yer almaktadır. Çin büyük bir farkla bu üründe dünyanın en büyük ihracatçısı olmakla beraber 2021 yılında ihracatı önemli ölçüde azalmıştır. Geleneksel ihracatçı İtalya 2. sırada yer alırken geçmiş yıllarda Türkiye'yi geçerek 3. sıraya yükselen Hindistan da yerini korumuştur. Türkiye 4. sırada yer alırken, Brezilya Türkiye'nin ardından 5. sıradadır. İspanya, Mısır, Portekiz, Yunanistan ve Vietnam diğer geleneksel ihracatçılar olarak sıralanmaktadır.

Tablo.173 Dünya İşlenmiş Taşlar İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	5.164.743.000	1	Çin	4.475.051.000
2	İtalya	1.354.206.000	2	İtalya	1.709.880.000
3	Hindistan	1.107.719.000	3	Hindistan	1.333.708.000
4	Türkiye	1.038.409.010	4	Türkiye	1.252.315.466
5	Brezilya	783.701.000	5	Brezilya	1.068.183.000
6	İspanya	632.425.000	6	İspanya	756.254.000
7	Portekiz	230.931.000	7	Mısır	275.970.000
8	Mısır	180.432.000	8	Portekiz	275.041.000
9	Yunanistan	157.142.000	9	Yunanistan	195.985.000
10	Kanada	144.518.000	10	Vietnam	170.039.000
Toplam İhracat		**12.307.512.000**	**Toplam İhracat**		**12.932.802.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünyanın en önemli işlenmiş taşlar ithalatçı ülkesi ABD'dir. ABD dünya toplam ithalatının yaklaşık yüzde 29'unu gerçekleştirmektedir. ABD'nin ardından en çok ithalat yapan Güney Kore'dir. 2021 yılında en çok ithalat yapan ilk 10 ülke içine BAE ve Suudi Arabistan yeniden girmiştir. Avustralya ve İsrail ilk 10 ithalatçı içinden çıkmıştır.

Tablo.174 Dünya İşlenmiş Taşlar İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	2.593.323.000	1	ABD	3.367.871.000
2	Güney Kore	630.432.000	2	Güney Kore	684.441.000
3	Japonya	421.810.000	3	Fransa	567.758.000
4	Fransa	416.864.000	4	Almanya	476.458.000
5	Almanya	384.715.000	5	Japonya	445.590.000
6	İngiltere	267.014.000	6	Vietnam	404.848.000
7	İsviçre	184.374.000	7	İngiltere	388.028.000
8	Kanada	170.215.000	8	Suudi Arabistan	350.503.000
9	Avustralya	170.020.000	9	BAE	257.365.000
10	İsrail	164.626.000	10	Kanada	217.137.000
19	Türkiye	81.455.895	27	Türkiye	83.103.919
Toplam İthalat		**9.569.486.000**	**Toplam İthalat**		**11.546.648.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

ALÇI LEVHA İLE ÇİMENTO VE BETONDAN EŞYA

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya altında iki yapı malzemesi yer almaktadır. Bunlar alçıdan levhalar ile çimento ve betondan inşaat malzemeleridir.

Alçıdan üretilmiş yapı malzemelerini iki karton arasına sıkıştırılarak güçlendirilen kuru alçı duvar levhaları ve benzeri ürünler oluşturmaktadır. Alçı levhalar, inşaatlarda yangın güvenliği, akustik ve ısı ve ses yalıtımı sağlamaktadır. Tesisatları kolayca örtme özelliğine sahiptir, ekonomik ve hafif bir üründür. (Fasıla kodu 23.62.10)

Çimento ve betondan eşyalar ise şu ürünlerden oluşmaktadır;

- Çimentodan ve betondan veya suni taştan karolar, döşeme taşları, tuğlalar, inşaat blokları ve benzeri ürünler, (Fasıla kodu 23.61.11),
- Bina veya bina dışı inşaat işleri için çimentodan, betondan veya suni taştan prefabrik yapı elemanları; beton direkler, beton travers, kirişler, kolonlar, panolar, döşeme elemanları vb. gibi beton prefabrik yapı elemanları, gaz beton yapı elemanları, (Fasıla kodu 23.61.12)
- Borular, çimento, beton veya suni taşlar, (Fasıla kodu 23.69.19.30)
- Asbestli çimentodan, selüloz lifli çimentodan ve benzerlerinden yapılan ürünler. (Fasıla kodu 23.65.12)

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat amaçlı alçı levha üretimi 2019 yılında yüzde 11,7 gerileyerek 192,86 milyon metrekareye gerilemiş, 2020 yılında yüzde 0,5 artarak 193,75 milyon metrekare olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise üretimde yüzde 9,5 büyüme gerçekleşmiştir.

Tablo.175 Alçı Levha Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim m²
2017	37	205.239.091
2018	28r	218.481.120r
2019	26r	192.857.515r
2020	26r	193.753.211r
2021	26	212.166.120

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Çimento ve betondan eşyalar üretiminde 2017-2018 yıllarında önemli bir artış yaşanmıştır. Üretim 2019 yılında sert bir düşüş göstermiş ve 24,61 milyon tona gerilemiştir. İç talepteki daralma etkili olmuştur. 2020 yılında üretim yüzde 2,6 artarak 25,25 milyon tona yükselmiştir. 2020 yılında iç talepteki toparlanma üretim artışını desteklemiştir. 2021 yılında ise iç ve dış talepteki kuvvetli canlanma ile üretimde yüzde 26,0 artış gerçeklemiş ve üretim 32,04 milyon tona ulaşmıştır.

Tablo.176 Çimento ve Betondan Eşya Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	696	31.131.449
2018	647r	34.638.996
2019	584r	24.609.129
2020	617r	25.248.966
2021	622	32.040.497

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya üretiminin tamamına yakını iç pazarda tüketilmektedir. Ürünlerin taşımacılık maliyetleri çok yüksek olduğu için dış ticareti oldukça sınırlıdır. Türkiye sınırlı ölçüde ihracat yaparken, yine çok düşük ithalat gerçekleşmektedir. Bu itibarla değerlendirildiğinde iç tüketim büyüklükleri alçıdan eşyalar için 2021 yılında yaklaşık 200 milyon metrekare, çimentodan ve betondan eşyalar iç pazarı ise yine yaklaşık 31,0 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret

Alçı levha ile çimento ve betondan eşya dış ticareti sınırlı ölçüde gerçekleşmektedir. Bunun en önemli nedeni yükün ağır ve ürünün birim fiyatının düşük olması nedeniyle taşımacılık maliyetlerinin yüksek kalmasıdır. Türkiye'nin de ihracatı bu çerçevede üretim ve iç tüketime göre sınırlı kalmaktadır. 2021 yılında ihracat miktar olarak yüzde 24,9 artarak 1.173.534 tona çıkmıştır. Değer olarak ise ihracat yüzde 57,7 artarak 299,4 milyon dolara yükselmiştir. Ortalama ihracat birim fiyatı ise 2021 yılında 0,26 dolar/kg olmuştur. Türkiye 2021 yılında miktar, değer ve ihracat birim fiyatını artırmıştır.

Tablo.177 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	476.599	105,0	0,22
2018	630.038	142,1	0,23
2019	839.672	210,8	0,25
2020	939.121r	189,8r	0,20
2021	1.173.534	299,4	0,26

Kaynak: TÜİK, r; revize edilmiştir

Türkiye önemli bir üretici ülke olması nedeniyle sınırlı ithalat yapmaktadır. 2020 yılında ithalat 18.652 ton ve 14,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise 20,1 milyon dolar karşılığı 21.052 ton alçı levha çimento ile betondan eşya ithal edilmiştir. 2021 yılı ithalat birim fiyatı 0,96 dolar/kg'dır.

Tablo.178 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	28.885	33,7	1,17
2018	33.773	27,6	0,82
2019	20.612	15,7	0,76
2020	18.652r	14,8r	0,79
2021	21.052	20,1	0,96

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracat pazarları içinde ilk sırayı uzak bir pazar olan ABD almaktadır. ABD sonrasındaki ülkeler ise daha çok yakın ve komşu ülkelerdir. Irak ve İsrail 2. ve 3. sıradadır. ABD'ye yapılan ihracat 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 83,4 artarak 88,24 milyon dolara yükselmiştir. Irak ve İsrail'e yapılan ihracat artarken, İngiltere'ye yapılan ihracat gerilemiştir. İlk 10 ihracat pazarımız içinde Gürcistan, Kazakistan, Libya, İspanya, Bulgaristan ve Yunanistan yer almaktadır. 2020 yılında ilk 10 ihracat yaptığımız ülke arasında yer alan Katar, KKTC ve Japonya 2021 yılında ilk 10 ülke arasına girememişlerdir.

Tablo.179 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento Betondan Eşya İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	48.099.546	1	ABD	88.242.106
2	Irak	24.460.426	2	Irak	44.626.677
3	İsrail	18.530.347	3	İsrail	25.444.035
4	İngiltere	17.732.525	4	İngiltere	14.040.817
5	Gürcistan	9.294.512	5	Gürcistan	11.164.754
6	Libya	4.686.438	6	Kazakistan	7.316.441
7	Bulgaristan	4.612.985	7	Libya	7.115.038
8	Katar	4.295.579	8	İspanya	6.235.554
9	KKTC	3.610.971	9	Bulgaristan	5.961.697
10	Japonya	3.382.560	10	Yunanistan	5.195.066
Toplam İhracat		**189.778.926**	**Toplam İhracat**		**299.441.752**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatı yaptığı ülkeler içinde ilk 3 sırayı Almanya, İspanya ve Slovakya almıştır. Türkiye, Çin haricinde gelişmiş ülkelerden özellikli ürünlerin ithalatını yapmaktadır.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracatı 2017 yılından beri artmaktadır. 2021 yılı dünya ihracatı 17,41 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin ihracatı ise 2020 yılındaki gerileme ardından 2021 yılında önemli ölçüde yükselmiştir. İhracat 2021 yılında yüzde 57,7 artarak 299,4 milyon dolara yükselmiştir. Bu yükselişe paralel olarak Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı da 2020 yılında yüzde 1,34 iken, 2021 yılında yüzde 1,72'ye çıkmıştır.

Tablo.180 Türkiye'nin Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	3.081.646	1	Almanya	5.765.625
2	İspanya	2.115.010	2	İspanya	2.508.559
3	Çin	1.894.984	3	Slovakya	2.078.511
4	Yunanistan	1.727.225	4	Çin	1.964.393
5	Slovakya	1.525.644	5	Yunanistan	1.847.764
6	Bulgaristan	1.481.273	6	İtalya	1.685.834
7	İtalya	1.077.575	7	Bulgaristan	1.092.006
8	Hindistan	380.463	8	Çekya	780.119
9	Çekya	299.185	9	İsrail	350.710
10	İsrail	252.130	10	Hindistan	284.718
Toplam İthalat		**14.763.924**	**Toplam İthalat**		**20.141.475**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.181 Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	95,8	10.874	0,88
2017	105,0	11.185	0,93
2018	142,1	13.867	1,02
2019	210,8	14.068	1,50
2020	189,8	14.153r	1,34r
2021	299,4	17.413	1,72

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.73 Türkiye'nin Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatında Payı; Yüzde

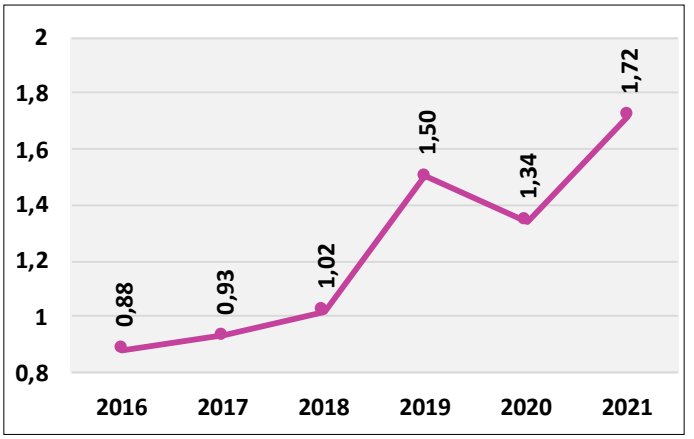

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ihracatında ilk sırada yüzde 25 payı ve 4,39 milyar dolar ihracatı ile Çin gelmektedir. Çin'in ardından 1,5 milyar dolarlık ihracatı ile Almanya yer almakta, İspanya 3. sırada bulunmaktadır. İlk üçün ardından sıralanan ülkelerin ihracatları birbirine çok yakındır. 2021 yılında Malezya 4. sıraya yükselmiştir. Vietnam ve Hindistan 2021 yılında 10 ülke içine girmiştir. Türkiye ihracat yapan ülkeler arasında 16. sırada bulunmaktadır.

Tablo.182 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	3.976.841.000	1	Çin	4.392.671.000
2	Almanya	1.298.265.000	2	Almanya	1.509.635.000
3	İspanya	806.669.000	3	İspanya	1.157.083.000
4	Belçika	566.779.000	4	Malezya	788.002.000
5	Malezya	533.014.000	5	ABD	708.148.000
6	ABD	519.687.000	6	Vietnam	649.239.000
7	Polonya	479.172.000	7	Polonya	633.111.000
8	İtalya	440.858.000	8	Belçika	623.412.000
9	Hollanda	381.749.000	9	İtalya	551.766.000
10	Meksika	346.041.000	10	Hindistan	488.426.000
16	Türkiye	189.778.926	16	Türkiye	299.441.752
Toplam İhracat		**14.153.250.000**	**Toplam İhracat**		**17.412.530.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya alçı levha ile çimento ve betondan eşya ithalatında ilk sırada yüzde 23,6 payı ve 3,65 milyar dolar ithalatı ile ABD yer almaktadır. ABD sonrasında ilk 10 büyük ithalatçı içinde yer alan diğer tüm ülkelerin tamamı gelişmiş ülkelerdir. Türkiye dünya ithalatında 69. sırada yer almaktadır.

Tablo.183 Dünya Alçı Levha ile Çimento ve Betondan Eşya İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	2.576.239.000	1	ABD	3.657.739.000
2	Hollanda	644.259.000	2	Kanada	808.891.000
3	Fransa	579.121.000	3	İngiltere	793.292.000
4	Kanada	561.411.000	4	Fransa	705.379.000
5	Almanya	491.899.000	5	Hollanda	665.909.000
6	İngiltere	476.656.000	6	Almanya	605.968.000
7	Singapur	409.924.000	7	Singapur	551.349.000
8	İsviçre	358.820.000	8	İsviçre	404.297.000
9	İsveç	325.806.000	9	İsveç	402.086.000
10	Avustralya	278.715.000	10	Avustralya	325.131.000
64	Türkiye	14.763.924	69	Türkiye	20.141.475
Toplam İthalat		**12.000.420.000**	**Toplam İthalat**		**15.496.442.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ÖZEL BÖLÜM: HAZIR BETON

İnşaat malzemeleri sanayisinde teknolojik gelişmeler ve yapı kimyasallarındaki ilerlemeler ile malzemelerin kullanımı da değişim göstermekte ve yeni ürünler öne çıkmaktadır. Bu ürünlerin biri de mineral esaslı ürünler içinde yer alan hazır betondur. Hazır beton inşaat sektöründe artan kullanımı ile önemli bir sanayi haline gelmiştir. Bu nedenle alçı levha ile çimento ve betondan eşyalar başlığı altında özel bölüm içinde değerlendirilmektedir.

Hazır beton ürünü iki saat içerisinde tüketilmesi gereken bir üründür ve hazırlığı da çok kısa sürede gerçekleşmektedir. Bu nedenle büyük ölçüde yerel pazarda kullanılmaktadır. Üretim tesisi kurulması oldukça kolaydır. Belli bir kapasitenin altında ÇED Ön Raporu da aranmamaktadır. Sanayi bölgelerinde kurulabileceği gibi kentsel gelişim alanlarına, proje bölgelerinde ve hatta bina şantiyelerinin içine beton tesisleri kurulabilmektedir. Bu tesislerin mobil versiyonları da bulunmakta ve çekici kamyon arkasında getirilerek saatler içerisinde kurulabilmektedir.

Türkiye'de inşaat sektöründe özellikle 2010 yılından sonra yaşanan hızlı büyüme, büyük alt yapı projeleri ve mega projeler ile hazır beton kullanımına yönelik talep de önemli ölçüde artmıştır. Yüksek binaların yapımının artması ve beton standartlarının artırılması da hazır beton talebini desteklemiştir. Bu çerçevede Türkiye'de hazır beton üretimi yapan girişim ve tesis sayısı ile üretim kapasitesi, üretimi ve tüketimi hızlı büyüme göstermiştir. Veriler için kaynak olarak TÜİK ve Türkiye Hazır Beton Birliği istatistikleri kullanılmaktadır. 2020 yılında üretim ve tüketimde önemli bir artış yaşanmıştır. TÜİK sanayi üretim istatistiklerine göre hazır beton üretimi 2020 yılında yüzde 25,9 artmıştır. Böylece üretim 2020 yılında 157,84 milyon tona yükselmiştir.

2021 yılında üretim artışı TÜİK verilerine göre yüzde 11,6 olmuştur. Üretim 2021 yılında 106 milyon metrekare veya 176,15 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Türkiye Çin ve ABD'den sonra dünyanın 3. büyük hazır beton üreticisi ve tüketicisi konumunda bulunmaktadır. Avrupa'da da halen ilk sırada yer almaktadır.

Tablo.184 Hazır Beton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Girişim Sayısı	Üretim m³	Üretim, Milyon Ton
2012	540	93.050.000	140,23
2013	580	102.000.000	151,05
2014	580	107.000.000	174,16
2015	621	107.000.000	179,35
2016	570	109.000.000	179,37
2017	540	115.000.000	191,02
2018	495	100.000.000	162,82
2019	450r	77.000.000r	125,37r
2020	460	95.000.000r	157,84
2021	482	106.020.000	176,15

Kaynak: TÜİK; Türkiye Hazır Beton Birliği, r: revize edilmiştir

ÖZEL BÖLÜM: GAZBETON

Gazbeton doğal hammaddeler ve endüstriyel üretim teknolojisi ile üretilmektedir. Bir tür hafif beton olarak da bilinen gazbetonun, yaklaşık %85'ini durgun hava kabarcıklarının oluşturduğu gözenekli bir yapısı vardır. Yangın sınıfı A1'dir.

TÜİK 23.61.12.00.04 üretim NACE kodu ile gazbeton yapı elemanları istatistiklerini açıklamaktadır. Buna göre 2021 yılı verilerine göre Türkiye'de 8 gazbeton üreticisi firma bulunmaktadır. Gazbeton üretim verileri TÜİK tarafından ton olarak açıklanmaktadır. 2020 yılında gazbeton üretimi bir önceki yıla göre yüzde 72,6 artarak 2,17 milyon tona yükselmiştir. Tüketim ise yüzde 74 artarak 2,11 milyon ton olmuştur. Gazbeton üretimi 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 8 artarak 2,34 milyon tona yükselmiştir. Tüketim ise 2021 yılında yüzde 9 artarak 2,31 milyon tona çıkmıştır.

Tablo.185 Gazbeton Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton	Tüketim Ton
2015	13	2.516.337	2.509.401
2016	14	2.607.049	2.568.391
2017	13	2.523.312	2.543.728
2018	10	2.254.247r	2.125.220r
2019	7r	1.259.446r	1.215.300r
2020	8r	2.173.724r	2.115.000r
2021	8	2.347.620	2.315.500

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

ÖZEL BÖLÜM: BİMS'DEN İNŞAAT MALZEMELERİ

BİMS (pomza) endüstriyel bir hammadde olarak birçok sektörde kullanılmaktadır. Bu kullanım endüstriyel amacına göre ya ana hammadde olarak ya da katkı malzemesi biçimindedir. Pomza taşının dünyada ve Türkiye'de en yaygın kullanım alanı inşaat sektörüdür. Pomza, inşaat sektöründe kullanılacak ana materyallerde teknik açıdan genellikle aranılan birçok teknolojik özelliklere sahip olması nedeniyle, yapı malzemesi olarak kullanılan doğal bir malzemedir. Doğal bir malzeme oluşu, kimyasal tepkimesiz, yanmaz, gözenekli olması nedeniyle hafif, atmosferik ortam koşullarına karşı dayanıklı olması bu özellikler arasında yer almaktadır.

İnşaat sektöründe son yıllarda hafif yapı malzemelerine verilen önemin giderek artmasıyla birlikte, hammadde tüketiminde pomza taşının yapı malzemesi olarak kullanımı da giderek yaygınlaşmaktadır. Türkiye'de 2021 yılı itibarıyla BİMS'den inşaat elemanı üreten 26 firma bulunmaktadır. Üretim 2021 yılı itibarıyla 4.512.000 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.186 BİMS'den İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	23	3.413.224
2018	22r	3.112.352
2019	22	2.880.000
2020	25r	4.240.000
2021	26	4.512.000

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye, 2021 yılında 45,18 milyon dolar tutarında 816.000 ton BİMS'den inşaat elemanı ihracatı gerçekleştirmiştir. En çok ihracat yapılan ilk 5 pazar Bangladeş, Pakistan, Çin, Mısır ve Vietnam olmuştur.

Tablo.187 BİMS'den İnşaat Malzemeleri İhracatı 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Pakistan	5.714.242	1	Bangladeş	19.410.592
2	Bangladeş	5.699.173	2	Pakistan	9.181.216
3	Çin	5.131.361	3	Çin	5.767.662
4	Mısır	1.342.510	4	Mısır	2.900.534
5	Vietnam	903.623	5	Vietnam	927.794
6	Tunus	601.044	6	Tunus	852.922
7	Libya	386.895	7	Fas	731.257
8	BAE	379.150	8	Sri Lanka	563.688
9	Suudi Arabistan	378.086	9	Kamboçya	414.936
10	Sri Lanka	325.519	10	BAE	383.307
Toplam İhracat		**24.825.535**	**Toplam İhracat**		**45.182.954**

Kaynak: TÜİK

TUĞLA VE KİREMİT

Tuğla başlığı altında inşaat tuğlaları ateşe dayanıklı olmayan kilden (silisli fosil unlarından veya silisli topraklardan olanlar hariç), kaba tuğlalar, putrel üstü tuğla vb. eşya (asmolen dahil) (adi topraktan olan), ateşe dayanıksız kilden ile kaba tuğlalar, putrel üstü tuğla vb. eşya (diğer seramik maddeden), ateşe dayanıksız kilden yer almaktadır.

Kiremit başlığı altında ateşe dayanıklı olmayan kilden kiremitler, mahya ve köşe kaplamaları (düz kiremit), inşaat ürünleri, ateşe dayanıklı olmayan kilden (baca şapkaları, baca boruları, baca astarları ve baca gazı blokları, mimari süsler, havalandırma ızgaraları, kil latalar dahil; borular, oluklar, vb. hariç) bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Yıllar itibarıyla tuğla ve kiremit sanayisinde yer alan girişim sayıları aşağıda sunulmaktadır. Tuğla sanayisinde 2021 yılında 172, kiremit sanayisinde ise 46 üretici firma bulunmaktadır. Her iki sanayide de girişim sayıları son yıllarda düşüş göstermiştir.

Tablo.188 Tuğla ve Kiremit Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı Tuğla	Firma Sayısı Kiremit
2017	268	56
2018	241r	52
2019	207r	44r
2020	177r	46r
2021	172	46

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İnşaat tuğlalarının üretimi 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 30,0 artmış ve 30.216 bin m3 olarak gerçekleşmiştir. Kaba tuğla üretiminde de yine yüzde 30,0 artış olmuş ve üretim 2021 yılında 832.671 ton olmuştur.

Kiremit sanayisinde 2021 yılında 295,2 milyon adet düz kiremit üretimi gerçekleşmiştir. Kilden baca şapkaları ve blokları üretimi yıllar itibarıyla gerileme eğilimi içindedir. Üretim 2021 yılında ise yüzde 30,0 artmış ve 50.905 ton olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ihracatı miktar olarak 2016 yılından bu yana yaklaşık 2 kat artarak 2020 yılında 41.440 olarak gerçekleşmiştir. İhracat 2021 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 82,3 artmış ve 75.565 tona yükselmiştir. Değer olarak ihracat yüzde 66,3 artarak 14,3 milyon dolar olmuştur. 2021 yılında tuğla ve kiremit ihracat birim fiyatı 0,19 dolar/kg'dır.

Tablo.190 Tuğla ve Kiremit İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	28.442	7,6	0,27
2018	42.110	8,1	0,19
2019	41.309	7,7	0,19
2020	41.440	8,6	0,21
2021	75.565	14,3	0,19

Kaynak: TÜİK

Türkiye sınırlı ölçüde tuğla ve kiremit ithalatı yapmaktadır. İthalat 2021 yılında 2.677 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak ise 1,67 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı ise 2021 yılında artarak 0,62 dolar/kg seviyesine çıkmıştır. İthalat birim fiyatı 2021 yılında ihracat birim fiyatının 3,0 katı üzerine çıkmıştır.

Tablo.191 Tuğla ve Kiremit İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	3.918	1,4	0,35
2018	3.693	1,1	0,31
2019	2.844	0,91	0,31
2020	1.763	0,93	0,53
2021	2.677	1,67	0,62

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ihracatında ilk sırayı yüzde 70 payı ile İngiltere almaktadır. İngiltere'ye 2021 yılında 10,06 milyon dolar ihracat yapılmıştır. İlk 10 pazarda yer alan diğer ülkelere yapılan ihracat göreceli olarak daha düşüktür ve birbirine yakındır. Taşıma zorluklarının getirdiği kısıtlar nedeni ile ihracat pazarlarımız yakın ve komşu ülkelerdir.

Tablo.192 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İngiltere	5.633.662	1	İngiltere	10.057.316
2	İsrail	435.059	2	İsrail	738.232
3	Hollanda	337.493	3	Hollanda	360.424
4	KKTC	318.436	4	Azerbaycan	334.491
5	Belçika	288.482	5	Almanya	333.724
6	Irak	249.875	6	KKTC	331.025
7	Fransa	227.484	7	Bulgaristan	248.021
8	Azerbaycan	164.311	8	Katar	226.376
9	Karadağ	115.467	9	Belçika	209.104
10	Rusya	89.824	10	Irak	198.360
Toplam İhracat		**8.598.204**	**Toplam İhracat**		**14.268.949**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.189 Tuğla ve Kiremit Üretim Göstergeleri

Ürün	2017	2018	2019	2020	2021
İnşaat Tuğlaları (Bin m³)	57.581	36.346r	23.902r	23.243r	30.216
Kaba Tuğla (Adi Topraktan, Asmolen) (Ton)	1.336.356	1.063.954r	517.188r	640.516r	832.671
Düz Kiremit (Adet)	193.665.866	325.518.133	239.175.275	227.102.290r	295.232.977
Baca Şapkaları Blokları Kilden (Ton)	58.801	79.078	30.823r	39.157r	50.905

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin tuğla ve kiremit ithalatı yaptığı ilk 3 ülke Çin, Belçika ve Almanya'dır. İlk üç ülkeden yapılan ithalat toplam tuğla ve kiremit ithalatının yüzde 66'sını oluşturmaktadır. Çin'den yapılan ithalat yüzde 73,5 artarak 474 bin dolar olmuştur. Farklı kalite ve birim fiyatlarda, çeşitli ülkelerden sınırlı ithalatlar yapıldığı görülmektedir.

Tablo.193 Türkiye'nin Tuğla ve Kiremit İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	304.261	1	Çin	474.469
2	Çin	273.445	2	Belçika	418.793
3	Belçika	171.386	3	Almanya	216.389
4	İspanya	74.956	4	İngiltere	172.683
5	ABD	47.146	5	Fransa	106.221
6	Yunanistan	36.453	6	ABD	100.469
7	Vietnam	5.974	7	İtalya	84.218
8	Sırbistan	5.351	8	İspanya	39.949
9	Macaristan	4.602	9	Vietnam	34.677
10	İtalya	4.330	10	Yunanistan	10.247
Toplam İthalat		**931.969**	**Toplam İthalat**		**1.667.372**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya tuğla ve kiremit ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre değer olarak yüzde 24,8 artarak 3,11 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye de ihracatını yüzde 66,3 artırmıştır. Türkiye'nin dünya tuğla ve kiremit ihracatı içindeki payı 2018 yılında yüzde 0,44'e kadar çıktıktan sonra 2019 yılında yüzde 0,35'e düşmüş, 2020 yılında da yüzde 0,36 olmuştur. 2021 yılında ise alınan pay tekrar yüzde 0,46'ya yükselmiştir.

Tablo.194 Tuğla ve Kiremit İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	6,1	1.966	0,31
2017	7,6	2.044	0,37
2018	8,1	1.855	0,44
2019	7,7	2.202	0,35
2020	8,6	2.491r	0,36r
2021	14,3	3.110	0,46

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya tuğla ve kiremit ihracatında ilk 2 sırayı Çin ve Almanya almaktadır. Bu iki ülkeyi diğer 7 AB ülkesi izlemektedir. Çin 1,26 milyar dolarlık ihracatı ile dünya tuğla ve kiremit ihracatının yaklaşık yüzde 41'ini yapmaktadır. 2021 yılında ilk 10 ihracatçı içinde Macaristan'ın yerini Polonya almıştır. Türkiye ihracatçı ülkeler sıralamasında 22. sıradadır.

Grafik.74 Türkiye'nin Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatında Payı; Yüzde

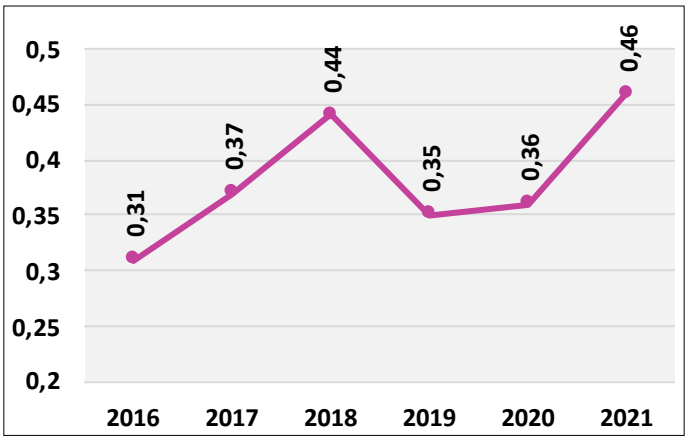

Tablo.195 Dünya Tuğla ve Kiremit İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	944.820.000	1	Çin	1.260.997.000
2	Almanya	338.140.000	2	Almanya	397.899.000
3	Belçika	193.121.000	3	Belçika	296.823.000
4	Hollanda	168.184.000	4	Fransa	114.807.000
5	Fransa	91.208.000	5	İspanya	110.767.000
6	İspanya	73.262.000	6	Hollanda	100.523.000
7	Danimarka	58.123.000	7	Danimarka	63.305.000
8	Sırbistan	50.546.000	8	Sırbistan	59.876.000
9	İtalya	48.515.000	9	Polonya	55.839.000
10	Macaristan	47.379.000	10	İtalya	55.027.000
28	Türkiye	8.598.204	22	Türkiye	14.268.949
Toplam İhracat		**2.491.412.000**	**Toplam İhracat**		**3.110.460.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.196 Dünya Tuğla ve Kiremit İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İngiltere	188.501.000	1	İngiltere	274.231.000
2	Hollanda	94.647.000	2	Hollanda	130.541.000
3	Belçika	89.078.000	3	Belçika	109.584.000
4	Polonya	87.674.000	4	Almanya	100.930.000
5	Almanya	87.531.000	5	Polonya	95.853.000
6	ABD	73.762.000	6	ABD	93.937.000
7	Romanya	59.113.000	7	Kazakistan	73.483.000
8	Fransa	49.195.000	8	Romanya	66.615.000
9	Avusturya	45.468.000	9	Avusturya	59.065.000
10	Rusya	43.963.000	10	Fransa	55.997.000
68	Türkiye	931.969	65	Türkiye	1.667.372
Toplam İthalat		**1.821.050.000**	**Toplam İthalat**		**2.299.018.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Dünya tuğla ve kiremit ithalatında ilk sırayı İngiltere almaktadır. İngiltere ithalatı yüzde 45 artarak 274,2 milyon dolara yükselmiştir. İlk sırada yer alan İngiltere'yi çok sayıda Avrupa ülkesi ve ABD birbirine yakın ithalatlar ile izlemektedir. Kazakistan ve Romanya da ilk 10 büyük ithalatçı içinde sıralanmaktadır. Türkiye ithalatçı ülkeler arasında 65. sırada bulunmaktadır.

SERAMİK KAPLAMA

Girişim Sayısı ve Üretim

Seramik kaplama sanayisi inşaat seramikleri içindeki iki büyük gruptan biri olup Türkiye'nin geleneksel üretici olduğu inşaat malzemesi sanayilerinin başında gelmektedir. Seramik kaplama sanayisi hem ihracat yapmakta hem de yurt içi ihtiyacın önemli bir bölümünü yurt içi üretim ile karşılamaktadır. Seramik kaplama üretimi yıllar itibarıyla da kademeli bir artış göstermektedir. 2019 yılındaki gerileme ardından üretim 2020 yılında yüzde 21,4 artarak 5,98 milyon tona yükselmiştir. Hem dış hem de iç talepte yılın ikinci yarısında görülen artış üretimi desteklemiştir. 2021 yılında da iç ve dış talep kuvvetli kalmıştır. Buna bağlı olarak 2021 yılında üretim bir önceki yıla göre yüzde 32,3 yükselmiş ve 7,91 milyon tona ulaşmıştır.

Tablo.197 Seramik Kaplama Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton	Üretim Milyon m²
2017	47	5.472.000	343
2018	45r	5.552.000	347
2019	40r	4.928.000	308
2020	42r	5.984.000	374
2021	43	7.916.832	495

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Seramik kaplama malzemeleri iç pazarı inşaat sektöründeki büyümeye paralel olarak yıllar itibarıyla sınırlı olmakla birlikte kademeli ve istikrarlı genişlemesini sürdürmüştür. Ancak iç pazarda 2019 yılında önemli bir daralma yaşanmıştır. 2020 yılında iç tüketim yüzde 24,2 artarak tekrar 236,8 milyon metrekareye yükselmiştir. 2021 yılında iç pazarda kuvvetli bir büyüme gerçekleşmiştir. 2021 yılında iç tüketim bir önceki yıla göre yüzde 39,9 genişlemiş ve 331,3 milyon metrekareye çıkmıştır.

İç pazar tüketim rakamı içinde stoklar da bulunmaktadır. İç pazardaki tüketim verisi üretim ile ihracat ve ithalat verileriyle hesaplanmakta olup iç tüketime ayrılan miktardır. Ancak bu miktarın belli bir bölümü halen stokta olabilmektedir.

Tablo.198 Seramik Kaplama İç Pazarı; Milyon m²

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	343	90	1,26	254,3
2018	347	100	1,00	248,0
2019	308	118	0,63	190,6
2020	374r	138	0,80	236,8r
2021	495	165	1,29	331,3

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye seramik kaplama ihracatında dünyada söz sahibi ülkelerden biridir ve her yıl geleneksel olarak önemli bir ihracat gerçekleştirmektedir. İhracat 2015 yılından itibaren miktar ve değer olarak artış göstermektedir. İhracat artışı 2021 yılında da sürmüştür. İhracat 2021 yılında miktar olarak bir önceki yıla göre yüzde 19,2 artarak 2,92 milyon tona yükselmiştir. Değer olarak ise artış yüzde 24,2 olmuş ve 965,1 milyon dolar seramik kaplama ihracatı gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı ise 2021 yılında 0,33 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.199 Seramik Kaplama İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	1.603.208	551,4	0,34
2018	1.780.470	597,7	0,34
2019	2.090.991	664,4	0,32
2020	2.452.335	776,8	0,32
2021	2.922.971	965,1	0,33

Kaynak: TÜİK

Türkiye çok sınırlı ölçüde seramik kaplama ithalatı yapmaktadır. Ürün kalitesi ve çeşitliliği açısından ithal ürünler çok az tercih edilmekte ve fiyat avantajlı ürünler ise kaliteleri nedeniyle daha az tercih edilmektedirler. Seramik kaplama ithalatı 2021 yılında 21.391 ton ve değer olarak ise 28,5 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları ise artarak 1,33 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.200 Seramik Kaplama İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	25.170	32,7	1,30
2018	16.910	18,1	1,07
2019	10.438	11,4	1,09
2020	13.223r	16,3r	1,23
2021	21.391	28,5	1,33

Kaynak: TÜİK r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye seramik kaplama ihracatı ağırlıklı olarak gelişmiş ülkelere yapılmaktadır. 2020 ve 2021 yıllarında en çok ihracat yapılan ülke ABD'dir. ABD'ye yapılan ihracat 2020 yılında yüzde 43,5 ve 2021 yılında ise yüzde 22,2 artarak 163,5 milyon dolara yükselmiştir. Üç sene içerisinde ABD'ye yapılan ihracat 2,5 kat artmıştır. 2. sırada yer alan Almanya'ya yapılan ihracat ise 2021 yılında sadece yüzde 4,1 artarak 120,0 milyon dolara yükselmiştir. En çok ihracat yapılan ülkelerden İngiltere, İsrail, Fransa, Kanada, Belçika, Hollanda ve Romanya'ya gerçekleştirilen ihracat değer olarak artmıştır. İlk 10 ülke pazarımıza Gürcistan yerine yeniden Irak dâhil olmuştur.

Tablo.201 Türkiye'nin Seramik Kaplama İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	133.738.999	1	ABD	163.513.315
2	Almanya	115.181.294	2	Almanya	119.972.394
3	İngiltere	80.614.043	3	İngiltere	100.923.058
4	İsrail	73.815.396	4	İsrail	99.158.411
5	Fransa	31.246.522	5	Fransa	40.657.815
6	Kanada	29.839.413	6	Belçika	39.909.533
7	Belçika	27.425.206	7	Kanada	33.245.621
8	Hollanda	21.540.571	8	Hollanda	29.843.713
9	Romanya	19.768.775	9	Romanya	25.447.706
10	Gürcistan	12.982.115	10	Irak	19.559.673
Toplam İhracat		**776.796.715**	**Toplam İhracat**		**965.131.361**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Tablo.202 Türkiye'nin Seramik Kaplama İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İtalya	7.089.619	1	İtalya	12.250.072
2	İspanya	5.937.346	2	İspanya	8.095.475
3	Almanya	1.390.680	3	Hindistan	5.915.138
4	Hindistan	908.708	4	Almanya	1.119.532
5	Çin	398.389	5	Çin	336.676
6	BAE	174.945	6	Rusya	157.980
7	ABD	129.850	7	BAE	140.478
8	Suudi Arabistan	69.547	8	İngiltere	136.248
9	İngiltere	22.705	9	İran	102.225
10	İsrail	20.494	10	ABD	68.214
Toplam İthalat		**16.262.820**	**Toplam İthalat**		**28.543.331**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye sınırlı ölçüde seramik kaplama ithalatı yapmaktadır. 2021 yılında ithalatta ilk 3 sırayı geleneksel üretici ve ihracatçı ülkeler olan İtalya ve İspanya alırken Hindistan Almanya'nın yerine 3. sıraya yükselmiştir. Almanya 4. sıraya inmiştir. Bu 4 ülkeden yapılan ithalat toplam ithalatın yaklaşık yüzde 95'idir. 2020 yılında ilk 10 ithalatçı ülke arasında bulunan Suudi Arabistan'ın yerini İran almıştır.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya seramik kaplama ihracatı 2016 yılından bu yana inişli çıkışlı bir seyir izlemektedir. Dünya ihracatında 2017 yılında artış, 2018 ve 2019 yıllarında gerileme, 2020 yılında sınırlı artış yaşanmıştır. Dünya seramik kaplama ihracatı 2021 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 15,8 artarak 20,24 milyar dolara çıkmıştır. Dünya ihracatında yaşanan bu artış ile ihracat ilk kez 20 milyar dolar seviyesini de geçmiştir. Türkiye ise 2016 yılından bu yana ihracatını her sene artırmayı başarmıştır. Türkiye 2016 yılında 512,4 milyon dolar ihracat yapmışken 2021 yılında ihracat rakamını 965,1 milyon dolara çıkarmıştır. Türkiye pazar payını da önemli ölçüde artırmaktadır. 2020 yılında yüzde 4,44'e çıkan pay 2021 yılında bu kez yüzde 4,78'e yükselmiştir.

Tablo.203 Seramik Kaplama İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	512,4	17.740	2,89
2017	551,4	18.980	2,91
2018	597,7	17.404	3,43
2019	664,4	17.236	3,85
2020	776,7	17.485r	4,44r
2021	965,1	20.241	4,78

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize olmuştur

Grafik.75 Türkiye'nin Dünya Seramik Kaplama İhracatında Payı; Yüzde

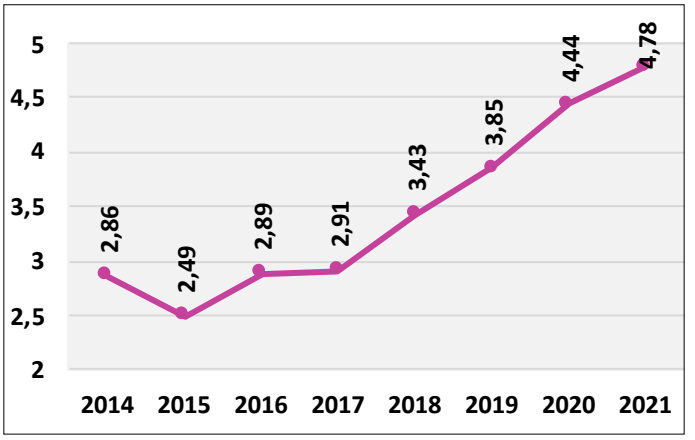

Dünya seramik kaplama ihracatında ilk sıralar İtalya ve Çin arasında her yıl değişmektedir. 2021 yılında ilk sırada yine İtalya yer almıştır. Bu kez 2.'lik sırası yer değiştirmiş ve İspanya Çin'i geçerek 2. sıraya çıkmıştır. İtalya'nın ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 23,0 artarken, İspanya ihracatını yüzde 28,7 yükseltmiştir. Çin'in ihracatı ise yüzde 10,0 gerilemiştir. İlk 3 ülkeyi sırası ile Hindistan ve Türkiye izlemektedir. 2021 yılında ilk 10 ihracatçı ülke arasına Polonya'nın yerine Vietnam girmiştir. Türkiye 2020 yılında olduğu gibi 5. sıradaki yerini korumuştur.

Tablo.204 Dünya Seramik Kaplama İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İtalya	4.382.270.000	1	İtalya	5.387.345.000
2	Çin	4.111.152.000	2	İspanya	4.339.146.000
3	İspanya	3.371.787.000	3	Çin	3.699.053.000
4	Hindistan	1.540.640.000	4	Hindistan	1.758.294.000
5	Türkiye	776.796.715	5	Türkiye	965.131.361
6	Polonya	411.909.000	6	Brezilya	488.143.000
7	Almanya	375.654.000	7	Almanya	404.504.000
8	Brezilya	329.629.000	8	Portekiz	293.921.000
9	Endonezya	267.471.000	9	Meksika	263.404.000
10	Portekiz	250.684.000	10	Vietnam	216.702.000
Toplam İhracat		**17.484.554.000**	**Toplam İhracat**		**20.241.146.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Tablo.205 Dünya Seramik Kaplama İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	1.875.234.000	1	ABD	2.306.554.000
2	Fransa	1.027.680.000	2	Fransa	1.265.024.000
3	Almanya	837.556.000	3	Almanya	975.813.000
4	İngiltere	421.842.000	4	Filipinler	766.787.000
5	Güney Kore	360.749.000	5	İngiltere	610.076.000
6	Rusya	351.585.000	6	Vietnam	593.006.000
7	İsrail	346.069.000	7	Suudi Arabistan	586.668.000
8	Belçika	315.300.000	8	İsrail	475.717.000
9	Avustralya	301.014.000	9	Rusya	461.973.000
10	Kanada	273.598.000	10	Güney Kore	441.062.000
77	Türkiye	16.262.820	77	Türkiye	28.543.331
Toplam İthalat		**15.785.007.000**	**Toplam İthalat**		**20.536.134.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya seramik kaplama ithalatında ilk 3 sırayı ABD, Fransa ve Almanya almaktadır. ABD 2,3 milyar dolar ithalatı ile dünyanın en büyük ithalat pazarıdır. Fransa ve Almanya bu ülkeyi izlemektedirler. Filipinler 2021 yılında 766 milyon dolar ithalatı ile ilk 10 içine 4. sıradan girmiştir. İngiltere, Vietnam ve Suudi Arabistan ile İsrail, Rusya ve Güney Kore ilk 10 içindeki diğer ithalatçı ülkelerdir. Türkiye ithalatçı ülkeler arasında 77. sırada bulunmaktadır.

SERAMİK SAĞLIK GEREÇLERİ

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye inşaat seramikleri içinde yer alan seramik sağlık gereçlerinde de geleneksel üretici ve ihracatta da rekabetçi bir ülke olarak yer almaktadır. Seramik sağlık gereçleri üretimi 2018 ve 2019 yıllarında daralmıştır. 2020 yılında üretimde yüzde 2,2 artış yaşanmıştır. Üretim 329.800 tona yükselmiştir. 2021 yılında ise iç ve özellikle dış talepteki sıçrama ile üretim de yüksek bir büyüme gerçekleşmiştir. 2021 yılında seramik sağlık gereçleri üretimi bir önceki yıla göre yüzde 49,1 artmış ve 491.732 tona yükselmiştir.

Tablo.206 Seramik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	47	352.000
2018	46	350.000
2019	38	322.700
2020	37	329.800
2021	37	491.732

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye bu ürün grubunda önemli bir ihracatçı ülke olmakla birlikte, yurt içi tüketim de büyük ölçüde yerli üretim ile karşılanmaktadır. Yurt içi tüketim için çok düşük ithalat yapılmaktadır. 2018 ve 2019 yıllarında iç tüketim önemli ölçüde gerilemiş, 2020 yılında yüzde 5,0 artarak 167.127 tona yükselmiştir. İç tüketimde esas yükseliş 2021 yılında yaşanmıştır. İç tüketim bir önceki yıla göre yüzde 75,3 artarak 292.911 tona çıkmıştır. İç pazar tüketim rakamı içinde stoklar da bulunmaktadır. İç pazardaki tüketim verisi üretim ile ihracat ve ithalat verileriyle hesaplanmakta olup iç tüketime ayrılan miktardır. Ancak bu miktarın belli bir bölümü halen stokta olabilmektedir.

Tablo.207 Seramik Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	352.000	140.774	2.135	213.361
2018	350.000	154.362	2.451	198.089
2019	322.700	164.856	1.435	159.255
2020	329.800	164.838r	2.165r	167.127r
2021	491.732	202.000	3.179	292.911

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye seramik sağlık gereçleri ihracatında dünyanın önemli ve rekabetçi ülkelerinden biridir. Üretim kapasitesinin önemli bir bölümü ihracata yönelik olarak faaliyet göstermektedir. 2020 yılı seramik sağlık gereçleri ihracatı 164.838 ton ve 269,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise ihracatta pazarlardaki hızlı toparlanma ile önemli bir artış gerçekleşmiştir. 2021 yılında ihracat miktar olarak yüzde 22,5, değer olarak yüzde 26,3 yükselmiştir. İhracat birim fiyatı da 1,68 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.208 Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	140.774	230,8	1,64
2018	154.362	258,5	1,67
2019	164.856	271,2	1,65
2020	164.838	269,2	1,63
2021	202.000	339,9	1,68

Kaynak: TÜİK

Türkiye seramik sağlık gereçleri ürünlerinde çok sınırlı ölçüde ithalat yapmaktadır. İthalat 2021 yılında bir önceki yıla göre artarak miktar olarak 3.179 ton ve değer olarak 10,2 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı ise 3,20 dolar/kg'a çıkmıştır.

Tablo.209 Seramik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	2.135	7,1	3,36
2018	2.451	6,3	2,57
2019	1.435	4,5	3,16
2020	2.161	6,3	2,90
2021	3.179	10,2	3,20

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin seramik sağlık gereçleri ihracatında ilk 10 içinde ve ilk sıralarda büyük ölçüde gelişmiş ülkeler yer almaktadır. İhracatta ilk sıraya dünyanın önemli ihracatçı ülkelerinden Fransa yükselmiştir. Almanya 2. sıraya inmiştir. İngiltere, İtalya ve ABD ilk 2 ülkeyi izlemektedirler. İsrail gelişen bir pazarımız olarak ihracatta 6. sırada yer almıştır. İlk 10 ihracat pazarımız sıralamasında İspanya yerini korurken, Polonya'nın yerini Irak ve Çekya'nın yerini ise Fas almıştır.

Tablo.210 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	46.291.458	1	Fransa	51.656.122
2	Fransa	36.534.081	2	Almanya	46.270.726
3	İngiltere	20.561.452	3	İngiltere	26.551.791
4	ABD	15.710.706	4	İtalya	21.144.313
5	İtalya	14.771.411	5	ABD	17.428.151
6	İsrail	11.184.868	6	İsrail	15.780.337
7	İspanya	7.155.378	7	İspanya	9.044.283
8	Polonya	6.533.912	8	Irak	8.476.016
9	Hollanda	6.013.414	9	Polonya	7.493.909
10	Çekya	5.731.075	10	Fas	7.187.753
Toplam İhracat		**269.088.522**	**Toplam İhracat**		**339.943.018**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye sınırlı ölçüde gerçekleştirdiği seramik sağlık gereçleri ithalatının yaklaşık yarısını 2021 yılında 4 ülkeden; Almanya, Mısır, İtalya ve Çin'den gerçekleştirmiştir. Diğer ithalatçı ülkeler Tunus, ABD, Rusya, Polonya, İsviçre ve BAE olarak sıralanmaktadır.

Tablo.211 Türkiye'nin Seramik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	1.297.604	1	Almanya	1.932.209
2	Almanya	1.156.425	2	Mısır	1.335.896
3	İtalya	621.411	3	Çin	1.225.087
4	Rusya	576.433	4	İtalya	1.196.959
5	Hindistan	345.914	5	Tunus	557.251
6	Mısır	306.816	6	ABD	395.095
7	Polonya	233.131	7	Rusya	374.130
8	Fransa	207.153	8	Polonya	351.914
9	İsviçre	159.272	9	İsviçre	284.065
10	Macaristan	143.072	10	BAE	251.077
Toplam İthalat		**6.281.855**	**Toplam İthalat**		**10.159.369**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatı 2021 yılında küresel iyileşmeye paralel olarak 13,23 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Türkiye'nin seramik sağlık gereçleri ihracatı da 2021 yılında 339,3 milyon dolara ulaşmıştır.

Türkiye'nin dünya seramik sağlık gereçleri ihracatındaki payı 2016 yılında yüzde 3,12 iken 2021 yılında yüzde 2,57'ye inmiştir. Türkiye'nin pazar payı kaybında Tayland, Vietnam ve Hindistan'ın dünya pazarlarındaki paylarının artması etkili olmuştur.

Tablo.212 Seramik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	211,8	6.776,9	3,12
2017	230,8	8.098,5	2,85
2018	258,5	9.832,6	2,63
2019	271,2	11.765,5	2,30
2020	269,1	12.461,9r	2,16r
2021	339,9	13.234,9	2,57

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.76 Türkiye'nin Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

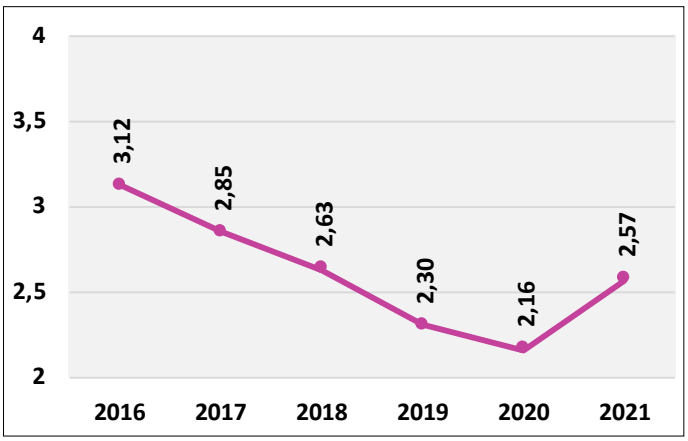

Tablo.213 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	8.756.132.000	1	Çin	8.800.722.000
2	Meksika	480.108.000	2	Almanya	573.651.000
3	Almanya	458.848.000	3	Meksika	537.133.000
4	Türkiye	269.088.522	4	Türkiye	339.943.018
5	İtalya	257.829.000	5	İtalya	274.012.000
6	Tayland	206.306.000	6	Tayland	255.192.000
7	Polonya	186.594.000	7	Vietnam	235.569.000
8	Portekiz	134.214.000	8	Polonya	223.674.000
9	Hindistan	130.676.000	9	Portekiz	175.723.000
10	Çekya	99.169.000	10	Hindistan	175.032.000
Toplam İhracat		**12.461.907.000**	**Toplam İhracat**		**13.234.856.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin 8,8 milyar dolar ihracatı ile tek başına dünya ihracatının yaklaşık yüzde 66'sını gerçekleştirmektedir. Çin bu ürün grubunda çok büyük üstünlük kurmuştur. Ancak ihracat artışı 2021 yılında durmuştur. Buna rağmen Çin ile diğer ülkeler arasındaki ihracat farkı halen çok yüksektir. Çin'in ardından en çok ihracat yapan ülkeler sıralamasında Almanya, Meksika, Türkiye, İtalya, Tayland, Vietnam, Polonya, Portekiz ve Hindistan yer almaktadır. Türkiye İtalya'nın üzerinde 4. sırası korumuştur.

Dünya seramik sağlık gereçleri ithalatında ilk sırayı ABD almaya devam etmektedir. ABD'nin 2021 yılı ithalatı yüzde 25,1 artarak 1,74 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2. sıraya Vietnam yükselmiştir. Almanya 3. sıraya inmiştir. İlk 10 ithalatçı içinde yer alan diğer ülkeler Fransa, İngiltere, Kanada, İspanya, BAE, Güney Kore ve İtalya gibi geleneksel ithalatçı ülkelerdir.

Tablo.214 Dünya Seramik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	1.388.744.000	1	ABD	1.738.334.000
2	Almanya	440.626.000	2	Vietnam	633.268.000
3	Fransa	305.514.000	3	Almanya	550.172.000
4	İngiltere	242.205.000	4	Fransa	375.961.000
5	Kanada	224.164.000	5	İngiltere	359.385.000
6	İspanya	168.011.000	6	Kanada	289.546.000
7	Güney Kore	140.964.000	7	İspanya	257.424.000
8	Hollanda	140.387.000	8	BAE	211.946.000
9	Avustralya	131.647.000	9	Güney Kore	178.948.000
10	İtalya	131.449.000	10	İtalya	177.338.000
71	Türkiye	6.281.855	76	Türkiye	10.159.369
Toplam İthalat		**6.369.661.000**	**Toplam İthalat**		**8.928.346.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

İNŞAAT CAMLARI (DÜZ CAM VE YALITIM CAMLARI)

Cam sektöründe üretilen ürünler başta inşaat sektörü ve yapılarda olmak üzere, ulaştırma araçlarında, mobilyalarda ve sanayi ürünleri gibi alanlarda kullanılmaktadır. Bu çerçevede inşaat sektöründe kullanılan camlar tasnif edilerek inşaat camları olarak tanımlanmaktadır.

- İnşaat camları kapsamında aşağıdaki ürünler yer almaktadır:
- Dökülmüş, haddelenmiş, çekilmiş veya üflenmiş, levha halinde (başka şekilde işlenmemiş) camlar,
- Float cam ve yüzeyi cilalanmış veya parlatılmış cam, levha halinde (başka şekilde işlenmemiş),
- Diğer cam aynalar (çerçeveli olsun veya olmasın),
- Sertleştirilmiş (temperlenmiş) emniyet camları,
- Lamine edilmiş emniyet camları,
- Levha şeklinde, kavislendirilmiş, kenarları işlenmiş, gravür yapılmış, delinmiş, sırlanmış veya başka bir şekilde işlenmiş, fakat çerçevelenmemiş veya monte edilmemiş camlar.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat camları sanayisinde girişim sayıları ve üretim değerleri Tablo. 215 ve 216'da sunulmaktadır. TÜİK tarafından açıklanan üretim verileri ve girişim sayıları en son 2020 yılına aittir. Bununla birlikte verilere ilişkin olarak birtakım kısıtlar bulunmaktadır. Bazı ürünlerin üretiminde az sayıda firma olduğu için TÜİK istatistik kuralları gereği üretim büyüklüğü yayınlanmamaktadır. Farklı ürünlerin üretim büyüklükleri ton ve metrekare olarak verildiği için aynı birimde toplam değere ulaşmak zor olmaktadır.

Tablo.215 İnşaat Camları Girişim Sayıları

Ürün Kodu	Ürün Tanımı	2017	2018	2019	2020
23.11.11	Düz Camlar	15	7	7	20
23.11.12	Float Camlar	9	9	10	13
23.12.13.30	Çok Katlı Yalıtım Camı	168	161	147	159
23.19.12	Cam Tuğlalar	7	7	3	3
23.12.11	Şekil Verilmiş Camlar	34	37r	31r	32
23.12.12.30	Temperlenmiş Emniyet Camı	81	85	90	113
23.12.12.70	Lamine Edilmiş Emniyet Camı	28	28	33r	40
23.12.13.90	Cam Aynalar	48	43r	43	47

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İnşaat sektöründe kullanılan düz camların üretimi ile ilgili sağlıklı veri bulunmamaktadır. En büyük üretici firma toplam düz cam pazarına ve kendi üretimine ilişkin veri açıklamakla birlikte bunların içinden inşaat camları için ayrıca veriye ihtiyaç duyulmaktadır.

Dış Ticaret

İnşaat camları göstergeleri ve değerlendirmeleri kapsamı verilen tüm ürünleri kapsamaktadır. Buna göre Türkiye'nin inşaat camları ihracatı miktar olarak 2020 yılındaki sert düşüşün ardından 2021 yılında önemli ölçüde yükselmiştir.

Miktar olarak Türkiye inşaat camları ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 43,8 artmış ve 555.561 ton olmuştur. 2021 yılında ihracat değer olarak yüzde 44,5 artarak 462,8 milyon dolara çıkmıştır. 2021 yılı ihracat birim fiyatı ise değişmemiş ve 0,83 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.217 İnşaat Camları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	401.741	278,1	0,69
2018	375.956	290,4	0,77
2019	567.497	353,6	0,62
2020	386.360r	320,3r	0,83
2021	555.561	462,8	0,83

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı ülke olmakla birlikte yüksek miktarda inşaat camları ithalatı da yapmaktadır. İthalat daha çok fiyat avantajı nedeniyle yapılmaktadır. Bununla birlikte ithalat 2018 ve 2019 yıllarında döviz kurlarının artışı ve fiyat avantajının azalması ile miktar olarak oldukça gerilemiştir. Korunma önlemleri de ithalatı sınırlamıştır. İthalat 2020 yılında bir önceki yıla göre miktar olarak yüzde 26 artarak 373.632 tona yükselmiştir. 2021 yılında ise ithalat miktar olarak yüzde 43,8 artmış ve 537.111 tona ulaşmıştır. İthalat değer olarak da 354,5 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları da yüzde 10 artmıştır.

Tablo.218 İnşaat Camları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	427.143	239,2	0,56
2018	327.491	204,8	0,62
2019	296.418	181,6	0,61
2020	373.632r	222,9r	0,60
2021	537.111	354,5	0,66

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.216 İnşaat Camları Üretim

Ürün Kodu	Ürün Tanımı	Birim	2017	2018	2019	2020
23.11.11	İnşaat Düz Camları	Ton	-	-	-	
23.11.12	Float Camlar	m^2	23.559.117	19.318.380	19.140.120	-
23.12.13.30	Çok Katlı Yalıtım Camı	m^2	20.140.470	18.799.029r	13.720.208r	14.018.459
23.19.12	Cam Tuğlalar	Ton	4.153	4.985	2.077	2.321
23.12.11	Şekil Verilmiş Camlar	Ton	108.901	115.000r	118.132r	120.380
23.12.12.30	Temperlenmiş Emniyet Camı	m^2	23.071.908	23.160.800r	25.787.635r	40.367.284
23.12.12.70	Lamine Edilmiş Emniyet Camı	m^2	3.808.347	4.299.612	5.737.143r	3.277.042
23.12.13.90	Cam Aynalar	Ton	65.598	115.153r	160.318r	177.475

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye inşaat camları ihracatını büyük ölçüde Avrupa ülkeleri ile yakın ve komşu ülkelere yapmaktadır. 2021 yılında en çok inşaat camı ihracatı yaptığımız ülke İsrail olmuştur. İsrail'e yapılan ihracat yüzde 84,6 artarak 70,0 milyon dolara yükselmiştir. İsrail'in ardından en çok ihracat yaptığımız ülke Almanya'dır. 2021 yılında en çok ihracat yapılan ilk 10 ülke arasında yer alan Belçika yerini ABD, Bulgaristan'ın yerini ise Romanya almıştır. İlk 10 ülkeye yapılan ihracat tüm pazarlarda artış göstermiştir.

Tablo.219 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İsrail	37.938.037	1	İsrail	70.051.323
2	Almanya	32.253.550	2	Almanya	40.566.718
3	Romanya	16.220.683	3	İtalya	30.452.923
4	İngiltere	15.749.447	4	Polonya	21.790.179
5	İtalya	15.581.596	5	İspanya	20.530.045
6	Bulgaristan	15.479.851	6	Romanya	19.998.270
7	Polonya	12.852.424	7	İngiltere	19.051.693
8	İspanya	12.697.496	8	Hollanda	18.458.978
9	Belçika	11.966.611	9	ABD	18.127.490
10	ABD	11.929.829	10	Fransa	16.707.091
Toplam İhracat		**320.251.510**	**Toplam İhracat**		**462.841.108**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2021 yılında Türkiye'nin en çok inşaat camı ithal ettiği ülke İran olmuştur. İran'dan yapılan ithalat 2021 yılında yaklaşık 7,5 kat artış göstermiştir. Malezya 2021 yılında 2. sıraya yükselmiştir. Almanya 3. sırada yer almaktadır. 2020 yılına kadar en çok ithalat yapılan Çin 2021 yılında 4. sıraya gerilemiştir.

Tablo.220 Türkiye'nin İnşaat Camları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	34.783.826	1	İran	61.211.483
2	Almanya	33.064.894	2	Malezya	56.588.509
3	Bulgaristan	24.363.648	3	Almanya	40.342.991
4	İtalya	18.707.970	4	Çin	38.259.104
5	Belçika	17.061.159	5	Bulgaristan	25.345.680
6	Rusya	15.765.663	6	Belçika	24.947.217
7	Malezya	14.061.954	7	Rusya	15.793.979
8	Fransa	13.904.715	8	İtalya	14.648.554
9	İran	8.286.772	9	Fransa	13.760.745
10	Suudi Arabistan	7.192.794	10	ABD	10.286.100
Toplam İthalat		**222.928.929**	**Toplam İthalat**		**354.507.180**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya inşaat camları ihracatı 2016 yılından beri artış göstermektedir. 2016 yılında 21,47 milyar dolar olan dünya inşaat camları ihracatı 2020 yılında salgına rağmen artmış, 2021 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 16,9 büyüyerek 29,33 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin inşaat camı ihracatı 2019 yılına kadar dünya ihracatından daha hızlı artmış, 2016 yılında yüzde 1,12 olan dünya ihracatı içindeki payı 2019 yılında yüzde 1,43'e çıkmıştır. 2020 yılında Türkiye, dünya inşaat camları ihracatçı ülkeler arasında yüzde 1,28 pay almıştır. 2021 yılında Türkiye'nin ihracatı dünya ortalamasının çok üzerinde artış göstermiştir. Böylece dünya ihracatı içinde pay yüzde 1,58 ile en yüksek seviyesine çıkmıştır.

Tablo.221 Türkiye'nin İnşaat Camları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	241,0	21.474	1,12
2017	278,1	22.180	1,25
2018	290,4	23.816	1,22
2019	353,6	24.734	1,43
2020	320,3r	25.080r	1,28r
2021	462,8	29.327	1,58

Kaynak: TÜİK, TRADEMAP, r: revize edilmiştir

Grafik.77 Türkiye'nin Dünya İnşaat Camları İhracatında Payı; Yüzde

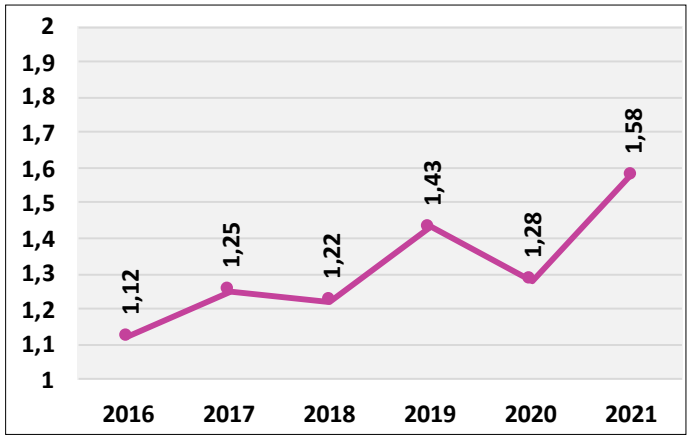

Dünya inşaat camları ihracatında ilk sırayı 8,47 milyar dolar ihracatı ile Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının tek başına yüzde 28,9'unu yapmaktadır. 2. sırada yer alan Hong Kong'un ihracatı daha çok Çin ürünlerine aracılık şeklinde olmaktadır. Her iki ülkenin de ihracatı 2021 yılında artış göstermiştir. Almanya 3. sıradadır. En çok ihracat yapan ilk 10 ülke sıralamasında 2020 yılında ilk 10 ülke içinde yer alan Fransa 2021 yılında yerine Vietnam ilk 10'a girmiştir. Türkiye dünya ihracatında 14. sıraya yükselmiştir.

Tablo.222 Dünya İnşaat Camları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	7.645.749.000	1	Çin	8.467.009.000
2	Hong Kong	2.816.569.000	2	Hong Kong	2.963.333.000
3	Almanya	1.772.461.000	3	Almanya	2.129.396.000
4	Japonya	1.455.034.000	4	Güney Kore	1.560.106.000
5	Güney Kore	1.414.401.000	5	Japonya	1.539.413.000
6	Tayvan	999.549.000	6	ABD	1.099.975.000
7	ABD	970.531.000	7	Tayvan	953.304.000
8	Malezya	683.462.000	8	Vietnam	945.770.000
9	Fransa	624.252.000	9	Malezya	875.811.000
10	Polonya	610.038.000	10	Polonya	870.791.000
15	Türkiye	320.251.510	14	Türkiye	462.841.108
Toplam İhracat		**25.080.379.000**	**Toplam İhracat**		**29.326.871.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya inşaat camlarında Çin en büyük ihracatçı olduğu gibi aynı zamanda en büyük ithalatçıdır. Ancak 2021 yılında Çin'in ithalatı gerilemiştir. Salgındaki kapatmalar ve inşaat sektöründe yaşanan sıkıntılar nedeniyle inşaat işleri yavaşlamış ve ithalatta da gerileme yaşanmıştır. ABD 2021 yılında dünya ithalat sıralamasında yeniden 2. sıraya yükselmiştir. ABD'nin ardından Hong Kong 3. sırada yer almaktadır. Hong Kong'un ithalatı da Çin ile ilişkili olarak gerileme göstermiştir. Güney Kore, Almanya, Tayvan ve Kanada gibi önemli ihracatçılar da yine önemli ithalatçı ülkeler olarak sıralanmaktadırlar. 2021 yılında ilk 10 içine Vietnam ve Singapur girmiştir. Türkiye dünya inşaat camları ithalatında 22. sırada bulunmaktadır.

Tablo.223 Dünya İnşaat Camları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	5.041.403.000	1	Çin	4.866.125.000
2	Hong Kong	2.159.825.000	2	ABD	2.552.113.000
3	ABD	2.060.953.000	3	Hong Kong	1.947.731.000
4	Güney Kore	1.017.412.000	4	Güney Kore	1.385.041.000
5	Tayvan	782.860.000	5	Almanya	934.576.000
6	Almanya	760.051.000	6	Tayvan	858.280.000
7	Kanada	734.204.000	7	Kanada	847.521.000
8	Japonya	680.093.000	8	Vietnam	784.929.000
9	Hollanda	548.853.000	9	Singapur	757.224.000
10	Tayland	512.613.000	10	Japonya	739.135.000
24	Türkiye	222.928.929	22	Türkiye	354.507.180
Toplam İthalat		**24.598.974.000**	**Toplam İthalat**		**28.638.167.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ALÇI SIVA

Bu bölümde kalsine alçı taşı veya kalsiyum sülfat içeren ve inşaatta kullanılan alçı sıvalar yer almaktadır. Alçıdan yapılan inşaat malzemeleri bu kapsamda bulunmamaktadır.

İnşaat alçıları toz halinde üretilmiş, daha sonra suyla karıştırılarak plastik bir kıvam alan ve böylece yapı inşaatında duvar ve tavanlara uygulanan sıvalardır ve yanmaz özelliktedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

2021 yılında inşaatlarda kullanılan alçı taşı ve alçı sıva üretimi bir önceki yıla göre yüzde 4,8 artarak 12,06 milyon tona yükselmiştir. 2019 yılında üretim yüzde 12 gerilemiş, 2020 yılında ise yüzde 6,8 artarak 11,51 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Hem dış talep hem de iç talepteki artış üretimi desteklemiştir. Firma sayısı 2021 yılında 36 olmuştur.

Tablo.224 Alçı Sıva Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	31	11.532.288
2018	29	12.246.306
2019	28	10.776.749
2020	35r	11.510.150
2021	36	12.060.200

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye'de inşaat sektöründeki büyüme geleneksel alçı sıva talebini de artırmaktadır. Ayrıca kireç kullanımına son verilmiş olması nedeniyle alçı sıva talebi 2018 yılında artmıştır. Önemli bir üretici olan alçı sıva sanayi iç tüketimin büyük bölümünü yurt içi üretim ile karşılamaktadır. Alçı sıva iç pazarı 2020 yılında yüzde 2,3 büyümüş ve 9,86 milyon tona yükselmiştir. 2021 yılında ise iç talep inşaat sektörüne verilen destekler ve canlanan yenileme pazarı ile büyüme hızlanmıştır. 2021 yılında iç pazar yüzde 4,7 büyümüş ve 10,32 milyon ton seviyesine yükselmiştir.

Tablo.225 Alçı Sıva İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	11.532.288	683.131	265.857	11.115.014
2018	12.246.306	916.824	200.279	11.530.211
2019	10.776.749	1.170.564	31.087	9.637.272
2020	11.510.150	1.690.366	39.121	9.859.093
2021	12.060.200	1.768.052	33.307	10.325.455

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye alçı sıva ihracatı miktar olarak son dört yıldır önemli artış göstermektedir. İç talepteki daralma ile sektör ihracata ağırlık vermiştir. 2021 yılında ise hem iç talepte hem de dış talepte canlanma yaşanmıştır. İhracat dış talepteki canlanmaya bağlı olarak miktar olarak 2021 yılında yüzde 4,6 artarak 1.768.052 tona yükselmiştir. 2021 yılında 124,3 milyon dolarlık alçı sıva ihracatı gerçekleştirmiştir. İhracat birim fiyatı ise 2021 yılında 0,07 dolar/kg'dır.

Tablo.226 Alçı Sıva İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	683.131	49,5	0,07
2018	916.824	52,1	0,06
2019	1.170.564	64,7	0,06
2020	1.690.366	83,2	0,05
2021	1.768.052	124,3	0,07

Kaynak: TÜİK

Alçı sıva ithalatı miktar olarak 2018 ve 2019 yılarında kullanım yasağı ile önemli ölçüde düşmüş ve 2019 yılında 31.087 tona inmiştir. 2020 yılında ithalat bir önceki yıla göre yüzde 25,8 artarak 39.123 tona yükselmiştir. İthalat 2021 yılında ise miktar olarak azalmış, değer olarak ise artarak 4,1 milyon dolar olmuştur. 2021 yılı ithal birim fiyatı 0,12 dolar/kg seviyesine çıkmıştır.

Tablo.227 Alçı Sıva İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	265.857	6,8	0,026
2018	200.729	6,6	0,03
2019	31.087	3,7	0,12
2020	39.123	3,1	0,08
2021	33.307	4,1	0,12

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin alçı sıva ihracatında ilk sırayı yüksek payı ile Nijerya almaktadır. Gana ve Rusya bu ülkeyi izlemektedirler. Alçı sıva ihracatında yer alan ilk 10 pazar ülke 2020 yılı ile aynı ülkelerdir. Toplam alçı sıva ihracatımızın yüzde 55,7'si Nijerya'ya yapılmakta olup Nijerya'ya yapılan ihracat 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 101,3 artarak 69,21 milyon dolara yükselmiştir. Afrika ülkelerine yapılan ihracat son yıllarda artmaktadır. 2021 yılında Gana'ya yapılan ihracat bir önceki yıla göre yüzde 14,0 artarak 9,0 milyon dolara çıkmıştır. ABD'ye yapılan ihracat da artış göstermiş, diğer ülkelere yapılan ihracat ise farklı gelişmeler göstermiştir.

Tablo.228 Türkiye'nin Alçı Sıva İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Nijerya	34.384.179	1	Nijerya	69.208.341
2	Gana	7.899.103	2	Gana	9.005.372
3	Rusya	5.353.714	3	Rusya	5.116.367
4	Gürcistan	5.038.519	4	Gürcistan	4.975.953
5	İngiltere	4.869.245	5	Ukrayna	3.391.989
6	Ukrayna	2.577.171	6	ABD	3.326.030
7	Bulgaristan	2.516.845	7	Irak	3.027.682
8	Irak	2.149.020	8	Bulgaristan	2.682.163
9	ABD	1.735.330	9	İsrail	1.771.542
10	İsrail	1.457.060	10	İngiltere	1.741.660
Toplam İhracat		83.208.849	Toplam İhracat		124.267.387

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok alçı sıva ithalatı yaptığı ülke ise İngiltere'dir. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 70'i bu ülkeden yapılmaktadır. Almanya ve Yunanistan bu ülkeyi izlemiştir. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkelerden ise oldukça sınırlı ithalat yapılmaktadır.

Tablo.229 Türkiye'nin Alçı Sıva İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İngiltere	1.514.330	1	İngiltere	2.890.292
2	Almanya	742.260	2	Almanya	668.027
3	Yunanistan	535.692	3	Yunanistan	385.499
4	Çin	124.842	4	Hindistan	74.133
5	Hindistan	63.155	5	Çin	28.376
6	Fransa	60.735	6	İtalya	21.566
7	ABD	25.515	7	İspanya	16.445
8	Polonya	20.224	8	Avusturya	8.430
9	İtalya	11.002	9	Belçika	4.164
10	Belçika	9.860	10	ABD	3.594
Toplam İthalat		3.133.390	Toplam İthalat		4.105.322

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alçı sıva ihracatı 2015-2020 yılları arasında ortalama 1 milyar dolar civarında seyretmiştir. 2021 yılında ise dünya alçı sıva ihracatı bir önceki yıla göre yüzde 26,6 artarak 1,45 milyar dolara yükselmiştir. Son yıllarda hızlı ihracat artışı gerçekleştiren Türkiye'nin dünya alçı sıva ihracatı içindeki payı da sıçrama göstermiştir. 2016 yılında yüzde 4,12 olan Türkiye'nin payı 2021 yılında yüzde 8,56'ya ulaşmıştır. Türkiye'nin ihracatı değer olarak 2016 yılından bu yana üç kattan fazla artmıştır.

Tablo.230 Alçı Sıva İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	40,2	975	4,12
2017	49,5	1.005	4,93
2018	52,1	1.115	4,67
2019	64,7	1.173	5,52
2020	83,2	1.148r	7,25r
2021	124,3	1.453	8,56

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.78 Türkiye'nin Dünya Alçı Sıva İhracatı İçinde Payı; Yüzde

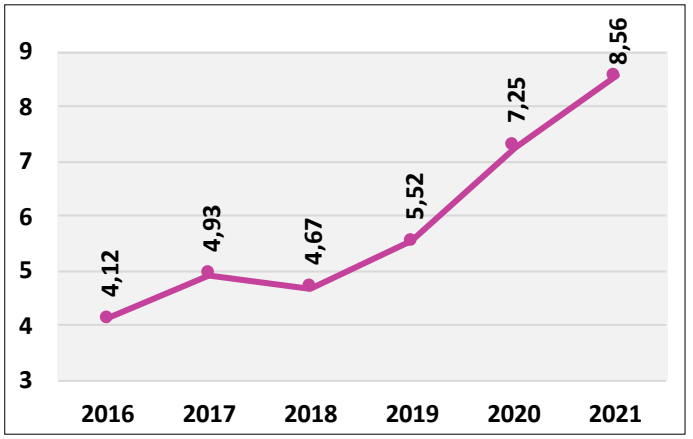

Dünya alçı sıva ihracatında ilk sırayı Tayland almaktadır. Tayland geleneksel önemli bir üretici ve ihracatçıdır ve Asya pazarının ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılamaktadır. Tayland alçı sıva üretiminde kullanılan mineraller açısından oldukça zengindir. İlk sırada yer alan Tayland'ın ihracatı 2021 yılında yüzde 14,2 artarak 182,1 milyon dolara yükselmiştir. İlk 5 ihracatçı ülke dünya toplam alçı sıva ihracatının yaklaşık yüzde 51'ini gerçekleştirmektedir. İlk 5 ülke Tayland, Almanya, Umman, İspanya ve Türkiye'dir. Türkiye 2021 yılında da 5. sırada yer almıştır.

Tablo.231 Dünya Alçı Sıva İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Tayland	159.446.000	1	Tayland	182.106.000
2	Almanya	128.525.000	2	Almanya	153.916.000
3	İspanya	114.210.000	3	Umman	152.136.000
4	Türkiye	83.208.849	4	İspanya	126.594.000
5	Endonezya	65.117.000	5	Türkiye	124.267.387
6	Fransa	62.406.000	6	Fransa	71.793.000
7	ABD	45.760.000	7	BAE	57.280.000
8	Kanada	41.976.000	8	ABD	54.995.000
9	Fas	24.917.000	9	Belçika	51.887.000
10	Meksika	22.489.000	10	Kanada	39.880.000
Toplam İhracat		**1.148.352.000**	**Toplam İhracat**		**1.452.626.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap,

2021 yılında en çok alçı sıva ithalatı yapan ülke ABD'dir. 2. sıraya ithalatı yüzde 49 artarak 155,2 milyon dolara yükselen Hindistan çıkmıştır. Nijerya sınırlı artan ithalatı ile 3. sıraya inmiş Belçika ve Japonya ise 4. ve 5. sıralarda yer almıştır. 2020 yılında ilk 10 ülke arasında yer almayan Vietnam 2021 yılı sıralamasında 10. sırada bulunmaktadır. Hollanda yerini Vietnam'a bırakmıştır. Türkiye dünya alçı sıva ithalatında 52. sırada yer almaktadır.

Tablo.232 Dünya Alçı Sıva İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	152.008.000	1	ABD	191.714.000
2	Nijerya	141.018.000	2	Hindistan	155.187.000
3	Hindistan	103.905.000	3	Nijerya	153.770.000
4	Japonya	90.934.000	4	Belçika	110.859.000
5	Belçika	86.119.000	5	Japonya	98.491.000
6	İngiltere	69.879.000	6	Endonezya	81.140.000
7	Endonezya	65.117.000	7	İngiltere	60.717.000
8	Kanada	48.143.000	8	Çin	53.188.000
9	Çin	46.254.000	9	Kanada	51.983.000
10	Hollanda	43.308.000	10	Vietnam	47.271.000
56	Türkiye	3.133.390	52	Türkiye	4.105.322
Toplam İthalat		**1.617.708.000**	**Toplam İthalat**		**1.848.605.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

KİMYASAL ÜRÜNLER

İnşaat Boya ve Vernikleri
Plastik İnşaat Malzemeleri
Yapı Kimyasalları

İNŞAAT BOYA VE VERNİKLERİ

Boya; inşaat, ulaşım araçları ve sanayi ürünleri gibi çok geniş alanlarda kullanımı olan kimyasal bir üründür. İnşaat boya ve vernikleri de boya sanayisinde önemli bir yer almaktadır. Türkiye'de boya üretiminin yaklaşık yüzde 60'ı inşaat boyalarında gerçekleşmektedir. İnşaat sektöründe kullanılan dekoratif boyalar boya sektöründe sürükleyici konumdadır. Türkiye'de son 10 yıl içinde inşaat boyalarında kalite ve teknoloji alanında da önemli gelişmeler yaşanmaktadır.

Bu bölümde inşaat sektöründe kullanılan inşaat boyaları veya dekoratif boyalar ile vernikler yer almaktadır. İnşaat boya ve vernikleri kapsamında iç ve dış cepheler için sulu ortamda dağılan ve çözülen akrilik ve vinil polimer esaslı boyalar ve vernikler, yine iç ve dış cephe için kullanılan susuz ortamda dağılan ve çözülen akrilik ve vinil polimer esaslı boyalar ve vernikler bulunmaktadır. Ayrıca yapay inşaat son kat boyaları ile inşaat sektöründe kullanılan diğer sentetik boyalar da yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaat boya ve verniklerinde girişim sayısı ve üretim 2018 ve 2019 yıllarında düşüş göstermiştir. İnşaat sektöründeki daralma boya üretimini olumsuz etkilemiştir. 2020 yılında inşaat boya ve vernikleri üretimi bir önceki yıla göre yüzde 14,0 artmış ve 620.900 tona yükselmiştir. 2021 yılında üretim artışı hızlanarak devam etmiştir ve bir önceki yıla göre yüzde 20 artarak 745.080 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretim artışında özellikle yenileme pazarındaki büyüme etkili olmuştur.

Tablo.233 İnşaat Boya ve Vernikleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	301	593.460
2018	294	569.720
2019	290	544.650
2020	295	620.900
2021	298	745.080

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İnşaat boya ve vernikleri iç pazarı 2018 ve 2019 yıllarında daralmıştır. 2020 yılında ise iç pazarda tüketim yüzde 13,8 artmış ve 618.050 tona yükselmiştir. 2021 yılında inşaat boya ve verniklerine olan talepte artışlar özellikle yenileme pazarında devam etmiştir. 2021 yılında iç tüketim yüzde 19,1 artarak 736.050 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.234 İnşaat Boya ve Vernikleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	593.460	94.600	107.380	606.240
2018	569.720	93.045	103.430	580.105
2019	544.650	101.392	99.941	543.199
2020	620.900	108.551	105.701	618.050
2021	745.080	121.967	112.937	736.050

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

İnşaat boya ve vernikleri Türkiye'nin geleneksel inşaat malzemesi ihracat ürünleri içinde yer almaktadır. Daha çok yakın ve komşu ülkelere ihracat yapılmaktadır. İç pazardaki daralma nedeniyle sektör ihracata ağırlık vermiştir. İnşaat boya ve vernikleri ihracatı son iki yıldır hem miktar hem de değer olarak artmaktadır. 2021 yılında 284,1 milyon dolar değerinde 121.967 ton boya ve vernik ihraç edilmiştir. Bir önceki yıla göre miktar olarak yüzde 12,4 ve değer olarak ise yüzde 21,6 artış gerçekleşmiştir. 2021 yılında ihracat birim değeri 2020 yılına göre yükselmiştir.

Tablo.235 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	94.600	200,8	2,12
2018	93.045	213,8	2,30
2019	101.392	217,8	2,15
2020	108.551	233,7	2,15
2021	121.967	284,1	2,33

Kaynak: TÜİK

Türkiye inşaat boya ve verniklerinde önemli bir üretici ve ihracatçı olmasına karşın miktar olarak aynı olsa da değer olarak ihracatın üzerinde ithalat yapmaktadır. İnşaat boya ve vernikleri ithalatı 2021 yılında miktar olarak yüzde 6,8 artarak 112.937 tona yükselmiş, değer olarak ise yüzde 18,5 artarak 478,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı yeniden artarak 2021 yılında 4,24 dolar/kg olmuştur.

Tablo.236 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	107.380	404,2	3,76
2018	103.430	416,9	4,03
2019	99.941	391,0	3,91
2020	105.701	404,0	3,82
2021	112.937	478,6	4,24

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin inşaat boya ve vernikleri ihracatında en çok ihracat yaptığı ilk 10 ülke yakın ve komşu ülkelerden oluşmaktadır. 2020 yılında ilk 10 ihracatçı ülkenin toplam ihracat içindeki payı yüzde 53,7 iken 2021 yılında bu oran yüzde 56'ya yükselmiştir. İhracatta pazar çeşitlenmesi sürmektedir. İhracatta ilk 5 sıradaki ülkeler değişmemiştir. Bu ülkeler Irak, Özbekistan, Azerbaycan, Gürcistan ve İran'dır. 2020 yılında ilk 10 ihracat yaptığımız ülke sıralaması içinde yer alan Suriye yerini 2021 yılında ABD'ye bırakmıştır. Yakın ve komşu ülkeler ile ilişkiler ihracatı da doğrudan etkilemektedir. Tüm yakın ve komşu ülkelere ihracat artmıştır.

Tablo.237 İnşaat Boya ve Vernikleri İhracat Pazarlarımız 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	29.158.864	1	Irak	33.376.267
2	Azerbaycan	17.394.438	2	Özbekistan	21.062.463
3	Özbekistan	16.566.218	3	Azerbaycan	18.928.329
4	Gürcistan	14.396.677	4	Gürcistan	16.988.887
5	İran	9.969.328	5	İran	16.446.761
6	Rusya	8.088.178	6	Romanya	15.043.540
7	Romanya	7.967.598	7	Türkmenistan	10.991.835
8	Cezayir	7.797.781	8	Rusya	10.418.913
9	Türkmenistan	7.370.914	9	Cezayir	8.353.893
10	Suriye	6.939.370	10	ABD	7.289.051
Toplam İhracat		234.379.447	Toplam İhracat		284.059.126

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.238 İnşaat Boya ve Vernikleri İthalat Yaptığımız Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	108.895.302	1	Almanya	119.454.204
2	İtalya	87.262.449	2	İtalya	106.883.537
3	İngiltere	25.310.191	3	İngiltere	28.128.448
4	Hollanda	23.192.329	4	Fransa	28.025.589
5	Fransa	21.787.944	5	İspanya	24.589.898
6	İspanya	17.746.706	6	Hollanda	23.212.513
7	Belçika	13.683.400	7	Belçika	15.972.817
8	Yunanistan	11.583.619	8	Hırvatistan	14.183.785
9	ABD	10.692.280	9	ABD	12.392.939
10	İsveç	9.698.999	10	İsveç	11.312.033
Toplam İthalat		404.307.532	Toplam İthalat		478.620.571

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok inşaat boya ve vernikleri ithalatı yaptığı ilk 3 ülke Almanya, İtalya ve İngiltere'dir. Bu üç ülkeden yapılan ithalat artmıştır. Fransa'dan yapılan ithalat artmış ve 2021 yılında 4. sıraya yükselmiştir. İlk 10 ithalatçı ülke içinde Yunanistan yerini Hırvatistan'a bırakmış, diğer 9 ülke değişmemiştir. Diğer ithalat yaptığımız ülkeler İspanya, Hollanda, İspanya, ABD ve İsveç'tir.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya inşaat boya ve vernikleri ihracatı 2020 yılındaki gerileme ardından 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 14,3 artmış ve 24,72 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin boya ve vernik ihracatı 2016 yılından bu yana her sene artmaktadır. Türkiye'nin ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 21,7 artmış ve dünya boya ve vernik ihracatındaki payı ise 2021 yılında yüzde 1,15 ile en yüksek seviyesine çıkmıştır.

Tablo.239 İnşaat Boya ve Vernikler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	197,3	19.500	1,01
2017	200,8	20.280	0,99
2018	213,9	22.418	0,95
2019	217,8	22.279	0,98
2020	233,4	21.624r	1,08r
2021	284,1	24.722	1,15

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.79 Türkiye'nin Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatında Payı; Yüzde

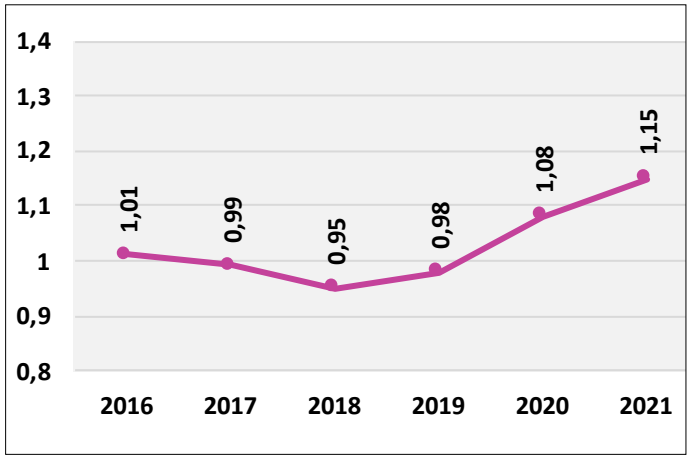

Dünya inşaat boya ve vernikleri ihracatında ilk sırada Almanya yer almaktadır. Almanya 4,2 milyar dolar ihracat yapmaktadır. Almanya'yı yine yüksek ihracatları ile ABD, Japonya ve İtalya izlemektedir. Dünya ihracatında Polonya haricinde ilk 10 içinde yer alan ülkelerin tamamı gelişmiş ülkelerdir. İlk

10 ülke arasında yüksek bir rekabet yaşanmaktadır. 2021 yılında tüm ülkelerin ihracatı artmıştır. Çin ilk 10 ihracatçı ülke içinden çıkmıştır. Türkiye dünya ihracatında 19. sırada bulunmaktadır.

Tablo.240 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	3.574.390.000	1	Almanya	4.195.816.000
2	ABD	2.186.684.000	2	ABD	2.500.900.000
3	Japonya	1.947.388.000	3	Japonya	2.108.739.000
4	İtalya	1.566.971.000	4	İtalya	1.978.052.000
5	Hollanda	1.073.699.000	5	Hollanda	1.316.094.000
6	Fransa	1.019.609.000	6	Fransa	1.188.519.000
7	Belçika	908.246.000	7	Belçika	1.063.647.000
8	İngiltere	879.657.000	8	İngiltere	1.041.395.000
9	İspanya	686.256.000	9	İspanya	853.479.000
10	Çin	633.784.000	10	Polonya	710.151.000
19	Türkiye	234.379.447	19	Türkiye	284.059.126
Toplam İhracat		**21.623.686.000**	**Toplam İhracat**		**24.722.060.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya inşaat boya ve vernikleri ithalatında ilk sırada 1,44 milyar dolarlık ithalatı ile Çin almaktadır. İlk 5 ülke aynı kalmıştır. İlk 10 ithalatçı ülkenin içinde Meksika'nın yerini İspanya almıştır. Çin'in arkasından Almanya, ABD, Kanada ve Polonya sıralanmaktadır. Fransa, Belçika, Hollanda, Rusya ve İspanya diğer 5 ithalatçı ülkedir. Türkiye 16. sırada yer almaktadır.

Tablo.241 Dünya İnşaat Boya ve Vernikleri İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	1.316.850.000	1	Çin	1.440.765.000
2	Kanada	1.047.026.000	2	Almanya	1.226.984.000
3	Almanya	1.002.524.000	3	ABD	1.151.594.000
4	ABD	935.930.000	4	Kanada	1.151.029.000
5	Polonya	854.463.000	5	Polonya	971.650.000
6	Belçika	797.941.000	6	Fransa	967.783.000
7	Fransa	773.677.000	7	Belçika	884.693.000
8	Hollanda	723.830.000	8	Hollanda	875.965.000
9	Rusya	688.597.000	9	Rusya	782.316.000
10	Meksika	643.181.000	10	İspanya	747.781.000
16	Türkiye	404.307.532	16	Türkiye	478.620.571
Toplam İthalat		**20.981.934.000**	**Toplam İthalat**		**24.054.221.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ

İnşaat sektöründeki büyüme ile birlikte kullanılan plastik inşaat malzemeleri de artmakta ve çeşitlenmektedir. Bu çerçevede plastik inşaat malzemeleri başlığı altında çok sayıda ürün grubu yer almaktadır.

Plastikten boru ve hortumlar, plastikten diğer tüp, boru ve hortumlar ile bunların bağlantı elemanları, plastikten rulo ve karo şeklinde zemin, duvar veya tavan kaplamaları ile plastikten sağlık gereçleri, banyo küvetleri, lavabolar, alafranga/alaturka tuvaletler, klozet kapakları, oturakları ve rezervuarları ile benzeri sağlık gereçleri önemli bir grubu oluşturmaktadır. Yine depolar, tanklar, fıçılar ve benzeri kaplar, (kapasitesi> 300 litre olanlar), plastikten kalıcı tesisat için kullanılan montaj ve bağlantı elemanları, plastikten elektrik yalıtım bağlantı parçaları ile panjurlar, storlar, jaluziler ve benzeri eşyalar ile bunların parçaları da yer almaktadır.

Plastikten inşaat malzemeleri içinde bir diğer önemli ürün grubu ise kapı, pencere ve bunların kasaları ile pervazları ve kapı eşikleridir.

İnşaat sektöründe kullanılmayan, ancak bazı inşaat malzemelerinin üretiminde ara mal olarak kullanılan plastikten çubuk ve profil halinde olan monofilamentler, (enine kesitinin boyutu> 1 mm olanlar) inşaat malzemeleri grubu içinde yer almamaktadır.

Plastik inşaat malzemeleri kapsamında değerlendirilen ürünlerin üretimi Tablo.243'te sunulmaktadır. Buna göre toplam üretim 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 0,6 artarak 1,91 milyon tona yükselmiştir. 2021 yılında ise iç ve dış talepteki gelişmelere bağlı olarak üretimde yüzde 29,1 ile yüksek bir artış gerçekleşmiştir. Üretim 2021 yılında 2,46 milyon tona yükselmiştir.

Tablo.242 Plastik İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı

	2017	2018	2019	2020	2021
Boru ve Hortumlar	98	107	108	106	111
Diğer Tüp, Boru ve Hortumlar ile Bunların Bağlantı Elemanları	135	128	135	135	136
Rulo ve Karo Şeklinde Zemin, Duvar veya Tavan Kaplamaları	52	47	41	40	42
Sağlık Gereçleri	119	118	95	95	96
Depolar, Tanklar, Fıçılar	42	38	41	40	40
Kalıcı Tesisat için Kullanılan Montaj ve Bağlantı Elemanları	154	121	102	104	105
Elektrik Yalıtım Malzemeleri	14	12	14	15	14
Panjur, Storlar, Jaluziler ve Benzeri Eşyalar ile Bunların Parçaları	56	48	45	45	42
Kapı, Pencere ve Bunların Kasaları ile Pervazları ve Kapı Eşikleri	418	386	334	336	340
Toplam	**1.088**	**1.005**	**915**	**916**	**926**

Kaynak: TÜİK

Tablo.243 Plastik İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri

	2017	2018	2019	2020	2021
Boru ve Hortumlar (Ton)	913.120	799.410	956.100	940.000	1.112.400
Diğer Tüp, Boru ve Hortumlar ile Bunların Bağlantı Elemanları (Ton)	430.568	293.633	360.907	363.300	424.560
Rulo ve Karo Şeklinde Zemin, Duvar veya Tavan Kaplamaları (Bin m²)	56.832	68.546	66.781	67.200	88.680
Sıhhi Ürünler (Adet)	72.249	78.675	65.502	64.000	71.000
Depolar, Tanklar, Fıçılar (Ton)	15.283	13.747	22.552	22.500	26.000
Kalıcı Tesisat İçin Kullanılan Montaj ve Bağlantı Elemanları (Ton)	178.117	133.785	116.393	118.800	148.200
Elektrik Yalıtım Malzemeleri (Ton)	7.069	8.240	8.150	8.200	9.100
Storlar, Jaluziler ve Benzeri Eşyalar ile Bunların Parçaları (Ton)	29.399	36.730	36.146	36.500	48.600
Kapı, Pencere ve Bunların Kasaları ile Pervazları ve Kapı Eşikleri (Adet)	100.954.462	100.617.585	72.213.325	74.340.000	77.510.000
Kapı, Pencere ve Bunların Kasaları ile Pervazları ve Kapı Eşikleri (Ton)	523.110	523.940	371.563	382.500	404.400
Toplam (Ton)	2.117.400	1.829.000	1.891.300	1.908.000	2.463.250

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Plastik inşaat malzemeleri iç pazarı 2018 ve 2019 yıllarında daralma yaşamış, iç pazar 2020 yılında da daralmaya devam etmiştir. 2021 yılında ise iç talepte yüksek bir büyüme gerçekleşmiştir. 2021 yılında iç tüketim bir önceki yıla göre yüzde 33,8 artarak 1,99 milyon tona yükselmiştir. İç pazardaki tüketimin büyük bölümü yurt içi üretim ile karşılanmaya devam etmiştir.

Tablo.244 Plastik İnşaat Malzemeleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	2.117.400	335.155	64.920	1.847.165
2018	1.829.000	343.643	64.792	1.550.149
2019	1.891.300	418.872	54.894	1.527.322
2020	1.908.000	476.705	58.544	1.490.488
2021	2.463.250	542.809	72.395	1.992.836

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye plastik inşaat malzemelerinde önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat 2017 yılında bu yana miktar ve değer olarak artış göstermektedir. İhracat 2021 yılında da önemli bir büyüme göstermiştir. 2021 yılında ihracat miktar olarak yüzde 13,9 artarken değer olarak yüzde 31,9 artmış ve 1,37 milyar dolara ulaşmıştır. 2021 yılında 542.809 ton plastik inşaat malzemesi ihraç edilmiştir. İhracat birim fiyatı ise 2021 yılında küresel emtia fiyatlarındaki artış ile 2,53 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo.245 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	335.155	872,0	2,60
2018	343.643	930,8	2,71
2019	418.872	1.000,7	2,39
2020	476.705	1.041,6	2,19
2021	542.809	1.373,8	2,53

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye plastik inşaat malzemelerinde önemli bir üretici ve ihracatçı olmakla birlikte miktar olarak düşük, ancak değer olarak göreceli yüksek bir ithalat yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2021 yılında yüzde 23,8 artmış ve 72.395 ton olmuştur. İthalat değer olarak 2021 yılında 353,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının ise yaklaşık 2 katına yakın seyretmektedir.

Tablo.246 Plastik İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	64.920	395,9	6,10
2018	64.792	363,5	5,61
2019	54.894	333,2	6,07
2020	58.488	321,9	5,50
2021	72.395	353,7	4,89

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin plastik inşaat malzemeleri ihracatında geleneksel en büyük pazarı yıllardır Irak'tır. 2. sırada bir diğer geleneksel pazar olan Almanya yer almaktadır. En çok ihracat

yaptığımız ülkeler sıralamasında ilk 4 ülke aynıdır. Fransa ve Romanya'nın ardından Özbekistan 2021 yılında 5. sıraya yükselmiştir. Libya, Suriye, Gürcistan, İngiltere ve İtalya ilk 10 ihracat pazarımız içinde yer alan diğer ülkelerdir.

Tablo.247 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat , Dolar
1	Irak	169.263.429	1	Irak	190.435.080
2	Almanya	65.479.459	2	Almanya	77.967.842
3	Romanya	49.708.967	3	Fransa	74.456.089
4	Fransa	46.383.022	4	Romanya	63.431.062
5	Gürcistan	30.281.911	5	Özbekistan	52.076.599
6	Fas	29.322.542	6	Libya	41.110.561
7	İtalya	27.784.502	7	Suriye	36.878.527
8	İngiltere	26.655.583	8	Gürcistan	34.310.982
9	Libya	25.275.024	9	İngiltere	33.242.503
10	Rusya	22.911.132	10	İtalya	32.533.691
Toplam İhracat		1.043.997.106	Toplam İhracat		1.373.816.596

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

2021 yılında en çok plastik inşaat malzemesi ithalatı yaptığımız ülke Almanya'dır. Çin 2. sırada, İtalya ise 3. sırada yer almaktadır. 2021 yılında tüm ülkelerden yapılan ithalat artmıştır.

Tablo.248 Türkiye'nin Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	60.436.371	1	Almanya	78.445.403
2	Çin	39.759.044	2	Çin	45.300.471
3	Fransa	28.439.322	3	İtalya	28.981.450
4	İtalya	27.066.441	4	Fransa	27.161.578
5	Polonya	17.617.253	5	İsrail	17.830.523
6	İsveç	14.806.532	6	Polonya	16.212.935
7	ABD	14.145.046	7	ABD	14.172.575
8	Çekya	11.903.315	8	Çekya	12.161.374
9	İngiltere	10.720.385	9	İngiltere	11.229.535
10	İsrail	9.873.035	10	Türkmenistan	10.564.380
Toplam İthalat		322.856.646	Toplam İthalat		353.740.783

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya plastik inşaat malzemeleri ihracatında arz ve talebin yanı sıra diğer kimyasal temelli ürünlerde olduğu gibi hammadde olarak kullanılan petrol ürünlerinin fiyatlarındaki gelişmeler yüksek oranda etkili olmaktadır. Dünya ihracatı petrol fiyatlarındaki dalgalanmadan bağımsız olarak 2016 yılından beri artış göstermektedir. Dünya ihracatı 2021 yılındaki hızlı toparlanma ile yüzde 21,0 artarak 65,6 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı da 2016 yılından beri artış eğilimi içindedir. Türkiye'nin 2016 yılında yüzde 2,16 olan ve 2018-2020 döneminde yüzde 2'nin altına inen payı 2021 yılında yeniden yüzde 2,09'a yükselmiştir.

Tablo.249 Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	894,5	41.431	2,16
2017	872,0	42.660	2,05
2018	931,0	51.544	1,81
2019	1.000,7	52.185	1,92
2020	1.044,0r	54.199r	1,93r
2021	1.373,8	65.609	2,09

Kaynak: TÜİK, TRADEMAP, r: revize edilmiştir

Grafik.80 Türkiye'nin Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

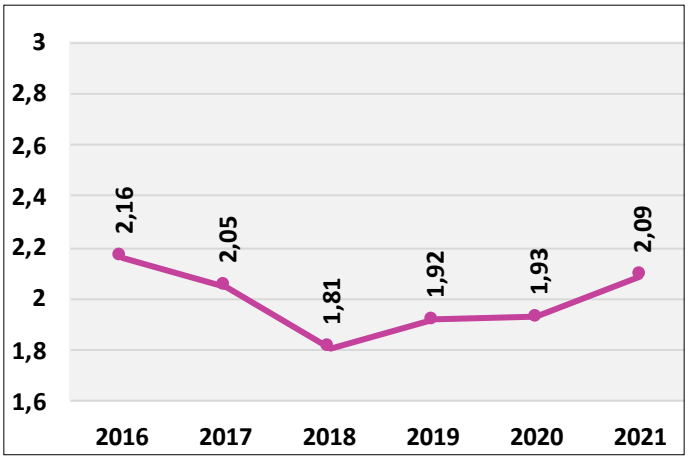

2021 yılında dünya plastik inşaat malzemeleri ihracatında ilk sırada 15,25 milyar dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin'in ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 12,0 artmış, dünya ihracatındaki payı da yüzde 23,2 olmuştur. Almanya 8,21 milyar dolar ihracatı ile 2. sırada, ABD de 4,27 milyar dolar ihracatı ile 3. sırada yer almaktadır. Her iki ülkenin ihracatı da bir önceki yıla göre önemli artış göstermiştir. En çok ihracat yapan ilk 10 ülke içindeki ülkelerin hepsi Çin hariç gelişmiş ülkelerdir. İlk 10 ülke 2020 yılı ilk 10'u ile aynıdır. 4. sırada yer alan Polonya'nın ihracatındaki artış dikkat çekmektedir. Türkiye dünya ihracatında 11. sırada bulunmaktadır.

Tablo.250 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	13.616.466.000	1	Çin	15.253.213.000
2	Almanya	6.787.735.000	2	Almanya	8.211.082.000
3	ABD	3.529.597.000	3	ABD	4.273.928.000
4	Polonya	3.132.333.000	4	Polonya	4.026.958.000
5	İtalya	2.314.025.000	5	İtalya	3.029.996.000
6	Belçika	1.906.450.000	6	Belçika	2.281.537.000
7	Hollanda	1.738.242.000	7	Hollanda	1.818.468.000
8	Fransa	1.434.104.000	8	Fransa	1.661.131.000
9	İngiltere	1.368.691.000	9	Kanada	1.585.377.000
10	Kanada	1.288.188.000	10	İngiltere	1.443.475.000
11	Türkiye	1.043.997.106	11	Türkiye	1.373.816.596
Toplam İhracat		**54.198.640.000**	**Toplam İhracat**		**65.609.328.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap,

Dünya plastik inşaat malzemeleri ithalatında gelişmiş ülkeler yine önemli pazarları oluşturmaktadır. 2021 yılında ilk 10 ithalatçı ülke ile ilk 10 ihracatçı ülkenin 9'u aynıdır. ABD 11,63 milyar dolar ithalatı ile en büyük pazardır. ABD'nin arkasından Almanya, Fransa, Hollanda ve İngiltere gelmektedir. İlk 10 içinde yer alan tüm ülkelerin ithalatı önemli ölçüde artmıştır. Türkiye dünya ithalatında 37. sırada yer almaktadır.

Tablo.251 Dünya Plastik İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	9.183.564.000	1	ABD	11.630.072.000
2	Almanya	4.101.120.000	2	Almanya	5.067.035.000
3	Fransa	2.655.998.000	3	Fransa	3.470.362.000
4	Hollanda	2.199.192.000	4	Hollanda	2.740.436.000
5	İngiltere	1.766.427.000	5	İngiltere	2.382.804.000
6	Kanada	1.713.082.000	6	Kanada	2.209.864.000
7	Meksika	1.381.000.000	7	Belçika	1.707.888.000
8	Çin	1.347.078.000	8	Meksika	1.701.291.000
9	Belçika	1.319.389.000	9	Çin	1.486.360.000
10	Güney Kore	1.306.079.000	10	İtalya	1.433.934.000
31	Türkiye	322.856.646	37	Türkiye	353.740.783
Toplam İthalat		**50.775.227.000**	**Toplam İthalat**		**63.338.746.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

YAPI KİMYASALLARI

Türkiye'de hem konut hem de alt yapı yatırımları ile hızla gelişen inşaat sektöründe çok gelişmiş çimento ve hazır beton sanayisi mevcuttur. Son yıllarda hızla gelişen teknolojiler ile inşaat sektöründe kullanılan hazır beton, hazır harç ve sıvalar üretilmiş bu ürünlerin her türlü hava koşulunda dayanıklılığı artırılmış, yalıtım özellikleri katılmış, hazırlanması ve uygulaması daha pratik hale getirilmiştir. Bu süreçlerin hepsinde en önemli katkı da yapı kimyasalları tarafından sağlanmaktadır.

Yapı kimyasalları başlığı altında değerlendirilen ürün grupları çimento harç ve beton katkıları, kimyasal karışımlı hazır harçlar, yanmayı ve su geçirmeyi önleyen müstahzarlar, hazır tutkal ve yapıştırıcılar, cam macunları, macun reçineli çimentolar, boyacılıkta kullanılan dolgu ve sıvama ürünleri ile dış cephe hazır sıva, çimento esaslı seramik yapıştırıcı ve dolgulardır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye'de yapı kimyasalları sanayi üretimi istikrarlı ve kademeli bir büyüme göstermektedir. İnşaat sektöründe yaşanan çeşitli dalgalanmalara karşın yapı kimyasalları ürünlerine olan talep artış eğilimini sürdürmektedir. 2020 yılında yapı kimyasalları üretiminde bir önceki yıla göre yüzde 22 artış yaşanmıştır. Üretim 5,59 milyon tona yükselmiştir. 2021 yılında üretim artışı yüzde 10 olarak gerçekleşmiştir. Üretim 6,15 milyon tona yükselmiştir.

Tablo.252 Yapı Kimyasalları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	323	4.962.972
2018	330	5.530.426
2019	316	4.586.113
2020	320	5.594.290
2021	344	6.153.719

Kaynak: TÜİK,

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Yapı kimyasalları iç pazarında 2021 yılında büyüme devam etmiştir. İç tüketim yüzde 8,5 artmış ve 5,41 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İç pazarda talep hem yenileme pazarından hem de yeni pazarlardan gelmiştir. Yapı kimyasallarının kullanıldığı hazır beton gibi sektörlerde büyüme yavaşlarken, seramik kaplama gibi sektörlerde büyüme hızlanmıştır. Bu sektörlerden gelen talep ile yapı kimyasalları iç pazarı da büyüme göstermiştir.

Tablo.253 Yapı Kimyasalları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	4.962.972	662.552	330.958	4.631.378
2018	5.530.426	736.412	308.129	5.102.143
2019	4.586.113	872.403	300.598	4.014.308
2020	5.594.290	937.848	325.475	4.981.917
2021	6.153.719	1.096.552	350.484	5.407.651

Kaynak: TÜİK,

Dış Ticaret

Türkiye yapı kimyasalları alanında önemli bir üretici ve ihracatçı ülke haline gelmektedir. Yakın ve komşu pazarlar odaklı olarak gelişen ihracat 2018 yılından itibaren artmaktadır. 2021 yılında 672,0 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir. Miktar olarak da yapı kimyasalları ihracatı 2017 yılından beri artmaktadır. 2017 yılında 662.552 ton olan ihracat 2021 yılında 1.096.552 tona ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise 2018 yılından itibaren azalırken 2021 yılında yeniden yükselmiştir.

Tablo.254 Yapı Kimyasalları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	662.552	415,9	0,63
2018	736.412	476,0	0,65
2019	872.403	491,5	0,56
2020	937.848	500,7	0,53
2021	1.096.552	672,0	0,61

Kaynak: TÜİK,

Türkiye yapı kimyasalları alanında önemli bir üretici ve ihracatçı ülke haline gelirken özellikli ürünler ağırlıklı olarak ithalat da yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2020 ve 2021 yıllarında artış göstermiştir. İthalat miktar olarak 2021 yılında yüzde 7,7 artarak 350.484 tona yükselmiştir. İthalat değer olarak ise 2021 yılında yüzde 24,7 gibi önemli bir artışla 707,1 milyon dolara ulaşmıştır. İthalat birim fiyatları 2021 yılında yükselirken ihracat birim fiyatlarının üç katından fazladır.

Tablo.255 Yapı Kimyasalları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	330.958	635,5	1,92
2018	308.129	624,3	2,03
2019	300.598	565,3	1,88
2020	325.475	567,0	1,74
2021	350.484	707,1	2,02

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin yapı kimyasalları ihracat pazarlarını büyük ölçüde yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. İhracatta ilk 2 sırada Irak ve Rusya yer alırken 2021 yılında 3. sıraya Özbekistan yükselmiştir. İran, Gürcistan, Mısır, Azerbaycan ve Ukrayna diğer ihracat pazarlarıdır. İlk 10 içindeki diğer ülkeler de yine geleneksel ve yakın pazarlardır. İlk 10 ülke içinde Suudi Arabistan yerini İsrail'e bırakmıştır. Rusya ve İran'a yapılan ihracat önemli ölçüde artmıştır.

Tablo.256 Yapı Kimyasalları İhracat Pazarlarımız 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	57.109.337	1	Irak	79.414.642
2	Rusya	24.259.133	2	Rusya	40.433.006
3	Gürcistan	23.600.443	3	Özbekistan	32.486.248
4	Özbekistan	23.592.746	4	İran	32.266.280
5	İran	23.104.349	5	Gürcistan	27.474.252
6	Azerbaycan	18.788.935	6	Mısır	24.100.310
7	Suudi Arabistan	18.546.253	7	Azerbaycan	20.757.445
8	Mısır	15.371.550	8	Ukrayna	18.550.466
9	Ukrayna	14.065.038	9	İsrail	17.745.746
10	Hindistan	12.098.729	10	Hindistan	17.638.121
Toplam İhracat		**501.132.987**	**Toplam İhracat**		**671.962.237**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin yapı kimyasalları ithalatı yaptığı ülkelerin başında Almanya gelmektedir. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 28'i Almanya'dan yapılmaktadır. Çin, Güney Kore, Fransa, İtalya ve İngiltere Almanya'yı izlemektedir. En çok ithalat yapılan ilk 10 ülke içinde Mısır'ın yerine Polonya girmiştir.

Tablo.257 Yapı Kimyasalları İthalat Yaptığımız Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	161.081.976	1	Almanya	196.127.104
2	Fransa	46.369.640	2	Çin	68.097.262
3	Çin	40.781.776	3	Güney Kore	61.254.380
4	İtalya	35.714.414	4	Fransa	51.670.844
5	Güney Kore	33.377.486	5	İtalya	46.446.165
6	Belçika	27.320.220	6	İngiltere	34.630.576
7	İngiltere	24.133.861	7	İsviçre	26.316.733
8	ABD	23.285.715	8	ABD	23.510.700
9	İsviçre	20.245.888	9	Belçika	20.730.951
10	Mısır	19.690.448	10	Polonya	19.567.693
Toplam İthalat		**567.182.438**	**Toplam İthalat**		**707.140.899**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünyada önemli bir yapı kimyasalları ihracatı ve ticareti gerçekleşmektedir. Dünya ihracatı 2018 yılına kadar hızlı artış göstermiştir. 2019 ve 2020 yıllarında dünya ihracatı gerilemiştir. 2021 yılında ise dünya ihracatı inşaat sektöründeki hızlı toparlanma ile bir önceki yıla göre yüzde 24,6 artmış ve 39,1 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içinden aldığı pay ise 2016-2018 arasında durağan kalmış, ardından kademeli artışa geçmiştir. 2019 yılından itibaren alınan payda artış başlamıştır. 2021 yılında dünya ihracatından alınan pay yüzde 1,72'ye kadar yükselmiştir.

Tablo.258 Yapı Kimyasalları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	401,4	27.804	1,44
2017	415,9	28.971	1,43
2018	475,9	33.318	1,43
2019	491,5	32.584	1,51
2020	501,1r	31.374r	1,60r
2021	672,0	39.103	1,72

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, TRADEMAP, r: revize edilmiştir

Grafik.81 Türkiye'nin Dünya Yapı Kimyasalları İhracatında Payı; Yüzde

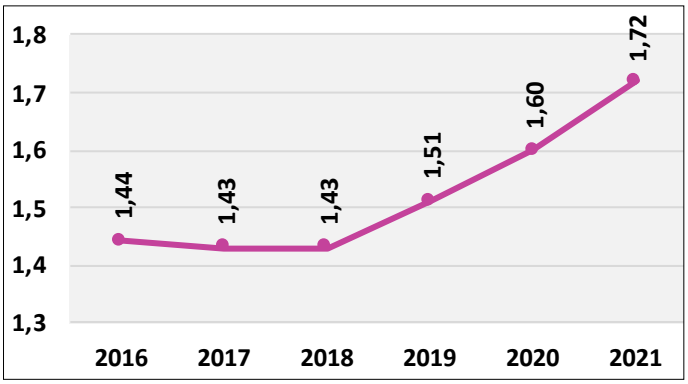

Dünya yapı kimyasalları ihracatında ilk sırayı Almanya almaktadır. 7,19 milyar dolar ihracat yapan Almanya'yı ABD ve Çin izlemektedir. Yapı kimyasallarında gelişmiş ülkeler arasında önemli bir rekabet yaşanmaktadır. Sonrasında Güney Kore, Tayvan, Japonya, Fransa ve Hollanda ile İtalya ve Belçika sıralanmaktadırlar. İlk 10 içinde yer alan ülkeler 2021 yılında değişmemiş tüm ülkelerin ihracatı da artmıştır. Türkiye 2021 yılında dünya ihracatında 16. sırada yer almaktadır.

Tablo.259 Dünya Yapı Kimyasalları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	5.742.126.000	1	Almanya	7.190.483.000
2	ABD	3.290.419.000	2	ABD	3.885.444.000
3	Çin	3.151.694.000	3	Çin	3.786.522.000
4	Güney Kore	1.877.355.000	4	Güney Kore	2.846.843.000
5	Hollanda	1.389.404.000	5	Tayvan	1.786.594.000
6	Japonya	1.385.582.000	6	Japonya	1.656.424.000
7	Belçika	1.239.129.000	7	Fransa	1.562.568.000
8	İtalya	1.220.949.000	8	Hollanda	1.531.700.000
9	Tayvan	1.220.289.000	9	İtalya	1.494.062.000
10	Fransa	976.406.000	10	Belçika	1.488.997.000
18	Türkiye	501.132.987	16	Türkiye	671.962.237
Toplam İhracat		**31.374.254.000**	**Toplam İhracat**		**39.102.823.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya yapı kimyasalları ithalatında ilk 3 pazar Çin, Almanya ve ABD'dir. İhracattaki ilk 3 ülke aynı zamanda yapı kimyasallarında en büyük 3 ithalat pazarını oluşturmaktadırlar. Çin'in yapı kimyasalları ithalatı daha çok yapı standartlarındaki yükselişe paralel artmaktadır. Tüm ülkelerin ithalatlarında artışlar yaşanmıştır. Türkiye dünya ithalatında 18. sırada yer almaktadır.

Tablo.260 Dünya Yapı Kimyasalları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	4.290.386.000	1	Çin	4.601.171.000
2	Almanya	1.966.322.000	2	Almanya	2.491.477.000
3	ABD	1.463.367.000	3	ABD	2.112.427.000
4	Fransa	1.024.656.000	4	Fransa	1.366.665.000
5	Kanada	959.677.000	5	Kanada	1.172.228.000
6	Rusya	907.570.000	6	Meksika	1.149.921.000
7	Meksika	877.296.000	7	Rusya	1.142.002.000
8	Hollanda	844.620.000	8	Vietnam	1.122.443.000
9	Polonya	832.816.000	9	Polonya	1.048.965.000
10	İngiltere	788.094.000	10	İngiltere	1.045.962.000
17	Türkiye	567.182.438	18	Türkiye	707.140.899
Toplam İthalat		**32.620.170.000**	**Toplam İthalat**		**39.877.073.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

METAL BAZLI ÜRÜNLER

Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları
Alüminyum Sağlık Gereçleri
Kilitler ve Donanım Eşyaları
Armatür Musluk Vana ve Valfler
Demir Çelik Sağlık Gereçleri

ALÜMİNYUM İNŞAAT MALZEMELERİ VE AKSAMLARI

Alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları 2 ana gruptan oluşmaktadır. İlk grupta bar, çubuk ve profiller, alüminyumdan ve alüminyum karışımdan ve kalınlığı> 0,2 mm olan tabakalar, levhalar ve şeritler ile yapılarda kullanılan tabakalar, çubuklar, köşebentler ve diğer şekillerde olan yapılar ve yapı parçaları yer almaktadır.

İkinci grupta ise alüminyumdan kapılar, kapı eşikleri, pencereler ve bunların kasaları (çerçeveleri) bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Alüminyum inşaat malzemeleri girişim sayıları ve üretim değerleri 2 grupta değerlendirilmektedir. Buna göre ilk grupta yer alan alüminyum çubuk, profil, levha ve yapı parçaları girişim sayısı ve üretiminde 2020 ve 2021 yıllarında artış yaşanmış ve 2021 yılında girişim sayısı 435'e yükselmiştir. Üretim ise toparlanmanın olumlu etkileri ile 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 16,8 artarak 1.355.740 tona ulaşmıştır.

Tablo.261 Alüminyum Çubuk, Profil, Levha ve Yapı Parçaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	391	1.307.807
2018	357r	1.181.495
2019	369r	1.141.333
2020	421r	1.160.736
2021	435	1.355.740

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Alüminyum inşaat malzemelerinde 2. grupta yer alan alüminyum kapı ve pencerelerde üretim 2021 yılında yüzde 15,3 artış göstermiştir. Alüminyumdan kapı ve pencere üretimi 2021 yılında 32,86 milyon adet veya 393.616 ton olmuştur.

Tablo.262 Alüminyum Kapı ve Pencereler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Adet	Üretim Ton
2017	330	34.861.703	417.955
2018	301r	32.749.384	392.634
2019	300	27.303.074	327.340
2020	285r	28.504.409	341.384
2021	288	32.865.584	393.616

Kaynak: TÜİK; r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alüminyum inşaat malzemeleri iç pazarında 2018 ve 2019 yıllarında iç pazarda önemli gerileme yaşanmıştır. 2020 yılında da gerileme yavaşlayarak sürmüştür. 2021 yılında ise toparlanmanın etkisi ile iç pazarda bir önceki yıla göre yüzde 1,6 büyüme gerçekleşmiştir. Türkiye alüminyum inşaat malzemelerinde önemli bir üretici ve ihracatçı ülkedir. Ancak inşaat sektöründe yaşanan durağanlık nedeni ile iç pazar 2021 yılında 1,1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.263 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	1.725.762	401.610	170.212	1.494.364
2018	1.574.129	466.990	196.425	1.303.564
2019	1.468.673	551.529	185.214	1.102.358
2020	1.502.120	570.387r	159.920	1.091.462
2021	1.749.356	829.198	189.302	1.109.460

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatı 2021 yılında hem miktar hem de değer olarak önemli ölçüde artmıştır. 2017 yılında 401,6 bin ton olan ihracat 2021 yılında 2 kattan fazla artarak 829 bin tona yükselmiştir. Değer olarak da 2017 yılından bu yana ihracatta yüzde 131 oranında bir artış gerçekleşmiş 2021 yılı alüminyum inşaat malzemeleri ihracatı 3,28 milyar dolara erişmiştir. İhracat birim fiyatı da 2021 yılında emtia fiyatlarındaki yükselişle beraber 3,95 dolar/kg'a çıkmıştır.

Tablo.264 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	401.610	1.417,4	3,53
2018	466.990	1.695,6	3,63
2019	551.529	1.845,8	3,35
2020	570.387r	1.873,2r	3,28
2021	829.198	3.277,8	3,95

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı ülke olmasına karşın alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatı da yapılmaktadır. 2018-2020 yılları arasında miktar olarak azalan ithalat 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 18 artmıştır. 2020 yılında 159,9 bin ton olan ithalat 2021 yılında 189,3 bin tona yükselmiştir. Yine değer olarak 2020 yılında 499,1 milyon dolar olarak gerçekleşen ithalat 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 37,5 artarak 686,4 milyon dolara yükselmiştir. 2021 yılındaki tüm emtia fiyatlarının yükselmesi ile alüminyum fiyatları da artmış buna bağlı olarak ithalat birim fiyatı da 3,12 dolar/kg'dan 3,63 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.265 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	170.212	578,0	3,40
2018	196.425	678,5	3,45
2019	185.214	579,4	3,13
2020	159.920	499,1	3,12
2021	189.302	686,4	3,63

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin en önemli alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracat pazarı Almanya olmaya devam etmektedir. Almanya'ya yapılan ihracat toplam ihracatın yüzde 19,8'idir. Almanya'ya yapılan ihracat yüzde 97 artarak 650,4 milyon dolara yükselmiştir. 2020 yılında ilk 10 pazarımız içinde yer alan Avusturya ve İsviçre'nin yerini 2021 yılında İtalya ve Çekya almıştır. İlk 10 ülkeler arasında en büyük ihracat artışı ABD'ye gerçekleşmiş 2020 yılında 133,9 milyon dolar olan ihracat 2021 yılında yüzde 125 artarak 301 milyon dolara yükselmiştir.

Tablo.266 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	330.563.890	1	Almanya	650.392.047
2	ABD	133.904.156	2	ABD	301.081.963
3	Irak	131.101.840	3	Irak	197.273.220
4	İngiltere	107.087.074	4	Polonya	182.469.369
5	Polonya	70.824.120	5	İngiltere	175.177.979
6	İsrail	69.597.777	6	İsrail	126.379.307
7	İsviçre	65.933.979	7	Hollanda	119.977.878
8	Hollanda	61.255.322	8	Fransa	109.158.517
9	Avusturya	60.925.756	9	İtalya	106.796.918
10	Fransa	58.234.180	10	Çekya	104.065.530
Toplam İhracat		**1.873.247.533**	**Toplam İhracat**		**3.277.750.528**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye en çok alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatı yaptığı ülke 2019 ve 2020 yılında olduğu gibi 2021 yılında da Çin olmuştur. 2020 yılında tüm dünya ticaretini etkileyen pandemi nedeni ile Çin'den gerçekleşen ithalatta yüzde 46 gerileme yaşanmış ithalat 165,1 milyon dolardan 89,2 milyon dolara düşmüştür. 2021 yılında ise emtia fiyatlarındaki genel yükseliş alüminyum fiyatlarında da kendini göstermiş Çin'den yapılan ithalat bir önceki yıla göre yüzde 48,5 artarak 132,5 milyon dolara yükselmiştir. 2021 yılında en çok ithalat yapılan ilk 10 ülke arasına İngiltere ve ABD'nin yerine Bahreyn ve İtalya katılmıştır.

Tablo.267 Türkiye'nin Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	89.184.102	1	Çin	132.493.256
2	Almanya	87.639.080	2	Almanya	123.504.840
3	Güney Kore	61.832.885	3	Yunanistan	73.775.455
4	Yunanistan	45.778.008	4	Güney Kore	70.483.389
5	Fransa	30.409.421	5	Azerbaycan	43.876.468
6	Avusturya	23.254.333	6	Bahreyn	33.860.375
7	ABD	28.775.090	7	Avusturya	29.644.875
8	Azerbaycan	20.452.357	8	Romanya	27.250.865
9	Romanya	21.478.688	9	Fransa	24.288.871
10	İngiltere	13.749.125	10	İtalya	23.350.105
Toplam İthalat		**499.132.286**	**Toplam İthalat**		**686.435.789**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatı 2021 yılında küresel emtia fiyatlarındaki hızlı yükseliş ile 76,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılına göre ihracattaki artış yüzde 33,5 oranındadır. Türkiye'nin ihracatı ise 2016 yılından bu yana artmaya devam etmektedir. Buna bağlı olarak Türkiye'nin dünya ihracatı içinde 2016 yılında yüzde 2,28 olan payı 2021 yılında üst üste 5 yıl artarak yüzde 4,26'ya yükselmiştir.

Tablo.268 Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	1.286,3	56.511	2,28
2017	1.417,4	57.612	2,46
2018	1.695,6	68.311	2,48
2019	1.845,8	64.315	2,87
2020	1.873,2r	57.596r	3,25
2021	3.277,8	76.865	4,26

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.82 Türkiye'nin Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatında Payı; Yüzde

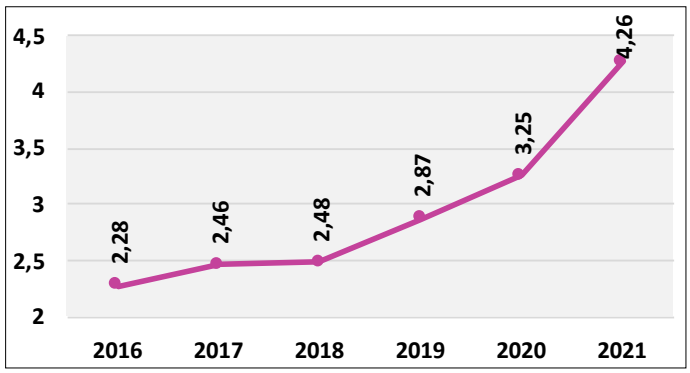

Dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ihracatında ekonomik olarak güçlü ülkeler sıralanmaktadır. 2021 yılı dünya ihracatında ilk sırayı son iki yılda olduğu gibi 15,78 milyar dolar ile Çin almaktadır. Çin'in arkasındaki sıra yine değişmemiş Almanya ve ABD 2. ve 3. olarak sıralanmışlardır. 2019 yılında Türkiye 9. sırada yer alırken, 2020 yılında 7. sıraya yükselmiş, 2021 yılında yükselişini hızla sürdürerek 3,28 milyar dolar ihracatı ile 4. sırada yerini almıştır. 2020 yılında ilk 10 ülke arasında yer alan Polonya yerini Belçika'ya bırakmıştır. 2021 yılında ilk 10 ülke içinde yer alan her ülkenin ihracatı 2020 yılına göre artmış İspanya'nın ihracat diğer ülkelere göre dikkat çekici bir yükseliş göstermiştir.

Tablo.269 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	12.037.571.000	1	Çin	15.780.999.000
2	Almanya	7.698.314.000	2	Almanya	9.990.101.000
3	ABD	3.449.556.000	3	ABD	3.747.505.000
4	İtalya	2.551.577.000	4	Türkiye	3.277.750.528
5	İspanya	1.921.232.000	5	İtalya	3.155.079.000
6	Güney Kore	1.892.398.000	6	İspanya	2.943.002.000
7	Türkiye	1.873.247.533	7	Fransa	2.499.386.000
8	Fransa	1.864.026.000	8	Güney Kore	2.495.391.000
9	Avusturya	1.687.184.000	9	Avusturya	2.261.506.000
10	Polonya	1.575.671.000	10	Belçika	2.135.242.000
Toplam İhracat		**57.595.844.000**	**Toplam İhracat**		**76.865.192.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.270 Dünya Alüminyum İnşaat Malzemeleri ve Aksamları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	5.310.337.000	1	Almanya	7.445.164.000
2	ABD	5.274.537.000	2	ABD	7.439.645.000
3	Fransa	2.799.726.000	3	Fransa	4.001.840.000
4	İngiltere	2.475.831.000	4	Meksika	3.405.988.000
5	Meksika	2.474.828.000	5	İngiltere	2.936.128.000
6	Kanada	2.021.730.000	6	Kanada	2.782.228.000
7	Hollanda	1.637.573.000	7	Hollanda	2.372.003.000
8	Polonya	1.634.849.000	8	Polonya	2.365.690.000
9	Japonya	1.532.078.000	9	Avusturya	1.897.972.000
10	Avusturya	1.403.705.000	10	İtalya	1.887.074.000
25	Türkiye	499.132.286	27	Türkiye	686.435.789
Toplam İthalat		**53.359.434.000**	**Toplam İthalat**		**71.111.146.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

2021 yılı dünya alüminyum inşaat malzemeleri ve aksamları ithalatında ilk 2 sıradaki ülkeler değişmemiştir. Almanya 7,44 milyar dolar ile ilk sırayı alırken ABD 7,44 milyar dolar ile 2. sırada yer almıştır. En çok ithalat yapan 10 ülke sıralamasında sadece Japonya yerini İtalya'ya bırakmış sıralamada yer alan her ülkenin ithalatı 2020 yılına göre artış göstermiştir. Türkiye 2020 yılında 25. büyük ithalatçı iken 2021 yılında 686,4 milyon dolarlık ithalatı ile 27. sırada yer almıştır.

ALÜMİNYUM SAĞLIK GEREÇLERİ

Bu bölümde dökme alüminyumdan üretilen mutfak ve banyolarda kullanılan sağlık gereçleri yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Alüminyum sağlık gereçleri girişim sayısı TÜİK tarafından güncellenmiştir. 2021 yılı itibarıyla 2 firma faaliyet göstermektedir. Üretimde 2018-2020 döneminde kademeli bir düşüş yaşanmıştır. 2021 yılında ise üretim bir önceki yıla göre yüzde 12,0 yükselmiş ve 23.970 ton olarak gerçekleşmiştir. Girişim sayısı ise 2 olmuştur.

Tablo.271 Alüminyum Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	1	29.685
2018	1r	24.170
2019	1r	22.360
2020	2r	21.400
2021	2	23.970

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Alüminyum sağlık gereçleri üretiminin önemli bir bölümü iç pazarda kullanılmaktadır. İhracat ve özellikle ithalat düşük gerçekleşmektedir. İç pazarda ise 2018-2020 döneminde gerileme yaşanmıştır. İç pazar 2021 yılında ise yüzde 11,1 büyümüş ve 23.279 ton olarak gerçekleşmiştir. İç pazar 2021 yılındaki genel toparlanmadan olumlu etkilenmiştir.

Tablo.272 Alüminyum Sağlık Gereçleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	29.685	241	5	29.449
2018	24.170	202	4	23.972
2019	22.360	254	4	22.110
2020	21.400	449	3	20.954
2021	23.970	693	2	23.279

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Türkiye diğer inşaat malzemeleri ile mukayese edildiğinde alüminyum sağlık gereçlerinde miktar ve değer olarak göreceli daha düşük ihracat yapmaktadır. İhracat miktar olarak 2018 yılından 2021 yılına kadar artışını sürdürmüş, 2021 yılında 693 ton ihracat gerçekleşmiştir.2021 yılında ihracat değer bir önceki yıla göre yüzde 50 artarak 5,02 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatlarında ise 2018 yılından bu yana düşüş sürmektedir. 2021 yılında ihracat birim fiyatı 7,24 dolar/kg olmuştur.

Tablo.273 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	241	1,74	7,20
2018	202	1,85	9,14
2019	254	2,08	8,18
2020	449	3,35	7,47
2021	693	5,02	7,24

Kaynak: TÜİK,

Türkiye miktar ve değer olarak çok düşük ithalat yapmaktadır. 2021 yılında ithalat sadece 2 ton ve 154.714 dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı 2020 yılında yüzde 99 artış gösterip 93,3 dolar/kg'a tırmanırken 2021 yılında 64,9 dolar/kg olmuştur.

Tablo.274 Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	5	0,1	21,21
2018	4	0,11	27,78
2019	4	0,21	47,00
2020	3	0,28	93,30
2021	2	0,15	64,92

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin alüminyum sağlık gereçleri ihracatında en büyük pazarı Almanya olmaya devam etmektedir. Toplam ihracatın yaklaşık yüzde 90'ı Almanya'ya yapılmaktadır. Diğer ihracat pazarlarını ise yakın ve komşu pazarlar oluşturmaktadır.

Tablo.275 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	2.982.698	1	Almanya	4.504.000
2	Azerbaycan	101.109	2	Azerbaycan	87.901
3	Cezayir	68.053	3	Mısır	62.082
4	Gürcistan	29.563	4	Kuveyt	53.598
5	Rusya	28.321	5	Özbekistan	40.212
6	Katar	22.204	6	Irak	36.891
7	KKTC	10.201	7	İsrail	34.403
8	Suudi Arabistan	9.971	8	Gürcistan	23.417
9	Özbekistan	7.922	9	Moldova	13.957
10	Fas	7.906	10	Katar	13.836
Toplam İhracat		**3.354.344**	**Toplam İhracat**		**5.015.275**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin alüminyum sağlık gereçleri ithalatı yaptığı en önemli ülke en çok ihracat yaptığımız ülke de olan Almanya'dır. 2021 yılında Almanya'nın ardından en çok alüminyum sağlık gereçleri ithalatı yaptığımız ülkeler sırasıyla Fransa ve Çin'dir.

Tablo.276 Türkiye'nin Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	243.835	1	Almanya	122.799
2	İrlanda	13.306	2	Fransa	13.243
3	Çin	6.865	3	Çin	12.717
4	ABD	5.468	4	ABD	4.184
5	Fransa	3.880	5	İtalya	785
6	İtalya	1.147	6	Hindistan	716
7	Avusturya	755	7	Avusturya	146
8	İngiltere	691	8	Slovenya	124
9	Japonya	111			
Toplam İthalat		**276.058**	**Toplam İthalat**		**154.714**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya alüminyum sağlık gereçleri ihracatı diğer inşaat malzemeleri ihracatı ile karşılaştırıldığında küçük kalmaktadır. 2018 ve 2019 yıllarında art arda gerileyen dünya ihracatı 2020 ve 2021 yıllarında artmış ve 2021 yılında 328 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2020 yılında yüzde 1,13'e, 2021 yılında yüzde 1,53'e yükselmiştir.

Tablo.277 Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	2,41	289	0,83
2017	1,74	297	0,57
2018	1,85	281	0,66
2019	2,08	266	0,78
2020	3,35	298r	1,13r
2021	5,02	328	1,53

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.83 Türkiye'nin Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

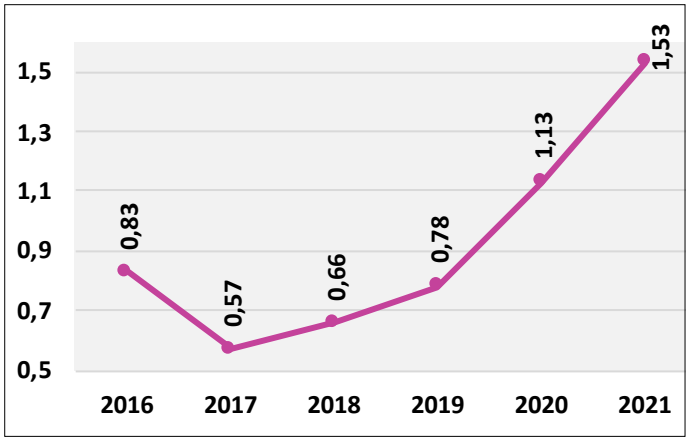

Dünya alüminyum sağlık gereçleri ihracatında ilk 4 sıra 2021 yılında da aynı kalmıştır. İlk sırayı İtalya almaktadır. Çin, İspanya ve Almanya İtalya'nın ardından gelmektedirler. İlk 10 ihracatçı içinde yer alan diğer ülkeler gelişmiş ülkelerdir. 2020 yılında ilk 10 ülke içinde yer alan Belçika sıralamadaki yerini İsveç'e bırakmıştır. 2020 yılında Türkiye dünya ihracat sıralamasında 15. olarak yer almakta iken 2021 yılında 5 milyon dolarlık ihracat ile 12. sıraya yükselmiştir

Tablo.278 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İtalya	82.037.000	1	İtalya	91.285.000
2	Çin	80.081.000	2	Çin	90.234.000
3	İspanya	14.977.000	3	İspanya	18.642.000
4	Almanya	14.553.000	4	Almanya	17.325.000
5	Hollanda	12.905.000	5	Avusturya	15.868.000
6	Avusturya	12.400.000	6	Çekya	15.456.000
7	Çekya	12.264.000	7	Danimarka	10.598.000
8	Danimarka	10.045.000	8	Polonya	6.808.000
9	Belçika	7.548.000	9	İsveç	5.904.000
10	Polonya	6.868.000	10	Hollanda	5.603.000
15	Türkiye	3.354.344	12	Türkiye	5.015.275
Toplam İhracat		**298.117.000**	**Toplam İhracat**		**328.212.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya alüminyum sağlık gereçleri ithalatında ilk 2 sırada Almanya ve ABD yer almaktadır. 2020 yılında ilk 10 ithalatçı ülke içinde yer alan İrlanda, Güney Kore ve Avusturya ilk 10'daki yerlerini İngiltere, İspanya ve Singapur'a bırakmışlardır. Türkiye alüminyum sağlık gereçleri ithalatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 44 gerileyerek 154.714 dolara kadar düşmüş ve 2021 yılında 66. sırada yer almıştır.

Tablo.279 Dünya Alüminyum Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	68.389.000	1	Almanya	75.206.000
2	İrlanda	33.033.000	2	ABD	22.819.000
3	Fransa	19.616.000	3	Fransa	20.747.000
4	Güney Kore	19.616.000	4	Hollanda	16.703.000
5	ABD	19.267.000	5	İsviçre	11.478.000
6	İsviçre	13.839.000	6	İsveç	11.339.000
7	Hollanda	13.244.000	7	İngiltere	11.062.000
8	İsveç	8.279.000	8	İspanya	7.844.000
9	Belçika	8.015.000	9	Singapur	7.676.000
10	Avusturya	6.738.000	10	Belçika	7.576.000
50	Türkiye	276.058	66	Türkiye	154.714
Toplam İthalat		**286.092.000**	**Toplam İthalat**		**295.430.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

KİLİTLER VE DONANIM EŞYALARI

Bu bölüm altında 2 ana ürün grubu olarak metalden kilitler ve metalden donanım eşyaları yer almaktadır. Kilitleri; metalden asma kilitler, metalden bina kapıları için kullanılan silindir kilitler ve silindir kilitler hariç bina kapıları için kullanılan metalden kilitler oluşturmaktadır.

Donanım eşyaları arasında ise metalden parçalar (asma kilitler, kilitler ile kilitli klipsler ve kilitli çerçeveler için), metalden otomatik kapı kapayıcıları ile yine metalden şapka askıları, şapka kancaları, dirsekler, portmantolar, havluluklar, fırçalıklar ve anahtar askıları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Kilitler ve donanım eşyaları üretiminde 2019 yılında ve salgının yaşandığı 2020 yıllarında önemli bir büyüme yaşanmıştır. Kilit üretimi 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 28,6 artarak 338,62 milyon adede yükselmiştir. Yine benzer şekilde donanım eşyası üretimi de yüzde 28,6 artarak 276.494 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretim artışı özellikle iş pazarda inşaat sektörüne verilen desteklerin etkisi ile yaşanan talep artışından kaynaklanmıştır.

Tablo.280 Kilitler ve Donanım Eşyaları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Kilitler		Donanım Eşyası	
	Firma Sayısı	Üretim Adet	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	75	167.611.288	150	188.290
2018	72	152.645.579	145	168.669
2019	72	222.393.043	154	181.641
2020	73	263.313.363	156	215.003
2021	75	338.620.985	160	276.494

Kaynak: TÜİK

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Kilitler ve donanım eşyaları iç pazarında 2019 yılında ve 2020 yılında salgının olumsuz etkilerine rağmen önemli bir büyüme yaşanmıştır. 2021 yılında da iç tüketimde büyüme devam etmiştir. İç tüketim yüzde 39,0 genişlemiş ve 294.350 tona yükselmiştir. Böylece iç tüketim ilk kez 300 bin ton seviyesine çok yaklaşmıştır.

Tablo.281 Kilitler ve Donanım Eşyaları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	239.773	92.044	29.390	177.119
2018	214.463	103.896	27.260	137.827
2019	248.357	110.875	21.635	159.117
2020	302.776	114.186r	22.825r	211.741
2021	389.369	121.920	26.901	294.350

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye, kilitler ve donanım eşyalarında önemli bir ihracat gerçekleştirmektedir. 2017 yılından bu yana ihracat miktar olarak artmış, 2017 yılında 92.044 ton olan ihracat 2021 yılında 121.920 tona yükselmiştir. Yine 2017 yılında 413,9 milyon dolar olan ihracat 2021 yılında 533,3 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatları ise 2017 ile 2020 yıllarında gerçekleşen miktar ve değer artışının çok gerisinde kalmış 2017 yılında 4,50 dolar/kg olan ihracat birim fiyatı 2020 yılında 3,96 dolar/kg'a gerilemiş 2021 yılında ise 4,37 dolar/kg'a çıkmıştır.

Tablo.282 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	92.044	413,9	4,50
2018	103.896	455,1	4,38
2019	110.875	460,3	4,15
2020	114.186r	451,9	3,96
2021	121.920	533,3	4,37

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye, kilitler ve donanım eşyalarında, birim fiyatları daha yüksek olan ürünler ağırlıklı olmak üzere istikrarlı bir ithalat da yapmaktadır. Ancak ithalat 2018 yılında sınırlı, 2019 yılında ise önemli bir gerileme göstermişken 2020 yılında 173 milyon dolarlık ithalat gerçekleşmiş, 2021 yılında ise ithalat bir önceki yıla göre yüzde 25,9 artarak 217,8 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatları ihracat fiyatlarının yaklaşık 2 katında seyretmektedir.

Tablo.283 Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	29.390	251,7	8,56
2018	27.260	208,1	7,63
2019	21.635	171,9	7,94
2020	22.825r	173,0	7,58
2021	26.901	217,8	8,10

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin kilitler ve donanım eşyaları ihracatında ilk sırayı Rusya almaktadır. Rusya ilk sıradaki yerini 2019 yılından bu yana korumaktadır. Romanya, Almanya, Irak ve ABD Rusya'yı izlemektedirler. İlk 10 ihracat pazarı içinde yer alan diğer ülkeler sırası ile İran, Mısır, Libya, Ukrayna ve Cezayir'dir.

Tablo.284 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Rusya	54.073.047	1	Rusya	61.573.808
2	Romanya	34.809.961	2	Romanya	42.046.690
3	Almanya	28.615.377	3	Almanya	37.620.257
4	Irak	26.750.066	4	Irak	33.271.650
5	Suudi Arabistan	21.910.102	5	ABD	24.534.616
6	ABD	20.830.135	6	İran	20.873.348
7	İran	18.171.527	7	Mısır	18.161.630
8	Mısır	13.920.282	8	Libya	15.643.787
9	Ukrayna	13.484.897	9	Ukrayna	15.376.399
10	İspanya	13.145.269	10	Cezayir	15.235.325
Toplam İhracat		**451.901.682r**	**Toplam İhracat**		**533.317.984**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin en çok kilitler ve donanım eşyaları ithalatı yaptığı ülke 2021 yılında da Almanya olmuş, Çin 2. sırada yer alırken İtalya 3. sıraya düşmüştür. 2020 yılında ilk 10 ülke içinde yer alan ülkeler 2021 yılında da ilk 10 ülke içinde yer almışlardır.

Tablo.285 Türkiye'nin Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	43.691.521	1	Almanya	57.213.254
2	İtalya	20.080.014	2	Çin	44.386.672
3	Çin	20.080.014	3	İtalya	27.949.661
4	Polonya	7.538.042	4	Avusturya	9.770.820
5	Avusturya	7.329.914	5	İspanya	7.826.261
6	ABD	6.217.655	6	Polonya	7.763.787
7	İspanya	6.076.205	7	ABD	7.644.898
8	Fransa	5.723.652	8	Fransa	6.863.003
9	Letonya	4.329.281	9	Hindistan	4.618.385
10	Hindistan	2.933.903	10	Letonya	4.441.246
Toplam İthalat		**173.039.291r**	**Toplam İthalat**		**217.806.600**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

2021 yılında dünya kilitler ve donanım eşyaları ihracatı 2020 yılına göre yüzde 19 artarak 34,01 milyar dolara yükselmiştir. 2021 yılında küresel tedarik piyasalarında oluşan sıkıntılar tüm emtia fiyatlarında olduğu gibi metal fiyatlarında da etkisini göstermiş fiyatlar hızla yükselmiştir. Yükselen metal fiyatlarına bağlı olarak kilit ve donanım eşyaları ihracatı da artmıştır.

Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise son 5 yılda yüzde 1,50 ila yüzde 1,63 arasında değişmektedir. 2017 yılında yüzde 1,63 olan payımız 2018 yılında yüzde 1,50'ye gerilemiş, takip eden yıllarda tekrar artmış ve 2021 yılında yüzde 1,57 olmuştur.

Tablo.286 Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	413,9	25.444	1,63
2018	455,0	30.347	1,50
2019	460,3	28.998	1,59
2020	451,9r	28.546r	1,58r
2021	533,3	34.011	1,57

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya kilitler ve donanım eşyaları ihracatında ilk sırayı büyük bir farkla Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının yaklaşık üçte birini yapmaktadır. Çin'i; Almanya, ABD ve İtalya izlemektedir. Tayvan, Avusturya, Meksika ve Polonya da 1 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştiren ülkeler arasında yer almaktadır. Türkiye 2021 yılında da dünya ihracatında 12. sırada yer almaktadır.

Grafik.84 Türkiye'nin Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatında Payı; Yüzde

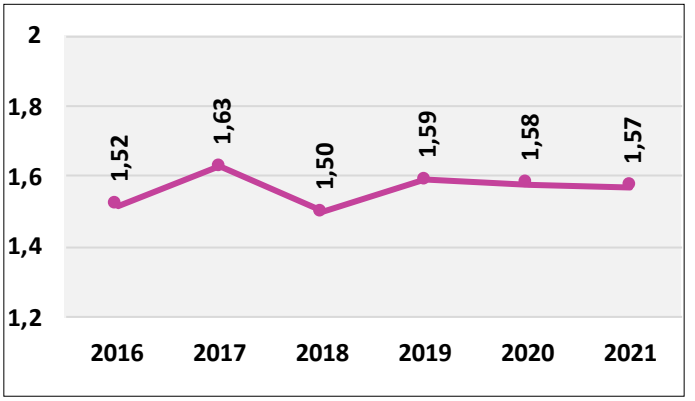

Tablo.287 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	10.064.174.000	1	Çin	11.744.592.000
2	Almanya	3.548.657.000	2	Almanya	4.214.995.000
3	ABD	1.915.685.000	3	ABD	2.127.681.000
4	İtalya	1.366.154.000	4	İtalya	2.045.073.000
5	Tayvan	1.115.622.000	5	Tayvan	1.396.414.000
6	Meksika	1.073.481.000	6	Avusturya	1.232.212.000
7	Avusturya	1.014.405.000	7	Meksika	1.183.836.000
8	Polonya	732.596.000	8	Polonya	1.005.713.000
9	Hollanda	478.623.000	9	İspanya	591.704.000
10	Kanada	477.904.000	10	Kanada	567.749.000
12	Türkiye	451.901.682	12	Türkiye	533.317.984
Toplam İhracat		**28.545.519.000r**	**Toplam İhracat**		**34.010.608.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Tablo.288 Dünya Kilitler ve Donanım Eşyaları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	6.046.833.000	1	ABD	7.055.493.000
2	Almanya	2.002.190.000	2	Almanya	2.397.644.000
3	Fransa	1.207.734.000	3	İngiltere	1.513.005.000
4	Güney Kore	1.197.464.000	4	Fransa	1.355.781.000
5	İngiltere	1.093.427.000	5	Kanada	1.300.890.000
6	Kanada	1.088.382.000	6	Meksika	1.293.641.000
7	Meksika	1.059.077.000	7	Polonya	1.239.006.000
8	Polonya	981.271.000	8	Hollanda	1.002.971.000
9	Çin	878.835.000	9	Çin	970.780.000
10	Hollanda	856.829.000	10	Rusya	926.398.000
32	Türkiye	173.039.291	35	Türkiye	217.806.600
Toplam İthalat		**28.434.861.000**	**Toplam İthalat**		**34.776.677.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya kilitler ve donanım eşyaları ithalatında ilk sırayı ABD almaktadır. ABD 7,05 milyar dolarlık ithalatıyla dünya ithalatının yaklaşık beşte birini yapmaktadır. Almanya, İngiltere, Fransa, Kanada, Meksika, Polonya ve Hollanda 1 milyar doları geçen ithalatları ile ABD'nin arkasından sıralanmaktadır. Güney Kore 2020 yılında ilk 10 ülke arasında yer alırken 2021 yılında yerini Rusya'ya bırakmıştır. Türkiye 2020 yılında 32. sırada yer alırken 2021 yılında en çok ithalat yapan 35. ülkedir.

ARMATÜR MUSLUK VANA VE VALFLER

Bu grup altında eviye, lavabo, klozet, küvet ve benzeri sabit eşyalar için armatür, musluk, tıkaç ve vanalar ile işlem kontrol valfler; sürgülü valfler, glob valfler ve diğer valfler yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Armatür musluk ve vanalar üretimi 2020 yılındaki yüksek artışının ardından 2021 yılında da yüksek bir büyüme performansı göstermiştir. Armatür, musluk ve vana üretimi 2021 yılında yüzde 16,9 artmış ve 64.311 ton olarak gerçekleşmiştir. İşlem kontrol valfleri üretimi ise 2020 yılındaki büyüme ardından 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 17,0 artmış ve 113.540 ton olmuştur. Armatür ve vanalar ile işlem kontrol valfleri üretimindeki artış daha çok iç talepteki önemli genişlemeden kaynaklanmıştır.

Tablo.289 Armatür Musluk Vana ve Valfler Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Armatür Musluk ve Vanalar		İşlem Kontrol Valfleri	
	Firma Sayısı	Üretim Ton	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	67	46.613	88	47.855
2018	58	46.249	92r	70.663
2019	55	44.082	86r	77.759
2020	59r	55.014	95r	97.043
2021	60	64.311	96	113.540

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Armatür musluk vana ve valfler iç pazarı 2020 yılında yüksek bir büyüme göstermiş ve büyüklüğü 136.735 ton olmuştur. 2021 yılında ise iç pazarda tüketim bir önceki yıla göre yüzde 16,8 büyümüştür. 2021 yılında ihracat ve ithalat da 2020 yılına göre artış göstermiştir. 2021 yılındaki üretim artışı hem dış talep hem de iç talepteki artışa yönelik olmuştur. 2021 yılında iç pazarda 159.659 ton ile son yılların en yüksek tüketimi gerçekleşmiştir.

Tablo.290 Armatür Musluk Vana ve Valfler İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	94.467	33.157	39.148	100.458
2018	116.913	36.059	28.622	109.476
2019	121.841	39.000	24.441	107.282
2020	152.057	39.539r	24.232	136.735
2021	177.851	45.849	27.657	159.659

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye armatür musluk vana ve valfler alanında rekabetçi ve önemli bir ihracatçı ülkedir. İhracat küresel koşullar ve pazar koşullarındaki iyileşmeler ile 2017 yılında yeniden artış trendine girmiş, artış 2021 yılına kadar sürmüştür. 2021 yılı ihracatı 45.849 ton ve 472,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı 2017 ve 2020 yılları arasında ortalama 9,5 dolar/kg civarında seyretmiş 2021 yılında 10,31 dolar/kg olmuştur.

Tablo.291 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	33.157	317,2	9,57
2018	36.059	350,7	9,73
2019	39.000	400,3	10,26
2020	39.539r	373,1r	9,44
2021	45.849	472,8	10,31

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye armatür musluk vana ve valfler alanında rekabetçi ve önemli bir ihracatçı ülke olmasına karşın değer olarak ihracatının çok üzerinde ithalat da yapmaktadır. Ancak ithalat 2017 yılında 755,5 milyon dolar iken 2020 yılında 564,1 milyon dolara kadar gerilemiş, 2021 yılında ise 634,0 milyon dolara yükselmiştir. Miktar olarak 2017 yılında 39.148 ton olan musluk ve vana ithalatı 2020 yılında 24.232 tona kadar düşmüş, 2021 yılında 27.657 tona çıkmıştır. 2021 yılı ithal birim fiyatı ise 22,93 dolar/kg olmuştur.

Tablo.292 Armatür Musluk Vanalar ve Valfler İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	39.148	755,5	19,30
2018	28.622	597,7	20,89
2019	24.441	608,5	24,90
2020	24.232	564,1	23,28
2021	27.657	634,0	22,93

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin armatür musluk vana ve valfler ihracatında geleneksel ihracat pazarları bulunmaktadır. Irak, Mısır ve Almanya 2020 yılında olduğu gibi 2021 yılında da ilk 3 pazarı oluşturmaktadır. Rusya, ABD, Özbekistan, BAE, Azerbaycan gibi yakın ve komşu pazar ülkeleri Fas ve İspanya takip etmektedir.

Tablo.293 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	34.886.111	1	Irak	45.551.608
2	Almanya	23.302.993	2	Mısır	28.103.113
3	Mısır	20.615.185	3	Almanya	23.126.546
4	Rusya	17.090.230	4	Rusya	21.716.779
5	Azerbaycan	14.339.443	5	ABD	19.644.816
6	BAE	13.884.192	6	Özbekistan	18.988.309
7	ABD	13.471.440	7	BAE	18.118.296
8	Özbekistan	10.488.976	8	Azerbaycan	17.583.203
9	Fas	9.829.664	9	Fas	14.673.767
10	İspanya	8.808.357	10	İspanya	13.965.186
Toplam İhracat		**373.128.081r**	**Toplam İhracat**		**472.806.702**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin en çok armatür musluk vana ve valf ithalatı yaptığı ülkelerin başında Çin gelmektedir. Çin'den sonra en çok ithalat yaptığımız iki ülke Almanya ve İtalya'dır.

Tablo.294 Türkiye'nin Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	112.176.794	1	Çin	102.443.866
2	İtalya	90.423.183	2	Almanya	98.963.226
3	Çin	75.100.655	3	İtalya	98.873.916
4	ABD	48.683.569	4	ABD	59.344.757
5	Çekya	30.159.102	5	Fransa	30.423.182
6	Fransa	28.141.884	6	Polonya	29.681.753
7	Polonya	27.011.986	7	İspanya	29.376.970
8	İspanya	26.002.045	8	Çekya	28.452.772
9	Japonya	14.741.994	9	Japonya	18.908.688
10	Hollanda	12.152.383	10	İngiltere	12.673.453
Toplam İthalat		**564.146.894r**	**Toplam İthalat**		**634.036.055**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya armatür musluk vana ve valfler ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 13,6 artarak 57,5 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin 2021 yılı ihracatı yüzde 26,7 yükselmiş aldığı pay da yüzde 0,82'ye çıkmıştır.

Tablo.295 Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	317,2	47.980	0,66
2018	350,8	53.554	0,66
2019	400,3	53.312	0,75
2020	373,1r	50.574r	0,74
2021	472,8	57.498	0,82

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.85 Türkiye'nin Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatında Payı; Yüzde

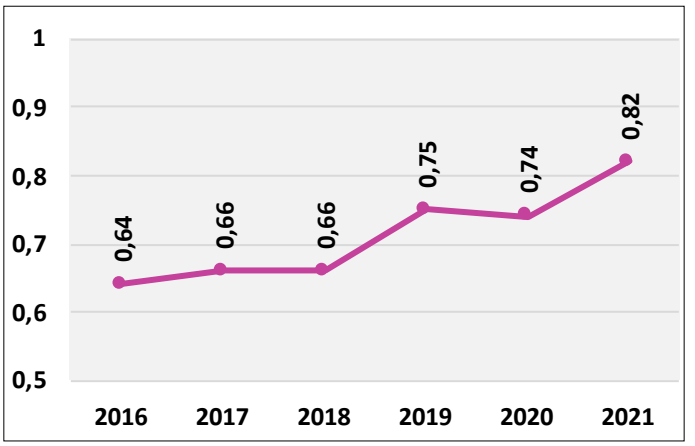

Tablo.296 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	11.321.173.000	1	Çin	13.077.664.000
2	Almanya	6.579.371.000	2	Almanya	7.724.475.000
3	ABD	5.559.577.000	3	ABD	5.989.423.000
4	İtalya	5.006.894.000	4	İtalya	5.724.377.000
5	Japonya	1.837.317.000	5	Japonya	2.129.445.000
6	Fransa	1.477.589.000	6	Meksika	1.638.261.000
7	İngiltere	1.421.351.000	7	Fransa	1.581.083.000
8	Meksika	1.411.190.000	8	Çekya	1.328.789.000
9	Çekya	1.169.074.000	9	İngiltere	1.284.833.000
10	Güney Kore	1.021.661.000	10	Polonya	1.181.318.000
25	Türkiye	373.128.081	24	Türkiye	472.806.702
Toplam İhracat		**50.573.789.000r**	**Toplam İhracat**		**57.497.966.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Dünya armatür musluk vana ve valfler ihracatında önemli ve güçlü ülkeler bulunmaktadır. Çin dünya ihracatında ilk sırayı almaktadır. Almanya, ABD ve İtalya birbirilerine yakın ve yüksek ihracatları ile Çin'i izlemektedirler. Japonya, Meksika ve Fransa da önemli ihracatçı ülkeler arasında yer almaktadırlar. 2020 yılında dünya ihracatında ilk 10 ülke içinde yer alan Güney Kore yerini Polonya'ya bırakmıştır. Türkiye 2021 yılında 24. sırada yer almıştır.

Dünya armatür musluk vana ve valfler ithalatında en büyük pazar ABD'dir. Çin, Almanya ve Fransa ABD'yi izlemektedirler. 2020 yılında ilk 10 ithalatçı ülke içinde yer alan Brezilya yerine 2021 yılında Hollanda yer almıştır. Fransa'nın ardından Kanada, Rusya, İngiltere, Güney Kore, Meksika ve Hollanda en çok ithalat yapan ülkeler olarak sırlanmaktadır. Türkiye dünya ithalatında 2021 yılında 27. sırada yer almıştır.

Tablo.297 Dünya Armatür Musluk Vana ve Valfler İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	7.528.721.000	1	ABD	8.918.139.000
2	Çin	4.467.964.000	2	Çin	4.860.809.000
3	Almanya	3.158.488.000	3	Almanya	3.804.947.000
4	Brezilya	2.374.323.000	4	Fransa	2.285.070.000
5	Fransa	1.922.738.000	5	Kanada	2.041.560.000
6	Güney Kore	1.922.738.000	6	Rusya	1.938.088.000
7	Kanada	1.905.429.000	7	İngiltere	1.890.273.000
8	İngiltere	1.856.973.000	8	Güney Kore	1.686.638.000
9	Rusya	1.723.678.000	9	Meksika	1.540.725.000
10	Meksika	1.288.298.000	10	Hollanda	1.276.672.000
25	Türkiye	564.146.894	27	Türkiye	634.036.055
Toplam İthalat		**51.584.703.000**	**Toplam İthalat**		**58.520.428.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

DEMİR ÇELİK SAĞLIK GEREÇLERİ

Demir çelik sağlık gereçleri başlığı altında paslanmaz çelikten eviyeler ve lavabolar, dökme demirden küvetler (emaye yapılmış olsun olmasın), diğer demirden veya çelikten küvetler (emaye yapılmış olsun olmasın) ile birlikte demir çelik diğer sağlık gereçleri ve bunların parçaları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Demir çelik sağlık gereçleri üretimi eviye, lavabo ve küvetler ile diğer sağlık gereçleri için ayrı değerlendirilmektedir. Adet olarak izlenen eviye, lavabo ve küvet üretimi 2020 yılındaki düşüşün ardından 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 15,0 artarak 3.956.000 adet olarak gerçekleşmiştir. Ton olarak izlenen diğer sağlık gereçleri üretiminde ise 2020 yılındaki sınırlı düşüşün ardından 2021 yılında üretim yüzde 10,0 artarak 12.540 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.298 Demir Çelik Sağlık Gereçleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Eviye, Lavabo, Küvet		Diğer Sağlık Gereçleri	
	Firma Sayısı	Üretim Adet	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	26	5.273.656	27	6.723
2018	26r	3.797.013	25r	11.828
2019	24r	3.513.825	25r	11.746
2020	25r	3.440.000	32	11.400
2021	25	3.956.000	30	12.540

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Demir çelik sağlık gereçleri tüketimi büyük ölçüde iç üretim ile karşılanmaktadır. Üretim bilgilerinin adet ve ton olarak ayrı ayrı hesaplanıyor olması mutlak tüketim verilerine ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte ithalat ve ihracat verileri miktar olarak oldukça sınırlı olduğu için iç pazar tüketiminin üretim verilerine yakın gerçekleştiği öngörülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin demir çelik sağlık gereçleri ihracatı diğer ürünler ile karşılaştırıldığında miktar ve değer olarak daha sınırlı kalmaktadır. Demir çelik sağlık gereçleri ihracatı miktar olarak 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 26,7 artarak 13.067 tona yükselmiştir. İhracat değer olarak 2021 yılında yüzde 38,9 artmış ve 90,6 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatı ise 2017 yılından 2020 yılına kadar aynı seviyelerini korumuş 2021 yılında 6,94 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.299 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	9.450	59,5	6,30
2018	9.834	63,0	6,41
2019	10.903	68,1	6,25
2020	10.310r	65,2r	6,33
2021	13.067	90,6	6,94

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye demir çelik sağlık gereçleri ithalatı miktar ve değer olarak 2018 ve 2019 yıllarında gerilemiş, 2020 yılında ise tekrar yükselişe geçerek 952 tona yükselmiştir. Değer olarak da 2020 yılında 8,1 milyon dolar seviyesine gelen ithalat 2021 yılında 10,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Miktar olarak 2021 yılında 1.177 ton demir çelik sağlık gereci ithal edilmiştir. İthalat birim fiyatı ise 2021 yılında 9,29 dolar/kg'a çıkmıştır.

Tablo.300 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	1.260	12,3	9,73
2018	1.109	10,4	9,36
2019	741	7,1	9,60
2020	952r	8,1r	8,46r
2021	1.177	10,9	9,29

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin demir çelik sağlık gereçleri öncelikli pazarlarını 2021 yılında Kuzey Afrika ülkeleri ile Avrupa ülkeleri oluşturmuştur. En çok ihracat yaptığımız ülke 2021 yılında Mısır'dır. İlk 10 ülke arasında diğer ülkeler sırası ile Almanya, ABD, İngiltere, Polonya, Fas, Fransa, İspanya, Romanya ve İtalya yer almaktadır.

Tablo.301 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	6.231.422	1	Mısır	7.708.113
2	Mısır	5.039.265	2	Almanya	7.623.498
3	ABD	4.470.488	3	ABD	6.253.829
4	Polonya	3.064.273	4	İngiltere	4.789.649
5	Romanya	3.043.907	5	Polonya	4.347.336
6	İngiltere	2.778.140	6	Fas	3.940.187
7	İspanya	2.405.132	7	Fransa	3.382.538
8	Fransa	2.385.330	8	İspanya	3.373.054
9	Rusya	2.357.819	9	Romanya	3.271.939
10	Fas	2.183.622	10	İtalya	2.968.461
Toplam İhracat		**65.214.485r**	**Toplam İhracat**		**90.648.100**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Tablo.302 Türkiye'nin Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	3.612.747	1	Çin	6.405.757
2	Almanya	1.240.935	2	İtalya	1.313.457
3	İtalya	1.163.859	3	Almanya	885.637
4	İspanya	439.946	4	İspanya	504.563
5	İsviçre	240.449	5	Avusturya	479.016
6	Avusturya	212.378	6	İsviçre	408.603
7	Mısır	211.723	7	Finlandiya	284.791
8	Finlandiya	162.810	8	Yunanistan	115.727
9	ABD	129.802	9	Bulgaristan	101.202
10	Norveç	103.807	10	ABD	85.822
Toplam İthalat		**8.055.384r**	**Toplam İthalat**		**10.935.910**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin en çok demir çelik sağlık gereçleri ithalatı yaptığı ülkelerin başında Çin gelmektedir. Çin'den göreceli fiyat avantajı olan ürünler ithal edilmektedir. İthalatta 2. ve 3. sırada İtalya ve Almanya yer almaktadır. Bu ülkelerden ise daha nitelikli ürünler ithalatı yapılmaktadır.

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatı 2017 yılından bu yan yüzde 50'yi aşan oranda artarak 2021 yılında 4,7 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı da hemen hemen aynı oranda artarak 59,5 milyar dolardan 90,6 milyar dolara yükselmiştir. 2017 yılında Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı yüzde 2,06'dan 2021 yılında yüzde 1,93'e gerilemiştir.

Tablo.303 Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	59,5	2.980	2,06
2018	63,0	3.436	1,84
2019	68,1	3.543	1,92
2020	65,2r	3.958r	1,65
2021	90,6	4.695	1,93

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.86 Türkiye'nin Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatında Payı; Yüzde

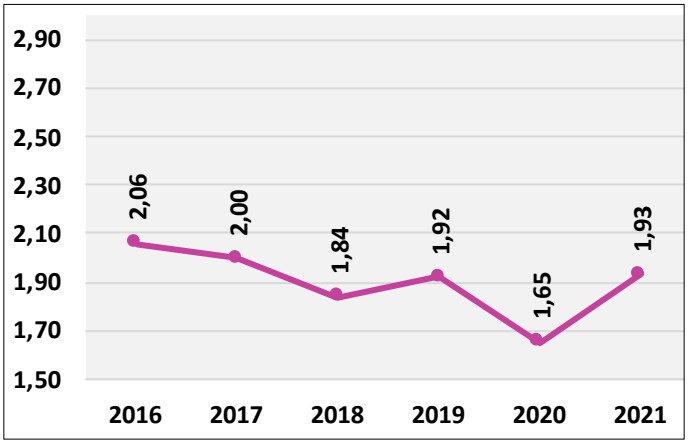

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Çin dünya ihracatının yaklaşık yüzde 56'sını gerçekleştirmektedir. Almanya, İtalya ve ABD nitelikli ürünleri ile Çin'i izlemektedir. Tayvan'ın ardından 2021 yılında 6. sıraya Vietnam yerleşmiştir. Vietnam son yıllardaki hızlı üretim artışı ile dikkat çekmekte ve inşaat malzemeleri ihracatını da hızla artırmaktadır. Türkiye dünya demir çelik sağlık gereçleri ihracatında 2020 yılında olduğu gibi 2021 yılında da 8. sırada yer almıştır.

Tablo.304 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	**Ülke**	**İhracat, Dolar**	**Sıra**	**Ülke**	**İhracat, Dolar**
1	Çin	2.167.862.000	1	Çin	2.645.272.000
2	Almanya	372.811.000	2	Almanya	406.851.000
3	İtalya	111.511.000	3	İtalya	137.727.000
4	ABD	108.117.000	4	ABD	107.256.000
5	Tayvan	97.611.000	5	Tayvan	106.479.000
6	Hollanda	75.734.000	6	Vietnam	105.888.000
7	İspanya	73.585.000	7	Meksika	91.382.000
8	Türkiye	65.214.485	8	Türkiye	90.648.100
9	Meksika	64.859.000	9	İspanya	87.054.000
10	Çekya	63.023.000	10	Çekya	79.504.000
Toplam İhracat		**3.958.097.000**	**Toplam İhracat**		**4.694.912.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya demir çelik sağlık gereçleri ithalatında ABD en büyük pazardır. ABD dünya ithalatının yaklaşık yüzde 19'unu yapmaktadır. ABD'nin ardından en çok demir çelik sağlık gereci ithal eden ülkeler Almanya, Hollanda, İngiltere, Fransa, Vietnam ve Kanada'dır. Türkiye 2020 yılında 51. sırada iken 2021 yılında en çok ithalat yapan ülkeler arasında 60. sıradadır.

Tablo.305 Dünya Demir Çelik Sağlık Gereçleri İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	**Ülke**	**İthalat, Dolar**	**Sıra**	**Ülke**	**İthalat, Dolar**
1	ABD	577.846.000	1	ABD	723.911.000
2	Almanya	198.847.000	2	Almanya	223.382.000
3	Hollanda	131.810.000	3	Hollanda	168.487.000
4	İngiltere	117.042.000	4	İngiltere	167.270.000
5	Fransa	98.034.000	5	Fransa	133.822.000
6	Kanada	94.092.000	6	Vietnam	132.470.000
7	Avustralya	78.857.000	7	Kanada	124.271.000
8	Rusya	76.615.000	8	Avustralya	95.938.000
9	İsviçre	74.416.000	9	Rusya	92.343.000
10	Avusturya	69.348.000	10	İsviçre	80.826.000
51	Türkiye	8.055.384	60	Türkiye	10.935.910
Toplam İthalat		**2.970.826.000**	**Toplam İthalat**		**3.823.096.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

ELEKTRİK MALZEMELERİ VE TEÇHİZATLARI

Elektrik Malzemeleri
Yalıtımlı Kablolar
Isıtma ve Soğutma Cihazları
Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler
Güvenlik ve Alarm Sistemleri
Sayaçlar
Aydınlatma Ekipmanları

ELEKTRİK MALZEMELERİ

İnşaat sektöründe kullanılan elektrik malzemelerinin kapsamı şöyledir; sigortalar, voltaj ≤ 1000 V için olanlar, otomatik devre kesiciler, voltaj≤ 1000 V için olanlar, başka yerde sınıflandırılmamış elektrik devrelerini koruma cihazları, voltaj≤ 1000 V için olanlar. Röleler, voltaj≤ 1000 V için olanlar, anahtarlar, voltaj≤ 1000 V için olanlar, lamba duyları, voltajı≤ 1000 V için olanlar, başka yerde sınıflandırılmamış fiş, priz ve diğer malzemeler. (Elektrik devrelerini anahtarlama veya koruma için)

Girişim Sayısı ve Üretim

Elektrik malzemeleri sanayisinde yer alan girişim sayıları Tablo.306'da, üretim göstergeleri ise Tablo.307'de sunulmaktadır. Elektrik malzemeleri kapsamında çok fazla sayıda alt ürün bulunmaktadır. Bu nedenle toplulaştırılmış bir üretim bilgisine ulaşma olanağı oldukça sınırlıdır. Yine üretim bilgileri TÜİK tarafından adet olarak hesaplanmakta ve veriler 1 yıl geriden gelerek yayımlanmaktadır.

Tablo.306 Elektrik Malzemeleri Girişim Sayısı

	2016	2017	2018	2019	2020
Sigortalar	12	13	11	12	12
Otomatik Devre Kesiciler	2	2	2	2	3
Elektrik Devrelerini Koruma Cihazları	8	11	8	14r	15
Röleler	21	24	23	26	25
Anahtarlar	36	34	41r	41r	51
Lamba Duyları	5	4	5	6	7
Fişler, Prizler ve Benzer Diğer Malzemeler	84	91	87r	86r	92

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Elektrik malzemeleri iç pazarı inşaat faaliyetlerindeki büyümeye paralel olarak genişlemektedir. Ancak çok sayıda alt üründen oluşan pazarda toplulaştırılmış sağlıklı iç pazar büyüklerine ulaşmak henüz mümkün olamamıştır.

Dış Ticaret

Türkiye inşaat sektöründe kullanılan elektrik malzemelerinde önemli bir üretici ülkedir ve yine önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. Elektrik malzemeleri ihracatı miktar olarak 2017 yılında 34.852 ton iken 2021 yılında bu miktar 49.395 tona kadar çıkmıştır. Değer olarak 2021 yılında 532,4 milyon dolarlık elektrik malzemeleri ihracatı gerçekleşmiştir.

İhracat birim fiyatı da 2021 yılında, 2020 yılına göre kg başına yüzde 5,6 artarak 12,73 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.308 Elektrik Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	34.852	463,0	13,29
2018	39.585	495,4	12,51
2019	42.396	504,9	11,91
2020	42.418r	511,2r	12,05r
2021	49.395	532,4	12,73

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye üretici ve ihracatçı bir ülke olmasına rağmen yüksek oranda elektrik malzemeleri ithalatı da yapmaktadır. 2019 yılı hariç son 5 yılda her yıl 1 milyar doların üzerinde elektrik malzemesi ithalatı yapılmaktadır. 2019 yılında 952,3 milyon dolara gerileyen ithalat 2020 yılında 1 milyar dolar sınırını aşmış, 2021 yılında ise 1,2 milyar dolara yükselmiştir. Yine miktar olarak da 2019 yılında 29.114 ton olan elektrik malzemesi ithalatı 2021 yılında 37.945 tona yükselmiştir.

İthalat birim fiyatı ise 2018 yılından bu yana 31-32 dolar/kg aralığında kalmıştır. 2021 yılı ithalat birim fiyatı 31,63 dolar/kg'dır. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının 2,5 katı düzeyindedir.

Tablo.307 Elektrik Malzemeleri Üretim Göstergeleri; Adet

	2016	2017	2018	2019	2020
Sigortalar	53.336.750	53.512.120	57.284.743r	-	-
Otomatik Devre Kesiciler	-	-	-	-	-
Elektrik Devrelerini Koruma Cihazları	446.453	454.241	184.136	260.506r	258.760
Röleler	3.074.673	3.337.649	3.098.289	2.806.262	2.884.981
Anahtarlar	110.133.985	132.338.015	127.163.881	206.113.738r	158.127.270
Lamba Duyları	5.720.300	5.812.500	5.750.000	5.258.685	5.780.313
Fişler, Prizler ve Benzer Diğer Malzemeler	910.073.027	1.025.350.151	1.500.071.405r	1.583.430.611r	2.578.495.359

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.309 Elektrik Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	40.970	1.176,4	28,71
2018	36.461	1.128,7	31,01
2019	29.114	952,3	32,71
2020	32.208	1.030,6	32,00
2021	37.945	1.200,1	31,63

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye elektrik malzemeleri ihracatında ilk 10 içinde Avrupa ülkeleri ile yakın ve komşu ülkeler yer almaktadır. En çok ihracat yapılan ilk 3 ülke 2020 yılında olduğu gibi Fransa, Almanya ve İran'dır. Bu ülkeleri, Rusya, Bulgaristan İtalya, Irak ve Özbekistan izlemektedir. 2021 yılında en çok ihracat yapılan ilk 10 ülke arasına İspanya ve okyanus ötesi pazar ABD girmiştir. 2019 yılında ilk 10 pazar arasında yer alan Özbekistan tekrar sıralama içinde yer alırken 2021 yılında Azerbaycan ve Macaristan ilk 10 pazar arasından çıkmıştır.

Tablo.310 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Fransa	79.949.818	1	Fransa	95.187.762
2	İran	30.114.321	2	Almanya	30.739.693
3	Almanya	29.354.234	3	İran	29.800.209
4	Rusya	28.317.545	4	Rusya	29.642.954
5	Bulgaristan	20.771.768	5	Bulgaristan	26.079.950
6	BAE	20.526.061	6	İtalya	22.404.190
7	İtalya	18.015.792	7	Irak	18.921.807
8	Azerbaycan	16.350.153	8	Özbekistan	15.787.981
9	Irak	15.758.082	9	İspanya	15.776.821
10	Macaristan	13.528.474	10	ABD	15.318.699
Toplam İhracat		**511.211.446r**	**Toplam İhracat**		**628.914.873**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin elektrik malzemeleri ithalatı yaptığı ülkelerin başında yıllardır Çin gelmektedir. Çin'i yakın ithalat büyüklüğü ile Almanya izlemektedir. İtalya ve Fransa ithalat yapılan diğer 2 önemli ülkedir. İthalat yapılan diğer 6 ülkenin 5'ini gelişmiş ülkeler oluştururken Hindistan'dan da ithalat yapılmaktadır. 2020 ve 2021 yılında ilk 10 ülke sıralamadaki yerleri değişse de aynı kalmışlardır.

Tablo.311 Türkiye'nin Elektrik Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	218.768.071	1	Çin	287.053.110
2	Almanya	166.192.566	2	Almanya	194.734.066
3	İtalya	95.463.776	3	İtalya	109.886.011
4	Fransa	82.807.665	4	Fransa	78.259.270
5	ABD	55.307.431	5	ABD	56.956.601
6	Çekya	46.287.712	6	Çekya	55.267.383
7	Japonya	33.870.564	7	Hindistan	42.785.294
8	İspanya	32.156.229	8	Japonya	38.527.242
9	Hindistan	31.169.249	9	İspanya	31.813.950
10	Güney Kore	20.831.919	10	Güney Kore	30.319.655
Toplam İthalat		**1.030.624.546r**	**Toplam İthalat**		**1.200.101.770**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Elektrik malzemeleri ihracatı dünya inşaat malzemeleri arasında ihracatı en yüksek gerçekleşen sanayi gruplarının başında gelmektedir. Dünya elektrik malzemeleri ihracatı 2017 yılında 97,5 milyar dolar iken 2021 yılında 121,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Özellikle 2021 yılında küresel tedarikte oluşan sıkıntılar navlun ücretlerindeki artışlar ile plastik, kauçuk bakır vb. gibi hammaddelerdeki fiyat artışları ihracat değerini oldukça artırmıştır. Türkiye'nin payı da son 5 yıldır devamlı artarak yüzde 0,52 ye çıkmıştır.

Tablo.312 Elektrik Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	463,0	97.516	0,47
2018	495,4	108.939	0,46
2019	504,9	104.798	0,48
2020	511,2r	101.368	0,50
2021	628,9	121.083	0,52

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya elektrik malzemeleri ihracatında ilk 3 sırayı Çin, Almanya ve ABD almaktadır. İlk 10 ihracatçı ülke 3 yıldır değişmemiştir. Çin hariç ilk 10 içinde yer alan ülkelerin hepsinde ihracat 2020 yılında gerilerken 2021 yılında tüm ülkeler ihracatlarını artırmışlardır. Türkiye dünya elektrik malzemeleri ihracatında 28. sırada bulunmaktadır.

Grafik.87 Türkiye'nin Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

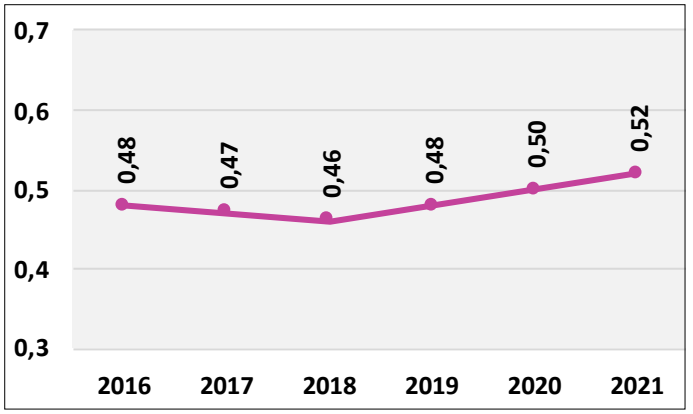

Tablo.313 Dünya Elektrik Malzemeleri İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	17.371.886.000	1	Çin	20.557.167.000
2	Almanya	13.769.858.000	2	Almanya	16.890.926.000
3	ABD	9.111.526.000	3	ABD	10.511.973.000
4	Hong Kong	8.236.296.000	4	Hong Kong	10.170.642.000
5	Japonya	7.096.890.000	5	Japonya	8.294.499.000
6	Fransa	4.283.293.000	6	Fransa	4.969.833.000
7	Meksika	3.420.329.000	7	Meksika	4.147.744.000
8	Güney Kore	2.923.796.000	8	Çekya	3.555.487.000
9	Çekya	2.713.034.000	9	Güney Kore	3.347.831.000
10	İtalya	2.652.495.000	10	İtalya	3.186.339.000
27	Türkiye	511.211.446	28	Türkiye	628.914.873
Toplam İhracat		**101.367.857.000**	**Toplam İhracat**		**121.082.858.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Tablo.314 Dünya Elektrik Malzemeleri İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	14.950.718.000	1	Çin	15.863.438.000
2	ABD	10.107.406.000	2	ABD	12.617.816.000
3	Almanya	7.569.810.000	3	Almanya	9.691.488.000
4	Hong Kong	7.079.086.000	4	Hong Kong	8.835.945.000
5	Meksika	5.640.103.000	5	Meksika	7.124.415.000
6	Fransa	2.938.058.000	6	Fransa	3.671.829.000
7	Japonya	2.758.548.000	7	Vietnam	3.424.120.000
8	İngiltere	2.297.632.000	8	Japonya	3.374.287.000
9	Hollanda	2.289.198.000	9	İngiltere	3.073.375.000
10	Güney Kore	2.213.750.000	10	Çekya	2.862.802.000
26	Türkiye	1.030.624.546	29	Türkiye	1.200.101.770
Toplam İthalat		**104.125.645.000**	**Toplam İthalat**		**125.864.765.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya elektrik malzemeleri ithalatında ilk 3 sırada aynı dünya ihracatında olduğu gibi Çin, ABD ve Almanya yer almaktadır. Hong Kong, Meksika, Fransa, Vietnam ve Japonya diğer önemli ithalat pazarlarıdır. Vietnam pazarı hızla büyümesine devam etmektedir. 2020 yılında ilk 10 ithalatçı içinde yer alan Güney Kore ve Hollanda yerini 2021 yılında Vietnam ve Çekya'ya bırakmıştır. Türkiye dünya ithalatında 29. sırada yer almaktadır.

YALITIMLI KABLOLAR

Kablolar sanayisi de elektrik malzemeleri ve teçhizatları grubu içinde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırma kapsamında çok çeşitli alanlarda kullanılan kablolar yer almaktadır. Yalıtımlı kablolar başlığı altında ise inşaatlarda kullanılan kablolara yer verilmektedir. Bu kablolar voltaj≤ 1000 V için olan kablolar olup bağlantı parçaları olanlar ve olmayanlar şeklinde ikiye ayrılmaktadırlar.

Girişim Sayısı ve Üretim

İnşaatlarda kullanılan yalıtımlı kablolarda girişim sayısı 2021 yılı itibarıyla 118 olmuştur. Üretim ise 2020 yılındaki artışın ardından 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 28,2 yükselmiş ve 1.305.594 tona çıkmıştır. İhracatın yanı sıra iç pazardaki toparlanma da yalıtımlı kablo üretimini 2020 ve 2021 yıllarında desteklemiştir.

Tablo.315 Yalıtımlı Kablolar Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	113	1.161.011
2018	111r	938.599
2019	105r	914.119r
2020	117r	1.018.404
2021	118	1.305.594

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İnşaat sektöründe 2018 ve 2019 yıllarında yaşanan daralmaya bağlı olarak inşatlarda kullanılan kablo talebi ve tüketimi de düşmüştür. 2020 yılında ise inşaat sektörüne verilen destekler ile salgının olumsuz etkilerine rağmen iç talep artmıştır. 2021 yılında iç talepte çok daha yüksek bir artış gerçekleşmiştir. İç tüketim 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 37,8 artmış ve 959.372 tona yükselmiştir.

Tablo.316 Yalıtımlı Kablolar İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	1.161.011	316.784	41.601	885.828
2018	938.599	332.011	35.011	641.599
2019	914.119r	346.311	29.694	597.502r
2020	1.018.404r	353.414r	30.819r	695.809r
2021	1.305.594	380.343	34.121	959.372

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye inşaatlarda kullanılan yalıtımlı kablolarda önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir. 2017 yılında 316.784 ton olan yalıtımlı kablo ihracatı 2020 yılında 353.414 tona, 2021 yılında ise 380.343 tona çıkmıştır. Değer olarak da ihracat 2020 yılına göre yüzde 27,5 artarak 1,91 milyar dolara yükselmiştir. Yalıtımlı kablolar ihracat birim fiyatı da 2020 yılında 4,24 dolar/kg iken 2021 yılında 5,94 dolar/kg'a yükselmiştir. Bu artışta bakırdaki fiyat artışları oldukça etkili olmuştur.

Tablo.317 Yalıtımlı Kablolar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	316.784	1.396,9	4,41
2018	332.011	1.554,9	4,68
2019	346.311	1.507,5	4,35
2020	353.414r	1.499,0	4,24
2021	380.343	1.911,6	5,94

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

2017 yılından 2020 yılına kadar yalıtımlı kablolar ithalatında miktar olarak düşüş yaşanmıştır. 2017 yılında 41.601 ton olan ithalat 2020 yılında 30.819 tona gerilemiş, 2021 yılında ithalat 34.121 tona çıkmıştır. 2021 yılında ithalat bir önceki yıla göre yüzde 20,7 artarak 437,2 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatında ise 2019 yılından 2021 yılına kadar artış gözlemlenmiştir. 2021 yılı ithalat birim fiyatı 12,81 dolar/kg olmuştur.

Tablo.318 Yalıtımlı Kablolar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	41.601	424,9	10,21
2018	35.011	383,0	10,96
2019	29.694	335,2	11,29
2020	30.819r	362,1	11,75r
2021	34.121	437,2	12,81

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin yalıtımlı kablolar ihracatında en önemli pazarı son yıllarda belirgin bir fark ile İngiltere'dir. İngiltere'ye toplam ihracatın yaklaşık yüzde 34'ü yapılmaktadır. Türkiye hem gelişmiş ülke pazarlarına hem de yakın ve komşu ülke pazarlarına ihracat yapmaktadır. 2019 yılında ilk 10 pazar ülke içinde yer alan Kazakistan ve Gürcistan yerlerini 2020 yılında Romanya ve Polonya'ya bırakırken, 2020 yılında ilk 10 pazar ülke içinde yer alan Bulgaristan ve Polonya yerlerini Hollanda ve Türkmenistan'a bırakmışlardır.

Tablo.319 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	İngiltere	475.240.931	1	İngiltere	765.721.716
2	Irak	110.872.292	2	Almanya	137.069.656
3	İsrail	96.801.604	3	İsrail	122.445.878
4	Almanya	85.895.061	4	Irak	121.493.905
5	İrlanda	47.835.450	5	İrlanda	101.219.997
6	Fransa	32.228.387	6	Fransa	54.519.235
7	Romanya	26.274.778	7	Hollanda	50.018.835
8	Yunanistan	23.752.442	8	Türkmenistan	43.063.537
9	Bulgaristan	23.130.897	9	Yunanistan	41.095.394
10	Polonya	22.012.016	10	Romanya	37.469.368
Toplam İhracat		**1.498.991.449r**	**Toplam İhracat**		**2.258.783.096**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin en çok yalıtımlı kablo ithalatı yaptığı ülke Çin'dir. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 30'u Çin'den gelmektedir. Türkiye bunun dışında birçok ülkeden ithalat yapmaktadır. İthalatta 2. sırada Almanya yer almaktadır. Portekiz, ABD, İtalya ve Çekya diğer ithalat yapılan ülkeler olarak sıralanmaktadırlar. 2021 yılında ithalat yapılan ilk 10 ülke arasına Polonya yerine Fransa girmiştir.

Tablo.320 Türkiye'nin Yalıtımlı Kablolar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	106.528.295	1	Çin	129.856.326
2	Almanya	33.952.499	2	Almanya	41.572.422
3	ABD	30.555.789	3	Portekiz	26.324.989
4	Portekiz	20.465.546	4	ABD	22.989.225
5	İtalya	14.868.075	5	İtalya	19.190.553
6	Çekya	13.307.024	6	Çekya	16.610.990
7	İngiltere	9.578.280	7	Güney Kore	13.741.669
8	Güney Kore	8.977.998	8	Romanya	10.285.144
9	Romanya	7.808.560	9	Fransa	9.920.382
10	Polonya	7.527.239	10	İngiltere	9.364.456
Toplam İthalat		**362.083.619r**	**Toplam İthalat**		**437.221.019**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

İnşaat sektöründe kullanılan yalıtımlı kablolar dünya ihracatı 2020 yılında tüm dünya dış ticaretini etkileyen küresel pandemi nedeni ile 58,7 milyar dolara gerilemiş, 2021 yılında küresel tedarik zincirlerinde ortaya çıkan sorunlara ilaveten navlun ve bakır fiyatlarında meydana gelen artış ile 74,97 milyar dolara yükselmiştir. Dünya ihracatındaki bu hızlı artışa paralel olarak Türkiye'nin yalıtımlı kablo ihracatı da 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 50 artarak 1,5 milyar dolardan 2,26 milyar dolara yükselmiştir.

Türkiye Yalıtımlı Kablo ihraç birim değeri 2021 yılında 3,01 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.321 Yalıtımlı Kablolar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	1.229,8	52.481	2,34
2017	1.396,9	56.994	2,45
2018	1.555,0	61.966	2,51
2019	1.507,5	60.672	2,48
2020	1.499,0r	58.727r	2,55r
2021	2.258,8	74.972	3,01

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.88 Türkiye'nin Dünya Yalıtımlı Kablo İhracatında Payı; Yüzde

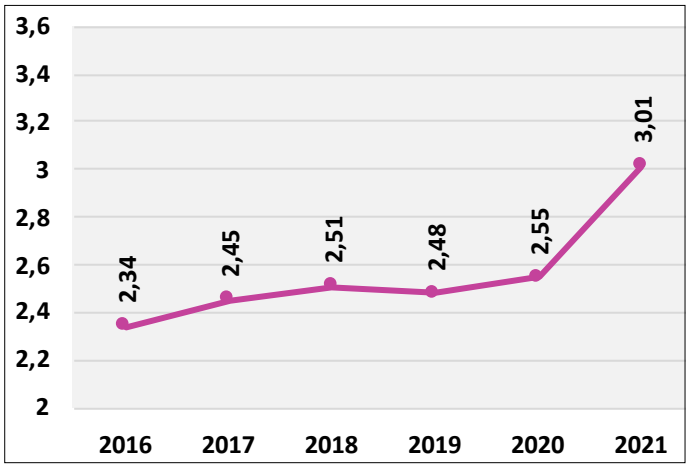

Dünya yalıtımlı kablo ihracatında ilk sırada Çin yer almaktadır. Çin 18,5 milyar dolar ihracatı ile dünya ihracatının tek başına yaklaşık dörtte birini yapmaktadır. Çin'in arkasından Almanya ve ABD 2. ve 3. büyük ihracatçılar olarak sıralanmaktadırlar. Meksika, İtalya, Hong Kong, Vietnam da önemli ihracatçı ülkeler haline gelmiştir. Türkiye dünya ihracatında 2020 yılında olduğu gibi 8. sırada bulunmaktadır.

Tablo.322 Dünya Yalıtımlı Kablolar İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	15.698.203.000	1	Çin	18.514.453.000
2	Almanya	4.578.549.000	2	Almanya	5.859.344.000
3	ABD	4.192.550.000	3	ABD	5.182.042.000
4	Meksika	2.893.915.000	4	Meksika	3.908.849.000
5	Hong Kong	2.405.736.000	5	İtalya	3.229.402.000
6	İtalya	2.091.966.000	6	Hong Kong	2.945.403.000
7	Çekya	1.526.278.000	7	Vietnam	2.861.292.000
8	Türkiye	1.498.991.449	8	Türkiye	2.258.783.096
9	Polonya	1.314.382.000	9	Çekya	2.092.588.000
10	Macaristan	1.304.922.000	10	Polonya	1.849.382.000
Toplam İhracat		**58.727.394.000**	**Toplam İhracat**		**74.971.806.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya yalıtımlı kablolar ithalatında ilk 3 büyük pazar sırası ile ABD, Almanya ve Çin'dir. Bu 3 ülke aynı zamanda farklı sıralama ile en büyük 3 ihracatçıdır. Meksika 4. büyük pazardır. İlk 10 ithalatçı içinde yer alan diğer ülkeler gelişmiş ülkelerdir. 2020 yılında ilk 10 ithalatçı ülke arasında yer alan Güney Kore'nin yerini 2021 yılında Vietnam almıştır. Türkiye dünya yalıtımlı kablolar ithalatında 40. sırada bulunmaktadır.

Tablo.323 Dünya Yalıtımlı Kablolar İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	7.272.638.000	1	ABD	9.403.844.000
2	Almanya	4.327.143.000	2	Almanya	6.068.816.000
3	Çin	4.097.354.000	3	Çin	4.266.588.000
4	Meksika	2.981.245.000	4	Meksika	3.722.130.000
5	Hong Kong	2.534.635.000	5	Hong Kong	2.869.084.000
6	Japonya	2.052.484.000	6	Fransa	2.489.605.000
7	Fransa	1.806.336.000	7	İngiltere	2.412.578.000
8	Güney Kore	1.806.336.000	8	Japonya	2.395.523.000
9	İngiltere	1.699.012.000	9	Vietnam	1.719.079.000
10	Hollanda	1.563.894.000	10	Hollanda	1.712.993.000
34	Türkiye	362.083.619	40	Türkiye	437.221.019
Toplam İthalat		**55.863.522.000**	**Toplam İthalat**		**71.541.823.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

ISITMA VE SOĞUTMA CİHAZLARI

İnşaat sektöründe kullanılan ısıtma ve soğutma cihazları kapsamında merkezi olarak kullanılan cihazlar bulunmaktadır. Pencere ve duvar tipi klimalar, elektrikli su ısıtıcıları (şofbenler) ve bunun gibi daha sonra konutlarda kullanılmak üzere takılan cihazlar kapsamda yer almamaktadır. Kapsam içinde şu ürünler bulunmaktadır: Buhar üretim kazanları, kızgın su

kazanları, kazanlar (boylerler) için yardımcı üniteler; buhar veya diğer buhar güç üniteleri için kondansatörler, merkezi ısıtma kazanları (boyler), sıcak su veya alçak basınçlı buhar üretmek için (kombi sistemleri dahil), merkezi olarak kullanılan elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar, ocak brülörleri (ocak ateşleyicileri) katı veya gaz yakıtlı olanlar. (Kombine ateşleyiciler dahil)

Girişim Sayısı ve Üretim

Isıtma ve soğutma cihazları girişim sayıları ve üretim göstergeleri Tablo.324 ve Tablo.325'te paylaşılmaktadır. Veriler bir yıl geriden gelmektedir. Buna göre girişim sayısı 2020 yılında 182 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.324 Isıtma ve Soğutma Cihazları Girişim Sayısı

Yıllar	2016	2017	2018	2019	2020
Merkezi Isıtma ve Soğutma Cihazları	64	68	59r	58r	54
Kazanlar için Yardımcı Üniteler	23r	26r	20r	24r	27
Merkezi Isıtma Kazanları (Elektrikli, Kombi vb. Sistemler)	72	79	68	62	62
Elektrikli Su Isıtıcıları	23	26	24	24r	27
Ocak Brülörleri	13r	16r	11	12r	12
Toplam	195r	215r	182r	180r	182

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Üretim verileri ise adet olarak hesaplanmaktadır. Birbirlerinden farklı ürün grupları yer almaktadır. Bu nedenle toplulaştırılmış bir büyüklük elde etmek çok sağlıklı olmamaktadır. Tablo.325'te ürün grupları itibarıyla üretim büyüklükleri sunulmaktadır. TÜİK yıllık sanayi üretim istatistiklerinde ısıtma ve soğutma cihazları üretiminin 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 8,2 büyüdüğünü, 2021 yılında ise yüzde 28,7 artış gösterdiğini açıklamıştır.

Dış Ticaret

Isıtma ve soğutma cihazları dış ticaretinde Türkiye yüksek ihracat ve ithalat gerçekleştirmektedir. Isıtma ve soğutma cihazları ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 25 artarak 860,9 milyon dolara yükselmiştir. Miktar olarak da artış oranı yüzde 24 olup 2021 yılında 101.325 ton ısıtma ve soğutma cihazı ihracatı gerçekleşmiştir. 2021 yılı ihracat birim fiyatı de 8,50 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.326 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	80.026	627,0	7,83
2018	79.583	688,3	8,64
2019	80.784	656,2	8,12
2020	81.478r	686,2	8,42
2021	101.325	860,9	8,50

Kaynak: TÜİK

Isıtma ve soğutma cihazları ithalatı miktar olarak 2018 ve 2019 yıllarında sert düşüş göstermiş, 2020 yılında ithalat miktar olarak bir önceki yıla göre yüzde 67,3 artarak 70.138 tona yükselmiş, 2021 yılında tekrar düşerek 49.340 tona gerilemiştir. Değer olarak ise 2020 yılında 557,8 milyon dolar olan ısıtma ve soğutma cihazları ithalatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 9,3 gerileyerek 505,7 milyon dolara inmiştir. İthalat birim fiyatı 2020 yılında 7,95 dolar/kg seviyesinden 2021 yılında 10,24 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.327 Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	60.977	466,5	7,65
2018	44.433	386,3	8,70
2019	41.918	392,0	9,35
2020	70.138	557,8	7,95
2021	49.340	505,7	10,24

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin ısıtma ve soğutma cihazları ihracatında ilk sırada Almanya almaktadır. 2021 yılında ilk 2 sıradaki ülke değişmemiştir. 2020 yılında ilk 10 ihracat pazarı içinde yer alan Belçika yerini Ukrayna'ya bırakmıştır. İlk 10 ülke içinde yer alan ülkeler Avrupa ülkeleri ile yakın komşu pazarlardır.

Tablo.325 Isıtma ve Soğutma Cihazları Üretim Göstergeleri; Adet

Yıllar	2016	2017	2018	2019	2020
Merkezi ısıtma ve soğutma cihazları	47.287	49.866	65.011r	33.316r	41.394
Kazanlar için yardımcı üniteler Kg	5.799.161	3.401.140	3.973.271	2.561.986	3.122.100
Merkezi ısıtma kazanları (elektrikli, kombi vb. sistemler)	1.747.102	2.165.950	2.272.020r	1.979.017r	2.196.883
Elektrikli su ısıtıcıları	4.319.005	4.168.836	5.772.402	3.853.264r	4.460.935
Ocak brülörleri	41.460	44.240	46.400	43.240	48.310

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.328 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	126.588.895	1	Almanya	140.470.499
2	İngiltere	70.000.236	2	İngiltere	75.441.965
3	Polonya	46.697.051	3	İtalya	69.103.711
4	İtalya	42.366.741	4	Polonya	52.636.033
5	İspanya	41.996.018	5	Rusya	47.690.389
6	Rusya	38.564.901	6	Romanya	46.805.426
7	Romanya	35.833.699	7	İspanya	46.691.093
8	Mısır	21.952.114	8	Özbekistan	34.731.873
9	Belçika	18.873.320	9	Mısır	27.090.339
10	Özbekistan	18.764.961	10	Ukrayna	22.508.969
Toplam İhracat		**686.184.830r**	**Toplam İhracat**		**860.946.897**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin ısıtma ve soğutma cihazları ithalatında ilk 2 sırayı 2019 yılında Almanya ve Çin almakta iken 2020 ve 2021 yılında ilk 2 sırayı Çin ve Rusya almıştır. Çin'den yapılan ithalat 2021 yılında yüzde 12,4 gerileyerek 229,3 milyon dolara düşmüştür. 2019 yılında ilk sırada yer alan Almanya'dan yapılan ithalat ise yüzde 31,4 azalarak 34,7 milyon dolara düşmüştür. 2021 yılında Rusya'dan yapılan ithalat 75,7 milyon dolar ile aynı seviyesinde kalmıştır. 2020 yılında en fazla ithalat yapılan ilk 10 ülke içinde yer alan İngiltere yerini 2021 yılında Norveç'e bırakmıştır.

Tablo.329 Türkiye'nin Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	261.737.013	1	Çin	229.356.603
2	Rusya	75.782.862	2	Rusya	75.740.069
3	Slovakya	70.408.339	3	Slovakya	55.956.199
4	Almanya	50.640.228	4	Almanya	34.712.191
5	İtalya	34.058.435	5	İtalya	28.084.170
6	Tayland	19.662.797	6	Tayland	22.333.196
7	Hollanda	6.565.911	7	Hollanda	6.481.476
8	Polonya	5.443.948	8	Norveç	5.979.079
9	Romanya	4.373.250	9	Romanya	5.861.228
10	İngiltere	3.658.141	10	Polonya	4.692.981
Toplam İthalat		**557.773.389**	**Toplam İthalat**		**505.670.736**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatı 2017 yılında 37,44 milyar dolar iken 2020 yılına kadar art arda 3 sene gerileyerek 36,17 milyar dolara düşmüş, 2021 yılında 39,23 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin ihracatı 2021 yılında yüzde 25,5 artarak 860,9 milyon dolara çıkmış, dünya ihracatı içindeki payı da yüzde 2,19'a yükselmiştir.

Tablo.330 Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	627,0	37.440	1,67
2018	688,4	36.738	1,87
2019	656,2	36.454	1,80
2020	686,2	36.178	1,90
2021	860,9	39.237	2,19

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Grafik.89 Türkiye'nin Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatında Payı; Yüzde

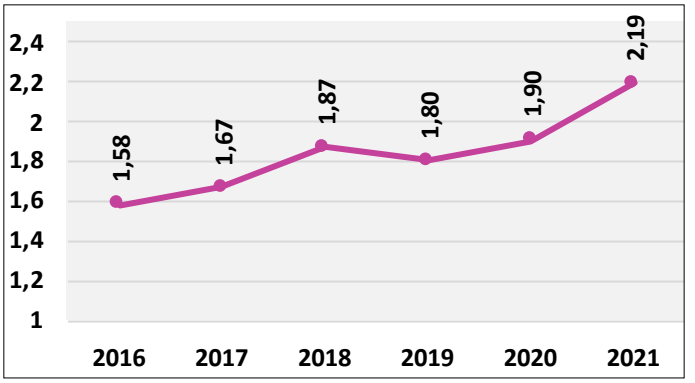

Tablo.331 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	12.319.864.000	1	Çin	12.319.604.000
2	Tayland	3.903.510.000	2	Tayland	4.620.638.000
3	Almanya	2.524.664.000	3	Almanya	2.857.662.000
4	İtalya	1.913.816.000	4	İtalya	2.256.309.000
5	Güney Kore	1.217.253.000	5	Avusturya	1.452.401.000
6	ABD	1.032.535.000	6	Güney Kore	1.358.374.000
7	Avusturya	996.664.000	7	Meksika	1.174.124.000
8	Slovakya	996.085.000	8	ABD	1.139.926.000
9	Meksika	989.478.000	9	Slovakya	1.103.293.000
10	Malezya	910.682.000	10	Malezya	970.640.000
13	Türkiye	686.184.830	13	Türkiye	860.946.897
Toplam İhracat		**36.178.256.000**	**Toplam İhracat**		**39.236.983.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya ısıtma ve soğutma cihazları ihracatında Çin 12,32 milyar dolar ihracatı ile ilk sırada yer almaktadır. Çin tek başına dünya ihracatının yaklaşık yüzde 31,3'ünü gerçekleş-

tirmektedir. Çin'i izleyen ülkeler ile Çin'in ihracatı arasında büyük bir fark vardır ve Çin ihracatta önemli bir egemenlik kurmuştur. Çin'i bir diğer önemli üretici ve ihracatçı Asya ülkesi Tayland izlemektedir. Almanya, İtalya, Avusturya ve Güney Kore ilk 6 içindeki diğer ülkelerdir. Türkiye dünya ihracatında 13. sırada bulunmaktadır. İhracatta ilk 10 pazar içinde Meksika ve ABD'nin yanı sıra Slovakya ve Malezya gibi yeni sanayileşen ülkeler yer almaktadır.

ABD dünya ısıtma ve soğutma cihazları ithalatında en büyük pazardır. ABD 4,53 milyar dolar ithalat yapmaktadır. Almanya ve Japonya ABD'yi izlemektedir. Fransa 4. sıradadır. Daha sonra İtalya ve İngiltere sıralanmaktadır. 2020 yılında ilk 10 ithalatçı ülke sıralamasında yer alan Güney Kore ve Endonezya yerlerini İspanya ve Suudi Arabistan'a bırakmıştır. Türkiye ilk 10 ithalatçı ülke sıralamasında 2020 yılında 16. sırada, 2021 yılında ise 20. sırada yer almıştır.

Tablo.332 Dünya Isıtma ve Soğutma Cihazları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	3.689.371.000	1	ABD	4.528.126.000
2	Almanya	1.985.864.000	2	Almanya	2.505.564.000
3	Japonya	1.745.143.000	3	Japonya	1.866.998.000
4	Fransa	1.328.874.000	4	Fransa	1.738.528.000
5	İngiltere	1.144.640.000	5	İtalya	1.538.101.000
6	İtalya	1.129.913.000	6	İngiltere	1.315.180.000
7	Güney Kore	854.241.000	7	Kanada	1.086.587.000
8	Endonezya	829.939.000	8	Rusya	1.084.669.000
9	Rusya	829.536.000	9	İspanya	1.031.514.000
10	Kanada	820.764.000	10	Suudi Arabistan	1.016.408.000
16	Türkiye	557.773.389	20	Türkiye	505.670.736
Toplam İthalat		**35.066.947.000**	**Toplam İthalat**		**39.116.486.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ASANSÖR YÜRÜYEN MERDİVEN VE KÖRÜKLER

İnşaat malzemeleri olarak değerlendirilen asansör, yürüyen merdiven ve körükler kapsamında elektrikli ve elektriksiz asansörler ile skipli yük asansörleri, yürüyen merdivenler ve yürüyen yollar ile havalimanlarında kullanılan yolcu biniş köprüleri bulunmaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Türkiye'de asansör yürüyen merdiven ve körükler sanayisinde üretim yapan girişim sayıları ile üretim göstergeleri Tablo.333 ile Tablo.334'te sunulmaktadır. Buna göre 2021 yılı itibarıyla asansör üretimi yapan 75 firma ve yürüyen merdiven yapan 6 firma bulunmaktadır.

Tablo.333 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Girişim Sayısı

Yıllar	Asansör ve Skipli Yük Asansörü	Yürüyen Merdiven
2017	103r	5
2018	68r	6r
2019	67r	6r
2020	74r	6r
2021	75	6

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Üretim verileri adet olarak hesaplanmakta ve paylaşılmaktadır. TÜİK verilerine göre 2021 yılında asansör üretiminde artış, yürüyen merdiven üretiminde ise gerileme yaşanmıştır. 2021 yılında 18.400 asansör ve 520 yürüyen merdiven üretilmiştir.

Tablo.334 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler Üretim Göstergeleri; Adet

Yıllar	Asansör ve Skipli Yük Asansörü	Yürüyen Merdiven
2017	38.161	925
2018	14.872r	703r
2019	13.083r	640
2020	16.320r	580
2021	18.400	520

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye'nin asansör yürüyen merdiven ve körükler dış ticareti birlikte değerlendirilmektedir. Buna göre asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatı 2021 yılında miktar ve değer olarak bir önceki yıla göre artış göstermiştir. İhracat 2021 yılında 44.221 ton olurken, değer olarak da yüzde 15 artmış ve 148,7 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatları ise 2021 yılında 3,36 dolar/kg olmuştur.

Tablo.335 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	16.145	61,1	3,79
2018	23.544	86,5	3,67
2019	33.547	117,8	3,51
2020	39.841r	129,3r	3,25r
2021	44.221	148,7	3,36

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatı 2018 yılından 2020 yılına kadar hem miktar hem de değer olarak düşmektedir. İthalat 2020 yılında miktar olarak 23.232 tona, değer olarak ise 92 milyon dolar seviyesine kadar gerilemiştir. AVM inşaatları ile büyük havaalanı yatırımlarının bitmesi yürüyen merdiven ve körükler ithalatının ciddi oranda düşmesine neden olmuştur. Bu ciddi orandaki düşüşe asansör üretiminde hızla yerlileşmeye gidilmesi de etkendir. 2021 yılında ise ithalat hem miktar hem de değer olarak artarak 31.744 tona ve 139,9 milyon dolara yükselmiştir. 2021 yılı ithalat birim fiyatı da 4,41 dolar/kg olmuştur.

Tablo.336 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	46.694	188,3	4,03
2018	44.525	199,6	4,48
2019	28.233	107,8	3,82
2020	23.232	92,0	3,96
2021	31.744	139,9	4,41

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatının büyük bölümünü komşu ve yakın ülke pazarlarına yapmaktadır. 2020 yılında en yüksek ihracat Cezayir'e yapılmışken 2021 yılında Rusya'ya gerçekleştirilmiştir. Rusya, Ukrayna ve Cezayir ilk 3 ülkedir. Bu ülkeleri Irak, İsrail, Gürcistan, Özbekistan, Libya, BAE ve Kazakistan izlemektedir. 2020 yılında ilk 10 pazar içinde yer alan Azerbaycan yerini BAE'ye bırakmıştır.

Tablo.337 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Cezayir	23.250.182	1	Rusya	19.033.398
2	Rusya	13.344.107	2	Ukrayna	17.655.867
3	Ukrayna	12.789.989	3	Cezayir	13.458.524
4	Azerbaycan	10.649.030	4	Irak	8.132.003
5	İsrail	8.273.822	5	İsrail	8.112.899
6	Irak	6.611.179	6	Gürcistan	6.260.066
7	Gürcistan	5.387.801	7	Özbekistan	4.856.188
8	Özbekistan	3.967.802	8	Libya	3.309.437
9	Kazakistan	2.779.191	9	BAE	3.024.616
10	Libya	2.075.015	10	Kazakistan	2.860.852
Toplam İhracat		**129.304.091r**	**Toplam İhracat**		**148.694.705**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye en yüksek asansör yürüyen merdiven ve körük ithalatını Çin'den yapmaktadır. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 80'i Çin'den gerçekleşmektedir. Finlandiya ve Almanya Çin'i izlemektedir. Küresel tedarik zincirlerinde büyük değişiklikler yaşanmış uzun zamandır en çok ithalat yapılan ülkeler arasında yer alan Macaristan sıralamadaki yerini kaybetmiş yerini Finlandiya almıştır.

Tablo.338 Türkiye'nin Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	69.155.536	1	Çin	112.983.090
2	Almanya	5.684.160	2	Finlandiya	7.087.491
3	Macaristan	3.070.178	3	Almanya	4.966.507
4	Slovakya	2.569.183	4	Güney Kore	4.250.544
5	Güney Kore	2.388.723	5	Hollanda	1.725.355
6	İtalya	2.326.360	6	Norveç	1.662.097
7	İspanya	1.557.198	7	Slovakya	1.524.157
8	Hollanda	1.353.751	8	İtalya	1.366.286
9	Belçika	1.137.612	9	İspanya	1.103.337
10	Malezya	547.370	10	İsveç	705.199
Toplam İthalat		**91.998.743**	**Toplam İthalat**		**139.915.530**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatı değer olarak 2021 yılında 6,83 milyar dolardır. 2018 yılında 7,6 milyar dolara kadar çıkan ihracat son 3 yıldır gerilemektedir. Türkiye'nin ihracatı ise 2017 yılından bu yana her yıl artarak 2021 yılında 148,7 milyon dolara ulaşmıştır. Çok yüksek katlı inşaatların azalması, havaalanı ve AVM gibi ticari bina inşalarındaki gerileme dünya asansör ve yürüyen merdiven ihracatının son yıllarda düşmesine neden olmuştur. Türkiye ise dünya asansör yürüyen merdiven ve körük ihracatı içindeki payını 2016 yılından bu yana her sene artırmıştır. 2016 yılında payımız yüzde 0,75 iken 2021 yılında yüzde 2,18'e yükselmiştir. Türkiye 2021 yılı ihracat yapan ülkeler sıralamasında da 11. sıradaki yerini korumuştur.

Tablo.339 Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	61,1	6.990	0,87
2018	86,5	7.613	1,13
2019	117,8	7.242	1,63
2020	129,3r	6.668r	1,94r
2021	148,7	6.832	2,18

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.90 Türkiye'nin Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatında Payı; Yüzde

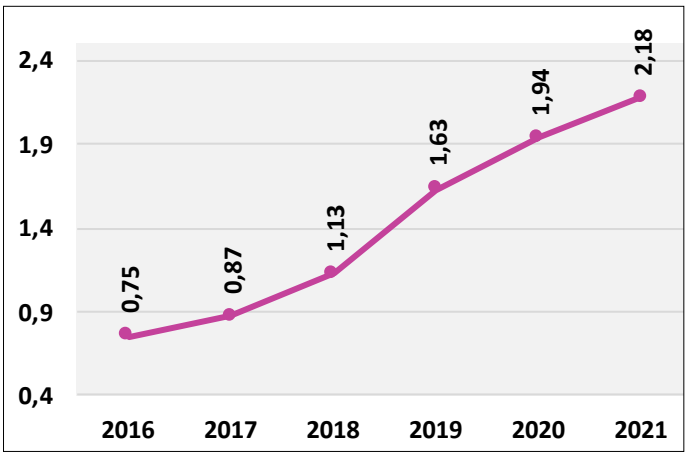

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin dünya ihracatının yüzde 27'sini gerçekleştirmektedir. Çin'i İspanya, Almanya, İtalya ve Hollanda izlemektedir. Slovakya ve Tayland ilk 10 ihracatçı içindedir. İsveç ihracatını hızla artırırken Tayland ve Fransa'nın ihracatı gerilemektedir. Türkiye dünya ihracatında 11. sıradaki yerini sürdürmektedir.

Tablo.340 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.809.069.000	1	Çin	1.870.204.000
2	Almanya	621.537.000	2	İspanya	675.170.000
3	İspanya	609.871.000	3	Almanya	599.514.000
4	İtalya	601.888.000	4	İtalya	591.592.000
5	Hollanda	442.778.000	5	Hollanda	472.808.000
6	Slovakya	406.058.000	6	Slovakya	386.647.000
7	ABD	244.997.000	7	İsveç	239.185.000
8	Fransa	217.381.000	8	ABD	234.259.000
9	Tayland	216.628.000	9	Tayland	193.876.000
10	İsveç	205.954.000	10	Fransa	188.172.000
11	Türkiye	129.304.091	11	Türkiye	148.694.705
Toplam İhracat		**6.667.784.000**	**Toplam İhracat**		**6.831.822.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Dünya asansör yürüyen merdiven ve körükler ithalatında ilk 3 sırada yer alan ülkelerin yerleri 2020 yılına göre değişse de bu pazarlar yine İngiltere, Rusya ve ABD'dir. Daha sonra Almanya ve Kanada sıralanmaktadır. 2020 yılında ilk 10 ithalatçı ülke içinde yer alan Güney Kore yerini İsrail'e bırakmıştır. Türkiye 2020 yılında 17. sırada yer alırken 2021 yılında ithalatı hızla artarak 12. sırada yer almıştır.

Tablo.341 Dünya Asansör Yürüyen Merdiven ve Körükler İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Rusya	316.445.000	1	İngiltere	364.201.000
2	ABD	279.577.000	2	Rusya	329.502.000
3	İngiltere	265.678.000	3	ABD	311.081.000
4	Almanya	248.453.000	4	Almanya	254.579.000
5	Kanada	240.739.000	5	Kanada	244.848.000
6	Hollanda	189.015.000	6	Hollanda	215.090.000
7	İsviçre	186.450.000	7	Fransa	212.462.000
8	Avustralya	180.127.000	8	Avustralya	197.770.000
9	Fransa	176.443.000	9	İsviçre	187.594.000
10	Güney Kore	176.443.000	10	İsrail	178.755.000
17	Türkiye	91.998.743	12	Türkiye	139.915.530
Toplam İthalat		**6.034.218.000**	**Toplam İthalat**		**6.451.691.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

GÜVENLİK VE ALARM SİSTEMLERİ

Güvenlik ve alarm sistemleri inşaat malzemeleri içinde yer almaya başlayan yeni nesil ve göreceli olarak yüksek teknolojiye sahip malzemelerdir. Güvenlik ve alarm sistemleri kapsamında başta hırsız ve yangın alarmları olmak üzere, uyarı işlevi gören benzeri cihazlar yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Güvenlik ve alarm sistemleri üretimi yıllar itibarıyla kademeli bir artış içinde iken 2019 ve 2020 yıllarında gerileme göstermiştir. 2021 yılında ise tekrar artış yaşanmıştır. Üretim adet olarak hesaplanmakta ve açıklanmaktadır. Üretim 2021 yılında 3.012.300 adet olarak gerçekleşmiştir. Girişim sayısı ise değişmemiş ve 16 olmuştur.

Tablo.342 Güvenlik ve Alarm Sistemleri Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Adet
2017	11	3.053.217
2018	12r	3.739.544r
2019	8r	3.179.409r
2020	16r	2.929.424r
2021	16	3.012.300

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri üretimini artırdığı gibi ihracata da başlamıştır. 2020 yılında 454 ton ve 11,1 milyon dolar ihracat 2021 yılında 387 ton ve 11,7 milyon dolar ola-

rak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları inşaat malzemeleri içinde en yüksek fiyata sahip ürünlerden olan güvenlik ve alarm sistemlerinin 2021 yılında ihracat birim fiyatı 30,22 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.343 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	266	8,3	31,22
2018	227	7,4	32,60
2019	295	10,3	34,87
2020	454	11,1	24,44
2021	387	11,7	30,22

Kaynak: TÜİK

Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri üretim ve ihracatı ile karşılaştırıldığında önemli ölçüde ithalat yapmaktadır. İthalat miktar olarak 2017 yılından 2020 yılına kadar her sene azalmaktayken 2021 yılında tekrar yükselerek 645 tona çıkmıştır. 2020 yılında 38 milyon dolarlık güvenlik ve alarm cihazı ithal edilmişken, 2021 yılında ithalat 44,2 milyon dolara yükselmiştir. 2021 yılında ithal birim fiyatı 68,49 dolar/kg'dır.

Tablo.344 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	972	57,3	58,99
2018	774	49,8	64,26
2019	584	46,7	79,97
2020	537	38,0	70,79
2021	645	44,2	68,49

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye güvenlik ve alarm sistemlerinde ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelerine ihracat yapmaktadır. 2020 yılında en çok ihracat yaptığımız ülke Romanya iken, 2021 yılında ilk sırada BAE yer almaktadır. 2021 yılında ilk 10 ülke arasına Çekya ve Özbekistan katılmıştır. 2019 yılında en çok ihracat yaptığımız ülke olan Azerbaycan 2021 yılında 4. sırada bulunmaktadır. Libya'ya 2020 yılında yapılan ihracat ciddi oranda artmış Libya tekrar ilk 10 pazarımız arasına girmiştir. 2021 yılında ise Libya ilk 10 ülke arasında yer almamıştır.

Türkiye'nin en çok güvenlik ve alarm sistemleri ithalatı yaptığı ülke 2021 yılında Çin'dir. 2020 yılında en fazla ithalat yaptığımız ülke olan Çin'den ithalat 6,7 milyon dolardan 9,3 milyon dolara yükselmiştir. 2020 yılında en çok ithalat yaptığımız 2. ülke olan Slovakya 2021 yılında ilk 10 ülke arasında yer almazken 2021 yılında 2. sırada 5,2 milyon dolar ithalat yaptığımız ABD yer almış, ABD'yi Almanya, Tayvan ve Romanya izlemiştir. 2021 yılında en çok ithalat yaptığımız ülkeler arasına Bulgaristan ve Portekiz katılmış, Slovakya ve Kanada ilk 10 ülke dışına çıkmıştır.

Tablo.345 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Romanya	1.651.671	1	BAE	1.447.921
2	Azerbaycan	1.125.054	2	Irak	1.029.862
3	Libya	921.434	3	Türkmenistan	594.140
4	BAE	805.361	4	Azerbaycan	522.913
5	Irak	588.501	5	Romanya	436.262
6	İspanya	418.555	6	Özbekistan	401.383
7	Hindistan	367.139	7	Çekya	355.483
8	Türkmenistan	293.071	8	Hindistan	352.064
9	Gürcistan	273.383	9	Kazakistan	339.681
10	Kazakistan	270.745	10	Gürcistan	294.241
Toplam İhracat		**11.107.143**	**Toplam İhracat**		**11.686.560**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Tablo.346 Türkiye'nin Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	6.731.876	1	Çin	9.259.406
2	Slovakya	3.992.306	2	ABD	5.210.511
3	ABD	3.770.108	3	Almanya	4.448.590
4	Almanya	2.334.700	4	Tayvan	2.727.191
5	Romanya	2.324.385	5	Romanya	2.573.099
6	İngiltere	2.263.307	6	İngiltere	2.284.596
7	İtalya	1.532.392	7	İtalya	1.730.143
8	İsviçre	1.472.617	8	İsviçre	1.709.753
9	Tayvan	1.290.186	9	Bulgaristan	1.661.323
10	Kanada	1.236.784	10	Portekiz	1.494.511
Toplam İthalat		**37.986.083**	**Toplam İthalat**		**44.157.139**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya güvenlik ve alarm sistemleri ihracatı son 5 yıldır yaklaşık 5 milyar dolar olarak gerçekleşmektedir. Dünya ihracatı 2020 yılında 4,71 milyar dolardan 2021 yılında 5,1 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye güvenlik ve alarm sistemleri ihracatı dünya ihracatı içinde oldukça küçük bir pay almaktadır. 2018 yılında yüzde 0,15 olan payı 2021 yılında yüzde 0,23'e yükselmiştir.

Tablo.347 Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	8,3	4.940	0,17
2018	7,4	5.088	0,15
2019	10,3	5.104	0,20
2020	11,1	4.716r	0,24r
2021	11,7	5.102	0,23

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Grafik.91 Türkiye'nin Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatında Payı; Yüzde

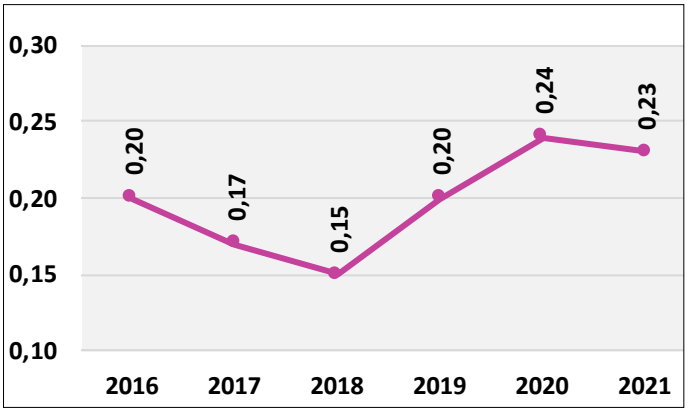

Dünya güvenlik ve alarm sistemleri ihracatında ilk sırada 933 milyon dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Meksika 418,3 milyon dolar ihracatı ile 2. sırada yer almaktadır. İngiltere 3. sıraya, ABD 4. sıraya yükselirken Almanya 5. sıraya inmiştir. 2020 yılı ilk 10 ihracatçı ülkeler arasında yer alan Fransa yerine 2021 yılında ilk 10 ülke arasına Tayvan girmiştir. Türkiye, dünya ihracatında 39. sırada yer almaktadır.

Tablo.348 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	866.919.000	1	Çin	933.089.000
2	Meksika	368.120.000	2	Meksika	418.319.000
3	Almanya	362.819.000	3	İngiltere	336.656.000
4	İngiltere	343.755.000	4	ABD	318.624.000
5	ABD	303.477.000	5	Almanya	304.093.000
6	İrlanda	250.584.000	6	İrlanda	276.545.000
7	İsrail	207.981.000	7	Hollanda	264.593.000
8	Hollanda	190.498.000	8	İsrail	257.021.000
9	Fransa	162.079.000	9	Tayvan	175.680.000
10	Hong Kong	156.594.000	10	Hong Kong	164.501.000
36	Türkiye	11.107.143	39	Türkiye	11.686.560
Toplam İhracat		**4.716.088.000**	**Toplam İhracat**		**5.101.971.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

ABD güvenlik ve alarm sistemleri ithalatında dünyanın en büyük pazarıdır. ABD'yi Almanya ve İngiltere izlemektedir. 2020 yılında ilk 10 ithalatçı ülke arasına hızlı ithalat artışı ile giren Güney Kore yerine 2021 yılında Hong Kong girmiştir. Türkiye dünya ithalatında 26. sıradadır.

Tablo.349 Dünya Güvenlik ve Alarm Sistemleri İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	618.919.000	1	ABD	664.658.000
2	Almanya	524.780.000	2	Almanya	492.079.000
3	İngiltere	358.603.000	3	İngiltere	414.508.000
4	Hollanda	226.915.000	4	Hollanda	276.972.000
5	Fransa	221.320.000	5	Fransa	234.561.000
6	Güney Kore	221.320.000	6	İspanya	162.480.000
7	İspanya	148.241.000	7	İsveç	145.198.000
8	İsveç	123.829.000	8	Kanada	132.841.000
9	Kanada	111.557.000	9	İtalya	132.169.000
10	İtalya	109.058.000	10	Hong Kong	128.817.000
24	Türkiye	37.986.083	26	Türkiye	44.157.139
Toplam İthalat		**4.191.079.000**	**Toplam İthalat**		**4.622.839.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

SAYAÇLAR

İnşaat malzemeleri kapsamında binalarda ve yapılarda kullanılan çeşitli sayaçlar da yer almaktadır. Bu çerçevede sayaçlar şu ürünleri içermektedir; gaz temin veya üretim sayaçları (kalibre edilmiş olanlar dahil), sıvı temin veya üretim sayaçları (kalibre edilmiş olanlar dahil) (pompalar hariç), elektronik elektrik sayaçları, alternatif akım için tek fazlı elektronik elektrik sayaçları ve alternatif akım için çok fazlı elektronik elektrik sayaçları.

Girişim Sayısı ve Üretim

Sayaçlar alanında üretim yapan girişim sayısı 2021 yılı itibarıyla 22 olmuştur. Sayaç üretimi adet olarak izlenmektedir. Üretim ilk kez 2015 yılında 10 milyon adedi geçmiştir. Üretim 2018 yılında 11,57 milyon adede yükseldikten sonra 2019 düşmüştür. Üretim 2021 yılında yüzde 2,4 artarak 12,66 milyona ulaşmıştır.

Tablo.350 Sayaçlar Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Adet
2016	19	11.910.393
2017	21	11.019.157
2018	20	11.571.081r
2019	22r	9.887.410r
2020	20	12.358.859r
2021	22	12.660.000

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

İç pazara ilişkin sağlıklı sayısal veriler bulunmamakla birlikte üretim artışı ile dış ticaret verileri dikkate alındığında iç pazarın kademeli olarak büyümekte olduğu öngörülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin sayaçlar ihracatı 2021 yılında 45,9 milyon dolar olmuştur. 2017 yılından bu yana 40 ila 45 milyon dolar arasında seyreden sayaç ihracatı miktar olarak da 2.900 ton ile 3.400 ton arasında seyretmiştir. 2021 yılında bir önceki yıla göre miktar yüzde 17,7 artarak 3.424 tona yükselmiş, değer olarak da yüzde 12,7 artış ile 45,9 milyon dolar ihracat gerçekleşmiştir. Göreceli olarak ihracat birim fiyatları yüksektir. İhracat birim fiyatı 2021 yılında 13,39 dolardır.

Tablo.351 Sayaçlar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	3.225	43,9	13,62
2018	2.901	41,4	14,25
2019	3.150	44,7	14,18
2020	2.908r	40,7	13,99
2021	3.424	45,9	13,39

Kaynak: TÜİK

Türkiye sınırlı ölçüde sayaçlar ithalatı da yapmaktadır. İthalat 2017 yılında 20,1 milyon dolar iken, 2021 yılında 18,6 milyon dolar sayaç ithalatı yapılmıştır. Miktar olarak da sayaç ithalatı düşmektedir. 2021 yılında 873 ton sayaç ithalatı gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı 2021 yılında yüzde 11,8 artarak 21,27 dolara çıkmıştır.

Tablo.352 Sayaçlar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	1.011	20,1	19,89
2018	993	19,8	19,85
2019	902	19,0	21,05
2020	848	16,1	19,03
2021	873	18,6	21,27

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin sayaç ihracatı ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelere yapılmakta son yıllarda Afrika ülkeleri de ilk 10 pazarımız içinde yer almaktadırlar. En yüksek ihracat 2021 yılında Fildişi Sahilleri'ne yapılmıştır. En çok ihracat yaptığımız ülkeler İtalya, Polonya, Romanya ve Azerbaycan'dır. Sayaç pazarlarında ilk 10 ülke sıralamalarında her yıl önemli ölçüde değişiklik yaşanmaktadır. 2021 yılında İsrail, Mali ve Gürcistan'ın yerine ilk 10 ülke arasına Umman, Etiyopya ve Ürdün girmiştir.

Tablo.353 Türkiye'nin Sayaçlar İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	4.685.359	1	Fildişi Sahilleri	3.724.719
2	Azerbaycan	2.890.798	2	İtalya	3.354.198
3	Polonya	2.608.746	3	Polonya	2.700.144
4	Romanya	1.992.589	4	Romanya	2.405.987
5	İran	1.769.069	5	Azerbaycan	2.242.033
6	Fildişi Sahilleri	1.686.632	6	Umman	1.858.737
7	İsrail	1.500.714	7	Etiyopya	1.822.242
8	İtalya	1.431.096	8	Irak	1.444.166
9	Mali	1.192.276	9	Ürdün	1.298.683
10	Gürcistan	1.186.056	10	İran	1.246.268
Toplam İhracat		**40.683.924**	**Toplam İhracat**		**45.858.967**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Türkiye'nin en çok sayaç ithalatı yaptığı ülke Almanya'dır. Almanya'yı İtalya, Çin ve Slovakya izlemektedir. Almanya'dan yapılan ithalat yüzde 55 artarak 5,96 milyon dolara yükselmiştir. 2020 yılında ilk 10 ithalatçı ülke arasında yer alan ABD ve İsrail yerini Macaristan ve Kosova'ya bırakmıştır.

Tablo.354 Türkiye'nin Sayaçlar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	3.836.944	1	Almanya	5.967.216
2	Çin	3.477.751	2	İtalya	3.566.462
3	Slovakya	2.483.061	3	Çin	3.511.063
4	İtalya	2.119.021	4	Slovakya	1.371.502
5	Hollanda	971.203	5	Polonya	938.028
6	Polonya	620.617	6	Hollanda	848.252
7	ABD	585.744	7	Fransa	762.728
8	İsrail	499.510	8	Yunanistan	412.619
9	Yunanistan	378.156	9	Macaristan	244.065
10	Fransa	280.290	10	Kosova	152.204
Toplam İthalat		**16.143.969**	**Toplam İthalat**		**18.560.400**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya sayaçlar ihracatı 2019 yılından bu yana düşmektedir. 2019 yılında 6,26 milyar dolar olan sayaç ihracatı 2021 yılında 5,45 milyar dolara kadar gerilemiştir. Türkiye ise 2017-

2021 yılları arasında istikrarlı olarak yıllık 40-45 milyon dolar civarında sayaç ihracatı gerçekleştirmiştir. 2017 yılında dünya sayaç ihracatı içindeki payı 0,86 iken 2020 yılında 0,69'a kadar gerilemiş, 2021 yılında dünya sayaç ihracatı içindeki payı 0,84'e kadar yükselmiştir.

Tablo.355 Sayaçlar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	43,9	5.112	0,86
2018	41,4	5.483	0,76
2019	44,7	6.263	0,71
2020	40,7	5.868r	0,69r
2021	45,9	5.451	0,84

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.92 Türkiye'nin Dünya Sayaçlar İhracatında Payı; Yüzde

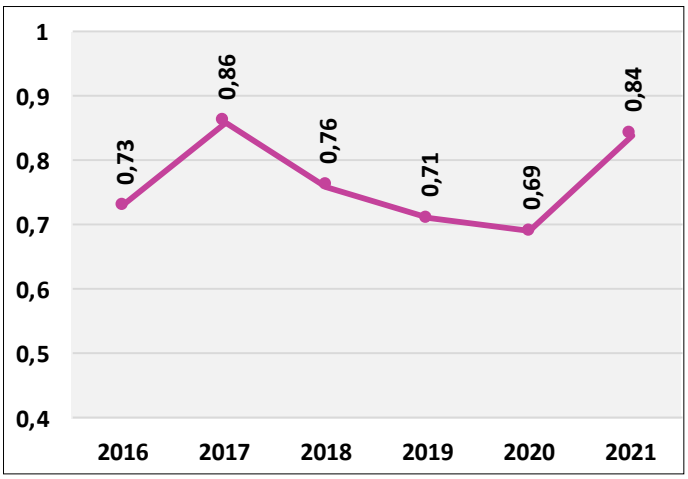

Tablo.356 Dünya Sayaç İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.667.525.000	1	Çin	1.363.060.000
2	Meksika	642.365.000	2	Meksika	590.008.000
3	ABD	486.174.000	3	Polonya	354.446.000
4	Polonya	336.655.000	4	Almanya	353.262.000
5	Almanya	311.684.000	5	Fransa	328.440.000
6	Fransa	259.902.000	6	ABD	313.516.000
7	Romanya	258.044.000	7	Romanya	234.768.000
8	Malezya	145.540.000	8	İtalya	218.852.000
9	Slovenya	141.076.000	9	Tunus	169.299.000
10	Slovakya	103.003.000	10	Yunanistan	137.784.000
18	Türkiye	40.683.924	22	Türkiye	45.858.967
Toplam İhracat		**5.868.018.000r**	**Toplam İhracat**		**5.451.453.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Dünya sayaç ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin'i Meksika ve Polonya izlemektedir. 2020 yılında dünya ihracatında ilk 10 ülke içinde yer alan Malezya, Slovenya ve Slovakya yerine 2021 yılında ilk 10 ülke arasına İtalya, Tunus ve Yunanistan girmiştir. Dünya sayaç ihracatı yapan ilk 10 ülke sıralaması her yıl önemli ölçüde değişime uğramaktadır. Çin, Meksika, ABD ve Romanya'nın ihracatı 2020 yılına göre azalmıştır. Türkiye dünya ihracatında 2020 yılında 18. sırada iken 2021 yılında 22. sırada yer almıştır.

Dünya sayaç ithalatında en büyük pazar ABD'dir. ABD'den sonra en çok ithalat yapan ülkeler İtalya, Fransa ve İngiltere'dir. Almanya ve İngiltere'nin sayaç ithalatı önemli ölçüde artmıştır. 2020 yılında en çok ithalat yapan ülkeler sıralamasında yer alan Güney Kore, Hollanda, Meksika ve Avustralya 2021 yılında ilk 10 ülke arasında yer almamıştır. Bu ülkelerin yerine sıralamaya Avusturya, İsveç, Rusya ve Polonya girmiştir. Türkiye dünya ithalatında 57. sırada yer almaktadır.

Tablo.357 Dünya Sayaç İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	775.910.000	1	ABD	760.159.000
2	İtalya	362.984.000	2	İtalya	373.991.000
3	Fransa	354.885.000	3	Fransa	367.031.000
4	Güney Kore	354.885.000	4	İngiltere	303.845.000
5	İngiltere	241.401.000	5	Almanya	273.547.000
6	Almanya	214.019.000	6	Kanada	154.757.000
7	Kanada	179.409.000	7	Avusturya	141.498.000
8	Hollanda	148.377.000	8	İsveç	123.491.000
9	Meksika	117.888.000	9	Rusya	121.242.000
10	Avustralya	115.793.000	10	Polonya	118.302.000
54	Türkiye	16.143.969	57	Türkiye	18.560.400
Toplam İthalat		**5.270.127.000**	**Toplam İthalat**		**5.324.914.000r**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

AYDINLATMA EKİPMANLARI

İnşaat malzemeleri çerçevesinde aydınlatma ekipmanları kapsamında şu ürünler yer almaktadır; elektrikli masa lambası, çalışma lambası, abajur ve benzeri ayaklı lambalar, elektrikli olmayan lambalar ve aydınlatma armatürleri, ışıklı tabela, ışıklı reklam panosu ve benzerleri, avizeler ve diğer elektrikli tavan veya duvar aydınlatma armatürleri, projektörler ve spot ışıkları, diğer lamba ve aydınlatma armatürleri ile camdan, metalden ve plastikten lambaların ve aydınlatma armatürlerinin, ışıklı işaretlerin, isim tabelalarının parçaları. Bu ürünler TÜİK verilerinde "Lambalar" ve "Aydınlatma Cihazları" başlıkları altında yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Aydınlatma ekipmanları üretimi adet olarak hesaplanmaktadır. 2020 yılında üretim salgına rağmen sadece yüzde 0,1 düşmüş ve 29,01 milyon adet olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise toparlanmanın etkisi ile üretim yüzde 15,2 artmış ve 33,42 milyon adede ulaşmıştır.

Tablo.358 Aydınlatma Ekipmanları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Adet
2017	362	52.310.759
2018	341	48.233.822
2019	324	29.065.567
2020	321	29.012.120
2021	335	33.421.962

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret

Aydınlatma ekipmanları ihracatı 2017-2020 yılları arasında değer olarak her sene azalmış ve 2020 yılında 209,6 milyon dolara gerilemiştir. 2021 yılında ihracat 274,5 milyon dolara yükselmiştir. Miktar olarak da 2020 yılında 20.840 ton ihracat yapılmışken 2021 yılında 25.832 ton ihracat gerçekleştirilmiştir. Aydınlatma ekipmanları ihracat birim değerleri 2018 yılında 11,43 dolar/kg, 2019 yılında 10,83 dolar/kg ve 2020 yılında 10,06 dolar/kg'dır. İhracat birim fiyatları son 2 yıldır gerileme trendi içindeyken 2021 yılında yüzde 5,7 artış ile 10,63 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.359 Aydınlatma Ekipmanları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	20.780	232,2	11,17
2018	20.251	232,0	11,43
2019	21.134	228,8	10,83
2020	20.840r	209,6r	10,06r
2021	25.832	274,5	10,63

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye önemli bir üretici ve ihracatçı olmasına karşın 2016-2018 yıllarında ihracatın üzerinde ithalat yapmaktayken son yıllarda ithalat dalgalanma göstermektedir. 2020 yılında 169,4 milyon dolar ithalat yapılmıştır. 2021 yılında ithalat yüzde 16,5 artarak 197,4 milyon dolara yükselmiştir. İthalat miktar olarak 2021 yılında 28.294 ton olmuştur. İthalat birim fiyatlarında ise 2017 yılında 10,41 dolar/kg olan fiyat seviyesi 2021 yılında 6,98 dolar/kg'a kadar gerilemiştir.

Tablo.360 Aydınlatma Ekipmanları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	30.266	315,0	10,41
2018	28.857	238,7	8,27
2019	23.218	175,1	7,54
2020	26.955r	169,4r	6,28
2021	28.294	197,4	6,98

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye, aydınlatma ekipmanlarında daha çok yakın ve komşu ülkelere ihracat yapmaktadır. 2019 yılında ihracatta ilk 3 sırada sırasıyla Katar, BAE ve Suudi Arabistan yer almakta iken 2020 yılında Katar, Almanya ve BAE yer almaktadır. 2021 yılında ise ilk 3 sıralaması Almanya, Katar ve ABD olarak değişmiştir. ABD, 2020 yılında ilk 10 ülke arasında yer almazken 2021 yılında ciddi bir sıçrayış göstererek 3. sırada yer almıştır. 2020 yılında ilk 10 ülke sıralaması içinde yer alan Azerbaycan 2021 yılında listede yer almamıştır.

Tablo.361 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Katar	11.685.115	1	Almanya	18.656.211
2	Almanya	11.571.612	2	Katar	14.647.930
3	BAE	8.449.439	3	ABD	13.047.139
4	Fransa	7.819.522	4	Fransa	10.638.211
5	Irak	7.701.612	5	Fas	10.041.607
6	Suudi Arabistan	7.384.094	6	BAE	9.108.355
7	Azerbaycan	7.257.411	7	Türkmenistan	8.939.221
8	Fas	7.216.184	8	Irak	8.763.283
9	Türkmenistan	6.583.929	9	Libya	8.489.599
10	Romanya	6.453.351	10	Romanya	7.121.370
Toplam İhracat		**209.633.550r**	**Toplam İhracat**		**274.531.005**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin aydınlatma ekipmanları ithalatında ilk sırayı Çin almaktadır. Toplam ithalatın yaklaşık yüzde 65'i Çin'den yapılmaktadır. Çin'den gelen ürünler büyük ölçüde fiyat avantajına sahip olan ürünlerdir. Çin'den yapılan ithalat yüzde 24 aratarak 127,8 milyon dolar olurken 2. sırada yer almaya devam eden İtalya'dan ithalat aynı düzeyde kalmıştır. En çok ithalat yapılan ilk 10 ülke sıralaması içinde aynı ülkeler yer almışlardır.

Tablo.362 Türkiye'nin Aydınlatma Ekipmanları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	103.071.187	1	Çin	127.789.787
2	İtalya	15.188.937	2	İtalya	15.748.687
3	Almanya	13.077.585	3	Almanya	11.298.072
4	Polonya	7.618.710	4	Polonya	5.794.154
5	İngiltere	3.893.061	5	ABD	5.488.737
6	ABD	3.097.534	6	Güney Kore	3.600.729
7	İspanya	2.921.576	7	İspanya	3.587.586
8	Güney Kore	2.486.301	8	Fransa	2.811.227
9	Çekya	1.945.997	9	Çekya	2.650.804
10	Fransa	1.916.575	10	İngiltere	1.577.718
Toplam İthalat		**169.351.419r**	**Toplam İthalat**		**197.442.372**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya aydınlatma ekipmanları ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 18,2 artmış 69,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin aydınlatma ekipmanları ihracatı ise yüzde 31 oranında artmış ve 274,5 milyon dolara yükselmiştir. 2020 yılında dünya aydınlatma ekipmanları ihracatı içindeki payı 0,36'a gerileyen Türkiye'nin payı 2021 yılında 0,40 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.363 Aydınlatma Ekipmanları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2016	256,2	52.577	0,49
2017	232,2	54.380	0,43
2018	232,1	54.522	0,43
2019	228,8	56.247	0,41
2020	209,6r	58.760r	0,36r
2021	274,5	69.491	0,40

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.93 Türkiye'nin Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatında Payı; Yüzde

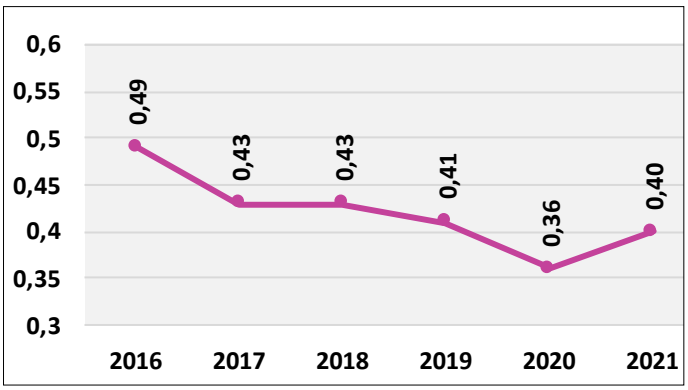

Dünya aydınlatma ekipmanları ihracatında Çin ilk sırada yer almaktadır ve 44,6 milyar dolar ihracatı, yaklaşık yüzde 64 payı ile büyük bir ağırlığa sahip bulunmaktadır. Çin ile izleyen ülkelerin ihracat büyüklükleri arasında büyük fark bulunmaktadır. Almanya dünya ihracatında 2. sıradadır. Meksika önemli bir ihracatçı ülke olarak 3. sırada yer almakta, İtalya ve ABD ilk 3 ülkeyi izlemektedirler. Türkiye dünya aydınlatma ekipmanları ihracatında 22. sırada bulunmaktadır.

Tablo.364 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	37.615.304.000	1	Çin	44.666.570.000
2	Almanya	2.827.947.000	2	Almanya	3.292.789.000
3	Meksika	1.987.599.000	3	Meksika	2.173.499.000
4	İtalya	1.632.768.000	4	İtalya	1.995.438.000
5	ABD	1.479.305.000	5	ABD	1.612.485.000
6	Polonya	1.287.091.000	6	Polonya	1.603.298.000
7	Hollanda	1.253.232.000	7	Hollanda	1.494.645.000
8	Avusturya	973.896.000	8	Avusturya	1.072.786.000
9	İspanya	783.605.000	9	İspanya	922.733.000
10	Kanada	781.906.000	10	Fransa	904.907.000
22	Türkiye	209.633.550	22	Türkiye	274.531.005
Toplam İhracat		**58.760.440.000**	**Toplam İhracat**		**69.490.650.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Dünya aydınlatma ekipmanları ithalatında en büyük pazar ABD'dir. ABD 11,9 milyar dolar ithalatı ile dünya ithalatının yaklaşık yüzde 23'ünü gerçekleştirmektedir. ABD'yi Almanya, Fransa ve İngiltere izlemektedir. İlk 10 büyük ithalat pazarının 9'u gelişmiş ülkelerdir. Vietnam ilk 10 büyük ithalatçı içine 8. sıradan girmiştir. Türkiye dünya ithalatında 46. sırada bulunmaktadır.

Tablo.365 Dünya Aydınlatma Ekipmanları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	9.972.133.000	1	ABD	11.905.479.000
2	Almanya	3.279.818.000	2	Almanya	3.905.756.000
3	Fransa	1.817.440.000	3	Fransa	2.360.888.000
4	İngiltere	1.679.448.000	4	İngiltere	2.330.477.000
5	Hollanda	1.613.275.000	5	Hollanda	1.859.307.000
6	Kanada	1.486.475.000	6	Kanada	1.796.058.000
7	Japonya	979.438.000	7	Polonya	1.299.341.000
8	Polonya	963.630.000	8	Vietnam	1.183.580.000
9	Avusturya	918.329.000	9	İspanya	1.154.116.000
10	Avustralya	890.189.000	10	İtalya	1.148.116.000
35	Türkiye	169.351.419	46	Türkiye	197.442.372
Toplam İthalat		**41.529.872.000r**	**Toplam İthalat**		**52.591.685.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

AĞAÇ VE AHŞAP ÜRÜNLERİ

Ahşap İnşaat Malzemeleri
Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları
Duvar Kâğıtları

AHŞAP İNŞAAT MALZEMELERİ

İnşaat sektöründe kullanılan ahşap inşaat malzemeleri şu ürünleri kapsamaktadır: Kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme (bambudan yapılmış), diğer kontrplak, ahşap kaplama paneli ve benzeri lamine ahşap malzeme. Lif levha, ağaç veya diğer odunsu maddelerden yapılan. Birleştirilmiş parke paneller, pencereler, pencereli kapılar (Fransız penceresi) ve bunların kasaları ile kapılar ve bunların kasaları ve eşikleri. (Ahşaptan yapılmış) Beton kalıpları (beton inşaat işleri için), kiremitler ve çatı padavraları. (Ahşaptan yapılmış) Başka yerde sınıflandırılmamış inşaat doğrama ve marangozluk ürünleri.

Girişim Sayısı ve Üretim

Ahşap inşaat malzemeleri sanayisinde üretim yapan girişim sayıları Tablo.366'da sunulmaktadır. Girişim sayılarının yıllar itibarıyla arttığı görülmektedir. Girişim sayılarında 2019 ve 2020 yıllarında dalgalanmalar yaşanmıştır. 2021 yılında ise artışlar olmuştur.

Tablo.366 Ahşap İnşaat Malzemeleri Girişim Sayısı

Ürünler	2017	2018	2019	2020	2021
Bambudan Ahşap Malzeme	4	5	10	10r	10
Kontrplak, Lamine, Ahşap Malzeme	111	110	98	98	100
Lif Levhalar	56	55	45	47r	48
Birleştirilmiş Parke ve Paneller	73	82r	73	87r	88
Pencere ve Kapılar	525	495r	459r	454	450
Beton Kalıpları	12	8	8	6r	6
Diğer Doğrama ve Marangozluk Ürünleri	55	52r	48r	50r	51

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Ahşap inşaat malzemelerinde çok farklı ürün grupları bulunmaktadır. Bu ürün gruplarının üretimleri de farklı birimler ile ölçülmektedir. Tablo.367'de üretim verilerine yer verilmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye önemli bir ahşap inşaat malzemeleri üreticisi ve ihracatçısıdır. Üretimde yeni eklenen kapasiteler ile ihracat olanakları da her sene artmaktadır. Nitekim işletmeye alınan yeni kapasiteler ile 2018, 2019 ve 2020 yıllarında ihracat miktar ve değer olarak yükselmiş, 2021 yılında ihracat miktar olarak 1.473.487 tona, değer olarak ise 984,8 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatlarındaki gerileme trendi durmuş, 2021 yılında ise ihracat birim fiyatı 0,56 dolar/kg'dan 0,67 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.368 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	748.336	506,0	0,68
2018	761.895	515,7	0,68
2019	993.991	559,9	0,56
2020	1.181.894r	666,8r	0,56
2021	1.473.487	984,8	0,67

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye ahşap inşaat malzemeleri ithalatı 2017-2019 yılları arasındaki dönemde miktar ve değer olarak düşmektedir. Özellikle 2018 ve 2019 yıllarında ithalatta sert düşüşler yaşanmışken 2020 yılında ise değer olarak bir önceki yıla göre yüzde 59,8 artış gerçekleşmiş ve ahşap inşaat malzemeleri ithalatı 72,8 milyon dolardan 116,3 milyon dolara, 2021 yılında ise 124,6 milyon dolara yükselmiştir. İthalat miktar olarak ise 2020 yılındaki 143.863 ton düzeyinden 109.443 tona gerilemiştir. İthalat birim fiyatlarında da 2017 yılından 2020 yılına kadar gerileme görülmekteyken 2021 yılında ithalat birim fiyatı 1,14 dolar/kg'a yükselmiştir. Bu yükselişte dünya kereste fiyatlarındaki artış önemli bir etkendir.

Tablo.367 Ahşap İnşaat Malzemeleri Üretim Göstergeleri

Ürünler	Birim	2017	2018	2019	2020	2021
Bambudan Ahşap Malzeme	m^3	25.793	49.254	186.162	134.366r	158.920
Kontrplak, Lamine, Ahşap Malzeme	m^3	2.753.658	2.586.916	5.825.442	6.060.120	6.312.210
Lif Levhalar	m^2	508.603.676	413.100.795r	288.391.019r	602.175.458r	645.512.100
Birleştirilmiş Parke ve Paneller	m^3	112.469.589r	131.609.493r	118.234.509r	160.048.577r	197.019.090
Pencere ve Kapılar	Adet	22.109.545	18.461.867r	13.748.132r	15.650.473r	18.310.520
Beton Kalıpları	Ton	-	4.684	4.350	4.570	4.640
Diğer Doğrama ve Marangozluk Ürünleri	Ton	75.393.126	58.882.234r	68.944.914r	76.957.382r	89.270.120

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.369 Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	376.936	423,8	1,12
2018	190.038	185,2	0,97
2019	79.475	72,8	0,92
2020	143.863r	116,3	0,81
2021	109.443	124,6	1,14

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye, ahşap inşaat malzemelerini ağırlıklı olarak yakın ve komşu ülkelere ihraç etmektedir. Ahşap inşaat malzemeleri ihracatında ilk sıraları Irak, Kanada, Fas, Mısır ve Tunus almaktadır. Kanada'ya yapılan ihracatta bir sıçrama gerçekleşmiş, 2019 yılında 17,51 milyon dolar olarak gerçekleşen ihracat 2020 yılında 38,97 milyon dolara, 2021 yılında ise 64,3 milyon dolara yükselmiştir. İlk 10 ihracat pazarımız içinde yer alan ülkelerin çoğunluğu Kuzey Afrika, Balkan ve Orta Doğu ülkeleridir. 2020 yılında ilk 10 ihracat yapılan ülke içerisinde yer alan İsrail, İran ve Libya yerini Rusya, Bulgaristan ve Gürcistan'a bırakmıştır.

Tablo.370 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	89.406.488	1	Irak	120.578.467
2	Kanada	38.973.518	2	Kanada	64.331.830
3	Tunus	35.756.954	3	Fas	51.051.117
4	Mısır	31.307.677	4	Mısır	45.920.733
5	İran	31.094.633	5	Tunus	42.443.299
6	Türkmenistan	28.598.616	6	Romanya	29.714.902
7	Libya	23.174.504	7	Gürcistan	29.525.488
8	Romanya	21.287.150	8	Türkmenistan	28.581.774
9	Fas	21.180.401	9	Bulgaristan	28.457.324
10	İsrail	19.538.042	10	Rusya	27.597.275
Toplam İhracat		**666.849.079r**	**Toplam İhracat**		**984.840.259**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin ahşap inşaat malzemeleri ithalatında ilk sırada Letonya bulunmaktadır. Letonya'dan yapılan ithalat 2020 yılında yüzde 129 artış göstererek 23,8 milyon dolar olmuştur. 2021 yılında da ithalat 26,7 milyon dolara yükselmiştir. Rusya ve Almanya'yı Romanya ve Avusturya'dan yapılan ithalat izlemektedir. 2020 yılında ilk 10 ithalat yapılan ülke sıralamasında yer alan Çin 2021 de yerini İspanya'ya bırakmıştır.

Tablo.371 Türkiye'nin Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Letonya	23.805.362	1	Letonya	26.736.212
2	Rusya	19.309.360	2	Rusya	13.821.697
3	Romanya	16.241.208	3	Almanya	10.537.978
4	Almanya	6.608.069	4	Romanya	9.994.206
5	Finlandiya	5.828.572	5	Avusturya	8.393.512
6	Avusturya	5.328.415	6	Polonya	6.995.325
7	Polonya	4.699.290	7	Finlandiya	5.266.481
8	Estonya	3.769.774	8	Estonya	5.223.705
9	İtalya	3.743.112	9	İspanya	3.557.874
10	Çin	3.444.570	10	İtalya	3.469.123
Toplam İthalat		**116.321.273r**	**Toplam İthalat**		**124.560.621**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya ahşap inşaat malzemeleri ihracatı 2021 yılında yüzde 33,08 artarak 50,6 milyar dolara yükselmiştir. Bu artışta dünya kereste fiyatlarındaki hızlı yükseliş de etkili olmuştur. 2017-2020 yılları arasında yatay seyreden dünya ahşap ihracatı 2021 yılında tekrara yükselirken Türkiye ahşap inşaat malzemeleri ihracatı da 2021 yılında yüzde 48 artarak 666,8 milyon dolardan 984,8 milyon dolara yükselmiştir. Türkiye ahşap inşaat malzemesi ihracatı dünya ihracatından daha hızlı artmış ve Türkiye'nin dünya ahşap inşaat malzemeleri içindeki payı 2021 yılında 1,95'e yükselmiştir.

Tablo.372 Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	506,0	41.170	1,23
2018	515,8	42.066	1,23
2019	559,9	38.148	1,47
2020	666,8r	38.043r	1,75r
2021	984,8	50.628	1,95

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya ahşap inşaat malzemeleri ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin 2021 yılında 7,63 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Almanya 4,22 milyar dolar ihracatı ile 2. büyük ihracatçıdır. Orman varlıkları zengin Endonezya 2021 yılında tekrar ilk 10 ihracatçı ülke içinde yer alırken 2021 yılı ihracatı 3,16 milyardır. Avusturya 2021 yılında ihracatını yüzde 40 artırarak 3,06 milyar dolar ile 4. sırada yer almıştır. Vietnam 2021 yılında ilk 10 ihracat yapan ülke sıralamasında ilk defa yer almıştır. Türkiye 2021 yılı dünya ihracatında 15. sıradadır.

Grafik.94 Türkiye'nin Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

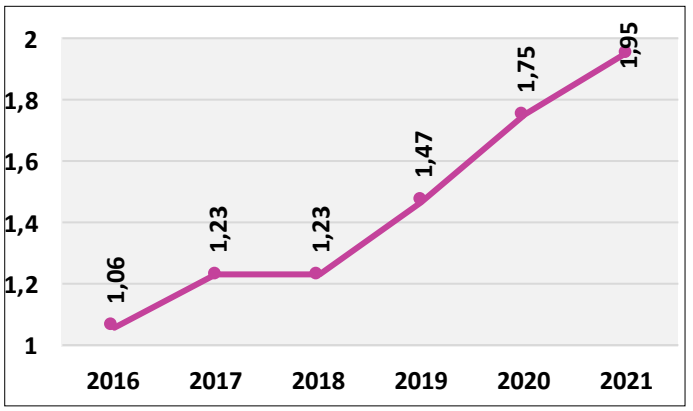

Tablo.373 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	6.144.782.000	1	Çin	7.632.768.000
2	Almanya	3.516.561.000	2	Almanya	4.225.855.000
3	Polonya	2.320.125.000	3	Endonezya	3.156.723.000
4	Avusturya	2.184.535.000	4	Avusturya	3.063.697.000
5	Kanada	1.963.267.000	5	Rusya	2.876.665.000
6	Rusya	1.739.138.000	6	Kanada	2.663.958.000
7	Brezilya	1.254.036.000	7	Polonya	2.238.354.000
8	Belçika	1.086.248.000	8	Brezilya	2.048.174.000
9	Malezya	1.082.545.000	9	Vietnam	1.565.590.000
10	ABD	825.232.000	10	Belçika	1.486.403.000
16	Türkiye	666.849.079	15	Türkiye	984.840.259
Toplam İhracat		**38.043.356.000r**	**Toplam İhracat**		**50.627.604.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Tablo.374 Dünya Ahşap İnşaat Malzemeleri İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	6.594.146.000	1	ABD	9.339.298.000
2	Japonya	2.824.264.000	2	Japonya	3.546.936.000
3	Almanya	2.644.541.000	3	Almanya	3.349.832.000
4	İngiltere	1.829.425.000	4	İngiltere	2.595.884.000
5	Fransa	1.395.133.000	5	Fransa	1.892.003.000
6	Hollanda	1.297.806.000	6	Kanada	1.631.995.000
7	İsviçre	1.094.267.000	7	Hollanda	1.597.997.000
8	Kanada	1.093.317.000	8	İtalya	1.491.971.000
9	İtalya	1.035.359.000	9	İsviçre	1.326.983.000
10	Belçika	833.292.000	10	Belçika	1.162.155.000
44	Türkiye	116.321.273	56	Türkiye	124.560.621
Toplam İthalat		**37.789.550.000r**	**Toplam İthalat**		**49.811.018.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

ABD 9,3 milyar dolar ithalatı ile dünyanın en büyük ahşap inşaat malzemesi ithalat pazarıdır. ABD'yi yine yüksek ithalatları ile Japonya ve Almanya izlemektedirler. İlk 10 büyük ithalatçının tamamı gelişmiş ülkelerdir ve 2021 yılında da aynı ülkeler sıralamada yer almışlardır. Türkiye ise dünya ithalatında 56. sırada yer almaktadır.

AHŞAP MUTFAK VE BANYO DOLAPLARI

Girişim Sayısı ve Üretim

Ahşap mutfak ve banyo dolapları geleneksel olarak konutlarda yaygın şekilde kullanılan inşaat malzemeleridir. Ahşap banyo ve mutfak dolapları üretiminde girişim sayısı 2019 yılındaki gerileme ardından durağan kalmaktadır. Üretim ise 2018 ve 2019 yıllarındaki gerileme ardından son iki yıldır yükselmektedir. Üretim 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 14 artmış ve 2,72 milyon adede yükselmiştir.

Tablo.375 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları Girişim Sayısı; İstihdam ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Adet
2017	489	3.228.658
2018	443r	2.454.925r
2019	385r	2.105.410r
2020	395r	2.391.087
2021	398	2.725.740

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Üretim verilerinin adet, dış ticaret verilerinin ise ton olarak hesaplanması nedeniyle ahşap mutfak ve banyo dolapları için sağlıklı bir sayısal büyüklük elde etmek zorlaşmaktadır. Bununla birlikte üretim ve dış ticaret miktar verileri birlikte değerlendirildiğinde iç pazarın 2018 ve 2019 yıllarında inşaat sektöründeki daralma nedeniyle, 2020 yılında ise salgının olumsuz etkileri sonucu küçüldüğü öngörülmektedir.

Dış Ticaret

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı miktar olarak 2018 yılından bu yana artmaktadır. 2019 yılında 18.160 tona yükselen ihracat 2020 yılında 19.782 tona 2021 yılında ise 27.505 tona yükselmiştir. 2020 yılında 51,2 milyon dolar olan ihracat 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 34 artarak 68,7 milyon dolara çıkmıştır. İhracat birim fiyatları da 2018 yılından bu yana her sene düşerek 3,55 dolar/kg'dan 2021 yılında 2,50 dolar/kg'a gerilemiştir.

Tablo.376 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2017	13.611	39,1	2,89
2018	12.868	45,7	3,55
2019	18.160	59,2	3,26
2020	19.782r	51,2r	2,59
2021	27.505	68,7	2,50

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ithalatı 2016-2019 yılları arasında kademeli bir gerileme içinde iken 2020 yılında tekrar artarak 9 milyon dolara, miktar olarak ise 1.944 tona yükselmiştir. 2021 yılında hem miktar hem de değer olarak ithalat azalarak 1.794 ton ve 7,9 milyon dolara düşmüştür. İthalat birim fiyatı ise 2021 yılında 4,43 dolar/kg olmuştur.

Tablo.377 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2017	4.185	18,9	4,51
2018	3.833	16,4	4,29
2019	1.702	6,6	3,89
2020	1.944r	9,0	4,65r
2021	1.794	7,9	4,43

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatında geleneksel pazarları bulunmaktadır. 2021 yılında ABD ilk sırayı korumuştur. ABD'ye yapılan ihracat 2021 yılında yüzde 90 artmıştır. Irak ve İngiltere ABD'yi izlemektedir. 2021 yılında en çok ihracat yapılan ilk 10 ülke içine İsrail ve Belçika girerken Suudi Arabistan ve Katar ilk 10 ülke dışında kalmışlardır.

Tablo.378 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	ABD	7.657.686	1	ABD	14.554.931
2	Irak	6.103.375	2	Irak	6.604.438
3	İngiltere	5.349.061	3	İngiltere	6.436.079
4	Suudi Arabistan	3.168.626	4	Almanya	3.626.867
5	Libya	2.782.882	5	BAE	3.198.617
6	BAE	2.087.658	6	Fransa	2.670.315
7	Katar	2.067.032	7	Libya	2.327.747
8	Almanya	1.942.943	8	İsrail	2.048.555
9	Fransa	1.739.871	9	Hollanda	1.469.522
10	Hollanda	1.644.633	10	Belçika	1.323.750
Toplam İhracat		**51.158.858r**	**Toplam İhracat**		**68.724.713**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye ahşap mutfak ve banyo dolapları ithalatının tamamına yakınını ilk 2 sırayı alan İtalya ve Almanya'dan yapmaktadır. Bu 2 ülkeden markalı ürünler ithal edilmektedir.

Tablo.379 Türkiye'nin Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İtalya	6.251.243	1	İtalya	3.577.217
2	Almanya	1.658.525	2	Almanya	2.938.913
3	Litvanya	262.476	3	Litvanya	347.903
4	Polonya	193.798	4	Polonya	294.695
5	Romanya	95.126	5	Romanya	117.058
6	Çekya	69.874	6	Çin	67.236
7	Çin	60.040	7	Çekya	52.786
8	Fransa	56.850	8	Özbekistan	38.787
9	Portekiz	24.699	9	Portekiz	23.424
10	Slovenya	18.041	10	Slovenya	21.500
Toplam İthalat		**9.038.733r**	**Toplam İthalat**		**7.940.166**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı 2017 yılında 6,5 milyar dolar iken, 2021 yılında 8,9 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatı ise 2017 yılında 39,1 milyon dolardan 2021 yılında 68,7 milyon dolara çıkmıştır. Dünya ihracatı 5 yılda yüzde 36,6 artarken aynı dönemde Türkiye ihracatı yüzde 76 artmıştır. Türkiye'nin dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatındaki payı 2017 yılında yüzde 0,60 iken, 2019 yılında yüzde 0,81'e yükselmiş, 2021 yılında ise yüzde 0,77'e düşmüştür.

Tablo.380 Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	39,1	6.512	0,60
2018	45,7	7.612	0,60
2019	59,2	7.347	0,81
2020	51,2r	7.565r	0,68r
2021	68,7	8.895	0,77

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ihracatında ilk 3 ülke bu üründe geleneksel ihracatçı ülkeler olan Almanya, İtalya ve Çin'dir. Almanya ile İtalya markalı ve yüksek kaliteli ürünler ihraç etmektedir. Vietnam, Malezya ve Kanada da zengin orman kaynaklarından istifa ederek son yıllarda ihracatlarını her yıl artırmaktadırlar. 2020 yılında ilk 10 ihracatçı ülke içerisinde yer alan ABD 2021 yılında ilk 10 ülke içindeki yerini Vietnam'a bırakmıştır. Türkiye dünya ihracatında 2021 yılında 18. sıradadır.

Grafik.95 Türkiye'nin Dünya Ahşap Mutfak ve Banyo Dolapları İhracatında Payı; Yüzde

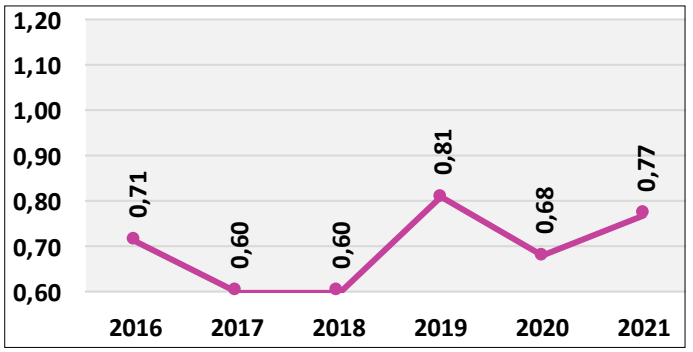

Tablo.381 Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Dolapları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Almanya	2.396.290.000	1	Almanya	2.915.230.000
2	İtalya	898.236.000	2	İtalya	1.064.314.000
3	Çin	862.009.000	3	Çin	843.524.000
4	Malezya	570.230.000	4	Vietnam	768.650.000
5	Kanada	306.678.000	5	Malezya	614.080.000
6	Danimarka	268.990.000	6	Kanada	345.690.000
7	Polonya	175.860.000	7	Danimarka	334.924.000
8	İspanya	162.241.000	8	Polonya	210.424.000
9	Tayland	101.851.000	9	İspanya	196.968.000
10	ABD	83.284.000	10	Tayland	157.936.000
16	Türkiye	51.158.858	18	Türkiye	68.724.713
Toplam İhracat		7.565.314.000r	Toplam İhracat		8.894.726.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Dünya ahşap mutfak ve banyo dolapları ithalatında en büyük pazar ABD'dir. ABD 2,45 milyar dolar ithalat ile ilk sırada yer almaktadır. Hollanda, Fransa, İsviçre, Norveç ve Avusturya diğer ithalatçı ülkeler olarak sıralanmaktadır. Türkiye, dünya ithalatında 53. sırada bulunmaktadır.

Tablo.382 Dünya Ahşap Banyo ve Mutfak Dolapları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	ABD	1.932.299.000	1	ABD	2.455.067.000
2	Fransa	587.280.000	2	Hollanda	723.112.000
3	Güney Kore	587.280.000	3	Fransa	667.586.000
4	Hollanda	585.649.000	4	İsviçre	381.789.000
5	İsviçre	334.279.000	5	Norveç	300.031.000
6	Norveç	236.982.000	6	Avusturya	237.135.000
7	Malezya	234.733.000	7	İngiltere	230.700.000
8	Avusturya	211.780.000	8	Malezya	224.692.000
9	Çin	174.634.000	9	Belçika	198.123.000
10	Belçika	156.860.000	10	Almanya	180.884.000
46	Türkiye	9.038.733	53	Türkiye	7.940.166
Toplam İthalat		6.590.487.000r	Toplam İthalat		7.884.837.000

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

DUVAR KÂĞITLARI

Bu bölümde duvar kâğıtları, benzeri duvar kaplamaları ile şeffaf pencere kâğıtları yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Duvar kâğıtları üretiminde 2021 yılında 15 girişim bulunmaktadır. Üretim 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 52,6 artarak 68.825 tona yükselmiş, 2021 yılında ise yüzde 8,1 artarak 74.400 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo.383 Duvar Kâğıtları Girişim Sayısı ve Üretim Göstergeleri

Yıllar	Firma Sayısı	Üretim Ton
2017	19	69.188
2018	17	51.180r
2019	13	45.087r
2020	15r	68.825r
2021	15	74.400

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Duvar kâğıtları iç tüketimi 2017-2019 döneminde gerilemiştir. İç tüketim 2020 ve 2021 yılında ise yeninden artış göstermiştir. 2020 yılında iç tüketim bir önceki yıla göre yüzde 58,7 artmıştır. 2021 yılında yüzde 6,8 artış yaşanmış ve iç tüketim 69.187 tona yükselmiştir. Tüketimin büyük bölümü 2016 yılından itibaren yurt içi üretim ile karşılanmaktadır.

Tablo.384 Duvar Kâğıtları İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2017	69.188	2.120	2.103	69.171
2018	51.180r	3.262	1.218	49.136r
2019	45.087r	4.943	666	40.810r
2020	68.825r	4.717r	655r	64.763r
2021	74.400	5.976	763	69.187

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Dış Ticaret

Türkiye duvar kâğıtları ihracatı hızla artmaktadır. 2017 yılında 9,6 milyon dolar ihracat yapılırken 2021 yılında ihracat rakamı 24,4 milyon dolara yükselmiştir. 2020 yılına göre ihracat 2021 yılında yüzde 55 artarak 24,4 milyon dolar seviyesine yükselirken miktar olarak da yüzde 26,6 artarak 4.717 tondan 5.976 tona çıkmıştır. İhraç birim fiyatı da 2021 yılında 4,09 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.385 Duvar Kâğıtları İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2017	2.120	9,6	4,52
2018	3.262	13,3	4,02
2019	4.943	18,2	3,69
2020	4.717	15,7	3,34
2021	5.976	24,4	4,09

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye duvar kâğıdı ithalatı 2017 yılından 2020 yılına kadar hem miktar hem değer olarak her sene gerilemiştir. 2021 yılında ise ithalat 763 ton ve 5,4 milyon dolar seviyesine yükselmiştir. İthal birim fiyatı ise 2021 yılında azalarak 7,04 dolar/kg'a inmiştir.

Tablo.386 Duvar Kâğıtları İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat, Dolar/Kg
2017	2.103	16,3	7,74
2018	1.218	8,7	7,09
2019	666	5,0	7,53
2020	655	4,8	7,32
2021	763	5,4	7,04

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin duvar kâğıtları ihracat pazarlarını 2020 yılında yakın ve komşu ülkeler oluşturmaktadır. 2020 yılında ilk sırada Irak yer almakta iken, 2021 yılında Irak 2. sıraya düşmüş yerini ABD'ye bırakmıştır. 2020 yılında ilk 10 ülke içinde yer almayan ABD'ye ihracat önemli ölçüde artarak 2021 yılında 4,5 milyon dolara yükselmiştir. ABD ve Irak'ı Kazakistan, Azerbaycan, Özbekistan, Ukrayna ve Rusya'ya yapılan ihracat izlemektedir. 2020 yılında ilk 10 ihracat yaptığımız ülke içinde yer alan Suudi Arabistan, Belarus, Türkmenistan ve Gürcistan'ın yerini 2021 yılında ABD, Ürdün, Kuveyt ve İngiltere almıştır.

Tablo.387 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	2.329.373	1	ABD	4.546.917
2	Azerbaycan	1.922.102	2	Irak	2.322.546
3	Rusya	1.086.297	3	Kazakistan	1.870.582
4	Özbekistan	1.004.879	4	Azerbaycan	1.609.118
5	Kazakistan	946.356	5	Özbekistan	1.287.048
6	Suudi Arabistan	794.044	6	Ukrayna	1.245.312
7	Ukrayna	713.085	7	Rusya	1.192.813
8	Belarus	626.748	8	Ürdün	801.461
9	Türkmenistan	579.268	9	İngiltere	794.046
10	Gürcistan	401.394	10	Kuveyt	697.018
Toplam İhracat		**15.742.464r**	**Toplam İhracat**		**24.425.809**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin duvar kâğıtları ithalatında ilk sırayı Almanya almaktadır. İtalya 2. sırada yer alırken, Çin 3. sıradadır. Almanya ve İtalya'dan yüksek kaliteli ürünler ithal edilmektedir. Rusya'dan ithalat önemli ölçüde azalmıştır. 2019 yılında ilk 10 ithalatçı içinde yer alan Rusya ve Japonya yerini Güney Kore ve Ukrayna'ya bırakmışken, 2021 yılında tekrar bu ülkelerin yerine ilk 10 ithalat yaptığımız ülkeler arasına katılmışlardır.

Tablo.388 Türkiye'nin Duvar Kâğıtları İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Almanya	1.614.886	1	Almanya	1.748.956
2	İtalya	1.050.556	2	İtalya	1.075.201
3	Çin	652.925	3	Çin	885.413
4	Belçika	524.422	4	Belçika	426.012
5	Hollanda	243.706	5	İngiltere	180.404
6	İngiltere	142.927	6	Fransa	156.355
7	ABD	112.561	7	Japonya	138.650
8	Fransa	86.128	8	ABD	126.619
9	Güney Kore	65.632	9	Rusya	120.616
10	Ukrayna	59.654	10	Hollanda	99.092
Toplam İthalat		**4.797.082r**	**Toplam İthalat**		**5.372.235**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya duvar kâğıtları ihracatı 2021 yılında 2020 yılına göre yüzde 14,6 artarak 1,77 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye duvar kâğıdı ihracatı da 2021 yılında yüzde 55 artarak 24,4 milyon dolara ulaşmıştır. 2017 yılından bu yana hızla artan duvar kâğıdı ihracatı ile Türkiye'nin, dünya duvar kâğıdı ihracatı içindeki payı da 2017 yılındaki yüzde 0,52'lik seviyeden 2021 yılında yüzde 1,38'e çıkmıştır.

Tablo.389 Duvar Kâğıtları İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	9,6	1.840	0,52
2018	13,3	1.603	0,83
2019	18,2	1.764	1,03
2020	15,7	1.546r	1,02r
2021	24,4	1.772	1,38

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya duvar kâğıtları ihracatında 2021 yılında ilk 3 ihracatçı ülkeler Çin, Almanya ve Rusya'dır. İlk 10 ihracatçı ülke içinde 2021 yılında sadece Güney Kore yerini kaybetmiştir. İsveç 57,96 milyon dolar ihracatı ile 9. sırada yer almıştır. Çin, Rusya, İtalya, Belçika ve İsveç ihracatını önemli ölçüde artırırken Türkiye'de 24,4 milyon dolarlık ihracatı ile dünya duvar kâğıdı ihracatçısı ülkeler arasında 15. sırada yer almıştır.

Grafik.96 Türkiye'nin Dünya Duvar Kâğıtları İhracatında Payı; Yüzde

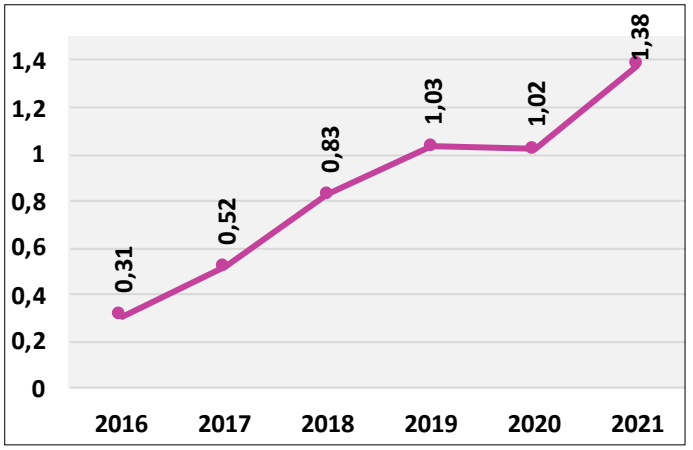

Tablo.390 Dünya Duvar Kâğıtları İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	**Ülke**	**İhracat, Dolar**	**Sıra**	**Ülke**	**İhracat, Dolar**
1	Çin	402.285.000	1	Çin	474.238.000
2	Almanya	209.343.000	2	Almanya	219.798.000
3	Belçika	128.386.000	3	Rusya	146.140.000
4	Rusya	107.912.000	4	Belçika	140.929.000
5	İngiltere	96.237.000	5	İngiltere	102.109.000
6	Ukrayna	72.837.000	6	İtalya	83.581.000
7	İtalya	68.238.000	7	Ukrayna	73.607.000
8	Fransa	63.367.000	8	Fransa	62.179.000
9	Hollanda	58.694.000	9	İsveç	57.968.000
10	Güney Kore	49.162.000	10	Hollanda	56.067.000
16	Türkiye	15.742.464	15	Türkiye	24.425.809
Toplam İhracat		**1.545.522.000**	**Toplam İhracat**		**1.772.353.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap

Tablo.391 Dünya Duvar Kâğıtları İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	**Ülke**	**İthalat, Dolar**	**Sıra**	**Ülke**	**İthalat, Dolar**
1	Rusya	132.937.000	1	Rusya	134.443.000
2	İngiltere	110.235.000	2	Fransa	127.932.000
3	Fransa	106.004.000	3	ABD	110.911.000
4	ABD	81.640.000	4	Vietnam	98.516.000
5	Kazakistan	65.172.000	5	Kazakistan	87.693.000
6	Hollanda	40.964.000	6	İngiltere	87.155.000
7	Özbekistan	38.233.000	7	Özbekistan	54.524.000
8	Almanya	32.162.000	8	Hollanda	52.065.000
9	Azerbaycan	27.626.000	9	Hindistan	48.244.000
10	Belçika	27.366.000	10	BAE	45.777.000
41	Türkiye	4.797.082	45	Türkiye	5.372.235
Toplam İthalat		**1.309.318.000r**	**Toplam İthalat**		**1.568.682.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Dünya duvar kâğıtları ithalatında uzun yıllardır ilk sırayı geleneksel tüketici Rusya almaktadır. Rusya'yı Fransa, ABD, Vietnam, Kazakistan ve İngiltere izlemektedir. 2020 yılında en çok duvar kâğıdı ithal eden 10 ülke arasında yer alan Almanya, Azerbaycan ve Belçika sıralamadan çıkmışlardır. 2021 yılında Vietnam, Hindistan ve BAE en çok ithalat yapan 10 ülkenin arasına katılmışlardır. Türkiye dünya duvar kâğıdı ithalatında 45. sırada bulunmaktadır.

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

PREFABRİK YAPILAR

PREFABRİK YAPILAR

Prefabrik yapılar başlığı altında ahşap prefabrik yapılar, betondan prefabrik yapılar, demir çelikten prefabrik yapılar ile alüminyumdan prefabrik yapılar yer almaktadır.

Girişim Sayısı ve Üretim

Prefabrik yapılar için girişim sayıları ahşaptan, betondan, metalden ve plastikten olmak üzere ayrımları ile Tablo.392'de sunulmaktadır.

Prefabrik yapıların üretim büyüklüklerine ilişkin olarak ise TÜİK tarafından üretilmiş olan bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo.392 Prefabrik Yapılar Girişim Sayısı; Adet

Yıllar	Ahşap Yapılar	Beton Yapılar	Metal Yapılar	Plastik Yapılar
2017	28	41	203	11
2018	22	35	178r	7
2019	22	34	183r	7
2020	24	35	215	9
2021	25	36	216	9

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Üretim verilerinin bulunmaması nedeniyle prefabrik yapılara ilişkin sağlıklı iç pazar değerlendirmesi yapılacak veri üretilememektedir. İhracat ve ithalat rakamları üretim ve tüketim büyüklükleri için göreceli bir fikir vermekle birlikte yine de yeterli olmamaktadır.

Dış Ticaret

Türkiye'nin prefabrik yapılar dış ticareti ahşap, beton, metal ve plastik prefabrik yapılar için birlikte değerlendirilmektedir. Türkiye'nin prefabrik yapı ihracatı 2021 yılında çok az düşerek 110.220 tona inmişse de değer olarak yüzde 8,3 artarak 258,4 milyon dolara yükselmiştir. 2018 yılından bu yana ihracat birim değeri 1,81 dolar/kg'dan 2021 yılında 2,34 dolar/kg'a yükselmiştir.

Tablo.393 Prefabrik Yapılar İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	84.224	167,8	1,99
2018	117.192	211,9	1,81
2019	98.622	205,0	2,08
2020	111.319r	238,5	2,14
2021	110.220	258,4	2,34

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Türkiye sınırlı ölçüde prefabrik yapılar ithalatı yapmaktadır ve ithalat yıllar itibarıyla dalgalanma gösterdikten sonra 2018 ve 2019 yıllarında sert şekilde düşmüş, 2020 yılında hızla toparlanarak 26,7 milyon dolara yükseldikten sonra 2021 yılında tekrar 13,4 milyon dolara gerilemiştir.

İthalat miktar olarak 2019 yılında 1.892 ton olurken, 2020 yılında 4.510 tona yükselmiştir. 2021 yılında ise 3.068 tona inmiştir. İthalat birim fiyatları da bu inişli çıkışlı performansla büyük oynaklıklar göstermiştir. İthalat birim fiyatı 2020 yılında bir önceki seneye göre yüzde 43,6 artarak 5,92 dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatlarındaki bu yükselişte küresel pandemi şartları etkili olmuş, hammadde fiyatlarındaki artışa eklenen navlun fiyatları ithal birim fiyatını önemli ölçüde artırmıştır. 2021 yılında ise ithal birim fiyatı tekrar gerileyerek 4,36 dolar/kg'a düşmüştür.

Tablo.394 Prefabrik Yapılar İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	5.217	17,0	3,26
2018	2.949	11,8	4,00
2019	1.892	7,8	4,12
2020	4.510	26,7	5,92
2021	3.068	13,4	4,36

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye'nin yıllar itibarıyla en çok ihracat yaptığı ülkeler, pazarlarda oluşan talebe göre değişiklikler göstermektedir. 2019 ve 2020 yıllarında en çok prefabrik yapılar ihracatı yapılan ülke Özbekistan olmuştur. Rusya 2018 ilk sırada iken 2019, 2020 ve 2021 yılında ilk 10 ülke içinde yer almamıştır. 2021 yılında ise en çok ihracat yapılan ülke Irak olmuştur. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkeler farklı coğrafyalarda yer almaktadır. Türkmenistan, Almanya ve Katar diğer büyük pazarlardır. 2021 yılında ilk 10 ülke içine Katar, İngiltere ve Fransa dahil olmuştur. 2020 yılında en çok prefabrik yapı ihracatı yapılan Özbekistan 2021 yılında 10. sırada yer almıştır. Mozambik, Honduras ve Libya 2021 yılında ilk 10 prefabrik ihracatı yapılan ülkeler içinde yer alamamışlardır.

2021 yılında, Türkiye'nin prefabrik yapılar ithalatı yaptığı ülkelerin başında Çin gelmektedir. Çin'i İngiltere, Mozambik, İtalya, Almanya ve Fransa izlemektedir. Toplam prefabrik yapı ithalatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 100 düşmüştür.

Tablo.395 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Özbekistan	25.169.662	1	Irak	21.365.821
2	Türkmenistan	19.715.865	2	Türkmenistan	17.453.752
3	Romanya	17.373.254	3	Almanya	13.553.812
4	Irak	13.731.162	4	Katar	12.480.037
5	Mozambik	12.141.897	5	İngiltere	11.016.298
6	Honduras	10.161.830	6	Kazakistan	10.655.604
7	Libya	8.936.623	7	Fransa	10.105.954
8	Azerbaycan	7.001.679	8	Hollanda	10.078.412
9	Almanya	6.617.370	9	Azerbaycan	9.165.924
10	Kazakistan	6.533.487	10	Özbekistan	8.900.116
Toplam İhracat		238.527.324r	Toplam İhracat		258.378.740

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Tablo.396 Türkiye'nin Prefabrik Yapılar İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	İsveç	9.002.879	1	Çin	4.052.170
2	Çin	7.453.937	2	İngiltere	1.565.823
3	İtalya	1.712.907	3	Mozambik	1.371.980
4	Bosna Hersek	1.667.518	4	İtalya	1.365.408
5	Hollanda	1.240.157	5	Almanya	1.170.303
6	ABD	1.030.430	6	Fransa	982.892
7	Almanya	1.012.517	7	Finlandiya	733.157
8	İsviçre	962.193	8	İspanya	389.989
9	Fransa	857.853	9	Belçika	353.245
10	Slovenya	580.728	10	ABD	344.836
Toplam İthalat		26.721.958	Toplam İthalat		13.368.441

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya prefabrik yapılar ihracatı 2017, 2018 ve 2019 yıllarında üst üste artmıştır. 2019 yılında 9,2 milyar dolar olan dünya prefabrik yapı ihracatı 2020 yılında sınırlı miktarda düşerek 8,77 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise yüzde 19,2 artarak 10,46 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı ise 2017 yılında gerilemiş ve yüzde 2'nin altına düşmüşken takip eden yıllarda artarak 2021 yılında yüzde 2,47'ye yükselmiştir.

Tablo.397 Prefabrik Yapılar İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	167,8	8.470	1,98
2018	211,9	9.100	2,33
2019	205,0	9.223	2,22
2020	238,5	8.778r	2,72r
2021	258,4	10.466	2,47

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.97 Türkiye'nin Dünya Prefabrik Yapılar İhracatında Payı; Yüzde

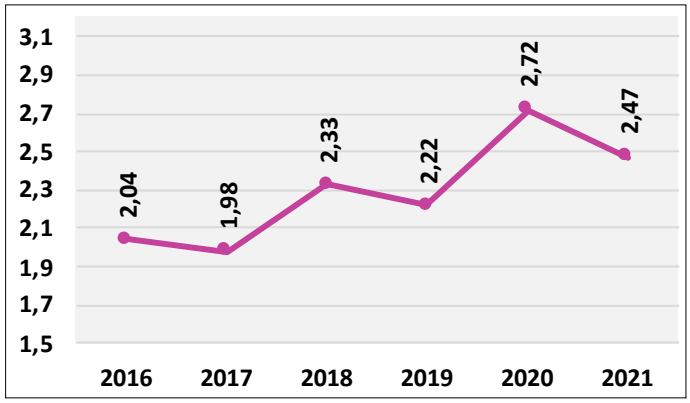

Dünya prefabrik yapılar ihracatında ilk sırayı Çin almaktadır. Çin, 2021 yılında 1,88 milyar dolar prefabrik yapı ihracatı gerçekleştirmiştir. İlk 10 içinde yer alan diğer ülkelerin ihracatları birbirlerine yakındır ve yoğun bir rekabet olduğu görülmektedir. Hollanda 2. sırada yer almaktadır. Estonya 2019 yılında 3.'lüğe yükselmiş ve son 3 senedir yerini korumuştur. 2021 yılında ilk 6 ülke aynı sırada yer almışlar. 2021 yılında ilk 10 ülke arasına Belçika ve Litvanya katılmıştır. Polonya ve İsveç ilk 10 ülke arasındaki yerlerini kaybetmişlerdir. Türkiye dünya ihracatında 13. sırada bulunmaktadır.

Tablo.398 Dünya Prefabrik Yapılar İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Çin	1.693.199.000	1	Çin	1.879.507.000
2	Hollanda	716.496.000	2	Hollanda	768.681.000
3	Estonya	471.840.000	3	Estonya	600.531.000
4	Çekya	465.937.000	4	Çekya	593.244.000
5	ABD	417.867.000	5	ABD	497.154.000
6	Almanya	309.187.000	6	Almanya	452.039.000
7	İtalya	293.124.000	7	Belçika	398.036.000
8	Slovenya	285.198.000	8	İtalya	385.600.000
9	Polonya	275.488.000	9	Litvanya	336.608.000
10	İsveç	259.444.000	10	Slovenya	319.099.000
14	Türkiye	238.527.324	13	Türkiye	258.378.740
Toplam İhracat		9.223.197.000r	Toplam İhracat		8.977.571.427

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Dünya prefabrik yapılar ithalatında en büyük pazarı Almanya oluşturmaktadır. Almanya'yı ABD ve Norveç izlemektedir. Bu ülkelerde özellikle kış koşullarına uygun prefabrik konutlar talep görmektedir. Endonezya 2020 yılında ilk 10 ithalatçı ülke içine doğrudan 6. sıraya yükselerek girmiş 2021 yılında ithalatını yüzde 39,5 artırarak 5. sıraya yükselmiştir. 2021 yılında ilk 10 ithalatçı ülke sıralamasına Rusya girmiş Özbekistan çıkmıştır. Türkiye dünya ithalatında 69. sırada yer almıştır.

Tablo.399 Dünya Prefabrik Yapılar İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	**Ülke**	**İthalat, Dolar**	**Sıra**	**Ülke**	**İthalat, Dolar**
1	Almanya	779.701.000	1	Almanya	1.030.590.000
2	Norveç	417.602.000	2	ABD	535.445.000
3	ABD	405.487.000	3	Norveç	465.740.000
4	Hollanda	328.962.000	4	Hollanda	428.401.000
5	Fransa	309.739.000	5	Endonezya	428.043.000
6	Endonezya	306.741.000	6	Fransa	411.670.000
7	İngiltere	305.564.000	7	İngiltere	400.521.000
8	Özbekistan	257.619.000	8	Kanada	370.879.000
9	Kanada	251.317.000	9	İsveç	361.748.000
10	İsveç	241.511.000	10	Rusya	338.685.000
46	Türkiye	26.721.958	69	Türkiye	13.368.441
Toplam İthalat		**7.687.720.000r**	**Toplam İthalat**		**9.484.792.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, Trademap, r: revize edilmiştir

Türkiye İMSAD
Yapı Sektörü Raporu 2021

YALITIM MALZEMELERİ

YALITIM MALZEMELERİ

Yalıtım malzemeleri inşaat sektöründe çok yaygın olarak kullanılmaya başlanan ve aynı zamanda kamu düzenlemeleri ile kullanımı zorunlu kılınan malzemelerdir. Yalıtım malzemeleri yangın, ısı, su, ses-gürültü yalıtımında kullanılmakta ve ürünler ana işlevleri ile örneğin "ısı yalıtım malzemeleri" gibi adlandırılmaktadır.

Ancak yalıtım malzemeleri çok farklı hammaddelerden türemekte olup sanayi ve dış ticaret ürün sınıflandırmalarında yine çok farklı ürün grupları altında dağınık olarak bulunmaktadır. Bu nedenle yalıtım malzemeleri ile ilgili olarak sayısal veri üretilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Sanayi ve dış ticaret sınıflamalarında kullanılan ana hammaddeye göre isimlendirmeler yapılmaktadır. Bu nedenle ısı, yangın vb. gibi işlevsel ayrım yapmak da güçleşmektedir.

Girişim Sayısı ve Üretim

Sanayi ürün sınıflandırmasına bağlı olarak yalıtım malzemelerinin kapsadığı ürünler ve bu ürünlerde üretim yapan girişim sayıları Tablo.400'de sunulmaktadır. TÜİK tarafından resmi olarak açıklanan en güncel girişim sayıları 2020 yılına aittir.

Tablo.400 Yalıtım Malzemeleri Girişim Sayıları

	2016	2017	2018	2019	2020
Bitümenli Karışımlar	54	41	44	45	78
Çatılarda Su Yalıtımı için Kullanılan Bitümenli Rulolar, Membranlar	27r	27r	21r	22r	22
Su Yalıtımı için Kullanılan Bitümenli Diğer Ürünler (Çatı Kiremiti vs.)	15	14	14	17	16
Su Yalıtımı	91	79	79	80	82
Taş Yünü	10	11	11	11	10
Polistren Yalıtım Levhaları EPS, XPS Paneller	66	65	58	44r	52
Poliüretan Yalıtım Levhaları vs.	31	34	39r	39r	45
Kauçuk Yalıtım Levhaları vs.	15	14	14	14	14
Cam Liflerden (Cam Yünü Dahil) Tül	1	1	1	1	1
Cam Liflerden (Cam Yünü Dahil) Örtü Şilte ve Paneller	1	1	1	1	2
Camyünü ve Cam Liflerden Keçeler	6r	7r	5r	7r	6
Perlit	2	2	2	2	2

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Yalıtım malzemeleri üretimi 2020 yılında salgının yarattığı koşullardan olumsuz etkilenmiştir. 2021 yılında ise üretimde önemli artışlar olmuştur. İç talepte yaşanan artış üretime destek olmuştur. Isı, ses ve yangın yalıtım malzemeleri üretimi 2021 yılında yüzde 8,9 artarak 682.000 ton olmuştur. Su yalıtım malzemeleri üretimi ise yüzde 5,3 artmış ve 544.000 ton olarak gerçekleşmiştir. Toplam yalıtım malzemeleri üretimi de 2021 yılında yüzde 7,2 artmış ve 1,23 milyon ton olmuştur.

Tablo.401 Yalıtım Malzemeleri Üretimi; Ton

Yıllar	Isı, Ses ve Yangın Yalıtım Malzemeleri	Su Yalıtım Malzemeleri	Toplam Yalıtım Malzemeleri
2016	661.982	613.846	1.275.828
2017	699.247	662.805	1.362.052
2018	715.242	577.887	1.293.129
2019*	658.000	537.000	1.195.000
2020*	626.600	516.772	1.143.372
2021*	682.000	544.000	1.226.000

*Kaynak: *TÜİK, İZODER*

İç Pazar ve Genel Eğilimler

Türkiye, hızlı büyüyen ve geniş bir yalıtım malzemeleri iç pazarına sahiptir. İç pazar 2014-2017 arasında önemli ölçüde büyümüştür. 2018 ve 2019 yıllarındaki daralmanın ardından iç talep 2020 yılında da yüzde 6,0 azalarak 1,04 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. İç talepte daralma salgının yarattığı olumsuz koşullardan kaynaklanmıştır. Yeni inşaat işlerinden kaynaklanan talepteki küçülme daha yüksek olmuş buna karşın yenileme pazarı büyümüştür.

Tablo.402 Yalıtım Malzemeleri İç Pazarı; Ton

Yıllar	Üretim	İhracat	İthalat	İç Pazar Tüketim
2016	1.275.828	102.045	83.334	1.257.117
2017	1.362.052	116.322	89.848	1.335.578
2018	1.293.129	149.406	83.424	1.227.147
2019*	1.195.000	165.531	79.630	1.109.097
2020*	1.143.372	172.447	71.566	1.042.512

*Kaynak: *TÜİK, İZODER*

Dış Ticaret

Türkiye, son 10 yılda yalıtım malzemelerinde üretim kapasitesini genişleterek artan oranda ihracat yapmaya başlamıştır. İhracat miktar olarak 2017 yılından itibaren sürekli artmaktadır. İhracat son 5 yıllık dönemde yüzde 109 artmış, 2021 yılında 242.812 tona ulaşmıştır. 2021 yılında ihracat değer olarak yüzde 43,3 artmış ve 222,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları 2019 yılında 1 dolar/kg seviyesinin altına inmiş, 2020 yılında 0,90 dolar/kg, 2021 yılında ise 0,92 dolar/kg olmuştur.

Üretimin artması ve artan üretim kalitesi ile Türkiye'nin yalıtım malzemeleri ithalatı durağanlaşmaya başlamıştır. Miktar olarak 2018, 2019 ve 2020 yıllarında ithalat düşmüş 2021 yılında ise tekrara artmaya başlayarak 78.213 tona yükselmiştir. Değer olarak ise 2020 yılında 147,2 milyon dolar olan ihracat 2021 yılında yüzde 21 artarak 178,2 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatı 2020 yılında 2,06 dolar/kg'dan 2021 yılında 2,28 dolar/kg'a çıkmıştır.

Tablo.403 Yalıtım Malzemeleri İhracat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	116.322	123,2	1,06
2018	149.406	157,7	1,06
2019	165.531	162,1	0,98
2020	172.447r	155,4	0,90
2021	242.812	222,7	0,92

Kaynak: TÜİK, r: revize edilmiştir

Tablo.404 Yalıtım Malzemeleri İthalat Göstergeleri

Yıllar	Ton	Milyon Dolar	Birim Fiyat Dolar/Kg
2017	89.848	161,9	1,80
2018	83.424	173,2	2,08
2019	79.630	150,6	1,89
2020	71.566	147,2	2,06
2021	78.213	178,2	2,28

Kaynak: TÜİK

İhracat Pazarlarımız ve İthalat Yaptığımız Ülkeler

Türkiye, yalıtım malzemeleri ihracatının büyük bölümünü yakın ve komşu ülkelere yapmaktadır. İhracatta ilk 4 sırada Irak, İsrail, Bulgaristan ve Romanya yer almaktadır. İlk 10 ihracat pazarı içinde diğer ülkelere ihracat birbirine yakın gerçekleşmektedir.

Tablo.405 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İhracat Pazarları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İhracat, Dolar	Sıra	Ülke	İhracat, Dolar
1	Irak	18.983.983	1	Irak	25.175.789
2	İsrail	15.295.158	2	İsrail	18.210.617
3	Bulgaristan	5.849.777	3	Bulgaristan	12.603.411
4	Mısır	5.832.822	4	Romanya	12.203.471
5	Katar	5.824.193	5	Polonya	7.673.109
6	Gürcistan	5.440.317	6	Gürcistan	7.545.000
7	Romanya	4.681.580	7	Sırbistan	7.341.393
8	Azerbaycan	4.504.102	8	Mısır	6.129.037
9	Yunanistan	3.922.028	9	Azerbaycan	5.680.748
10	İngiltere	3.802.852	10	Macaristan	5.277.705
Toplam İhracat		**155.387.265r**	**Toplam İhracat**		**222.699.394**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Türkiye'nin yalıtım malzemeleri ithalatında ilk sırayı 29,5 milyon dolar ile Çin almaktadır. Daha sonra birbirlerine yakın büyüklükleri ile Almanya ve Fransa gelmektedir. Yalıtım malzemeleri ithalatı daha çok gelişmiş ülkelerden yapılmaktadır. 2021 yılında ithalat yapılan ilk 10 ülke 2020 yılına göre değişiklik göstermemiştir.

Tablo.406 Türkiye'nin Yalıtım Malzemeleri İthalatı Yaptığı Ülkeler 2020-2021

2020			2021		
Sıra	Ülke	İthalat, Dolar	Sıra	Ülke	İthalat, Dolar
1	Çin	24.237.081	1	Çin	29.483.304
2	Almanya	20.858.585	2	Almanya	24.768.429
3	Fransa	17.731.674	3	Fransa	21.358.621
4	İngiltere	10.815.719	4	Hollanda	15.805.709
5	Hollanda	9.043.924	5	ABD	11.052.686
6	ABD	8.676.059	6	İspanya	8.924.930
7	İspanya	8.522.956	7	İngiltere	8.465.800
8	Belçika	5.791.704	8	Polonya	7.606.494
9	Polonya	5.491.790	9	Belçika	5.683.050
10	İtalya	4.881.703	10	İtalya	5.658.268
Toplam İthalat		**147.216.479r**	**Toplam İthalat**		**178.197.762**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Dünya Ticaretinde Payımız ve Sıralamamız

Dünya yalıtım malzemeleri ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre 24,8 artarak 15,5 milyar dolardan 19,3 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye yalıtım malzemeleri ihracatı da 2021 yılında 2020 yılına göre yüzde 43,3 artmıştır. 2021 yılında 222,7 milyon dolarlık yalıtım ihracatı ile Türkiye, dünya yalıtım malzemeleri ihracatı içindeki pazar payını yüzde 1,15'e yükseltmiştir.

Tablo.407 Yalıtım Malzemeleri İhracatının Dünya İhracatı İçinde Payı

Yıllar	Türkiye İhracat Milyon Dolar	Dünya İhracat Milyon Dolar	Türkiye Pay %
2017	123,2	15.040	0,82
2018	157,7	16.117	0,98
2019	162,1	16.134	1,00
2020	155,4	15.535r	1,00r
2021	222,7	19.390	1,15

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Grafik.98 Türkiye'nin Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatında Payı; Yüzde

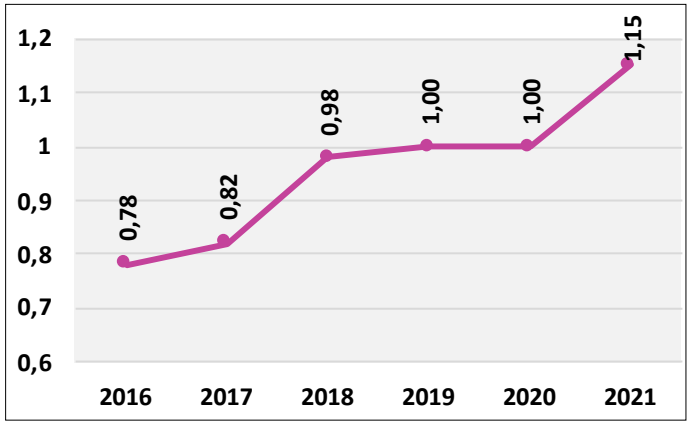

Dünya yalıtım malzemeleri ihracatında ilk sırada 1,94 milyar dolar ile Almanya yer almaktadır. Çin 2., ABD ise 3. büyük ihracatçıdır. Almanya'nın ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 20,6 düşerek 1,95 milyar dolara gerilemiştir. Sıralamada yer alan diğer ülkelerin ihracatı artmıştır. Rusya, Kanada, Polonya ve Belçika ilk 3 ülkenin arkasından sıralanmışlardır. 2021 yılında ilk 10 ihracatçı ülke 2020 yılına göre değişmemiştir. Türkiye yalıtım malzemeleri ihracatında 22. sırada yer almaktadır.

Tablo.408 Dünya Yalıtım Malzemeleri İhracatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	**Ülke**	**İhracat, Dolar**	**Sıra**	**Ülke**	**İhracat, Dolar**
1	Almanya	2.451.155.000	1	Almanya	1.946.477.000
2	Çin	1.761.710.000	2	Çin	1.945.397.000
3	ABD	1.648.798.000	3	ABD	1.895.844.000
4	Belçika	710.968.000	4	Rusya	1.631.341.000
5	Kanada	681.000.000	5	Kanada	820.225.000
6	Polonya	668.851.000	6	Polonya	820.039.000
7	Rusya	652.179.000	7	Belçika	803.918.000
8	İngiltere	558.103.000	8	Hollanda	665.432.000
9	Hollanda	518.195.000	9	Singapur	660.323.000
10	Singapur	487.518.000	10	İngiltere	640.830.000
24	Türkiye	155.387.265	22	Türkiye	222.699.394
Toplam İhracat		**15.535.169.000r**	**Toplam İhracat**		**19.389.568.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

Tablo.409 Dünya Yalıtım Malzemeleri İthalatçıları 2020-2021

2020			2021		
Sıra	**Ülke**	**İthalat, Dolar**	**Sıra**	**Ülke**	**İthalat, Dolar**
1	Çin	4.614.470.000	1	Çin	7.851.438.000
2	ABD	1.396.174.000	2	ABD	1.770.037.000
3	Almanya	1.021.799.000	3	Almanya	1.264.951.000
4	Fransa	778.323.000	4	Fransa	958.296.000
5	Kanada	763.835.000	5	Hindistan	942.619.000
6	Güney Kore	610.441.000	6	Kanada	911.245.000
7	İngiltere	464.410.000	7	BAE	781.029.000
8	Meksika	436.567.000	8	İtalya	575.859.000
9	Hollanda	427.758.000	9	Güney Kore	555.597.000
10	Polonya	396.100.000	10	İngiltere	543.614.000
26	Türkiye	147.216.479	28	Türkiye	178.197.762
Toplam İthalat		**21.303.539.000r**	**Toplam İthalat**		**28.781.050.000**

Kaynak: TÜİK, BM COMTRADE, r: revize edilmiştir

3 büyük ihracatçı Almanya, Çin ve ABD sıra değişikliği ile aynı zamanda ilk büyük 3 ithalatçı ülkedir. Çin 2021 yılında ilk sıradadır. Çin'in ithalatı 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 217,5 artarak 4,6 milyar dolara yükselmiş, 2021 yılında da yüzde 70 yükselerek 7,85 milyar dolara çıkmıştır. Diğer 3 büyük pazar ise Fransa, Hindistan ve Kanada'dır. Meksika, Polonya ve Hollanda ilk 10 büyük ithalat pazarı içinden çıkarken Hindistan, BAE ve İtalya 2021 yılındaki ilk 10 büyük ithalatçı ülkesi arasına girmiştir. Türkiye dünya ithalatı içinde 28. sıradadır.

DESTEKLEYENLER*

AKÇANSA
www.akcansa.com.tr

BASF
We create chemistry
www.basf.com.tr

Baumit
www.baumit.com.tr

CERMIX
SOLUTIONS EXPERTES
www.cermix.com.tr
ww.koramic.com.tr

Çanakkale Seramik
www.kale.com.tr

Dalmaçyalı
İLERİ ISI YALITIM SİSTEMİ
'DOĞRUSU'
www.dalmacyali.com.tr

E.C.A.
SEREL
YILLARCA BERABER
www.eca.com.tr

EJOT
www.ejot-tezmak.com

FİBROBETON
Yapılarınıza Değer
www.fibrobeton.com.tr

+GF+
hakan PLASTİK
www.gfps.com/tr

İZOCAM
www.izocam.com.tr

Kalekim
www.kalekim.com

ŞİŞECAM
www.sisecam.com.tr

VitrA
www.vitra.com.tr

YAPI FUARI
TÜRKEYBUILD İSTANBUL
a Hyve event
45. YIL
26 - 29 Nisan 2023
TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi, İstanbul
www.yapifuari.com.tr

TÜRKİYE İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

*Logolar alfabetik sıraya göre dizilmiştir.